

**ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТИ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР ФАКУЛЬТЕТИ**

**Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ халықаралық қатынастар факультетінің
25-жылдығы және халықаралық құқық кафедрасының 30-жылдығына арналған**

**«ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА БІЛІМ БЕРУ САПАСЫН
ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ»
атты халықаралық ғылыми-әдістемелік конференциясының
МАТЕРИАЛДАРЫ
Алматы, 30 қараша 2020 ж.**

**МАТЕРИАЛЫ
международной научно-методической конференции
«СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА
ОБРАЗОВАНИЯ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ»
посвященной 25-летию факультета международных отношений
и 30-летию кафедры международного права КазНУ им. аль-Фараби
Алматы, 30 ноября 2020 г.**

**MATERIALS
international scientific and methodological conference
«MODERN TECHNOLOGIES FOR ENSURING THE QUALITY
OF EDUCATION IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS»,**

**dedicated to the 25 th anniversary of the Faculty
of International Relations and 30 th anniversary of the Department
of the International Law of the al-Farabi Kazakh National University
Almaty, November 30, 2020**

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ халықаралық қатынастар факультетінің
25-жылдығы және халықаралық құқық кафедрасының 30-жылдығына арналған

«ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА БІЛІМ БЕРУ САПАСЫН
ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУДІҢ ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ»
атты халықаралық ғылыми-әдістемелік конференциясының

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, 30 қараша 2020 ж.

МАТЕРИАЛЫ

международной научно-методической конференции
«СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА
ОБРАЗОВАНИЯ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ»
посвященной 25-летию факультета международных отношений
и 30-летию кафедры международного права КазНУ им. аль-Фараби

Алматы, 30 ноября 2020 г.

MATERIALS

international scientific and methodological conference
«MODERN TECHNOLOGIES FOR ENSURING THE QUALITY
OF EDUCATION IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS»,

dedicated to the 25 th anniversary of the Faculty
of International Relations and 30 th anniversary of the Department
of the International Law of the al-Farabi Kazakh National University
Almaty, November 30, 2020

*Рекомендовано к изданию Ученым советом
факультета международных отношений КазНУ им. аль-Фараби
(Протокол № 4 от 25.12.2020 г.)*

*Редакционная коллегия:
кандидат юридических наук, и.о. профессора Сайрамбаева Ж.Т.
кандидат юридических наук, доцент А.Ж. Тусупова*

«Современные технологии обеспечения качества образования в высших учебных заведениях»: материалы Международной научно-методической конференции, посвященной 25-летию факультета международных отношений и 30-летию кафедры международного права КазНУ им. аль-Фараби. 30 ноября 2020 г. / под общ. ред. к.ю.н., и.о проф. Сайрамбаевой Ж.Т. – Алматы: Казак университеті, 2021. – 272 с.

ISBN 978-601-04-5206-0

В настоящем сборнике представлены материалы Международной научно-методической конференции, в которых дается оценка современного состояния и основных тенденций развития методики преподавания в высших учебных заведениях. В рамках конференции обсуждаются учебно-методические вопросы профессиональной подготовки специалистов на всех уровнях обучения в соответствии с современными требованиями.

Материалы конференции опубликованы в редакции авторов.

**Декан факультета международных отношений
д.ю.н, проф. Айдарбаев С.Ж.**

К ЮБИЛЕЮ ФАКУЛЬТЕТА МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ И КАФЕДРЫ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА КАЗНУ ИМ. АЛЬ-ФАРАБИ

В ноябре 2020 года исполняется 25 лет со дня создания факультета международных отношений Казахского Национального университета им. аль-Фараби.

Казахский Национальный университет им. аль-Фараби, являясь ведущим вузом Республики Казахстан, входит в топ-100 лучших вузов мира, и это единственный в этом списке представитель не только стран-участниц СНГ, но и Восточной и Центральной Европы, а также наряду с Сингапуром и Японией представляет весь Азиатский континент. Необходимо отметить, что в этом есть большая заслуга коллектива факультета международных отношений.

История факультета берет начало с периода образования и становления казахстанской государственности. Это время пришлось на непростые 1990-е годы, на переломный период в истории страны. Казахстан – новое суверенное государство – делал первые шаги на международной арене, заявляя о себе с трибуны ООН инициативами в области безопасности, ядерного нераспространения, СВМДА и т.д. Новые направления в деятельности государства, выход Республики Казахстан на международную арену, процесс вхождения в международное сообщество поставили вопрос о подготовке собственных специалистов в области международного права, международных отношений и дипломатии, которых молодому независимому государству крайне не хватало. Именно в то время был решен вопрос о создании отделения, а затем и факультета международных отношений, который был выделен из состава исторического факультета КазНУ им. аль-Фараби.

Факультет международных отношений стал первым структурным подразделением в рамках классического университета в Республике Казахстан, в котором началась подготовка высококвалифицированных специалистов, сочетающих фундаментальные университетские знания с практическими навыками в сфере международных отношений, международного права, мировой экономики и регионоведения.

Идея открытия специальностей международного профиля в КазНУ принадлежала д.и.н., профессору Ж.У. Ибрашеву. В 1992 г. при историческом факультете была начата подготовка новых кадров по специальности «Международные отношения».

Кафедра международного права, которая начала подготовку юристов-международников, была образована в 1990 г. на юридическом факультете КазГУ по инициативе первого в Республике Казахстан доктора юридических наук по специальности «Международное право», профессора М.А. Сарсембаева.

Таким образом, первый в Республике Казахстан факультет международных отношений был создан в 1995 г. в соответствии с решением Ученого Совета КазНУ им. аль-Фараби и на основании ходатайства МИД Республики Казахстан.

С 2001 г. к факультету международных отношений была присоединена специальность «Мировая экономика», а в 2002 г. – специальность «Регионоведение».

Становление факультета международных отношений всецело связано с именем его первого декана – д.и.н, профессора Г.Ш. Жамбатыровой, которая была талантливым и опытным организатором. Благодаря ее усилиям новый факультет сразу стал активно сотрудничать с дипломатическими представительствами, посольствами зарубежных стран, международными организациями. С первых дней существования факультета здесь начали преподавать кадровые дипломаты Министерства иностранных дел Республики Казахстан – К.К.Токаев, М.И. Исиналиев, М.М. Атанов, Н. Ж. Даненов и др., что явилось существенной поддержкой в становлении факультета. Именно при Г.Ш. Жамбатыровой сложилась практика приглашения иностранных преподавателей, дипломатов и сотрудников зарубежных посольств, укрепление международных связей через программу «Болашак» и т. д. Заложенные Г.Ш. Жамбатыровой традиции факультета были продолжены последующими деканами: д.э.н., проф. Е.Б. Жатканбаевым (2001-2005 г.г.), д.и.н, проф. К.И. Байзаковой (2005-2009 г.г.), д.ю.н. проф. К.Н. Шакировым (2009-2017 г.г.), д.ю.н., проф. С.Ж. Айдарбаевым (с 2017 г. по настоящее время).

В современный период факультет является крупным образовательным и научным центром, который вносит значительный вклад в подготовку высококвалифицированных специалистов-международников. На факультете работают три кафедры – кафедра международных отношений, кафедра международного права и кафедра дипломатического перевода.

Подготовка специалистов в рамках трех ступеней обучения (бакалавриат – магистратура – доктор философии PhD) осуществляется на казахском, английском, русском языках по четырем специальностям: «Международные отношения», «Международное право», «Мировая экономика», «Регионоведение». Кроме этого, в процессе обучения студенты по выбору могут изучать один из семи иностранных языков (английский, немецкий, французский, испанский, итальянский, китайский, арабский языки).

Научная и педагогическая деятельность факультета пользуется заслуженным признанием и уважением в Республике Казахстан и далеко за ее пределами. Преподавателями факультета ежегодно публикуется большое количество монографий, учебников и учебных пособий, научных статей, в том числе статей в международных рецензируемых научных журналах по актуальным проблемам международных отношений, международного права и мировой экономики, которые вносят свой вклад в развитие данных направлений науки.

За годы своего существования факультет установил устойчивые партнерские отношения с ведущими зарубежными университетами ближнего и дальнего зарубежья, реализует совместные образовательные программы двойных дипломов. Международное сотрудничество факультета способствует развитию международной научно-образовательной мобильности студентов и преподавателей и сотрудников факультета, что является одним из важных направлений международной и образовательной деятельности.

Факультет имеет тесные научные связи с зарубежными вузами и научными центрами из 25 стран Европы, Америки и Азии. Визитной карточкой факультета являются многочисленные программы международного академического обмена, высокий уровень подготовки студентов и магистрантов, обеспечиваемый высококвалифицированным профессорско-преподавательским составом. Внешняя академическая мобильность факультета международных отношений охватывает все регионы и направлена на основные вузы-партнеры университета в США, странах Западной и Восточной Европы, Азии и др. Основными партнерами факультета в ближнем зарубежье являются Российский университет дружбы народов (РУДН), Московский государственный институт международных отношений (МГИМО), Московский государственный лингвистический университет (МГЛУ), Университет Шанхайской Организации Сотрудничества (Университет ШОС, УШОС).

Плодотворно развивается научно-практическое сотрудничество факультета с представительствами международных и региональных организаций – ООН, ОБСЕ, Европейским Союзом, НАТО, ШОС, Комитетом Красного Креста, а также с международными фондами и образовательными центрами: ДААД, фондом Ф. Эберта, фондом К. Аденауэра, Британским Советом, Французским Альянсом и др.

Выпускники факультета трудятся в органах законодательной и исполнительной власти нашей страны и, в частности, в аппарате Парламента, Правительства Республики Казахстан, МИД РК, пред-

ставительствах страны за рубежом, международных организациях, и уже успели снискать славу и гордость факультету. Многие из них представляют Республику Казахстан в дипломатических представительствах, востребованы в академических учреждениях и деловых кругах.

В 2020 году также отмечает свой 30-летний юбилей кафедра международного права ФМО, которая была создана на пять лет раньше факультета. Как уже отмечалось, кафедра была учреждена в 1990 году на юридическом факультете КазГУ им. аль-Фараби по инициативе д.ю.н., профессора М.А. Сарсембаева. С 1995 года кафедра функционирует в составе факультета международных отношений, являясь базой для специальности «Международное право».

Целью кафедры является подготовка специалистов, призванных защищать интересы государства, его граждан и организации в зарубежных странах и на международной арене: бакалавров международного права; магистров юридических наук; докторов философии PhD. Кафедра успешно готовит кадры для министерств и ведомств Казахстана, научных учреждений, правоохранительных органов, университетов, банков и иных частных структур, является ведущим в Казахстане центром по подготовке юристов, специализирующихся в области международного права.

На базе кафедры сформировалась научная школа международного права, основы которой были заложены д.ю.н., профессором М.А. Сарсембаевым, а функционирование продолжено усилиями д.ю.н., профессора С.Ж. Айдарбаева и в дальнейшем всего коллектива преподавателей, студентов и выпускников кафедры. Коллектив кафедры международного права вносит неоценимый вклад в развитие специальности «Международное право», сохраняя традиции профессионализма, компетентности и честности.

Благодаря профессионализму профессорско-преподавательского состава кафедры, КазНУ им. аль-Фараби неизменно занимает первые места по специальности «Международное право» во всех международных и национальных рейтингах. **В 2020 году Казахский Национальный университет совершил феноменальный прорыв, поднявшись в глобальном рейтинге QS на 165 позицию. Таким образом, ведущий казахстанский университет успешно выполнил задачу, поставленную Елбасы Н.А. Назарбаевым и заложенную в Госпрограмме развития образования и науки РК по вхождению к 2020 году как минимум двух казахстанских вузов в топ-200 лучших университетов мира. КазНУ подтвердил свое соответствие высокому уровню в мировом научно-образовательном пространстве. И в этом тоже есть большая заслуга профессорско-преподавательского состава кафедры международного права. Также отметим, что Международным аккредитованным агентством FIBAA бакалавриат, магистратура и докторантура PhD специальности «Международное право» были признаны соответствующими всем предъявляемым международным требованиям.**

Кафедра международного права осуществляет стратегическое партнерство с такими организациями, как представительства ООН и ОБСЕ в РК, Казахстанская Ассоциация Международного права, Международная и Европейская Ассоциация студентов-юристов, Международный Комитет Красного Креста и др.

При кафедре функционируют Центр Международного гуманитарного права, созданный при участии Региональной делегации Международного Комитета Красного Креста в Центральной Азии, а также Центр европейского права, созданный по инициативе посла Франции в Республике Казахстан, г-на Франсиса Этьена на основе международного договора между КазНУ им. аль-Фараби и Университетом Гавра (Франция). Для чтения лекций на постоянной основе приглашаются известные зарубежные ученые в сфере международного права, среди которых можно назвать имена таких ученых, как М. Хартвиг (Германия), В.М. Шумилов (РФ), У. Наган (США) и др.

Базами практики студентов является Парламент Республики Казахстан, МИД РК, Министерство юстиции и его территориальные подразделения, Генеральная прокуратура РК и ее территориальные подразделения, судебные органы, адвокатура, учреждения нотариата, департаменты внутренних дел городов и областей РК, Институт государства и права КазНУ им. аль-Фараби, национальные и зарубежные компании, международные общественные организации, юридические компании и банки второго уровня.

Профессорско-преподавательский состав кафедры международного права представляют 3 доктора, 15 кандидатов юридических наук, 5 докторов философии (PhD). Многие педагогические работники, имея опыт обучения и стажировок в зарубежных учебных заведениях и научных организациях, в областях своих научных интересов являются ведущими специалистами в Республике Казахстан. Преподавателями кафедры ежегодно публикуются монографии, учебники и учебные пособия по различ-

ным отраслям международного права, разрабатываются авторские спецкурсы. Научные статьи, опубликованные в журналах ККСОН, в зарубежных журналах, а также в международных рецензируемых научных журналах, вносят большой вклад в развитие науки международного права.

Девиз кафедры международного права «Равный среди первых, первый среди равных» отражает стремление поддерживать и повышать достижения и имидж флагмана казахстанского образования в сфере международного права. 30-летний юбилей кафедры – это возможность, с одной стороны, подвести некоторые итоги, а с другой стороны – наметить новые планы. Кафедра международного права КазНУ им. аль-Фараби уверенно идет вперед, оставаясь первой среди равных.

Таким образом, факультет международных отношений Казахского Национального университета им. аль-Фараби продолжает развиваться. Современные реалии ставят новые задачи перед высшим образованием, а накопленный опыт и имеющийся высокий потенциал профессорско-преподавательского состава факультета раскрывают перспективные возможности для их реализации. Высокий уровень образования и богатые научно-исследовательские традиции позволяют факультету международных отношений с уверенностью и оптимизмом смотреть в будущее.

**Әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университеті,
халықаралық құқық кафедрасының меңгерушісі,
з.ғ.к., профессор м.а. Сайрамбаева Ж. Т.**

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚҰҚЫҚ КАФЕДРАСЫНА – 30 ЖЫЛ!

Биылғы жылы Қазақ ұлттық университеті, халықаралық қатынастар факультетінің құрылғанына 25 жыл, халықаралық құқық кафедрасына 30 жыл толды. Осындай айшықты мерейтой қарсаңында халықаралық қатынастар факультеті мен халықаралық құқық кафедрасы жайлы аздаған ақпаратпен бөліскім келеді.

Еліміз тәуелсіздік алған соң халықаралық қатынастар жолға қойылып, халықаралық қатынастар және халықаралық құқық бойынша мамандар даярлау қолға алына бастады. Осы себептен 1990 жылы әл-Фараби атындағы ҚазҰУ заң факультеті құрамында халықаралық құқық кафедрасы құрылды. Ол Қазақстан тарихындағы алғашқы мамандандырылған халықаралық құқық кафедра болды. Кафедраның бастауында з.ғ.д., профессор М.А.Сәрсембаев тұрды және ол кафедраны 1990 жылдан 2000 жылға дейін басқарды.

Қазақстан әртүрлі мемлекеттермен және халықаралық ұйымдармен байланыстарды тереңдеткен сайын халықаралық заңгерлерді дайындаудың маңыздылығы арта түсті, осы себептен халықаралық құқық бойынша жаңа мектеп қалыптастыру жолға қойылды.

Кафедраны 2000-2003 және 2008-2017 жылдар аралығында з.ғ.д., профессор С.Ж. Айдарбаев басқарды. 2004-2008 жылдары С.Ж. Айдарбаевтың докторантураға түсуіне байланысты өзінің докторлық диссертациясын аяқтау үшін – оның орнын з.ғ.к., доцент М.С. Досымбекова алмастырды. 2008 жылы С.Ж. Айдарбаев кафедра меңгерушісіне қайта оралды. Ал 2017 жылдан бастап қазіргі уақытқа дейін з.ғ.к., профессор м.а. Ж.Т. Сайрамбаева кафедра меңгерушісі қызметін атқарып келеді.

Кафедра ұжымы әр кезде де университеттің алдына қойылған мақсаттарға жету жолында жұмыла жұмыс істеп, жақсы нәтижелерге қол жеткізіп келеді. Университет басшылығымен ұйымдастырылатын ішкі рейтингтерде әрқашан алдыңғы орындарды иеленіп жүр.

Кафедра отыз жыл ішінде халықаралық құқық саласындағы жоғары білікті мамандар дайындау бойынша Қазақстанның жетекші ғылыми орталығына айналды. Кафедрада халықаралық құқық саласындағы ғылыми-зерттеу жұмыстарының басым бөлігі атқарылуда, осы сала бойынша барлық алғашқы оқулықтар, монографиялар, басқа да оқу-әдістемелік жұмыстар жазылуда.

Халықаралық құқық кафедрасы осы мамандық бойынша білім берудің түрлі модельдерін Республикада бірінші болып сыннан өткізді. Осылайша 2000 жылы бакалавриат бағдарламасы бойынша мамандарды дайындау басталды, ал 2001 жылы кафедра базасында «Халықаралық құқық және сыртқы экономикалық қызмет», «Халықаралық қылмыстық құқық», «Халықаралық құқық және дипломатия» бағыттарында маманданумен «Халықаралық құқық» мамандығы бойынша алғаш рет магистратура ашылды. 2005 жылы отандық ғылыми жетекшімен қатар, шетелдік жетекші тағайындау және ізденушінің Еуропа, АҚШ және Қытайдың жетекші ғылыми орталықтарына оқу іссапарлары көзделген оқу мерзімі үш жылдық PhD докторантура өз жұмысын бастады.

Кафедра құрылғалы бері ұйымдық, ғылыми және әдістемелік тұрғыда нығая түсті. 1990 ж. кафедра құрамы 4,5 штаттық бірлікке тең болса, қазір бұл көрсеткіш бірнеше есе ұлғайған. Халықаралық құқық

бөлімінің оқу процесінде әр түрлі білім беру технологиялары белсенді қолданылады. Қазіргі кезде Covid-19 пандемиясына байланысты кафедраның барлық жұмысы онлайн негізде іске асырылуда. Бұл мәселеде де кафедра ұжымы қажырлылық танытып барлық пәндердің онлайн нысанда, жоғарғы деңгейде өткізілуін қамтамасыз етуде.

Кафедра шетелдік университеттермен, халықаралық ұйымдар және қорлармен ғылыми байланыстар орнатқан. Кафедра мүшелерінің еңбектері қазақ, орыс, ағылшын, неміс, қытай, түрік тілдерінде, бірқатар шет елдерде шығарылды. Кафедра әртүрлі шет елдік ғалымдармен байланыс орнатып, бірлескен зерттеу жұмыстарын табысты жүргізуде. Оның жарқын мысалы ретінде кафедраның француз және корей ғалымдарымен бірлесе Еуропа мен Азия елдерінің құқықтық-саяси жүйелерін зерттеу бойынша атқарған жұмыстарын атап өтуге болады. Осынау жүйелі жұмыстардың нәтижесінде Еуропалық Peter Lang баспасынан төрт ұжымдық монография жарық көрді және оның екеуі Scopus деректер базасына енді. Бұл өз кезегінде кафедраның халықаралық деңгейде өзге елдердің халықаралық құқық саласындағы ұйымдарының арасындағы танымалдығын арттырып, кафедраның ғылыми потенциалының артуына оң әсерін тигізді.

Жыл өткен сайын кафедра ұжымы қазақ, ағылшын, орыс тілдерін жетік меңгерген мамандармен толығып, кафедраның өз елімізбен қатар алыс жақын шет елдердің білім іздеушілерін оқуға қабылдауға әлеуеті артуда. Бұл өз кезегінде халықаралық құқық кафедрасының тек өз елімізде ғана емес алыс жақын шет елдерде де мәртебесінің артып, болашақта бұдан да жақсы нәтижелерге қол жеткізетіндігіне жол ашары сөзсіз! Кафедра ертеңгі күнге сеніммен қарайды және алдына жаңа міндеттер қояды.

ППС кафедаы международного права

Выпускники специальности – “Международное право”

**МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВАЯ НАУКА И ПОТРЕБНОСТЬ
КОРРЕКТИРОВКИ КЛАССИФИКАТОРА НАПРАВЛЕНИЙ
ПОДГОТОВКИ КАДРОВ
С ВЫСШИМ И ПОСЛЕВУЗОВСКИМ ОБРАЗОВАНИЕМ**

В соответствии с Приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 13 октября 2018 года № 569 «Об утверждении Классификатора направлений подготовки кадров с высшим и послевузовским образованием» [1] привычное понятие «Специальность» исчезло из образовательного лексикона, преобразовавшись в понятие «Направление подготовки кадров». Новый утвержденный МОН РК Классификатор предусмотрел 12 направлений вузовской подготовки кадров, различающихся между собой кодом, в таких областях, как:

- 6В01 Педагогические науки;
- 6В02 Искусство и гуманитарные науки;
- 6В03 Социальные науки, журналистика и информация;
- 6В04 Бизнес, управление и право;
- 6В05 Естественные науки, математика и статистика;
- 6В06 Информационно-коммуникационные технологии;
- 6В07 Инженерные, обрабатывающие и строительные отрасли;
- 6В08 Сельское хозяйство и биоресурсы;
- 6В09 Ветеринария;
- 6В10 Здравоохранение и социальное обеспечение (медицина);
- 6В11 Услуги;
- 6В12 Национальная безопасность и военное дело.

Приведенное наименование направлений подготовки кадров идентично по программам бакалавриата, магистратуры и докторантуры. При этом код бакалавриата выражен латинской литерой «В», магистратуры – «М», а докторантуры – «D».

С учетом того, что само наименование направления подготовки кадров не в полной мере выражает все отрасли знаний, новый Классификатор предусмотрел в рамках каждого направления дополнительно «Код и классификации направлений подготовки» или, проще говоря, «Образовательные программы».

Что это означает в реальности? Будучи юристом, постараюсь пояснить ситуацию на примере двух ранее самостоятельно действовавших юридических специальностей – «Правоведение» и «Международное право», которые теперь объединены общим кодом и наименованием «Право».

Как показано выше, согласно новому документу, независимо от ранее существовавших специальностей, такие сферы подготовки кадров, как «бизнес», «управление» и «право», а также междисциплинарные программы, связанные с ними, объединены в самостоятельное направление подготовки, имеющее в бакалавриате свой код – 6В04. При этом классификация направлений подготовки «Бизнес и управление» приобрела свой код – 6В041, «Право» – 6В042, а «Междисциплинарные программы, связанные с бизнесом управлением и правом» – 6В043. Далее, в рамках приведенных кодов, каждому вузу дано право формирования собственных образовательных программ. Чтобы изложенное стало более понятным, поясню это на примере анализа кода и классификации направления подготовки 6В042 – «Право». К примеру, в рамках этого кода, существовавшее ранее безликое название специальности «Правоведение», дающее квалификацию «Юрист», обогатится по инициативе вуза конкретными образовательными программами в сфере юриспруденции. В этой ситуации абитуриент будет знать, что по окончании бакалавриата в сфере права он сможет приобрести, к примеру, профессию специалиста в области прокуратуры, суда, адвокатуры или в конкретных областях цивилистики, к примеру, юридической защиты прав интеллектуальной собственности, особенностей осуществления банковского права и т.п., либо в области криминалистической, судебно-экспертной или иной правовой деятельности, к примеру международного права.

Повторюсь, каждый вуз будет заинтересован в выборе наиболее привлекательных и перспективных с точки зрения практики образовательных программ. Время покажет, какая образовательная программа

подготовки специалистов будет более актуализирована запросами практики, а какая не обусловлена ни потребностями деятельности государственных органов, ни запросами коммерческих или иных организаций. Что касается бывшей специальности «Международное право», то здесь есть прекрасная возможность преобразовать её на ряд образовательных программ, к примеру таких, как «Право Европейского союза», «Международное право и дипломатия», «Международное право и транснациональная преступность», «Международное право и внешнеэкономическая деятельность» и иные. Однако, на данном этапе наиболее разумным подходом, будет преобразовать саму специальность в образовательную программу с идентичным названием «Международное право», которая впоследствии, после окончания студентом 1 курса, может быть развита через ИОТ на аналоги вышеприведённых образовательных программ, выраженных в форме специализаций (модулей). Именно в этом случае студент, ознакомившись с основами международной юриспруденции, сможет более квалифицированно сделать свободный выбор, чему ему обучаться далее – изучать право европейского союза, правовые вопросы международной дипломатии или заниматься правовым обеспечением внешнеэкономической деятельности и т.п. В связи с тем, что специальность «Международное право» скорее всего будет трансформирована в одноименную образовательную программу и станет одной из представленных в классификации направлений подготовки «Право», возникает необходимость показать её отличие от других образовательных программ юридического профиля. Это объясняется тем, что сегодняшнее обучение студентов по специальности «Международное право» именно **на факультете международных отношений (ФМО)** обусловлено в коренном отличии содержания подготовки **юристов-международников от юристов-правоведов, обучающихся на юридическом факультете.**

Прежде всего, надо отметить, что подготовка по данной специальности осуществляется прежде всего преподавателями, имеющими диплом юриста-международника. Более того, данная подготовка требует от студентов знания иностранного языка для обязательного обучения профильным дисциплинам на одном из выбранных иностранных языков. Именно в этой связи на факультете международных отношений располагается кафедра дипломатического перевода, предлагающая преподавание одного-двух из 8 иностранных языков, учитывающих профиль подготовки студентов. Кроме того, в программу подготовки юристов-международников включен обязательный перечень междисциплинарных дисциплин в сфере международных аспектов дипломатии, регионоведения и экономических отношений, что объясняется наличием на факультете кафедры международных отношений и мировой экономики. Кстати, перечисленные обстоятельства обусловили присутствие на факультете международных отношений и такой специальности как «Мировая экономика», несмотря на то, что в КазНУ им. аль-Фараби имеется самостоятельный факультет – ВШЭБ, имеющий множество специальностей экономического профиля.

Думается, что подобная оценка образовательной программы «Международное право», как наиболее направленной на правовое обеспечение международных и экономических отношений, важна именно при подготовке кадров юристов-международников, что в свою очередь дает возможность абитуриенту иметь более наглядное представление при выборе будущей профессии. Согласно приведенным примерам, абсолютно все ранее существовавшие специальности аналогичным образом будут преобразованы на различных факультетах в направления подготовки кадров, содержащие конкретные образовательные программы. Именно поэтому, надо признать, что принятое решение по реформированию рассматриваемой области образовательной деятельности не только отвечает Международной стандартной классификации образования, но и подтверждает стремление государства к реальной автономизации вузов, предоставляя им возможность самостоятельного выбора образовательных программ с целью подготовки будущих специалистов в соответствии с реальными запросами рынка труда.

Тем не менее, всё вышеизложенное, а также практика применения Классификатора направлений подготовки кадров с высшим и послевузовским образованием неизбежно приводит нас к выводу о необходимости внесения концептуальных изменений в части регламентации программ международного профиля. Связана это с тем, что образовательная программа «Международное право» стала ошибочно восприниматься абитуриентами как составная часть обучения **на юридическом факультете**, (тоже самое можно сказать об образовательной программе «Мировая экономика», которая идентифицируется с бывшими специальностями ВШЭБ, хотя разрабатывается и преподаётся на факультете международных отношений). Такая ситуация привела к резкому оттоку абитуриентов из образовательной программы «Международное право», поскольку нахождение в одной классификационной группе направления подготовки 6В042 – «Право» вводит в заблуждение поступающих на юридический факультет, рассчитывающих изучать эту программу на данном факультете.

Для исправления ситуации нами предлагается добавить в Классификатор направлений подготовки дополнительный код и классификацию области образования, недостающий для решения проблем подготовки для страны специалистов – международных, условно назвав её «Международные науки», где разместить в качестве направлений подготовки бывшие специальности международного профиля, а именно – Международные отношения, Мировая экономика, Зарубежное регионоведение, Международное право, Международная журналистика, Иностранный язык в международных отношениях, экономике и праве.

Подобный подход позволит концептуально решить вопрос о развитии международного направления в процессе подготовки отечественных кадров. При этом важным условием будет являться то, что будущие специалисты-юристы и экономисты в качестве профильной дисциплины должны будут при поступлении на образовательную программу сдавать иностранный язык вместо предмета «Человек, общество и право» или «География», как это существует на данном этапе сдачи ЕНТ. Более того, и это самое главное, – обучающиеся в бакалавриате, магистратуре и докторантуре будут обязаны изучать дисциплины данных образовательных программ на иностранном языке по выбору, что актуально с точки зрения подготовки специалистов – международных.

Литература:

1. Об утверждении Классификатора направлений подготовки кадров с высшим и послевузовским образованием. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстан от 13 октября 2018 года № 569. Зарегистрирован в МЮ РК 17 октября 2018 г. № 17565 / <http://adilet.zan.kz/rus/docs/V1800017565>

ОБЗОР НЕКОТОРЫХ АСПЕКТОВ ВЛИЯНИЯ ПАНДЕМИИ COVID-19 НА ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ УНИВЕРСИТЕТОВ КАЗАХСТАНА

2020 год был отмечен во всем мире глобальным событием, доселе не имевшем аналогов в истории человечества. Всемирная пандемия, вызванная распространением коронавирусной инфекции COVID-19, оказала общемировое влияние на все сферы деятельности общества и государства. Не стала исключением и наша страна, так же, как и большинство других государств, испытавшая на себе влияние этого вируса.

Среди всех прочих сфер пандемия нанесла большой урон сфере образования: все школы и университеты были вынуждены уйти на дистанционную форму обучения. Безусловно, это оказало свое негативное влияние на качество предоставления образовательных услуг. Конкретные размеры ущерба в этой области еще предстоит оценить. Пока же можно говорить о некоторых предварительных итогах и тех проблемах образовательной сферы, которые обнажила пандемия. Не затрагивая сферу школьного образования, которая является отдельной большой проблемой, хотелось бы остановиться на сфере высшего образования и тезисно осветить наиболее важные проблемы.

Прежде всего, следует отметить тот факт, что несмотря на победные отчеты чиновников от образования, сфера высшего образования в целом оказалась неподготовленной к новому вызову, связанному со всемирной пандемией. В первую очередь, это коснулось слабой подготовленности университетов к работе в онлайн-режиме. Так, выявился, во-первых, недостаток компьютерной техники, во-вторых, ее морально устаревший характер, в-третьих, неподготовленность многих представителей профессорско-преподавательского состава (особенно из числа старшего и среднего поколения) в виде отсутствия компьютерной грамотности.

Университетам Казахстана пришлось с разной степенью успешности оперативно решать эти проблемы. В Казахском национальном университете имени аль-Фараби, чтобы уйти от внешней зависимости (в первую очередь от материально-финансовых затрат), даже разработали локальный аналог ZOOM для проведения различного рода совещаний представителей администрации и преподавателей. Эффективность и успешность данной программы вопрос другой, но факт заключается в том, что программа существует и худо-бедно, но функционирует.

В срочном порядке был разработан большой пакет методических документов по работе ППС в условиях новой системы – с массовым применением дистанционных образовательных технологий. Летняя сессия 2020 года показала ряд недостатков разработанных технологий, и весь постсессийный период велась целенаправленная работа над совершенствованием системы.

Еще одна большая проблема, которую вскрыла пандемия – это проблема разбухшего и неповоротливого управленческого аппарата.

На сегодня в Казахском национальном университете на одного преподавателя приходится примерно один представитель административно-управленческого, технического или обслуживающего персонала. И это соотношение с каждым годом изменяется не в пользу преподавателей. В условиях дистанционной работы не у дел оказались многие департаменты, управления и отделы. В то же время деятельность некоторых служб приобрела дополнительную актуальность, например, это службы, связанные с методическим обеспечением учебного процесса, в том числе с информационно-коммуникационным сопровождением. Все это является основанием для конкретных организационных выводов и учета новой парадигмы. Полагаем, что для дальнейшего успешного функционирования отечественных университетов, должны быть предприняты конкретные шаги по работе в новых условиях.

ЗНАЧЕНИЕ И НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПРЕПОДАВАНИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА

Вопросам использования активных, проблемных, интерактивных и иных методов и приемов обучения, практической направленности и другим аспектам преподавания юридических дисциплин посвящено немало публикаций [см., например: 1; 2; 9; 13]. Проведенный автором анализ литературы по рассматриваемой теме показал, что вопросы преподавания определенных групп и отдельных учебных дисциплин, входящих в основную образовательную программу (далее – ООП) по соответствующему направлению подготовки (специальности), изучены в меньшей степени. Данная статья посвящена некоторым аспектам, связанным с преподаванием международного права (далее

– МП) в высшей школе.

В соответствии с Федеральными государственными образовательными стандартами высшего профессионального образования (далее – ФГОС ВПО) по направлениям подготовки «Педагогическое образование» [11], и «Юриспруденция» [10]² предусматривается изучение нескольких учебных циклов, в том числе и профессионального. При этом профессиональный цикл предполагает базовую и вариативную части. По направлению подготовки

«Педагогическое образование» (квалификации – учитель истории и права) в вариативной части предусматривается изучение юридических дисциплин, в том числе международного права. Что касается направления подготовки «Юриспруденция», то базовая (обязательная) часть ООП профессионального цикла предусматривает изучение 20 учебных дисциплин, а вариативная часть – перечень дисциплин определяется вузом. При этом в данный цикл включены теоретико-исторические дисциплины – теория государства и права, история отечественного государства и права и т.д., отраслевые дисциплины – административное право, гражданское право, уголовное право и т.д., специальные дисциплины – криминалистика и др., а также дисциплины, имеющие межгосударственное значение – международное право и международное частное право.

Выпускник, исходя из характеристики профессиональной деятельности, требований к результатам освоения ООП бакалавриата должен обладать обще- культурными (ОК) и профессиональными компетенциями (ПК). При этом ФГОС ВПО, определяя требования к структуре ООП бакалавриата, в качестве отраслевых юридических наук называет международное право и международное частное право. В результате изучения данных дисциплин выпускник должен знать: природу и сущность МП как системы юридических норм; источники МП и процесс создания международно-правовых норм; основные принципы МП; субъекты МП; взаимодействие международного и внутригосударственного права; мирные средства разрешения международных споров; ответственность в МП; право международных договоров; международные организации и конференции; право внешних сношений; права человека и МП и т.д.

Выпускник также должен уметь: оперировать юридическими понятиями и категориями; анализировать юридические факты и возникающие в связи с ними правовые отношения; анализировать, толковать и правильно применять правовые нормы; принимать решения и совершать юридические действия в точном соответствии с законом и т.д.

В юридической энциклопедии международное право (лат. *jus gentium*, *jus inter gentes*; англ. *international law*; фр. *droit des gens*) определяется как понятие, которое представляет собой систему юридических принципов и норм, регулирующих отношения между государствами, а также с участием других субъектов международно-правовых отношений в сферах межгосударственного сотрудничества и определяющих их взаимные права и обязанности [14]. Не вдаваясь в научную дискуссию об использовании указанных терминов для определения международного права, автор согласен с общепризнанной научной позицией, что термины и понятия «международное право» и «международное публичное право» являются синонимами [12, с. 6].

Кроме того выпускник должен владеть навыками: анализа различных правовых явлений, юридических фактов, правовых норм и правовых отношений, являющихся объектами профессиональной деятельности; принятия необходимых мер защиты прав и свобод человека и гражданина.

Международное право занимает особое место среди отраслей права и юридических наук, регулирующих межгосударственные отношения и некоторые связанные с ними внутригосударственные отношения, которое в целом определяется существованием системы международно-правовых норм, отличной от системы внутригосударственного (национального) права. При этом особенности профилей вузов определяют задачи и методику преподавания МП и предполагают детерминированный подход к проблемам, рассматриваемым в рамках указанной дисциплины. Проблемы и особенности методики преподавания МП требуют самостоятельного исследования.

Современное международное право часто называют правом Устава Организации Объединенных Наций (далее – ООН) [4, с. 17]. И действительно, именно Устав ООН определил принципы, «Декларация о принципах международного права» (1970 г.) их закрепила, а «Хельсинский Заключительный акт Сессии по безопасности и сотрудничеству в Европе» (1975 г.) дополнил и внес ряд новых основополагающих принципов МП, которые, являясь его общими нормами, имеют наибольшее значение для обеспечения международного мира и безопасности, определяют общие правила поведения субъектов международных отношений. Тем самым принципы МП выражают и охраняют комплекс важнейших общечеловеческих ценностей, в основе которых лежат такие ценности, как неприменение силы или угрозы силой, мир и сотрудничество, суверенное равенство государств, уважение прав и свобод человека и т.д. Принципы являются базисом международного правопорядка, и они определяют его политико-правовой облик, являются критериями международной законности. Более того служат идейной основой функционирования и развития МП.

МП представляет собой самостоятельную правовую систему и обладает значительным своеобразием. В то же время оно не может существовать отдельно от других отраслей права и внешних влияний. Аналогичным образом и внутри- государственное право любого государства не может не подвергаться влиянию как зарубежных правовых систем, так и МП.

В ч. 4 ст. 15 Конституции Российской Федерации (далее – Конституция РФ) предусматривается, что «Общепризнанные принципы и нормы международного права и международные договоры Российской Федерации являются составной частью ее правовой системы. Если международным договором РФ установлены иные правила, чем предусмотренные законом, то применяются правила международного договора» [6, с. 8].

Из этого следует, что международные принципы, нормы и международные договоры, ратифицированные РФ, являются частью ее правовой системы, а положения МП имеют преимущественную силу в случае расхождения с внутригосударственным правом.

Система МП и система внутригосударственного права не существуют отдельно друг от друга и объясняется это тем, что основными субъектами МП выступают государства. Общеизвестный факт, что на нормообразование в МП оказывают влияние национальные правовые системы, которые находят отражение и учитываются во внешней политике и дипломатии государств. Государства при согласовании своих волей способны заключать международные договоры между собой, а значит, они являются, по сути, создателями (творцами) международно-правовых норм. В этом случае государства одновременно являются субъектами как внутренней, так и международной политики. В ходе осуществления международной политики государства учитывают внутригосударственные факторы (в том числе и внутреннее законодательство, прежде всего конституцию), а при осуществлении внутригосударственной деятельности обязаны учитывать обязательные для него нормы МП. Россия проводит миролюбивую и добрососедскую международную политику как со своими ближайшими соседями, так и с другими государствами.

В свою очередь, МП влияет на внутригосударственное право (национальное законодательство). Во многих государствах ратифицированные международные договоры становятся частью национального законодательства (в нашем случае, российского) и тем самым развивают соответствующие отрасли права и юридические науки. Более того в законах многих стран мира устанавливается правило, согласно которому в случае расхождений между положениями закона и международным договором, то предпочтительную силу имеет международный договор. В этом случае государства не могут ссылаться на свое национальное законодательство для оправдания несоблюдения ими международных договоров (обязательств). Ратифицированные государствами международные договоры должны ими добросовестно выполняться.

Значение изучения МП в вузах (не только юридического направления) определяется рядом аспектов. Прежде всего, следует назвать политический аспект, который можно выделить, анализируя Концепцию внешней политики РФ (далее – Концепция), представляющую собой систему взглядов на содержание и основные направления внешнеполитической деятельности России. При этом правовую базу Концепции составляют Конституция РФ, федеральные законы, нормативные правовые акты РФ, регулирующие деятельность федеральных органов государственной власти в сфере внешней политики, общепризнанные принципы и нормы международного права, международные договоры РФ и другие аналогичные документы. Международная обстановка, сложившаяся к началу XXI в., потребовала переосмысления общей ситуации вокруг России, приоритетов российской внешней политики и возможностей ее ресурсного обеспечения. Наряду с определенным укреплением международных позиций России, проявились и негативные тенденции. Не оправдались некоторые расчеты, связанные с формированием новых равноправных, взаимовыгодных, партнерских отношений Российской Федерации с окружающим миром, как это предполагалось в основных положениях Концепции, утвержденной Президентом РФ от 23 апреля 1993 г. № 284.

Действующая «Концепция внешней политики Российской Федерации» [8], утвержденная Президентом РФ от 12 июля 2008 г. № Пр.-1440, дополняет и развивает положения предыдущей Концепции от 28 июня 2000 г. Ее основу составляет та же правовая база, Военная доктрина РФ и нормативные правовые акты РФ, регулирующие деятельность в сфере внешней политики. В п. 1 Концепции указывается, что «Эволюция международных отношений в начале XXI века и укрепление России потребовали по-новому взглянуть на общую ситуацию вокруг нее, переосмыслить приоритеты российской внешней политики с учетом возросшей роли страны в международных делах, повышения ее ответственности за происходящее в мире и открывшихся в связи с этим возможностей участвовать не только в реализации международной повестки дня, но и в ее формировании. В международной обстановке, наряду с позитивной тенденцией – укреплением позиций РФ на международной арене, проявились и негативные тенденции, которые необходимо учитывать при проведении внешнеполитического курса России на конкретных направлениях ... высшим приоритетом национальной безопасности – защита интересов личности, общества и государства ...» [8].

В межгосударственных отношениях во главу ставятся гарантированный мир и утверждение принципов МП, в том числе неприменение силы или угрозы силой, территориальная целостность государств и нерушимость государственных границ, суверенное равенство государств и мирное разрешение споров, которые и предполагают мирное сосуществование различных государств, а в перспективе и устранение различного рода политических и военных конфликтов, предотвращение опасности возникновения новой мировой войны, определяет основное содержание международных отношений современности и главные задачи внешнеполитической деятельности РФ. В части международных экономических отношений, главным приоритетом внешней политики России в сфере международных экономических отношений является содействие развитию национальной экономики, которая в условиях глобализации немыслима без широкого включения ее в систему мирохозяйственных связей (тому пример вступление России в 2012 г. в ВТО). Можно сказать, что именно названные проблемы современной международной жизни определяют основное содержание, цели и направления развития МП. Несомненно, что при изучении МП и соответствующей практики государств, студенты глубже познают особенности современных международных отношений, характер и сущность внешней политики и международной деятельности Министерства иностранных дел РФ и в целом российского государства.

Существенным представляется и мировоззренческий аспект изучения МП в вузах. В процессе преподавания МП с необходимостью затрагиваются и в известном объеме рассматриваются вопросы истории дипломатии и внешнеполитической деятельности РФ, международных отношений и др. При этом привлекаются знания не только из области общественных (философии, политологии, социологии и др.), но и лежащих вне этой сферы других наук (статистики и т.д.).

Следующие – общеправовой и специально-правовой аспекты. В преподавании МП существует объективная необходимость основываться и исходить из важнейших положений и категорий общей теории государства и права, истории государства и права, конституционного права и других, рассмотрение которых в определенной степени служит расширению и углублению соответствующих представлений у студентов. Кроме того, МП включает целый ряд вопросов, которые прямо или опосредованно соотносятся с деятельностью различных федеральных органов государственной власти, органов и учреждений субъектов РФ, правоохранительных органов и международных организаций и конференций.

Вполне, естественно, что при подготовке квалифицированных юристов должны учитываться все названные аспекты изучения МП в вузах. Вместе с тем, не менее значимым в преподавании основных положений МП является идеолого- правовой аспект. Его значение определяется также, в частности, и тем, что в ч. 1 ст. 17 Конституция РФ указывается, что «В Российской Федерации признаются и гарантируются права и свободы человека и гражданина согласно общепризнанным принципам и нормам международного права и в соответствии с настоящей Конституцией» [7, с. 9].

Многолетний опыт автора по преподаванию международного права в вузе свидетельствует, что рассмотрение этого вопроса способствует более глубокому осмысливанию студентами ряда проблем конституционного права и МП, позволяет всесторонне изучить Конституцию РФ.

При рассмотрении названного вопроса, как и любого другого, соотносящегося со смыслом и содержанием Конституции РФ, прежде всего, подчеркивается, что закрепленные в Концепции цели и принципы внешней политики имеет большое внутривнутриполитическое и международное значение. Внешняя политика России, как отмечается в Концепции, направлена на формирование нового мироустройства, укрепление международной безопасности, обеспечение прав человека и информационное сопровождение внешнеполитической деятельности, а как предусматривается в Конституции РФ

– социального государства, политика которого направлена на создание условий, обеспечивающих достойную жизнь и свободное развитие человека (ч. 1 ст. 7 Конституции РФ) [7, с. 6].

Помимо вышеуказанного следует, на взгляд автора, особо обращать внимание студентов на ту глубокую взаимосвязь, которая существует между целями российской внешней политики и конкретной деятельностью Президента РФ, Председателя Правительства РФ, МИД РФ и в целом государства на международной арене. В связи с этим подчеркивается, что такая взаимосвязь служит залогом высокой эффективности российской внешней политики, ярким примером которой является последовательная реализация Концепции – укрепление авторитета России на международном уровне.

Анализ приведенных положений позволяет непосредственно перейти и к рассмотрению вопроса о соотношении основных принципов современного МП и принципов внешней политики России. В Концепции провозглашаются такие принципы внешней политики российского государства: суверенное равенство государств, взаимный отказ от применения силы или угрозы силой; нерушимость границ; территориальная целостность государств; мирное урегулирование споров; невмешательство во внутренние дела; уважение прав человека и основных свобод; равноправие и право народов распоряжаться своей судьбой; сотрудничество между государствами; добросовестное выполнение обязательств, которые вытекают из общепризнанных принципов и норм МП, международных договоров, заключенных РФ. При рассмотрении этого вопроса четко прослеживается, что вышеуказанные принципы, возводимые в ранг внешней политики российского государства, полностью соответствуют общепризнанным принципам МП. Принципиально важное значение имеет и наше суждение о том, что соотношение общепризнанных принципов и норм МП, международного договора РФ и принципов внешней политики государства, определяемых в Конституции РФ или других нормативно-правовых актах, с общепризнанными принципами и нормами МП является решающим показателем отношения государства к МП, к его международным обязательствам и является также показателем его позиции в вопросах обеспечения международного мира и безопасности, развития международного сотрудничества, свободы и независимости народов, и особенно важно, что в России гарантируются права и свободы человека и гражданина.

И, наконец, при рассмотрении соответствующих тем и вопросов МП необходимо акцентировать, что Конституция РФ закрепляет правовое положение, что общепризнанные принципы и нормы МП и международные договоры РФ являются составной частью ее правовой системы. Принципы МП, зафиксированные в Уставе ООН и ряде других международных договорах, среди которых особое место занимают Декларация о принципах МП и Хельсинский акт СБСЕ. Эти принципы представляют собой дальнейшее углубление общедемократических принципов международного сотрудничества и МП, определяют формирование нового типа межгосударственных отношений и нового мироустройства.

Таким образом, проанализированные требования, предъявляемые основной образовательной программой к студентам по международному праву, соотношение и взаимодействие с внутрисубъективным правом, выделение конкретных аспектов изучения этой учебной дисциплины через акцентирование на «Концепции внешней политики Российской Федерации», обуславливают необходимость совершенствования его преподавания в вузах, независимо от профиля обучения и ведомственной принадлежности.

Литература:

1. *Болонина С.В.* Научно-методические основы преподавания правовых дисциплин в неюридических вузах: дис канд. пед. наук. М., 2000. 161 с. Машинопись.
2. *Глушкова С.И.* Интерактивные методики в преподавании и обучении правам человека // Актуальные проблемы современного права и юридического образования: материалы науч.-практ. конф. Екатеринбург: Изд-во Гуманит. ун-та, 2005. С. 50-52.
3. *Жадан В.Н.* Использование проблемно-поисковых методов в преподавании юридических дисциплин // Психолого-педагогические основы профессионального формирования личности в условиях перехода к двухуровневой модели образования: сб. науч.-практ. конф. Пенза: Приволжский Дом знаний, 2012. С. 59-63.
4. *Жадан В.Н.* Международное право в системе российского законодательства // Армия и общество. 2012. №2. С. 88 – 93.
5. *Жадан В.Н.* Практическая направленность в преподавании государственно-правовых дисциплин // Освоение и внедрение современных образовательных технологий в учебный процесс: сб. науч. трудов / под науч. ред. С.П. Акутина. М.: Изд-во «Спутник +», 2012. С. 117-122.
6. *Захарова Л.Н.* Международное право. М.: РИОР, 2008. 186 с.
7. Конституция Российской Федерации. М.: Изд-во «Юрайт», 2011. 48 с.
8. Концепция внешней политики Российской Федерации / утв. Президентом Российской Федерации 12 июля 2008 г. [Электронный ресурс] // Министерство иностранных дел Российской Федерации: [официальный сайт]. URL: http://www.mid.ru/brp_4.nsf/sps/357798BF3C69E1EAC3257487004AB10C (дата обращения: 03.12.2012).
9. Методика преподавания юридических дисциплин: сб. науч. трудов / под ред. М.К. Треушников. М.: Изд-во МГУ, 1986. 196 с.
10. Об утверждении и введении в действие федерального государственного образовательного стандарта высшего профессионального образования по направлению подготовки 030900 Юриспруденция (квалификация (степень) «бакалавр»): приказ Минобрнауки России от 04.05.2010 г. № 464 [Электронный ресурс] Министерство образования и науки Российской Федерации: [официальный сайт]. URL: <http://минобрнауки.рф/документы/1879> (дата обращения: 03.12.2012).
11. Об утверждении и введении в действие федерального государственного образовательного стандарта высшего профессионального образования по направлению подготовки 050100 Педагогическое образование (квалификация (степень) «бакалавр»): приказ Минобрнауки России от 17.01.2011 г. № 46 [Электронный ресурс] //
12. Министерство образования и науки Российской Федерации: [официальный сайт]. URL: <http://минобрнауки.рф/документы/1909> (дата обращения: 03.12.2012).
13. *Хужокова И.М.* Краткий курс по международному праву. М.: Издательство «Окей- книга», 2009. 128 с.
14. *Шабанов В.В.* Использование интерактивных методов в преподавании гражданского права [Электронный ресурс] // Сибирская ассоциация консультантов: [сайт]. URL: <http://sibac.info/index.php/2009-07-01-10-21-16/1027-2012-02-05-13-06-25> (дата обращения: 03.12.2012).
15. Юридическая энциклопедия [Электронный ресурс] // Право 777 (частная юридическая библиотека: [сайт]. URL: <http://www.right777.ru/enc/3237.html> (дата обращения: 03.12.2012).

ГЕЙМИФИКАЦИЯ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ

События последнего года, когда весь мир в условиях пандемии перешел на дистанционные формы получения образования, заставил нас полностью пересмотреть взгляды не только на жизнь в целом, но и на методики преподавания. Нет худа без добра. Надо признать, что этот страшный год для человечества, заставил сотни тысяч людей, в первую очередь преподавателей, освоить различные компьютерные технологии для обеспечения образовательного процесса. Все педагоги, которые до этого пытались избегать общения с компьютером, были вынуждены активно включиться в процесс освоения разных компьютерных платформ для ведения лекционных, практических и других видов занятий. Надо отметить в этой связи, что КазНУ смог в короткий срок перестроить весь учебный процесс в дистанционный режим, обучив преподавательский состав, студенческую аудиторию.

В этих условиях пришло четкое осознание, что необходимо пересматривать методологию и методики преподавания с учетом того, что весь процесс теперь в основном проходит в онлайн режиме независимо от того, синхронный это формат или асинхронный. В любом случае необходимо применять компьютерные технологии. Кроме этого для всех педагогов, в школах ли, в вузах ли, стало понятно, что необходимо задействовать какие то новые резервы для удержания внимания обучающихся, для обеспечения усвоения ими материала. Когда педагог и обучаемый находятся далеко друг от друга, снижен контроль со стороны преподавателя, трудно оценить, насколько эффективен учебный процесс, приобрел ли обучающийся необходимые профессиональные компетенции. Это касается и гуманитарной и естественно-научной сферы. В этих условиях стоит вопрос, как мотивировать студента для получения знаний. Чтобы это было не простое заучивание, а вовлечение в процесс получения компетенций, практических навыков. Одним из методов активного вовлечения студентов в образовательный процесс является метод игрофикации (англ. gamification) образования. Современная студенческая молодежь активно вовлечена в компьютерную, сетевую среду, распространение индивидуальных электронных устройств способствует расширению спектра доступных игр для обучающихся. На фоне повышения интереса к использованию игр в различных областях, термин «геймификация» стал частью методической терминологии в образовании. Под геймификацией, как правило, понимается использование игровых элементов в неигровых контекстах.

В современном образовательном процессе использование игры стало приобретать массовый характер.

Геймификация в образовании это методология, направленная на стимуляцию студентов к образовательному процессу с помощью игровых элементов. Обучение может быть забавным, ученики и студенты могут быть больше и дольше вовлечены в образовательные процессы с применением игрового дизайна.

Геймификация в образовании сосредоточена на использовании основных желаний учащихся, таких как конкуренция, достижения, награды и статус, в целях более глубокого вовлечения в процесс и достижения сильных показателей и высоких результатов.

В игровой ситуации мотивация обучающихся направлена на решение практических задач высокого уровня сложности, при самостоятельном выборе инструментария. Поисковая активность благоприятствует развитию внутренних мотиваторов, таких как самооценка, нравственные принципы, интересы и убеждения [1, С. 316]. Основным отличием использования игровых платформ (коммуникационной образовательной среды) от традиционных форм образования является активное участие пользователей; знания здесь не транслируются, а добываются учащимися самостоятельно. На начальном этапе работы учебный материал прорабатывается обучающимися самостоятельно (аналогично обучению в традиционной образовательной среде), затем им предлагается решить практические задачи в виртуальной игре. Подобные задачи максимально соответствуют реальным условиям в профессиональной деятельности [2, С. 118]. Одна из важных черт геймификации – игровой дизайн. Под игровым дизайном понимают визуализацию содержания в игровом стиле. Любой дизайн всегда имеет цель и направлен на обучающихся. Процесс геймификации предполагает внедрение в образовательный про-

цесс элементов компьютерных игр и социальных сетей, что позволит создать более удобную для учащихся среду и повысить мотивацию. Главная особенность игры состоит в способности увлечь игрока на долгое время, удерживать его внимание. Данное качество привлекает разработчиков компьютерных игр и является психологической базой для традиционных педагогических игр и для геймификации. Как предполагает С.И. Никитин, геймификация в скором времени займет лидирующие позиции среди дополнительных образовательных технологий. [3, С. 1161].

Зарубежные университеты используют преимущественно активные формы работы, в том числе и игрофицированные виды деятельности. Одной из форм игрофикации в обучении являются виртуальные обучающие игры. Виртуальные игры могут быть использованы с разными группами обучающихся – школьниками, студентами, сотрудниками организаций и руководителями.

Опыт применения виртуальных игр показывает, что желание учиться у учащихся значительно возрастает. При отсутствии мотивации обучение не будет эффективным, для повышения мотивации необходимо ориентироваться на решение практических задач и получение видимых результатов. Известно, что наиболее прочно усваивается тот материал, который был воспринят непринужденно, без усилий, когда учащиеся занимаются интересной деятельностью [4, С. 44]. Однако использование виртуальных игр является продуктивным и полезным только в случае правильной интеграции их в образовательный процесс. В случае преувеличения их значимости учебный процесс может быть сведен к игровым заданиям, лишенным цели [5, С. 20].

Все вышесказанное предполагает тесную коллаборацию преподавателей с разработчиками компьютерных программ. А это значит, нам преподавателям необходимо осваивать новые компетенции по совместному созданию обучающих игр с программистами. Только те, кто справится с этой задачей, смогут в будущем эффективно осуществлять преподавательскую деятельность.

Литература:

1. Крук Ч. Школы будущего // Гуманитарные исследования в Интернете / под ред. А. Е. Войскунского. М.: Можайск-Терра, 2000. – С. 314-332.
2. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий: в 2 т. Т. 1. М.: Народное образование, 2005. – 556 с.
3. Никитин С. И. Геймификация, игрофикация, играйзация в образовательном процессе // Молодой ученый, 2016. – №9. – С. 1159-1162.
4. Пивнев Д.И. Роль игрофикации в образовании: опыт создания игрового модуля// Гуманитарная информатика, 2017. – №12.- С.43-46.
5. Бессмертный А.М., Гаенкова И.В. Игрофикация как образовательная парадигма обучения // Известия ВГПУ, 2016. – №6 (110).- С. 15-22.

Асташкина А.В.
*ст. преподаватель кафедры
гражданского и трудового права, гражданского процесса
университета МВД
России им. В.Я. Кикотя*

ТВОРЧЕСКОЕ ЗАДАНИЕ КАК ИНТЕРАКТИВНЫЙ МЕТОД ОБУЧЕНИЯ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ ГРАЖДАНСКОГО ПРАВА

Одной из основных целей образования в России является обеспечение соответствия его качества перспективным задачам российского общества и экономики в интересах инновационного, социально ориентированного развития страны. Достижение данной цели невозможно без использования интерактивных методов обучения, главной характерной чертой которых является наличие личностно ориентированного подхода, предполагающего обучение студента в сотрудничестве с преподавателем. По справедливому утверждению исследователей, оптимальный путь формирования компетенций студентов при реализации ФГОС-3 заключается в сочетании традиционного подхода, выработанного в истории отечественной высшей школы, и инновационного подхода, который опирается на экспериментальные методики ведущих отечественных преподавателей и современный зарубежный опыт. Современные образовательные технологии должны базироваться на четко сформулированных результатах обучения в компетентностном формате, практикоориентированном подходе и использовании активных и интерактивных методов обучения [1]. В настоящее время вопросы о понятии, особенностях и целесообразности использования того или иного интерактивного метода обучения выступают в числе самых актуальных [2]. При этом исследования показывают, что не существует единой классификации интерактивных методов и их закрытого перечня. Возможность применения того или иного метода либо их сочетания в рамках учебного занятия устанавливается каждым преподавателем индивидуально. Практическое использование интерактивных форм обучения должно быть неотъемлемой частью современного учебного процесса. Как отмечают специалисты, сегодня российские юридические вузы, которые традиционно реализовывали на своих площадках скорее фундаментальную модель юридического образования (в отличие, например, от англо-американских юридических школ), стремятся в той или иной мере придать образовательному процессу прикладной характер. Так, в частности, все чаще отечественные вузы при подготовке и аттестации юридических кадров используют так называемый кейс-метод. Значительным шагом в продвижении прикладных методик в образовательном процессе российских юридических школ следует считать и активное подключение крупных международных юридических бюро в данный процесс. Формы такого подключения могут быть различными: от предоставления права студентам старших курсов пройти стажировки на их производственных платформах до открытия собственных кафедр в университетах [3]. Среди множества интерактивных методов обучения интерес представляет такой метод, как творческое задание. По большому счету данный метод является фундаментальным и составляет содержание и основу любого интерактивного метода. Необходимость наличия творческой составляющей в современном образовании предусмотрена в качестве его обязательного критерия. Важно продолжить уже начатые преобразования, призванные обеспечить переход от системы массового образования, характерной для индустриальной экономики, к необходимому для создания инновационной, социально ориентированной экономики непрерывному индивидуализированному образованию для всех, развитию образования, связанному с мировой и отечественной фундаментальной наукой, ориентированному на формирование творческой социально ответственной личности [4]. Поэтому в современном образовании необходимо акцентировать внимание на развивающих формах, методах и содержании учебного процесса, способствующих развитию творческих способностей, стремлению к самообразованию. Так, одной из основных целей деятельности Московского университета МВД России имени В.Я. Кикотя является удовлетворение потребностей личности в интеллектуальном, духовно-нравственном, творческом, физическом и профессиональном развитии [5]. Как справедливо отмечается в исследованиях, осуществление преподавательской деятельности на основе творческих заданий приводит к качественному изменению самой деятельности: из репродуктивной, которая направлена на принятие обучающимся информации, ее дальнейшую переработку и демонстрацию степени ее усвоения, она превращается в продуктивную и творческую [6].

К доминирующим методам обучения, используемым при проведении занятий по гражданскому праву, обычно относят морфологический анализ, метод «мозгового штурма», деловую игру, кейс-метод, дискуссии, эвристические беседы и др. Однако именно метод творческого задания при преподавании гражданского права приобретает особое значение. Значительный объем гражданского законодательства, огромный массив неоднозначной судебной практики, а также реформирование гражданско-правовых институтов и почти непрерывное внесение соответствующих изменений в Гражданский кодекс РФ и другие нормативные правовые акты в соответствии с Концепцией развития гражданского законодательства Российской Федерации [7] ставят данную учебную дисциплину для обучающихся в ряд сложных для усвоения, требующих большого количества времени на подготовку. Кроме того, по тем же причинам в рамках учебных занятий не всегда удается детально охватить вниманием ту или иную проблему в науке и практике гражданского права. В связи с этим одним из необходимых условий успешного изучения данной дисциплины представляется рациональное использование обучающимися учебного времени, отведенного на самостоятельную подготовку посредством выполнения творческих заданий. Творческое задание представляет собой такой способ организации содержания учебного материала, при помощи которого преподаватель создает творческую, проблемную ситуацию, определяет цель, условия и требования к учебно-творческой деятельности, в процессе которой обучающиеся активно развивают творческие способности. Неизвестность ответа и возможность найти свое собственное решение, основанное как на персональном опыте, так и на опыте своего коллеги, способствуют поддержанию сотрудничества и взаимного обучения, включая самого преподавателя. Творческие (проблемные) задания условно можно разделить на выполняемые обучающимися в процессе занятия и во время самостоятельной подготовки. К числу используемых при проведении семинарских и практических занятий по гражданскому праву относятся такие творческие задания, как, например, систематизация законодательства с использованием справочных правовых систем по определенному вопросу, подборка примеров из правоприменительной практики с целью выявления позиции судов, которая зачастую по большинству гражданско-правовых договоров неоднозначна.

Работа в малых группах также является одним из используемых методов при проведении практических занятий. Распределив обучающихся на подгруппы, преподаватель предлагает им выполнить определенное творческое задание (составить проект гражданско-правового договора, протокола разногласий, досудебной претензии к контрагенту, схему, обосновать доводы, выработать общее решение, проанализировать ситуацию). Задание выполняется группами сообща, а затем ее представители докладывают о результатах работы.

Важнейшее значение для развития способности к самостоятельной творческой работе имеет выполнение обучающимися во время самостоятельной подготовки практикумов по учебной дисциплине «Гражданское право», также содержащих элементы творческого задания, целью которого в данном случае является приобретение обучающимися навыков составления гражданско-правовых документов.

Необходимо отметить, что результатом качественной подготовки студента, обучающегося по гражданско-правовой специализации, является приобретение не только навыков составления, но и дальнейшей работы с данными документами, например проведение правовой экспертизы проекта гражданско-правового договора, осуществление правовой пропаганды.

Широкому использованию метода творческого задания и, как следствие, развитию творческого потенциала обучающихся также способствует активное участие последних в конкурсах на лучшую научно-исследовательскую работу. Данные конкурсы обеспечивают популяризацию научных знаний, распространение передового опыта научных исследований и позволяют их участникам максимально полно производить самостоятельный творческий поиск теоретического и практического материала по гражданскому праву, опираясь на свои индивидуальные способности.

Таким образом, творческое задание не только является фундаментальным методом в системе интерактивных форм современного учебного процесса, но и способствует наиболее полному усвоению знаний и приобретению навыков при изучении учебной дисциплины «Гражданское право».

Литература:

1. Тимофеева А.А. Компетентностный подход в преподавании юридических дисциплин: опыт и проблемы реализации // Юрид. образование и наука. 2015. № 2. С. 12.
2. Андропова Т.А., Тарасенко О.А. Активные и интерактивные формы проведения занятий для бакалавров и магистров // Юрид. образование и наука. 2013. № 2. С. 33 – 37; Безруков Ю.И., Черепанов М.М. Интерактивная методика обучения: сотрудничество преподавателя со студентом // Рос. юрид. журн. 2012. № 5. С.

- 61 – 65; *Гунибский М.Ш.* Инновационные и интерактивные методы в процессе правового воспитания // Юрид. мир. 2014. № 4. С. 40 – 44; *Левитан К.М.* Дидактические проблемы современного юридического образования // Рос. юрид. журн. 2013. № 6. С. 164 – 173; *Нарутто С.В.* Образовательные технологии в юридической клинике // Актуал. проблемы рос. права. 2013. № 7. С. 907 – 916; *Плоцкая О.А.* Интерактивное изучение источников права на практических (семинарских) занятиях в условиях введения ФГОС // Юрид. образование и наука. 2012. № 4. С. 35 – 37 и др.
3. *Кашкин С.Ю., Захарова М.В.* Институт признания образовательных квалификаций в сфере юриспруденции как элемент взаимодействия правовых систем современного мира и средство развития правовых отношений между Российской Федерацией и Европейским союзом // Юрид. образование и наука. 2014. № 2. С. 19.
 4. Постановление Правительства РФ от 23.05.2015 № 497 «О Федеральной целевой программе развития образования на 2016 – 2020 годы».
 5. Пункт 30.2 Устава федерального государственного казенного образовательного учреждения высшего образования «Московский университет Министерства внутренних дел Российской Федерации имени В.Я. Кикотя», утв. приказом МВД России от 15.05.2015 № 601.
 6. *Зверева Е.А.* Творческие задания как средство развития самостоятельности студентов в учебно-воспитательном процессе: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Киров, 2007. С. 9.
 7. Концепция развития гражданского законодательства Российской Федерации (одобрена решением Совета при Президенте РФ по кодификации и совершенствованию гражданского законодательства от 07.10.2009) // Вестн. ВАС РФ. 2009. № 11.

КӘСІПТІК УНИВЕРСИТЕТТІҢ БІЛІМ БЕРУІ ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ САПАСЫНЫҢ МОНИТОРИНГІНДЕГІ ҚҰЗЫРАТТЫҚ ТӘСІЛІ

Сапа категориясын жүйе нәтижесінің сипаттамасы ретінде қарастырған жөн. Содан кейін сапа дегеніміз – өнімнің немесе қызметтің шартты және болжамды қажеттіліктерді қанағаттандыру қабілеті. Сапа өнімге қойылған қасиеттер мен сипаттамалардың жиынтығымен анықталады және қалыптасады, бұл оған көрсетілген қажеттіліктерді қанағаттандыру мүмкіндігін береді.

Оның тұтынушылары мен әлеуетті тұтынушылары өнімнің қасиеттері мен сипаттамаларына қажеттіліктерді білдіреді немесе талаптар қояды. Білім беру жүйесіне қатысты тапсырыс берушілер мен оның қызметінің нәтижелерін тұтынушылар студенттер мен олардың ата-аналары, сондай-ақ ұйымдар, кәсіпорындар және тұтастай мемлекет түріндегі қоғам болады. Басқаша айтқанда, білім беру жүйесінің моделі федералды және жергілікті қажеттіліктерді, кәсіпорындар мен ұйымдардың мүдделерін, сондай-ақ адамның өзін, әрқайсысын жеке ескеруі керек.

Бұл жағдайда білім беру сапасын білім беру қызметтерінің және олардың негізінде алынған студенттердің тұтынушының талаптарына сәйкес келу қабілеті ретінде анықтауға болады.

Білім беру сапасын басқару-бұл білім беру нәтижесінің тұтынушының талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ететін осындай сападағы білім беру қызметтерін тиімді ұсынуға мүмкіндік беретін шаралар жүйесін әзірлеу және жүзеге асыру.

Әр адамның білімін, іскерлігін және жалпы қабілеттерін іске асыру саласы ұйымдар мен кәсіпорындар тұлғасындағы қоғам болып табылатындықтан, олар студенттерді (мамандарды) даярлауға негізгі (анықтайтын) тапсырыс берушілер болады. Олардың білім беру жүйесіне қоятын талаптары оқытудың мазмұнына және студенттердің алған білімдерін іс жүзінде пайдалану мүмкіндіктеріне қатысты. Бұл талаптар оқу орындарының түлектерін қабылдайтын ұйымдар (қоғам) тұрғысынан білім беру сапасының басты құрамдас бөлігі болады.

Студенттерге білім беру жүйесі ұсынатын білім беру қызметтері-бұл білім алушының біліміне байланысты оқыту және тәрбиелеу процесі. Осы екі компонент – қызметтерді алу процесі және оның нәтижесі-студенттер тарапынан сапалы бағаға ие. Студенттердің алған білімі әр білім беру саласы немесе кәсіби қызмет салалары үшін көп деңгейлі және көп бағытты түрінде ұсынылуы мүмкін.

Оқу орнындағы білім беру сапасын басқару бағдарламасы-бұл білім беру сапасының белгілі бір жиынтығын және стандарттарда көрсетілген білім беру нәтижесін алу үшін қажетті іс-шаралар тізімін белгілеу қажет.

ЖОО бағдарламаларды тұтынушылармен келісу процесін ұйымдастыруы қажет. Бұл «нені үйрету керек?» мазмұны жағынан да, білімнің тәжірибелік бағдарлану дәрежесі бойынша да көрінеді.

Осы процесінің нәтижесінде оқу орнының түлегінің барлық мүдделі тараптарының көзқарасы бойынша сапалылықтың сипаттамалық (логикалық) моделін, яғни кәсіби стандартты алу керек.

Әр мамандық бойынша білім беру және кәсіби стандарттар негізінде студенттердің бүкіл оқу кезеңінде қалыптасуы керек құзиреттіліктер жиынтығын қалыптастыру қажет.

Құзиреттілік-бұл кәсіби қызметті қамтамасыз ететін білімнің, дағдылардың және дағдылардың интегративті тұтастығы, бұл адамның құзиреттілігін іс жүзінде жүзеге асыру қабілеті, бұл маманның өз білімін, дағдыларын, сондай-ақ іс-әрекеттерді орындаудың жалпыланған тәсілдерін кәсіби қызметке жұмылдыру қабілеті.

Кәсіби құзиреттілікті қалыптастыру тұлғаның кәсіби маңызды қасиеттерін дамытуға, қызметтің өнімділік деңгейін арттыруға, кәсіби қызмет пәнін игеруге, білімін, іскерлігін, дағдыларын жетілдіруге, кәсіптің жаңа әдістемелері мен технологияларын игеруге, студенттердің кәсіби шеберлігінің негіздерін қалыптастыруға бағытталған.

Құзиреттілік тұрғы жоғары мектептің еңбек әлемімен әлеуметтік диалогын күшейту құралы, олардың ынтымақтастығын тереңдету және өзара сенімнің жаңа жағдайларында қалпына келтіру құралы ретінде қарастырылады.

Құзыреттіліктерді дамыту жеке оқу пәндерін, циклдерді, модульдерді, сондай-ақ жалпы кәсіптік және арнайы пәндерге біріктірілген дидактикалық бірліктерді оқытуда жүреді.

Қолданыстағы МЖБС-ға тән біліктілік моделінен айырмашылығы, кәсіби қызмет саласына бағытталған маманның құзыреттілік моделі белгілі бір объектіге және еңбек пәніне қатаң байланысты емес. Бұл еңбек нарығының өзгеріп жатқан жағдайларында түлектердің ұтқырлығын қамтамасыз етеді.

ЖОО түлегінің құзыреттілігі-бұл кәсіби және әлеуметтік саладағы табысты шығармашылық қызмет үшін өзінің әлеуетін (білім, білік, тәжірибе, жеке қасиеттер және т.б.) іс жүзінде іске асыру қабілеті болып табылады.

Түлектің құзыреттілігі оқу процесінде, ұйымдастырушылық, тәрбиелік, қоғамдық және тәжірибелік қызметте, өзін-өзі тәрбиелеу және өзара іс-қимыл процесінде қалыптасқан жеке құзыреттіліктерден тұрады.

Құзыреттілік тұрғы оқытуды, мазмұнын, бағалауды, білім беру технологияларын, жоғары білімнің кәсіптік білім берудің басқа деңгейлерімен байланысын қозғайтын терең жүйелі өзгерістерді болжайды.

ИСО 9000-2001 сәйкес ЖОО сапасын басқару жүйесі құру мен жұмыс істеуінің өзара байланысты төрт процесін (кезеңін) қамтуы тиіс:

1. сапаны жоспарлау-қандай да бір деңгейде бақылауға жататын қызмет түрлерін айқындау және бақылауды жүзеге асыру үшін қаражат (ресурстар) бөлу;

2. сапаны басқару – белгілі бір қызмет түрлерін өлшеуге арналған құралдарды әзірлеу (бақылау саласындағы тапсырма), жеке басқару объектілерінің қызмет сапасын өлшеу (сапаны бақылау);

3. сапаны қамтамасыз ету-сапаны бақылау барысында алынған ақпаратты жинау, талдау, статистикалық өңдеу, оны қабылдау үшін қолайлы түрге келтіру және бақылау нәтижелерін бақылау объектілеріне жеткізу;

4. сапаны жақсарту-берілген талаптарды орындауға бағытталған шешімдерді қабылдау; жаңа талаптарды қалыптастыру; берілген қызмет түрлерінің тиімділігі мен нәтижелілігін арттыру бойынша іс-шараларды ұйымдастыру.

Білім беру мекемесінің білім беру сапасын басқару жөніндегі қызметі мыналарды қамтуы тиіс:

1. кері схема бойынша білім беру процесінің жай-күйіне өзекті талдау жүргізу: нәтижелері – білім беру процесі-шарттары;

2. қызметтің мақсатын анықтау;

3. білім беру процесінің барысы мен нәтижесінің ағымдағы және қорытынды диагностикасының жүйесін әзірлеу;

4. білім беру процесін ғылыми-әдістемелік қамтамасыз ету жүйесін құру;

5. педагогтар мен басшылардың біліктілігін арттырудың ЖОО ішіндегі жүйесін ұйымдастыру;

6. барлық деңгейлерде білім беру сапасын ынталандыру жүйесін әзірлеу: студент-оқытушы-жетекші;

7. деректерді жинау, ақпаратты өңдеу және талдау жүйесін ұйымдастыру;

8. қол жеткізілген білім сапасының деңгейін басқа білім беру мекемелерінің жетістіктерімен салыстыру;

9. қоғамның білім сапасына қанағаттанушылықты талдау.

Білім беру сапасын басқару және бағалау жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін білім беру сапасын мониторингтеу құралдарын құру қажет.

Білім беру мен білім беру қызметтерінің сапасын өлшеу жүйесін әзірлеу қажет. Бұл объективті, жеңіл қолданылатын, қарапайым және түсінікті өлшемдер мен көрсеткіштер болуға тиіс, оларды әзірлеу бүгінгі күннің міндеті болып табылады.

Әдістемелік тұрғыдан сауатты ұйымдастырылған мониторингтің тек ақпараттық-бақылау ғана емес, сонымен бірге оқу-тәрбиелік мақсаттары да бар, яғни оқытушыны өзі таңдаған оқыту мен тәрбиелеу технологиясының тиімділігі, студенттердің өткен материалды игеру дәрежесі, олардың дамуы мен өзін-өзі дамыту деңгейлері туралы хабардар етіп қана қоймайды, сонымен қатар студенттердің өз біліміне, дағдыларына сыни көзқарасын қалыптастыруға ықпал етеді. Мінез-құлық пен ерік-жігерді, тәуелсіздік пен жауапкершілікті тәрбиелеу, олардың өзін-өзі дамуын ынталандырады.

Мониторингтің мазмұны мен түрлері қойылған дидактикалық міндеттермен анықталады. ЖОО-да мақсаттар мен міндеттерді белгілеуден және оқу-тәрбие процесін жоспарлаудан бұрын студенттердің бастапқы дайындық деңгейіне диагностика жүргізу және алынған деректерді ескере

отырып, студенттердің оқыту, тәрбиелеу және өзін-өзі дамыту мазмұнын, нысандарын, әдістері мен құралдарын таңдау, сондай-ақ олардың даму және өзін-өзі дамыту деңгейлеріне мониторинг жүргізу қажет.

Қазіргі уақытта білім беруде жүзеге асырылатын гуманистік көзқарас білім – бұл жеке адамның қажеттіліктерінен туындайтын даму деген идеяға негізделген. Гуманистік тұжырымдаманың негізгі, жетекші идеясы-өзін-өзі дамыту идеясы. Білім беруді ізгілендіру тұжырымдамасы білім берудің мақсаты ретінде адамның өзін-өзі тануын қарастырады. Өзектендірудің өзі адамның өзін қоршаған әлем туралы өзін-өзі тануын және өзінің жеке өмір жолын таңдауын болжайды. Оқытуды ұйымдастырудың белсенді формаларын қолдану маманның кәсіби құзыреттілігін қалыптастырудың негізгі жолдарының бірі болып табылады. Негізгі құзыреттіліктерді меңгеру деңгейін мониторингілеу студенттердің өз біліміне, іскерліктері мен дағдыларына сыни көзқарасын қалыптастыруға, мінез бен ерік күшін, дербестік пен жауапкершілікті тәрбиелеуге ықпал етеді, олардың жалпы және кәсіби өзін-өзі дамытуын ынталандырады.

Әдебиет:

1. Байденко В.И. Компетентный подход к проектированию государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (методологические и методические вопросы). – М: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2012. – 114 с.
2. Галямина И.Г. Проектирование государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования нового поколения с использованием компетентного подхода. // Материалы к шестому заседанию методологического семинара 29 марта 2005г. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2005. – 106 с.
3. Татур Ю.Г. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалистов. // Высшее образование сегодня. 2014. № 3.

ДЕЛОВАЯ ИГРА КАК АКТИВНАЯ ФОРМА ОБУЧЕНИЯ МЕТОДИКА ПРОВЕДЕНИЯ ДЕЛОВОЙ ИГРЫ

Главная цель проведения деловой игры в студенческой группе – повышение уровня профессиональной подготовки студентов. Деловые игры, с одной стороны, развивают интерес у студентов к глубокому изучению дисциплины, дают возможность показать им практическую значимость теории отрасли права, позволяют на личном опыте убедиться в том, как сложно без прочных теоретических знаний решать конкретные правовые вопросы, ориентироваться в сложных ситуациях, возникающих при изучении материала. С другой стороны, необходим высокий уровень подготовки преподавателя к деловой игре, овладение им методикой проведения такого занятия, его умение заинтересовать студентов, дать им полную возможность раскрыть свои возможности в самостоятельной работе.

Обычно деловые игры проводятся в приближенных к практике условиях и обстановке.

Рассмотрим методику проведения деловой игры по дисциплине «Конституционное право Республики Казахстан» на тему : «Избирательный процесс. Президентские и парламентские выборы» (на примере США И ГЕРМАНИИ).

Поскольку участниками игр являются сами студенты, то здесь для них открываются возможности не только получить наглядные представления об избирательном процессе и процедуре выборов, но и впервые проверить себя в «деле», приобрести первые навыки по будущей специальности. При ведении деловой игры студенты поставлены в такие условия, когда нормальное возникновение, развитие и завершение игры прямо зависят от уровня теоретических знаний и умения применять их на практике, от степени подготовленности к занятиям каждого ее участника. Следует не подготовиться только одному из них – может быть сорвана вся игра в целом. Не менее важна и практическая подготовка студентов. Деловая игра не может быть начата и проведена не только без соответствующей теоретической подготовки участников игры, но и без самих процессуальных действий. Вся эта многогранная подготовительная работа должна быть проделана под руководством преподавателя самими студентами вне времени семинарских занятий.

Деловая игра – это активная форма обучения. В ней одновременно участвуют не один, не два и даже не десять студентов, а вся учебная группа в целом, каждому студенту отводится своя определенная «роль». Специфика деловой игры ставит студентов в такие условия, когда они вынуждены не только высказывать свои суждения, но и не в меньшей мере задавать вопросы, причем не преподавателю, как это чаще всего имеет место на семинаре, а своим же товарищам по игре. Содержание этих вопросов уже само по себе свидетельствует во многом об уровне теоретической подготовки студентов. Навыки, полученные в игре, имеют немаловажное значение для подготовки высококвалифицированных юристов. Наконец, деловые игры преследуют и воспитательные задачи. Они помогают привить любовь студентов к своей будущей профессии, понять всю ее сложность и привлекательность. Деловая игра во многом помогает решать эти важные задачи. Особенности же воспитательной работы обусловлены спецификой условий, в которых она проводится. Деловая игра рассматривает конкретную жизненную ситуацию, и студент учится не только правильно определить свое отношение к ней, но и отыскивать пути и средства ее решения. Такие игры способствуют также развитию у студентов чувства самостоятельности, находчивости, умения в сложной ситуации отстаивать свою позицию.

Деловую игру можно условно разбить на три этапа: 1) подготовка игры; 2) проведение деловой игры; 3) подведение итогов работы студентов.

Подготовка и проведение деловой игры должна осуществляться самими студентами под контролем преподавателя учебной группы.

Рассмотрим методику проведения деловой игры «Избирательный процесс. Президентские и парламентские выборы» (на примере США и Германии). Продолжительность деловой игры – 2 академических часа.

Цели деловой игры:

1. уяснение участниками деловой игры роли и значения института выборов для развития демократического общества и правового государства;
2. изучение правил ведения избирательной компании, принятых в США и Германии;
3. усвоение студентами стадий избирательного процесса на примере двух государств, принадлежащих к различным правовым системам и практикующих различные избирательные системы США и Германии;
4. овладение навыками сравнительно-правового анализа на примере сравнения действующего избирательного законодательства США и Германии с целью выявления их сходств и различий;
5. сравнение избирательного процесса США, Германии и Республики Казахстан.

Участники деловой игры:

- 1) преподаватель, координирующий работу студентов-участников деловой игры;
- 2) студенты, выполняющие роли субъектов избирательного процесса, например: политические партии (в Германии и США); партийные собрания (съезды) (в Германии и США); кандидаты в депутаты (в Германии и США); представители (доверенные лица) кандидатов в депутаты (в Германии и США); избиратели (в Германии и США); избирательные комитеты (комиссии) различных уровней (в Германии и США); органы, рассматривающие избирательные споры, включая суды (в Германии и США); средства массовой информации (в Германии и США); местные органы управления (в Германии и США).

Задачи участников деловой игры:

Каждый из участников деловой игры должен выполнять отведенную ему роль субъекта избирательного процесса, наделенного строго определенными правами и обязанностями на основании законодательства о выборах соответствующей страны. В процессе проведения игры ссылки на конституции и законодательство США и Германии являются необходимыми. Например, студенты, выполняющие роль «кандидата в депутаты», составляют предвыборную программу кандидата в депутаты. Студенты, выполняющие роль «местных органов управления», составляют списки избирателей от соответствующих избирательных округов. Студенты, выполняющие роль «органов, рассматривающих избирательные споры», подготавливают решение, в котором констатируется факт отсутствия (наличия) нарушения избирательного законодательства. Участники деловой игры, выполняющие роль «средств массовой информации», готовят публикации на тему выборов, представляют информацию о кандидатах в депутаты и т.д. Участникам деловой игры «со стороны США» и «со стороны ФРГ» рекомендуется представлять свои роли параллельно, по стадиям избирательного процесса.

Процедура деловой игры:

1. Необходимо выбрать соответствующую аудиторию, с современным техническим оснащением, необходимым для проведения деловой игры.
2. Преподаватель – руководитель деловой игры определяет цели и содержание деловой игры, называет состав участников.
3. Несколько участников деловой игры могут огласить наиболее важные черты избирательных систем и положения избирательного законодательства США и Германии, желательно в форме сравнения этих положений, в т.ч. прав и обязанностей субъектов избирательного процесса.
4. В дальнейшем ход деловой игры определяется действиями ее участников, которые выполняют роли субъектов избирательного процесса в соответствии со стадиями избирательного процесса.

По завершении деловой игры преподаватель подводит ее итоги, оценивает работу студентов-участников деловой игры.

Таким образом, можно сделать вывод о том, что деловые игры позволяют соединить воедино теоретическую и практическую подготовку студентов, увеличить интенсивность учебного процесса, поднять его на более высокую качественную ступень. Этого в значительной мере удастся добиться, во-первых, за счет «автоматического» смещения центра тяжести подготовки студентов на их самостоятельную работу вне аудитории; во-вторых, за счет возрастания активности во время игры в отведенные для занятий часы; в-третьих, за счет увеличения ответственности каждого студента не только за себя, но за исход всей игры в целом. Для проведения деловой игры по изучаемой дисциплине, необходимы следующие условия: а) правильный выбор темы для деловой игры; б) высокая теоретическая и необходимая практическая подготовка студентов, хорошее понимание ими пройденного материала; г) неразрывная связь деловой игры с изученными и изучаемыми темами программы курса «Конституционное

право зарубежных стран»; д) наличие соответствующей аудитории, его современное техническое оснащение. Необходимым условием результативного проведения деловой игры является хорошее знание студентами положений Конституций рассматриваемых стран, имеющих отношения к выборам, а также избирательного законодательства США и Германии. Большую помощь участникам деловой игры окажет изучение научных статей по соответствующей теме.

РОЛЬ ПРОБЛЕМНОГО ОБУЧЕНИЯ В УЧЕБНОЙ И НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ

От молодого специалиста сегодняшнего дня требуется не только умение оперировать полученными знаниями, обладать необходимыми практическими навыками, соответствующими мировому уровню образования, мировым стандартам, но и легко адаптироваться к быстро меняющимся условиям современного производства, выстраивать эффективные коммуникации. Работа в условиях конкуренции и построения карьеры требует сочетания личностных качеств: гибкость, пластичность, мобильность, лидерские способности, умение работать в команде, бесконфликтно взаимодействовать в группе [1].

В связи с поставленными задачами в условиях интеграции образовательного пространства с целью повышения эффективности учебного процесса, педагогической наукой разрабатываются и внедряются в практику высшей школы различные образовательные технологии. По мнению К.М. Левитана: «Образовательная технология – это система взаимосвязанной деятельности преподавателя и обучающихся, основанная на конкретной концепции в соответствии с определенными принципами и взаимосвязью целей, содержания, методов, средств обучения» [2; 238]. Образовательные технологии по своим целям, содержанию, применяемым методам и средствам имеют достаточно много сходства и могут быть классифицированы по общим признакам. По доминирующему методу и средствам обучения выделяют репродуктивные, тренинговые, диалогические, развивающие, творческие, игровые, компьютерные, программного обучения, проблемного обучения, коммуникативного обучения, дистанционного обучения [2; 239].

Проблемное обучение является одним из направлений научного поиска в области повышения эффективности и результативности учебного процесса. Данный вид обучения рассматривается сегодня как одно из эффективных средств развития умственных сил, познавательной активности, самостоятельности и творческого мышления.

Технология проблемного обучения позволяет не только приобретать новые знания, умения, навыки, но и накапливать опыт творческого решения разнообразных профессиональных задач. Сущность проблемной интерпретации учебного материала состоит в том, что преподаватель не сообщает весь объем знаний в готовом виде, но ставит перед обучающимися проблемные задачи, побуждая искать способы и средства их решения. Особенности содержания и методики проблемного обучения определяются тем, что данная образовательная технология требует адекватного конструирования дидактического содержания курса, представленного как цепь проблемных ситуаций [2; 248].

Проблемное обучение включает несколько этапов по М.И. Махмутову:

- осознание общей проблемной ситуации;
- ее анализ, формулировка конкретной проблемы;
- решение проблемы (выдвижение, обоснование, гипотез, последовательная проверка их);
- проверка правильности решения проблемы; этот процесс разворачивается по аналогии с тремя фазами мыслительного акта, который возникает в проблемной ситуации и включает осознание проблемы, ее решение и конечное умозаключение [4; 97].

Достоинства проблемного обучения очевидно, так как это в первую очередь большие возможности для развития внимания, наблюдательности, активизации мышления, активизации познавательной деятельности обучающихся; оно развивает самостоятельность, ответственность, критичность и самокритичность, инициативность, нестандартность мышления, осторожность и решительность и т.п.

Проблемное обучение имеет ряд преимуществ по сравнению с традиционным, так как:

- учит мыслить логично, научно, диалектически, творчески;
- делает учебный материал более доказательным, способствуя тем самым превращению знаний в убеждения;
- как правило, более эмоционально вызывает глубокие интеллектуальные чувства радостного удовлетворения, уверенности в своих возможностях и силах, формирует серьезный интерес учащихся к научному знанию;

– установлено, что самостоятельно «открытые» истины, закономерности не так легко забываются [3; 157].

Эффективность проблемного обучения обеспечивают: отбор и составление актуальных профессионально значимых задач; определение особенностей проблемного обучения в различных формах учебного процесса; создание учебно-методических пособий и руководств по проблемному обучению; личностно-ориентированный подход и педагогическое мастерство преподавателя, способного организовать и стимулировать активную познавательную деятельность студентов.

Проведение проблемных лекций, лекций-дискуссий, лекций-конференций рекомендуется предварять соответствующей подготовкой студентов, которая включает в себя знакомство со специальной литературой, законодательными актами и судебными решениями. Такая лекция строится преимущественно в форме диалога преподавателя с аудиторией. Несмотря на свою трудоемкость, данная технология является достаточно эффективной: студенты приобретают профессиональные навыки самостоятельной юридической деятельности, усваивают нормы права, узнают судебные прецеденты и возможные варианты решения проблемы; развивают навыки публичного выступления перед аудиторией, что необходимо любому юристу [3].

На основании анализа сущности проблемного обучения были определены следующие его возможности в формировании научно-исследовательской деятельности: 1) Поскольку научно-исследовательская деятельность носит творческий (продуктивный) характер, то целенаправленное ее формирование может происходить в процессе поисковой учебно-познавательной деятельности, являющейся, в свою очередь, ведущим видом деятельности проблемного обучения. 2) Так как основанная функция проблемного обучения – развитие процессов теоретического мышления (анализ, синтез, обобщение, конкретизация, абстракция, сравнение, аналогия), а эти процессы составляют основу умений научно-исследовательской деятельности, то вполне реально средствами проблемного обучения целенаправленно формировать готовность студентов к научно-исследовательской деятельности. 3) Поскольку главное в проблемном обучении – создание проблемной ситуации, а динамичность проблемной ситуации обусловлена диалектическими законами развития, то в рамках разрешения проблемных ситуаций возможно формирование у студентов представления о логике научного познания и методологии научного исследования, что способствует формированию ориентационного и деятельностного компонентов. 4) Так как проблемная ситуация стимулирует познавательную активность и повышает интерес к процессу обучения, то посредством применения проблемных ситуаций возможно формирование мотивационного компонента готовности студентов к научно-исследовательской деятельности [5].

Коллективное решение проблем и задач обладает большим воспитательным потенциалом, при этом обучающиеся высказывают свои предположения вслух, учатся слушать и слышать других, критически анализировать и оценивать свою и чужую точки зрения, аргументировать своё мнение, признавать свои ошибки или доказывать свою правоту, находить в предположениях главное звено, используя их, строить решения [1].

Наиболее эффективной формой проблемного обучения на кафедре международного права является научно-исследовательская деятельность студентов, магистрантов и докторантов в Центре «ВТО и международного торгового права». В рамках Центра проводится подготовка обучающихся к участию в научных конференциях, в дискуссиях, дебатах на круглом столе, написание дипломной работы, участие в различных научных конкурсах. Открытие данного Центра обусловлено необходимостью повышения качества подготовки специалистов в области права ВТО и международного торгового права, оказания информационной поддержки представителям государственных структур, бизнеса и общественных организаций, преподавателям, студентам вузов; углубления международного сотрудничества Казахстана с государствами-членами Всемирной торговой организации (ВТО) в сфере науки и образования, реализации кафедрой международного права накопленного научно-образовательного, исследовательского потенциала; предложения решений международно-правовых проблем, проведения совместных научно-исследовательских работ с ведущими зарубежными научными и образовательными центрами ВТО.

Таким образом, успешное решение поставленной задачи возможно в условиях организации такого учебного процесса, который побуждает будущих преподавателей к самостоятельному поиску и творческому овладению знаниями, учит их рациональным методам и приемам самостоятельной работы с литературой, прививает потребность в самообразовании и самовоспитании, предполагает использование методов и приемов, интенсифицирующих процесс обучения. Успешность перестройки обуче-

ния с традиционного на проблемное зависит от знания преподавателем теории проблемного обучения, овладения его технологией, приемами и способности постоянно совершенствоваться, повышая свою квалификацию.

Литература:

1. Герелес Л.М. Возможности проблемно-задачного обучения в вузе // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук, №9, 2011.
2. Левитан К.М. Юридическая педагогика: учебник. – М.: Норма, 2008. – 432 с.
3. Ситаров В.А. Проблемное обучение как одно из направлений современных технологий обучения // Знание. Понимание. Умение. – №1, 2009. – С.148-157
4. Махмутов М.И. Организация проблемного обучения в школе. – М., 1977. – С.97-101.
5. Фомина Н.В. Применение метода проблемного обучения при организации научно-исследовательской деятельности студентов // <http://www.kgau.ru/new/all/konferenc/konferenc/2013/g4.pdf>

Silkina S. M.
*candidate of Juridical Sciences,
associate Professor of chair of international law of
International relations department of
Al-Farabi Kazakh National University*

MODERN STANDARDS AIMED AT THE FORMATION OF HIGH-QUALITY HIGHER EDUCATION IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

The main goal of the Strategy “Kazakhstan-2050”: the new political course of the established state is to create a welfare society based on a strong state, a developed economy and opportunities for universal labor, Kazakhstan’s entry into the top thirty most developed countries in the world. To achieve this goal, the Strategy “Kazakhstan-2050” provides for the implementation of seven long-term priorities, one of which is: knowledge and professional skills as key reference points of the modern education system [1].

The main way of development of the Republic of Kazakhstan is innovative factor. Innovation is the future, and innovation is based on the knowledge economy.

Currently, the national education system is not ready to meet the challenges of accelerated industrialization and the tasks of developing high-tech sectors of the economy.

The main barriers to such development are the lack of competitive professional staff and inefficient mechanisms for coordinating efforts. These barriers are caused by the lack of proper quality of human resources, as well as the system of training professionals to work in innovative areas. The basis of innovative development is the knowledge economy and involves a deep modernization of the sphere of educational services.

Knowledge is already becoming the most profitable product, as well as the most effective investment in the future. The concept of efficiency is the main indicator in any field of activity. Regarding knowledge, the main criterion for effectiveness is the quality of education.

Quality of education – a set of properties of education that determine its ability to meet the needs of the state, society, and citizen in accordance with the purpose of education.

On the quality of educational services is influenced by the following factors: – orientation of the economy, competition in the labour market; society’s attitude to education, the relevance of intelligence in society and the economy; modernity and the content of educational programs, their compliance with the requirements of the state, society and labour market; professional teaching staff; the level of partnership of the participants of educational services – state and educational institutions; effectiveness of the management education sector; logistical and financial support of sphere of services of training.

From an economic point of view, it is possible to assess the quality of a product in the field of educational services based on the following indicators: quantitative – how much was trained, including by popular and unclaimed professions, and qualitative – how it was trained and under what conditions. The evaluation criterion will be the input demand for educational services from the individual, the economy, the state and society, and the output demand for a graduate of an educational institution. The main function of the sphere of educational services is to coordinate, meet and outstrip the formation of demand and supply for the product of the sphere of educational services. [2]

The quality of education services directly affects the production sphere: satisfaction with the quality of education of graduates of educational institutions, the ratio of graduates of professional educational institutions in certain specialties with the needs of the economy and society; appropriate level of training and requirements of the profession; the increase of profitability of enterprises by reducing the costs of retraining staff. The impact of quality parameters on the sphere of educational services itself is: reduction of resource costs for retraining, completion of training and satisfaction of subsequent stages of educational services with the quality of graduates of previous stages.

There are many economic, social and pedagogical criteria characterizing the quality of education, efficiency of educational institutions, state standards, etc., but the effectiveness of the final product – the quality of knowledge of graduates on the exit of the school to the labor market, largely due to not only the quality of education given in the University, how much depends on the individual abilities, student motivation, quality and level of preparation at the time of admission. The quality of training in higher education institutions is primarily ensured by a high level of requirements for applicants in competitive selection.

The formation of a high – quality contingent is one of the most important aspects of the University’s activity, the state, society and the university itself are equally interested in it – the state and society expect highly qualified specialists with high moral standards, and for an educational institution, concern for the quality of graduates directly affects the continuation of activities. All this actualizes the problem of forming a contingent of applicants to higher educational institutions.

The formation of a high-quality contingent of students is a purposeful, predictable, prepared system of measures that includes:

- well-founded, interrelated activities of educational institutions at different levels (school-College-University);

- preparation of a motivated applicant through career guidance activities;

- taking into account the peculiarities and changes in the needs of the labor market, the impact on achieving the “supply-demand” balance of specialists in the labor market;

- an objective and transparent system for selecting only the best applicants.

The modern system of forming the contingent of students of higher educational institutions has a number of problems:

- a distorted view of professional orientation of school leavers and the demands of the labour market;

- imbalance in training;

- lack of innovative orientation in the training of future applicants;

- the gap between the level of preparedness of school graduates and the level of knowledge requirements in higher education institutions.

According to researchers, the main factor influencing the quality of education is the attitude of the state and state policy in the education services sector. Also, an important factor in the quality system of education services is the policy of the state in the formation of the contingent of students of higher educational institutions.

The experience of advanced countries shows that the poor quality of the product in the field of educational services is due to an undeveloped system of forming a contingent of students in higher educational institutions. World leaders in education are characterized by a strict selective system of selection of applicants, high prestige of higher education in General and in particular of state educational institutions, availability of higher education – the main factor of social mobility of a person, state control over the distribution of places in higher education institutions, high competition for admission to Universities and, accordingly, the selection of a high-quality contingent.

In the need to adapt education to the existing demands of the labor market, we can highlight another important trend: in modern working conditions, it is not a person’s knowledge that is becoming more and more important (which is becoming outdated faster and faster), but their potential and ability to learn. A competency-based approach to evaluating young professionals is becoming important today. This approach allows you to determine the potential of a person, the direction of this potential, the most pronounced competencies and the scope of their most effective labor application. The optimality of this approach is also justified by the fact that it is difficult to evaluate graduates based on professional experience (since not everyone has it), so the only thing that can be of real value is their potential. It is the potential that is most interesting for modern employers.

In order to achieve the above-mentioned results, you need to implement the following tasks:

Formation of labor self-awareness of young people, an adequate idea of their potential and the scope of its application, the labor market, etc.

Training of young specialists not only in the professional subject of training, but also directly in the process of employment.

Cooperation with organizations interested in young professionals, etc.

It is also necessary to develop a set of measures aimed at professional adaptation of University students.

Professional adaptation is the most important stage in the process of professional self-determination of a person. At this stage is to identify the shortcomings of the earlier vocational guidance and training, the process of forming new attitudes, needs, interests of labour and, finally, reveals how life plans turned out to be real. Therefore, adaptation is a kind of criterion for the effectiveness of work with young people.

Professional adaptation is the process of adaptation of students to their future profession in higher education institutions and other institutions to the conditions of their professional work

Many researchers believe that the process of professional adaptation begins directly at work, while others claim that the beginning of this process is laid at school, and divide it into four periods: preparation for work at school, choice of profession, professional training, and the beginning of work.

Professional adaptation is also understood as the socio-economic process of adaptation of a person to the profession being mastered.

In the process of adaptation, the individual is actively included in a particular social or professional group, and social and psychological relations in this group are mastered.

Therefore, there are two interrelated aspects of professional adaptation: professional and socio – psychological.

Professional adaptation includes mastering the necessary knowledge, skills, abilities, as well as the ability to quickly navigate various production situations, control and program your actions.

Socio-psychological adaptation consists in adapting a young employee to the rules of behavior that apply in a particular socio-professional group. This includes learning about the goals and objectives of the team, its traditions, relationships between managers and subordinates, and so on. In the process of adaptation to the labor group, there are three stages:

Familiarization with the new situation;

The stage of adaptation to this situation – the employee is reoriented, recognizes the main elements of the new value system, but he retains many of the previous attitudes as equivalent”

The stage of assimilation is full adaptation to the labor group, assimilation of its attitudes.[3]

In the need to adapt education to the existing demands of the labor market, we can highlight another important trend: in modern working conditions, it is not a person’s knowledge that is becoming more and more important (which is becoming outdated faster and faster), but their potential and ability to learn. A competency-based approach to evaluating young professionals is becoming important today. This approach allows you to determine the potential of a person, the direction of this potential, the most pronounced competencies and the scope of their most effective labor application. The optimality of this approach is also justified by the fact that it is difficult to evaluate graduates based on professional experience (since not everyone has it), so the only thing that can be of real value is their potential. It is the potential that is most interesting for modern employers.

In order to achieve the above-mentioned results, you need to implement the following tasks:

Formation of labor self-awareness of young people, an adequate idea of their potential and the scope of its application, the labor market, etc.

Training of young specialists not only in the professional subject of training, but also directly in the process of employment.

Organization of cooperation with institutions interested in young professionals, etc.

Based on this, when reforming the education system of the Republic of Kazakhstan, it is necessary to take into account the experience of advanced countries, adapting it to the conditions of our state. When forming a contingent of students, universities should focus on the financial component of attracting applicants by increasing budget places and improving the quality requirements for future students, as well as the availability of high scholarships and educational grants for talented young people is the main incentive factor for improving the quality of the final product of the educational services sector. Increasing the quality requirements for admission directly affects the prestige of higher education institutions and the image of the educational services sector as a whole. Another factor in the modernization of the education system should be the implementation of a policy of advanced education, when the formation of a contingent of applicants takes into account the trends and needs of the labor market for several years ahead, as well as forecasts of the need for specialists of different qualifications.

References:

1. Strategy “Kazakhstan-2050”: a new political course of the established state (Message of the President of the Republic of Kazakhstan-Leader of the Nation N. A. Nazarbayev to the people of Kazakhstan) // <https://primeminister.kz/ru/gosprogrammy/strategiya-kazahstan-2050>
2. Decree of the President of the Republic of Kazakhstan dated June 4, 2013 No. 579 “On approval of the concept of innovative development of the Republic of Kazakhstan until 2020” // https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31409916#pos=0
3. N. S. Pryazhnikov Methods of activating professional and personal self-determination. Moscow, ed. NGO “Modek”. 2002. Pp. 238-239

Апенев С. М.

з.э.к. халықаралық құқық кафедрасының доценті,

Байтукаева Д.У.

з.э.магистері, халықаралық құқық

кафедрасының аға оқытушы

әл-Фараби атындағы ҚазҰУ

ЖОҒАРҒЫ ЗАҢ ОҚУ ОРЫНДАРДЫНДА «ҚЫЛМЫСТЫҚ ПРОЦЕСТІҢ ПРАКТИКУМЫ» ПӘНІН ОҚЫТУДЫҢ ӘДІСТЕМЕСІ

Кез-келген жоғарғы оқу орынының басты міндеті, ол өз студенттерін оқуды аяқтау кезінде практика қызметіне жарамды маман дайындау болып табылады. Мұндай міндет жоғарғы заң оқу орындарына да қатысты болып табылады. Заң факультеттерін бітірген түлектер ішкі істер органдарында, экономикалық тергеу қызметінде, Ұлттық қауіпсіздік органдарының тергеу қызметтеріне орналасқан жағдайда олардың тергеу бөлімдерінде бұрыннан қызмет жасап келе жатырған тәжірбиелі тергеушілерден кеңес, көмек алуға мүмкіндігі болады. Ал тергеудің бір нысаны болып саналатын анықтау қызметімен айналысатын болса, онда жас мамандардың тәжірбиелі заңгерлерден үйренуге барлық жағдайда мүмкіндігі бола бермейді. Себебі анықтау қызметі жоғарыда аталған алдын ала тергеу органдарымен қатар өзге де қызметтер бойынша қолданылады. Мысалы өртпен байланысты құқық бұзушылықтарды ПМ қарасты өрт қауіпсіздігінің қызметкерлері тергеуі керек. Мұндай ұйымдарда арнайы тергеу бөлімдері барлық жағдайда бола бермейді.

Жоғарыда аталған міндетті іске асыру үшін дәстүрлі түрде Қылмыстық құқықтың Жалпы және Ерекше бөлімдері және Қылмыстық процессуалдық құқық, Криминалистика сияқты пәндер жүргізіледі. Алайда бұл пәндерді оқыту арқылы қылмыстық істер бойынша тергеу жүргізе алатын дайын мамандарды шығару толық мүмкін деп айту қиын. Бұл қызметті сапалы, және тиімді жүргізу үшін қазіргі уақыттарда жоғарғы заң оқу орындарында «Қылмыстық процестің практикумы» пәні оқу процесіне енгізілген. Осыған байланысты бұл пәнді қалай оқыту керек және оның мазмұнын қандай мәселелерден құрау керек деген сұрақ туындайды. Былай қарағанда, қылмыстық процестің практикумы қылмыстық процессуалдық құқық бойынша семинар сабақтарын білдіретін тәрізді. Бұл бір жағынан осылай. Ал «қылмыстық процестің практикумы» деген атаумен жеке пән ретінде қойылғанда, оның әдеттегі қылмыстық процессуалдық құқық пәнін жүргізуден, оның тақырыптарынан, әдістемелерінен айырмашылығы болуы керек.

Егер «қылмыстық процестің практикумы» деген атаумен дайындалған Ресейдің оқу құралдарына, әдістемелеріне назар аударсақ, оларда бұл пәнге мынандай мәселелер енгізілген:

- қылмыстық процессуалдық құқық бойынша тестер;
- қылмыстық істер бойынша сот, тергеу, прокуратура органдарының қызметтеріне қатысты практикалық есептер;
- студенттердің өздерінің шешуіне арналған бақылау сұрақтары;
- сыни көзқараспен қарастыруға болатын қылмыстық процессуалдық сұрақтар [1],[2],[3].

Біз қылмыстық процестің практикумы пәнінің мазмұнын жоғарыда келтірілгендей мәселелермен қамтуды жөн көрмейміз. Себебі тестер студенттер қылмыстық процессуалдық құқық пәнін өткенде кезеңдік бақылауды немесе емтиханды тапсырғанда қолданылады. Қылмыстық процестің практикумы бойынша дайындалған Ресейлік тестерге қарай отырып оның қылмыстық процессуалдық құқық пәні бойынша ұсынылатын тестерден айырмашылығы жоқ екендігін байқауға болады. Сонымен қатар «сыни көзқараспен қарастыруға болатын қылмыстық процессуалдық сұрақтар» бұл пәнді оқытуда қолдануға тиімсіз деген ойдамыз. Мұның себебі қылмыстық процессуалдық заңның қандай да бір ережелеріне сыни көзқараспен қарап, ол туралы ой-пікір келтіру үшін алдымен осы мәселенің теориялық негіздеріне және оның практикалық қызметті қанағаттандыру дәрежесіне немесе практикалық талаптарға сәйкестігіне назар аудару қажет. Басқаша айтқанда, бұл жұмыс ғылыми-теориялық қызметті білдіреді. Сондықтан заң ережелеріне сын көзқараспен қарауды студенттердің ғылыми баяндамаларында, дипломдық жұмыстарында қолданған жөн.

Бұл мақала авторының анықтауы бойынша қылмыстық процестің практикумы пәнін оқу процесінде қолдану әдістемелері келесідей болуы қажет және ол әдістемелер негізінен тергеу қызметінің практикалық талаптарын қанағаттандыруға бағытталуы керек.

Біріншіден, қылмыстық процестің практикумы бойынша ұсынылған әдебиеттердегі дей белгіленген тақырыптар бойынша практикалық есептер қойылуы керек. Себебі қылмыстық процессуалдық құқық пәнін оқыту барысында лектор өзінің кейбір тұжырымдарын, келтірген шешімдерін практикалық материалдармен дәлелдеуге тырысады. Мысалы, «жанама дәлелдемелердің жиынтығымен айыптап, істі сотқа жолдауға бола ма» деген сұрақты қарастыруы мүмкін. Мұндай мәселені қарастырғанда лектор тергеуші тікелей дәлелдеме таппағанда, тек жанама дәлелдемелердің негізінде істі сотқа жолдағанмен, істі сотта қарау кезінде адамның кінәсі жоқтығын растайтын бір тікелей дәлелдемені қорғанушы тараптың келтіруі, сотта ақтау үкімін шығаруға негіз болатындығын келтіре алады және оны сот практикасынан материал келтіру арқылы негіздейді. Практикалық есептерді шығару негізінен семинар сабағының құрамына жатады. Бірақ семинар жүргізетін мұғалім теориялық сұрақтарды талдауға уақыт бөлу арқылы практикалық есептерге жеткілікті уақыт таба алмайтын кездер болады.

Екіншіден, қылмыстық процестің практикумы пәнін өткізу барысында лектор қылмыстық процессуалдық ережелерге кеңейтілген талқылау жүргізгені дұрыс. Себебі заң процессуалдық ережелерді келтіргенмен, оның практика жүзінде қалай қолданылатындығына түсіндірме бермейді. Мысалы ҚР ҚПК 44 бабы 1 бөлімінің 2) пункті бойынша кәмелетке толмаған адаммен ересек адам қылмысты бірлесіп жасаған жағдайда кәмелетке толмаған адамға қатысты іс жеке қылмыстық іске бөлінеді. Мұндай жағдайда кәмелетке толмаған және толған адамнан бір-бірінің істеріне қатысты жауап алынғанда кім ретінде, яғни «күдікті ретінде ме, әлде куә ретінде жауап бере ме» деген сұрақ туындайды. Мұндай сұраққа заң жауап бермеген. Түсіндірме ретінде олардың өз қылмыстық істері бойынша күдікті, сотталушы ретінде қатысқанымен, бір-бірінің істері бойынша куә ретінде қатысатындығын айту қажет. Сол сияқты күдікті ретінде тану, іс-әрекетін саралау туралы қаулы шағарылғанда істің фабуласы қаулыда толық баяндалады және Қылмыстық кодекстің Ерекше бөлімінің бабы көрсетіле отырып, іс-әрекетке құқықтық баға беріледі. Алайда, сотқа дейінгі тергеу барысында бастапқыда тергеушіге белгілі болмаған, жаңа мән-жайлар ашылуы және соған байланысты қылмыстық саралануы да өзгеруі мүмкін. Мұндай жағдайда іс-әрекетті саралануы туралы қаулыны қайта дайындау қажет болады және алғашқы прокурорға жолданған іс-әрекетті саралау туралы қаулы істе қала ма, әлде алынып тастала ма деген сұраққа жауап беру қажет болады.

Үшіншіден, бұл пәнді қарастыру барысында қаулы, хаттама, айыптау актісі сияқты процессуалдық құжаттардың үлгілерін пайдалана отырып, студенттерді тергеу барысында шығарылатын құжаттарды өздері дайындауға үйрету қажет. Ол үшін лектор өз сабағында процессуалдық құжаттың үлгісін көрсетіп, оны толтырудың ережелері туралы мәліметтер беруі керек. Ал семинар сабағына студенттерге берілген есептер негізінде қаулы немесе хаттаманы өздері дайындап келуі талап етіледі.

Сонымен, «қылмыстық процестің практикумы» пәнінің мазмұны негізінен сотқа дейінгі тергеуге жататын тақырыптардан құралып, оның мақсұмын үш мәселеден құралуы қажет. Олар практикалық есептер шығару, заң ережелеріне кеңейтілген түсіндірме беру, процессуалдық құжаттарды толтыру.

Әдебиеттер:

1. Уголовный процесс. Практикум. -Учебное пособие. /Под редакцией А.С. Таран. – Москва: УСПИТА, 2016.
2. Практикум по уголовному процессу / Под ред. д-ра юрид. наук, проф. Л.В. Головки. 6-е изд., перераб. и доп. – М.: Статут, 2017.
3. Уголовный процесс- Практикум. Учебное пособие для бакалавриата и специалиста. /Под редакцией А.А. Усачева. 2-е издание, переработанное и дополненное. – Москва: Юрайт, 2019.

Побережная И.А.

к. ю. н., доцент,

доцент кафедры государственно-правовых дисциплин

Академии Генеральной прокуратуры

Российской Федерации,

ОСОБЕННОСТИ ПРЕПОДАВАНИЯ КОНСТИТУЦИОННОГО ПРАВА В СОВРЕМЕННЫЙ ПЕРИОД

Преподавание конституционного права, как и иных отраслей, в современный период связано, прежде всего, с объективными процессами, происходящими в системе образования, реформой высшего профессионального образования. Реформа образовательной системы привела к ряду изменений. Выделим отдельные из них: введение бакалавриата, следовательно, сокращение сроков обучения и, как следствие, сокращение предметов; введение компетентностного подхода к обучению; сокращение лекционных часов и увеличение количества часов на семинарские (практические) занятия и самостоятельную работу студента; введение интерактивных форм и методов преподавания; развитие использования технических средств, как сопутствующих инструментов преподавания. Проведенные реформы, с одной стороны, оказали положительное влияние на систему образования, в частности, например, увеличение личностной ориентации студента на получение знаний, стимулирование самоорганизации в процессе получения знаний; введение интерактивных методов и форм преподавания, развитие технологического оснащения как сопутствующих инструментов. С другой стороны, нельзя не отметить ряд негативных моментов. Так, например, введение бакалавриата, а следовательно, сокращение сроков обучения и, как следствие, сокращение предметов.

В соответствии со старым образовательным стандартом в учебном плане предусматривалось две дисциплины: «Конституционное право России» и «Конституционное право зарубежных стран». Новый образовательный стандарт предусматривает дисциплину «Конституционное право», что по своей сути предполагает объединение двух ранее преподаваемых дисциплин в единое целое. Однако следует отметить, что сокращение часов на данную дисциплину по сравнению с ранее существовавшими двумя не позволяет в достаточном объеме, как и ранее преподавать и конституционное право России и конституционное право зарубежных стран. Вместе с тем Н.А. Богданова отмечает, что «как любое системное образование, наука конституционного права обладает интеграционным свойством целостности входящего в нее знания. В данном свойстве отражаются единство, взаимосвязь, взаимодействие и взаимодополняемость составляющих ее частей. Понятия и категории науки конституционного права являются начальным уровнем и логической основой систематизации конституционно-правового знания, а единство понятийного аппарата выступает показателем ее целостности. Понятия и категории имеют свое продолжение и воплощаются в конституционно-правовых принципах. Из них складываются и ими оперируют теории, концепции, доктрины. Сами понятия выделяются и обосновываются в процессе построения сложных теоретических структурных образований науки, являясь их инструментом и результатом. Понятия и категории, принципы, теории и иные теоретические построения в их нормативном преломлении, занимая свое место в структуре конституционно-правового знания, объединяют его в единую науку. Качество единства науки конституционного права выдвигает требование комплексности к преподаванию составляющих ее дисциплин, предполагает определенную последовательность изучения учебных курсов, которые выделяются по критериям, связанным с конкретизацией общего предмета познания и особенностями применяемых при этом методов. При таком подходе наряду с традиционно преподаваемыми дисциплинами – российским конституционным правом и конституционным правом зарубежных стран – в учебный процесс необходимо ввести курс с условным названием – «Общее конституционное право», с которого и должно начинаться изучение конституционно-правовой науки» [1]. Таким образом, современные тенденции развития науки конституционного права предполагают необходимость расширения, а не сужения преподаваемых дисциплин, что действующий ФГОС не позволяет. Вместе с тем при преподавании конституционного права в современных условиях преподавателю не стоит забывать о практике зарубежных стран и следует лекционный материал, а также задания на практические занятия обогащать данным опытом для формирования общих фундаментальных знаний. Далее следует отметить, что чрезмерное усиление компетентностного подхода к обучению нарушает основную цель образовательной системы – получение фундаментального образования.

Компетентностный подход в большей степени ориентирован на получение прикладных знаний, умений, которыми студент должен обладать при окончании вуза. Однако при этом упускаются из виду фундаментальные теоретические знания, которые должны стать основой для получения практических навыков как в период обучения, так и в дальнейшей практической работе. Наука и ее преподавание взаимосвязаны. С одной стороны, наука влияет на структуры и содержание учебных дисциплин, преподавательскую деятельность. С другой стороны, преподавание влияет как непосредственно, так и через пролонгированное время на развитие науки, на формирование прикладного опыта. Теоретические и практические разработки в системе образования, совершенствование правовой системы, практика применения ставит задачи перед наукой, выводя на первый план те или иные направления ее развития, выдвигая новые темы, нуждающиеся в разработке. Учебные дисциплины – это «адаптированные для целей преподавания доктрины» [2]. И задачей преподавания конституционного права должна быть, прежде всего, передача научных доктринальных знаний студентам с использованием разнообразных методов, которые позволяли бы усваивать как фундаментальные знания, так и навыки практического применения и дальнейшего творческого развития. В особенности это следует учитывать в конституционном праве, которое является фундаментальной отраслью всей правовой системы России. Однако разумное сочетание фундаментального и компетентностного подхода позволит подготовить студентов, имеющих не только теоретические знания, но и практические навыки. Следует также отметить, что чрезмерное введение интерактивных форм и методов преподавания и использование технических средств также не способствует достижению цели образования, поскольку в этом случае страдает личностная ориентация студентов, необходимость предварительной самостоятельной подготовки и т.д. Ведь самостоятельная работа сводится не только к усвоению материала, но направлена на развитие собственной мыслительной работы, что обеспечит подготовку к решению конкретных практических задач, входящих в профессиональные обязанности. Кроме того, особенность преподавания конституционного права заключается еще и в том, что данная дисциплина начинает преподаваться на первом курсе и фактически является вторым профильным предметом после теории государства и права и первым предметом с точки зрения практики применения. Основная проблема, связанная с преподаванием конституционного права, связана с тем, что студенты еще не умеют работать с нормативными правовыми актами. И задача преподавания конституционного права в том числе привить навыки работы с нормативными правовыми актами, что позволит в дальнейшем более осознанно и быстро студентам усваивать знания по другим дисциплинам. Кроме того, при преподавании конституционного права следует также учитывать расширение сфер деятельности органов конституционного правосудия, влияние общепризнанных принципов и норм международного права на механизмы защиты прав и свобод человека и гражданина, проблемы изучения европейских стандартов в области прав человека, правовых позиций Европейского Суда по правам человека и Конституционного Суда Российской Федерации, тенденции изменения правовой системы [3].

Литература:

1. Богданова Н.А. Преподавание конституционного права: поиск модели фундаментального образования // Право. Журн. Высш. шк. экономики. М.: ГУ ВШЭ, 2009. № 1. С. 79 – 93.
2. Княгинин К.Н. Курс конституционного права и развитие конституционного законодательства, конституционной правореализационной практики, конституционной доктрины // Конституционное право: содержание и структура курса: материалы семинара / отв. за вып. К.Н. Княгинин. Красноярск, 1999. С. 5.
3. Енгибарян Р.В., Тадевосян Э.В. О некоторых теоретико-методологических вопросах курса конституционного права // Государство и право. 2001. № 1. С. 14 – 25; Богданова Н.А. Система науки конституционного права. М., 2001; Проблемы преподавания конституционного и муниципального права / отв. ред. С.А. Авакьян. М., 1999. С. 12 – 21.

УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ОПЫТ ПРЕПОДАВАНИЯ В ФОРМАТЕ ОНЛАЙН БАКАЛАВРАМ МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВОЙ СПЕЦИАЛИЗАЦИИ

Онлайн тестирование

Одной из форм итогового контроля знаний студентов, обучаемых дистанционно предлагается проведение онлайн тестирования. Однако тут следует быть осторожным. В том случае, если тестирование в арсенале у преподавателя, оно апробировано им на рубежных контролях и признано авторским, то это другое дело, тогда эту форму можно использовать, не боясь навредить студентам и достигнуть целей обучения и контроля знаний.

К примеру, уже в течении двух учебных лет на кафедре международного права нами активно используется контроль знаний студентов в форме тестирования по дисциплине «правовые основы противодействия коррупции», которые обучаются по двум специальностям: международное право и международные отношения на русском отделении обучения. Объективная оценивание осуществляется сотрудниками Центра по аккредитации и качества образовательных программ Ректората, которые уже имеют богатый практический опыт ее организации в виду успешного апробирования тестирования ими в течение длительного периода времени на практике.

Однако, на наш взгляд, было бы целесообразным вернуться к такому инструменту стимулирования преподавателей как присвоение баллов в индикативе за разработку и внедрение этой формы контроля знаний студентов. Тогда преподаватели университета активнее стали бы использовать эту форму обучения получив дополнительный стимулирующий мотив. Надеяться только на онлайн обучение, которое подстегнуло к использованию тестирования не стоит. Просто перед профессорско-преподавательским составом встала дилемма как проводить контроль знаний студентов, если их в учебных группах свыше 20, а то и более, и когда другие формы менее эффективны чем тестирование. Отсюда и приоритет был отдан некоторыми из них именно указанной форме обучения, однако не имея при этом за плечами навыков использования этой прогрессивной формы контроля знаний.

Следует отметить, что наличие четырех специально и прекрасно оборудованных компьютерных классов на факультете международных отношений без особых трудностей позволило осуществлять контроль знаний в форме тестирования в благоприятный от короновируса в тот период времени обучения, перед тем, как студенты разъехались по домам и продолжили свое онлайн обучение. Данный опыт продолжен нами и по другим международно-правовым дисциплинам со студентами 4 курса русского языка обучения. Все рубежные контроли проводятся с ними в формате тестирования в системе Универ. Результаты затем спускаются из Ректората и выставляются лектором в электронном журнале. Полнота проверки знаний и объективность при этом подтверждается на практике.

Zoom наиболее целесообразен

На карантине выбор сотрудников кафедры сразу же остановился на предложенный по выбору Ректоратом платформе Zoom. Она всем членам кафедры международного права без исключения по молчаливому согласию показалась более простой и удобной чем остальные. Однако через непродолжительный период времени при проведении заседания кафедры с использованием Zoom произошли технические сбои и высказано было предложение об отказе от нее. Однако подумав и взвесив все доводы за и против члены кафедры всё-таки остались в Zoom. И этот выбор оказался правильным и наиболее целесообразным в период онлайн обучения. Пользу данного выбора наглядно продемонстрировали два открытых занятия, с успехом прошедшие на платформе Zoom. В этой связи следует отметить руководство кафедры, которое не стало настаивать на отказе от Zoom и поддержало выбор членов кафедры. Теперь некоторые мысли по поводу эффективного использования Zoom при чтении лекций. За 40 минут лектору необходимо максимально сжато и доходчиво объяснить тему. Опыт показывает, что лектор должен часть материала в обязательном порядке демонстрировать в виде

1-3 презентаций не более. Можно используя казус также подавать лекционный материал путем его разъяснения. Он тогда гораздо легче и живее воспринимается студентами. Ни в коем случае не следует терять визуальный контакт со студентами в ходе лекции и сразу же запретить им выставлять вместо себя скаченные из интернета аватарки и свои фотографии. Это отвлекает лектора. А студенты, используя эти средства могут заниматься посторонними делами и даже запросто лежать, укрывшись одеялом. Делая скриншот преподаватель должен таким студентам снижать баллы за лекцию и призывать их не скрывать своих лиц. Не наблюдая за лицами студентов, лектор может потерять нить управления онлайн аудиторией. Следует помнить, что недобросовестные студенты используют анонимность не только от безделья, но и для мелких пакостей. Этим способом вызывая раздражение у лектора и отвлекая других студентов. К примеру, черкая презентации лектора различными цветами. Такое возможно в Zoom. Таким образом, лектор, делая скриншоты и видео запись лекций, должен учесть наши рекомендации, которые бесспорно улучшат качество лекций в Zoom.

Экзамен через антиплагиат

Экзамены в виде казусов и эссе предложены мною для таких дисциплин, как «Уголовное право РК- Особенная часть» и «Международно-правовая борьба с терроризмом». Выбор этих современных форм вызван стремлением к обеспечению качественного образования студентов в контексте реализации программы «Рухани жаңғыру». В условиях онлайн образования университет, предлагая выбор указанных форм, впервые поставил требования перед преподавателями: проверить в обязательном порядке выполненные письменные студенческие работы на антиплагиат. При этом руководством не был установлен % уникальности. Это право выбора было предоставлено исключительно преподавателям. И в этом, как мне представляется, рациональность и демократичность подхода. После раздумий и бесед со студентами третьего курса русского отделения специальности международное право, мною был предложен 35 – 40% уникальности в казусах и эссе. Юристы прекрасно знают, что использование статей, частей и пунктов УК РК, а также различных нормативно-правовых актов и международных антитеррористических конвенций отрицательно повлияют на % уникальности. Нужно было предложить такой %, который учитывал бы нашу профессиональную специфику. И этот % был мной выбран и предложен коллегам для сведения. Кафедрой был утвержден 50% уникальность проверяемого текста. Некоторая часть кафедры согласилась с целесообразностью использования казусов и эссе в итоговых экзаменах, несмотря на их сложность в виду дополнительной проверки на уникальность. Несмотря на проблемы, связанные с получением отдельными студентами низкого % уникальности практика письменных работ была все таки опробована и нашла своих последователей из числа ведущих преподавателей кафедры. На наш взгляд, такая практика проверки письменных работ бакалавров является одним из важных элементов качественного обучения в высшей школе.

Уметь писать эссе

Современная форма итогового экзамена – эссе выбрана мною по предмету «Международно-правовая борьба с терроризмом» на 3-м курсе русского отделения бакалавриата не случайно. В период онлайн обучения, когда приоритет отдается дистанционному обучению, эта форма представляется по данному предмету наиболее целесообразной, чем традиционный экзамен. И вот почему. Эссе учит студентов формулировать тезисы и аргументы по рассматриваемой ими теме. Ведь суть эссе, как раз таки, состоит в умении резюмировать свои аргументы, что крайне важно для составления юридических документов. К тому же эссе в обязательном порядке будут проверяться на уникальность текста 50%. Студенты должны научиться формулировать свои мысли и качественно подкреплять их аргументами, что является бесценным качеством в учебе, да и не только...

Поделюсь с коллегами – международниками некоторыми темами эссе, которые будут анализировать, затем высказывать свою точку зрения и подкреплять фактами во время предстоящего экзамена студенты. Таких тем мной разработаны в количестве – 17, т.е. по числу студентов в учебной группе. К примеру, такие темы: терроризм, как наиболее опасная форма политического экстремизма; особенность международно-правовой борьбы с воздушным терроризмом; лишение гражданства Республики Казахстан как средство борьбы с экстремизмом и терроризмом; Европейский суд по правам человека о допущенных нарушениях Европейской конвенции о защите прав человека и основных

свобод в ходе антитеррористической операции, послуживших основанием к удовлетворению жалобы родственников детей, погибших или пострадавших в бесланской трагедии в 2004 году «Тагаева и другие против России» от 13 апреля 2017 года. Это только лишь часть проблемных тем предложенных мною в качестве написания эссе и, которые надеюсь, будут интересны читателю и сподвигнут к выбору эссе в качестве современной формы онлайн экзаменов в системе СДО Moodle по своим дисциплинам.

Литература:

1. Правила организации учебного процесса по дистанционным образовательным технологиям Источник: <https://www.kaznu.kz/ru/21394/page/>
2. Инструкция о порядке организации учебного процесса с применением дистанционных образовательных технологий (ДОТ) в КазНУ им.аль-Фараби в период действия карантина по коронавирусной инфекции. Источник: <https://www.kaznu.kz/ru/21394/page/>
3. Методические материалы для профессорско-преподавательского состава. Источник: <https://www.kaznu.kz/ru/21394/page/>

Досымбекова М.С.,
к.ю.н., доцент кафедры международного права
КазНУ им. аль-Фараби

Токтыбеков Т.А.
к.ю.н., доцент кафедры юриспруденции и международного права
Гуманитарно-юридического факультета, Университета Туран

FEATURES OF ACCOUNTING GLOBALIZATION FACTORS IN THE PROCESS OF TEACHING STUDENTS IN THE SPECIALTY «INTERNATIONAL LAW»

The role of education in a new, changing global world is growing. The practice of developed countries shows that the prospects for development of this people are stable if it can maintain a leading role in the society of higher education.

Nowadays, universities play a major role in the system of national education in developed countries as centers of science and training specialists in new formations.

The problems of education are being actively developed around the world.

In particular, various structures are being created at the international level.

The largest structures with their projects that determine the ways of development of international cooperation in the field of education today are:

1. Within UNESCO: IBE (International Bureau of Education), IIEP (International Institute for Educational Planning), CEPES (European Center for Higher Education), CREsALC (Regional Center for Higher Education in Latin America).

The main activities in the field of education are: 1. To contribute to the strengthening of peace and security by expanding cooperation among peoples in the field of education, science and culture in the interests of universal respect for justice, legality and human rights.

2. Normative activities on national policy issues in close coordination between education, training and employment, the strengthening of infrastructures at the national level, the exchange of information through the distribution of specialized handbooks and lists, research bulletins reflecting the latest trends in education.

In addition, activities are carried out for specific projects: policy, planning, education administration (27.9% of projects), training (14.1%), scientific, technical and vocational education (13.5%), UNITWIN program designed to guide Bridges between local and national partners, as well as between countries.

It should be noted that the TOKTEN and TALVEN projects are designed to discourage “brain drain” from developing countries in terms of increasing the interest of specialists to remain in their countries or encouragement to return through the formation of international cooperation between North and South, etc. [1].

2. Within the framework of the Council of Europe

The Council for Cultural Cooperation and within the Council is the Documentation Center for Education in Europe.

The main activities in the field of education: the solution of the problems associated with the mutual recognition of documents on education for the countries of the European continent in connection with the diversity of educational systems in Europe (Anglo-American, German, Spanish and French).

Collection and processing of information on the state and development of education in Europe, international regulations on education.

Answers to information requests of ministries and other institutions of the member states of the Council of Europe, and within the limits of opportunities for individual Requests.

The European Convention on the Equivalence of Diplomas in Access to University Institutions (1959), the European Convention on the Equivalence of University Periods of Education (1956), the European Convention on the Academic Recognition of University Qualifications (1959) .

“Building a University of Tomorrow: Policy and Practice of Higher Education in Europe”,

“Higher education for a democratic society”, etc. There are international programs in the field of higher education:

ERASMUS (exchange of students from different countries), FORCE (continued training), PETRA (basic training), OMMET (cooperation between university and business), EURONECHNET (promotion of professions related to technological innovations),

PHARE (development of distance education), LINGUA (language training) [2].

3. The Lisbon Declaration

(Council of Europe and UNESCO 1992 Convention) [3].

Activities:

Transition from general declarations of intent to specific definitions, rules and clear delineation of obligations of parties and participants (for example, categories: “access”, “reception”, “assessment”, “higher education”, “period of study”, etc.).

Differences between the terms “access” and “admission”, qualifications of higher education and qualifications giving access to higher education are defined, the term “recognition” is defined as the type of assessment of individual qualifications where “recognition” implies transnational recognition rather than within a specific country and other.

4. Sorbonne (1998) and Bologna (1999) declarations (the joint declaration of France, Germany, Italy and Great Britain is open for accession of other countries) [4].

They are signed with the aim of political confirmation of the need for the globalization of higher education and the prompt “harmonization” of European higher education with the overall structure of educational levels.

Creation of a common “European space of higher education”. Establishment of the European Higher Education Area, activation of the European education system on a global scale.

Specific projects include:

Promotion of employment of European citizens on the basis of a more convenient system of levels of training. Enhancing the competitiveness of European education in the world. Creation of a system of credit units.

Development of criteria and methodology for assessing the quality of teaching.

A special emphasis in the reform of education is made on new forms of education, which could arise only with the help of new information technologies and communication technologies.

The use of new information technologies for the development of new forms of distance learning based on the Internet leads to a new understanding of the “real meaning” of the international level in education.

For the greater part of the world, connection to the system of modern distance education is possible only after attracting huge investments in the infrastructure of modern means of communication.

As experts point out, globalization should be viewed as a multifactorial process and as a movement towards unification based on innovation on the scale of our entire planet.

For the underdeveloped and developing countries (including Kazakhstan), globalization should be seen as a unilateral movement of new ideas and values, new technologies, production, goods and services by the coalition of developed countries of the world.

With globalization, new factors are actively introduced into national educational systems, which can play both positive and negative roles for a given national society.

In practice, globalization processes (factors) are introduced into national systems by two methods: modernization and Westernization.

Under the first method (modernization), the national system introduces all the world’s new on the basis of filtration to preserve its national content, but this method introduces only rational foreign ideas, models, forms, technical means and technologies from the whole new external world.

With globalization based on the Westernization method, the picture is different. Here, all foreign new is being introduced into the national social system, as a rule, without filtration, that is, without any changes-such as they are abroad, which in general represents a certain threat to the preservation of national moral, legal and other values and in general for everything. – national in content.

Globalization as a multi-faceted phenomenon of the new millennium has not yet been properly investigated, but its first negative results are seen in the change in the values and behavior of our youth.

Globalization, although it provided some economic growth for developing countries, but in many of them, because of the destruction of the values of the nation, ultimately destroys their stability.

Science and education are at the forefront of introducing into the national system everything new and advanced.

We believe that in the context of globalization, the method of modernization should be applied in the training of specialists in the specialty “international law” based on the experience of Japan, Korea, France and other countries.

We believe that it is useful to analyze the content of the new foreign material from the point of view of the current national legislation, ensuring the security of unique national values, traditions and features in lectures, seminars, in developing lectures and introducing new special courses and other forms and methods of instruction.

It should be noted that current students have great opportunities to obtain a new array of information via the Internet, media, travel and other trips abroad and the process of communicating with foreign citizens. This situation should be taken into account in the education system, and especially when training specialists with higher education, future senior officials of our country.

We believe that this situation should be taken into account at all stages of the organization and the process of training of university students.

Firstly, we must study the content of many foreign projects of modernization of higher education.

Secondly, taking into account the quality of globalization factors on a systematic basis, organize the development and implementation of training courses and special courses.

For example, if we take training courses and special courses in the specialty “international law”, then the content of each of them, in our opinion, when updating, deserves special analysis and elaboration to account for, classify and evaluate globalization factors on this issue.

In this regard, we believe that the preparation of specialists in the specialty “international law” should take into account both the positive and negative effects of globalization factors.

Literature:

1. Slizheva N.V. The main activities of UNESCO in the field of education at the current stage are Belarus-Rusnauka.com. www.rusnauka.com/21_NIEK_2007/Istoria/24043.doc.htm
2. Melnikova N. S. Globalization and Education- [www.spkurdyumov.ru> globalization> global](http://www.spkurdyumov.ru/globalization/global)
3. Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education in the European Region- Lisbon, 11 April 1997- <https://rm.coe.int/DisplayDCTMContent>
4. Dolzhenko O. The Sorbonne and Bologna Declarations- Bulletin of the Higher School Flma mater №6- www.aeer.cctpu.edu.ru

Кондратьев И.В.
к.ю.н, доцент
зав.кафедрой уголовного права и процесса
Центрально-Казахстанской академии,
г.Караганда

НЕГАТИВНЫЕ ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА ВНЕДРЕНИЕ НОВЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЧЕБНЫЙ ПРОЦЕСС

Эпидемия COVID-2019 заставила образовательные организации вносить в обучение студентов коррективы посредством оперативного создания цифровой образовательной среды, платформ для онлайн-обучения и перехода на повсеместное обеспечение интернетом. Однако введение таких технологий повлекло за собой ряд негативных обстоятельств, которые в настоящее время затрудняют построение образовательного процесса путем использования дистанционных средств обучения.

При рассмотрении данного вопроса следует исходить из анализа 4 важных факторов: организационно-управленческого, технического, экономического и личностного. Рассмотрим каждый из них в отдельности.

Администрация учебных заведений не всегда в полной мере осуществляет свои руководящие функции по организационно-управленческому развитию, не заостряет внимания преподавателей на обучающем и мотивационном потенциале новых технологий, не выделяет особо недостатки построения учебного процесса, которые можно было бы ликвидировать с помощью новых компьютерных технологий, не поощряет и не способствует активному распространению новаторства и экспериментов, не помогает сотрудникам подразделений технических средств обучения в осуществлении их лидерской позиции.

Что касается технического фактора, то трудности в применении обучающих устройств обуславливаются их техническими характеристиками (системные программы, онлайн-платформы и т. п.). Дистанционное обучение требует изменения подходов к преподаванию. При отсутствии навыков в использовании новых технологий (Zoom, Skype и др.) у преподавателя может появиться чувство неуверенности в себе. Внедрение в обучение компьютерных программ, необходимость их освоения и управления ими, подготовка учебно-методических материалов в новом формате могут показаться преподавателям слишком трудоемким процессом. Кроме того, отсутствие возможности в полной мере контролировать работу обучаемых вызывает ощущение зависимости. Преподаватели рассматривают данные инновации не как равнозначный вариант построения учебного процесса, а только как вспомогательный инструмент.

Говоря об экономическом факторе, следует в первую очередь отметить ограниченность материальных фондов, не позволяющих приобретать компьютерную технику в достаточном количестве и необходимого качества. Необходим также постоянный поиск технических специалистов и преподавателей, способных к разработке высокоэффективных программ по прогрессивным онлайн-технологиям и развитию нетрадиционных методов обучения.

В отношении личностного фактора следует учитывать следующие обстоятельства: а) отдельные преподаватели вначале негативно относятся к применению новых технологий обучения; б) преподаватели часто не понимают значения появившихся новых технологий (технология развития критического мышления, проектная технология, технология развивающего обучения, игровые и модульная, технология мастерских, кейс-технология и др.).

Преподаватели часто не умеют обращаться с компьютерным оборудованием и программами и ошибочно считают, что с этим связано больше трудностей, чем на самом деле. Иногда они не располагают достаточной информацией о возможностях онлайн-обучения и применении новых методов и приемов обучения, чтобы принять верное педагогическое решение. Некоторые преподаватели воспринимают новое дистанционное обучение как угрозу своей работе, своей функции как педагога. Использование новых технологий может породить несовпадение убеждений и интересов у преподавателя, например, преподаватель сознает, что студенты получают больше знаний при нетрадиционном обучении, однако не в состоянии отказаться от чувства удовлетворения, которое испытывает от непосредственного участия в традиционной форме учебного процесса (хотя в настоящее время это невозможно в силу упомянутых обстоятельств).

Разработка и использование платного и бесплатного программного обеспечения, обеспечивающего текстовую, голосовую и видеосвязь между компьютерами (IP-телефония) через Интернет требует больших временных затрат. Это приводит к использованию недоработанных программ, которые получают низкую оценку со стороны преподавателей и студентов. Преподаватели обычно ждут от IT-специалистов незамедлительной помощи и быстрого изготовления заказанных средств. Если этого не случается, их энтузиазм часто пропадает. Кроме того, преподаватели, обращаясь к специалисту за помощью, вынуждены признать свою некомпетентность в некоторых вопросах, поэтому делают это с неохотой.

Традиционные методы преподавания дают возможность педагогу самостоятельно управлять учебным процессом. Любое вмешательство в этот процесс извне или попытка разделить ответственность за качество обучения с другими специалистами или с компьютером воспринимается многими как негативное явление. Кроме того, для преподавателя имеет значение непосредственное общение со студентами, постоянное нахождение в центре внимания и возможность видеть реакцию на затраченные ими усилия. Многие преподаватели чувствуют себя более уверенно в традиционной оборудованной учебной аудитории при небольшом количестве студентов и в управлении учебными ситуациями в основном полагаются на собственные силы.

В таких случаях преподаватель стремится к сокращению числа посредников в процессе передачи информации студентам и рассматривает нетрадиционные методы и применяемые для их осуществления компьютерные технологии, скорее, как помеху, нежели как помощь.

Неприятная сторона применения дистанционной технологии – страх перед отключением или сбоем в сети интернет во время занятий, которые могут поставить преподавателя в неловкое положение, в то время как личный контроль в аудитории гарантирует порядок.

Таким образом, как мы видим, существуют вопросы, которые требуют своего решения. В то же время для интенсификации внедрения нетрадиционных методов и использования новых обучающих технологий считаем необходимым предложить ряд рекомендаций.

1. Предполагаемые пользователи обучающих систем должны быть информированы о появлении новых обучающих платформ, систем и их возможностях в обучении. Кроме того, полезно организовывать встречи преподавателей, стремящихся овладеть такими методами и такими технологиями, с лицами, уже достигшими в этой области определенных успехов.

2. Администрации вуза и преподавателям следует понять и признать необходимость и неизбежность перемен, связанных с внедрением нетрадиционных методов обучения.

Закрепление новых информационных технологий в учебном процессе произойдет тогда, когда при их разработке будут учитываться закономерности развития технических средств, программного и методического обеспечения, направленных на комплексное использование новых технологий. Непрерывное применение дистанционных технологий в учебном процессе требует пересмотреть структуру учебных планов с ориентацией на компьютерные технологии обучения; переориентировать содержание учебных дисциплин на изучение процессов и явлений с помощью онлайн-обучения; разработать модели учебного процесса, предметной области знаний, модели обучаемого и общей модели познавательного процесса; разработать экспертные системы для тем и разделов предметных областей знаний, создавать информационные базы данных и баз знаний; внедрять в учебный процесс новые технологии, позволяющие моделировать будущую деятельность специалистов; автоматизировать контроль знаний обучаемых на основе компьютерных экспертных систем; активизировать студенческое творчество в новых информационных технологиях обучения.

Необходимость эффективного использования компьютерных технологий в образовании ставит перед преподавателями новые задачи, связанные с освоением компьютерной техники, поиском принципиально новых способов организации процессов решения интеллектуальных задач.

Первоочередными из них являются следующие.

1. Преодоление психологического барьера в освоении новой технологии и новых технологических решений.

2. Изучение инструментальных средств для создания обучающих программ.

3. Использование персонального компьютера преподавателя для интеллектуальной поддержки профессиональной деятельности.

Обучение необходимо осуществлять на той технической базе, с которой они будут работать и взаимодействовать в творческом процессе.

Очевидно, что начавшийся процесс приведет представителей интеллектуального труда, педагогических работников в первую очередь к изучению цифрового контента, использованию его как повседневного инструмента в профессиональной работе. Новые информационные технологии ставят задачу использования компьютеров как носителей информации, средства обмена информацией, повышения производительности труда в сфере обучения. Эти технологии позволяют также выдвинуть проблему индивидуальной адаптации характеристик информационной системы к определенному пользователю. В связи с этим администрация, преподаватели и специалисты-системотехники должны рассматривать новые методы и технику в учебном процессе как положительное и перспективное явление.

Администрация вуза должна реалистично оценивать потребности в кадрах для успешной работы с новыми технологиями, например, нагрузка преподавателей должна планироваться так, чтобы они смогли уделять достаточно времени разработке новых высокоэффективных обучающих программ. Преподаватели должны пройти подготовку по использованию конкретного оборудования, а также подготовку по основам программирования на нем. Следует проанализировать используемые модели обучения и выяснить, какие их части нуждаются в изменении, чтобы система в целом была совместима с применением новой обучающей технологии. Когда преподаватель рассматривает нововведения как средство развития (а не замены) своей модели обучения, он обычно бывает более восприимчивым к этим нововведениям. Специалистам-системотехникам надлежит разработать рекомендации для преподавателей по пересмотру учебных программ и отдельных курсов в связи с внедрением нетрадиционных систем.

Энтузиасты внедрения нетрадиционных методов обучения должны быть откровенны в вопросах, связанных с затратами времени и средств для разработки материалов. И, безусловно, со стороны администрации не должно быть «нажима», который вызывает упорное сопротивление внедрению нововведений и создание нездоровой атмосферы в учебном заведении.

Следует поощрять и поддерживать преподавателей, применяющих новые технику и технологии для совершенствования учебного процесса. От преподавателей необходимо требовать, чтобы они готовили развернутые планы использования нетрадиционных методов в учебном процессе. В вузах должны быть разработаны системы проведения оценки эффективности использования инновационных методов. Преподавателям следует реально оценивать свою деятельность с точки зрения принятых принципов обучения, а также их роли в достижении целей обучения и того, что они сами и студенты должны получить и получают от обучения. Это поможет им осознать, как новые технологии могут помочь расширить диапазон работы преподавателя и наиболее полно удовлетворить потребности студента. Преподаватели должны располагать реальной информацией об опыте применения нетрадиционных методов в учебном процессе. Им необходимо знать все достоинства и недостатки компьютерного обучения.

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМНЫЕ ВОПРОСЫ РЕАЛИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ В РАМКАХ СТРАТЕГИЧЕСКОГО НАПРАВЛЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Одним из стратегических направлений Казахстана является выполнение такой важной задачи как то, чтобы образовательная реформа достигла такого уровня, где «любой гражданин нашей страны, получив соответствующее образование и квалификацию, сможет стать востребованным специалистом в любой стране мира». Это заложено в программу 30-ти важнейших направлений стратегии нового этапа развития Республики Казахстан, одним из которых является «приближение системы образования, а также переподготовки кадров к мировым стандартам»[1].

В образовательном процессе должен утвердиться принцип диалога, который предполагает преобразование позиции педагога и позиции студента в личностно-равноправные, в позиции сотрудничающих людей. При этом педагог не воспитывает, не учит, а активизирует, стимулирует, формирует мотивы обучаемого к саморазвитию, изучая его активность, и непременно создавая условия для самодвижения. При этом должна соблюдаться определенная последовательность, динамика: от максимальной помощи педагога учащимся в решении учебных задач на начальной стадии образования через постепенную активизацию учащихся к полной саморегуляции в обучении и появлению отношений партнерства между ними [2,с.37].

Основанные на теории бихевиоризма традиционные методы обучения, основаны на утверждении, что знание существует вне и независимо от людей и главная цель хорошего образования – вложить в учащихся общепринятый набор знаний и умений, накопленных и утвержденных ранее. Это, по сути, передаточная модель обучения. При этом от обучаемых требуется, чтобы они запоминали определенный информационный канон и овладевали набором разрозненных интеллектуальных навыков. Слабость данной методики заключается в том, что полученные знания могут быть перенесены на практические ситуации.

В педагогических концепциях нового формата совместная деятельность педагога и обучающегося зиждется на таких ключевых качествах, как доверие, взаимопонимание, взаимоприятие и взаимоподдержка, а это залог успешной реализации педагогического взаимодействия. Ведь поистине совместной будет считаться деятельность, когда общие задачи будут восприниматься как групповые, требующие единодушия при решении и непременно будет иметь место взаимозависимость при совместном выполнении различных видов учебной деятельности, касающиеся сферы распределения обязанностей, взаимного контроля и ответственности.

Постепенно будет изменяться и сама структура взаимодействия, начиная от совместных действий обучающегося с преподавателем, затем возможен этап подражания, а в итоге постепенно будет осуществлен переход к самообучению.

Ведь эмоционально-ценностные аспекты, наряду с познавательными, как показывает практика западных стран, просто необходимы в процессе преподавания права при внедрении инновационных форм обучения учащихся. Так, в США лекционные занятия занимают наименьшее количество часов в преподавании юридических дисциплин. Основными методами преподавания являются практические или семинарские занятия.

Когда рассматриваешь, какую методику применить при проведении практических и семинарских занятий (общую или частную), то необходимо учитывать специфику и конкретику темы, то есть предпочтение в данном случае можно отдать использованию частной методики.

Определенный интерес представляет выявляемые различия при проведении семинарских и практических занятий. Обычно последние строятся в юридических вузах примерно по следующему плану: а) проверка присутствующих студентов; б) решение задач, а по процессуальным дисциплинам – проверка выполнения домашнего задания (затем уже решение задач); в) заключение преподавателя по казусам или по группе однородных задач и ответы на вопросы студентов; д) домашнее задание.

В отличие от практических занятий, семинары, хотя и аналогичны по своей структуре, но в основе своей содержат вводное слово преподавателя, где прослеживается логическая связь с предшествующим семинаром, формируется цель настоящего семинара, обсуждение поставленных в плане семинара вопросов, заключение по ним и, наконец, подведение общего итога занятия, по которому дается оценка уровня обсуждения поставленных вопросов,

Импонируют в этом плане семинары, так как способствуют творческому мышлению студента, влияют на развитие способностей теоретически мыслить и одновременно приобщать свои видения к реалиям общественно-политической жизни.

- Глубина понимания изучаемых истин;
- Превращение их в убеждения;
- Способность самостоятельно анализировать факты и явления современности. Все перечисленное синтезирует умение думать и в этом процессе думается, достаточно велика и неопределима роль преподавателя.

Информативный уровень семинара в данном процессе неопределим, так как необходим определенный уровень информативности студентов, то есть определение знаний по той или иной теме в соответствующей отрасли права, точное знание понятий, терминов, употребляемых в процессе занятия.

Двигаемся по следующей схеме:

Составляющими умения думать являются:

- запоминание;
- глубина понимания

Наиболее эффективным вариантом решения этой задачи – научить студентов глубже разбираться в изучаемом материале, является создание проблемной ситуации. Но выбор остается за преподавателем, который самостоятельно выбирает набор эффективных средств в процессе обучения. Но теоретическое осмысление действительности невозможно без борьбы мнений, поэтому проводить дискуссии на занятиях важно и нужно.

Инновационной составляющей всегда будет являться систематическое внедрение в практику обучения выездных школ, для того, чтобы обучающимся не отрываться от практики, именно «погружение» в юридическую среду поможет сразу после окончания вуза включиться в профессиональную работу, а не тратить время снова на практическое обучение. Поэтому необходимо обратить внимание на проработку возможности их присутствия при рассмотрении соответствующих споров в правоохранительных и таможенных органах и судах, освещении их в СМИ. Применение выездных школ в учебный процесс можно осуществлять в рамках круглых столов, проведение мастер-классов на семинарах с участием известных действующих специалистов в указанной области.

Также в современном юридическом преподавании инновацией считается привлечение к учебному процессу юристов-практиков, а также работодателей, которые осуществляют юридическую деятельность, и которые по окончании учебного курса может пригласить стажироваться будущих выпускников вуза.

Безусловно, только через подражание, наглядное изображение, совместное с преподавателем обсуждение деловых ситуаций и решение задач, составление различного рода юридических документов как активных средств обучения можно достичь цель практических занятий.

Несомненно, применение в учебном процессе рассмотрение спорных вопросов может эффективнее развить у студентов навыки слушания и общения, дифференцированный подход к выбору верного решения улучшает их способность разрешать проблемы и принимать решения, рассуждать и мыслить аналитически. Для этого можно рассмотреть множество имеющихся способов и приемов, таких как умение:

- выражать обучающимся собственное мнение, конечно же, базируясь на сравнительно-правовом методе, например, с зарубежной практикой;
- аргументировать свою точку зрения, со стороны преподавателя будут уместны такие вопросы: «Почему ты думаешь именно так?». «Что доказывает твою точку зрения?»
- рассматривать друг ключевая техника поиска верных ключей, которая осуществляется с помощью таких вопросов: «Какие другие мнения имеются по этому поводу?».
- принять верное решение по конкретному вопросу. Например, посредством переоценки и разрешения конфликта между различными точками зрения. Могут быть заданы такие вопросы как: «Какой на ваш взгляд самый лучший результат?», «Как бы вы разрешили спор?».

Практика осуществления эффективных методик учебного процесса зависит зачастую не от того, сколько вопросов будет задано преподавателем в процессе занятия, а скорее какого типа они будут. К ним по праву можно отнести такие вопросы, которые могли бы:

- вызывать у обучающихся интерес и заставить привлечь их внимание;
- помочь оценить уровень знаний;
- вернуть к обсуждаемой теме;
- направить на более углубленный процесс к изучаемой теме занятия;
- переключить внимание студентов от дискуссии, которая увела от основного вопроса темы;
- апеллировать к эмоциям студентов;
- подтолкнуть обучающихся к участию в дискуссии.

Бесспорно, правильно подобранные вопросы могут помочь организовать системное изучение материала, а это немаловажно в освоении всеобъемлющих юридических дисциплин за те часы, которые выделены преподавателю по нагрузке.

Но к данному виду учебного процесса преподавателю надо подходить осторожно, при этом стараться предоставить студенту право выбора той или иной точки зрения, уметь объяснить, что в науке есть спорные моменты.

Обязательно правильным будет действие преподавателя при этом помочь усвоить обучающимся простейшую истину, что, только овладев в совершенстве старым, можно по достоинству оценить все новое, и только так имеющийся багаж определенных знаний может помочь понять предмет спора в науке. Очень важно избежать перебора и в ознакомлении со спорными вопросами, иначе можно просто запутать обучающихся, создав у них мнение, что в науке нет ничего устоявшегося, а есть только нерешенные проблемы.

Апофеозом семинара должны стать в обязательном порядке возникшие у обучающихся вопросы. Их отсутствие должно насторожить преподавателя, на то, что семинар в целом не удался, так как указал путь к упрощенному пониманию, которое, наверное, уже не станет убеждением и, не будет способствовать формированию, самостоятельно анализировать знание. В свою очередь, вопросы студентов помогают преподавателю выяснить, что из изучаемого материала им было непонятно или упущено преподавателем при планировании занятия. Такие вопросы способствуют развитию мыслительных способностей студентов, развивают их речевые навыки.

Но при всем при этом важно учитывать профиль вуза, специальности, то есть нужна точная увязка будущей профессии и преподаваемого материала.

В заключение хотелось бы отметить, что в ближайшей перспективе нам предстоит большая работа по внедрению инновационных технологий в системе образования, переход на новый качественный уровень преподавания, которые, в конечном счете, приведут к подготовке юристов новой формации, с интерактивным мышлением, способным в самых различных ситуациях, принимать правильные решения.

Литература:

1. Указ Президента Республики Казахстан от 17 января 2014 года № 732. [Электронный ресурс]: О Концепции по вхождению Казахстана в число 30 самых развитых государств мира. Доступ из Информационно-правовой системы нормативных правовых актов РК «Әділет». Режим доступа: URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/U140000732>
2. Педагогика. Педагогические теории, системы, технологии. Под ред. С.А. Смирнова. М.Асадема.2001.

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚАРЖЫ ҚҰҚЫҒЫ ПӘНІН ОҚЫТУ БОЙЫНША МЕТОДИКАЛЫҚ НҰСҚАУЛАР

Аңдатпа

Аталмыш мақалада құқықтық пәндерді меңгерудегі әдістердің бірі болып табылатын халықаралық қаржы құқығын тәжірибелік тұрғыда оқытудың міндеттері қарастырылады. Осы пәннің оқытылу аясындағы ең негізгі ерекшелігі түсіндіру үрдісіндегі заманауи және инновациялық тәсілдердің қолданылуын айта аламыз. Алайда, халықаралық қаржы құқығын толықтай меңгеріп, бұл сала туралы нақты түсінік бере алу үшін әлі де көптеген оқыту түрлерін қолдану қажет. Ұсынылып отырған сабақ жоспарының нәтижесінде ең тиімді деген әдіс-тәсілге жекеше тоқталатын боламыз.

Түйін сөздер: халықаралық қаржы құқығы, қаржылық құрылым, қаржылық сауат, оқыту әдістері, әдіснамалық негіздер, бюджеттік процесстер, экономикалық көрсеткіштер.

Кіріспе. Халықаралық қаржы құқығы әлемдік деңгейдегі заңгерлерді даярлайтын халықаралық құқық саласында кеңінен оқытылатын пәндердің қатарына жатады. Бұл пәннің маңыздылығын дәстүрлі оқыту бағдарламасында 3 кредиттік жүйеге есептелініп берілгенінен-ақ байқай аламыз. Халықаралық қаржы құқығы пәнінің негізгі мақсаты – қазіргі жаһандану кезеңінде экономиканың жетекші әрі маңызды сала екенін түсіндіру және экономиканың деңгейін көтеріп, ауқымын кеңейту үшін қаржылық сауатты үйрету [1].

Халықаралық қаржы құқығы мемлекеттің дамуының әрбір нақты кезеңінде оның міндеттері мен қызметтерінің үздіксіз атқарылуын қамтамасыз ету үшін қаржылық құрылымының барысында пайда болған қоғамдық қатынастарды реттейтін құқықтық нормалардың жиынтығы. Жалпы, қаржылық сауаттың мәнін ұғынып, ақша бірліктерін күнделікті өмірде дұрыс қолданып, орынымен пайдаланғыңыз келсе, ең бірінші кезекте қаржылық жоспарлауды және бақылауды басты назарға алу қажет. Енді, осы аталған құрылымдардың анықтамасына тоқтала кетсек, қаржылық жоспарлау – қаржы құқығындағы негізгі экономикалық процесстердің бірі болғандықтан, оқулықта алғашқы бөлім ретінде қарастырылса, бюджет процесстерінде қаржы жүйесіндегі ең негізгі фактор ретінде кең көлемде баяндалып өткен [2]. Сонымен қатар, осы бөлімде шет елдердің бюджеттік жүйесіне де нақтылай анықтамалар беріліп, қысқаша шолу жасалынған. Халықаралық қаржы құқығы саласының шеңберінде шығарылған оқулықтарда және қосымша қайнар көздерде қаржы тетіктерінің негіздеріне жататын салық жүйесіне де өзіндік анықтама беріліп, салықтың пайда болуымен даму тарихын да тереңінен тоқталған.

Ал, қаржылық бақылау болса, мемлекеттің қаржылық іс-әрекетінің ақша-қаржы ағымын, бюджеттің қазынасын қатаң сақтау мен бақылауға арналған, тәжірибе жүзінде іске асырылатын маңызды бір шарасы болып табылады. Қаржылық бақылау барынша күрделі жүйе және ол төмендегідей бірнеше бөліктерден тұрады:

- 1) бақылаудың мақсаты;
- 2) бақылау субъектісі;
- 3) бақылау объектісі;
- 4) бақылау заты (тақырыбы);
- 5) бақылауды іске асырудың әдістері.

Қаржылық бақылаудың мақсаты:

– біріншіден, қаржылық құқықтық қатынасқа қатысушылардың өздерінің қызметтік міндеттерін сапасыз атқаруын және олардың қаржы саласындағы құқық бұзушылық фактілерін анықтау;

– екіншіден, кінәлілер мен айыптыларды тауып, оларды заңнамаларда көрсетілген тәртіп бойынша жауапқа тарту;

– үшіншіден, қаржылық тәртіп бұзушылықты және оның салдарын жою.

Қаржылық бақылаудың субъектісі деп қаржылық бақылауды іске асыруға құзыреті бар арнайы мемлекеттік не мемлекеттік емес органдарды, лауазымды адамдарды айтамыз. Сондықтан, тікелей тексеруші қаржылық бақылаудың субъектісі, ал тексерілуші объектісі болады.

Мемлекеттік қаржылық бақылаудың объектісіне осы бақылаудың шеңберіне ілінген тұлғалар, нақты айтсақ:

- мемлекеттік органдар;
- мемлекеттік заңды тұлғалар;
- мемлекеттік емес заңды тұлғалар;
- азаматтар жатады.

Қаржылық бақылаудың заты (тақырыбы) деп қаржылық қатынастардың субъектісі өзінің міндеттерін атқару барысында бақылау объектісінің іс-қимылының бағытын байқауын айта аламыз. (әрекет не әрекетсіздік)[3].

Негізгі бөлімнің тағы бір элементі, тақырып ретінде қарастырылатын бөлігі яғни құрылымы – банк жүйесі және оның құқықтық реттелуі болып табылады. Тағы бір ескере кететін жайт, екінші бөлімдегі өзекті тақырыптардың басым көпшілігінде әлемдегі барлық мемлекеттердің ақша бірліктері мемлекеттік басқару нысандары және ақша қатынастары бар құнды ақпараттық фактілер көрсетілген. Жалпы айтқанда, қаржы мемлекеттің ішкі және сыртқы қызметін материалдық тұрғыда (ақшалай) қамтамасыз ететін негізгі қайнар көз болып саналады. Сонымен қатар, қаржы тетіктерін дұрыс бағытта сауатты түрде қолдану елдің экономикалық дамуына мол ықпал етеді.

Нәтиже: Халықаралық қаржы құқығы еліміздің жоғарғы оқу орындарында, соның ішінде халықаралық құқық мамандығының студенттеріне міндетті түрде оқытылатын пәндердің қатарына жатады. Өйткені, халықаралық қаржы құқығы халықаралық экономикалық қатынастардың маңызды буындарының бірі. Халықаралық қаржы-қаражат қатынастары халықаралық нарық жүйесінің үш ірі құрылымдарының өзара әрекетінен туындайды. Олар валюталық, несиелік және инвестициялық (қаражат жұмсау) функциялар деп аталады. Бұл пәнді дәстүрлі түрде оқытудың және бағдарламалық жүйеге енгізудің өзіндік мақсаттары бар, жалпылама атап өтетін болсам:

- әлемдік қаржы жүйесінің құрылымын, оны дамыту бағытын анықтау;
- халықаралық қаржы құқығы туралы негізгі ережелерді меңгеру;
- халықаралық қаржылық құқықтықтың нормаларын және түрлерін жіктеу;
- халықаралық қаржы қатынастарының субъектілерінің құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау;
- қаржылық бақылаудың концепциясын, мазмұнын және маңыздылығын зерттеу;
- валюталық қатынастарды реттеудің халықаралық-құқықтық базасын, сатыларын сипаттау;
- қазіргі заманғы көп жақты ақша жүйесін қалыптастыру;
- банк қызметін халықаралық-құқықтық реттеу негіздерін зерделеу;
- қаржылық тәуекелдер, сақтандыру қатынастарын құқықтық реттеудің ерекшеліктерін көрсету;
- Қазақстан Республикасындағы сақтандыру қарым-қатынасының нақты ережесін талдау;
- кедендік қатынастарды халықаралық-құқықтық реттеудің ерекшеліктерін атау;
- салық салу саласындағы қарым-қатынас сипаттамаларын дербес зерттеуге бағыттау;
- мемлекеттік несие және халықаралық экономикалық көмек саласын дамыту;
- мемлекеттік бірлестіктердің қаржылық-құқықтық негіздерін үйрету;
- өңірлік қаржы-несие мекемелерінің жұмыс істеуінің құқықтық негіздерін бақылау.

Қорытындылай келе, әрбір оқытушының тақырыпты түсіндірудегі басты міндеті – студенттің сабаққа деген қызығушылығын қалыптастыру, тапсырманы орындатуда құлшынысын арттыру екендігін айтқым келеді. Сондықтан, біз оқытушылар қауымы, бәсекеге қабілетті, жан-жақты жетілген, білікті мамандарды даярлап шығару дәл қазіргі сәттен басталатынын ұмытпағанымыз жөн. Халықаралық қаржылық құқық халықаралық құқық мамандығының оқу бағдарламасындағы күрделі пән болып саналатындықтан, әдіснамалық негізі үш түрге бөлініп оқытылады. Олар:

1. жүйелік-құрылымдық;
2. тарихи-құқықтық;
3. салыстырмалы – функционалдық және т.б. [3].

Алайда, бұл пәнді студенттерге терең мағынада жеткізу үшін осы әдіснамалық негіздің біреуіне ғана сүйенбей, әр сабақты әртүрлі тәсілдермен өзгешелеп жүргізген әлдеқайда дұрыс, ал студенттерден сабақты сұрау барысында тек қана берілген тақырыптың мазмұнын қана айтқызып

қоймай, ойын түрінде, салыстырмалы-жарыспалы бағытта түрлендіріп өткізуге болады. Осындай әдістерді тәжірибеде қолдану арқылы, сабақты өзгешелендіре түссіз, және күнделікті бір сарындық қалыптасқан жүйеге қарағанда жоғары деңгейдегі жаңашылдыққа ауысу өте тиімді. Студенттер тақырыпты талдау барысында қызықты мағлұматтар мен тың деректерді өзара алмасқанда қана жоғары нәтижеге қол жеткізе алады деп санаймын.

Менің ойымша, берілген тақырыпты толықтай меңгеру үшін сақталуы міндетті яғни аса қажетті ең басты қағида – оқытушы мен студент арасындағы ынтымақтастықтың бір-біріне деген түсіністіктің болуы. Негізінен, халықаралық қаржы құқығын талдағанда, ҚР қаржы құқығына сонымен бірге шет елдердің заңдарына, тәжірибесіне сүйенген жөн. Себебі біз еліміздің экономикасын және қаржылық деңгейін көтеретін халықаралық дәрежедегі мамандарды даярлап жатырмыз. Халықаралық қаржы құқығы пәнінің кең көлемде оқу бағдарламасында қарастырылуының маңыздылығы да осы жоғарыдағы тұжырымға сәйкес қалыптасқан деп айтсақ, артық болмайды. Болашақ – жастардың қолында, олардың еліне елеулі, халқына қалаулы жарқын тұлға, білікті маман болуы үшін, бүгіннен бастап білім беру жүйесіне ХХІ ғасыр талабына сай, оқыту әдістерін енгізіп, еліміздің дамуына өз үлесімізді қосайық деген ұсыныс білдіргім келеді.

Әдебиеттер:

1. Шумилов В. М., Лифшиц И.М. Международное финансовое право- 3-е изд.перераб. и допол.,М.: Юстиция,2017,302б.,8б
2. <https://cyberleninka.ru/article/n/mezhdunarodnaya-finansovaya-sistema-i-mezhdunarodnoe-finansovoe-pravo-v-krizisnyh-usloviyah-mirovoy-ekonomicheskoy-sistemy-retsenziya/viewer>
3. <http://naukarus.com/aktualnye-voprosy-prepodavaniya-distipliny-mezhdunarodnoe-chastnoe-pravo>

Вербовая О.В.
д.ю.н., профессор
профессор кафедры юриспруденции
Алматинского филиала Санкт-Петербургского
Гуманитарного университета профсоюзов,

СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕНДЫ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

Изменения, происходящие в общественной жизни в условиях пандемии, заставляют реагировать на них все сферы жизнедеятельности. Новый мир – это и новые вызовы праву. Как право реагирует на происходящие изменения?

Трудовое право – необходимостью правового регулирования дистанционной работы, защиты трудовых прав удаленных работников. В гражданском праве актуализировались вопросы юридической ответственности, форс-мажора и его влияния на право. В публичном праве – это вопросы административной и уголовной ответственности.

Вполне очевидно, что мир уже никогда не будет прежним. Инструменты и алгоритмы применения права будут необычными, но суть права не меняется. И миссия права должна сохраниться. Мы нуждаемся в верховенстве права не только в мирное время, а особенно в условиях чрезвычайной ситуации, в том числе вызванной пандемией.

Сегодня мы живем в информационном обществе, где новые технологии перестали быть роскошью. Внедрение информационных технологий обусловило возникновение новых возможностей для повышения эффективности информационных процессов. Были созданы новые материальные носители информации, существенно отличающиеся от тех, что применялись ранее. В правовой сфере были – это различные базы данных, справочные правовые системы, например «Адилет», «Параграф» и другие, а также программы, которые существенным образом упрощают и ускоряют способы нахождения и использования нужной правовой информации.

Следовательно, многочисленные потоки информации требуют от юриста владения современными информационными технологиями, умения использовать базы данных правовой информации, содержащих актуальные сведения о массиве законодательства в различных сферах деятельности, возможности использования данных государственных регистров и реестров, умения формировать профессионально грамотные запросы в органы власти.

Доступ к коммуникациям – сегодня это просто жизненная необходимость. Все актуальнее звучит вопрос о том, заменит ли робот человека, юристов, следовательно, требуется выработать новую модель взаимоотношений человек-машина. Происходит трансформация и в сфере оказания юридических услуг (адвокатура, нотариат и пр.).

Все это обуславливает необходимость подготовки кадров новой формации, что неизбежно повлечет модернизацию существующей системы высшего образования. Сегодня для Казахстана важно наметить эффективную стратегию развития высшего образования, принять конкретные мероприятия по реализации этой стратегии.

В XXI веке в современном образовательном пространстве формируется новая модель вуза – исследовательский университет инновационного типа, в котором создаются условия для подготовки специалистов, компетентных в решении широкого круга вопросов. Само формирование исследовательского университета инновационного типа является процессом инновационным, ориентированным на получение новых знаний и новых технологий.

Требования к высшей школе определяются глобальными процессами, связанными с перераспределением труда. Главная задача заключается в том, чтобы обеспечить развитие потенциала будущих специалистов для творческой деятельности. Поэтому так необходимо научить их самостоятельно взаимодействовать с постоянно развивающимся миром профессионального труда.

Обеспечение качества образования в высших учебных заведениях требует современных подходов к обучению и современные личностно-ориентированные технологии (методики преподавания).

По мнению специалистов, проблема активности студента в обучении, как ведущий фактор достижения целей обучения, общего развития личности и профессиональной ее подготовки, «утверждает в мысли, что стратегическим направлением активизации обучения является не увеличение объема

передаваемой информации, не усиление и увеличение числа контрольных мероприятий, а создание дидактических и психологических условий осмысленности учения, включения в него студентов на уровне не только интеллектуальной, но личностной и социальной активности. Уровень проявления активности студента в обучении обуславливается основной его логикой, а также уровнем развития учебной мотивации, определяющей во многом не только уровень познавательной активности студента, но и своеобразие его личности» [1; 71].

Все это выводит на повестку дня необходимость трансформации всей сферы образования, юридического в том числе, подготовки специалистов новой, цифровой формации.

Юридическому образованию, как главному институту подготовки отвечающих интересам практики высококвалифицированных специалистов, принадлежит определяющая роль. На будущих юристов в перспективе и будет ложиться ответственность за правовое обеспечение проводимых в стране преобразований. Эти преобразования могут не достичь желаемых результатов, если все структуры органов управления и сегменты отечественного рынка не будут обеспечены требуемым уровнем правовой поддержки.

Тенденциями и перспективами развития юридического образования в Республике Казахстан исследователями отмечаются:

- введение системы сотрудничества между государственными органами власти, филиалами международных организаций и высшими учебными заведениями;
- создание унифицированного уклада, согласно которому можно будет определять возможные должности для выпускников вузов;
- практическая проверка полученных знаний в ходе аттестации будущих юристов.

Помимо разработки уровней подготовки для внутренних кадров, существенной потребностью является подготовка студентов в сфере международного сотрудничества. Этот вопрос актуален, поскольку понадобится юридическая поддержка в случае интегрирования хозяйственной системы в мировое экономическое пространство. Сочетание подготовки кадров на основании разумного сочетания практических навыков и теоретической подготовки является базой для развития новых и модернизации уже существующих специализаций подготовки юридического образования [2].

Современный тренд в мировой и отечественной системе образования – цифровизация, которая требует применения таких цифровых инструментов, как:

- веб-ресурсы и сервисы;
- инструменты для электронного обучения;
- онлайн-обучение, открытые образовательные ресурсы;
- системы для обработки больших данных;
- технологии виртуальная и дополненная реальность;
- мобильные технологии, искусственный интеллект.

В этой связи следует отметить беспрецедентную роль в 2020 году онлайн-обучения. Считается, что использование технологий онлайн обучения обеспечивает существенный выигрыш по результативности и эффективности образования в сложившихся условиях, поскольку позволяет снизить затраты на проведение обучения, проводить обучение большого количества человек, повысить качество обучения за счет применения современных средств.

Многие ВУЗы начали активно продвигать онлайн-обучение в различных формах. Во время онлайн-занятий студенты должны что-то делать, а не просто слушать: играть в онлайн-симуляции, реагировать, взаимодействовать и иным образом погружаться в активную деятельную позицию – это ключевое отличие онлайн взаимодействия от физического. При этом повышаются требования к самоорганизации: онлайн-обучение обострит необходимость большого объема самостоятельной подготовки студентов. От студента потребуются усиление мотивации, самостоятельности, социальной активности, рефлексии и самоанализа.

Все сказанное выше вызывает необходимость перезагрузки преподавательских и управленческих компетенций. Изменяется стиль работы педагога: от трансляции знаний к взаимодействию с учащимися. Соответственно, преподавателям вузов для создания учебного контента требуются цифровые инструменты и сервисы, к которым относятся:

- интерактивные карты,
- ментальные карты,
- системы для создания тестов,

- программы подготовки электронных презентаций,
- онлайн-доски,
- инструменты для редактирования и обработки видео,
- создания видео заданий,
- инструменты для создания графики и инфографики,
- сервисы для создания интерактивных упражнений, игр, кроссвордов и викторин.

Неизбежно возникают вопросы, связанные с выбором технологий обучения: что важнее в образовательном процессе, медийная привлекательность или объясняющая сила? Какие виды визуализации можно использовать в обучении, и какие инструменты для этого пригодны: Handmade контент, или использование шаблонов? Полагаю, что допустимо обсуждать использование в образовательном процессе методов обучения, которые были бы ориентированы на стимулирование творческих способностей обучающегося.

К современным трендам образования относится акцент на практику. Сегодня работодатели предъявляют серьезные требования к кандидатам на работу. Среди требований самым распространенным является наличие опыта работы или практических навыков по специальности.

Общеизвестно, что одна из проблем профессиональной подготовки связана с противоречием между теоретическим характером обучения и практическим характером реальной профессиональной деятельности. Не секрет, что выпускники высших учебных заведений не всегда способны перенести в практическую деятельность и использовать в ней полученные в процессе обучения теоретические знания.

Это касается и юридического образования, поскольку для подготовки юристов весьма важным является выработка практических навыков по применению полученных теоретических знаний и законодательства к конкретным ситуациям (решение кейсов). Для этих целей подходят кейс-технологии, при применении которых теория осваивается в ходе изучения и анализа конкретных примеров.

Анализ конкретных ситуаций (case-study) – один из наиболее эффективных и распространенных методов организации активной познавательной деятельности студентов. Метод анализа конкретных ситуаций развивает способность к анализу жизненных и производственных задач. Сталкиваясь с конкретной ситуацией, студент должен определить: есть ли в ней правовая проблема, в чем она состоит, определить свое отношение к ситуации.

Представляется, что из вариантов модификаций кейс-технологий для формирования практических навыков юристов подходит Case Method (поиск решения). В этом варианте основной задачей является решение проблемы. Обучаемые получают всю необходимую информацию для анализа практической ситуации, поэтому кейсы составляют достаточно объемными. С помощью представленных данных условий нужно решить поставленную задачу.

Если требуется дать правовую оценку принятому решению, то подходит Stated Problem Method (оценка решения). В этом варианте кроме описания ситуации (исходной фабулы) приводятся принятые решения, которые анализируются и подвергаются критической оценке (например, решение суда и пр.). Учащимся также можно предложить разработать собственное решение.

Еще одной модификацией кейс-технологий для формирования практических навыков юристов можно применить Junior Mentoring&Consulting in Experiential Life Cases (консультирование в реальных случаях). При этом методе речь идет о взаимодействии с реальными физическими или юридическими лицами. Следовательно, обучающийся должен обладать основательными теоретическими знаниями, ориентироваться в практике. Проблема при этом должна не только прорабатываться теоретически, но и находить практическое применение. Этот метод успешно работает в юридических клиниках.

Таким образом, при использовании кейс-технологий достигаются следующие цели: развитие аналитического, критического и ориентированного на применение мышления; практика поиска и выработки альтернативных решений; способность и готовность к оценке и принятию решения; развитие социальных компетенций при работе в группе.

Вместе с тем, секрет успеха в онлайн образовании – не в технологиях. Составляющими успеха справедливо называют:

- Trust – доверие;
- Respect – уважение;
- Independence – независимость;
- Collaboration – сотрудничество;
- Kindness – доброжелательность.

Вывод: для реализации познавательной и творческой активности студента в учебном процессе следует использовать образовательные технологии нового поколения, дающие возможность повышать качество образования, более эффективно использовать учебное время и обеспечивать образовательные потребности каждого студента в соответствии с его индивидуальными особенностями, стимулирующие развитие творческих способностей обучающегося.

Литература:

1. Вербицкий А.А. Современные образовательные технологии в учебном процессе вуза. Методическое пособие. – Кемерово, 2011. – С.70-71.
2. Перспективы развития юридического образования в Республике Казахстан // <https://buki.kz/news/perspektivy-razvitiya-yuridicheskoho-obrazovaniya-v-respublike-kazakhstan/> [дата обращения 02.12.2020]

Рауандина Ш.З.
*Деятель культуры РК,
Почетный работник образования МОН РК
профессор кафедры кобыза и баяна
КНК им. Курмангазы*

МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ДЛЯ ИЗУЧЕНИЯ ДИСЦИПЛИНЫ «МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН», ДЛЯ СПЕЦИАЛЬНОСТИ 5В040400 – ТРАДИЦИОННОЕ МУЗЫКАЛЬНОЕ ИСКУССТВО (КОБЫЗ)

Система высшего музыкального образования в Казахстане ориентирована на воспитание музыканта-исполнителя, образованного, наделенного творческой инициативой, владеющего инновационными технологиями обучения. Характерное на современном этапе усиление педагогической направленности обучающихся, повышает значение дисциплины «Методика преподавания специальных дисциплин». Являясь важным компонентом в профессиональной подготовке, курс ориентирован, на подготовку специалиста нового типа, компетентного в области теории игры и методики обучения на народных смычковых инструментах.

Курс тесно связан с дисциплинами: специальный класс, история исполнительского искусства, педагогическая и исполнительская практика, общая педагогика и психология.

Предметом изучения дисциплины являются: теоретические положения о методике игры на инструменте, раскрывающие суть *исполнительского процесса* и *методику обучения игре на инструменте*, где акцентируется, непосредственно, педагогический процесс.

Изучение дисциплины «Методика преподавания специальных дисциплин» помогает понять обучающемуся цели и задачи игры на народных смычковых инструментах, способы и пути достижения целей поставленных перед исполнителем и педагогом. Курс должен помочь будущему педагогу, почему и для чего применяется та или иная форма работы, находить новые, наиболее целесообразные способы и методы развития музыкальных способностей.

Характеристика дисциплины. «Методика преподавания специальных дисциплин» входит в учебный план подготовки студентов по специальности «Традиционное музыкальное искусство» и построена в соответствии с требованиями и содержанием ГОСО РК.

Программа предмета «Методика преподавания специальных дисциплин» включает системный анализ методов, педагогических принципов различных школ и направлений, практический опыт ведущих педагогов, впоследствии определяющие общие закономерности основ обучения игре на народных смычковых инструментах.

Цель курса:

Формирование у обучающихся компетенции в области образовательной деятельности, владеющих теоретической базой и технологиями передачи знаний, адекватно и успешно взаимодействующего с субъектами образовательного процесса.

Задачи дисциплины

Овладение комплексом теоретических и практических знаний в области методики преподавания специального инструмента:

- знать и уметь диагностировать музыкальные способности;
- освоить методы, способствующие развитию музыкальных способностей;
- изучить основы исполнительской техники на смычковых народных инструментах;
- освоить методы совершенствования исполнительской техники;
- изучить основные характеристики выразительных средств исполнения;
- овладеть прогрессивные методы исполнения выразительных средств;
- изучить и уметь анализировать концертно – исполнительский репертуар народных смычковых инструментов;
- овладеть методами, формами и принципами проведения индивидуального урока в специальном классе;

- освоить принципы индивидуального подхода, основного метода в специальном классе;
- изучить основные педагогические задачи индивидуальных занятий в специальном классе;
- усвоить методику преподавания урока в специальном классе;
- овладеть знаниями о базовых навыках и умениях педагога

Согласно современным требованиям к уровню достижений результатов обучения и на основе **Дублинских дескрипторов** по окончании курса «Методика преподавания специальных дисциплин» студент должен показать теоретические, практические и общий результаты

Теоретические результаты:

- знать комплекс методических, психолого-педагогических знаний в области музыкального образования;
- знать рациональные методы поиска, отбора, систематизации в использовании специальной методической информации;
- знать методологию анализа проблемных ситуаций в сфере музыкально-педагогической деятельности и способов их разрешения

Практические результаты:

- уметь использовать прогрессивные методы поиска путей воплощения художественного образа в работе над музыкальным произведением;
- уметь критически анализировать процесс исполнения музыкального произведения, проведения сравнительного анализа разных исполнительских интерпретаций;
- уметь планировать учебный процесс, вести учебную документацию
- иметь навык к изучению принципов, методов и форм проведения урока в исполнительском классе и освоению учебно-педагогического и концертного репертуара;
- иметь навык анализировать различные методические системы и формулировать собственные принципы и методы обучения на инструменте;
- иметь навыки совершенствования различных сторон исполнительского мастерства.

Общий результат:

- доказать способность интегрировать знания из разных контекстов или источников для решения педагогических и методических задач;
- осознавать взаимосвязь между теорией и практикой и применять эти знания для поддержки и усиления собственного развития и развития обучающегося.

Пререквизиты: специальный класс, история исполнительского искусства, методика обучения игре на народных инструментах, педагогическая практика в среднем звене; педагогика и психология в высшем звене

Постреквизиты: специальный класс, ансамбль, оркестровый класс, педагогическая практика, педагогическое мастерство музыканта

Учебный курс по дисциплине «Методика преподавания специальных дисциплин» состоит из лекционно-практических занятий, самостоятельных работ студента и преподавателя, основанных на создании проектируемых ситуаций и погружения в будущую практическую /педагогическую/ деятельность.

Весь курс предлагается разделить на четыре модуля:

1. Музыкальные способности и их развитие
2. Основы исполнительской техники инструменталиста
3. Выразительные средства исполнения
4. Система педагогических и индивидуальных занятий

Пример 1. Модуль 1. Музыкальные способности и их развитие

Тема 1. О целях и задачах предмета «Методика преподавания специальных дисциплин»

По темам лекционных занятий студенты сдают краткие письменные конспекты.

Задание на семинарские занятия. Тема-1, модуль -1

Подготовить устное сообщение о сущности предмета и о его связях с другими науками. При выполнении задания 1,2 используются приемы технологии развития критического мышления: Кластер, Таблица “ толстых ” и “ тонких ” вопросов.

Кластер является приемом графической систематизации материала. Этот прием предполагает выделение смысловых единиц текста и графическое оформление в определенном порядке в виде грозди.

Таблица “ толстых ” и “ тонких ” вопросов – данный прием так же может применен для самостоятельной учебной работы. Тонкими вопросами называют простые, односложные вопросы, тре-

бующие простого ответа на уровне воспроизведения. Толстые вопросы выводят студентов на более высокий уровень мышления: сравнение, анализ, синтез, оценку. Систематическое применение данного приема учит студентов грамотно задавать вопросы и осознавать их уровень сложности. Вопросы и ответы могут оформляться в таблицу или задаваться устно.

Цель применения приемов технологии :

– Развитие мыслительных навыков (сравнение, анализ, синтез, оценка) студентов необходимых в изучении предмета;

– Умение подвергать анализу и принимать взвешенные решения в будущей педагогической деятельности.

Например, применение **Кластера** к заданиям темам 1-2

Таблицы “толстых” и “тонких” вопросов

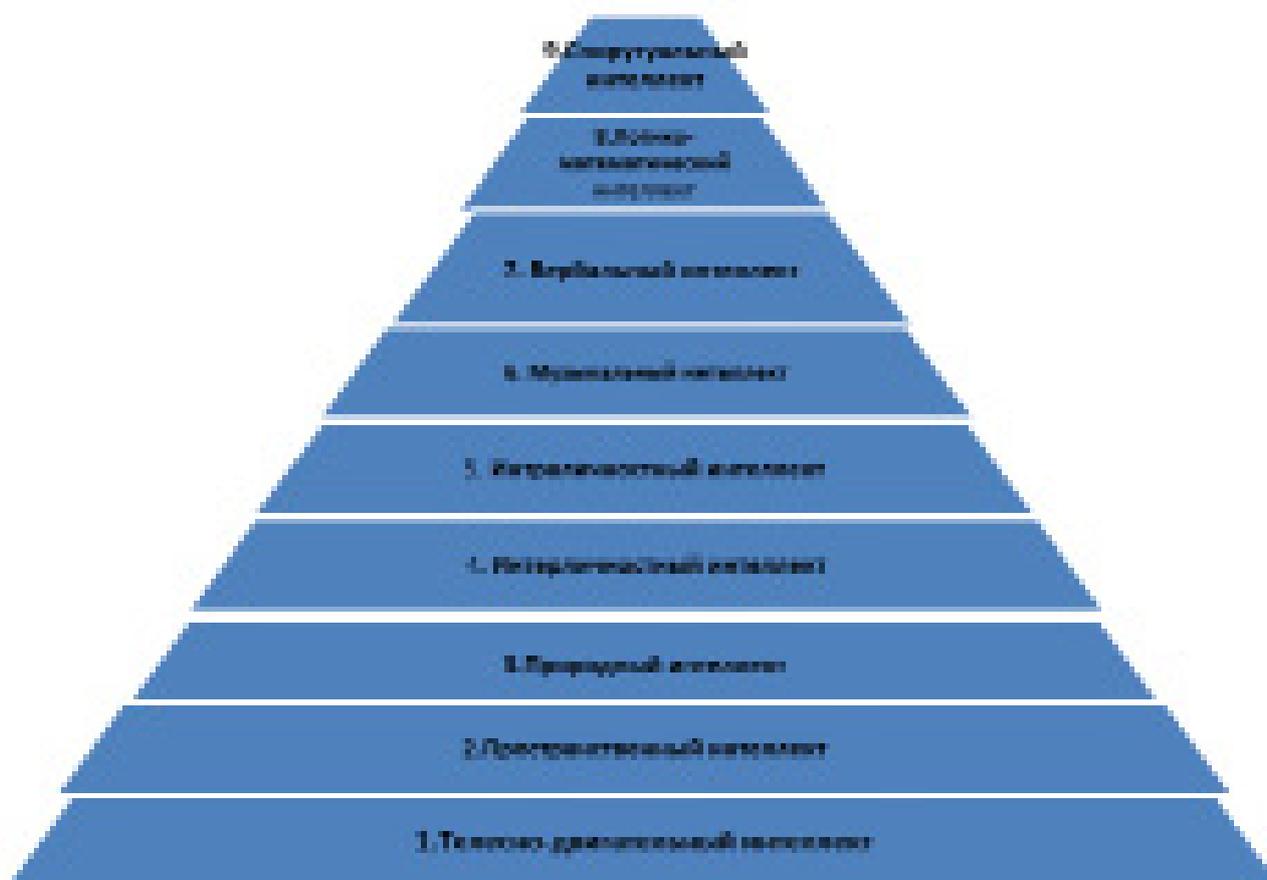
«Тонкие» вопросы	«Толстые» вопросы
Что изучает предмет Методики? Кто стоит у истоков методики обучения игре на народных смычковых инструментах? Методика это теория или практическая дисциплина? Что является насущной задачей предмета методики? Согласны ли Вы с мнением что методика выходит в область ряда наук? Верно ли пользоваться некоторыми методиками скрипичной школы при обучении на народных смычковых инструментах? Согласны ли Вы что методика состоит из следующих разделов: теория, практика, и эффективные методические приемы преподавателей?	Объясните, что в первом разделе предмета акцентируется, что во втором? Сравните дисциплины и объясните что изучает специальность, история исполнительского искусства и методика обучения игре на инструменте? Почему нужно знать закономерности психофизиологической деятельности исполнителя? Как вы думаете, почему методика выходит в область педагогики, философии, эстетики, теории музыкального воспитания. Как возникает новый педагогический прием? В чем различие и сходство методики кобызово и скрипичной школы?

Модуль1.Тема 2 Понятие о музыкальных способностях. Диагностика и развитие музыкальных способностей

Задание на семинарские занятия.

2. О филогенетической модели таланта в теории Х. Гарднера

Кластер. На филогенетическую пирамиду 9 природных способностей, которые определяют все духовное развитие человечества

Применение Таблицы “ толстых ” и “ тонких ” вопросов

«Тонкие» вопросы	«Толстые» вопросы
Кто такой Х. Гарднер? Сколько природных способностей человека выделил Х. Гарднер? В некоторой степени являемся мы наследниками эволюционного пути человечества, владея девятью талантами ? Назовите первое фундаментальное необходимое дарование? Когда возникла группа дарований, рожденные Обществом? Могли ли вы описать музыкальный интеллект? Когда возникла группа дарований, рожденные мыслью? Что обозначает логико-математический интеллект?	Назовите три группы дарования, рожденные Природой, дарования рожденные Обществом, дарования, рожденные Мыслью? Что дают нам три первые способности: телесно-двигательный, пространственный, природный интеллекты? В чем различие дарований рожденных Обществом и дарований рожденных Мыслью? Объясните, почему так названа пирамида способностей? Проясните, зачем мы изучаем филогенетическую пирамиду 9 природных способностей, как она связана с филогенетической моделью таланта по Д. Кирнарской

Кластер-2.

9. Спиритуальный интеллект	•Дарования , рожденные мыслью
8. Логико-математический интеллект	•Дарования , рожденные мыслью
7. Вербальный интеллект	•Дарования , рожденные Мыслью
6. Музыкальный интеллект	•Дарования , рожденный обществом
5. Интраличностный интеллект	•Дарования , рожденный обществом
4. Интерличностный интеллект	•Дарования , рожденный обществом
3. Природный интеллект	•Дарования , рожденные природой
2.Пространственный интеллект	•Дарования , рожденные природой
1. Телесно-двигательный интеллект	•Дарования , рожденные природой
Девять видов природных способностей человека,	•определяют все духовное развитие человечества
Х. Гарднер- американский психолог, автор	•Филогенетическая модель структуры таланта

Модуль 1. Тема 2

Задание на СРОП

При проведении самостоятельной работы обучающегося под руководством преподавателя по дисциплине: «Методика преподавания специальных дисциплин» используются следующие виды заданий: чтение текста учебника, дополнительной литературы с использованием Инсерт – приема технологии развития критического мышления или составления вопросов к заданному тексту.

Инсерт (чтение с пометками) – это маркировка текста значками по мере его чтения, интерактивная размечающая система для эффективного чтения и размышления. Во время чтения следует рекомендовать обучающемуся карандашом делать пометки на полях текста.

«v» – если то, что вы читаете, соответствует тому, что вы знаете;

«+» – является для вас новым;

«-» – противоречит тому, что вы уже знали, или думали, что знали;

«?» – непонятно, или же вы хотели бы получить более подробные сведения по данному вопросу.

«!» – если то, что вы читаете, вас удивило.

После чтения текста с маркировкой обучающиеся заполняют маркировочную таблицу Инсерт, состоящую из 5 колонок, где значки станут заголовками граф таблицы. Причём, заполняется сначала 1-я колонка по всему тексту, затем 2-я и т.д. В таблицу кратко заносятся сведения из текста.

Технологический прием «Инсерт» и таблица «Инсерт» сделают зримыми процесс накопления информации, путь от «старого» знания к «новому». Важным этапом работы станет обсуждение записей, внесенных в таблицу, или маркировки текста.

Пример 2. Задание на СРОП по теме «Понятие о музыкальных способностях. Диагностика и развитие музыкальных способностей»

Литература:

1. Кирнарская Д.К. Музыкальные способности., М., 2004

2. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей., М., 1947

Чтение текста дополнительной литературы. Д.К. Кирнарская «Музыкальные способности « – Универсум музыкального таланта, стр. 54-59

Пример применения приема – Инсерт

V	+	-	?	!
Обобщенная модель таланта предполагает триединство операционной части (способности), творческой части (одаренности) и эмоциональной части В музыке легче сформировать модель таланта, поскольку уровни музыкальной одаренности снабжены примерами: одних отметят как "способными", других "талантливыми", третьих "гениальными" Безотносительно к музыке, функции левого полушария- чтение, письмо, арифметика, а функции правого полушария – интуиция, вдохновение, воображение.	Нейропсихологии музыки известны функции мозговых полушарий в музыкальной деятельности. Нейропсихологам, известно, что музыкальной компетенции левого полушария преимущественно относятся ритм, абсолютный слух. В введении правого полушария находятся звуковысотность, процессы музыкального синтеза, нерасторжимое единство всех частей и объётое как целое произведение	Музыкальный талант- это талант на протяжении десятилетия подвергается научным наблюдениям. Его изучают две развитые области знания – когнитивная психология музыки и музыкальная нейропсихология. Данные этих наук о процессах музыкального восприятия и мышления, о работе музыкальной памяти и воображения также станут основой модели музыкального таланта.	К началу 3 -его тысячелетия психология способностей нарисовала "портрет таланта", не портрет таланта. а набросок, где есть общая композиция, кое-где остались пустоты и пробелы, где то не хватает деталей, и портрет в целом далек от завершения	Сложилась методология научного исследования когнитивной экспериментальной психологии благодаря им стали яснее операционные механизмы музыкального сознания, "микромира" музыкального таланта.

Перед выполнением студентами самостоятельной работы преподаватель знакомит с целями задания, сроками выполнения, требованиями к результатам работы, критериями оценивания.

Критериями оценки результатов самостоятельной работы студентов являются: уровень освоения учебного материала; умение использовать теоретические знания для выполнения практических задач; обоснованность и четкость изложения материала.

Сквозной темой курса являются письменное оформление или презентация анализа музыкальных произведений из репертуара казахских народных смычковых инструментов.

Цель работы: изучение и овладение основным педагогическим репертуаром

Примерный план методико-исполнительского произведения

1. Композитор, характерные черты его творчества.
2. Название сочинения. Форма, жанр, тональный план, композиционные приемы.
3. Образно – эмоциональная характеристика (круг образов), драматургия произведения (особенности построения кульминации) и средства музыкальной выразительности (динамика, штрихи, фразировка, артикуляция, аппликатура); их связь с содержанием произведения.

4. Исполнительские проблемы: технические, звуковые, метроритмические, особенности и т.д.

5. Методические рекомендации по изучению произведения.

6. Цель включения данного сочинения в репертуар ученика.

Нотный материал для методико-исполнительского анализа

1. Жубанов А. 5 пьес для скрипки и кобыза с фортепиано. А., 1967
2. Балгаева Ф . Қобызға арналған шығармалар. А.,1978
3. Тезекбаев Д. Төрт шекті қобызға арналған пьесалар А., 1977
4. Қосбасаров Б. Қобыз сазы. А.,1983
5. Еркімбаев Ж. Домбыра мен қобызға арналған пьесалар Алматы, Қаз. Мемлекеттік көркем әдебиет,1990
6. Молдакаримова Ф. Қобыз әндері. А., 1999
7. Қосбасаров Б. Қобыз өнері». А., 2001
8. Нуржанов Б.Қорқыт сарыны., К., 2001

9. Мусаходжаева Р. Қобыз бен фортепианоға арналған пьесалар. А.,2002
10. Каленбаева М. Қобызға арналған күйлер. Алматы, 2003
11. Молдакаримова Ғ. Қобызға арналған шығармалар.А.,2005
12. Уразалиева-Шильдебаева Ғ., Ғасырлармен үндескен қобыз. А.,2006
13. Бисембаева З. Қобыз аспабын үйретуге арналған оқу-әдістемелік А., 2006
14. Молдакаримова Ғ., Қобыз үйрену мектебі.А., 2008

Литература:

1. Молдакаримова Ғ. Қобыз үйрену мектебі.: Алматы, «Жазушы», 2008
2. Г.Уразалиева-Шильдебаева Қобыз аспабын сатылай үйрену Хрестоматия: Астана, 2007
3. Бисембаева З. Қобыз аспабын үйретуге арналған оқу-әдістемелік: Алматы, 2006
4. Халық аспаптарына өндеген шығармалар: Алматы.,2016
5. Қарашева О. Қобыз аспабында оқыту әдістемесі:Атырау.,2017
6. Кирнарская Д. Музыкальные способности: Москва, «Таланты – XX век», 2004.
7. Теплов Б. Психология музыкальных способностей: Избранные труды. – т. I. – М., 1985.
8. Старчеус М. Слух музыканта: Москва, Редакционно-издательский отдел МГК им. П.И. Чайковского «Производственно-издательский комбинат ВИНТИ», 2013, 639 стр
9. Шульпяков О. Скрипичное исполнительство и педагогика: Санкт-Петербург, Издательство «Композитор», 2006
10. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением: Москва, 1968 .
11. Погожева Т Вопросы методики обучения игре на скрипке: Москва, Музыка, 1966
12. Фейгин М. Индивидуальность ученика и искусство педагога: Москва, Музыка, 1975.
13. Григорьев В. Методика обучения игре на скрипке: Москва, Классика –XXI, 2006
14. Рауандина Ш. О построении художественного плана в пьесе К. Мусина «Прелюдия»: Сборник статей посвященных творчеству К.Мусина, Алматы, 2010
15. Алексеев О. Работа над музыкальным произведением: Москва, МУЗГИЗ., 1961
16. Лесман И. Очерки по методике игре на скрипке:Москва., МУЗГИЗ.1960
17. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением:Москва, 1968.
18. Ауэр Л. Моя школа игры на скрипке: Ленинград, 1958
19. Гуревич. Л.. Скрипичные штрихи и аппликатура как средство интерпретации: Ленинград, 1988
20. Шульпяков О. Техническое развитие музыканта-исполнителя: Москва., 1973
21. Ямпольский А. О методе работы с учеником: Москва., 1959
22. Юдина Е.. Азбука музыкально- творческого саморазвития: Москва., 1997
23. Баренбойм Л. Путь к музицированию: Москва.,1973.
24. Крюкова В. Музыкальная педагогика: Днепропетровск., 2002.

Шубаева У. К.
филос.ғ.к. , қауымдастырылған профессор,
Сембаева М. М.
аға оқытушы,
Қазақ ұлттық аграрлық университеті

ФИЛОСОФИЯ ПӘНІН ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯМЕН ОҚЫТУДЫҢ ҰТЫМДЫЛЫҒЫ

Болашақ маманға қажетті білім, білік, дағдыларды беруге бағытталған дәстүрлі білім моделі қазіргі уақытта өзінің қажеттілігін жоғалтады. Қазіргі қоғамдағы білім берудің жеке бір мемлекеттің әлеуметтік және экономикалық ілгерілеуі мен ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз етудің факторы ретіндегі мәні өсуде. Білім берудің қоғам мен индивидуумға ықпалының көптігі әлеуметтік және экономикалық өзгерістер сипатынан, сондай-ақ қоғамдық қарым-қатынастар жүйесіндегі өзгерістердің білім беруден мобильділікті, жаңа уақыт талабына сай адекватты жауапты талап ететін сипатынан көрініс табады.

Қазақстанның Болон декларациясына қол қоюымен, Қазақстанның әлемдік білім беру кеңістігіне қосылуына байланысты жоғары білім беруді жетілдіру мен модификацияның, жоғары оқу орындарының академиялық саясатының мазмұнын қайта қарау және жаңа ұрпақтың негізгі білім беру бағдарламаларын өңдеу қажеттілігі туындады. Қазіргі таңда елде жоғары білім беру жүйесін модернизациялаудың қарқынды процесі жүріп жатыр. Олар: кадрларды дайындаудың көп деңгейлік жүйесін жүзеге асыру, білім беру қызметі спектрінің кеңейтілуі, жаңа мамандықтардың пайда болуы, жоғары оқу орындарында құрылымдық қайта құрулардың жүргізілуі.

Дегенмен білім беру жүйесіндегі түбегейлі өзгерістерді түсінудің әртүрлі деңгейі бұл саладағы қойылған міндеттерді тиімді және толықтай қамтамасыз етпейді. Осы жағдайды ескере отырып, Қазақстандағы жоғары білім беру жүйесін қайта құрудағы білім беру процесіне субъектілердің жалпы қарым-қатынасын, сондай-ақ олардың жақын арадағы және ұзақ мерзімді болашақта нені күтетіндігін меңгеру мақсатында сапалы зерттеу жүргізілді [1].

Мақаланың мақсаты – философия пәнін жоғарғы оқу орындарында оқытудың мүмкіндіктері мен перспективаларын талдау мен осы пәнді оқытуда ақпараттық технологияларды енгізу болып табылады.

Жалпы еуропалық интеграциялық процестерден туындаған біздің мемлекетіміздің жоғары білімінің өзгеруі аясында және жоғары білім туралы көптеген қолданыстағы құжаттар аясында, жаңа білім беру жағдайында оқу процесінің дидактикалық компонентін жетілдіру мәселесін алға көтереді. Жоғары оқу орындарында философия және басқа да гуманитарлық ғылымдар бойынша, атап айтқанда, философия саласындағы мамандарды кәсіби даярлау мәселелерінде оқу процесін ұйымдастырудың қазіргі тәсілдерін қайта ойластыру, толықтыру және нақтылау қажеттілігі туындайды.

Қазіргі заманғы жоғары мектеп практикасының өзіне тән белгісі – білім беруде ақпараттық технологияларды кеңінен қолдану, бұл оқу процесіне қатысушылардың өсіп келе жатқан қажеттіліктері мен осы технологиялардың қарқынды дамуы аясында кәсіби салалық талаптарға және қоғам тарапынан, оларға деген жалпы қызығушылыққа байланысты. Жаңа ақпараттық технологияларды, сондай-ақ педагогтардың және педагог ғалымдардың жаңа көзқарастары білім алушыларды қашанда қызықтыра түседі. Алайда, педагогика ғылымы әрдайым заманауи технологиялық жетістіктерді өзінің басымдығымен дамытса да, қарқынды ғылыми-техникалық прогресс педагогикалық теория мен практикада үнемі түзетулерді қажет ететінін мойындау керек.

Гуманитарлық пәндер саласындағы кәсіби дайындық процесінде ақпараттық технологияларды тиімді қолдану мәселесін шешу студенттердің жеке, тәуелсіз және ғылыми-зерттеу жұмыстарына жаңа көңіл бөлінген кезде кредиттік-модульдік жүйе жағдайында қосымша серпін алады.

Аудиториядағы сағаттардың қысқаруы аудиториялық сабақтардың құрылымын оңтайландыру, оқу уақытын үнемдеудің әртүрлі тәсілдерін іздеу, студенттердің тиімді өзін-өзі дайындауын ұйымдастыру, компьютерлік бағдарламалық қамтамасыз ету, аппараттық құралдар мен желілік технологиялар есебінен дәстүрлі әдістемелік базаның әртүрлілігі, студенттердің осы технологияларды қарқынды пайдалануы негізінде оқытудың жаңа модельдерін әзірлеу қажеттілігін тудырады.

Жоғары мектеп тәжірибесіне ақпараттық технологияларды қарқынды енгізу жағдайында студентке аудиторияда оқытушымен кездесудің қажеті жоқ. Жоғары мектептегі оқу процесінің жаңа үлгілері студенттің интернет және ішкі желілер ресурстарымен өзіндік жұмысын, оқытушымен

электрондық пошта арқылы кеңес беруді, оқытудың мультимедиялық құралдарын пайдалану негізінде құзыреттілікті дамыту бойынша өзіндік жұмысты көздейді. Жоғары білім беру мекемелерінде белсенді және мақсатты түрде жүзеге асырылып жатқан және педагогикалық ғылымды зерттеу объектісі болып табылатын қашықтықтан білім беру тұжырымдамасын бөлек бөліп көрсетуге болады. Қашықтықтан білім беруді дамыту, репродуктивті білімді игерудің белсенді парадигмасы, іс-әрекетке негізделген білімге көшу ретінде қызмет етеді [2].

Ақпараттық технологиялар аудиториялық сабақтардың – философия бойынша дәрістер мен практикалық сабақтардың тиімділігін арттыруға ықпал етеді. Сонымен, смарт-тақтаның интерактивті тақтасы қуатты дидактикалық әлеуетке ие, оны пайдалану материалды презентацияны едәуір оңтайландыруға, аудиториялық сабақтарда оқытуды ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Алайда, Философия пәнінің ерекшелігіне байланысты, осы техникалық құралды тиімді пайдалану үшін таза интерактивті ойлармен шектелу жеткіліксіз, сондықтан интерактивті тақтаны қолдана отырып философияны оқытудың әдістері мен әдістері мұқият зерттеу мен ғылыми негіздемені қажет етеді. Философия, гуманитарлық циклдің теориялық пәндері бойынша тікелей аудиториялық сабақтарда интернет ресурстарын тиімді пайдаланудың жекелеген дидактикалық мәселелері маңызды және бір мезгілде түпкілікті шешілмеген болып табылады; атап айтқанда, аудио және бейне материалдармен жұмысты ұйымдастыру, коммуникативтік, проблемалық-бағытталған, жобалық әдіс – тәсілдер арнасында әр түрлі қызмет түрлері дидактикада және философияны оқыту әдістемесінде ең озық болып бекітілді және жоғары мектеп практикасында оқытушылар мен студенттердің игілігіне ие болды [3].

Ақпараттық технологиялардың көмегімен несие-модульдік жүйе жағдайында философия бойынша бақылау шараларының тиімділігін едәуір арттыруға, тестілеу процесін оңтайландыруға, оны үнемді және технологиялық етуге, студенттердің білімін өлшеу әдістерін, оның ішінде өзін-өзі бақылау және бақылауға дайындық тұрғысынан жетілдіруге болады.

Егер гуманитарлық бейіндегі мамандарды кәсіби даярлаудың маңызды аспектілерінің бірі, негізгі пәнді меңгеруден басқа, студенттерді әдістемелік даярлау болып табылады, ол әдістеме бойынша да, философия бойынша да сабақтарда жүзеге асырылады, онда осы бағытта ақпараттық технологияларды қолданудың дидактикалық мәселелері мұқият зерттеуді талап етеді.

Гуманитарлық ғылымдар бойынша оқу процесінің қажеттіліктері үшін мәтіндік ақпарат қана емес, сонымен қатар әртүрлі мультимедиа – графикалық файлдар, аудио файлдар мен бейне файлдар да өте маңызды. Көптеген ақпараттық, оқу, тақырыптық және ойын-сауық сайттары мен порталдары бар, олардың материалдары оқытушы шет тіліндегі сабақтарға дайындау процесіне де, студенттердің өзіндік жұмысына да қызығушылық тудырады. Интернет білім беру және өзін-өзі тәрбиелеу қажеттіліктері үшін тамаша білім көзі емес, өйткені жеткіліксіз немесе реттелмеген ресурстардың үлкен жиынтығы арасында пайдалы және қажетті ақпараттың аз бөлігін табу проблемасы бар. Сондықтан оқытушылардың алдында тұрған маңызды міндеттер студенттерді қажетті құралдармен және іздеу бағыттарымен қамтамасыз ету, студенттерде қажетті ақпаратты табудың арнайы дағдыларын қалыптастыру, мәтіннің немесе мультимедиялық файлдардың үлкен массивтерін қарау негізінде қажетті фрагменттерді таңдау, осы фрагменттерді редакциялау және олардың синтезі негізінде өздерінің электронды құжаттарын жасау болып табылады. Бұл дағдылар студенттердің шығармашылық қызметі, олардың жеке тұлғаға бағытталған, коммуникативті және жобалық әдістеме жағдайындағы жұмысы үшін негізгі және қажетті болып табылады [4].

Философияны оқытуда ақпараттық технологияларды қолданудың тағы бір бағыты – компьютерлік оқу бағдарламалары, электронды мультимедиялық курстар, электронды оқулықтар және мультимедиялық және гипермәтіндік элементтері бар оқулықтар. Оқу компьютерлік бағдарламаларының алуан түрлерінің ішінен студенттердің деңгейін, оқу жүктемесін, сабақ түрлерін (студенттердің аудиториялық және аудиториядан тыс жұмыстары) ескере отырып, белгілі бір оқу жағдайы үшін ең жақсы нұсқаны таңдау қажет.

Мүмкін, ең жақсы нұсқа белгілі бір курс болмауы мүмкін, бірақ студенттердің қазіргі деңгейі мен қажеттіліктерін ескере отырып, оқытушының қалауы бойынша жүзеге асырылатын және жүзеге асырылатын әртүрлі курстардың үзінділерінің тіркесімі болуы мүмкін.

Қазіргі коммерциялық айналымдағы танымал курстардың ішінде тиімділігі тәжірибе арқылы дәлелденген және студенттерді әртүрлі кезеңдерде оқыту үшін болжауға болатын көптеген курстар бар.

Оқытудың ақпараттық технологияларын енгізуге дайындықты біз кәсіби қасиеттерді, ақпараттық мәдениетті органикалық түрде біріктіретін мұғалімнің жеке басының интегративті қасиеті ретін-

де анықтаймыз, бұл оған оқытудың ақпараттық технологияларын сәтті әзірлеуге, енгізуге және пайдалануға мүмкіндік береді. Біздің ойымызша, мұндай дайындықтың көрсеткіштері болашақ оқытушының компьютерлік сауаттылығы, ақпараттық құзіреттіліктің, ақпараттық мәдениеттің, ақпараттық ойлаудың қалыптасуы болып табылады.

Компьютерлік сауаттылық деп дербес компьютермен жасалатын операцияларды, Компьютерлік бағдарламалық құралдарды пайдалана білуді, электрондық мәтінмен, электрондық кестелермен жұмыс істеуді, презентациялар мен деректер базасын құруды және т.б. түсінеді.

Демек, оқытушы терең білімді, қалыптасқан дағдыларды игеруі керек, белгілі бір тәжірибеге ие болуы керек, яғни информатика саласында сауатты болуы керек. Осы тұрғыдан алғанда, қазіргі педагогика ғылымына салыстырмалы түрде жаңа әдіснамалық көзқарас болып табылатын құзыреттілік тәсілге жүгінудің және оқытушының оқытудың ақпараттық технологияларын кәсіби түрде енгізуге дайындық құрылымындағы ақпараттық құзіреттіліктің мәні мен рөлін білудің мәні бар.

Ақпараттық құзіреттілік – бұл ақпаратты іздеу, ақпаратты пайдалану және бағалау, компьютерлік коммуникация технологияларын игеру, әртүрлі мәселелерді шешу үшін ақпараттық технологиялардың мүмкіндіктерін игеру және пайдалану қабілеттерімен үйлескен компьютерлік сауаттылық. Сонымен, бұл болашақ оқытушының оқытудың ақпараттық технологияларын енгізуге дайындық құрылымындағы интеграцияланған көрсеткіш, электронды байланыс құралдарын қолдана отырып ақпаратты алу, талдау, өңдеу, ұсыну бойынша әр түрлі қызметтерді қамтиды. Кілт деп аталатын ақпараттық құзіреттілік оқытушының ақпараттық мәдениетінің белгісі болып табылады.

Қорытындылай келе, жоғары білім беруді ақпараттандыру қазіргі ақпараттық қоғам жағдайында кәсіби қызметке мамандар даярлаудың дәйекті және жүйелі процесі екенін атап өтеміз. Айта кету керек, жоғары мектепте ақпараттық технологияларды белсенді қолданған жағдайда ғана айтарлықтай нәтижелерге қол жеткізуге болады. Оларды енгізу оқытушының педагогикалық қызметінің сипатын (ұйымдастырушылық, конструктивті-жобалау, коммуникативті, тәжірибелік-шығармашылық және т.б.) ғана емес, сонымен қатар жоғары мектепте студенттермен педагогикалық өзара әрекеттесуді ұйымдастыруды айтарлықтай өзгертеді және байытады. Ол қазіргі онлайн тәртібінде өз үлесін қоса алады.

Әдебиеттер:

1. Dudley G. *The Internet and the Language Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. – 181 p.
2. Eurocall: Europe-based professional association devoted to CALL. <http://www.eurocall-languages.org/>
3. Kazimierz M. Czarniecki. *Hipotetyczne modele tworczey pracy nauczycieli i ich ogolna charakterystyka (problem do dyskusji) / Edukacja nauczyciele wobec przemian szkoly / Pod red. Eugenii Iwony Laski. – Rzeszow: Wydawnictwo uniwersytetu Rzeszowskiego, 2016. – 274 s.*
4. Levy M. *Computer Assisted Language Learning: Context and Conceptualization*. Oxford: Clarendon Press, 1997. – 298 p.

УЛУЧШЕНИЕ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЮРИСТОВ

С учетом международных оценок и практик, взятых обязательств и достигнутых результатов, Казахстану необходимо в ближайшее время принять кардинальные меры по улучшению качества образования и науки. В этой связи ориентир на решение ключевых идентифицированных проблем, развитие системы образования и науки для повышения ее конкурентоспособности. При получении высшего и послевузовского образования студент должен демонстрировать пять результатов обучения: знание и понимание в изучаемой области; применение на профессиональном уровне, формулирование аргументов и решение проблем; осуществление сбора и интерпретация информации; сообщение информации, идеи, решения; навыки для самостоятельного продолжения обучения. Содержание обучения строится на различных целях и ожидаемых результатах, необъединенных общей методологической рамкой. Необходимы срочные меры по дальнейшему развитию системы образования и науки в соответствии с лучшими отечественными и мировыми практиками. Так, например, согласно обзору политик стран-членов и партнеров ОЭСР (Education Policy Outlook, 2018), фокус современной государственной политики в образовании концентрируется в шести областях: (1) равенство и качество, (2) подготовка обучающихся к будущему, (3) улучшение организаций образования, (4) система оценивания, (5) управление и (6) финансирование. При этом страны акцентируют свои усилия на решении наиболее важных задач в зависимости от уровня текущего развития и имеющихся возможностей. В рамках указанных областей большинство стран выделяют следующие приоритеты: выравнивание возможностей обучающихся вне зависимости от социально-экономического статуса семьи; обеспечение соответствия навыков выпускников требованиям экономики; профессиональное развитие и высокий статус педагогов; вовлечение работодателей в подготовку кадров; оценка системы образования и организаций образования; построение эффективной структуры управления; выстраивание коммуникаций с заинтересованными сторонами; эффективное использование финансовых ресурсов. Кроме того, в настоящее время в сфере науки имеются такие проблемы, как низкий уровень оплаты труда научных работников и отсутствие механизмов стимулирования научно-исследовательской деятельности; низкая результативность научно-исследовательских и опытно-конструкторских разработок и не востребованность научных результатов со стороны индустрии и бизнеса; низкая доля инновационной активности бизнеса; слабая инвестиционная привлекательность научной сферы и низкое финансирование научных исследований; слабая связь науки, образования и производства. Социологический опрос показал, что 70 % работодателей не удовлетворены их навыками. Качество высшего образования влияет на отток студенческой молодежи в зарубежные вузы. В рамках институциональных преобразований судебной и правоохранительной систем будут предприняты меры по усилению качества подготовки кадров в сфере юриспруденции [1].

В настоящий момент в связи с реформированием системы образования и развитием технологий требуется совершенствования методов преподавания в процессе подготовки специалистов в различных областях в целях соответствия современным тенденциям. В связи с глобализацией образования в системе высшей школы продолжают поиск новых эффективных методов обучения и совершенствование уже имеющихся. Особо актуально данный вопрос звучит при обучении юристов – специалистов, основная компетенция которых заключается в обеспечении построения правового государства [2]. Внедрение практико-ориентированных интерактивных технологий, форм и методов обучения является необходимым требованием стандартов нового поколения. В этом случае перед преподавателем встает задача совместить традиционные методы обучения и современные образовательные технологии. В системе профессиональной подготовки студентов важная роль принадлежит практике. Она является органической частью учебно-воспитательного процесса в образовательном учреждении и вооружает студентов первоначальным опытом профессиональной деятельности. «Большое воспитательное воздействие на студента оказывают применение преподавателем новых нетрадиционных, но интересных для обучаемых методик и форм обучения» [3]. В данной связи перед преподавателем встает актуальный вопрос о выборе методов обучения, позволяющих сделать процесс обучения более эффективным.

Одним из таких методов является метод кейс-стади (case-study), или, как его еще называют, метод ситуаций. В последние годы в практике профессионального обучения стал более широко использоваться кейс-метод – метод анализа конкретной ситуации. Понятие «анализ ситуации» составляет суть деятельности студентов при решении кейса. Поэтому обучающий потенциал кейс-метода сконцентрирован вокруг аналитической деятельности как таковой, а также действий и методов работы, необходимых студентам для нахождения оптимального решения учебной проблемы (поиск информации, дискуссия, самооценка и оценка других студентов). Название метода происходит от английского case – **случай, ситуация** и от понятия «кейс» – чемоданчик для хранения различных бумаг, журналов, документов. Суть этого метода в том, что обучающимся предлагают осмыслить и найти решение для ситуации, которая имеет отношение к реальным жизненным проблемам и описание которой отражает какую-либо практическую задачу. Отличительной особенностью данного метода является создание проблемной ситуации на основе фактов из реальной жизни. Студенты должны проанализировать ситуацию, разобраться в сути проблем, предложить возможные решения и выбрать лучшее из них [4]. Учебный материал подается студентам в виде проблем (кейсов), а знания приобретаются в результате активной и творческой работы: самостоятельного осуществления целеполагания, сбора необходимой информации, ее анализа с разных точек зрения, выдвижения гипотезы, выводов, заключения, самоконтроля процесса получения знаний и его результатов. Кейс, как правило, имеет структуру и включает: титульный лист с кратким, запоминающимся названием кейса (в примечании указываются автор и год написания); введении, где упоминается герой (герои) кейса, рассказывается об истории компании, указывается время начала действия; основную часть, где содержится главный массив информации, внутренняя интрига, проблема; заключение (концовку), где ситуация может «зависать» на том этапе своего развития, который требует соответствующего решения проблемы. В методике обучения, основанной на разработке и обсуждении «определенным образом» конкретных ситуаций, кроме собственно самой ситуации, должно быть обеспечено и соответствующее информационное и методическое сопровождение. Очень часто целесообразно важную, но косвенную информацию, связанную с внутренней проблемой кейса, переносить в приложения. Вообще, в западной традиции разработки ситуаций является почти обязательным представлять финансовый баланс компаний, копии фотографий и публикаций, представляющих продукцию компании, описывать ее производственную и торговую инфраструктуру, а также предоставлять дополнительные материалы, касающиеся ее истории и современной жизни. Как раз эти дополнительные материалы и даются в приложениях. Кроме приложений, в полный комплект под названием «учебная конкретная ситуация» входят заключение по ситуации, в которой излагается «решение» ситуации, как правило, представляющее развитие ситуации в реальной жизни, и, что еще более важно, записка для преподавателя (teaching note). Последняя описывает методические особенности работы с ситуацией в «классе», авторский анализ ситуации. Таким образом, оптимальный «комплект» учебного кейса выглядит следующим образом: собственно сам кейс (текст с вопросами для обсуждения); приложения с подборкой различной информации, передающей общий контекст кейса (копия финансовых документов, публикации, фото и др.); заключение по кейсу (возможное решение проблемы, последовавшие события); записка для преподавателя с изложением авторского подхода к разбору кейса [5]. Составляющие методики кейса: существующая правовая проблема; самостоятельное изучение и обсуждение данной правовой ситуации студентами; совместное обсуждение найденных путей решения данной ситуации в аудитории под руководством преподавателя. Таким образом, оптимальный правовой кейс должен представлять собой следующее: занимательная история конкретного бизнеса или имевшийся случай из истории данного бизнеса; отсутствие четкой правовой регламентации данной ситуации, наличие пробела в правовом регулировании, неоднозначность или отсутствие судебной практики; актуальная проблема, способная дать продолжение ситуации в будущем. Вместе с тем, при подготовке правовых кейсов необходимо руководствоваться, прежде всего, принципом актуальности спроектированной ситуации. В противном случае результативности в эффективной подготовке юристов-практиков достигнуто не будет. Таким образом, проведенный краткий анализ метода ситуаций позволяет прийти к выводу о возможности и целесообразности его использования при подготовке специалистов в области права. При этом правовой кейс должен отвечать следующим основным принципам: актуальности спроецированной ситуации; полноты предоставляемой информации; неоднозначности пути решения. Будучи интерактивным методом обучения, он завоевывает позитивное отношение со стороны студентов, которые видят в нем возможность проявить инициативу, почувствовать самостоятельность в освоении теоретических положений и овладении практическими навыками. Не менее

важно и то, что анализ ситуаций довольно сильно воздействует на профессионализацию студентов, способствует их взрослению, формирует интерес и позитивную мотивацию к учебе. Необходимо отметить, метод кейсов это не просто методическое нововведение, распространение метода напрямую связано с изменениями в современной ситуации в образовании. Можно сказать, что метод направлен не столько на освоение конкретных знаний, или умений, сколько на развитие общего интеллектуально-го и коммуникативного потенциала студента и преподавателя. Кейс-метод сегодня становится одним из доминирующих при подготовке юристов, так как позволяет активизировать различные факторы: теоретические знания по тому или иному курсу, практический опыт обучаемых, их способность высказывать свои мысли, идеи, предложения, умение выслушать альтернативную точку зрения и аргументировано высказать свою. Метод кейса предназначен для получения знаний по дисциплинам, истина в которых плюралистична, т. е. нет однозначного ответа на поставленный вопрос, а есть несколько вариантов, которые могут соперничать по степени истинности; задача преподавания – поиск с обучающимися не одной, а многих истин [6]. Принципиальные особенности метода ситуаций следующие:

а) центральный пункт – проблема, а не предмет;

б) кейс должен иметь дело с конкретным объектом, а не только с общей теорией;

в) обучаемые обязаны активно участвовать в процессе учения, а не только быть пассивными слушателями;

г) возможно не одно решение проблемы [7].

Главным условием использования кейс- метода в обучении той или иной юридической дисциплины является наличие противоречий, на основе которых формируются и формулируются проблемные ситуации, задачи, практические задания для обсуждения и нахождения оптимального решения студентами. Противоречия, используемые для разработки ситуаций и заданий в преподавании юридических дисциплин могут быть:

- между известными и новыми для студентов фактами;
- имеющимися у студентов знаниями и теми, которые нужны для решения задачи;
- сложившимися способами использования знаний и необходимостью видоизменить эти способы в новых практических условиях;
- знаниями студентов и теми требованиями, которые предъявляются к ним при решении проблемной задачи (студент убеждается, что его знаний начинает не хватать или они элементарны, у него возникает потребность в приобретении новых теоретических знаний и практических умений);
- новыми условиями использования своих знаний, т. е. поиск путей применения знаний на практике.

Использование кейс-метода при изучении правовых дисциплин возможно для решения ситуационных задач различных уровней сложности в зависимости от мыслительных операций, которые будут выполнять студенты при решении данных задач. Например:

- выявление нарушения норм трудового, гражданского законодательства;
- постановка задач на изменение ситуации (задача на ситуацию аналога);
- анализ документов (как правило, нормативно-правовых актов);
- законодательная инициатива студентов (разработка документов);
- информационно-аналитическая работа с документами (анализ на предмет соответствия действительности).

Конкретный способ создания проблемной ситуации и организация самостоятельной работы зависят от ряда факторов: степени сложности учебного материала, бюджета учебного времени, особенности конкретного контингента студентов и др.

Главное, что необходимо помнить при составлении кейса – то, что он должен заключать в себе проблему, которую следует всесторонне изучить, проанализировать и предложить определенное решение, обоснованное рядом условий и критериев. Кейс должен содержать достаточно информации, чтобы можно было понять, в чем состоит суть проблемы.

Учебно-методическое обеспечение занятия включает наглядный, раздаточный или другой иллюстративный материал, рекомендации «Как работать с кейсом», основную и дополнительную литературу; нормативно-правовые акты, критерии оценки работы по этапам.

При применении кейс-метода могут возникнуть проблемы, связанные с тем, что необходимы большие временные затраты, умение вести дискуссию, требуется создание большого методического обеспечения; создание кейсов требует особых навыков от педагога; студенты испытывают трудности, неудачи в ходе аналитической работы.

Как технология интерактивного обучения кейс-метод вызывает позитивное отношение со стороны обучающихся, которые видят в нем возможность проявить и усовершенствовать аналитические и оценочные навыки, научиться работать в команде, применять на практике теоретический материал, увидеть неоднозначность решения проблем в реальной жизни, находить наиболее рациональное решение. Метод кейсов позволяет уменьшить разрыв между теорией и практикой; способствует развитию способностей: оценить ситуацию, выбрать ключевую информацию, определять проблемы и возможности, прогнозировать пути развития ситуации, уметь критиковать, конструктивно реагировать на критику. Студенты получают жизненно важный опыт решения проблем, возможность соотносить теории и концепции с реальной жизнью. В процессе решения кейса формируются и развиваются универсальные компетенции студентов. Можно выделить следующие качества, формированию которых способствует решение кейсов:

- аналитические навыки (умение отличать данные от информации, классифицировать, выделять существенную и несущественную информацию, анализировать, представлять ее, находить пропуски информации и уметь восстанавливать их);
- практические навыки (использование академической теории, методов, принципов на практике);
- творческие навыки (одной логикой, как правило, кейс-ситуацию не решить, очень важны творческие навыки в генерации альтернативных решений, которые нельзя найти логическим путем);
- коммуникативные навыки (умение вести дискуссию, убеждать окружающих, использовать наглядный материал и другие медиасредства, кооперироваться в группы, защищать собственную точку зрения, убеждать оппонентов, составлять краткий, убедительный отчет);
- социальные навыки (в ходе обсуждения кейса вырабатываются определенные социальные навыки: оценка поведения людей, умение слушать, поддерживать в дискуссии или аргументировать противоположное мнение и т. д.);
- самоанализ (несогласие в дискуссии способствует осознанию и анализу мнения других и своего собственного; возникающие моральные и этические проблемы требуют формирования социальных навыков их решения).

Качественная успеваемость студентов в конечном итоге способствует формированию как общих, так и профессиональных компетенций. Метод кейсов нелегко встроить в учебный процесс. Здесь необходимы значительные усилия преподавателей, каждодневная творческая работа по осмыслению и отбору ситуаций, анализу учебного материала, созданию кейса как произведения искусства обучения. Это огромная работа в аудитории и за ее пределами, со студентами и без них. Но она, как показывает практика, может обеспечить значительное повышение эффективности учебно-воспитательного процесса.

Метод кейсов обладает целым рядом преимуществ, а именно: – развивает критическое мышление; – совершенствует организаторские умения у студентов (поскольку «кейсы» нередко содержат большой объем информации, которую нужно сжать в логические куски и представить четкую проблему); – развивает коммуникативные умения, потому что использование «кейсов» способствует их улучшению в устном и письменном общении; – формирует управленческие умения (проведение совещаний, деловые переговоры, презентации и т.д.). Метод кейсов вводит студентов в реальные жизненные ситуации, требуя от них участия в управленческом общении; – стимулирует коллективную деятельность и умения работать в команде. Решение кейсов рекомендуется проводить в 5 этапов: Первый этап – знакомство с ситуацией, ее особенностями. Второй этап – выделение основной проблемы (основных проблем), выделение факторов и персоналий, которые могут реально воздействовать. Третий этап – предложение концепций или тем для «мозгового штурма». Четвертый этап – анализ последствий принятия того или иного решения. Пятый этап – решение кейса – предложение одного или нескольких вариантов (последовательности действий), указание на возможное возникновение проблем, механизмы их предотвращения и решения. Анализ кейсов может быть как специализированным, так и всесторонним. Специализированный анализ должен быть сосредоточен на конкретном вопросе или проблеме. Всесторонний (подробный) анализ подразумевает глубокое погружение в ключевые вопросы кейса.

Формально можно выделить следующие этапы: ознакомление студентов с текстом кейса; анализ кейса; организация обсуждения кейса, дискуссии, презентации; оценивание участников дискуссии; подведение итогов дискуссии.

Стоит отметить, что мало имеется кейсов на местных примерах и отсутствуют источники финансирования для разработки и распространения кейсов.

Метод кейса стимулирует самостоятельное приобретение знания и дает студентам возможность использовать и демонстрировать на занятиях свои лучшие стороны. Данный метод вовлекает каждого в активную деятельность. Не менее важно и то, что метод активного обучения кейсов воздействует на профессионализацию студентов, способствует их взрослению, формирует интерес и позитивную мотивацию к учебе.

Литература:

1. Государственная программы развития образования и науки Республики Казахстан на 2020 – 2025 годы Постановление Правительства Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года № 988
2. Зыкова И. В. Использование метода кейс-стади (case-study) при обучении студентов юридического факультета. //Юридическое образование и наука». – 2012. – №1.
3. Коровяковский Д. Г. Юридическая педагогика и инновационные подходы к развитию педагогических систем // Юридическое образование и наука. – 2015. – № 1.
4. Деркач А. М. Кейс-метод в обучении // Специалист. – 2010. – № 4.
5. <http://www.magistr.net.ua/article/16.htm>.
6. <http://www.cases.ru>. Метод кейс решений (case-study) – создание кейсов, обсуждение кейсов, анализ, проблема.
7. Смолянинова О. Г. Инновационные технологии обучения студентов на основе метода Case Study // Инновации в российском образовании. – Москва: ВПО, 2000.

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДА ЭТИКАЛЫҚ НОРМАЛАРДЫ САҚТАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Жаһандық пандемия жағдайында Қазақстандағы білім беру саласына да өзінің қиыншылықтарын туғызбай қоймады. Жоғары оқу орындары оқу семестрінің ортасында қашықтан оқыту нысандарын қолдана отырып, білім беру моделіне көшіруді жүзеге асырды.

Жалпы білім беру саласында соның ішінде – қашықтықта оқытудың технологиясында этикалық нормалар ережесі, оның құрамдас бөлігі болып табылады. Онлайн режимінде сабақтар цифрлық технологияларды қолдана отырып, нақты уақыт режимінде оқытудың өзара іс-қимыл процесін көздейді. Оқытушы мен білім алушының өзара байланысы (электрондық пошта, білім алушының оқытушының тапсырмасы бойынша оқу материалымен жұмысы кезінде, кейіннен аралық және/немесе қорытынды бақылауды тапсыру кезінде, сабаққа қатысу барысында) болатын оқу өзара іс-қимыл процесін қарастырады.

Сабақтарда этикалық нормаларды бұзатын және соларды сақтауды талап ететін қазіргі уақыттағы жайттарды атап айтуға болады:

1. Сабаққа қатысуда студенттің өзі емес, басқа адамның қатысуы.
2. Студент аудитория трансляциясына қосылып, сыртқы істермен айналысуы.
3. Оқытушының немесе студенттің сыртқы келбеті аудиториялық нормаларға сәйкес келмеуі.
4. Оқытушының дәрісін мақсатсыз пайдалану, оқытушының келісімінсіз әлеуметтік желілерде, интернетке орналастыру. т.б.

Бұл жағдайдың шешімі тек қана оқытушымен студент қана болмау керек, сонымен қатар жоғарғы оқу орнында бей-жай қарамау керек деп ойлаймын. Оқытушының, білім алушының және институттың үш жақты өзара әрекеті арқылы этикалық нормаларды қарастырылады. Кейбір авторлардың ойы бойынша белгілі бір ережелерді әзірлеу арқылы этикалық мәселелерді шешу әрдайым мүмкін емес деген қорытындылар да айтылған.

Академиялық адалдық саясаты этикалық мәселелерді қарастыруда негіз болуы керек. Бұл беріліп отырған жайттардың көпшілігі субъективті болып келгендіктен, мұғалімнің дұрыс көзқарасын қажет етеді. Мысал ретінде сабақтарда немесе емтихандар кезінде камерасын өшіру, байланысты үзу, студент веб-камерамен көріну аймағында болу мәселесін қарастыруға болады.

Бұл студенттерге алдын-ала таныстырылатын жоғары оқу орны қабылдаған академиялық саясат ережелердің ішінде болмаған жағдайда үлкен стресске әкелуі мүмкін. Бұл жағдайда мұғалімдер өздерінің оқу бағдарламаларында немесе силлабустарында жоғары оқу орнының академиялық саясатында жат негізсіз тұжырымдар мен айыптаулар жасамау маңызды және өз бетімен жауаптылыққа немесе жазалаудан аулақ болу керек деп ойлаймын. Мұндай жағдайда онлайн оқыту және емтиханды онлайн түрде өткізу форматында жоғары оқу орны оқытушы және студент тарапына мүлдем жаңа тәсілді талап етуі керек.

Осылайша онлайн оқыту, дәстүрлі оқытудың бастапқы мақсаттары мен міндеттерін сақтай отырып, оқытудың және емтихан қабылдаудың жаңа әдістеріне көшу арқылы толықтырылып отырады.

Abdraimova E.T.
candidate of medical sciences, associate Professor
of the Department of Biostatistics and Fundamentals of Scientific Research
Shoibekova A. Zh.
master of pedagogical sciences, senior lecturer
of the Department of language disciplines
Asfendiyarov Kazakh National medical university

TECHNOLOGY FOR DESIGNING A MODERN TRAINING SESSION

“The lesson is the sun, around which all other forms of educational activities revolve like planets” (N. M. Verzilin).

Annotation

The article discusses the technology of designing a modern classroom. The types of lessons and their significance in the implementation of the set educational goals and educational and cognitive tasks of the teacher’s professional activity to increase the motivation of students are analyzed. The properties of the technology are described – system, structure, planned result, activity of all subjects with the least time and effort.

Аннотация

В статье рассматривается технология проектирования современного учебного занятия. Анализируются виды занятий и их значение в реализации поставленных образовательных целей и учебно-познавательных задач профессиональной деятельности преподавателя по повышению мотивации обучающихся. Описаны свойства технологии – система, структура, планируемый результат, деятельность всех субъектов с наименьшими затратами времени и сил.

The main form of organization of training, regardless of the change in goals and content of modern education, remains a training session, the novelty of which is to achieve personal, meta subject, and subject planned results. The success of achieving results is determined by the implementation of a set of educational, cognitive, and practical tasks necessary for students to master the system of universal educational actions.

The new standard sets new requirements for students’ educational results. New educational standards put forward requirements for the formation of students’ universal educational actions (personal, cognitive, regulatory, and communicative), which are the basis for mastering the key competencies that “form the basis of the ability to learn”.

The requirements of the new standard are not completely new for practicing teachers. Yet for many, they cause anxiety and self-doubt. How can I design a class that generates not only subject-specific results but also metasubject results? Which of the tasks suggested in the textbook should be selected for the class? What methods and techniques will be effective? What forms of organization of students’ activities should be used? In addition, finally, is it necessary to completely abandon the forms of work with students accepted in the traditional teaching methodology? [1]

The effectiveness of the formation of key knowledge and skills of students in the learning process is determined by the introduction of methods and pedagogical technologies for constructing a modern lesson. Lesson design technology is a complex system of building relationships between teachers and students, including a set of techniques and methods of teaching and upbringing processes in order to achieve the planned results, the effectiveness of which is determined by the structure and sequence of stages of the lesson, where each stage acts as a complete module.

The structure of a modern lesson is undergoing significant changes in the content and sequence of structural stages. The traditional four-phase structure of the lesson is replaced by a dynamic structure, which is based on the following blocks: organizational; motivational; informational; analytical; evaluative; reflexive [2]

The technological process of preparing a modern class is still based on the stages of the lesson known to each teacher. This is the definition of goals and objectives; selection of the content of educational material; selection of teaching methods and techniques; determination of forms of organization of students’ activities;

selection of material for homework; determination of control methods; thinking over the place and time in the lesson to evaluate students' activities; selection of questions for summing up the lesson.

However, now the teacher at each stage must be critical of the selection of forms, methods of work, content, and ways of organizing students' activities since the main feature is to change the nature of the activities of both the teacher and students in the classroom. Thus, changes in the design of classes are that the teacher must clearly plan the content of pedagogical interaction, i.e., describe their activities and the activities of the student. Moreover, the student's activity should be presented in three aspects: cognitive, communicative, and regulatory.

Lesson is a system of educational and organizational activities of a teacher in unity with the educational and cognitive activities of students, aimed at achieving the goals and objectives of their General education, upbringing, and development in accordance with a given educational standard. The lesson is a system of mutually dependent activities of the teacher and students. Main properties of this system:

- 1) Integrity,
- 2) Compatibility or incompatibility with other systems (psychological compatibility of the teacher with the group);

- 3) Adaptation-adaptation to the environment and reaction to it and its interaction (the ability of a person as an element of a social system to adapt to changing social and economic conditions);

- 4) The implementation of his or her own educational activities puts the student in the position of its subject. As a result, a subject arises in the classroom—a subject situation in which the teacher and the student interact as equal partners in joint activities. In the traditional learning activity in the lesson is the teacher, there is a violation of the subject-subject of the situation in which the student is restricted as an object of pedagogical activity of the teacher and works on the principle of “teach me”; support of a subjective position of students and system-activity approach is possible when moving from traditional to technology developmental education; learning systems will inevitably require a system of organization of educational activity of students (it should highlight five main components: educational-cognitive motives (i.e. awareness “what do I need to study this object”), the effect of goal-setting (“what must I do...”), the choice of means and methods plan (“how and in what sequence should I solve the problem”), problem solving and reflective-evaluative actions (“all and if I did, what else needs to be done to reach the goal”);

- 5) Actions with the system highlight mental activity of students, based on the principles of dialectical cognition, dialectics adequate systems of nature;

- 6) In the training actions, these principles must be modified for students in an accessible form the rules of knowledge – general methods of mental activity, used as a cross-curricular principles of cognition (the 1st rule – “to study the subject as a whole, give its general characteristics”; the 2nd is “divide the subject into parts and examine each separately”; thirdly, “get known, look at how they interact”);

- 7) In these rules in an accessible form expressed one of the basic dialectical principles of cognition the unity of analysis synthesis;

- 8) these rules allow students to make reference plans for the study of objects, transfer them and independently advance in the study of multi-stage systems from a higher rank of their upper floors – General, abstract, to the lower – specific, gradually approaching the essence of the subjects under study;

- 9) The system-activity approach and theoretical problem solving materializes in models performed in sign and letter forms (models act both as a method of cognition (educational modeling), and as a product of cognitive activity of students);

- 10) Students' own learning activities are an important component of the system-activity approach, implemented as a personal-activity approach to learning. It can be expressed by the formula: “activity is a person”, i.e. “what activity is, so is the person” and “there is no personality outside of activity”. The educational activity becomes a source of internal development of the student, the formation of his creative abilities and personal qualities.

Thus, the new educational standards of General education are based on a system-activity approach, which involves:

- a) education and development of personal qualities that meet the requirements of the information society;

- b) formation of readiness for continuous education and self-development;

- c) development of the active educational and cognitive activity of students;

- d) focus on educational outcomes;

e) recognition of the crucial role of the content of education, ways of organizing educational activities, and interaction of participants in the educational process;

k) taking into account the age, psychological and physiological characteristics of students, the role and significance of activities and forms of communication to determine the goals of education and ways to achieve them;

l) ensuring continuity of all levels of education;

m) a variety of organizational forms and taking into account the individual characteristics of each student, ensuring the growth of creative potential, cognitive motives;

n) guarantee of achievement of the planned results of mastering the main educational program, which creates the basis for independent successful development of students' knowledge, competencies, types, and methods of activity.

Along with the traditional question «what to teach? », the most important question is «how to teach? » or, more precisely, how to teach in such a way as to initiate students' own questions: « What do I need to learn? », « How do I learn it? »

When designing any activity aimed at creating universal learning activities for students, it is necessary to make maximum use of the main means of learning – the textbook. The textbook in higher education institutions was and remains the main source of knowledge. All textbooks are examined for compliance with the requirements of the state educational Standard. This means that the content, structure, and system of tasks contain ideas that allow you to achieve the results required by the standard. Therefore, at the stage of lesson planning, it is necessary to carefully study what types and the authors of the textbook, to understand what universal educational actions they are aimed at, offer types of tasks. A lesson is a form of organizing the activities of a permanent staff of teachers and students in a certain period of time, which is systematically used to solve the problems of teaching, upbringing, and development of students.

The system-activity approach underlying the standard involves a new type of training. Teachers will have to master the technology of conducting such classes. Today, the teacher, using the capabilities of a traditional lesson, can also successfully form students' personal and meta-subject results. To do this, you need to review your lesson from the point of view of the effectiveness of the application of methods, teaching techniques, and methods of organizing educational activities of students in the classroom. It is necessary to find their application along with new pedagogical technologies in the new educational environment. Modern types of lessons impose new requirements for the implementation of the goals and objectives of the activity and are characterized by the achievement of certain results. At the same time, a modern lesson is considered as a form of organizing educational and cognitive activities of students under the guidance of a teacher whose work is aimed at achieving educational goals in order to increase students' motivation.

References:

1. Andreeva, E.V. (2017), "Software and technical equipment of the professional activity of the Future teacher", Scientific notes of the p. F. Lesgaft University, Vol. 152, No. 10 (152). pp. 10-12.
2. Ioffe, A.N.D. (2012), "The structure of a modern lesson in history and social science as the basis for organizing the activities of students", teaching history in school, № 1. pp. 7-10.
3. Peterson, L.G. (2013), "Didactic system of the activity method "School 2000 ..." as a mechanism for implementing the second-generation standards", Municipal formation: innovations and experiment, № 5. pp. 7-9.

Sources from the Internet:

http://grupp1.tlatovaoksana.ru/index/ehrapy_uroka/0-6
http://school2.gor.kubannet.ru/fgos_programma_uud.htm
http://www.prosv.ru/umk/perspektiva/info.aspx?ob_no=2007

О СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЯХ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА ВУЗОВСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Вопросы обеспечения качества образования всегда стоят на первом месте в любом обществе. В современном мире очень быстро меняется ситуация, идут большие преобразования в различных сферах жизнедеятельности общества. Задача сферы образования в том чтобы обеспечить овладение студентами соответствующими новым вызовам времени знаниями и практическими навыками. В настоящее время ряд стран мира показывают пример стремительного развития в сфере государственного и общественного управления, экономического развития,

Наши успехи во всех сферах общественного и государственного управления, экономики и финансов в большей мере зависят от того какие знания мы даем будущим поколениям. Преподавание дисциплины не может ограничиваться предоставлением теоретических знаний. Очень важно на лекциях или занятиях обращаться к проблемным вопросам в рамках изучаемого предмета или темы. При этом это не должно превращаться в одностороннее изложение преподавателем имеющихся в науке или практике проблем. Это должен двухсторонний процесс. Очень продуктивно сочетание элементов проблемной лекции и лекции-дискуссии. Студенты также должны активно выступать в роли ведущих. Должно применяться широкое обсуждение научных и практических проблем по изучаемым дисциплинам. Обсуждение имеющихся проблем, конструктивная критика по изучаемым вопросам должны всегда считаться нормальным явлением. Преподаватели и студенты должны иметь широкую академическую свободу, не допуская нарушения запретов установленных конституционным законодательством. Это позволит преподавателям и студентам использовать новаторские подходы, выносить на обсуждение различные проблемы в рамках учебных дисциплин, обеспечивать необходимый уровень подготовки специалистов. Обеспечение качества в образовательном процессе возможно при широком применении знаний и опыта практиков, специалистов занятых практической деятельностью. Поэтому на часть тем по изучаемым дисциплинам должны обязательно приглашаться практические сотрудники, эксперты. В ходе проведения занятий можно проводить как бы сверку часов, время от времени узнавать мнение студентов о методике преподавания изучаемой дисциплины, в целях ее корректировки и улучшения по запросам студентов. Открытое обсуждение проблем образования в обществе, участие в этом заказчиков или получателей образовательных услуг позволит найти ту самую необходимую золотую середину в преподавании, реформировании сферы образования.

«Качественное образование напрямую связано с качеством образовательного процесса в национальном исследовательском университете, которое интегрируется на основе качества:

- образовательных программ;
- профессорско-преподавательского состава, задействованного в образовательном процессе;
- обучающихся, в том числе и абитуриентов;
- средств образовательного процесса (материально-технической и лабораторно экспериментальной базы, учебно-методического обеспечения, учебных кабинетов и т. д.);
- образовательных технологий, рационально сочетающих в себе классические и экспериментальные методики преподавания;
- управления образовательными системами и процессами» [1; 43].

Молодежь, каждое новое поколение имеет свое видение жизни, свои взгляды, цели и интересы. В преподавании необходимо учитывать интересы и ценности современной молодежи, технические и технологические возможности известные молодежи. При подготовке специалистов необходимо ориентироваться на различные интерактивные методы и технические средства позволяющие добиться овладения практическими навыками осуществления профессиональной деятельности. Выпускник высшего учебного заведения должен обладать всем необходимыми профессиональными компетенциями и навыками, быть готовым к осуществлению практической деятельности по своей специальности. Массштабные изменения все время происходящие в общественной жизни, в сфере госуправления и экономики требуют постоянного обновления методик изучения многих учебных дисциплин.

В современном мире существует очень большая конкуренция между странами и регионами. В первую очередь это экономическая конкуренция между странами. В отдельных случаях мы можем наблюдать не только экономическую, но и политическую конкуренцию некоторых стран, претендующих на глобальные роли в международных отношениях. Ни одна страна не может постоянно занимать ведущую роль в мировой или региональной экономике и политике. Только реформа образования

Национальная идея Казахстана должна заключаться в хорошем образовании, дети нашей страны должны получать очень хорошее, качественное образование. Высокий уровень среднего и высшего образования является визитной карточкой страны. Это и развитие экономики, рост ВВП, развитие социальной сферы, улучшение жизни общества, приток инвестиций, создание новых производств и новых рабочих мест. Качественное образование международного уровня является одним из важных потребностей членов современного общества. У казахстанцев имеется и должна быть и в будущем возможность получать такое качественное образование. Качество образования дает уверенность людям в будущем своей страны, дает возможность стране всегда занимать высокие позиции в мировых рейтингах по человеческому развитию, экономическому развитию.

Стремительное развитие практически всех сфер жизни общества, развитие технологий указывают на необходимость обеспечения высокой востребованности и конкурентоспособности подготавливаемых высшей школой специалистов, мобильности и быстрой адаптации молодых специалистов в изменяющихся условиях на рынке труда. Качество образования, технологии и методики образования должны соответствовать изменениям на рынке труда, запросам работодателей. Новые задачи перед сферой образования в первую очередь должны ставиться не государством, не уполномоченным органом в какой-либо сфере, а рынком труда, сообществами работодателей. С учетом того, что в рамках специальностей или профессий может быть множество образовательных программ (в том числе узкой направленности) необходимо более узкое и профильное участие профессиональных или отраслевых сообществ работодателей при составлении указанных образовательных программ, при определении наименования, содержания, технологий преподаваемых дисциплин. Высшие учебные заведения должны иметь более тесный контакт с работодателями, знать какие специалисты нужны на рынке труда, какие требования выдвигаются работодателями к молодым и немолодым специалистам. В этой связи хотелось бы отметить, что высшие учебные заведения могут предлагать специальные образовательные программы по повышению квалификации для специалистов, которые ранее закончили вузы. Востребованность в таких образовательных программах очень высокая. Это огромный потенциал для дальнейшего развития университетов, направление которое еще не освоено ими в должной мере. В этой сфере вузы страны могли бы сыграть большую роль. Ежегодно многие специалисты разных должностей и профессий проходят обучение на различных курсах по повышению квалификации, получают соответствующие сертификаты. Конечно, получение документов о подтверждении профессии или квалификации так же, как и в некоторых странах, документов о повышении квалификации не должно превращаться в какое-либо формальное явление.

Ключевым моментом в подготовке специалистов бакалавриата и магистратуры должно быть их готовность к практической деятельности, успешное применение ими своих навыков и компетенций. Автономия вузов, ранжирование вузов по категориям к которой стремится Казахстан несет в себе огромные возможности для развития качества образования в Казахстане, использования передовых образовательных технологий и методик. По словам вице-министра МОН РК М. Дауленова сейчас прорабатывается ранжирование вузов по четырем категориям. Первое – вузы, конкурентные на международном уровне. Второе – вузы, конкурентные на национальном уровне, третье – на региональном уровне, четвертое – вузы, конкурентные на отраслевом уровне. Это делается, чтобы вузы чувствовали ответственность за подготовку кадров в выделенном им сегменте и понимали свой уровень в контексте страны и в мире. В качестве основных критериев выбрали: наличие международной аккредитации, уровень трудоустройства выпускников, вклад в развитие науки, вклад выпускников в развитие региона, отрасли, также очень важно учитывать уровень заработной платы преподавателей. Для вузов важно повышение качества образования и трудоустройство выпускников [2].

Ранжирование вузов – это новое прогрессивное требование, которое усилит ответственность вузов за качество подготовки специалистов, поставит перед ними новые задачи, усилит работу в области повышения качества образовательного процесса на уровне университетов.

Технологии и методики, применяемые в образовательном процессе, зависят от запросов рынка по компетенциям специалистов. Экономика страны и рынок труда выдвигают все новые требования

в отношении расширения перечня профессиональных компетенций, совершенствования компетенций и навыков специалистов. Это имеет актуальность в отношении многих профессий. Особую важность приобретает расширение и совершенствование компетенций и навыков для специалистов в области права. В связи с тем, что проводятся серьезные правовые реформы, все время увеличивается число законов и подзаконных актов, очень часто встречаются сложные правоотношения и ситуации, требующие знаний в разных отраслях права, молодой специалист в области права должен обладать очень широкими профессиональными знаниями и практическими навыками, быть мобильным, быстро адаптирующимся к запросам рынка в условиях конкуренции. Это в свою очередь требует от вузов и преподавателей искать новые способы повышения качества подготовки специалистов, новые пути освоения профессиональных навыков, обеспечения высокой конкурентоспособности выпускников, соответствия качества подготовки специалистов запросам работодателей.

Упор в первую очередь должен делаться на тесно взаимодействие обучающихся и обучающихся. Новые образовательные технологии, интерактивные методы обучения должны сделать студентов активными участниками образовательного процесса, заинтересовать их принимать активное участие в своем профессиональном становлении. Ежегодная профессиональная практика студентов, занятия, проводимые практиками специалистами, занятия, проводимые на базе организаций, тесные профессиональные контакты с работодателями и практиками позволяют студентам получить представление о том какие практические навыки, профессиональные компетенции им нужны. Это в свою очередь усиливает их личную заинтересованность в получении таких профессиональных знаний, овладении такими профессиональными навыками, позволит им как заказчикам образовательных услуг требовать от вуза обеспечения качества в их подготовке. Студенты не должны быть сторонними наблюдателями процесса совершенствования сферы их профессионального образования и подготовки. Студенты должны активно участвовать в своем профессиональном становлении.

Современное образование невозможно без взаимодействия различных его участников. Университеты, преподаватели, студенты, работодатели и другие участники должны тесно взаимодействовать между собой. В этой системе координат важная роль принадлежит преподавателю. Любая лекция, любое занятие должны быть построены с использованием активных и интерактивных методов. «Лекция, построенная с использованием активных методов, имеет важное преимущество – интерактивность. Интерактивность дает студентам возможность принимать активное участие в процессе обучения: задавать вопросы, получать более подробные и доступные пояснения по неясным для них разделам и фрагментам излагаемого преподавателем учебного материала» [3; 103]. Во время лекций или занятий должна присутствовать в полной мере академическая свобода. Интерактивность предполагает обратную связь преподавателя со студентами. Активное участие студентов на занятии является залогом успешного усвоения знаний и навыков.

Очень большое распространение имеют кейс-методы. Если в обучении студентов-правоведов в ряде западных стран широко используются кейсы, судебные прецеденты, то и в наших условиях кейсы и разбирательство судебных дел привлекают большое внимание студентов. Обучение на основе реальных проблемных ситуаций дает студентам возможность комплексно использовать все ранее полученные знания и навыки, отточить их, одновременно использовать нормы различных законов и иных нормативных правовых актов. Студенты учатся логически связывать обстоятельства конкретного дела или кейса с нормами законодательства, аргументировать, доказывать, составлять различные процессуальные и иные юридические документы.

При изучении ряда отраслей права можно широко использовать проектный метод. Последовательно и логически применяя совокупность учебно-познавательных методов, студенты научатся исследовать проблему, выработать возможные решения этой проблемы. Итогом познавательной и творческой деятельности студентов является проект и презентация результатов проекта.

Приоритетной стороной все этих методов должно быть активное, интерактивное обучение, большая степень самостоятельной работы студента. При кейс методе освоение новых профессиональных знаний, овладение новыми профессиональными навыками происходит в результате активной самостоятельной деятельности студентов. Главными тут являются самостоятельность, активность и творчество студента. Самостоятельное и творческое овладение студентами знаниями, умениями и навыками обеспечивает формирование профессиональной памяти, развитие профессионального мышления, позволяющей оперировать нормами национального права и международных договоров. Связь обучения с практикой позволяет формировать у студента профессиональное правосознание, собственные право-

вые убеждения, представления и идеи, четкое понимание путей и способов по разрешению конкретных юридических ситуаций и проблем. Студент овладевает творческими и научными подходами по профессиональному правопониманию и правоприменению. Одна из главных задач в обучении студента – это развитие профессиональных мыслительных процессов, навыков применения права, ответственного отношения к правам и законным интересам тех лиц, которых он консультирует, представляет или защищает. Преподаватели сопровождают студента лишь небольшой срок – четыре года в бакалавриате. Далее наступает пора самостоятельности. И основная задача преподавателя, использующего проблемные и дискуссионные лекции, лекции-конференции, лабораторные занятия, кейс-технологии, диспуты, дебаты и другие методы, помочь студенту развиться как профессионалу, специалисту-практику, активизировать умственную и творческую деятельность студента, в том, чтобы научить студента ориентироваться и действовать самостоятельно в различных юридически сложных ситуациях. Преподаватель должен содействовать поиску и получению студентами новых знаний, формированию и закреплению у них новых профессиональных умений и навыков. Все знания, навыки и умения, а не преподаватель, будет сопровождать выпускника в его самостоятельной профессиональной деятельности после окончания вуза. Задача преподавателя и университета в том, чтобы выпускник по окончании университета мог пройти успешно собеседование и испытательный срок, трудоустроиться по профессии, успешно работать, иметь карьерный рост и профессиональную перспективу, состояться как специалист, профессионал. Задача преподавания в том, чтобы вооружить студентов профессиональными навыками и умениями, необходимыми для успешной самостоятельной работы в профессиональной сфере.

Быстро меняющиеся условия общественной жизни и экономики требуют от выпускника не только высокого уровня профессиональной подготовки, но и креативности, творческих способностей, способности к критическому мышлению, самообразованию и повышению квалификации, способности принять на себя ответственность, способности, к командной работе, способности к овладению новыми технологиями в сфере профессиональной деятельности. Человек - существо социальное. Весь свой профессионализм, все свои знания, умения и навыки он направляет во благо обществу. И в этой связи очень важно чтобы выпускник вуза-юрист осознавал высокую идею служению праву и обществу. Работа в команде, совместное осуществление профессиональной деятельности вместе с коллегами, поиск и нахождение клиентов, оказание юридической помощи населению, успешная самореализация в обществе как специалиста в области права – все это требует умения и навыков в сфере социального общения. И еще одной задачей образовательного процесса является обучение студентов навыкам социализации, интеграции в общество, знаниям и навыкам успешного функционирования в современном обществе. Необходимо помочь студенту сформироваться как личности и специалисту, способному к самостоятельной деятельности, взаимодействию с другими членами общества.

Идея всех образовательных технологий и интерактивных методик в том, чтобы по окончании учебы в университете выпускник представлял собой готового специалиста способного осуществлять профессиональную деятельность.

Литература:

1. Ефремова Л.И., Аникина Н.В. Современные технологии обеспечения качества образования в национальном исследовательском университете. // Экономика образования. 2014. – № 4. – С. 43.
2. Дауленов М. Зачем казахстанские вузы будут ранжировать по четырем категориям, объяснили в Минобразования. // https://www.inform.kz/ru/zachem-kazahstanskic-vezuy-budut-ranzhirovat-po-chetyrem-kategoriyam-ob-yasnili-v-minobrazovaniya_a3716923
3. Кузнецов В.М. Интерактивная лекция как методическая среда для развития речевых умений в их комбинации. // Вестник Тамбовского университета. Серия: Гуманитарные науки. 2011. – № 8. – С. 103.

ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫҢ ҚАЗІРГІ ТАҢДАҒЫ МАҢЫЗЫ

Қазіргі таңда білім беру жүйесіндегі өзекті мәселелердің бірі халықтың барлық жіктерінің жоғары білімге қолжетімділігін қамтамасыз ету болып табылады. Бұл мәселені шешуге еліміздің жоғары оқу орындарына білім беру технологияларын енгізу арқылы қол жеткізілді.

Білім беру технологияларын енгізу сапалы, қауіпсіз жаңа білім беру ортасын құруға мүмкіндік беріп отыр. Осы саладағы басым бағыттардың бірі- білім беру процесіне заманауи электрондық технологияларды, атап айтқанда қашықтықтан оқытуды енгізу болып табылады. Педагогика тұрғысынан қашықтықтан оқыту технологиясы барлық заманауи технологияларды барынша қолдануға және сонымен бірге оқуға қажетті талаптарды сақтауға мүмкіндік беретін жүйе ретінде қызықты. Қашықтықтан оқыту формасы ұйымдастырушылық формалардың икемділігімен, білім беру мазмұнын дараландыру мүмкіндігімен, қажет болған жағдайда оқу және ақпарат алмасу процесін қарқындатумен сипатталады.

Электрондық оқыту технологиялары келесі нысандарда қолданылады: күндізгі және күндізгі-қашықтықтан оқыту нысаны. Оқытудың бұл нысандары студенттердің өзіндік жұмысын ұйымдастыруға және білім беру процесіне үнемі мониторинг жүргізуге ықпал етеді. Білім беру процесін ұйымдастыруда ақпараттық технологияларды қолдану оқу материалын ұсынудың негізгі формаларының бірі болып табылады, практикалық жұмыс дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Университеттің білім беру процесіне заманауи технологияларды енгізу оқытудың аудиториялық және электрондық түрлерін біріктіруге мүмкіндік береді. Оқытудың екі формасының үйлесімі *аралас оқыту* деп аталады, бұл оқу процесінде электронды және аудиториялық формалардың ең жақсы белгілері мен қасиеттерін қолдануды қамтамасыз етеді. Оқытудың аудиториялық формасының артықшылығы: студенттерге қарым-қатынас қажеттілігін қанағаттандыру үшін ғана емес, сонымен қатар жеке тұлғаны жан-жақты дамыту мақсатында қажет болатын әлеуметтік өзара әрекеттесуді қамтамасыз ету; оқыту әдістері студенттерге таныс және түсінікті. Онда әр оқушы тек өз білімін алуға ғана емес, сонымен бірге қарым-қатынас, байланыс, танысу және тәжірибе жинауға мүмкіндік алатыны сөзсіз[1].

Әрине, аудиториялық оқытуды электронды оқытумен салыстыру әзірге өте ерте. ХХІ ғасыр ақпарат пен технологиялардың уақыты екенін ескерсек, келешекте көптеген аудиториялық дәрістеріміздің электронды түрге өтуі тек уақыттың мәселесі екенін мойындауымыз керек.

Электрондық оқытудың негізгі артықшылықтары: оқытудың қарқынын, уақыты мен орнын өз бетінше таңдауға және анықтауға мүмкіндік береді; оқытудың икемді графиктері мен бағдарламаларын ұсынады, оқытудың жеке жоспарын құруға мүмкіндік береді; білім беру контентінің мазмұнын уақтылы өзектендіруге мүмкіндік береді.

ЖОО-ға заманауи компьютерлік білім беру технологияларын енгізу студенттердің дербестік деңгейін қалыптастыруға және дамытуға ықпал етеді. Компьютерді қолдану білім берудегі қазіргі дағдарысты шешуге мүмкіндік береді, бұл жоғары дәрежелі оқытушылардың жетіспеушілігімен байланысты.

Бүгін Интернет біздің өмірімізге берік кірді. Қазіргі заманғы білім компьютерсіз және интернеттерсіз мүмкін емес. Заманауи оқушылар мен студенттердің көпшілігі өз өмірі мен білім беруде компьютер мен интернетті белсенді пайдаланады.

Қазіргі қоғамда ақпараттық өсу кезінде маман өмір бойы үйренуді талап етеді. Бұрын бір рет және мәңгі оқуға мүмкіндік беруге болатын еді. Бұл білім қоры өмір бойы жетті. Бүгінгі күні «өмір бойы білім беру» идеясы білім беру технологиялары мен білім берудің жаңа әдістерін іздеу қажеттігіне алып келеді. Интернет технологияларды пайдалану және қашықтықтан оқыту мамандарды үздіксіз оқыту және мамандарды қайта оқыту, екінші білім алу үшін жаңа мүмкіндіктер ашады, оқытуды қолжетімді етеді.

Сонымен қатар, өмір бойы негізгі білім алу немесе қайта мамандандыру қажеттілігі қашықтықтан оқыту әлеуетін дамытады. Интернет технологияларды дамытумен және таратумен қашықтықтан оқытудың жаңа мүмкіндіктері пайда болды. Әлемде қашықтықтан оқыту курстары мен қашықтықтан оқытудың тұтас университеттері пайда болды.

Алдыңғы қатарлы дамыған елдердегі жағдай:

АҚШ-тың барлық жоғары оқу орындарының 81% кем дегенде бір қашықтықтан оқыту курсын ұсынады, АҚШ оқу орындарының 67% қашықтықтан оқытуды өз дамуының стратегиялық маңызды бағыты деп санайды. Осындай мәліметтерге сүйене отырып, қашықтықтан оқытудың дәрежесін байқауға болады.

Қашықтықтан оқытудың артықшылықтары:

Технологиялылық-заманауи бағдарламалық және техникалық құралдарды пайдалана отырып, оқыту электрондық білім беруді неғұрлым тиімді етеді. Жаңа технологиялар көрнекі ақпаратты жарқын және серпінді жасауға, студенттің оқу жүйесімен белсенді өзара әрекеттесуін ескере отырып, білім беру үдерісін өзі құруға мүмкіндік береді.

Көптеген ғалымдардың есебінше, жақын жылдары қашықтықтан оқыту нәтижелері аудиториялық нәтижеден асып түседі деп санайды.

Оқытудың қол жетімділігі мен ашықтығы-өз үйінен немесе кеңседен шықпай-ақ оқу орнынан алыстатылған оқу мүмкіндігі. Бұл заманауи маманға өмір бойы, арнайы іссапарсыз, демалыстарсыз, негізгі қызметпен қоса отырып оқуға мүмкіндік береді. Бұл ретте оқытуды кешке және демалыс күндері өткізуге болады.

Компьютер мен интернет желісі бар жер шарының кез келген нүктесінде оқи алу мүмкіндігі.

Бұл оқыту процесін қол жетімді және ұйымдастырылуы оңай классикалық оқыту. Сіз тұратын қалаңызда сізге қажетті курстар болмауы мүмкін. Қашықтықтан оқытуды бастау үшін Интернетте сізді қызықтыратын курсты тауып, сайтта тіркеліп және банк арқылы оқу құнын төлеу жеткілікті. Білім алушылар үшін де, оқытуды ұйымдастырушылар үшін де оқу процесін ұйымдастырудың жеңілдігі, оқуды бастау үшін формальды шектеулердің болмауы.

Бұл ретте адам басқа құрлықта тұрып, өзіне ыңғайлы уақытта басқа елде оқи алады, бұл ретте визалар, билеттер, қонақ үйлер қажет емес деген сөз.

Әдетте қашықтықтан оқыту әдеттегі аудиториялық оқытудан арзанырақ, бірінші кезекте көшуге, басқа қалада тұруға кететін шығындарды төмендету, курстардың өзін ұйымдастыруға кететін шығындарды төмендету есебінен (сабаққа арналған үй-жайды, қызмет көрсететін персоналдан аз төлеу қажет емес, оқытушыларға кететін шығындар қысқартылуы мүмкін және т.б.).

Осылай IBM компаниясы әрбір жаңа менеджер үшін кіріспе e-Learning курсын әзірледі. Дәстүрлі күндізгі алты апталық курс енді мынадай қатынаста оқытылады: 75% e-Learning және 25% сыныпта. Қазіргі уақытта келесі артықшылықтарды атап өтуге болады: бағдарлама \$24 миллионды үнемдеді, оқудың бір күнінің құны 3 есе – \$400-ден \$135-ке дейін төмендеді. Бұл ретте оқу контентінің көлемі 5 есеге артты [2].

Еркіндік пен икемділік, сапалы білімге қол жеткізу – оқу курсын таңдау үшін жаңа мүмкіндіктер пайда болады. Әр түрлі университеттерден, түрлі елдерден бірнеше курстарды таңдау өте оңай. Сіз бір мезгілде әртүрлі жерлерде оқуға болады. Уақыт өте келе желіде түрлі мамандықтар бойынша ең үздік қашықтықтан оқыту курстары пайда болады. Ең үздік оқу орындарында, неғұрлым тиімді технологиялар бойынша, ең білікті оқытушыларда оқу мүмкіндігі пайда болады.

Кез-келген уақытта кез-келген жерде оқу студенттерге олар үшін әдеттегі жағдайда қалуға және өмірдің әдеттегі ырғағын сақтауға ғана емес, сонымен қатар жеке оқу кестесін жасауға мүмкіндік береді.

Адам әр түрлі себептерге байланысты (жасы, жағдайы, лауазымы, ұялшақтығы және т.б.) қашықтан инкогнито оқи алады. Адамдар әрдайым күндізгі білім ала алмайды. Басқа атымен тіркелуге және инкогнито оқуға болады. Оқу барысында жас факторы әсер етпейді, топтың әртүрлілігі маңызды емес. Мысалы, компанияның меншік иесі қиын, жиі бизнестен алшақтау мүмкін емес және ол үшін қашықтықтан оқыту тамаша жол. Оқытуды және негізгі қызметті қоса атқару мүмкіндіктері пайда болады.

Мүгедектер мен әртүрлі ауытқулары бар адамдарды оқыту мүмкіндігін де атап өткен дұрыс.

Қашықтықтан оқытуды қолдану кезінде оқу орны шетел студенттерінің көп санын алады, университеттер басқа елдер мен қалалардан қашықтықтан оқытын тыңдаушыларды тарту есебінен студенттер санын арттыруға мүмкіндігі бар.

Қашықтықтан оқыту жүйесінің даралылығы. Қашықтықтан оқыту жеке сипатқа ие, неғұрлым икемді, білім алушы оқу қарқынын өзі анықтайды, жеке сабақтарға бірнеше рет қайтып келуі мүмкін, жеке бөлімдер мен т.б. жіберіп алуы мүмкін. Мұндай оқыту жүйесі студентті өз бетімен айналысуға және өз бетімен білім алуға мәжбүрлейді.

Тәжірибе көрсеткендей, білім алушы қашықтықтан неғұрлым дербес, мобильді және жауапты болады. Бұл қасиеттерсіз ол оқи алмайды. Егер мұндай қасиеттер білім алушының бойынан табылмаса, бірақ оқуға ынталандыру үлкен болса, олар дамып, оқуды аяқталғаннан кейін нарықта шынымен сұранысқа ие мамандар шығады.

Қашықтықтан оқыту адамдардың көп санын оқытуға мүмкіндік беру, оқуға деген қызығушылық артады, оқытудың өнімділігі артады, қажет болған кезде оқуға мүмкіндік береді, әр түрлі жастағы адамдарды тартады.

Қашықтықтан оқыту білім беру процесін шығармашылық және жеке етеді, білім алушының шығармашылық ой-өрісінің жаңа мүмкіндіктерін ашады.

Қашықтықтан оқытуды енгізу сынақ немесе емтихан тапсыру кезінде білім алушылардың жүйкесін азайтады. Оқытушының толқуы мен қорқуы кейбір студенттерге өз білімдерін толық көрсетуге мүмкіндік бермейді. Бағалаудың субъективті факторы алынып тасталады. Топтың әсерімен немесе студенттің басқа пәндер бойынша үлгерімімен байланысты психологиялық әсер алынады.

Заманауи Интернет технологиялары мен қашықтықтан оқытуды қолдану әр түрлі виртуалды кәсіби қауымдастықтарды (мысалы, мұғалімдер қоғамдастығын) оңай қалыптастыруға, мұғалімдерге өзара қарым-қатынас жасауға, мәселелерді талқылауға, жалпы міндеттерді шешуге, тәжірибе, Ақпарат және т. б. алмасуға мүмкіндік береді.

Осындай технологияларды пайдалана отырып, еліміздегі жағдайға байланысты Қазақ- Америка Университеті де күндізгі оқу бөліміндегі студенттерді де қашықтықтан оқу урдісін жүргізіп жатыр [3].

Қашықтықтан оқытуды дамыту оқытудың жаңа құралдары мен әдістерін қолдануды, оқытудың жаңа үлгілерін құруды талап етеді.

Қашықтықтан оқытудың кемшіліктері:

Білім алушылар мен оқытушы арасында тікелей қарым-қатынастың болмауы. Ал жанында білімді эмоционалды бояй алатын адам жоқ кезде, бұл оқыту процесі үшін маңызды минус. Оқушылар тобында шығармашылық атмосфераны құру қиын.

Әдебиеттер:

1. Полат Е.С. – Организация ДО в РФ- //Научный мир № 5(12) – 2017 г.
2. Канава В. Достоинства и недостатки дистанционного обучения через Интернет
3. Ыстықұл Қ.Ә., Стыкулова Ж.А. Microsoft Teams білім беру порталы арқылы онлайн оқыту – // Труды Казахско-Американского университета- № 1 (48) 2020 г.

ПОСТРОЕНИЕ СОВРЕМЕННОГО ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА: КАЗАХСТАНСКИЙ ОПЫТ

В настоящее время происходит процесс формирования совершенно иного типа общества, в котором основой выступают информация, технологии, знание. При этом речь идет об информационном обществе, переход к которому с различной степенью интенсивности осуществляется во всех экономически развитых странах. Особенностью данного общества, производной от его глобального характера, является превращение информации и знания в основной стратегический ресурс общества и государства, за доступ к которому разворачивается конкурентная борьба, а также постепенное стирание признаков различия между странами и людьми, унификация культурных и научных символов и норм. Это оказывает сильное воздействие на процесс социализации молодого поколения и меняет представление о роли традиционных институтов в процессе воспитания молодежи. Современные общества постоянно подвергаются влиянию со стороны информационных технологий, которые определяют не только сознание и поведение, но и образ жизни подрастающего поколения. Очень важно содержание информационного пространства, его культурные ценности, которыми оно представлено, способ передачи информации молодежи, которое не просто является ее потребителем, но и может создавать новые продукты и передавать их, но, в том числе, и подвергаться угрозам, которые также являются одной из сторон информационного общества.

Что такое информация? Существует множество определений этого понятия в зависимости от отрасли и направления науки, дающей его определение. Но в целом, понятие «информация» можно определить как термин, охватывающий данные, знания, полученные в результате обучения; опыт или наставления, рекомендации; сигналы или символы. Исследователи определяют следующие характеристики информации: жизненно важный элемент творчества и инноваций; базовый ресурс для обучения и развития человеческого мышления; ключевой ресурс в процессе воспитания; фактор, позволяющий гражданам добиваться лучших результатов в академической сфере, а также для сохранения здоровья и построения успешной карьеры; важный ресурс для социально-экономического развития государства [1, р. 6]. Информация стала жизненно важным источником для мировой экономики и основным компонентом образования, важным элементом технологических и научных измерений. Это, безусловно, создает ряд проблем для всех слоев общества. Одна из которых, проверка и оценка достоверности информации, так как огромные информационные потоки требуют постоянной ее перепроверки.

Информатизация – один из этапов развития современного общества. Еще несколько лет назад об информационном обществе говорили, как о неизбежном, необходимом, но достаточно отдаленном будущем. Пандемия внесла резкие корректировки и форсировала события. Все сферы жизнедеятельности общества столкнулись с необходимостью информатизации, цифровизации и переходом на online. Экономика, политика, культура, образование, медицина и даже образ жизни людей претерпели кардинальные изменения под влиянием информатизации.

Для получения объективной информации об уровне грамотности учащихся Казахстан принимает участие в ряде международных исследований. Одним из способов определения уровня функциональной грамотности среди 15-летней молодежи является Международная программа по оценке образовательных достижений учащихся (PISA), созданная Организацией экономического сотрудничества и развития. По сути, это сравнительная оценка математической, естественнонаучной и читательской грамотности. Результаты показывают уровень функциональной грамотности, то есть насколько школьники могут применять полученные знания на практике, логически мыслить, делать обоснованные выводы, интерпретировать информационные графики и диаграммы. Проект PISA предоставляет возможность сопоставить различные системы образования и использовать опыт ведущих стран ОЭСР при разработке национальных стратегий образования [2]. Читательская грамотность является одним из главных инструментов, не-

обходимых для дальнейшего самообразования и саморазвития личности. По мнению экспертов ОЭСР, три составляющих содержат данное понятие: способность человека понимать прочитанное, умение использовать информацию текста при предоставлении развернутого ответа на поставленный вопрос, умение размышлять, как главный показатель активности читателя [3, с. 91]. Результаты Казахстана в PISA по читательской грамотности по годам следующие: 2009 г. – 390 баллов, 2012 г. – 393, 2015 г. – 427 и в 2018 г. – 387 баллов. По итогам 2018 г. мы заняли 69 место из 78. По сути это ниже уровня 2009 года и показывает, что учащиеся 2003 года рождения имеют низкий уровень читательской грамотности.

Другое международное исследование, в котором Казахстан впервые принял участие в 2018 году – это международное исследование компьютерной и информационной грамотности (ICILS) [4]. Исследование ICILS проводится Международной ассоциацией по оценке учебных достижений IEA с 2013 года каждые пять лет. Цель исследования – оценить уровень сформированности ИТ-компетенций учащихся 8-х классов. Исследование позволит ответить на вопросы: как школьное образование способствует формированию ИТ-компетенций школьников и какие факторы влияют на развитие ИТ-навыков детей. Задания исследования разрабатываются с участием ведущих международных экспертов и стран-участниц. По итогам исследования ICILS-2018 Казахстан занял 14 место из 14 и набрал 395 балла, что на 101 балл ниже минимального среднего уровня. По мнению руководителя Информационно-аналитического центра (IAC) Ерлана Шуланова, это говорит о том, что наши восьмиклассники очень слабо подготовлены к цифровой жизни и показывают низкий результат в сравнении со своими сверстниками из других стран-участниц [5].

Таким образом, участие Казахстана в международных исследованиях позволяет определить объективное состояние развития системы образования в соответствии с международными тенденциями, обозначить проблемные зоны, получить необходимые рекомендации экспертов и скорректировать государственную политику в сфере образования.

Помимо международных исследований, также проводились и отечественные. Так, например, в этом направлении активно работал Центр исследований Сандж. В 2010 году были проведены исследования «Информационная безопасность детей: проблемы и пути решения» [6] и «Влияние аудио-видеопродукции, компьютерных и информационных носителей, пропагандирующих порнографию, жестокость и насилие на физическое и психическое здоровье детей. Защита их нравственности» [7]. В настоящее время считаем необходимым продолжить проведение новых более глубоких исследований междисциплинарного характера в этом направлении с привлечением специалистов различных научных направлений: социологов, педагогов, психологов, специалистов ИТ сферы и др.

Отставание в развитии технологической базы и инфраструктуры в Казахстане, привело к более позднему пониманию и осознанию роли цифровизации и информатизации. Это отражается на уровне и несовершенстве политико-правового регулирования информационного пространства. Понимая и принимая все трудности и вызовы современной цифровизации и информатизации в Казахстане, государством проводится активная работа по совершенствованию и преодолению недостатков. В нижеследующей таблице приводятся сведения об основных нормативно-правовых актах, регламентирующих развитие информационной среды казахстанского общества.

Таблица 1

Основные нормативно-правовые акты, регулирующие создание информационного общества в Республике Казахстан

Название документа и дата принятия	Цели и задачи документа
1	2
Программа снижения информационного неравенства в Республике Казахстан на 2007–2009 годы (Постановление Правительства Республики Казахстан от 13 октября 2006 года № 995)	Цель: достижение 20 % уровня компьютерной грамотности населения и пользователей сети Интернет в Казахстане Задачи: 1) создать благоприятные условия для эффективного использования в повседневной жизни сети Интернет не менее 20 % населения Казахстана; 2) повысить социальную и экономическую значимость информационных ресурсов в жизни населения Казахстана [8]

1	2
Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011 – 2020 годы (Указ Президента Республики Казахстан от 7 декабря 2010 года № 1118)	Цель: повышение конкурентоспособности образования, развитие человеческого капитала путем обеспечения доступности качественного образования для устойчивого роста экономики Задачи (выборка): – совершенствование нормативно-правового обеспечения в части электронного обучения, – разработка цифровых образовательных ресурсов на трех языках с приоритетом на государственном языке для сопровождения учебно-воспитательного процесса средней школы, – организация сетевого взаимодействия и сотрудничества между всеми участниками образовательного процесса, – повышение эффективности управления образованием через развитие структуры информационно-образовательной среды [9]
Национальный план действий по развитию функциональной грамотности школьников на 2012-2016 годы (Постановление Правительства Республики Казахстан от 25 июня 2012 года № 832)	Цель: создать условия для развития функциональной грамотности школьников Республики Казахстан Задачи Национального плана: 1) Изучение отечественной и международной практики развития функциональной грамотности школьников. 2) Определение механизмов реализации системы мер по развитию функциональной грамотности школьников. 3) Обеспечение модернизации содержания образования: стандартов, учебных планов и программ. 4) Разработка учебно-методического обеспечения образовательного процесса. 5) Развитие системы оценки и мониторинга качества образования школьников. 6) Укрепление материально-технической базы школ и организаций системы дополнительного образования [10]
Государственная программа "Информационный Казахстан–2020" (Указ Президента Республики Казахстан от 8 января 2013 года № 464)	Цель: создание условий для перехода к информационному обществу Задачи: 1) Обеспечение эффективности системы государственного управления. 2) Обеспечение доступности информационно-коммуникационной инфраструктуры. 3) Создание информационной среды для социально-экономического и культурного развития общества. 4) Развитие отечественного информационного пространства [11]
Закон Республики Казахстан «Об информатизации» (от 24 ноября 2015 года № 418-V)	Цели: формирование и обеспечение развития информационно-коммуникационной инфраструктуры, создание условий для развития местного содержания в производстве товаров, работ и услуг в отрасли информационно-коммуникационных технологий для информационного обеспечения социального и экономического развития и конкурентоспособности Республики Казахстан. Задачи: 1) формирование и развитие информационного общества; 2) обеспечение реализации и сопровождения административной реформы государственных органов; 3) развитие "электронного правительства" и "электронного акимата"; 4) повышение цифровой грамотности; 5) обеспечение участникам образовательного процесса условий для доступа к электронным информационным ресурсам электронного обучения; 6) обеспечение условий для развития и внедрения современных информационно-коммуникационных технологий в производственные процессы; 7) содействие формированию и развитию отечественной отрасли информационно-коммуникационных технологий; 8) формирование и реализация единой научной, технической, индустриально-инновационной политики в сфере информатизации; 9) формирование, развитие и защита государственных электронных информационных ресурсов, информационных систем и сетей телекоммуникаций, обеспечение их взаимодействия в едином информационном пространстве; 10) мониторинг обеспечения информационной безопасности государственных органов, физических и юридических лиц; 11) предупреждение и оперативное реагирование на инциденты информационной безопасности, в том числе в условиях чрезвычайных ситуаций социального, природного и техногенного характера, введения чрезвычайного или военного положения; 12) создание условий для привлечения инвестиций в отрасль информационно-коммуникационных технологий на системной основе; 13) совершенствование законодательства Республики Казахстан в сфере информатизации; 14) участие в международном сотрудничестве в сфере информатизации; 15) создание условий для международного информационного обмена и доступа к информации [12]

1	2
Концепция кибербезопасности ("Кибершит Казахстана") (Постановление Правительства Республики Казахстан от 30 июня 2017 года № 407)	Цель: достижение и поддержание уровня защищенности электронных информационных ресурсов, информационных систем и информационно-коммуникационной инфраструктуры от внешних и внутренних угроз, обеспечивающего устойчивое развитие Республики Казахстан в условиях глобальной конкуренции. Задачи: 1) Формирование необходимых условий для повышения осведомленности об угрозах, развития человеческого капитала и потенциала отечественной отрасли ИКТ по созданию программных продуктов и систем кибербезопасности, направленных на блокирование и подавление вредоносного программно-технического воздействия и защищенного телекоммуникационного оборудования. 2) Совершенствование правоприменительной практики, методологической базы, нормативно-правового и организационно-технического обеспечения безопасного использования ИКТ в национальной системе защиты информации и безопасности автоматизированных систем управления технологическими процессами. 3) Создание высоко адаптивной и интегрированной системы государственного управления информационной безопасностью в сфере информатизации и связи в отношении всей национальной информационно-коммуникационной инфраструктуры [13]
Государственная программа «Цифровой Казахстан» (12 декабря 2017 года Постановлением Правительства Республики Казахстан № 827)	Цель: Ускорение темпов развития экономики республики и улучшение качества жизни населения за счет использования цифровых технологий в среднесрочной перспективе, а также создание условий для перехода экономики Казахстана на принципиально новую траекторию развития, обеспечивающую создание цифровой экономики будущего в долгосрочной перспективе Задачи: 1) Цифровизация промышленности и электроэнергетики. 2) Цифровизация транспорта и логистики. 3) Цифровизация сельского хозяйства. 4) Развитие электронной торговли. 5) Развитие финансовых технологий и безналичных платежей. 6) Государство – гражданам. 7) Государство – бизнесу. 8) Цифровизация внутренней деятельности государственных органов. 9) "Умные" города. 10) Расширение покрытия сетей связи и ИКТ инфраструктуры. 11) Обеспечение информационной безопасности в сфере ИКТ. 12) Повышение цифровой грамотности в среднем, техническом и профессиональном, высшем образовании. 13) Повышение цифровой грамотности населения (подготовка, переподготовка). 14) Поддержка площадок инновационного развития. 15) Развитие технологического предпринимательства, стартап культуры и НИОКР. 16) Привлечение «венчурного» финансирования. 17) Формирование спроса на инновации [14]
Закон Республики Казахстан «О защите детей от информации, причиняющей вред их здоровью и развитию» (2 июля 2018 года, № 169-VI ЗРК) [15]	Цели и задачи в документе не определены

Таким образом, определив нормативно-правовую основу формирования информационной грамотности казахстанского общества, можно сделать выводы о том, что в Казахстане создано нормативно-правовое поле для полноценного развития. Реализация Государственных Программ «Информационный Казахстан» и «Цифровой Казахстан» позволили создать цифровую инфраструктуру и подготовить профессиональные кадры. Однако, существующие потенциальные и реальные угрозы затрагивают разные сферы жизнедеятельности общества и человечества в целом. Среди них, незащищенность от киберугроз, информационные атаки, низкий уровень информационной и медиаграмотности не только детей и молодежи, но и взрослого населения, и как следствие этого, манипуляции общественным мнением и провокации.

Кроме того, все мировое сообщество озабочено вопросами обеспечения безопасности детей и подростков во всемирной сети интернет. Эта проблема становится особенно актуальной в условиях

введения карантина и сплошного вовлечения детей в качестве пользователя техническими средствами и пользователя интернетом. К сожалению, в данном направлении работа проделана небольшая. Имеющиеся нормативно-правовые документы определяют общие вопросы и не имеют конкретных механизмов для реализации в реальности. Хотя необходимо отметить, что введение обновленной образовательной программы в средней школе и определение требования обязательного развития навыков критического мышления в качестве результатов обучения, безусловно, будет способствовать общему развитию информационной грамотности среди детей.

Еще один важный компонент информационной культуры – это медиаграмотность. Европейский проект Media Coach [16] определяет медиаграмотность как фундаментальный навык как для молодежи, так и для людей всех возрастов. Медиаграмотность — это «предпосылка для активного и полноценного гражданства» в XXI веке. Международная организация «Европейская Ассоциация поддержки интересов медиапотребителей» следующим образом определяет значение медиаграмотности: «Медиаграмотность становится все более актуальной, поскольку знания в настоящее время передаются, в первую очередь, с помощью цифровых технологий. Лица, грамотно потребляющие контент из масс-медиа, могут активно участвовать в общественной жизни: от социальных сетей до электронного правительства. Лица, не обладающие навыками медиаграмотности, остаются изолированными и уязвимыми» [17].

Большая работа в Казахстане в этом направлении осуществляется международными и казахстанскими организациями, такими как ЮНЕСКО, IREX Europe, Albany Associates, USAID, Internews, Фонд поддержки медиа, MediaNet и др. Огромная работа на данный момент уже выполнена казахстанским журналистским сообществом. В частности, с 2020 года запущены в апробацию учебные пособия по медиаграмотности для организаций среднего образования и вузов [18]. Необходимо также отметить, что учебное пособие для высших учебных заведений разработано для Казахстана, Кыргызстана, Таджикистана, Туркменистана и Узбекистана [19].

В современных обществах, в том числе и казахстанском, происходит интенсивный процесс информатизации, технологизации знаний и образа жизни человека. При этом, диджитализация, информатизация становятся основным социальным капиталом как обществ на глобальной арене, социальных групп, так и каждого отдельного человека. За доступ к информационным ресурсам разворачивается конкурентная борьба и те, кто обеспечен всеобъемлющими информационными потоками, лидируют. Данная ситуация оказывает серьезное воздействие на процесс социализации молодежи, когда она постоянно подвергается влиянию со стороны информационных технологий, которые определяют не только сознание и поведение, но и ее образ жизни. Сегодня особенно важно понимать и анализировать содержание информационного пространства, его культурные ценности, которыми оно представлено, способ передачи информации молодежи, которое не просто является ее потребителем, но и может создавать новые продукты и передавать их, но, в том числе, и подвергаться угрозам, которые также являются одной из сторон информационного общества.

Результаты участия Казахстана в международных и отечественных исследованиях по оценке уровня информационной и медийной культуры населения позволяют сделать выводы о том, что, к сожалению, существуют определенные проблемы, связанные с развитием технологической базы и инфраструктуры в Казахстане, что привело к более позднему пониманию и осознанию процессов и значений цифровизации и информатизации. Это отставание отражается на содержании политико-правового регулирования информационного пространства и в уровне знаний населения. Но, одновременно, понимая и принимая все трудности и вызовы современной цифровизации и информатизации в Казахстане, государством проводится активная работа по совершенствованию и преодолению данных недостатков. Так, разработав нормативно-правовую основу формирования информационной грамотности казахстанского общества в Казахстане, создано нормативно-правовое поле для полноценного развития. Реализация государственных программ «Информационный Казахстан» и «Цифровой Казахстан» позволяют создать цифровую инфраструктуру и подготовить профессиональные кадры.

Однако, существуют и слабые стороны, когда информационные войны, кибератаки, низкий уровень информационной и медиаграмотности детей, молодежи, взрослого населения выступают в качестве потенциальной и реальной угрозы для казахстанского общества и его развития. Особенно остро стоит вопрос, связанный с обеспечением безопасности детей, молодых людей, взрослых, пожилых людей во всемирной сети интернет. Эта проблема становится особенно актуальной в условиях введения карантина, пандемии COVID–19 и полномасштабному переходу в онлайн пространство и онлайн формат учебы, работы и повседневной коммуникации людей.

Литература:

1. Jesús Lau Guidelines on information literacy for lifelong learning. – México, 2006. – 60 p. <https://www.ifla.org/publications/guidelines-on-information-literacy-for-lifelong-learning>
2. PISA – международная программа оценки образовательных достижений обучающихся. – URL: <http://iac.kz/ru/project/pisa> (дата обращения 06.08.2020).
3. Основные результаты международного исследования образовательных достижений 15-летних обучающихся PISA–2012. А. Култуманова, Г. Бердибаева, Б. Каргпаев, И. Иманбек, К. Шарбанова, М. Рахимова, Ж. Жумабаева, З. Пирнепесова, Б. Окенова, А. Увалиева. – Астана: НЦОСО, 2013 – 283 с. – URL: <http://iac.kz/sites/default/files/random-160222033511.pdf> (дата обращения 06.08.2020).
4. ICILS – Международное исследование компьютерной и информационной грамотности. – URL: ICILS // <http://iac.kz/ru/project/icils> (дата обращения 20.09.2020).
5. Школьники Казахстана заняли последнее место рейтинга компьютерной грамотности. –URL: <https://ru.sputnik.kz/radio/20201103/15376469/Shkolniki-Kazakhstan-zanyali-poslednee-mesto-reytinga-kompyuternoy-gramotnosti.html> (дата обращения 30.10.2020).
6. Дети Казахстана. 2014–2018. – Статистический сборник. – Нур-Султан, 2019. – 124 с. – URL: <https://bala.stat.gov.kz> (дата обращения 06.08.2020).
7. Влияние аудио-видеопродукции, компьютерных и информационных носителей, пропагандирующих порнографию, жестокость и насилие на физическое и психическое здоровье детей. Защита их нравственности: Методические рекомендации для педагогов, психологов, родителей и всех заинтересованных сторон. – Астана, 2010. – 22 с.
8. Программа снижения информационного неравенства в Республике Казахстан на 2007–2009 годы: Постановление Правительства Республики Казахстан от 13 октября 2006 года № 995. – URL: http://adilet.zan.kz/rus/docs/P060000995_ (дата обращения 20.04.2020).
9. Постановление Правительства Республики Казахстан № 1297 «О проекте Указа Президента Республики Казахстан «О внесении изменений и дополнений в Указ Президента Республики Казахстан от 7 декабря 2010 года № 1118 «Об утверждении Государственной программы развития образования Республики Казахстан на 2011 – 2020 годы». – URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1400001297>
10. Об утверждении Национального плана действий по развитию функциональной грамотности школьников на 2012 – 2016 годы: Постановление Правительства Республики Казахстан от 25 июня 2012 года № 832. – URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1200000832> (дата обращения 20.04.2020).
11. Государственная программа «Информационный Казахстан – 2020». – URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/U1300000464#z11> (дата обращения 20.04.2020).
12. Об информатизации: Закон Республики Казахстан от 24 ноября 2015 года № 418-V ЗПК. – URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1500000418> (дата обращения 20.04.2020).
13. Об утверждении Концепции кибербезопасности («Киберщит Казахстана»): Постановление Правительства Республики Казахстан от 30 июня 2017 года № 407. – URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1700000407> (дата обращения 20.04.2020).
14. Об утверждении Государственной программы «Цифровой Казахстан»: Постановление Правительства Республики Казахстан от 12 декабря 2017 года № 827. – URL: <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1700000827> (дата обращения 20.04.2020).
15. О защите детей от информации, причиняющей вред их здоровью и развитию: Закон Республики Казахстан от 2 июля 2018 года № 169-VI ЗПК. – URL: <http://adilet.zan.kz/rus/archive/docs/Z1800000169/10.01.2020> (дата обращения 20.04.2020).
16. Европейский проект Media Coach. – URL: <http://mediacoacheurope.eu> (дата обращения 06.08.2020).
17. The European Association for Viewers Interests – EAVI. – URL: https://eavi.eu/?page_id=671 (дата обращения 06.08.2020).
18. Медиа и информационная грамотность. Учебное пособие для 9–11 классов. Издание для апробации. / П. В. Банников, О. Гороховский, Т. Соколова, И.М. Печищев, Д. Радзявичус, А. Усупбаева., Д.П. Шишкин. – Алматы: ОФ «Международный центр журналистики «MediaNet», 2019. – 152 с.
19. Штурхецкий С. Медиаграмотность: практическое учебное пособие для высших учебных заведений по медийной и информационной грамотности. – Б.г., 2018. – 156 с.

Amangaliyeva G. B.
LLM, docent
Almaty Management University (AlmaU)
Rakhimbayeva R. M.,
senior lecturer,
Kazakh National University (KazNU)

TO THE ISSUE OF THE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Аннотация

Данная статья раскрывает наиболее актуальные современные направления развития высшего образования в Республике Казахстан, так как оно играет важную роль в вопросах конкурентоспособности. Авторы статьи раскрывают аспекты качественного образования и концептуальные подходы в этой сфере.

Түйіндеме:

Берілген мақалада бәсекелестік мәселесінде маңызды роль атқаратын ҚР-ның жоғары білімнің даму бағыты қарастырылады. Мақаланың авторлары сапалы білім және концепциальді әдістердің осы сферадағы аспектілерін қарастырады.

Annotation

The given article reveals the actual modern trends in the development of High Education in the Republic of Kazakhstan, as it plays an important role in the competitive questions. The authors of the article show the aspects of qualified education and conceptual approach in this sphere.

Educational factors for training a new generation of specialists are to provide them with knowledge, as well as mission of higher educational establishments is to provide professional staff with specialized education. Today, universities provide students with scientific basis and practical skills that are the part of the knowledge system. Formation of professional skills of students is determined by state educational standards. The process of knowledge acquired within the studies at higher educational establishments is based on the creative activity and the upbringing of an intelligent developed personality.

The system of education was reformed throughout the XX century. The globalization process is affecting higher professional education. This process integrates Kazakhstani education into the world market of educational services. An example of it is the ratification of the 1997 Lisbon Convention and the 1999 Bologna Agreement signed by the Republic of Kazakhstan. These acts allowed Kazakhstan to become an equal participant in the world educational space. The Bologna Declaration is designed to prepare specialists through academic mobility, cooperation between universities, and joint scientific research projects [1].

The globalization of education is becoming not only a concept, but also a scientific term. Modern world of globalization and information shows the large-scale and dynamical changes of the social aspect of a person. Today, new requirements are used in the education, and it is understandable that modern education is not only the knowledge saved up from generation to generation, but also, it is considered as the national project of a society. Modern society shows that education has become one of the most extensive spheres of human activity, as more than 1 billion pupils and more than 50 million teachers take part in it [2].

The impact of globalization on educational processes reveals a new round of scientific and technological progress, where bachelor, master and doctoral programs are becoming widespread. The issue of ensuring a high level of education is becoming global. High education is becoming urgent for every person in the country. Kazakhstan sets the task of creating an innovative education system that prepares a new generation of qualified specialists. At present, in order to fulfill this task, it is necessary to transform universities into innovative, entrepreneurial and research universities. At the same time, Kazakhstan uses the experience of developed countries. Thus, it should be noted that universities are becoming intellectual centers, where all sciences are united.

The globalization of education is also inextricably linked with education (F. Mayor, former Secretary General of UNESCO). The fate of the state and the fate of young people are closely interconnected. Communication should be carried out through a well-thought-out policy in relation to young people and their support.

Higher education institutions, today, are responsible for the education of the younger generation, which should have a sense of duty, civic position and high morality. Here, education is the main and important component of the society and its culture.

The national education system in Kazakhstan works in accordance with the internal needs of the society. Students must master the amount of knowledge, skills and abilities, as well as be able to get, analyze, structure and effectively use the information. Extraction of information through reading is aimed at obtaining information about work and to use this information in practice. An important role here is given to the knowledge of foreign languages, and the possession of computer technology. Recently, many opportunities for establishing contacts in a foreign language with the use of computer telecommunications have been established.

The first President of Kazakhstan emphasized at his lecture at the Eurasian National University named after L.N. Gumilyev that: "Energy and initiative of young people, their tendency to the future will become the keystone to success of our initiatives" [3]. The world community has accumulated considerable experience in the development of youth policy. Its analysis on an international and national scale is an actual issue today. Here, the main goal of the education in Kazakhstan is to change the attitude of youth towards national intelligence [4].

Teachers of foreign languages are faced with the task of teaching students to get information and process it, as well as to use a foreign language as a tool not only for communication, but also for cognition. Along with obtaining information, students need to learn how to communicate, establish business relations with foreign partners at any level. An example of it is the programs "Bolashak" and "Erasmus Mundus", which offer joint bachelor and master programs with foreign universities. The advantages of internationalization in higher education establishments are in overcoming the language barrier and learning foreign languages. Academic mobility of universities invites foreign students (through exchange programs) to study at universities in Kazakhstan in the language of their countries.

Students can choose interdisciplinary, individual or group research projects in a foreign, Russian or Kazakh languages. This project work of future specialists reveals the cooperation of students and scientific supervisors, where students are taught the principles of orientation in the research material (Galperin P.Ya.) In this direction, effective measures of universities are outlined and implemented, as they will improve the quality of professionalism of future specialists.

In his message, the first President of the Republic of Kazakhstan N.A. Nazarbayev noted that "Kazakhstan is on the path of accelerated economic, social and political modernization". He clearly outlined the exceptional role of education and intellectual resources in the life of the country: "A country that does not know how to develop knowledge is doomed to failure in the XXI century" [5].

The first President put forward an important task in the possibility of obtaining higher education. "Education from the category of national priorities is moving into the category of world priorities" (N. Nazarbayev).

The principles of quality management system and international standards of ISO should be used in the management of the university, as the modern education in Kazakhstan must comply with international standards. Education at the level of world standards that do not contradict the provisions of the Bologna Declaration will allow the diplomas of the Republic of Kazakhstan to be recognized in the world. The success of the university is determined by the number of university entrants, students and graduates. The Law of the Republic of Kazakhstan "On Education" reflects conceptual approaches to education:

- orientation to the needs of a market economy, legal state, a democratic society and an individual;
- restoration of prestige of education and intellectual work in the society;
- orientation to the international quality standards in education;
- creating conditions for widening of social mobility of students and teachers;
- creation of effective mechanisms for entering the international educational space [6].

Education in the Republic of Kazakhstan is a priority and the implementation of the Law of the Republic of Kazakhstan "On Education" allowed at the initial stage to ensure the dynamics of the development of the internal and external educational process. RK Law "On Education" also widens the competence of educational organizations, their independence in the implementation of the educational process, selection and placement of personnel, scientific, financial, economic and other activities. Improvement of quality of personnel training plays an important role in the quality of teaching. This is directly related to the selection of gifted youth. "Young people in any society should be perceived not as a burden, but as the most precious resource," said Kofi Annan, the UN Secretary General in his speech on the International Youth Day, August 12, 2003 [7].

The universities of Kazakhstan train specialists in bachelor and master educational programs. This work is carried out within the framework of existing specialties of higher education, and today each university independently determines the direction of training. University graduates receive a sufficiently high professional training. Universities consider the study of foreign languages and computer literacy as a priority area of education. This direction of education increases the professional demand for graduates. In the new conditions, first of all, it is necessary to provide all sectors of state not just with managers, but with the creative employees. This presupposes not just the transfer of knowledge to students, but the training of specialists who will correspond to the realities of new conditions and modern knowledge. For the development of knowledge, it is necessary to solve the problems of education and professional training of specialists. The assessment of the educational process is clearly visible in the professional activities of graduates of a higher educational establishment, since their activities confirm the qualifications of the teaching staff of the university [8].

Formation of skills of a future specialist ensures self-awareness and self-determination [9]. In this regard, it is necessary to create research centers and university laboratories to attract students as assistants in order to develop future skills of a specialist in their specialty.

Today, a large work of universities is given to the scientific research works carried out by students and teachers in the form of projects. Unfortunately, many teachers are limited to teaching only, although participation in a scientific work is a necessary issue in a higher educational establishment. Work in scientific laboratories allows students to combine educational activities with the search and processing of information in order to implement the knowledge acquired at the university in their future professional activities. Thus, the work in the scientific laboratories allows revealing not only the creativity of students, but also develops individual personality traits and helps to effectively solve the problems of training knowledgeable and competent specialists [10].

Taking into account the fact that Kazakhstan is integrating into the world and European educational space within the framework of the Bologna process, high educational establishments of Kazakhstan are establishing active contacts with foreign universities, foreign colleagues in order to conduct joint scientific and educational work. In this regard, education must be fundamental and meet international standards. The content of the educational process in higher education reacts to changes that occur in the economy and state policy. The modernization of education in Kazakhstan is based on innovative methods of educational services, which will allow it to be integrated into the world and European education system.

References

1. Клаус Уюфнер. Внешние аспекты Болонского процесса: высшее образование Юго- Восточной Европы и европейское пространство высшего образования в глобализованном мире
2. На пути к интеграции в мировое образовательное пространство: стратегия и тактика реформ. – Алматы: Қазақ университеті, 2010.
3. Назарбаев Н.А. К экономике знаний через инновации и образование. Лекция в ЕНУ им. Гумилева. 26.05.2006//Казахстанская правда. 27 мая 2006
4. Зайниева Л.Ю. Государственная молодежная политика: Казахстан в контексте мирового опыта – Алматы: Дайк-Пресс, 2006 -с. 296
5. Послание Президента Республики Казахстан Назарбаева Н.А. «Казахстан на пути ускоренной экономической, социальной и политической модернизации»
6. Закон Республики Казахстан «Об образовании» 27 июля 2007 года № 319-III «Об образовании» (с изменениями и дополнениями по состоянию на 07 июля 2020 г.)
7. Драгоценный ресурс// Казахстанская правда 12 августа 2003г.
8. Бондаревская Е.В. Гуманистическая парадигма личностно-ориентированного обучения//Педагогика-1997-№4 . С.1-17]
9. Иванова Н.Л. Социальная идентичность и профессиональное становление личности. Ярославль: Аверс-Пресс; МАПН, 2005. С.145-149
10. Гуськова Е.А. Психологические условия реализации творческого потенциала студентов в учебно-воспитательном процессе вуза//Фундаментальные и прикладные исследования. Вестник Белгородского университета потребительской кооперации №3(18),– Белгород, 2006. – С. 229

Смагулова А.С.,
ф. э. к. , дипломатиялық аударма кафедрасының доценті,
әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Бердалы А.А
ҚазҰҚПУ педагогика ғылымдарының магистрі
Алматы, Қазақстан

СТУДЕНТТЕРГЕ НЕГІЗДЕЛГЕН ОҚУ-ТАНЫМДЫҚ ІС-ӘРЕКЕТІН ТЕОРИЯСЫ ЖӘНЕ ӘДІСТЕМЕСІ БОЙЫНША ҰЙЫМДАСТЫРУ

Түйіндеме

Проективтік білім беру-бұл студенттердің өзіндік жұмысын (СӨЖ) процесін ұйымдастыруға жеке-бағытталған тәсілді практикада іске асырудың нақты тәсілі. Күндізгі бөлімде студенттерге шешімдер тек оқу міндеттері, тапсырмалар ғана емес, сонымен қатар студенттер үшін жеке мағынасы бар нақты мәселелер ұсынылады.

Кілт сөздер : интеграцияланған оқыту, тілдік құзыреттілік, мотивация.

Organization of students based on the theory and methodology of educational and cognitive activities

Annotation

Projective education is a real way to implement in practice an individual-oriented approach to organizing the process of independent work of students (SRS). Full-time students are offered solutions not only for educational tasks, tasks, but also for specific problems that have an individual meaning for students.

Keywords: integrated learning, language competence, motivation.

Организация учебно-познавательной деятельности студентов по теории и методике

Аннотация

Проективное образование-это специфический способ реализации на практике личностно-ориентированного подхода к организации процесса самостоятельной работы студентов (СРС). На очной форме студентам предлагаются решения не только учебных задач, задач, но и конкретных задач, имеющих личностный смысл для студентов.

Ключевые слова: интегрированное обучение, языковая компетентность, мотивация.

Кіріспе. Білім беруді модернизациялаудың негізгі мақсаты-мемлекеттің, қоғамның бәсекелестік күрестегі қажеттіліктерін ғана емес, сонымен бірге адамның өзін-өзі дамытуға, адамзат мәдениетінің заманауи жетістіктерін игеруге деген қажеттіліктерін қамтамасыз ететін жоғары сапалы білім беру. Отандық білім беруді әлемдік білім беру кеңістігіне интеграциялау жағдайында, мысалы, Болон процесі аясында, негізгі құзыреттіліктерді (әлеуметтік, коммуникативті, ақпараттық, білім беру, кәсіби) игеру міндеттері ерекше өзекті болып табылады. Жоғары кәсіптік білім беру жүйесінде білімнің жоғары сапасын «білім» парадигмасы арқылы қамтамасыз ету мүмкін емес: кәсіби білім беру міндеттерін болашақ маманның нақты кәсіптік міндеттерді шешу жағдайында білім мен дағдыларды практикалық қолдануға дайындығын қалыптастыруға баса назар аударатын құзыреттілік тәсіл арқылы шешу қажет. Осыған байланысты білім беру іс-әрекетінің мәні «академиялық мәдениет» ұғымында толығымен көрініс табады. Оны білетін адамның ақпараттық ағындарда еркін жүріп-тұру қабілеті ғана емес, сонымен бірге ақпаратты білімге айналдыра білу, онымен қоса практикалық қолдана білу қабілеті деп түсінеді. Осылайша, құзыреттілік тәсіл абстрактілі-теориялық білімді жинақтауға балама ретінде пайда болды. Құзыреттілік тәсілінің тұжырымдамасы Д.М. Новиков, Т. М. Ковалева, В. А. Болотов, Д. Б. Эльконин, П. Г. Щедровицкий, Дж. Раввена еңбектерінде жиі кездеседі. Алайда, «құзыреттілік» және «құзыреттілік» тақырыбындағы ұғымдарының арақатынасын түсінуде әлі де айқындық жоқ.

Бұл жаңа ақпараттық технологияларды енгізу жағдайында студенттердің оқу-танымдық іс-әрекетін ұйымдастырудың ерекшеліктерін түсінуді қиындатады. Студенттердің оқу-танымдық қызметін жандандыру жолдарының, құралдарының бірі студенттердің өзіндік жұмысының рөлін арт-

тыру болып табылады (В. А.Сластенин, м. н. Кузими́на, М. в. Кларин, в. Я. Ляудис, О. Т. Хомерики, т. и. Шамова). Аудиториялық және аудиториядан тыс өзіндік жұмыстың арақатынасының сипаты туралы мәселе жаңа шешімдерді талап етеді. Сонымен бірге, зерттеліп отырған мәселе бойынша жоғары мектептегі жарияланымдар мен жұмыс тәжірибесін талдау бірқатар қарама – қайшылықтарды анықтауға мүмкіндік берді:

– студенттердің академиялық мәдениеті деңгейіне қойылатын қазіргі заманғы талаптар мен студенттердің тиімді оқу – танымдық іс – әрекет тәсілдерін игеруге дайындығы арасындағы;

– оқу іс-әрекетін тиімді ұйымдастыру туралы ғылыми білімнің әзірлену дәрежесі мен оқытушылардың оқу іс-әрекетін басқаруда ғылыми жетістіктерді қолдануға практикалық дайындығы арасындағы;

– өзіндік жұмыстың ролін өзектендіру қажеттілігі мен студенттердің білім беру процесі және студенттердің оқуды дараландырудағы жеке қажеттіліктері. Анықталған қарама-қайшылықтар зерттеу мәселесін тұжырымдауға мүмкіндік берді; оқу процесін қалай ұйымдастыру керек

Оқу-танымдық студенттердің іс-әрекетін ұйымдастыруға негізделген теориялық – әдістемелік

Негізгі бөлім. Университетте білім беру процесін ұйымдастырудың заманауи ғылыми тәсілдері 2010 жылға дейінгі кезеңдегі орыс білімін модернизациялау тұжырымдамасында тұжырымдалған білім берудің маңызды міндеттерінің бірі-білім берудің жаңа, заманауи сапасына қол жеткізу міндеті. Бұл міндет білім беру жүйесін студенттердің белгілі бір білімді игеруіне ғана емес, сонымен бірге оның жеке басын, танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағыттайды. Мұғалімдер әмбебап білімнің, дағдылардың, тәуелсіз қызмет тәжірибесінің, студенттің жеке жауапкершілігінің жаңа жүйесін қалыптастыруы керек. Бұл ереже бүгінде «білім, білік, дағды» ұғымымен шектелуге болмайтынын білдіреді. Сондықтан білім берудің жоғары сапасына қол жеткізудің шарты ретінде «қазіргі заманғы негізгі құзыреттер» деген жаңа ұғым пайда болды [1]. Жоғары сапалы білімге (тұтынушы талаптарына сәйкес) жоғары оқу орны студенттерінің білім беру қызметі барысында қол жеткізіледі. Оқу іс-әрекеті қазіргі уақытта білім беру қызметінің маңызды бөлігі ретінде ұйымның, басқарудың, бақылаудың арнайы объектісі ретінде түсініледі. Бұл іс-әрекет барысында адамзат жинаған білім мен іс-әрекет әдістері жаңғыртылады. (Л.С. Выготский, А. Х. Леонтьев, Д. Б. Эльконин, Б. В. Давыдов). Оқу іс-әрекеті барысында студенттер ғылыми ұғымдар саласындағы жалпыланған әрекеттерді игереді.

Оқу құралдарымен қызмет:

а) интеллектуалды әрекеттер (талдау, синтез, жалпылау, жіктеу, модельдеу, салыстыру және т.б.);

б) символдық, тілдік құралдар.

Оқу және зерттеу қызметінің өнімі-бұл ғылым мен практиканың әртүрлі салаларындағы мәселелерді шешуге негізделген құрылымдалған және өзекті білім. «Өнім сондай-ақ болып табылады, – деп атап өтті И. А. Зимняя, – ішкі ісігі іс-әрекет пен психиканың мотивациялық, бағалы және мағыналы жоспарлары» [2.,195]. Студенттердің оқу және зерттеу іс-әрекетін ұйымдастырудың ерекшеліктерін түсіну жоспарында оқу іс-әрекетінің сыртқы құрылымының компоненттік құрамын ескеру маңызды:

• оқу мотивациясы, белгілі бір жағдайлардағы оқу міндеттері (тапсырмалардың әртүрлі формаларында); оқу әрекеттері;

• өзін-өзі бақылауға ауысатын бақылау;

• өзін-өзі бағалауға ауысатын бағалау оқу әрекеті әрекеттер тізбегінде жүзеге асырылады.

Бұл дегеніміз, оқу іс-әрекеті, оқу іс-әрекеті болашақ кәсіби қызмет аясында жобалануы керек [3; 4]. Бұл қызметтің тиімділігі мотивация деңгейіне, студенттердің кәсіби бағдарына байланысты болады: кәсіби бағдардың даму деңгейі неғұрлым жоғары болса, оқу және зерттеу қызметі соғұрлым тиімді болады. Студенттердің оқу және зерттеу қызметін ұйымдастыру кезінде бүгінгі таңда ақпараттық тәсілдеменің талаптарын ескеру аса маңызды. Компьютерлік ортада оқу әрекеттерінің келесі үш категориясы бөлінеді: дерексіз ұғымдармен ақыл-ой әрекеттері; виртуалды объектілермен ақыл-ой әрекеттері; нақты объектілермен әрекеттер. «Компьютермен жұмыс жасауда ойлаудың ерекше түрі қалыптасады, талдай білу бірінші орынға шығады.

Компьютерді танымдық процестің құралы ретінде қолдана отырып, оқу әрекеттерін орындау, жинақталған құрылымдарды бір тапсырмадан екіншісіне жалпылау және қайта толтыру, нәтижелерді талдау және сыни бағалау» [5.,86]. Ақпараттық ортада еркін әрекет ету қабілетін ақпараттық

құзыреттілік ұғымы арқылы білдіруге болады. «Жүйелік-әрекеттік, когнитивтік, коммуникативтік, технологиялық құзыреттілік «ақпараттық мәдениет» метапониясының элементтеріне жауап береді,- А. М. Коротков « [5, 89 б.].

Білім беруді дамытудың қазіргі кезеңінде студенттердің оқу және зерттеу қызметін ұйымдастырудың инновациялық тәсілі әсіресе өзекті болып отыр, ол оқытудың инновациялық әдістерін енгізуді көздейді. «Оқытудың белсенді, оның ішінде инновациялық әдістерінің критерийлерінің қатарына кем дегенде мыналарды жатқызуға болады: ойлаудың рефлексивті түрі, іс-әрекеттің жаңа нысандарын жобалау қабілеті, белгісіздік жағдайында мәселені топтық шешу кезінде қарым-қатынас құру қабілеті» [6., 117-бет]. Оқушылардың белсенділігі әртүрлі жағдайларда (ойлау, түсіну, рефлексия, ойлау – сөйлеу тәсілдері) үйренген іс-әрекет тәсілін қолдану тетіктері туралы жалпыланған түсінік берілген жағдайда мүмкін болатындығын ескеру қажет. Инновациялық технологиялар әрқашан оқу қызметін жандандыруға ықпал етеді. Осы жандандырудың бір жолы, құралы – *проективтік білім беру* болып табылады (жоба, жобалар әдісі қазіргі жағдайда дамудың жаңа серпініне ие болды). Проективтік білім беру-бұл студенттердің өзіндік жұмысын (СӨЖ) процесін ұйымдастыруға жеке-бағытталған тәсілді практикада іске асырудың нақты тәсілі. Күндізгі бөлімде студенттерге шешімдер тек оқу міндеттері, тапсырмалар ғана емес, сонымен қатар студенттер үшін жеке мағынасы бар нақты мәселелер ұсынылады.

«Дәстүрлі, оның ішінде гуманистік, проективтік білім беруден айырмашылығы, жеке тұлғаға бағытталған, яғни оқыту мен тәрбиелеу объектісі ретінде жеке тұлғаға бағытталған. Сонымен қатар, оқу ортасын ұйымдастыру студенттің іс-әрекеті мен ниетімен, оның білім беру қажеттіліктері мен мақсаттарымен, оның жетістіктері мен сәтсіздіктерімен, қабілеттері мен мүмкіндіктерімен анықталады» [7., 88]. Осыған байланысты студенттердің оқу және ғылыми қызметке дайындығын дамыту міндетін атап өткен жөн: жоспарлау, өз қызметін ұйымдастыру, толық оқу, қарым-қатынас жасау. Мұндай дайындықты қалыптастыру процесінің тиімділігі көптеген жағдайларға байланысты: әдістемелік қамтамасыз ету, оқытушылардың шеберлігі, студенттердің даму деңгейі, білім беру ортасының әлеуетті мүмкіндіктері. Ең бастысы-студенттердің өзіндік жұмысы, олардың тәуелсіздік сияқты сапасының болуы.

Тәуелсіздік – «құзыреттілік» ұғымы мазмұнының өзегі «Кәсіби құзыреттілік тұжырымдамасы адамды құндылықтардың жалпы мәдени әлеміне енгізуді қамтиды. Бұл кеңістікте адам бұдан әрі өзін маман, кәсіпқой ретінде таниды: іскерлік тиімділіктің тар шеңберінен ол мәдениеттің кең кеңістігіне шығады» [9, 116 б.]. Студенттердің оқу-танымдық қызметін жандандыру маманды қалыптастыру үшін оңтайлы жағдайларға қол жеткізуге арналған оқу-Ақпараттық, кәсіби – бағдарланған ортаны құру арқылы қамтамасыз етіледі.

Қорытынды. Қорытындылай келе үздіксіз білім беру (өмір бойы білім алу) кәсіби маманнан өзін-өзі дамытуға, әлеуметтік және кәсіби ұтқырлыққа дайындықты талап етеді. Осы себепті білім берудің басты мақсаттарының бірі – оқуға, өз бетінше білім алуға, яғни академиялық мәдениетті қалыптастыруға үйрету. Академиялық мәдениетті қалыптастыруға бағытталған білім беру процесін ұйымдастырудың әртүрлі ғылыми тәсілдері бар. Біздің зерттеуіміз үшін оны ұйымдастырудың теориялық негіздері ретінде жеке тұлғаға бағытталған, тұлғаға бағытталған тәсілдер, контекстік тәсіл (кәсіби қызмет контекстіндегі білім беру ұйымы, ақпараттық тәсіл. Жүйелеуші рөл құзыреттілік пен пәнаралық тәсілге жатады (олардың тығыз интеграциясы, тұтастығы жағдайында).

Тағы бір маңызды қорытынды – жеке тұлғаға бағытталған тәсілді іске асырудың тиімді тетігі проективтік білім беру тұжырымдамасы (проективтік педагогика) болып табылады, өйткені жобалар әдісінің арқасында білім берудің жоғары сапасына қол жеткізіледі [9; 50]. Кешенді, құзыреттілік жүйесін жинақтайтын интегративті ұғым «академиялық ұтқырлық» ұғымы болып табылады, ол ішкі жүйелер ретінде келесі құзіреттіліктерді қамтиды: ақпараттық, тілдік, зияткерлік-эвристикалық, рефлексивті, еңбекті ғылыми ұйымдастыру қабілеті және басқалар [9; 83]. Мұндай құзіреттіліктер кешенінен алғашқы үш ақпараттық, тілдік, интеллектуалдық-эвристикалық жүйені құрушы ретінде бөліп көрсету керек. Оларды қалыптастырудың тиімділігі іске асыру механизмдерінің мәнін, даму деңгейімен анықталады.

Әдебиеттер:

1. Концепция модернизации российского образования на период до 2010 года // Инновации в образовании. -2002.-№3.-С.4 -33
2. Зимняя И.А. Педагогическая психология. – М.: Лотос, 2003. –384 с.

3. Вербицкий А.А. Активация обучения в высшей школе: контекстный подход.-М.: Высш.школа,1991.- 204с.
4. Вербицкий А.А., Платонова Т.А. Формирование познавателей и профессиональной мотивации студентов. –М.;Педагогика,1986.-14с.
5. Коротков А.М. Некоторые особенности учебной деятельности в компьютерной среде//Известие ВГПУ,2004.- №1.-С.84-92
6. Системный анализ процесса мышления / Под.рек. К.В.Судакого – М.:
7. Медицина,1989.-336с.
8. Арановская И. Подготовка специалиста как социокультурная проблема // Высш.образование.2002.- №4.-С.115 – 119
9. Безрукова В.С. Педагогика . Проективная педагогика : Учебн. пособие. – Екатеринбург:Деловая книга,1996.-324 с.

Smagulova A.

candidate of Philological Sciences, professor of Diplomatic Translations Chair faculty of International Relations al-Farabi Kazakh National University

Tussupova A.

candidate of Philological Sciences, professor of Diplomatic Translations Chair faculty of International Relations al-Farabi Kazakh National University

TRANSLATION IN THE SYSTEM OF INTERLITERATURE AND INTERCULTURAL COMMUNICATION

Annotation

In the modern world situation, the role of literature and culture significantly increases in the perspective of understanding new human values. In basis of the strengthening of integration processes the relevance is due to the increasing humanitarian and cultural cooperation between Kazakhstan and the countries of far and near abroad. Literature develops vividly and intensively, influence to the dialogue of cultures, as writers and poets living in different countries and having different worldviews, participate in the dialogue as contemporaries, enter, according to the academician of the NAS RK S.A. Kaskabasova, in the roll over two or more cultures. The dialogue is becoming more and more distinct, richer and weightier, and also contributes to the establishment of international respect and tolerance in the world.

Түйіндеме

Қазіргі әлемдік жағдайда жаңа жалпыадамзаттық құндылықтарды түсіну перспективасында әдебиет пен мәдениеттің рөлі едәуір артады. Интеграциялық процестерді күшейтудің негізінде өзектілік Қазақстанның алыс және жақын шет елдермен гуманитарлық және мәдени ынтымақтастығын кеңейтуге негізделген. Әдебиет жарқын және қарқынды дамып келеді, мәдениеттер диалогына әсер етеді, өйткені әртүрлі елдерде тұратын және әртүрлі дүниетанымға ие жазушылар мен ақындар диалогқа замандастар ретінде қатысады, ҚР ҰҒА академигі С.А. Қасқабасовтың пікірінше, екі және одан да көп мәдениеттер үндесуіне кіреді. Диалог айқынырақ, мазмұнды және салмақты бола түсуде, сондай-ақ әлемде Халықаралық құрмет пен төзімділікті орнатуға ықпал етеді.

Аннотация

В современной мировой ситуации роль литературы и культуры значительно возрастает в перспективе осмысления новых общечеловеческих ценностей. В основе усиления интеграционных процессов актуальность обусловлена расширением гуманитарного и культурного сотрудничества Казахстана со странами дальнего и ближнего зарубежья. Литература развивается ярко и интенсивно, влияет на диалог культур, так как писатели и поэты, живущие в разных странах и имеющие разные мировоззрения, участвуют в диалоге как современники, вступают, по мнению академика НАН РК С. А. Каскабасова, в переключку двух и более культур. Диалог становится все более отчетливым, насыщенным и весомым, а также способствует установлению международного уважения и терпимости в мире.

The study of the modern literary process is impossible without attention to the issues of interconnections and mutual influences. As it is known, each historical and literary epoch has its own specifics, including the field of literary interrelations. In the modern world situation, the role of literature and culture significantly increases in the perspective of understanding new human values. In basis of the strengthening of integration processes the relevance is due to the increasing humanitarian and cultural cooperation between Kazakhstan and the countries of far and near abroad. Literature develops vividly and intensively, influence to the dialogue of cultures, as writers and poets living in different countries and having different worldviews, participate in the dialogue as contemporaries, enter, according to the academician of the NAS RK S.A. Kaskabasova, in the roll over two or more cultures. The dialogue is becoming more and more distinct, richer and weightier, and also contributes to the establishment of international respect and tolerance in the world. [1, p.23]

Dialogue as an internal property of national cultures gives the literary process an international character. Today, every literary critic is a comparativist in some extent, because studying the history of national literatures and the modern picture of the world literary process is impossible without comparisons, contact

and typological interrelations, without analyzing the diverse processes of reception, literary translations, etc. New artistic forms arise, pushing the national boundaries of literature during translation by the synthesis of national peculiarities of two nations, represented by the author and translator. Literary translation is an impulse of cultural rapprochement of peoples, the establishment of friendship and mutual understanding between them.

The word picture is a reflection of reality in the spiritual world of person. A correctly recreated image does not distort the meaning of the whole work of art. A translator's talent and titanic work is required for a work of a foreign author to become part of a national culture, to penetrate the mind and excite the reader's soul. And paradoxically, but the translation is better, the less noticeable of a translator is the presence in it. Even Gogol said that "the translator should be, like glass, so transparent that it cannot be seen" [2, p. 170]. Attitude to the translation as an art imposes certain requirements on the translator.

Bakhytzhankanapyanov, BakhytKenzheev, AuezkhanKodar – the most distinctive figures of the modern literary process. Kazakhs, who wrote in Russian, freely draw from the wealth of two cultures accumulated by many generations. Having absorbed paints and rhythms of legends, songs of their native land from childhood, they naturally and simply introduce them into their speech. Their lyrical and philosophical thoughts lead us to recall the great tradition of Eastern poetry. There is a special charm of their books in this merger and interaction of two cultures.

Bakhytzhankanapyanov has been working in the genre of poetic translation for many years. Poems of Abay, Makhambet, Zhambyl, Kenen, ShakarimKudaiberdiev, MagzhanZhumabayev, an outstanding monument of Kazakh folklore poem "KyzZhibek", poetic works of many poets of the world, have been translated by him over the years. Bakhytzhankanapyanov belongs to the poetic generation, which was formed in Kazakhstan in the 1970's. The peculiarity of the poetry of Bakhytzhankanapyanov was largely determined by knowledge of the native language and knowledge of Russian literary language, national perception of the world and common humanity, mastering of Russian and world culture. He is actively working in film and television, the editor-in-chief of two almanacs – Literary Asia and Literary Alma-Ata, as well as the author and director of about 20 movies and videos, including Abai: Life and Work (1983), "Last Autumn of Shakarim" (1992), "Balkhash Saga" (about the life of repressed peoples sent to Kazakhstan (1990). Books published in "ZhibekZholy" publishing house was created by him, were repeatedly exhibited at international book exhibitions and fairs in Moscow, Frankfurt, Paris, Jerusalem, Almaty, Astana and They are awarded diplomas and prizes. B. Kanapyanov is a lyric poet. His lyrics are diverse, like life itself, he is excited by everything: his home, the endless steppe, the eyes of his beloved, the ancient and ever-young Alatau mountains, the mysterious space. All his works are about the main and eternal – about finding the meaning of life, about finding spiritual harmony, about the perfection of the universe and disharmony that a person brings into it.

*Пришли неизвестно откуда,
Уйдем неизвестно куда.
Последняя выбита ссуда
На смутные эти года.
Быть может, к последнему морю
Выводит дорога судьбы,
Где к звездному тянется рою
Блаженная пыль ворожбы.*

In his poetry, Bakhytzhankanapyanov deeply reveals the dialectic of interconnection and interdependence of all living and nonliving as the universal harmony of the Earth and Cosmos. This is his "Earth Ballad of Space". Inspired by the Aitmatov's novel "A Day Lasts for More Than a Century," she talks about the everyday cosmic perception of the world and, at the same time, the elevation of the image of an old woman selling melons at a station forgotten by God. Details such as the "UAZ", hiding behind a nameless hill, a soaring eagle, are marked by the launch of rockets from a nearby cosmodrome, following the cosmic wind.

In his work, cosmogony is the boundless infinity and unique beauty that exists for man. Thanks to his poetry, the image of the Kazakh steppe and the centuries-old mountains of Alatau acquired a philosophical and poetic meaning.

His verse is intelligent, with a large share of cultural and scientific richness. Bakhytzhankanapyanov reveals contemporary content in classical poetic forms (hexameter, sonnet) and archaic (spell). His poems are characterized by subtle metaphorical, complex associative links. Some of his poems are clearly modernist,

others are impressed by impressionism, while others are made to expressionism or surrealism. In general, his poetry is an example of a fusion of high tradition with a complicated technique of verse and a method of artistic thinking developed by the twentieth century.

Poetry of B. Kanapyanov – innovative in form and deeply philosophical in content. It fits organically into reality, because its creator seeks to comprehend this reality in all its fullness and scale. Poetry reminds people of the preservation of the highest spiritual values of man. Hence the subject of his poems is so wide and varied. In fact, there is not a single area in our life that would not cause his lively interest and would not be represented in his poetry. He is worried about the fateful events of the century, be it the Chernobyl disaster or other cataclysms of modernity. They pass through the soul of the poet, verified by that very cardiogram of his poetic heart. He was one of the first among the poets of his generation, who introduced the anti-nuclear theme in poetic creativity.

Repeatedly was in Semipalatinsk, Nevada and Chernobyl. The visit of B. Kanapyanov to the Chernobyl NPP in the very first days of the aftermath of the station's monstrous explosion was a real achievement. It was necessary to have the courage to, at the risk of such moments, go there to help people who are eliminating the consequences of the tragedy. As a result of these trips, a book of poetic journalism, *Stork over Pripyat*, appeared. This is a confession book, a response to trouble, complicity and pain of a person who has been at the epicenter of this trouble.

In the context of the development of interstate relations, the study of American sources on Kazakh literature is topical, and at present this process is becoming increasingly scientific and practical.

The cycle of works by B. Kanapyanov "Alma-Aty blues" includes verses from 1991-1999, such as "Alma-Aty blues", "Museum, Light", "And maybe", etc., all 43 verse. The picture of the world created by the poet in this cycle is closely connected with the first years of independence of the Republic of Kazakhstan. He is worried about the mystery of being, the poet's lyrics directly reflect the spirit of being of the people. The picture of the world shown in the works of this cycle hides a certain mystery and is fanned by the melancholy of the soul. For the poet, humanity plays the role of a nomad, who unites all nature in himself. In 1995, the American poet Peter Oresik translated a collection of poems by B. Kanapyanov "Time of Silence" ("Time of Silence", 1995) into English, they were published in Boston (USA). Thus, a creative basis was laid for mutual transfers, which are a productive form of development of translation business and intercultural communication. From the cycle "Alma-Aty blues" the following verses were translated into English: "Breath of my beloved", "Wantag's song", "And to a white page", "Autumn hid in crowns", "Night electric train", "Mountain road to fog", "Museum. Lamp". In the cycle, a group of texts is delimited from the rest, thereby uniting the texts in a single context. Cyclization is perhaps the most effective form of manifestation of the author's personality. Therefore, in the translation of cycles, the translation of the whole meaning, the organicity of the cycle, which is contained in the totality of works, is of paramount importance. First of all, the translator must be aware of the integrity of the picture, designate the connecting link cycle. It is necessary to determine not only the explicit value of the whole cycle, but also the implicit one, it is impossible to translate the selective products of the cycle, it is necessary to determine that these works form a cyclic interconnected circle. Unfortunately, P. Oresik translated not the whole cycle "Alma-Ata blues", but only selective works, which means the translator did not set out the integrity of the content of B. Kanapyanov's poetic cycle.

An interesting translation of the work "Breath of my beloved":

<i>Дыханиемоейлюбимой</i>	<i>The breathing of my beloved</i>
<i>Качнулотиишинуслегка,</i>	<i>slightly shook the silence.</i>
<i>Бытьможет, ангеломхранима,</i>	<i>Blessed by an angel, maybe,</i>
<i>Что входит в образ мотылька.</i>	<i>In the form of a butterfly.</i>

In the process of comparing two variants of one fragment, in translation, the semantic layers and the figurative-emotional character are transferred. The meaning of this verse embodies the "image of a moth." The moth is a symbol of beauty, eternity and moment, and embodies the transience and ephemeral nature of life. This image performs the ideological and compositional role of the entire work. "The image of a moth" is often found in Persian, Japanese, Russian and Kazakh literature. This is observed in the poetry of Magzhan Zhumbayev, as well as the work "Spring" by Abay Kunanbayev.

Thus, the creative union of B. Kanapyanov and P. Oresika is due to the similarity of ideas, themes, images in the works of poets, as well as in the translation of B. Kanapyanov's poetry, it is necessary to take into account the intonation, national color and specificity of using stylistic means.

The opinion of Peter Oresik, a poet from the USA, is important: “Kanapyanov’s poems, translated into English, have long been roaming in many countries. Suffice to say that his books were published in the USA, UK, Canada. I am glad that I took part in this co-creation as a translator. Time, according to Bakhytzhan, is a poetic journey into the ocean of memory. His poems are full of images of the steppe’s little-known poetic world and its changes over the last quarter century” [3, p.261]. In the preface of the book “The Time of Silence” A.Voznesensky writes: “The steppes of Central Asia generate not only great caravan routes and great winds. They give the world poets. Their poems work “over the barriers.” In the article devoted to the publication of this book, the American poet emphasizes: “The reader, following the will of the author and the translator, follows the poet along the mountain road of his poems, sees a distant bonfire through the fog in a mythical valley, sun rays through the rustling fall foliage, and evening lights windows of the modern city, which is the city of Alma-Ata. Time, according to the poetic statement of Bakhytzhan Kanapyanov, is not only the movement of the minute and hour hand or the electronic record of numbers, time is a poetic journey into the ocean of memory. In this book, the image of silence with every poem is filled with earthly and sacred illusion, high lyricism of the imagination. And this image of silence, in my opinion, will help the reader to present the poetic landscape of Kazakhstan” [3, p.261].

Each time brings to the fore the poet, who serves as a kind of tuning fork: according to him, the era adjusts the hearts and souls of people. To this category of poets today belongs BakhytKenzheev. It is hard to resist the temptation and not to repeat the words that have already become commonplace that it represents some kind of exoticism: born in Chimkent, raised in Moscow, lives in Canada, Kazakh by nationality, writes in Russian. BakhytKenzheev belongs to bilingual poets, writes in two languages.

Now Kenzheev often comes to Kazakhstan. There are many relatives and friends in Almaty. His childhood, of which he keeps fond memories, was spent in the old Moscow lanes. Kenzheev loves to be in his historic homeland in Kazakhstan, where he is loved and warmly received.

Geography poems Kenzheeva wide. Experiences and thoughts from different latitudes, geographical, cultural, historical and psychological, are intertwined in his poetry. Poet draws to the spiritual homeland, the one he had once left (maybe, in order to return again and again?).

In Almaty, the friends and admirers, the magazine Knigolyub, the editor of which is LiliyaKalaus, arranged meetings with BakhytKenzheev and published a wonderful book of his selected poems “Messages”. Among those who love these meetings, Kazakhstani journalist YerbolKurmanbayev: “BakhytKenzheev, like any good, real poet, writes, of course, for himself. Poets are a people who draw inspiration from themselves, and the topic within themselves, in their own world. He considers himself to be a man of planetary scale, he feels himself both Kazakh and Russian, or maybe Canadian, he is more skeptical about this. Therefore, he writes not for Kazakhstan, not for Russia, although he is a Russian poet, not for Canadians, he writes for himself. And when he describes his world, he writes about what worries him, then there is a reaction from people who read these verses.” B. Kenzheev – a poet and a writer, it is in his work that experiments with form are perceived not as something shocking, but quite ordinary and multifunctional. This is a manifestation of individual consciousness. Here his consciousness differs from that of a European poet, primarily because he is a pagan, a swinger. And he loves this life in all its manifestations. He likes to create holidays, his poetry is a celebration of the intellect. In his poetry there is no civil pathos, no ideology. Therefore, his poetry is not a photograph, it is something where the lyrical line of BakhytKenzheev sings and gives an underlying musical wave.

First of all, the criterion of translation should be the coincidence of personalities, the relationship of the souls of the author and the translator. According to Marshak, in order to truly not only with your head, but with your heart, understand the world of Shakespeare’s feelings, Goethe or Dante, you need to find something appropriate in your experience of feelings, study the life of the country, reality, life, historical epoch. Secondly, the translator must preserve the purity and beauty of the language, experience the same feelings and catch the same mood of the author so that the inner life of the translation matches the inner life of the original. Translator Igor Poluyakhtov, who owns English translations of the modern Kazakh poet AuezkhanKodar, owns all these criteria and principles.

At first he acts as a reader, i.e. he decodes the author’s text, and then, as an author, encodes the information received by means of another language. Thus, translation is a creative process of transcoding information from one language to another.

Obviously, in a poetic translation, it is always necessary to reproduce all the above elements as accurately as possible. However, paradoxically, the main peculiarity of the poetic translation is its conditionally free character, and if there are deviations caused by linguistic differences that are characteristic of the prosaic translation, that is, the deviations characteristic of the poetic translation are those that the form requires.

English and Russian languages differ primarily in their grammatical structure. However, the problem of translation begins with the choice of a word, complex lexical and grammatical transformations are carried out with transitions from lexical units to grammatical ones and vice versa. The translator must, as it were, reincarnate as an author, accepting his manner and language, intonation and rhythm, while maintaining loyalty to his language and, in a sense, his poetic individuality. It must be remembered that the translation of an outstanding literary work itself must be such.

As for the creative biography, AuezkhanKodar – a poet, translator, cultural theorist. He writes in two languages – Russian and Kazakh. The author of the poetry collections “Winged Pattern” (1990), “Kanagat Ғ Қ Ғ аты” (in Kazakh) (1994), hermeneutic collection “Abay (Ibrahim) Kunanbayev” (1996), the book “Circles of Oblivion” (1998), plays “Birthday “And” The Oath of Akadil “, the book” Essays on the history of Kazakh literature “(1999).

He translated the works of Abay, MagzhanZhumbabayev, ZhumatayZhakipbaev into Russian. Translated into Kazakh language drama Eug. Zamyatin “Atilla”, the philosophical work of Martin Heidegger and Jose Ortega iGasset.

A. Kodar – Kazakh writer of a new wave, bilingual poet and playwright, philosopher, literary critic, translator of national classics.

The Russian language belongs to the Indo-European language family, and Kazakh to the Turkic family. For the former, inflection is characteristic, and for the latter, agglutination. Therefore, if in the first case, Auezkhan used the syntactic possibilities of the Russian language (the translation clearly demonstrates an excessive predilection for analytical grammatical forms and syntactic constructions, to the detriment of inflectional ones, such as the frequency of short adjectives and participles. semantic shades of certain alliances of definitive constructions), then secondly, i.e. in the Kazakh translations, Auezkhan is engaged in analytic content of the native language, seeking to find adequate adepts of such philosophical categories as being, existence, etc.

AuezkhanKodar’s poetry is diverse. The collection “Flowers of Ruins” (The Flowers of ruins, 2004), which consists of four major sections: “Flowers of Ruins”, “Roman Motifs”, “Sonnets of Lyre”, “Road to Steppe Knowledge”. They are united by a sense of absurdity. Eastern poetry is always a philosophical comprehension of life. A. Kodar’s love for Eastern wisdom is combined with the aesthetics of European decadence.

Along with Kazakh zhyrauShalkiiz, Kaztugan, AsanKaigy, Makhambet and others, Kodar describes the intellectual strategies of Abai, Shakarim and ChokanValihanov. They correspond to the nomadic doctrine of man and are addressed to everyone who seeks to discover the path to true life. And we must not forget that a good literary translation is a tremendous value. And this “bridge” is for mutual knowledge of each other. It is now extremely important to make the connecting thread of literary times not interrupted, so that the new generation coming into literature will become worthy successors of the works of Abai and Shakarim.

Kazakhstan at the current boundary of historical development is in a situation of large-scale informational inquiry. The problems of the intensive, social, polytechnic, cultural, economic, spiritual development of the people of Kazakhstan today and in the near historical perspective brought to the fore the questions of the state of “Translation Studies” in the republic. And, as it turned out, according to A.Zh.Zhaksylykov, a scientist, modern writer and translator, there are a lot of “difficult knots”. [4, p.7]. During the years of perestroika and new economic construction in Kazakhstan, translation acquired particular relevance due to the need to develop in the state language all areas of office work, the use of simultaneous translation in numerous forums, conferences, scientific, cultural, meetings of parliament, government, akimats, departments. Our science, culture, education, spheres of domestic and foreign policy are experiencing an ever-increasing shortage of the latest scientific and other special literature, including encyclopedias, dictionaries, reference books of foreign origin. All of this literature needs to be translated into Kazakh on an increasing scale. It is also necessary to organize a systematic and large-scale translation of the world artistic classics into the Kazakh language, since with the collapse of the Soviet Union we lost, among other things, the translation infrastructure. The process of creating the republican Internet, the development of new communication and information systems based on the state language has given particular relevance to the translation business. There was also an urgent need for highly qualified translation personnel of various profiles, including simultaneous translators, translators of scientific texts, translators-referents, military translators, translators of business documents, literary texts, translation theorists, and teachers in the field of translation. Practically every more or less responsible organization needs a qualified interpreter of an oral and written profile.

The opening of the faculties and departments of “Translation Studies” in the universities of the republic showed the presence of acute problems: a shortage of scientific and educational literature in this specialty, es-

pecially dictionaries and workshops, texts and programs on an electronic basis. Each department, department and faculty are trying to solve these issues to the best of their abilities.

Analyzing this situation, understanding the relevance and complexity of these issues, we propose to solve them at the level of special state programs. This, of course, involves the centralization of the activities of translators in Kazakhstan. In particular, the opening of the translation institute, where the best translation personnel would be concentrated, was organized both as a multidisciplinary translation process and the teaching of the “Translation Case” by the relevant departments. Such an institution would receive on a planned basis state orders for translation on a budget, grant and tender basis, moreover, the existence of such an institute would allow more effectively coordinate the research activities of various departments and departments in translation business, monitor education and training in various regions of the republic. Consequently, at this stage there is a long overdue need to open such an institution. In the meantime, the efforts of translators, theorists, and teachers of the Translational Business in Kazakhstan are in the nature of a fragmented, fragmented, non-systemic process.

Bibliography:

1. Диалог культур и литератур // Межрегиональная культурно-просветительская акция: сборник подготовительных материалов. – Кемерово, -2009.
2. Гоголь Н.В. Полное собрание сочинений. – М.: Художественная литература. – Т.14.
3. Канапьянов Б. Над уровнем жизни: Стихи, поэмы, переводы. – М.: Художественная литература. – 1999.
4. Жаксылыков А.Ж. Актуальные проблемы художественного перевода и развитие казахской литературы // Хрестоматия. – А., – 2011.

Otynshiyeva A.A.
*PhD, senior lecturer of Department of International Law,
Faculty of International Relations, Al-Farabi KazNU*
Balabekova N.E.,
Master of Humanities, history teacher of school №198

DISTANCE LEARNING IN AL-FARABI KAZNU: THEORETICAL AND PRACTICAL ISSUES

Annotation

This paper studies distance learning practice at Al-Farabi Kazakh National University. KazNU is the leading university of the Republic of Kazakhstan. According to international organization “GreatValueColleges” KazNU was among the 50 most technologically advanced universities of the world, ranked 31st in the rating.

This article reveals the experience of implementing e-learning at KazNU. The specifics of the application of the following technologies are disclosed: access to electronic materials, preparation and use of electronic textbooks, distance learning aids, electronic journals, training web resources, web seminars. The article reveals the experience of preparing of mass open online courses. Online communication between participants in the distance learning process in KazNU is carried out through a modern system of online video conferences Adobe Connect. The article emphasizes the availability of distance learning process at any time and regardless of the location of students and teachers.

In the article the following problems are analyzed: the quality problem of electronic courses; legal problems related to the protection of intellectual property; financial problems related to the costs of preparing e-courses and updating them; staffing problems associated with the training of teachers who are **able and willing** to develop and constantly update such courses.

Key words: E-learning, e-courses, mass online courses, international rating, teacher.

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗҰУ-ІНДЕ ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚИТУ: ТЕОРИЯЛЫҚ ЖӘНЕ ПРАКТИКАЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Түйіндеме

Бұл мақала ҚазҰУ-да электрондық оқыту тәжірибесін зерттеуге арналған. Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ – Қазақстан Республикасының жетекші университеті, әлемдегі ең озық 50 технологиялық университеттердің қатарына кірді.

Электронды материалдарға қолжетімділік, электронды оқулықтарды, қашықтықтан оқыту құралдарын, электрондық журналдарды, білім беру веб-ресурстарын, вебинарларды дайындау және пайдаланудың келесі ерекшеліктерінің ерекшеліктері анықталды. Мақалада бұқаралық ашық онлайн курстарды дайындау тәжірибесі де көрсетіледі. ҚазҰУ-да қашықтан оқыту процесіне қатысушылар арасында онлайн-коммуникация Adobe Connect-дың заманауи онлайн бейне-конференциялық жүйесін қолдану арқылы жүзеге асырылады. Мақалада қашықтықтан оқытудың қол жетімділігі кез-келген уақытта және студенттер мен оқытушылардың орналасуына қарамастан ерекшеленеді.

Мақалада электронды курстардың сапасы мәселесі; зияткерлік меншікті қорғауға қатысты құқықтық мәселелер; электронды курстарды дайындау және оларды жаңарту шығындарымен байланысты қаржылық мәселелер; Мұндай курстарды үнемі жетілдіріп, үнемі жетілдіре алатын мұғалімдерді оқытуға байланысты кадрлық мәселелер қарастырылады.

Түйінді сөздер: электронды оқыту, онлайн курстар, халықаралық рейтинг, оқытушы.

Аннотация

В статье рассмотрено практика проведения электронного обучения в Казахском национальном университете им. аль-Фараби. Отмечается, что по итогам исследования известной международной организации «GreatValueColleges» КазНУ им. аль-Фараби вошел в число 50-ти самых технологически развитых университетов мира, заняв в рейтинге 31 место.

В данной статье раскрывается опыт внедрения электронного обучения в КазНУ. Раскрывается специфика применения следующих технологий: доступ к электронным материалам, подготовка и использование электронных учебников, дистанционные средства обучения, электронные журналы, учебные веб-ресурсы, веб-семинары. В статье раскрывается опыт подготовки массовых открытых онлайн курсов. Online коммуникации между участниками дистанционного учебного процесса, в КазНУ осуществляется путем применения современной системы онлайн видео конференций Adobe Connect. В статье особо отмечена доступность дистанционного учебного процесса в любое время и вне зависимости от месторасположения студентов и преподавателей.

В статье анализируются следующие проблемы – проблема качества электронных курсов; правовые проблемы, связанные с защитой интеллектуальной собственности; финансовые проблемы, касающиеся затрат на подготовку электронных курсов и их обновление; кадровые проблемы, связанные с подготовкой преподавателей, способных и желающих разрабатывать и постоянно обновлять такие курсы.

Ключевые слова: Электронное обучение, онлайн курсы, массовые онлайн курсы, международный рейтинг, преподаватель.

Introduction. There are over than 122 universities in the Republic of Kazakhstan. The largest number is concentrated in Almaty that is 44 universities, Astana 13 universities and South Kazakhstan region 12 universities. One of the issues is the transparency problem in the management of education. Transparency means lucidity, openness, accessibility, accountability, state authorities' responsibility to civil society. [1]

The principle of transparency in the field of education is exercised in the system of distance learning. As an example, let us refer to the experience of Al-Farabi KazNU. Al-Farabi Kazakh National University is the leading multidisciplinary higher educational institution in Kazakhstan. The multi-level system of education of KazNU includes: higher basic education, HEI, master degree and PhD degree. Admission to KazNU is given on state educational grants and on a contractual basis. Training of specialists is done on more than one hundred and eighty programs.

KazNU has 16 faculties, college, institute of advanced studies, seven research institutes, and eleven based scientific centers. There are more than 20,000 students at KazNU, which comprise undergraduates, masters and PhD students. The teaching staff of KazNU consists of more than 3000 people.

Main part. KazNU was formed on January 15, 1934 as a part of the Faculty of Biology, Physics and Mathematics, where 54 students were studying and 25 lecturers were working. Among them, there were five professors and ten associate professors.

The Universities in Moscow, Leningrad, Kazan, and Ukraine helped in the formation of KazNU. During the Great Patriotic War, 287 students and employees (including 135 volunteers) went to the front. The student Popov A.G. was awarded the title of Hero of the Soviet Union.

After gaining independence of the RoK in 1991, Kazakh State University was given the name of the great scientist, thinker and encyclopedist, “The Second Teacher” of the East – Abu Nasr al-Farabi. The title of al-Farabi has become firmly established in the history of world science and culture. His works had a great influence not only on the development of Turkic and Kazakh philosophy, but also became a bridge for the rapprochement of cultures of the West and East. [2]

Currently, the university is a large smart intellectual corporation. The contemporary scientific and innovation infrastructure is functioning here, consisting of 8 scientific research institutes and a scientific and technological parks, 5 institutes and 30 scientific centers of social and humanitarian profile. There is a deep cooperation with 10 scientific research institutes “Horde of Science”. The university is opening joint international research laboratories with leading foreign universities. The university creates centers of Al-Farabi in foreign organizations of science and education.

The European quality mark has been awarded to a number of our University programs. The complex structural modernization and system transformation were carried out – a result-oriented management system, process management and rating of achievements were introduced, international cooperation and internationalization were actively developed, infrastructure was improved.

Al-Farabi KazNU topped the rating of the best sites of Kazakhstani universities. University position in the ranking of Webometrics is 1st place in Kazakhstan in 2016. KazNU is today the first and only HEI in the educational system of the Republic of Kazakhstan, which is awarded with a special diploma of the authoritative international agency Thomson Reuters “For outstanding achievements in field of science in 2011”.

Based on the notable study results of the famous international organization “GreatValueColleges”, Al-Farabi KazNU became one of the 50 most technologically advanced universities in the world, ranking 31st place in the rating. It should be mentioned that in the rating the Kazakhstani University is not only representative of the CIS countries, but also Eastern and Central Europe, along with Singapore and Japan it represents of the entire Asian continent. [3]

On the basis of Al-Farabi KazNU, in accordance with the UNITWIN program proposed by UNESCO, the UNESCO Central Asian Regional Hub for Sustainable Development was established. The UNESCO Chair on Sustainable Development was opened.

The university is the leader in the Republic of Kazakhstan on participation in the EU programs – TEMPUS, ERASMUS MUNDUS, which allows fully adapt the basic principles of the Bologna process and bring the academic policy of the university closer to European standards. These are 9 projects of TEMPUS, 7 projects of Erasmus Mundus, in 3 projects KazNU acts as a co-coordinator.

Within the framework of the International Consortium UNIFORM Project in conjunction with the University of Tokyo, a unique project is being implemented to create and launch the first national Nanosatellite in the history of Kazakhstan. This development along with other projects was presented at Expo-2017.

Mass open online courses (MOOC) – is a modern trend of distance learning. Al-Farabi Kazakh National University is the instant leader among Kazakhstani universities in the implementation of MOOC on the open platform OpenEdx. It is appropriate to mention the advantages of MOOCs – the mass character – participation of hundreds and thousands of students in one course; openness – all courses are presented in an open mode; online mode – all people can participate, regardless of location; comfort – everyone chooses their own mode and pace of training.

Figure 1 The Benefits of MOOC.

Since 2014-2015 academic year, Center for Distance Education of Al-Farabi KazNU together with the faculty staff members has started the activity on the creation and formation of the MOOC system. Currently, on the Internet address <http://open.kaznu.kz> the University’s own MOOC platform operates based on the Open edX system.

On October 1, 2015, the first open courses were launched from leading lecturers of al-Farabi KazNU on the core subjects “Theory of Probability” and “Physical Tasks with Associate Professor V. Kashkarov”. [4]

KazNU established the Institute of Distance Learning (IDL), which included the creation of a center for mass open online courses. Nowadays, 42 mass open online courses have been developed. 35 MOOC were launched out of them, two courses were launched twice in 2016-2017 academic year, seven courses are being conducted to create a full-fledged MOOC.

Currently, the work is aimed at creating qualitative courses. Today, the lecturers are being trained by familiarizing them with the market of the MOOC and the process of their creation. The most recorded students are noticed in the course “Constitutional Law of the Republic of Kazakhstan”. The issue of creating MOOC is of copious interest to many lecturers of domestic education. The possibility of their use in the educational process, the art of shooting video lectures, the use of modern technologies and many other issues were discussed at the advanced training course on the topic “Development of mass open online courses (MOOC)”.

Massive Open Online Courses (MOOCs) are a relatively new learning phenomenon where learners access freely available online educational multimedia materials, and connect with large numbers of other

learners via social engagement tools such as discussion forums. Online educational materials, such as videos, glossaries, public repositories, images, and timelines serve as pedagogical tools within a structured course platform, and assessment is conducted via formative quizzes, peer review, essays, and responses to open questions. MOOCs have been hosted on a wide variety of different commercial platforms that allow for open resources and course teaching to be structured in one location (e.g., Coursera, edX, and Futurelearn). These platforms facilitate discussion forums used by learners to comment on course content and share knowledge with one another, and by educators to support social learning, foster community, and promote learner retention.

Comparing MOOCs with textbooks makes little sense to me, as textbooks are copyrighted and faculty maintain some semblance of compensation for their intellectual work their academic labor. This is less clear when it comes to the world of the MOOC, but of course for anyone concerned about faculty being adequately rewarded for their intellectual contributions (such as the American Association of University Professors), it supports the position that professors need to maintain high levels of control over MOOCs as intellectual property. In my book, I actually highlight how two democratic ideals sometimes clash within the context of the MOOC movement: the ideals associated with the “knowledge commons” (that knowledge and information should be readily available, including courses and course materials), and the ideal that laborers ought to be justly compensated for their work in this case, academic laborers and their development and delivery of courses. [5]

Education and training provision has expanded dramatically over the past few years. Keegan investigated five main aspects of these definitions and used them to form a comprehensive definition of distance education:

- The separation of teacher and learner throughout the length of the learning process;
- The influence of an educational organization in planning and preparing learning materials;
- The use of technical media – print, audio, video, or computer – to connect teacher and learner and carry the content of the course;
- The provision of two-way communication so that the student may have advantages or even initiate dialogue;
- The absence of the learning groups throughout the learning and studying process so that people are usually taught as individuals and not in groups, with the possibility of occasional meetings for both didactic and socialization purposes. [6]

For Moore, distance education is composed of two parts, each of which can be measured. First is the provision for two-way communication. Some international systems offer greater two-way communication than others. Second is the extent to which a course is responsive to the needs of the individual student. Some programs are too structured, while others are very responsive to the needs and aims of the individual learner. [7]

It should be expanded the role and importance of distance education from international perspective. For example, The United States Distance Learning Association is a professional organization of those involved in distance education. Turkish Anadolu University reached over 500,000 distance education students, which made it the largest university on Earth, according to the World Bank in 2000. The Open University of Hong Kong opened in 1989 to serve residents of that huge metropolitan area. Recently, the university has begun to market itself to learners in China and Southeast Asia. Open University of the United Kingdom, a degree-giving distance teaching university offering full degree programs, sophisticated courses, and the innovative use of media.

In the educational-scientific process of Al-Farabi KazNU, distance educational technologies (DET) are applied for students of correspondence courses and people with disabilities, as well as for students who have left the country for exchange programs, academic internships and academic mobility [14].

Training takes place remotely in a learning management system <http://dl.kaznu.kz/>. The duration of one semester is 8 weeks. After the end of the academic term during the examination session (10-12 days) the student must appear at Al-Farabi KazNU. All materials (lecture notes, video lectures, presentations), assignments (tests, written assignments, collective discussions) are provided to the student in electronic form and the possibility of online consultation (chat, audio-video conferences) and offline (correspondence, discussion forum) .

During the academic term, the student, by completing assignments in the distance learning system, can score a maximum of 100 points out of 200 possible, for each discipline. At the end of the academic semester, at the set dates, the student must appear at al-Farabi KazNU for passing the examination session, which can score the remaining 100 points for each discipline.

We will point out the advantages of teaching with the use of distance educational technologies. So, the student does not have to pay for the journey, accommodation, and in the case of foreign universities does not need to spend on a visa and passport. That is why distance learning is less expensive. In US, 51% of educational services are carried out via the Internet. And all students of American universities are required to undergo at least one course using Internet technologies. According to Fletcher's research, e-learning saves from 35 to 40% of the time compared to conventional schooling [8].

A student who studies remotely can independently decide when and how much time during the semester he concentrates on studying the material. Students do not need to worry about distance from their classmates remotely. You can always return to the study of more complex issues, watch video lectures several times, read the correspondence with the lecturer, and you can skip already known topics. The main thing is to successfully pass the intermediate and final attestations. With traditional training, it is rather difficult for the lecturer to devote the necessary amount of attention to all the students in the group, to adjust to the pace of each work. The use of remote technologies individualizes the work of the lecturer with each student. [9]

We will point out the advantages of teaching with the use of distance educational technologies. Financial issue – financial costs are less than classroom training. Saving time – the student independently disposes of his time. The ability to learn at your own pace – the main thing is to successfully pass the intermediate and final attestations. Individual approach – the instructor works with each student individually. Please see the Figure 2 below.

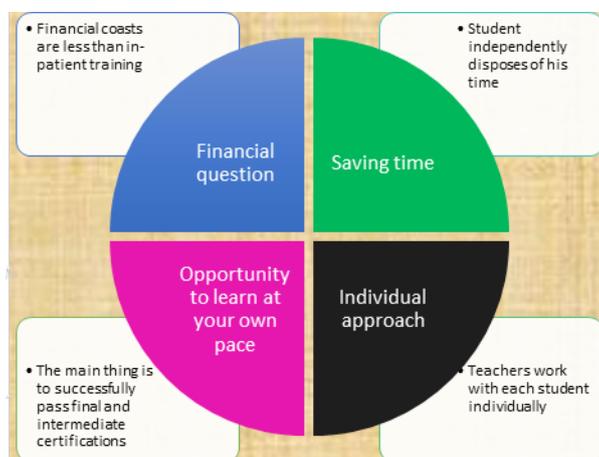

Figure 2. The positive effects of learning with the use of distance learning technologies

International experience in implementing distance learning

Face-to-face contact teaching is one of the student learning support services often provided by distance teaching institutions (DTIs). This involves formal meetings of teachers and learners for the purpose of teaching-learning interactivity which may include formal teaching, tutorials, seminars, and group discussions, usually for remedial purposes, and practical or laboratory work. On some occasions, students may meet to take part in teleconferencing or teletutorials. During these contact sessions, students are also able to enjoy both group and individual social interactions. Thus, face-to-face contact sessions obviate one of the main criticisms that distance learning gives only instruction and not education. The contact sessions also mitigate the isolation syndrome of distance learning. [10]

However, the premium placed on contact sessions varies between institutions. Practices indicate that this depends on three main factors: the size of the institution (student population), the organizational / management structure, and the nature and types of courses being taught by the institution. These factors, to a great extent, determine the role assigned to and the reliance placed on contact sessions. The provision therefore varies from none at all to a strong component.

University distance education exists in two principal forms: either a university offers a distance education program in addition to traditional classroom teaching or it is an institution solely devoted to teaching at a distance. Over the twenty years since the open universities were created, there has been much discussion about the differences and similarities, the strengths and weaknesses of the two types of institutions. We must first, however, understand the foundations of the university in the late twentieth century. Its values and traditions will help us determine if distance education is compatible with the university, for the same values and traditions are claimed to form the foundation for open universities. [11]

In the course of studying the introduction of e-learning at al-Farabi Kazakh National University, the following problems were identified.

First and foremost, the current state of the online education industry is new to the education market in Kazakhstan, and accordingly not all universities keep track of this system of education. In this regard, Kazakhstani universities need to be taught how to plan, develop, start and restart their MOOCs. Al-Farabi KazNU through special training programs can promote the advantages of MOOC and teach universities how to create effective online courses and apply them in various forms and approaches of training. Secondly, the main problem is the problem of quality. The first courses of the MOOC revealed a number of quality problems. It is necessary to use more widely infographic, video games, etc. Thirdly, there are legal problems associated with the protection of intellectual property. In this regard, it is necessary to establish the authorship of the courses on a legal basis. It can be highlighted the personnel problems associated with the training of teachers who are capable and willing to develop and constantly update such courses. Fourthly, there are also financial problems related to the costs of preparing electronic courses for their updating. [12]

Finally, the largest number of issues to persistence associated with the psychological and sociological nature of the student. These problems consist of: (1) uncertainty of an educational or professional aim, (2) stress of multiple roles of learner (school, work, home), (3) time management problems, (4) problems related to learning style differences, (5) technical problems, and (6) overachievement or fear of failure. The statistics pointed to the individualness of learning, whether at a distance or in a traditional setting. [13]

Conclusion. It is necessary to constantly improve the skills of lecturers using e-learning technologies. For the preparation of e-courses, the experience of expert instructors should be used. It is advantageous to develop e-learning, create an inter-university Center for the evaluation of the quality of e-courses in Kazakhstan, the training of lecturers.

It is appropriate to involve companies operating in the information technology market to solve problems of complex informatization of universities. KazNU is the flagship in launching distance learning in Kazakhstan HEI. In this regard, it necessary to disseminate the experience of KazNU for all universities in Kazakhstan and Central Asia at all. [15]

To conclude, distance education can be as effective as any other category of instruction. Distance Learning occurs and knowledge is retained. Students internationally report that they have learned and that they feel their distance learning experiences are as successful as more traditional education. The keys to successful distance education and learning are in the design, development, and delivery of instruction, and are not related to geography or time. Teaching at a distance is a challenge. The teacher needs to be creative and imaginative in the design and structure of the course. One rule of thumb is that good interactive learning course that work in a traditional classroom may be adaptable to the distance learning environment. But they may require more than just some changes to the visuals or the handouts – they may demand inventiveness and innovation in the modern era.

Bibliography:

1. Agboola, B., 1992, 'Contact Sessions in Distance Education: An Asset as well as a Burden In B. Scriven, R. Lundin, and Y. Ryan, eds., Distance Education for the 21st Century. Papers of the 16th ICDE World Conference. Queensland University of Technology, pp. 142–49
2. Agachi, P., 2017, 'Improving Performance of Universities Using University Rankings. Case Study Al Farabi Kazakh National University', Journal of Research in Higher Education, Vol 1 pp. 30-33.
3. Barron, A., Ivers, K. & Sherry, L. (1994). Exploring the Internet. The Computing Teacher Vol. 22(2) pp. 14-19; Lynnette, R. (1997) Creating the Virtual Classroom: Distance Learning with the Internet 1st, John Wiley & Sons, Inc. New York, NY, USA; Drysdale J., Graham Ch., Spring K., Halverson, L. (2013) An analysis of research trends in dissertations and theses studying blended learning, The Internet and Higher Education, Vol 17, pp. 90-100.
4. Croft, M., 1992 'Single or Dual Mode: Challenges and Choices for the Future of Education In Ian Mugridge, ed. Distance Education in Single and Dual Mode Universities (perspectives on distance education). Vancouver: The Commonwealth of Learning, pp. 49–58
5. Doris, U. & Bolliger, O. (2009). 'Factors influencing faculty satisfaction with online teaching and learning in higher education' Journal Distance Education, Vol 30, Issue 1, 2009, pp.103-116.
6. Gallagher, S. & Wallace, G. (2018). *Trinity College Dublin, The University of Dublin, Ireland // A Far Cry from School History: Massive Online Open Courses as a Generative Source for Historical Research*
7. Ibrayeva, A., Seifullina, A., Kassymjanova, A. & Otyynshiyeva, A. 2017, 'Applying New Management Principles to the Activities of Law Enforcement Agencies in the Republic of Kazakhstan as a Basis for Strengthening the Legal Culture of Kazakhstani Society' Proceedings of the 13th European Conference on Management, Leadership and Governance. London, UK, December 11-12, 2017, pp. 223-227.

8. Karr, CL, Weck, B, Sunal, D. & Cook, T. 2007 'Analysis of the effectiveness of online learning in a graduate engineering math course' *Journal of Online Interactive Learning*, viewed 22 May 2018 from: www.ncolr.org/jiol/archives/2003/winter/3/ms02023_Karr; Belanger, F., Jordan, D., 2000 *Evaluation and Implementation of Distance Learning: Technologies, Tools and Techniques*, Idea Group Publishing, USA
9. Keegan, D. (2013) 3rd edn, *Foundations of distance education*, Routledge, London
10. Moore, M. & Kearsley, G. (2012) *Distance Education: A Systems view of online learning*, 3rd edn, Wadsworth Cengage Learning, USA
11. Mutanov, G. *KazNU Al-Farabi began training specialists on the programs of GPIIR-2*, viewed 28 May 2018, from http://www.fincen.kz/news/?ELEMENT_ID=580; Kerimkulova, S., Kuzhabekova, A., 2017, 'Quality Assurance in Higher Education of Kazakhstan: A Review of the System and Issues' Chandos Publishing pp. 90-95, viewed 25 November 2020, from <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-100553-8.00006-9>
12. Phipps, R., Merisotis, J. (1999) "What's the Difference? A Review of Contemporary Research on the Effectiveness of Distance Learning in Higher Education" Institute for Higher Education Policy, Washington, DC. American Federation of Teachers, Washington, DC
13. Moore, J., Dickson-Deane, C., Galyen, K. (2011) E-Learning, online learning, and distance learning environments: Are they the same?, *The Internet and Higher Education*, Vol 14, Issue 2, 2011, pp. 129-135.
14. Tussupova, A., Baitukayeva, A. & Smagulova, A. 2018 'The role of self-education in distance learning' *International relations and international law journal*, [S.l.], Vol 81, n. 1, pp. 142-149, viewed 21 November 2020 from: <http://bulletin-ir-law.kaznu.kz/index.php/1-mo/article/view/773>
15. Willis, B. (1993). *Strategies for teaching at a distance*. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 351 008)

ЗАҢГЕРЛЕРДІ ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Қоғамдық көзқарастың жаһандық ықпалдан өзгеруіне байланысты білім беру жүйесінде де жаңғырту дәуірі басталды. Бұл өзгерістердің негізі білім берудегі заманауи инновациялық технологияларды қолдануға негізделген оқытудың жаңа тәсілдерін әзірлеу болып табылады. Қазіргі Қазақстанның дамуында құқықтық білімнің рөлі оның Конституциямыздың 1-бабында бекітілген демократиялық және құқықтық мемлекет ретінде орнығуы[1] міндеттерімен, елдің экономикалық және әлеуметтік дамудың әлемдік үрдістерінен артта қалу қаупін еңсеру қажеттілігімен анықталады. Осы себептерге байланысты құқықтық білімді жинақтап жүйелендіру, жетілдіру және атадан балаға сабақтасты түрде берілуін қамтамасыз ету маңызды мәселе болып табылады. Бұл үшін бір жағынан, ескі оқыту жүйесінің қазіргі заманға сай, әлі де болса да актуальды жерлерін қалдырып, екінші жағынан, заманауи және болашаққа негізделген жаңа технологияларға негізделген тиімді әрі икемді дамушы сипаттағы құқықтық білім беру жүйесін қалыптастыру керек.

Осы мәселелерге байланысты қазақстандық білім беру саясатының негізгі міндеті – оның негізін сақтау, адамның, қоғамның және мемлекеттің ағымдағы және болашақ қажеттіліктерін сақтау негізінде білім берудің қазіргі заманғы сапасын қамтамасыз ету. Заманауи құқықтық білімнің маңызды үрдісі болып оның әлемдік интеграциясы мен интернационализациясы табылады, бұл елдерді жақындастыруға, бірыңғай ғаламдық білім беру кеңістігін қалыптастыруға жағдай жасайды.

Қазақстан Республикасы Болон үдерісі мен жоғары білім беру Еуропалық кеңістігінің Орталық Азиядағы алғашқы толыққанды мүшесі. 2010-жылы 11-наурыз Болон үдерісіне қатысушы елдердің Білім министрлігінің шешімі бойынша Болон Декларациясына қол қойылған күн ретінде қазақстандық жоғары білімнің тарихына енді. Қазақстан Республикасы Болон үдерісінің 47 қатысушы елі болды. Қазақстанның Болон үдерісіне қатысудағы мақсаты – еуропалық білім беру жүйесіне қол жеткізу, білім берудің сапасын арттыру, жоғары білім берудің сәйкес жүйесін қабылдау арқылы студенттер мен оқытушылар құрамының тұтастығын арттыру, кредиттер жүйесін қолдану, қазақстандық оқу орындарының бітірушілеріне жалпыеуропалық диплом қосымшасын беру[2].

Болон декларациясының негізгі қағидаларын мынадай маңызды мәселелер ретінде келтіруге болады: мамандарды даярлаудың екі деңгейлі (үш деңгейлі) жүйесін енгізу (бакалавриат-магистр); кредиттік жүйені енгізу; білім сапасын бақылауды қамтамасыз ету; ұтқырлықты арттыру; түлектерді жұмыспен қамтамасыз ету[3]. Интеграция және білім беруді интернационалдандыру білім беру қызметтерінің әлемдік нарығын құрайды. Дәстүрлі (классикалық) біліммен қатар заманауи білім беру және ақпараттық технологияларға негізделген дәстүрлі емес оқыту әдістері кеңінен қолданылады. Құқықтық білім беруді дамытудың қазіргі заманғы үрдістері әртараптандыру, интернационалдандыру, дараландыру, озық және үздіксіз білім беруді дамыту, оны қарқынды және компьютерлендіру, сондай-ақ циклділік пен көп сатылы қағидаларын дамыту сияқты мәселелерді қамтиды. Барлық осы үрдістер қоғамның әлеуметтік-экономикалық дамуының заманауи талаптарына сәйкес құқықтық білім сапасын арттыруға ықпал етуі тиіс. Әртараптандыру білім мазмұнын әртүрлі тәсілдермен кеңейтуде, жаңа пәндер мен мамандықтарды, білім беру нысандарын, білім беру әдістерін және технологияларын дамыту арқылы көрініс табады. Осы негізде мамандықтар мен пәндердің жаңа сапасы, білім беруді басқарудағы әдістер мен технологиялар пайда болады. Құқықтық білім беруді әртараптандыру оның әртүрлі сипаттамаларында, яғни, ұйымдастыру, әдіснама, технология, білімді бақылау сияқты әрекеттерінде көрініс табады.

Қазіргі уақытта педагогикалық білімнің белсенді жаңаруы бар. Соңғы онжылдықта дәстүрлі білім беру технологиялары қоғамның қажеттіліктерін толығымен қанағаттандыруды тоқтатты. Экономиканы және әлеуметтік саланы дамытудың, жеке адамның мансабын құрудың алғышарттары «өмір бойы білім беру» орнына «өмір бойы білім алу» түсінігін жүзеге асыруға айналды. Ғылыми-техникалық прогресті жеделдету, қоғамдық өмірдің көптеген аспектілерінің жылдам өзгеруі көптеген адамдардың үнемі дайындығын, қайта даярлығын немесе біліктілігін арттыруды талап етеді. Бұл

проблемаларды шешу тек инновациялық технологияларды қолдану арқылы ғана мүмкін болады. Ол үшін мына ұстанымдарға жүгінген дұрыс: 1) өзіндік оқудың басымдылығы; 2) студенттің оқытушымен және топтастарымен өзара бірлесіп жұмыс істеуі; 3) әлеуметтік және кәсіби оң тәжірибені қолданып, жаңа білім алуға кедергі келтіретін немесе ескірген ұстанымдар мен тәжірибеден арылу; 4) оқытуда жеке бас ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен мүдделерін ескеру; 5) білім берудегі мақсаттарды, мазмұнды, нысанды, қайнар көздерді, құралдарды, уақыт пен орынды, әдістер мен бағалауды таңдауда ерік беру; 6) білім алуға студенттің саналы, ерікті түрде келуі; 7) алған білімдердің шынайы өмірде қажеттілігі; 8) білім берудің жүйелілігі; 8) білім беру нәтижелерін тезірек практикамен ұштастыру керек; 9) тәлім алушының тұлғалық жетілуін қамтамасыз ету.

Табысқа жетуді қалайтын заманауи оқытушы, бірінші кезекте іс жүзінде отандық және шетелдік инновациялық тәжірибе негізінде «жаңа кәсіби міндеттерді шешуге қабілетті оқытушы»- деген сұранысқа ие болу керек[4;17]. Бірегей дағдылар мен қабілеттер, оларды үнемі өзгертін қызмет жағдайларына бейімдеу қабілеті, жоғары біліктілігі адамның және ұйымның материалдық байлығының және әлеуметтік мәртебесінің басты факторы, жетекші өндірістік ресурс болып табылады. Жоғары оқу орнында оқытушы болғысы келетін адамға қойылатын талаптарда қазірдің өзінде заңдарды және басқа да нормативтік құқықтық актілерді, Қазақстанның жоғары кәсіптік білім беру мәселелерін, білім беру мекемесінің жергілікті нормативтік актілерін, тиісті жоғары білім беру бағдарламалары бойынша білім беру стандарттарын, білім беру жүйелерін басқару теориялары мен әдістерін, оқу жоспарларын әзірлеуді, педагогика, физиология, психология негіздерін, кәсіптік оқыту әдістемесін, оқытудың және білім берудің қазіргі заманғы нысандары мен әдістерін, білім беру технологияларын қолданудың әдістері мен тәсілдерін, соның ішінде қашықтықтан оқыту, компьютерлер мен басқа да электрондық цифрлық құрылғыларда жұмыс істеуді, экология, құқық, әлеуметтану негіздерін, еңбек қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелерін білуі міндетті болып табылады.

Жоғарыда көрсетілген талаптардың болуы оқытушының арнайы құзыреттіліктерін қалыптастыруға ықпал етеді, ол жаңа білім беру технологияларын меңгеруге, кәсіби өсу мен жетілдіруге қызығушылық танытуға, оқу үдерісінде инновацияларды енгізуге мүмкіндік береді.

Инновация – модификациялық, комбинаторлық, радикалдық инновация деп үш түрге бөлінеді. Модификациялық инновация – бұл, қолда барды дамытумен, түрін өзгертумен айналысу. Комбинаторлық инновация – бұрын пайдаланылмаған, белгілі әдістеме элементтерін жаңаша құрастыру. Радикалдық инновацияға білімге мемлекеттік стандарттарды енгізу жатады. Мемлекеттік стандарт білім беруде, негізінен мөлшерлерді, параметрлерді, деңгейлік және сапалы оқытудың көрсеткіштерін қалыптастырады[5].

Қазіргі уақытта инновациялық оқыту әдістерін меңгеруге оқытушылардың басым көпшілігі оң көзқараста. Оның тартымдылығын оқытушының өз шығармашылығын және студенттердің пәнге қатысты қызығушылығын артыру мүмкіндігімен түсіндіруге болады. Алайда, оқытушылардың инновацияларға деген қатынасының жақсы көрсеткіштеріне қарамастан, оларды заң білімін беру енгізу әлі де баяу жүргізілуде. Оқу және ғылыми-педагогикалық әдебиетте осы мәселелерді зерттеуге көп көңіл бөлінеді: В.Сластенин, И.И.Исаев, А.И.Мищенко және Е.Н.Шиянов инновацияларды баяу енгізудің екі себебін ерекшелейді: 1) әдетте инновация қажетті кәсіби біліктілік пен сынақтан өтпейді; 2) педагогикалық инновацияларды енгізу ұйымдастырушылық, техникалық немесе жеке психологиялық тұрғыда дайындалмаған[6]. Инновациялық білім берудің баяу қалыптасуы көп жағдайда қоғамдық өмірдегі жаңа немесе проблемалық жағдайларды, саяси, экономикалық және басқа да туындайтын мәселелерге дереу жауап беру қабілетсіздігіне қарсы тұруға қоғамның дайын еместігінен туындайды[7;13].

Құқықтық білім беруді жаңғыртуда оған ықпал ететін факторлар алуан түрлі, десе де оларды әлеуметтік, экономикалық, психологиялық, педагогикалық және т.б. топтастыруға болады. Осы себептерді жүйелі түрде анықтап, оларды ішкі және сыртқы, негізгі және қосымша, кедергі келтіруші және қолдаушы факторлар ретінде жүйелендіріп зерттеу қай кезде болмасын көкейтесті болары анық. Мәселен, экономикалық себепке келер болсақ, осы тарапта құқықтық білім беруге қатысты инновацияны қаржылай қолдау мәселесі маңызды. Ол үшін заң білімін беруде айтарлықтай жетістікке жеткен шетелдік оқу орындарының тәжірибесін меңгеруге, инновацияларды енгізу немесе тиімді қолдану әдістерін таратуға, оның әдістемелері және ұйымдастырушылық негіздерін өңдеуге жүйелі қаржылай қолдау қажет және материалдық ресурстар жаңартылып отыруы да маңызды. Студенттерді оқыту үшін оқытушылардың өздерінің әрекеттегі заңнамалардың өмірде қолдану тәжірибесінен хабары болумен

қатар, оларды теориялық материалдармен бірге инновациялық әдістерді қолдана отырып меңгертуге қатысты қалыптасқан машығы болуы тиіс. Бұл машықтарды қалыптастыруға білім берудегі жоғары оқу орнының қалыптасқан ұйымдастырушылық-педагогикалық, басқарушылық дәстүрлері, қоғамдық пікір талаптары, жеке өмірі мен денсаулығы, инновациялық әдістердің нақты түріне қатысты оқытушылар мен студенттердің пайымы қандай да бір деңгейде әсер етіп не қолдаушы немесе кедергі келтіретін факторлерге айналуы мүмкін. Осы себептерді анықтап, олармен жүйелі жұмысты ұйымдастыра білу оқу барысында жаңа әдістерді қолдануды енгізудің басты алғышарты болып табылады.

Құқықтық білім берудегі жаңа педагогикалық әдістерді қолдануда мынадай кедергілер кездесуі мүмкін: 1) құқықтық білім берудегі жаңа әдістерді тиімді үйрету жүйесінің дамымағандығы; 2) заңгер оқытушылардың көбінде педагогикалық білім негіздерінің болмауы; 3) үзіліссіз педагогикалық білім беру тұжырымдамасының, нормативтік базаның және оны жүзеге асырудың экономикалық тетіктерінің болмауы; 4) педагогикалық білім берудің сапасын диагностикалау үшін ғылыми-әдістемелік негіздердің дамымауы; 5) инновациялық әдістерді үйрететін кадрлардың жеткіліксіздігі; 6) әлсіз материалдық-техникалық база және оқытушыларды ақпараттық, бағдарламалық және ғылыми-әдістемелік қамтамасыз ету жеткіліксіздігі; 7) қазіргі заманғы педагогикалық білім мазмұны мен оқу орны, қоғам мен мемлекет арасындағы жеке тұлғаның және оқытушының кәсіби құзыреттілігінің деңгейінің арасындағы қайшылықтардың болуы; 8) педагогикалық инновацияларды жасау және қолдану үшін уақыт пен күштің болмауы; 9) материалдық ынталандырудың төмендігі; 10) білім беру инновацияларының нашарлығы; 11) жаңашылдардың болмауы және жаңа идеяларды іс жүзіне асыру қиындығы т.с.с.

Заң кадрларын даярлау мәселесі өте маңызды, өйткені елдегі саяси-құқықтық реформалардың табысты нәтижесі оның шешімдеріне байланысты. Құқықтық білім берудің отандық жүйесін жетілдіру үшін заңгерлерді дайындауда ұзақ уақыттық табысқа қол жеткізген шетелдердің тәжірибесіне жүгінген жөн. Заңгерлерді оқытудың ең тиімді үлгілерінің бірі болып табылатын АҚШ елінің құқықтық білім беру жүйесін ұйымдастыру және реформалау тәжірибесі, және соның салдары ретіндегі ерекше құқықтық жүйесі, құқықтық мәдениеттің жоғарылығы, қоғам өмірінде құқықтану мамандығының маңызды орнын алатындығы қызығушылық тудырады. Онда заңгерлер мемлекеттік аппаратта, саясатта, экономикада жетекші орынға ие. Қазіргі уақытта американдық құқықтық білім беделінің деңгейі жоғары. АҚШ-та құқықтану маманығында оқытын шетелдік студенттер саны, әлемнің барлық елдерінде білім алып жатқан заңгер студенттердің санынан асады.

Өзінің қалыптасуында АҚШ-та заң білімі көрсетілген кезеңдерден өтті:

1) ХУІІІ аяғынан бастап ХІХ ғ. 70-жылдар аралығы – құрылымдық құқықтық білімнің болмауымен сипатталды[8;8];

2) ХІХ ғ. 70-жылдары қалыптасқан құқықтық білім беру үлгісі «Гарвард» деп аталды. Бұл уақытта студенттер мен құқықтық мектеп түлектеріне талаптар жоғары болды. 1878 жылы американдық заңгерлер қауымдастығы (адвокаттар) құрылды. Бұл қауымның басты мақсаты – жаңа білім беру стандарттарын енгізу, сонымен қатар заң білімінің сапасын бақылау үшін қатаң тәртіптік жүйені ұйымдастыру[9]. ХХ ғасырдың басына қарай қауымдастықтың қызметі кешкі (сырттай) мектептер арқылы заң білімін алудың баламалы жолдарын толығымен алып тастады. Колледжде заң білімінің мамандығын алу үшін міндетті түрде диплом қажет. Бұл заң білімінің элита қатарына жатқызды, себебі ХХ ғасырдың басында АҚШ тұрғындарының шамамен 2% коллежді бітірген[8;9]. Осы күндері елеусіз өзгерістерімен әрекет ететін заң білімінің құрылымы қалыптасты. Заң білімінің реформасын жүргізген Гарвард университетінің Құқық мектебінің деканы К.К.Лангдел заңгерлерді дайындаудың жаңа бағдарламасын енгізді. Гарвардта оқыту үш жыл көлемін құрады. Студенттердің барлығы міндетті емтихандарды тапсырып, курстардың белгілі бір жиынтығын тыңдады. Нашар оқыған студенттерді оқудан шығарды. Лангделдің жасаған оқу жоспарында деликт, шарттар, мүліктік құқық, азаматтық іс жүргізу пәндері болды. Лангдел басқа оқытушылармен бірге алғашқы американдық құқықтық оқулықтарды жазды. Бұл кезең кадрларды іріктеудегі өзгеріспен сипатталады. Оқытушылық қызметті негізгі жұмыспен қоса атқаратын практик-заңгерлердің орнына тәжірибелі оқытушылар келді, яғни өз мансабын аяқтаған судьялар, адвокаттар, сенаторлар, сонымен қатар, оқытушылар құрамы ғылыми қызметпен айналысатын ғалымдардың есебінен толықтырылды. «Гарвард үлгісінің» тағы бір ерекшелігі оқыту процесінде практикалық бағытты күшейту болып табылды: нақты істерді талдау, сот процестерін оқыту, құжаттармен жұмыс. Мұндай заңгерлер құқық саласындағы өзгерістерге бейім болып қалыптасты. Жалпы, «Гарвард үлгісі» мемлекет пен қоғам дамуының белгілі бір кезеңіндегі талаптарға сай келді;

3) ХХ ғ. 20-30-жылдарының басындағы дағдарыс кезінде «заңгерлік реалистер» ұйымының қызметімен және «жаңа бағдар» саясатын жүргізумен байланысты заң білімінде өзгерістер басталды.

Реалистер құқықты әлеуметтік өнім ретінде үйрену және оқыту керектігін, құқықтану мен қоғамдық шынайылықты біріктіре отырып, заң білімінің практикалық бағытын күшейтуді талап етті[10]. «Жаңа бағдар» саясаты – еңбек құқығы, салық құқығы, антитрестке қарсы заңнама, бағалы қағаздар, экологиялық құқық сияқты пәндерді оқыту қажет екенін атап көрсетті. XX ғасырдың 60-70-ші жылдарындағы әлеуметтік күйзелістер заң факультетінің оқу жоспарына әйел құқығын, афро-америкалықтар пәндерін, дискриминация мәселелерін оқу жоспарына қосуға мәжбүр етті. Американдық заң білімі мен «реалистік үлгінің» ерекшелігі, әлеуметтік-экономикалық және саяси салалардағы соңғы үрдістердің өзгерісіне және мониторингіне жылдам реакция береді. АҚШ заманауи заң білімі бірнеше үлгілерді өзіне шоғырландырды. Оның ерекшелігіне тар мамандануды, заңгерлерді даярлаудың практикалық бағытын, сондай-ақ оқу процесін ұйымдастырудың ерекше нысанын жатқызуға болады[11].

АҚШ жоғары оқу орындарына ұсынылған білім беру стандарттары қатаң регламенттелген сипатқа ие емес. Ұсынылған курс жиынтығынан студенттер өздері үшін ең қызықты пәнді таңдайды, бірақ олар белгіленген пәндер бойынша емтихан тапсыруға міндетті. Оқу жоспарының 5% философия, психология, педагогика сияқты жалпы гуманитарлық пәндер құрайды. Көптеген университеттер тарихи-теориялық тұрғыдан қызықты және өзекті тақырыптар бойынша дәрістер ұйымдастырады. Американың жоғары оқу орындарының студенттері теориялық және практикалық дайындықтан жоғарғы дәрежеде өтеді, нақты қызмет саласында жоғарғы сұранысқа ие болады. Бірақ, мұндай дайындық американдық заңгерлердің мүмкіндіктерін шектейді, себебі олар тек бір мамандық бағытында жұмыс жасайды.

Барлық құқықтық салаларды білетін білікті маманды дайындау мүмкін емес. Сондықтан американдық жүйе мамандану пәндерін тереңдетіп оқытуға негізделген. Егер тәжірибеден өтіп жатқан заңгер қайта даярлаудан өткісі келсе, жоғарғы оқу орындарында жылдық бағдарламалар қарастырылған. Бұл бағдарламаның аты Magister's degree in law – LL.M.[12]

АҚШ-ғы заң білімінің тағы бір маңызды ерекшелігі оның практикалық бағыты болып табылады. Көптеген курстарды оқу үшін тәжірибелі заңгерлер бөлінеді – ірі компаниялардың кеңесшілері, судьялар, адвокаттар. Американың жоғарғы оқу орындарында сабақтарды дәріс және семинар деп бөлмей, оқытушының студенттермен белсенді диалогы ретінде көрініс табады[8;8]. Оқыту әдісі прецеденттер мен апелляциялық соттардың шешімдерін талдаудан тұрады. Білім берудің алдында тұрған негізгі мақсаты студенттің тек қана білімдерін емес, аналитикалық қабілеттерін дамыту болып табылады. Әрбір сабақ алдында оқытушылар студенттерге міндетті түрде тақырыпты білу үшін тапсырмалар мен пайдаланған әдебиеттерін береді, оқытушылар студенттермен сұхбаттасу арқылы сабақ жүргізеді. Оқытушылар жиі нақты істерді талдауды жүргізеді. Көптеген курстарда практикалық компонент болуы тиіс. Мысалы, Йель университетінде практикалық сабақтар «Экологиялық құқық», «Тұрмыстық зорлық-зомбылық», «Адам құқығы» «Коммерциялық емес ұйымдар» пәндері үшін міндетті. Осылайша, білім беру процесінде студенттердің өзіндік жұмысы маңызды.

Оқу кезінде болашақ заңгерлер заңнамалық материалдар мен сот шешімдерін дербес талдау дағдыларын меңгереді. Сондай-ақ, оқу орындары құжаттармен жұмыс істеу қабілетін қалыптастыратын бірнеше курстарды ұсынады. Бұл курстар қатарына: «Құқықтық практикум» (Йель университеті), «Заң құжаттарын құру» (Гарвард университеті), «Келісім-шарт жобаларын құру» (Пенсильван университеті) жатады. Көптеген курстар студенттер сот талқылауына арналған пәндер шеңберінде қажетті құжаттар жиынтығын дайындау керек деп болжайды. Америка жоғары оқу орындарының оқу жоспарларына жаңа пәндер тұрақты түрде енгізіледі және қолданыстағы пәндер жаңғыртылады[13;79]. Мұндай жаңалықтар қоғамның және мемлекеттің бәсекелестік қажеттіліктеріне байланысты. Мысалы, 2009 жылы Нью-Йорк құқық мектебіне «Дағдарыс 2008» курсы енгізілді, сол уақыттан бастап «Жаһандық экономикалық дағдарыс» пәні Йель университетінде оқытылады. АҚШ университеттерінің заң факультеттерінде әлемдік экономикада ислам мәдениетінің рөлі өсуіне байланысты ислам құқығы бойынша курстар оқытылады: «Ислам құқығының гендерлік мәселелері», «Ислам әлеміндегі күш пен заң» (Нью-Йорк университеті), «Ислам құқығы» (Мичиган университеті), «Мұсылман құқығына кіріспе» (Гарвард университеті) және т.б. Бұл мысалдардан АҚШ-тағы заң білімі қоғам мен мемлекеттегі әлеуметтік тапсырысты орындауға ұмтылатындығын түсінуге болады.

Сонымен, жоғары оқу орындағы құқықтық білім беруде дәріс сабақтарынан гөрі эксперименттік, пікірталастық, іскерлік ойындар, кейстер, нақты өндірістік мәселелер мен түйткілдерді шешу сипатындағы практикалық сабақтарға басымдық берілгені заманауи мәселелерге бейімделген заңгерді дайындауға септігін тигізеді деп болжаймыз. Теориялық білім алуға деген көзқарасты өзгерту керек, яғни, ең бірінші орынға бірнеше жапсарлас білім аумақтарын қамтыған пәнаралық курстар шығуы

тиіс. Өкінішке орай, қазіргі шектен тыс ақпарат заманында студенттердің кітап оқуға құлшынысы, назар салып тындауы және осының салдары ретінде еске сақтау мен жүйелі білім алу қабілеті төмендеп барады. Сонымен қатар, мектептегі жасөспірім сияқты ересек студенттің қабылдау, ойлау үрдістері көбісінде айтарлықтай өнімді емес. Сондықтан да, қазіргі студенттерді оқытуда еске сақтаудың мнемотикалық әдістерін қолдану маңызы артып отыр.

Қазіргі заң білімі жаһандану бағытында дамуда. Құқық мектептері шетелдік студенттерге арналған оқу бағдарламаларын кеңейтуде, өз студенттерін басқа елдерге оқуға жібереді, трансұлттық құқықтық салалар бойынша курстарды толықтырады.

Шетелдердегі заң білімінің қалыптасу тарихы мен қазіргі жай-күйін, оны ұйымдастыруды, практикалық юриспруденцияны түсіну тәсілдерін білу елімізге пайдалы болуы мүмкін. Алайда, озық үлгілерді меңгеру ұлттық ерекшеліктерімізді ескере отырып, байыппен жасалуы тиіс.

Әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының Конституциясы. 1995 жылы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданды. //Электронды ресурс http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K950001000_
2. Қазақстан Республикасы және Болон үдерісі. //Электронды ресурс <http://erasmusplus.kz/index.php/kz/edukaz-kz/bologna-kz>
3. Болонская декларация. Зона европейского высшего образования. Совместное заявление европейских министров образования (г. Болонья, 19 июня 1999 года). //Электронды ресурс online.zakon.kz/document/?doc_id=30136090#pos=2;-49
4. Панфилова А. П., Долматов А. В. Взаимодействие участников образовательного процесса. – М., 2014. 487 б.
5. Білім беру жүйесіндегі инновациялық технологиялар. //Электронды ресурс <https://infourok.ru/bilim-beru-zhyesindegi-innovaciya-2832803.html>
6. Слостенин В. А., Исаев И. Ф., Мищенко А. И., Шиянов Е. Н. Педагогика. М., 2000. 512 б.
7. Левчук Л. В., Греков А. А. Концепция непрерывного педагогического образования в системе педколледж – вуз : в 6 ч. Ростов н/Д, 1995. Ч. 1. 51 б.
8. Гордон Роберт У. Юридическое образование в США: истоки и развитие // Юридическое образование в США. 2002. Т. 7. № 2. Б. 6–11.
9. Американская ассоциация юристов. //Электронды ресурс https://ru.wikipedia.org/wiki/Американская_ассоциация_юристов
10. Юридический реализм. //Электронды ресурс <http://ponjatija.ru/node/972>
11. Сиберт Джон А. Ассоциация американских юристов и юридическое образование в США // Юридическое образование в США. 2002. Т. 7. № 2. Б. 13–18.
12. LL.M. Program. //Электронды ресурс <https://hls.harvard.edu/dept/graduate-program/llm-program/>
13. Карнаков Я. В. Особенности юридического образования в США // Закон. 2009. № 3. б 73–84.

Ушакова К.В.

*ст. преп. кафедры Ассамблеи народа Казахстана
и социально-гуманитарных дисциплин НАО «КарТУ»*

Садвакасова Р.М.

*ст. преп. кафедры Ассамблеи народа Казахстана
и социально-гуманитарных дисциплин НАО «КарТУ»*

СОВРЕМЕННЫЕ ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ

В современном обществе большое внимание уделяется инновационным преобразованиям в системе образования, и это совсем неслучайно, так как от развития системы образования зависит развитие общества в целом. Образование всегда оказывало и оказывает масштабное влияние на цивилизацию, уровень общественного, социально-экономического, технического развития и обладает мощным потенциалом самоорганизации. Так как всегда формирует потенциал своего обновления. На сегодняшний день не может быть ни одной страны претендующей на лидерство в новом тысячелетии, не повышая уровень образовательной системы.

Результатом модернизационных процессов в образовании является использование новшеств, как теоретических, так и практических, а также тех, которые образуются на стыке теории и практики. Причем модернизация в системе образования предполагает введение нового в образование; разработку нового содержания, новых методов и форм обучения и воспитания, а так же разработку новых технологий управления образовательным процессом.

Наиболее объемлющими и широко внедряемыми среди технологий в настоящий момент в образовании являются информационные технологии. И это естественно именно информация в современном обществе пронизывает все сферы деятельности, изменяя его ценности, темпы и уровень жизни, способ взаимодействия и общения.

Проникновение современных информационных технологий в сферу образования позволяет педагогам качественно изменить содержание, методы и организационные формы обучения. Целью этих технологий в образовании является усиление интеллектуальных возможностей учащихся в информационном обществе, а также гуманизация, индивидуализация, интенсификация процесса обучения и повышение качества обучения на всех ступенях образовательной системы.

Информатизация системы образования открывает большие перспективы для казахстанского образования. За последние годы произошло коренное изменение роли и места компьютерной, телекоммуникационной техники и технологий в жизни общества. Полученные знания и навыки в дальнейшем могут во многом определять пути развития общества. Внедрение информатизации можно рассматривать как одно из важнейших средств реформирования всей системы образования.

Бесспорно, что возможности информационных технологии в реорганизации образовательного процесса впечатляют и предоставляют огромное поле деятельности для педагога. Но главное, что решение этих непростых задач во многом зависит от подготовленности педагога к работе в условиях лавинообразного нарастания потока информации. Подготовленность будущего и практикующего педагога к работе в новом информационном пространстве, прогрессивность его взглядов является необходимым условием разработки и внедрения новых форм и технологий обучения на основе активного использования информационных технологии. Неоспоримо, что учитель-предметник, являясь ключевой фигурой информатизации образования, призванной устранить многие проблемы развития системы образования, должен не только понимать возможности информационных технологии, но и воспитать в себе потребность непрерывного повышения квалификации, стремление к непрерывному обучению.

В КарТУ информатизация образования рассматривается как важное направление реализации стратегии университета в рамках Государственной программы развития системы образования в Республике Казахстан [1]. Одним из ключевых факторов обеспечения качества образовательных услуг стало построение единой информационной базы, на основе которой создаются приложения, автоматизирующие процессы управления университетом и организации учебного процесса: «АРМ-Преподавателей», «АИС-Студенческий отдел», «Организация автоматизированной работы офис-регистратора для кредитной системы обучения в вузах. За последние годы важным направлением в деятельности

университета стало внедрение в учебный процесс инновационных технологий: кредитной системы обучения, дистанционной технологии. Основу образовательного процесса при дистанционном обучении составляет целенаправленная и контролируемая самостоятельная работа обучающегося, который может учиться в удобное для себя время в удобном темпе, имея при себе комплекс специальных средств обучения и согласованную возможность консультаций с преподавателем по Интернету. Возможность интерактивного общения студентов с преподавателями представляет программа для ЭВМ, современное программное средство, обеспечивающее учебную деятельность удаленных пользователей при помощи глобальной сети Интернет. Внедрение инновационных технологий обучения способствовало активному развитию системы информационного обеспечения учебного процесса – сетевой электронной библиотеки КарГУ и информационно-образовательного портала. Электронная библиотека содержит в своих фондах: книги, статьи, авторефераты и диссертации, труды профессорско-преподавательского состава и аспирантов, аудиоматериалы и видеоматериалы, электронные учебники и пособия, методические разработки, лекции ведущих преподавателей университета по дисциплинам учебного плана. Электронная библиотека университета является важной частью информационно-образовательного портала. Содержательно портал представляет собой информационный узел, совокупность тематических сайтов: образовательный портал для обучающихся по кредитной технологии, образовательный портал для обучающихся по дистанционной технологии, образовательный портал «Карагандинский государственный технический университет», портал учебно-методического и научно-производственного комплекса, электронный каталог научной библиотеки.

Отмеченные достижения в определенной степени демонстрируют результативность использования информационных и коммуникационных технологий, что выводит педагогическую работу на новый уровень в подготовке высококвалифицированных инженерных кадров.

Литература:

1. Государственная программа развития образования Республики Казахстана 2011-2020 годы.

THE NETIQUETTE: THE MATTER OF ONLINE MANNERS IN THE EDUCATION PROCESS

Introduction

The regulation of human behavior and communication permeates the entire history of mankind [1]. Etiquette – is a set of rules of conduct that regulate the external manifestation of human relationships: dealing with other individuals, forms of treatment and greetings, behavior in public places, manners and clothing. Etiquette is an integral part of the external culture of a person and society. Each society develops its own system of values and has its own criteria for proper behavior.

The culture of students' everyday life is a set of social connections, relationships, as well as a complex of social, cultural norms, rules that regulate the behavior of students and allow them to interact with other individuals. Etiquette in interpersonal communication of students largely reflects the internal culture of a student, its moral, intellectual and emotional intelligence [2]. The ability to behave correctly in student society is very important: it facilitates the establishment of contacts, promotes mutual understanding, and creates good, stable relationships [3].

Student etiquette is expressed in a steady desire to preserve one's own dignity without humiliating the dignity of another; respect his individuality, tolerance to other parties. Student age is precisely characterized by the desire to independently and actively choose one or another lifestyle. Consequently, university education is a powerful factor in the socialization of a student's personality, and this process of socialization is carried out in the course of the very life of students and university teachers.

A powerful socializing and educational impact on the personality of a student is exerted by the student environment itself, especially by the student group. The behavior of people in a group has its own specifics in comparison with individual behavior. There is bilateral unification, an increase in the similarity of the behavior of group members due to the formation and subordination of group norms and values, conformism, submission to authority, and an increase in the ability to exert one's own reciprocal influence on the group [4]. The student group is undergoing dynamic processes of structuring, forming and changing interpersonal (emotional and business) relationships, distributing group roles and nominating leaders. All these group processes have a strong influence on the personality of the student, on the success of his educational activities and professional development.

Like any society, a student develops a specific system of behavioral patterns that they have adopted, approved, cultivated and expected from everyone in the corresponding situation. The existence and acceptance of norms is evidenced by the unambiguous response of others to an act of someone that differs from the behavior of everyone else [5]. The range of student norms is extremely wide – from patterns of behavior during class to the rules of politeness in the student group.

It should be noted that etiquette requirements are not absolute: compliance with them depends on place, time and circumstances. Behavior that is unacceptable in one place may be appropriate in another place under different circumstances. Student etiquette also differs under different circumstances. It consists of:

1. Communication during the session presupposes the most tense problematic environment, which conditions the rallying of students for a more fruitful implementation of educational activities. The etiquette of this time period generates both mutual assistance between students during exams, and joy for the success of fellow students.

2. Communication during classes takes place in the presence of a university teacher, and therefore it is rather restrained. Despite this, communication between students does not stop. Moreover, in the student environment, it is considered appropriate to conduct various dialogues in the classroom on topics that both coincide and do not coincide with the topics of the lecture.

3. Communication at breaks gives more opportunities for interaction. Such gaps between individuals are given to take a break from classes, and students move freely around the classroom and interact. During a break, it is considered appropriate to joke, have conversations on various topics, talk on the phone, etc.

4. Communication in free time is characterized as the most relaxed type of student interaction. For such communication, the student chooses people with whom he will most enjoy spending time. In their free time, students take a break from classes, work, and household activities. As a result, this time is characterized by minimal regulation of both behavior and interpersonal communication.

5. Communication in cyberspace requires different attention as students' perception and personality differs from the real (offline) life.

Computer literacy for students and university teachers

Each institution of higher education has a charter and is a subject of legal relations. The charter of an educational institution is the main document that regulates the activities of the University. It must indicate university general policy, strategy, ethics for both students and staff.

In a modern university, the role of the teacher is increasing, the range of one's psychological and pedagogical impact on students is expanding. A teacher is no longer only a conductor of knowledge and information, he must be a teacher, psychologist, psychotherapist with computer literacy skills [6].

The teacher's readiness for innovative activities in the field of information and communication technologies (ICT) is an internal condition for his professional creative self-realization. In 2020, when the mechanisms for introducing innovations into educational institutions have emerged, pedagogical science has come to the idea of the organic coexistence of modes of functioning and development of traditional and innovative teaching.

To ensure a high-quality communication between the institution of education and society, to disseminate information about the content of the institution's activities, modern electronic technology is used. The phenomenon of innovation and creativity turns into a natural component of the educational process of a developing educational institution. It allows creating a single educational space.

In recent years, globalization has shifted the focus towards openness [7], the formation of new traditions and values, and stereotypes [8-9]. Employees who were unable to change priorities left, the new ones have raised [11]. The shifts in the corporate culture of the institution began with a change in the organizational climate. It is vital that university teachers are able to use ICT in their work. One of the most important conditions for the success of the informatization of educational and educational processes is the mastering of new forms of work by teachers.

Etiquette in cyberspace

Cyberspace is a product of the information society, informatization, and the IT industry that provide effective and efficient interaction with the electronic virtual world and in the virtual world [12]. It is an abstract representation of the world.

Cyberspace is understood as a culture of information activity and interaction in the virtual environment, a culture of consumption and perception of digital information. With regard to cyberspace, this is the culture of creating media and media objects, organizing media resources, searching and consuming digital information. The interaction with cyberspace develops human knowledge and culture, while human culture and knowledge optimize this interaction [13]. For the cognitive system, this means that cyberspace, considered in the context of modal logic, allows:

1. to carry out the personal development of educational subjects in a harmonious combination;
2. knowledge and culture;
3. evaluate the state of development of the subject, the level of mind and feeling;
4. to increase the efficiency and safety of interaction with cyberspace in the aspect of achieving the goals of knowledge.

Subjects, leaving for the virtual world, begin to settle down in it, improving it at his own discretion and building his subspace in it. However, subjects are not always aware that any model has feedback. Sometimes, even worse, subjects deliberately commit improper or illicit actions, but this due to the lack of digital culture. As soon as negative changes occur in the virtual world, they immediately manifest themselves with the reproduction in the real world. Therefore, a person's withdrawal from the virtual world is dangerous both for himself and for society.

Netiquette a neologism that combines the English word "network" and the French one "étiquette" (good manners) also can be defined as the unwritten ethics of the Web. Originally described by the Internet Engineering Task Force in 1995 [14].

General rules of netiquette: use respectful language; share data with discretion; don't email large files; respect people's privacy; email with TO, CC, OR BCC; fact check before reposting (information intelligence);

update online information; avoid using uppercase and multiple punctuation signs. Along with many communication platforms, the effect of different media channels should be applied properly as it may cause the disruption in the communication process [15].

Online video conferencing is a communication medium and all of its elements should work harmoniously. There are some unwritten rules that are required to be considered by the parties:

1. avoid being late and insist that other participants do the same;
2. notify on commencing session;
3. maintain eye-to-eye contact;
4. avoid interrupting other individuals;
5. speak in a normal voice (do not shout or whisper) at a normal pace;
6. stick to neutral and muted colors (light blues or pastels) in your clothing to help the camera focus better;
7. avoid intricate patterns in clothes and ties, such as pinstripes or stripes;
8. mute microphone when exchanging comments with neighbors while taking break;
9. despite the noise reduction, do not make noise with objects on the table if it does not require so. For example: do not knock on the table with paperwork.
10. don't clutter up graphics: don't overload the information slide, even if you are using a large LCD display, don't put more than 6 lines of text on a slide;
11. use soft pastel colors in the design of materials, use red in a minimal amount only as the most basic accents throughout the presentation

Some states have already adopted the guidelines on the governing bodies [16].

Conclusion

In cyberspace it is barely able to see the interlocutor's gestures, observe his facial expressions, hear the tone and directly react to his emotions and it is difficult to interpret the interpersonal message. That is why the written information that we are trying to convey must be very clear and verified. If subjects communicate in cyberspace, then cultural differences can play a great role and some just ignore cyberspace rules. Finally, it is crucial to note that each subject is guided by their own principles and values. The adherence to one point of view and sincere belief in its correctness, does not mean that such are inherent with other subjects. In order to remain an adequate user on the Internet, the general guidelines should be followed.

Following netiquette is one of the methods of group influence on an individual, and public opinion acts as a deterrent if an individual wants to stay in real life or cyberspace. Although in a real social environment and in virtual communication, despite the anonymity of the latter, the norms of etiquette are valid only if each participant in the interaction voluntarily and consciously assumes certain obligations.

Ethics and netiquette are a kind of close moral and ethical principles. The principles and norms underlying the netiquette of the virtual world are not different from the traditional norms of etiquette. The specifics of network communication and Internet communication are based on real life. Along with universal moral and ethical norms and rules of general etiquette, there are a number of specific requirements, rules and norms of netiquette that regulate the communication process and embody social expectations in relation to the behavior of an individual as a member of a certain virtual community. Netiquette is based on the principles of equality, fairness and mutual respect.

Thus, it can be argued that the models of interaction and the mechanisms of their regulation of both Internet communication and real communication by and large coincide with the exception of some features of cyberspace.

References:

- 1] Lichtheim, Miriam, ed. *Ancient Egyptian literature*. Univ of California Press, 2019. pp.59-60
- [2] Brackett, D., D. Divecha, and R. Stern. "Teaching teenagers to develop their emotional intelligence." *Harvard Business Review* (2015). Accessed November 20, 2020. <https://hbr.org/2015/05/teaching-teenagers-to-develop-their-emotional-intelligence>
- [3] Thornberg, Robert. "The moral construction of the good pupil embedded in school rules." *Education, citizenship and social justice* 4, no. 3 (2009): 245-261.
- [4] Lamm, Helmut, and David G. Myers. "Group-induced polarization of attitudes and behavior." In *Advances in experimental social psychology*, vol. 11, pp. 145-195. Academic Press, 1978.
- [5] Lehman, Joseph. "A brief explanation of the Overton window." *Mackinac Center for Public Policy* (2014). Accessed November 22, 2020. <https://www.mackinac.org/OvertonWindow>
- [6] Caspersen, Michael E., Judith Gal-Ezer, Andrew McGettrick, and Enrico Nardelli. "Informatics as a fundamental discipline for the 21st century." *Communications of the ACM* 62, no. 4 (2019): 58-58.

- [7] Wiley, David, T. J. Bliss, and Mary McEwen. "Open educational resources: A review of the literature." In *Handbook of research on educational communications and technology*, pp. 781-789. Springer, New York, NY, 2014.
- [8] St. Amant, Kirk. "Online education in an age of globalization: Foundational perspectives and practices for technical communication instructors and trainers." *Technical Communication Quarterly* 16, no. 1 (2007): 13-30.
- [10] Tapscott, Don, and Anthony D. Williams. "Innovating the 21st-century university: It's time." *Educause review* 45, no. 1 (2010): 16-29.
- [11] Meret, Chiara, Silvia Fioravanti, Michela Iannotta, and Mauro Gatti. "The digital employee experience: Discovering generation Z." In *Digital Technology and Organizational Change*, pp. 241-256. Springer, Cham, 2018.
- [12] Ning, Huansheng, Xiaozhen Ye, Mohammed Amine Bouras, Dawei Wei, and Mahmoud Daneshmand. "General cyberspace: Cyberspace and cyber-enabled spaces." *IEEE Internet of Things Journal* 5, no. 3 (2018): 1843-1856.
- [13] Kenny, Amanda J. "Interaction in cyberspace: an online focus group." *Journal of Advanced Nursing* 49, no. 4 (2005): 414-422.
- [14] Hambridge, Sally. "Netiquette guidelines (No. RFC 1855). IETF." (1995).
- [15] Bissaliyev, Marlen S. "The Effectiveness of Collaboration Tools on Virtual Project Management." *International Journal of Applied Engineering Research* 12, no. 21 (2017): 10747-10755.
- [16] Guidelines for Digital Education. Department of School Education & Literacy Ministry of Human Resource Development Government of India. 2020. Accessed November 20, 2020. https://www.education.gov.in/sites/upload_files/mhrd/files/pragyata-guidelines_0.pdf

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В МУЗЫКАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Для эффективного социокультурного развития казахстанского общества, его творческого потенциала, необходима дальнейшая модернизация системы музыкального образования. В связи с чем, внедрение информационных технологий в процесс обучения и воспитания в музыкальных вузах является верным шагом, соответствующим глобальным тенденциям и целям всестороннего развития нашего социума.

Но, в современных непростых условиях функционирования системы высшего музыкального образования, информационные технологии являются не только ещё одним методологическим инструментом повышения качества образования, но и источником новых педагогических проблем, которые требуют детального подхода к их решению.

В условиях пандемии сложность применения информационных технологий в педагогическом процессе стала очевидной. Вместе с тем, опираясь на уже имеющийся опыт можно констатировать как преимущества, так и недостатки внедрения информационных технологий в образовательный процесс учреждений музыкального образования.

Если еще пару лет назад информационные технологии уже являясь важной частью процесса образования, были представлены в основном на уровне обработки и хранения данных, то сегодня это информационно-коммуникационная система, способствующая взаимодействию между студентами, преподавателями и другими участниками целостного педагогического процесса. Иными словами, сегодня информационные технологии являются не только инструментом повышения качества образовательного процесса [1].

По мере развития структуры и содержания образования, расширения перечня форматов обучения, информационные технологии являются важным условием педагогического процесса. Соответственно, возникает целый ряд вопросов, относительно возможностей и рисков их применения, обусловленные выявленными в период локдауна критериями, принципиальными для оценки качества. Собственно, ранее качественные характеристики информационных технологий в музыкальном образовании являлись весьма отдаленным от практической деятельности педагогов категорией. Поэтому, не было четкого понимания того, каков должен быть технический и организационно-методологический уровень используемых технологий, по какому принципу, и в каком объеме их использование способствует повышению качества процесса обучения и воспитания. Косвенной причиной такого положения дел служила специфика музыкального образования, в котором педагогические условия напрямую опираются на десятилетиями отработанные методики, методы и педагогические технологии, на личный контакт с педагогом, его авторский стиль и многочасовые практические занятия [2]

Казалось бы, более традиционной, наиболее сложно поддающейся инновационному развитию образовательной среды, чем музыкальное образование сложно представить...

Однако, события нескольких месяцев позволили педагогам и музыкантам всего мира пересмотреть свое мнение. В последнее время, информационные технологии, в частности образовательные платформы, электронная почта, средства связи в сети интернет, стали неотъемлемой частью учебного процесса. Соответственно, пусть на короткий период, но информационные технологии преобразовались из педагогического условия, в образовательную среду, которая в полной мере может быть названа формирующей по отношению к ключевым компетенциям. Конечно, по окончании пандемии, информационные технологии, встроенные в короткие сроки в многоаспектный и очень специфический процесс обучения и воспитания будущих музыкантов, не будут превалировать над личным, непосредственным взаимодействием педагога и студентов. Но уже имеющиеся созданные в период локдауна технологические и методологические условия, вне сомнения, займут свое место и будут развиваться и дальше [3].

Соответственно, о работе со студентами в удаленном режиме сегодня говорится много, и в первую очередь в негативном ключе. Действительно, для многих профессий, в том числе и музыкальных,

дистант как единственный формат обучения содержит в себе множество рисков. Но, реалии таковы, что роль информационных технологий все возрастает, потенциал их использования для повышения качества образования, на мой взгляд – огромен. Важно лишь понимать, что отдача от применения будет зависеть всецело от планомерного и тщательного подбора баланса между традиционными и информационными технологиями в образовательном процессе. Поэтому, для реализации наметившихся перспектив, необходимо четко понимать как преимущества, так и недостатки использования информационных технологий в целостном педагогическом процессе музыкального вуза.

Говоря о преимуществах использования информационных технологий в музыкальном образовании, следует отметить следующие:

1. Возможность формирования индивидуального образовательного маршрута с обеспечением круглосуточного доступа студентов к системе материалов и цифровым инструментам оценивания;
2. Обеспечение прозрачности системы оценивания знаний;
3. Отсутствие географической привязки, существенно расширяющее понятие академической мобильности;
4. Возможность синхронизации образовательной системы музыкального ВУЗа и информационных платформ других учебных заведений, образовательных проектов, электронных библиотек, что полезно в отношении обеспечения качества общеобязательных дисциплин;
5. Возможность повышения уровня самостоятельности студента в освоении некоторых общеобязательных и специальных дисциплин.

Помимо всего прочего, в соответствии с глобальными тенденциями развития принципов Болонского Процесса, высшее музыкальное образование находится на пути интеграции в новую образовательную парадигму. Поэтому, важно понимать потенциал использования информационных технологий для совершенствования процесса адаптации музыкального образования к некоторым аспектам современной образовательной системы. В частности концепция непрерывного образования, личностно-ориентированный и компетентностный подходы условно рассчитаны на широкое применения информационных технологий, по сути, сформировавшись в рамках одних и тех же социокультурных тенденций [3; 4]. Информационные технологии позволяют оптимизировать структуру обучения в соответствии с актуальными педагогическими принципами, что удобно как для педагогов, так и для будущих музыкантов. Например, освоение общеобязательных дисциплин в интерактивном режиме может существенно снизить усвоению общей учебной нагрузки, расширить возможности прохождения элективных курсов без ущерба для практических занятий. Следует отметить, что определение перспектив применения, должно опираться также, на специфику обучения, свойственное той или иной профессии, в которой и заключен ответ на вопрос о преимуществах информационных технологий.

Так, в музыкальной педагогике велика роль самостоятельной работы студента, личного временного, физического, интеллектуального и эмоционального вклада в проработку умений и навыков. Поэтому, информационные технологии в данном случае, с одной стороны, ограничиваются естественным образом сферой освоения в первую очередь теоретической базы, но с другой стороны, дают возможность формировать более гибкую систему прикладной подготовки [5]. Но, результативность применения информационных технологий при этом напрямую зависит от следующих факторов:

1. Подготовленность педагогов к применению информационных технологий, в умение формировать и адаптировать методический комплекс;
2. Возможности адаптации каждой конкретной дисциплины и целесообразность применения информационных технологий том или ином случае;
3. Уровень самодисциплины студентов;
4. Достаточный уровень технического и технологического обеспечения и сопровождения учебного процесса.

В то же время, несмотря на существенные возможности, существуют и недостатки применения информационных технологий, которые влекут серьезные риски снижения качества музыкального образования.

В числе наиболее существенных проблем применения информационных технологий в педагогическом процессе высшего музыкального образования необходимо отметить следующие:

1. Сложность адаптации информационных технологий к существующим принципам целостного педагогического процесса в музыкальном ВУЗе;

2. Отсутствие сформированных в полной мере и устоявшихся критериев и методических рекомендаций, стандартов и процедур планирования, организации и мониторинга информационных технологий в педагогическом процессе в целом, и в музыкальном образовании в частности;

3. Невозможность передачи исполнительских и иных специальных навыков без индивидуального личного контакта педагога и студентов.

Необходимо подробнее остановиться на каждом из отмеченных недостатков.

Проблема адаптации информационных технологий к существующим принципам целостного педагогического процесса влечет риск неполного формирования профессионально-личностной компетентности будущего музыканта. Существующие устоявшиеся принципы и подходы в музыкальном образовании весьма специфичны, в большой степени практикоориентированы, и определяют ведущую роль личности и авторитета педагога в педагогическом процессе. Кроме того, важной составляющей для будущих музыкантов является регулярная деятельность в творческом, родственном по интересам коллективе, который выступает одновременно средой столь важной для музыканта социализации [6].

Информационные технологии, учебная коммуникация посредством современных информационных технологий не могут обеспечить необходимые условия для личностного и творческого становления будущего музыканта. Кроме того, упор на самостоятельную работу в отрыве от профессионально-творческой среды, существенно затрудняется становление личностно-значимых качеств, которые также важны и в профессии музыканта. Музыкант, прежде всего личность публичная, и общение с публикой, коммуникабельность являются неотъемлемым инструментом реализации и продвижении творческого потенциала. Подобно тому, как талант развивается в стенах Вуза, в постоянстве, постепенности и планомерности вовлечения в социальную среду, близкую к будущей профессиональной, кроется залог успешной профессиональной реализации. В то же время, информационные технологии, в частности онлайн формат обучения ставят под вопрос возможность творческой социализации, поскольку в большей степени определяют индивидуальный формат работы. Даже на онлайн лекции, студент остается один на один с процессом обучения и освоения новых материалов. Очевидно, что данная проблема является наиболее острой, и определяет необходимость соблюдения жесткого баланса между применением информационных и традиционных образовательных технологий.

Важна также и проблема стандартизации применения информационных технологий. Вызов, который бросила системе образования пандемия, выявил в полной мере, что не все сферы образования равномерно и эффективно интегрируются в мировые образовательные тенденции. Не исключением стало и музыкальное образование. В отношении информационных технологий, необходимо различать те технологии, которые позволяют хранить, систематизировать и обрабатывать информацию и обеспечивать к ней постоянный доступ. Например, во многих зарубежных ВУЗах существуют единые образовательные системы, которые позволяют осуществлять быстрый доступ к необходимым материалам, отобраным по определенным стандартам, соответствующим целям и задачам целостного педагогического процесса. В Республике Казахстан еще предстоит сформировать аналогичные платформы, которые были бы удобны, содержательны и эффективны.

Следует также различать и технологии, составляющие на сегодняшний день информационно-коммуникационное пространство музыкального ВУЗа. Остается открытым вопрос, есть ли необходимость в формировании собственных информационно-технических разработок, «заточенных» под специфику музыкальной педагогики, или следует выбирать из уже существующих. В музыкальной педагогике качество звука, стабильность связи являются важными факторами эффективности и комфорта осуществления образовательного процесса, а ведь зачастую, проблема подбора средств связи остается за педагогом и среди зол приходится выбирать наименьшее...

Следовательно, для эффективного использования информационных технологий крайне важно разработать отвечающие специфике музыкального образования стандарты выбора и применения информационных технологий, в зависимости от их назначения.

Касательно проработки исполнительских навыков, здесь следует отметить, что данная проблема относится к категории неразрешимых, так как ни одна информационная технология не способна сейчас и не будет способна в будущем сколь либо серьезно изменить особенности данного аспекта музыкальной педагогики. Личный контакт был, есть и будет наиболее полной и эффективной формой осуществления преемственности музыкальных традиций, формирования личного стиля музыканта и оттачивания его исполнительского мастерства.

В связи с чем, в качестве очевидного, напрашивается вывод о том, что информационные технологии могут стать в дальнейшем весьма полезным дополнением, расширяющим возможности теоретической подготовки будущих музыкантов. Уже достаточно давно интеграция музыкальной педагогики в глобальное информационное пространство позволило расширить возможности педагогов в области консультирования студентов-музыкантов.

Возможным полем более активного применения информационных технологий в музыкальном образовании может стать также реализация внеучебной деятельности [7].

Но также стоит понимать, что возможности информационных технологий, в данном случае будут серьезно ограничены и не способны заменить личный контакт будущих музыкантов с социальной средой, со слушателями, несмотря на то, что сегодня реализовать собственное выступление, например, на «Youtube» не представляет особой проблемы. Но если обратиться к опыту наиболее успешных современных классических музыкантов, то очевидно, что социальные сети и интернет-платформы существуют как альтернативный вариант продвижения. Классическая музыка, как и кросс-оверное творчество требует живого звучания и непосредственного эмоционального контакта. Это важно как для исполнителя, так и для слушателей. В то же время, можно ли по сети развить вокал на профессиональном уровне, сформировать профессиональные навыки игры на музыкальном инструменте? Вопреки рекламе, изобилующей в интернете, как профессиональный педагог уверенно скажу – нет! Неспроста, современные авторские тренинги в области музыкального искусства проходят до сих пор не по подписке, а лично, в авторских центрах.

Таким образом, в дальнейшей перспективе, информационные технологии предоставляют широкие возможности для индивидуализации процесса обучения, позволяют сформировать более гибкий график и повысить доступность и качество теоретического материала и его подачи. Вместе с тем, в высшем музыкальном образовании применение информационных технологий будет изменяться в сторону качественных показателей, при сохранении приоритетности традиционных, устоявшихся принципов, методов, методик и технологий обучения.

Литература:

1. Karkina S. Improvement of art creative skills at musical education though online technologies education// International Conference on Higher Education Learning Methodologies and Technologies Online: University of Bari Aldo Moro, Italy,-2020.
2. Ключкова Е.Ю. Основные направления процесса интеграции дистанционного и традиционного музыкального образования // Традиции и инновации в современном культурно-образовательном пространстве: материалы V Международной научно-практической конференции (г. Москва, 13 марта 2014 г.). – М., 2014. – С. 39-42.
3. Васянин А. Как изменится музыкальный мир после пандемии?. Электронный ресурс. URL в точке доступа: <https://rg.ru/2020/06/16/kak-izmenitsia-muzykalnyj-mir-posle-pandemii.html>, дата обращения 3.12.2020
4. Горбунова И.Б. Феномен музыкально-компьютерных технологий как новая образовательная творческая среда // Известия РГПУ им. А. И. Герцена,- 2004.-№4 (9). – С. 123-138
5. Бекенова, Д. У. Информационные технологии в музыкальном образовании // Актуальные задачи педагогики: материалы III Междунар. науч. конф. (г. Чита, февраль 2013 г.). – Т. 0. – Чита : Издательство Молодой ученый, 2013. Электронный ресурс, URL: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/67/3328/>, дата обращения 03.12.2020
6. Степанов Н. И. Культурологическая модель музыкального исполнительства как условие становления личности музыканта//Вестник Московского государственного университета культуры и искусств, -2016.- С. 214-218
7. Штенникова Е. Г. Формирование гуманистических ценностей у будущих профессиональных музыкантов в интегрированной учебной и внеучебной деятельности: дисс. на соис. уч.ст.к.п.н : 13.00.01, 13.00.08 – Ижевск, 2011.- 224 с.

Бекмаганбетова А.К.,
п.ғ.м., аға оқытушы
Тамабаева М.Қ.
э.ғ.м., аға оқытушы
Орталық Қазақстан Академиясы,
Қарағанды

ГАДЖЕТТЕРДІҢ БАЛАЛАРДЫҢ СӨЙЛЕУ ТІЛІ ДАМУЫНА ТИГІЗЕТІН ӘСЕРІ

Қазіргі кезде балалар бесіктен бастап компьютерлерді, планшеттерді, телефондарды оңай басқара алады, тіпті ата-аналарына техниканы немесе гаджетын басқаруға, игеруге көмектеседі. Балалардың мұндай дәрежеде дамығандығы көп ата-аналарды таңқалдырады, балалардың ойлау қабілеті жоғары дәредеде деп ойлайды.

ЮНЕСКО мәліметтері бойынша қазіргі кездегі 3-5 жастағы балалардың 93% -ы аптасына 28 сағат экранға таңылып отырады, яғни. тәулігіне 4 сағат, бұл ересектермен өткізген уақыттан әлдеқайда жоғары. Себебі қазіргі кезде ата-аналары көбінесе баламен сөйлесе бермейді, керісінше қолы бос кезде де экрандағы ойындармен қызықтырады, мультфильмді бірге көреді. Бұл «зиянсыз» әрекет балаларға ғана емес, ата-аналарға да ұнайды[1].

Бұл әрекет зиянсыз болып көрінгенмен, балаға әкелетін үлкен қауіп-қатер бар және баланың физикалық денсаулығына ғана емес (көрудің нашарлауы, қимыл-қозғалыс жетіспеушілігі және дене бітімінің дұрыс қалыптаспауы: скалиоз, т.б туралы көп зерттеулер жүргізілген), сонымен қатар оның ақыл-ойының дамуы, психикалық процесстерінің дамуына және бастысы сөйлеу тілінің қалыптасуы үшін өте ауыр зардаптарға әкелуі мүмкін.

Қазіргі кезде зерттеулер бойынша арнайы логопедиялық көмекке балалабақшаға баратын балалардың әр тобындағы балалар мұқтаж. Орташа есеппен алғанда, қазіргі кезде төрт жасар балалардың 25% -ы сөйлеу тілінің бұзылуынан зардап шегеді. 70-ші жылдардың ортасында сөйлеу тапшылығы осы жастағы балалардың тек 4% -ында байқалған. Бұл соңғы 20 жыл ішінде сөйлеу бұзылыстарының саны алты еседен астам өскенін көрсетеді және бұл тенденция тек қана артуда[2]. Осы мақаламызда гаджет баланың сөйлеу тіліне қалай әсер ететінін ашуға тырысамыз.

Бала тілінің қалыпты жағдайда дамуы өмірінің алғашқы 3 жылында өте маңызды, бұл период сөйлеу тілінің сензитивті периоды деп айтуға болады. Осы периодта бас миында сөйлеуге жауап беретін орталықтары өте активті түрде дамиды, ал балаға қарым-қатынас жеткіліксіз болғанда бұл процесстің қажетті дәрежеде дамымауы пайда болады, себебі теледидар немесе планшетте көрген мультфильм балаға тек ауысып жатқан суреттер ретінде көрінеді және жауап беру, қарым-қатынасқа түсу қажеттілігі туындамайды. Жалпы логопед мамандардың ұсыныстары бойынша осы жастағы балалардың сөйлеу тілін активті дамыту үшін, сұрақ қою немесе сөйлеуге ынталандыру және жағдай туғызу өте маңызды болып табылады[3,4].

5-6 жасқа келгенде сезімтал кезең аяқталады, мидың сөйлеуге жауап беретін аймақтары «майысқақ» болуын тоқтатады, ал егер бала осы уақытқа дейін сөйлеу қабілеті қалыптаспаса немесе өте төмен дәрежеде дамыған болса, онда оны толығымен түзету өте қиын болады. Ғалымдардың зерттеулері бойынша балалар қоршаған орта туралы ақпараттың 70% -ын 5 жасқа дейінгі кезеңде, ал қалған 30% ақпаратты өмір бойы жинайды деген көзқарас бар[5].

Сөйлеу тек сыртқы әлеммен, адамдармен белсенді әрекеттесу процесінде туады. Сөйлеудің бірінші функциясы коммуникативті(қарым-қатынас), әлеуметтену. Яғни, бала өзінің іс-әрекеті туралы ата-анасының ескертулерін, комментарийін естуі арқылы, ата-аналардың сөздерін өз әрекеттерімен байланыстырады.

Әрі қарай, баланың өзі қандай-да бір түрде ата-аналарға ықпал еткісі келеді, олардың қалауы мен сезімдерін түсінеді. Бала әлеммен неғұрлым белсенді қарым-қатынас жасаса, соғұрлым оның сөйлеуі дамиды.

Сонымен бірге, іс-әрекет те нақты болуы қажет: болады немесе болмайды деген әрекеттерді нақты айту керек (эмоция және сөз). Баланың қарым-қатынас белсенділігі ата-анасына өте тәуелді. Яғни ата-анасының балаға коммуникацияға түсуге кеңістік беруге және сөйлеуге мұрша беруге байланысты

баланың сөйлеу тілі дамиды. Кейбір ата-аналар 2 жастағы балаларының сөйлеуіне мұрша бермейді, яғни баланың айтқысы келіп тұрған нәрсесін барлық тілектерін болжауға және алдын-алуға тырысады, онда оның сөйлеуге деген ынтасы төмендейді.

Мектепке барған кезде балалар жаңа коллективке түседі, жазу тілі қалыптаса бастайды. Бұл кезде балаларда гаджетке үйрену қалыптасқан, сондықтан қоршаған ортамен қарым-қатынасқа түсуде қиындық туады. Зерттеулер бойынша, сонымен қатар балаларда оқу процесінде қиындықтар туындайды. Гаджеттерге үйреніп қалған немесе онымен әуестенген балалар оқудың қаншалықты ыңғайсыз екенін жиі айтады. Планшеттерде және айфондарда жиі және ұзаққа созылатын ойындар көз бұлшық еттерінің динамикасын қалыптастырады, олар оқуға және жазуға мүлдем сәйкес келмейді. Балаға қозғалмайтын затқа назар аудару және оның көзін тоқтатып қарау қиын, өйткені оның көздері ойындарда қозғалмалы ашық түсті заттарды қадағалауға дағдыланған.

Оқуды үйрену және оқу процесінің өзі балаға ыңғайлы және оңтайлы болу үшін бала өзінің көзқарасын солдан оңға қарай жылжыта білуі керек және мұны бүкіл оқу немесе жазу барысында мұқият және зейін қойып жасай білуі керек.

Ересектер біртіндеп ақыл-ой, сөйлеу, эмоционалды, коммуникативті, әлеуметтік және рухани дамуға қатысты жетекші рөлін жоғалтып барады, бұл баланың мінез-құлқына әсер ету қабілетінен айырады. Кейбір мәліметтер бойынша бұл аутизмге және аутистік спектр бұзылыстары (РАС) бар балалар санының едәуір көбеюінің себептерінің бірі.

ЕЖБА біртіндеп ХХІ ғасырдың «эпидемиясына» айналуға және аутизмі бар балалар геометриялық прогрессияда өсуі байқалады.

Гаджеттердің өмірімізге енуі ауызша сөйлеуді қалыптастыруға ғана емес, сонымен қатар орфографиялық және синтаксистік ережелер мен сыпайылық формаларын сақтамай жазбаша сөйлеудің ерекше түрінің (СМС) пайда болуына алып келді, оның басты ерекшелігі сөздерді қысқарту, грамматикалық тұрғыдан ойын дұрыс жинақтап жаза алмау. Үлкейген сайын қазіргі балалар көбінесе «көзімен тыңдайды», SMS-хабарламаларын оқиды және сөйлеседі, «саусақтарымен сөйлеседі» [6].

Сонымен қорытындылай келе, эволюциялық жолмен баланың артикуляциялық аппараты туылғаннан бастап дыбыстарды айтуға дайын, бірақ сөйлеуді дамытуға уақыт қажет (яғни өз ойын ауызша және жазбаша түрде сөз арқылы жеткізе білу). Өмірдің алғашқы үш жылында белсенді түрде жүретін сөйлеуді дамыту бала мен ата-ананың қарым-қатынасынсыз мүмкін емес.

Жоғарыда айтылғандар теледидарлар мен компьютерлерді балалардың өмірінен алып тастауға шақыру дегенді білдірмейді. Себебі, бұл мүмкін емес және мағынасы аз. Бірақ ерте және мектепке дейінгі балалық шақта, баланың өмірі енді қалыптасып келе жатқанда, экран үлкен қауіп төндіреді, сондықтан бұл процессті ата-анасы жүйелегені дұрыс.

Әдебиеттер :

1. М.В. Белоусова, А.М. Карпов, М.А. Уткузова. Влияние гаджетов на развитие коммуникации, социализации и речи у детей раннего и дошкольного возраста.
2. Карпов А.М., Чудновский Е.В., Герасимова В.В. и др. Компьютерная деятельность детей – фактор риска психических и личностных нарушений.
3. Материалы сайта www.autisminrussia.ru
4. Белоусова М.В., Прусаков В.Ф., Уткузова М.А. Расстройства аутистического спектра в практике детского врача.
5. Керделлан К., Грезийон Г. Дети процессора: как Интернет и видеоигры формируют завтрашних взрослых. Пер. с фр. А. Луцанова.
6. Агопян Эмма Сантриковна. Первое поколение «экранных детей»: отстающая речь и аутические расстройства

Seliverstova I.A.
*Senior Teacher, Master of the Pedagogical Sciences;
Kazakh Ablai Khan University of
International Relations and World Languages,
Almaty, Kazakhstan*

MODERN FOREIGN LANGUAGES EDUCATION: INSPIRING THE NEW GENERATION OF RESEARCHERS

Annotation

The article under consideration highlights the issues of the future Foreign Languages teachers' training, English language teachers' education, particularly, the ways of activating the scientific potential of the new generation of researchers and scientists. Moreover, the review of some ideas related to the field of scientific research is being given.

Keywords: scientific education, scientific communication, Modern Foreign Languages (MFL) Education of the future teachers, multidisciplinary awareness, scientific research

Аннотация

В статье рассматриваются вопросы подготовки будущих учителей иностранных языков, в частности, английского языка, способы актуализации научного потенциала нового поколения исследователей, представлен обзор некоторых идей, относящихся к сфере научного исследования.

Ключевые слова: научное образование, научная коммуникация, подготовка будущих учителей в сфере иноязычного образования, междисциплинарность, научное исследование

Introduction

Being the part of the regional Central Asian and international pedagogical community, Modern Foreign Languages (MFL) Education in the Republic of Kazakhstan states as one of its priorities the significance of fostering and inspiring the new generation of future Foreign Language teachers, scientists and innovators, able to develop the skills and competences sufficient enough to adapt to the changes of the globalized world, navigate in the information space and contribute successfully to both personal and professional development and for the benefits of the society. Considering the governmental appeal to promote the business and industry, education and science, MFL Education in the Republic of Kazakhstan is constantly renovating and mastering its ways to perform the target mission. In the context outlined, the aim of the article is to highlight the role of the MFL education as one of the leading factors of the academic and scientific development of the country in bringing up the competent Foreign Language teachers and researchers, focusing on the applied nature of science. The method of research is mainly that of the literature review, as well as generalization and conceptualization of the Foreign Language teaching and learning experience and practice. The description of the main ideas is followed by the discussion and evaluation of the results.

Regulations, Standards and Policies and Learner Personality Development

The issue of standards, regulations and policies in any field of study and world realia has always been the point of concern. The analysis of the works by Vacacela R.G., Ortiz W.M., Bermudes N.V. (2017) reveals a wide range of the topics and issues considered by the scientific education, particularly the issues of standards and regulations, as well as scientific mobility [1]. According to Pohle A., Blind K., Neustroev D. (2018), there is a link between the management standards and academic literature [2]. The standards and management issues in science serve as important signposts, providing the base for the scientific language and communication between researchers, making the scientific interaction and sharing the ideas more relevant. As it is stated by Baykoucheva S. (2015), the introduction of technologies, digital tools has had a profound effect on the development of the ideas of scientific communication [3]. The ways of research elaboration, processing information, data analysis and interpretation, scientific collaboration and authorship, scientific mobility, ethical issues in science, publishing and sharing the results of the research have been affected by the impact of digital environment. Namely, Kalichman M., Sweet M., Plemmons D. (2014), provided an elaborative research of the standards and regulations in such fields of scientific experience as authorship, collaboration and data management

[4]. Today's researchers have an access to a large amount of the data available due to the digital resources and tools: electronic libraries, e-journals for editing and publishing the articles and research manuscripts, on-line scientific communities and other opportunities. Educators and researchers from all over the world get the possibility to read lectures, participate in the scientific webinars and conferences, and get new experiences and motivation for further discoveries. Consequently, the digital environment has affected the exchange of scientific ideas and the features of the standardization in science and academic research.

Being aware of the variety in the field of the scientific communication and its management, the important focus of the education and MFL education in particular is constantly shifting from delivering the content solely to the point of balancing the academic curriculum content and educating or fostering the whole personality of the subject of the learning process at different stages of the academic development (e.g. schools, colleges, universities, post-graduate education, continuous professional development (CPD), etc.) [5]. The problems of integrating the professional and academic standards, meeting the future labour market demands, classification of skills and competences, the state and international accreditation issues are being the part of modern educational institutions concern [6]. As a result, developing learners' academic and scientific awareness, equipping them with necessary research tools to fare well in the diversity of the world, society and academic and professional community is becoming as significant as their understanding of the regulations in the sphere.

Fostering Learners' Scientific Awareness

Understanding the importance of developing learners' scientific awareness, the following ideas are being implemented in the education in the Republic of Kazakhstan: studying of the science subjects at school (e.g. physic, chemistry, biology), promoting the aspects of the STEM education and its varieties (e.g. robotics classes and centers), developing a range of the 21st-century skills and competences (e.g. at schools and universities of the innovative type) and others. MFL education has its own vision of the mission: the introduction of the (Content-and-Language-Integrated Learning (CLIL); teachers, being involved in the action research and micro teaching, which allows their practising of the scientific research and analysis skills and strategies; students, being given an opportunity to learn the target skills and competences by mastering the content of the academic curriculum, with acquisition of the integrated courses, Academic English courses, participating in the research events and projects, resulting in both theoretical and practical application of the research outcomes (e.g. publishing the research articles). At different levels of mastering their proficiency the ideas of the scientific education are intertwined in the learning process of the future FL teachers. Moreover, the possibilities of the students' start-up projects are being practised.

Additionally, the following types of learning theories contribute to the learners' development of the scientific awareness: the social constructivism, which allows learners to construct meaning by communicating their ideas and sharing the experience with different learning communities; profession-oriented and problem-solving learning, which is carried out when students are involved in to the process of solving some tasks, profession-oriented activities, e.g. during their student teacher internship, designing their diploma projects, trying out their ideas during the experimental surveys; reflective practices, which allow students to analyze the knowledge and experience, develop their meta-language and strategies, conceptualize the results and review the subsequent course or plan of the future actions.

Shifting the paradigm towards the object of the MFL education as the 'language-culture-personality' affects the scientific education [7]. The cultural background and intercultural aspect of the scientific education is being highlighted. Digital tools give an access to the creation of the intercultural and international student research teams and groups, their participation in student scientific communities globally. Correspondingly, international student academic mobility serves as an example of the idea mentioned above.

The main conclusion that could be drawn form the analysis of the situation is that the knowledge of standards and regulations in the field of scientific research is important, as well as the idea that learners should be given an opportunity to understand the complex and integrated nature of the objects, phenomena and processes, to see the world in its interdisciplinary manner, which can lead to their possibility of new discoveries and innovations.

Practical Application of the Scientific Education

The analysis of the Dublin descriptors, which were introduced as the Qualifications Framework of the European Higher Education Area, indicates the description of the cycles or levels of the learners' attainment in the system of Higher Education in Europe [8]. According to the overview of the descriptors (2014), the five

indicators of the learners' competences are mentioned: knowledge and understanding, applying knowledge and understanding, making judgements, communication, and lifelong learning skills. In the context of the scientific education the following classification could be noticed: at the Bachelor's degree level the learners are expected, broadly speaking, to be able to accumulate, interpret and reflect on the information; at the Master's degree level they are expected to integrate and apply knowledge in a variety of contexts, as well as communicate their scientific ideas in the scientific community; and at the Doctorate degree level learners are expected to be able to contribute to the knowledge creation process, following the ethical and social requirements of the research, considering the peculiarities of the corresponding indicators [8]. The overview of the Dublin descriptors correlates with the qualification requirements in the field of the Higher Education in the Republic of Kazakhstan and could be considered for the application purposes.

To illustrate the samples of the practical application of the implementation practices in MFL education, the problem-solving learning and project technology can be mentioned. For example, the project elaboration process at the 3-year courses of study could last for 6-7 weeks per module. During this period students could be involved into the stages of brainstorming ideas for their future research; describing the real life situation or problem, which requires the solution; the stage of the offering of the hypothesis or proposal for the solution of the problem; the stage of collecting the information and data for their research (e.g. they can review the resources, analyze the experiences and practices, design a questionnaire, conduct a survey, interview the respondents); the stage of indicating the results by studying the ways of their illustration (e.g. using a pie chart, a bar chart, a line chart or any other corresponding visual or graph) and creating their own visual to illustrate the data; the stage of the discussion and evaluation of the results; the stage of the performance of the project and delivery of the results of the research. Moreover, elaborating the collaboration multidisciplinary project, learners are developing their problem-solving skills and competences, learn to think creatively and in an interdisciplinary fashion, learn to work in groups and develop relationships, learn and practice their public speaking skills.

Additionally, writing a research article based of the results of the project elaboration, for instance, could give learners an opportunity to develop their Academic English skills and strategies (e.g. they learn about the peculiarities of the pieces of academic writing, learn to interpret the data, indicate the references, the features of the academic English style, and other aspects).

As a result, the learners are being involved into the process of modelling and implementation of the research, which undoubtedly leads to the fostering of their scientific awareness and competences that could be developed further in their personal and professional life.

Conclusion

The significance of developing and promoting scientific education of the future generations of Foreign Language teachers in the Republic of Kazakhstan is the issue of constant concern. The implementation of the ideas of the society and personality advancement, the progress and evolution requires the competent specialists, who have acquired and learned a range of skills and competences, able to think creatively, globally-competent learners, involved in the process of their continuous personal and professional development, can develop new forms of scientific communication, take action and promote the research to contribute to the benefit of the community, scientific community as well. Consequently, the objectives of the scientific education are being transformed into the strategies of the MFL education at its different stages and provide the outline of the learning outcomes under consideration.

References:

1. Vacacela R.G., Ortiz W.M., Bermudes N.V. Scientific Research Standards and policies: Scientific Mobility in America // Revista ESPACIOS, 2017. – Vol. 38. № 44. – P.4. – URL: <https://www.revistaespacios.com/a17v38n44/a17v38n44p04.pdf> (retrieved: 21.10.2020).
2. Pohle A., Blind K., Neustroev D. The Impact of International Management Standards on Academic Research // Sustainability, 10 (12). – 2018, 4656. – URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/10/12/4656> (retrieved: 21.10.2020).
3. Baykoucheva S. Managing Scientific Information and Research Data. – Chandos Publishing, 2015. – 162 p. – URL: <https://www.sciencedirect.com/book/9780081001950/managing-scientific-information-and-research-data> (retrieved: 21.10.2020).
4. Kalichman M., Sweet M., Plemmons D. Standards of Scientific Conduct: Are there any? // Sci Eng Ethics. 2014 Dec; 20 (4): 885–896. Published online 2013 Dec 13. – URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4057364/#> (retrieved: 21.10.2020).
5. Kunanbaeva S.S. Theory and practice of modern foreign languages education. – Almaty, 2010. – 344 p.

6. Kunanbayeva S.S. Competence modelling of professional Foreign Languages Education. – Almaty, 2014. – 208 p.
7. Kunanbayeva, S.S. Modernization of Foreign Language Education: The Linguocultural-Communicative Approach. – UK: Hertfordshire Press, 2013. – 294 p.
8. Dublin Descriptors // Bologna Follow-Up Group (2005). Framework for Qualifications of the European Higher Education Area. Kopenhagen, p. 9. – ECApedia, 2014. – URL: http://ecahe.eu/w/index.php/Dublin_Descriptors (retrieved: 21.10.2020).

Орманова З.Қ.
психол. ғ.к., доцент
Әжмәмбет Ә.Е.
педагогика-психология магистрі
«Сырдария» университеті, Жетісай қ.

БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУЫ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты халқына жолдауының Әлеуметтік жаңғырудың жаңа кезеңі атты төртінші бөлімінде білім беру жайлы: «Біз оқушылардың шығармашылық қабілетін айқындап, кәсіби бағыт-бағдар беру саясатына көшуіміз керек» – делінген. Сондықтан білім берудің мазмұнын жетілдіре отырып, бастауыш сынып оқушыларының шығармашылық қабілеттерін дамыту арқылы оларды кәсіби тұрғыдан жан-жақты жетілдіру мәселесі бүгінде күн тәртібіне ерекше орын алып отырғанын көріп отырмыз.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңында білім беру жүйесінің жеке адамды қалыптастыруға, дамытуға және кәсіби шыңдауға бағытталған ролі атап көрсетілсе, осы заңның 41-бабында: «Педагог қызметкерлер оқушылардың мемлекеттік білім беру стандартында көздеген деңгейден төмен емес білім, білік, дағды алуын қамтамасыз етуге, жеке шығармашылық қабілеттерінің дамуы үшін жағдай жасауға міндетті», – делінген. Бастауыш сынып мұғалімдерінің алдында оқушыға білім, білік дағдыларын игертіп қана қоймай, олардың қабылдауын, ойлауын, қиялын, сезімдерін, ерік-жігерін, яғни жан-жақты, шығармашылығын дамыту міндеттері де тұр. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының негізгі міндеттерінің бірі баланың интеллектуалдық және шығармашылық қабілеттерін дамытуды міндеттесе, Қазақстан Республикасының дарынды балаларды анықтап, оларға қолдау көрсетіп дамыту концепциясы шығармашылық қабілетті дамытуға бағытталған білім беру кеңістігін туғызуды талап етеді. Соған сәйкес Қазақстан Республикасының білім саласындағы нормативті-құқықтық құжаттары адамның шығармашылығын дамытуды басым бағыттардың бірі ретінде қарастырады. Сондықтан жеке тұлғаның шығармашылық ойлауын әрбір адамның жаңа білімді игеруіне, интеллектісі мен ойлау қызметінің артуына қажетті ықпал ретінде дамыту өзекті мәселелердің біріне айналып отыр. Себебі, оқыту барысында адамның дамуы қазіргі білім берудің басты мақсаты ретінде қарастырыла келе, білім беру процесін ұйымдастыруды ерекше гуманизациялау, дамыту бағытының басымдылығы тұрғысынан қарау керектігін айқындадым.

Бастауыш білім – үздіксіз білім берудің алғашқы басқышы. Осыған сәйкес оқушыны шығармашылық бағытта жан-жақты дамыту бүгінгі күннің талабы. Шығармашылық дегеніміз – адамның өмір шындығына, өзін-өзі тануға ұмтылуы, ізденуі. Өмірде дұрыс жол табу үшін адам дұрыс ой түйіп, өздігінен сапалы, дәлелді шешімдер қабылдай білуге үйренуі керек. Олай болса, шығармашылық қабілеттің дамуы оқушылардың интеллектісін дамытуымен байланысты екендігін негізге ала отырып, оқу үрдісін тиімді ұйымдастырудың, іс-әрекеттің субъектісінің шығармашылық сапалық ерекшеліктерінің сабақ кезінде және сабақтан тыс кездерінде диагностикалық және шығармашылық тапсырмаларды ұтымды қолданудың мәні зор. Өйткені, қазіргі кезеңдегі қоғамның жедел дамуы ғылым, техниканың дамуымен байланысты болса, ал болашақта ғылым мен техниканы, өндірісті дамытатын бүгінгі мектеп оқушыларынан үлкен жауапкершілік пен білімдарлықты қажет етеді. Бастауыш мектеп оқушыларының шығармашылық қабілетінің дамуы оқу барысының дұрыс ұйымдастыруымен байланысты. Қазіргі заманда шығармашылық тұлға қалыптастыру оқу процестерінің ең басты талаптарының бірі болып саналады. «Қызықтырар ұстаз болса, қызықпайтын шәкірт болмас», -деп К.Д.Ушинский айтқандай, негізгі талап оқушыларды қызықтыра білуде. Оқушыларды жаңа заманға сай тәрбиелеу үшін ұстаз қауымы оқу-тәрбие жұмысына шығармашылықпен қарап, оқытудың жаңа әдістемелерін қолдануы керек. Сабақ – қашанда жетіліп отыратын шығармашылық сипаттағы үрдіс. Сабақ – білім беруді ұйымдастырудың негізгі жолы. Мұғалім – сабақта басты тұлға, өйткені ол оқушыларға жүйелі түрде білім алу дағдысын, іскерлігін қалыптастырады. Сабақты түрлендіріп өткізуде оқушылардың танымдық белсенділігін арттырады. Негізінен шығармашыл тұлғаны қалыптастыратын бірден бір

нұсқа сабақ болса, сабақтың нәтижелі болуына ықпал ететін нұсқа – сол сабақты өткізудің әр түрлі әдіс-тәсілдері, яғни жаңашыл сабақ. Оқушыны шығармашылыққа үйрету үшін мынандай жағдайларды ескеру қажет:

- Ең алдымен, сыныпта шығармашылық көңіл күй тудыру үшін баланың назарын бір нәрсеге бағыттауы керек.

- Әрбір шығармашылық тапсырманы оқушыға ұсынудың мазмұны жеткіншектердің жас ерекшелігіне, қызығушылығына үйлесу қажет.

- Оқушының шығармашылықпен айналысуына мектепте, сабақ үстінде, үйде қолайлы жағдай туғызу. Бастауыш сынып оқушысының шығармашылық мүмкіндігі зор, өйткені, олар шығармашылықпен тұрақты, белсенді айналысуға икемді келеді. Шығармашылық қызығуы қалыптасқан оқушылардың мынандай ерекшеліктері болады:

- балалардың өзіндік ойлау ерекшеліктері басым, түрлі болжамдар жасауға қабілетті, қиялы ұшқыр, өзін танытуға құштар;

- шығармашылықпен айналысуға ұмтылым тұрады, шығармашылық күшін сынауға тырысады;

- қиялдары жүйрік, бейнелер сомдауға шебер, жан дүниесі нәзік, лирик болып келеді, болмыстары поэзиядан құралады;

- бұл жастағылар ақыл-ой қабілеттілігін тек өзін қызықтырған іске бағыттайды, ал қызықтырмаған істе қалыпты білік-дағдыларымен шектеледі;

- оқушылар мазмұндама, мінездеме жазудан гөрі әңгіме, өлең, ертегі жазуға бейім. Оқушыларды шығармашылыққа баулу үшін тағы бір қажеттілік баланы психологиялық дайындықтан өткізу. Психологиялық дайындық, яғни педагогтің психологиялық әсері шығармашылық кезеңде баланың шабытын оятып, құлшындырып, еліктіріп отырады.

Егер оқу үрдісінің басты мақсаты – жан-жақты дамыған, саналы азамат дайындау болса, оның негізінде нәтижелі іс-қимылдар арқылы жүзеге асатын шығармашылық әрекет жатады. Шығармашылық әрекеттің негізгі сипаттамаларын, оларға сәйкес қалыптасатын қабілеттіліктерді, мүмкіндіктерді И.Я.Лернер, В.В.Давыдов, В.В.Репкин, В.И.Слободчиков, Ю.Г.Юдина, А.Н.Лук өз еңбектерінде қарастырады. Шығармашылық әрекетті қалыптастырудың кейбір аспектілерін Қазақстан ғалымдары да зерттеді.

Оқушының шығармашылық әрекетінің негізгі сипаттамаларын және оларға сәйкес қалыптасатын қабілеттерін Б.Г.Юдин мына түрде қарастырады:

1. Оқушылардың шығармашылық іс-әрекетінің міндетті түрде талап етілуі: оқушылардың ғылыми практикалық конференциясы жыл соңындағы шығармашылық емтихан жылдық мектептік көрмеге қорытынды жұмыс тапсыру, т.б.

2. Оқушының шығармашылық әрекетінің пайда болуының жан-жақтылығы: жаңа ситуацияға байланысты білім икемділіктерін қолдана білу, таныс объектілердің жаңа функцияларын көре білу, шешімдерінің баламасын таба білу, мәселенің белгілі шешіміне қоса шешімнің жаңа, тың әдістерін таба білу.

3. Сыныптағы ерекше эмоционалдық шығармашылық атмосфера және оқушының қызығушылығы, белгілі эмоция, сезімдердің барлығы оқушылардың шығармашылық әрекетінің шарты ретінде эмоциялық шығармашылық атмосферасы болып есептеледі.

Шығармашылық шеберлік үшін оқушыға ұстаздың берер психологиялық әсері мынандай болмақ:

- «сенің қолыңнан бәрі келеді», «сен қабілеттісің», «жаз», «үйрен» деп, баланың еркін билеп, сенім білдіру;

- оқушының кішкентай жетістігі болса да жоғары бағалап, мадақтап, көтермелеу, оқушылар басылымында өлең, әңгімелерінің жарық көруіне көмектесу; • шығармашылық сәтте оқушыға құптаушылық көзқарас білдіру, сезім күйін бақылау, қамқорлық таныту;

- ақын-жазушылардың, өнер адамдарының шығармашылық дәстүрінен қызғылықты оқиғаларды әңгіме ету;

- оқушылар үшін педагог өзін қарапайым жан есебінде таныта білу, оқиға, сюжет, образ жасауда оларға сенім білдіру;

- оқушының қойған сұрақтарына пейілімен дұрыс жауап беру, олардың психологиялық еркіндігін қамтамасыз ету.

Шығармашылық – бүкіл тіршіліктің көзі. Адам баласының сөйлей бастаған кезінен бастап, бүгінгі күнге дейін жеткен жетістіктері шығармашылықтың нәтижесі. Бұған бүкілхалықтық, жалпы

және жеке адамның шығармашылығы арқылы келдік. Әр жаңа ұрпақ өзіне дейінгі ұрпақтың қол жеткен жетістіктерін меңгеріп қана қоймай, өз іс-әрекеттерінде сол жетістіктерді жаңа жағдайға бейімдей, жетілдіре отырып, барлық салада таңғажайып табыстарға қол жеткізеді. Шығармашылық дегеніміз – адамның өзін-өзі тануға ұмтылуы, ізденуі. Оқушы шығармашылығы үнемі ұстаз, сынып ұжымы, ата-аналар тарапынан қолдау тауып отыруы тиіс.

Оқушының шығармашылық қабілетін дамыту үшін бірнеше шарт орындалуы керек. Олар: шығармашылық қабілетін ерте бастан қолға алу; жүйелі түрде шығармашылық әрекет жағдайында болуы; ойлау мүмкіндігінің ең жоғары деңгейде болуы; шығармашылық іс-әрекетке жағдай туғызу. Оқушының шығармашылық іс-әрекетіне жағдай тудыру дегеніміз – оқушыны ойлай білуге үйрету деген сөз. Оқушының шығармашылық қабілеті тәжірибелік әрекеттері, ізденімпаздығы арқылы дамиды.

Қорытындылай келе, баланың қабілеті мен шығармашылығын дамытуды неғұрлым ертерек бастаса, соғұрлым оның қабілеті толық ашылуы мүмкін. Сондықтан бастауыш сынып оқушыларының бойындағы қабілетті мұғалім байқап оны дамыту үшін атқарылатын жұмыстардың маңызы ерекше екендігін түсінуіміз қажет. Сыныпта оқушылармен шығармашылық жұмыстарды жүргізу әр мұғалімнің шеберлігіне байланысты. Күнделікті сабақта беретін деңгейлік тапсырмаларды қызықты етіп құрап, оқушылардың қызығушылықпен орындауларын қадағалау қажет.

Әдебиеттер:

1. Н. Ержанов. Оқушылардың шығармашылықпен жұмыс істеу қабілеттерін ашу. /Мектеп технологиясы, №7, 2003.
2. Ж. Рүстемов. Оқушылардың шығармашылық қабілетін дамыту. /Бастауыш мектеп, №1, 2003.
3. Қ. Хасенова. Математика сабағында оқушылардың шығармашылық ойлау қабілетін дамыту.
4. К. Рахатова. Шығармашылық тапсырмалар. //Бастауыш мектеп. 2004. 52б.
5. А. Оракова. Оқушылардың шығармашылығын дамытуда оқу процесінің маңызы. //Бастауыш мектеп, №9-2005, 6б.
6. Волков И.П. Учим творчеству. //Педагогический поиск. М., Педагогика, 1989. 53б.
7. Махмутов М.И. Современный урок. М., Педагогика, 1981. 192 б.
8. Ж. Күнпейіс. Оқушыларды шығармашылыққа қалыптастыру. /Бастауыш мектеп. №2, 2006, 32-33 б.
9. Р. Омарова. Шығармашылық – басты мақсат. /Бастауыш мектеп. №3, 2006. 30-32 б.
10. Б. Қадірова. Оқушылардың шығармашылық әрекетін дамытудың кейбір ғылыми-педагогикалық проблемалары. /Бастауыш мектеп. №2-2005. 13-15 б.
11. Г. Нұрахметова. Оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамыту. /Бастауыш мектеп. №2, 2006. 49-50 б.
12. Қ. Шалғынбаева, А.Тұрсынбаева, Н.Медетбекова. Шығармашылық есептердің маңызы. /Бастауыш мектеп. №1, 2006, 7-10б.

СПЕЦИФИКА ТРЕНИНГА КАК ОДНОЙ ФОРМ ПРОВЕДЕНИЯ ЗАНЯТИИ

В современном разнообразии периодизации взрослых можно наблюдать две основные тенденции. Во-первых, взрослый период делится на определенные этапы развития, которые зависят от конкретного графика жизни, называемые «возрастными часами». Изучая эти часы, можно определить, насколько медленно или быстро человек и общество продвигается вперед по отношению к социальным событиям. Вторая тенденция – это изменение личности взрослого не по возрасту, а по его личностному развитию и социокультурной среде.

Как пишет Дж. Крайг, «... центральное содержание этих стадий развития, как правило, определяется кризисами, конфликтами или проблемами. При этом подробно описываются проблемы и интересы разновозрастных когорт. Однако вопрос о том, насколько широко они описывают взрослую жизнь, остается открытым.

Определить границы молодости с учетом специфики взрослой жизни непросто. Ряд авторов определяют пределы этого возраста в среднем около тридцати лет. У Абрамовой Г.С. – это возрастной диапазон от 23-30 лет, Слободчиков В.И., Исаев Е.И. считают, что молодость включает в себя возраст от 19 до 28 лет, а Б. Ливехуд к границам молодости относит 24-30 лет. Однако при этом выделяют время наступления кризиса – 30-35 лет – «переходный возраст» (Г.С. Абрамова), 27-33 года – «молодежный кризис» (В.И. Слободчиков, Е.И. Исаев). «Середина тридцати годов» – Б. Ливехуда. Все эти авторы подчеркивают, что наступление кризиса не всегда зависит от возраста, а часто от личностных качеств человека. [1].

Основными возрастными характеристиками молодежи большинство авторов называют интеграцию во все формы социальной, профессиональной, семейной жизни, освоение различных социальных и межличностных ролей. Экспансия молодежи отражается на всех сферах жизни. Наряду с карьерой происходит создание собственной семьи, развитие прав и обязанностей супругов и родителей. Основываясь на своей многолетней психотерапевтической практике, Б. Ливехуд утверждает, что самая важная задача для человека – «построить сообщество жизни и начать профессиональную карьеру». Самое главное для женщины – создать для себя среду: как в социальном, так и в материальном плане. Профессиональная деятельность также приносит удовлетворение женщине только тогда, когда она строит отношения с коллегами. Представления и конкретные убеждения о семье, дружбе, профессиональной среде, а также атмосфере своего будущего дома, стиль поведения в обществе – все это формируется уже в юношеском возрасте. «Найти спутницу жизни, обставить собственную квартиру, начиная с первого этапа профессиональной жизни – все это четко спланированная внутренняя ментальная структура снаружи» [2].

Поиск смысла жизни в юношеском возрасте связан с созданием собственной части культуры и окружающей среды. Поэтому для представителей этого поколения очень важны результаты их работы – должности, социальный статус, проявление независимости, наличие дипломов.

Самопознание – ключевой элемент развивающегося характера молодого человека, который включает:

- 1) собственное Я.
- 2) Представление личности о временных ограничениях.
- 3) самосознание личности.
- 4) критическое отношение к себе и жизни.
- 5) формирование планов на будущее.

Влияние социальной среды на формирование характера вызывает реакцию юной личности, которая выражается в определенных социально-психологических характеристиках:

- 1) юношеский максимализм;
- 2) стремление к эмансипации, к независимости;
- 3) желание объединиться со сверстниками;
- 4) стремление к самопознанию;

- 5) внезапная, необоснованная смена настроения;
- 6) сосредоточенность на своих проблемах;
- 7) эгоцентризм;
- 7) склонность к одиночеству;
- 8) повышенная эмоциональность [4].

Таким образом, описывая период юношеского возраста, можно сделать вывод, что для молодого человека физиологическое созревание организма завершается биологически; в социальном плане завершается его независимость; в психологическом плане завершается формирование характера и личности.

В соответствии с ростом потребности в общении, молодые люди сталкиваются с большими трудностями в этой сфере. В этой связи им нужна соответствующая психологическая помощь, для того, чтобы помочь узнать их внутренний мир, понять и принять других, понять трудности в межличностных отношениях.

На наш взгляд, такая помощь может быть эффективной в процессе организации тренинговой работы с молодежью.

Основное содержание групповых занятий составляют игры и психотехнические упражнения, направленные на развитие когнитивных и эмоционально-волевых качеств, способствующих адекватному формированию социальных навыков поведения. В то же время, другим необходимым элементом всех занятий должны быть психотехники, направленные на развитие соответствующих групповых структур и процессов, поддержание благоприятного климата внутри группы, организацию и организационное развитие группового сообщества [3].

Каждое занятие проводится стандартно и состоит из следующих элементов: церемония встречи, разминка, вводная информация, термометр (диагностика самочувствия), тематический раздел, упражнения, церемония прощания.

Методология тренингов должна быть открытой, позволять молодому человеку высказать свое мнение, попытаться понять, почему он думает так или иначе, сформулировать свое понимание проблемы. Однако, тренеру важно учитывать следующие моменты: не превращать занятие в свободное обсуждение; он не должен навязывать свою точку зрения; необходимо своевременно урегулировать отношения участников споров, научить их обосновывать свои взгляды, прислушиваться к другим [6].

Общие требования к месту проведения тренировок должны быть следующими: световые и температурные условия, допустимые уровни шума, вентиляция и другие параметры окружающей среды не должны отличаться от тех, которые обычно считаются необходимыми для учебных помещений. Но вместе с тем существуют и исключения:

– во-первых, фактически в большинстве случаев площадь комнаты может вместить в три раза больше участников учебной группы.

– во-вторых, занятия можно проводить с перемещением участников, организацией работы в малых группах;

– в-третьих, следует очень внимательно относиться к любым предложениям для занятий на открытом воздухе. Группа должна быть как минимум изолирована от окружающей среды.

Одним из основных моментов тренинга является – расположение ее участников. Одна из самых подходящих эффективных композиций – круг, в котором все участники равны в пространстве. Тренер – один из его участников. Поэтому на каждом занятии стулья нужно расставлять так, чтобы членам группы было удобно работать.

Работа в команде повышает уровень доверия, объединяет участников. Тренер позволяет всем говорить, делать выводы, поддерживать и во всем участвовать. Эта форма взаимодействия называется обратной связью и важна для всех. Следует использовать только позитивное отношение и рекомендации [1].

Каждое тренинговое занятие должно начинаться с напоминания о том, что произошло на предыдущем занятии и заканчиваться сообщением о том, что будет дальше. Если группа большая (в нашем случае более 20 человек), ее можно разделить на микрогруппы (по 5-6 человек в каждой). Группы должны быть стабильными. Группам дается совместное выполнение заданий. Цель такой работы в группах – выработать общую позицию по тому или иному вопросу. При этом важно подойти к проблеме индивидуально, видя связь между рассматриваемыми проблемами и жизненными проблемами участников тренинга [2].

Результативность психологического тренинга зависит от соблюдения в группе общепринятых принципов.

1. Ненасильственность общения.

Объясняя правила игры, тренер, прежде всего, не допускает принуждения, а идет навстречу пожеланиям участников. Если участники заставляют друг друга что-то делать, тренеру следует избегать этих действий. Если участники говорят: «Пусть водящий сделает то или это», тренер отвечает: «Если он захочет». Фразы «необходимо» и «необходимо» заменяются словами «желаю» и «можно».

2. Самодиагностика (самораскрытие юношей, осознание и формулирование ими лично значимых проблем). В содержании занятий предусматриваются упражнения и процедуры, помогающие участнику познавать себя, особенности своей личности [5].

3. Позитив обратной связи.

Поскольку большинство участников группы нуждаются в поддержке и сосредоточении на одобрении других, положительные отзывы следует использовать как надежный инструмент, который поможет участнику преодолеть застенчивость и повысить самооценку, снять напряжение и расслабиться. Необходимо благодарить всех участников во время и в конце каждой игры. Если участник сталкивается с трудностями во время занятия, тренер поощряет его. Большинство юношей в группе бывает очень уязвимы. Поэтому тренеру следует смело пресекать попытки давать друг другу отрицательные отзывы. [7].

4. «Без конкуренции».

Этот принцип соблюдается только в том случае, если в группе можно создать атмосферу доверия, психологической защищенности, обеспечить максимальный психологический комфорт каждому члену группы. Поэтому все игры и упражнения должны быть составлены и подобраны так, чтобы минимизировать элементы агрессивной конкуренции [5].

Не секрет, что для многих участников тренинга характерны заниженная самооценка, повышенная тревожность, неумение адекватно реагировать на свои неудачи. Поэтому перед тем, как приступить к тренингам, необходимо обратить особое внимание на неконкурентный характер взаимоотношений: «У нас нет конкуренции. У нас нет ни победителей, ни проигравших. Мы не пытаемся доказать, что мы намного лучше других». Тренинги подчеркивают ценность, уникальность каждого и его индивидуальность.

5. Принцип «кривого зеркала».

Для участника тренинга лабиализация – это инструмент, позволяющий узнать свои недостатки. Этот человек – «зеркало», которое видит его слабые стороны и недостатки, но юношам с коммуникативными трудностями такое «зеркало» может не только принести пользу, но и усугубить их трудности, снизить самооценку, повысить тревожность, увеличить внутренние барьеры. Таким образом, участники тренинга должны быть подготовленными для выполнения лабиализации с минимальной дозой и косвенно, а не напрямую:

- осозная существование других способов поведения;
- наблюдая за эффективностью применяемых методов;
- отождествляя себя с тренером и успешными членами команды.

6. Дистанцирование и идентификация.

Ситуативные неудачи неизбежны. Иногда они полезны, т.к. помогают побудить участников отказаться от некоторых стереотипов, принять новые модели поведения, перенять положительный опыт других членов группы. Однако в других случаях, отказ от ситуации может быть причиной отказа участника от участия в игре или вообще от участия в тренировке. В таких случаях необходимо помочь юноше дистанцироваться от своей неудачи. Вместо того, чтобы сказать участнику: «Вы ошибаетесь», лучше сказать: «Давным-давно было великолепное чувство, как маленькая белка помогла Холмсу». Для облегчения дистанцированного обучения участникам предлагаются псевдонимы в самом начале занятия. Вместе с тренером каждый участник научается идентифицировать себя со своим успехом, получая положительную обратную связь от индивидуальных действий. Например, вместо: «Вы хорошо продумали, угадали, придумали», тренер говорит: «Вы такие задумчивые, догадывающиеся, изобретательные» [3].

7. Включенность.

В предлагаемой программе тренер выполняет традиционную роль участника во всех играх, за исключением случаев, когда необходимо следить за временем или корректировать ход игры. Участвуя

в игре, тренер, во-первых, помогает юношам решать проблемы на собственном примере, а во-вторых, помогает понять, что игры и упражнения предназначены не для развлечения, а для саморазвития. Корректировку следует делать в первый день занятия, так как все выполняемые задания дают тот или иной уровень материала для диагностики. Исходя из этого, в программу дальнейших занятий будет возможность вносить изменения и корректировки, которые поспособствуют решению проблем и потребностей молодых людей.

8. Гармонизация интеллектуальной и эмоциональной сфер.

Каждое тренинговое занятие должно отличаться высокой эмоциональной насыщенностью, которое поможет юношам укрепить доверие к тренеру и ко всем участникам. Кроме того, тренинг активизирует процессы интеллектуального роста. Основная форма интеллектуальной деятельности – групповое обсуждение, которое необходимо использовать на всех занятиях.

Соблюдение принципов психологической подготовки позволяет решить две организационные задачи: обеспечить активность, объективность в поведении каждого участника, а также занять позицию, характеризующуюся исследовательским направлением, и позволит тренеру выбрать оптимальную тактику психологической коррекции. Наиболее эффективными из них являются групповая ориентация, совместная деятельность, активизация внимания, сосредоточение внимания на конкретных идеях или аспектах поведения, конструктивное общение между участниками и тренером [4].

Таким образом, использование социально-психологического тренинга как метода практического воздействия и коррекции, очень актуально и необходимо при работе с современной молодежью.

Литература:

1. Осипова А.А. Введение в практическую психокоррекцию: групповые методы работы. – М: Московский психолого-социальный институт; Воронеж НПО «МОДЕК», 2012, с.23.
2. Анн Л. Психологический тренинг с подростками. – СПб.: Питер, 2013.
3. Рай Л. Развитие навыков тренинга. – СПб.: Питер, 2013, с.123-128
4. Абрамова Г.С. Практическая психология – М., 2005. – 368 с. 38
5. Игры – обучение, тренинг, досуг / Под. ред. В.В. Петрусинского.-М, 2018, с. 27-28.
6. Макшанов СИ. Психология тренинга. СПб., 12015, с.39-43
7. Мельникова О.Т. Качественные методы в решении практически социально-психологических задач// Введение в практическую социальную психологию/Под. Ред. Ю.М.Жукова.-М., 2010, с. 97-102.

Баженова Э.Д.
PhD, ст.преп. факультета педагогики и психологии
Баженова М.Д.
магистр юрид. наук, преп. факультета экономики и права,
Жетысуский университет им И.Жансугурова
г. Талдыкорган

МОДЕЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ ЛИЧНОСТНОГО РАЗВИТИЯ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ НА ОСНОВЕ ИНТЕРНЕТ-КОММУНИКАЦИИ

Технология гуманитарного образования готова для будущих учителей благодаря профессиональной междисциплинарной коммуникации, и ученики могут слышать друг друга, понимать друг друга, общаться и решать профессиональные проблемы. Актуализация рассматривается как перевод знаний, навыков и чувств в образовательном процессе из скрытого, скрытого состояния в явное, активное и включает в себя преобразование из потенциального состояния в реальное.

Анализ исследований профессионального опыта позволяет сделать вывод, что исследователи-психологи по-разному понимают это сложное психологическое явление и рассматривают его как совокупность знаний, умений и способностей (К.К. Платонов [1]), как распределенную в сознании человека его деятельность (А. Турчинов [2]), как сложная система, включающая методы, приемы и правила решения трудовых задач (Ю. К. Стрелков [3]), как совокупность событий или «приемов жизни» человека, актуализируемых в различных профессиональных ситуациях (Brent Kilbourn, Isabel Álvarez [4]), как образы событий, переживаемых в сознании (А.А. Кроник, Л.Ф. Бурлачук, Е.Ю. Коржова [5]), как представление о ситуации профессиональной деятельности как компоненте профессионального опыта человека (Е.В. Конева), как результат психических процессов, в которых фиксируются все профессиональные знания, навыки, приемы и методы деятельности, с которыми человек сталкивается в течение своей жизни (Э. Ф. Зеер [6]) и т.д. Он включает в себя передачу знаний, навыков и эмоций из скрытого, скрытого состояния процесса обучения в переход от потенциального состояния к реальности. Анализ профессиональной практики показывает, что психологи по-разному понимают этот сложный психологический феномен и считают его знаниями, навыками и способностями.

В нашем исследовании мы рассматриваем в качестве одной из составляющих профессионального опыта преподавателя его восприятие ситуаций педагогической деятельности. Как отмечает Е.В. Конева [7], опытный профессионал, отражая ситуацию, учитывает те ее элементы, которые не связаны непосредственно с его непосредственной деятельностью, и по мере накопления опыта набор параметров для оценки ситуации по профессиональным изменениям. Считается очевидным готический факт (Ф. С. Исмагилова), что разница между неопытными и опытными работниками заключается в том, какую позицию они занимают по отношению к профессиональной среде. В то время как первый способен оценивать ситуацию только извне, последний, исходя из опыта, занимает другую позицию – в рамках ситуации; в то же время вид изнутри меняется в зависимости от восприятия ситуации. Таким образом, профессиональные жизненные события включены в профессиональный опыт.

Будущие преподаватели получают первый опыт педагогической деятельности в процессе педагогической практики, которая является неотъемлемой частью основной образовательной программы высшего профессионального педагогического образования.

Педагогический опыт будущего учителя как форма профессионального развития в педагогическом вузе как будущего учителя является новым профессиональным учителем, являющимся предметом нового общения в его профессиональном развитии.

Педагогическая практика, согласно теории контекстного обучения А. А. Вербицкого [8], предполагает процесс трансформации учебной деятельности в профессиональную деятельность. Учебно-профессиональная деятельность в процессе педагогической практики включает в себя включение будущего учителя в процесс решения профессионально-педагогических задач и, благодаря которому он приобретает профессионально-педагогический опыт.

Актуализация профессионального опыта студентов, приобретенного во время стажировки, способствует не только эффективной подготовке к профессиональному интернет-общению (так как опыт

студента является основой для общения), но и формированию способности самостоятельно принимать решения, самостоятельно решать профессиональные задачи и нести ответственность за эти решения.

Изменения в современном обществе, а именно формирование информационного общества, способствовали появлению этого типа общения как компьютерно-опосредованного общения. Как отмечалось выше, появляющиеся технологии ИКТ позволили учителю быстро получать необходимую информацию, а также активно делиться опытом с коллегами через электронную почту, веб-конференции, форумы и чаты. С учетом специфики профессионального интернет-общения послужила необходимость интеграции знаний в области коммуникации и ИКТ-технологий в процесс подготовки к профессиональному общению, что нашло отражение в формулировке четвертого педагогического условия обучения. Четвертая педагогическая ситуация оказала значительное влияние на развитие позитивной мотивации будущих учителей к профессиональному онлайн-общению и в конечном итоге повлияла на использование ИКТ в процессе профессионального общения. Изучение будущей подготовки преподавателей профессиональных g-коммуникаций в образовательном процессе вуза привело к необходимости разработки процедурных характеристик, которые рассматриваются по его «технологической» концепции. В технологическом процедурном смысле он отвечает на вопросы «Как это работает?» И «Каков путь?»

Четвертое педагогическое условие также существенно повлияло на развитие позитивной мотивации будущих учителей к профессиональному интернет-общению и, как следствие, повлияло на общую готовность к использованию технологий ИКТ в процессе профессионального общения. (см. таб. 1.)

Таб. 1 – Влияние выделенных педагогических условий на компонентную структуру профессиональной интернет-коммуникации

Педагогические условия подготовки к профессиональной интернет-коммуникации

Мотивационно-потребностный

Компоненты профессиональной интернет-коммуникации

Когнитивный

формирование положительной мотивации будущего педагога участию в профессиональной коммуникации путем обеспечения активной включенности будущих педагогов в процесс профессиональной коммуникации в виртуальных сетевых сообществах

Операциональный

использование гуманитарных образовательных технологий в процессе подготовки будущего педагога к профессиональной интернет-коммуникации

Рефлексивный

актуализация опыта профессиональной деятельности будущих педагогов, полученного в ходе прохождения педагогических практик

осуществление интеграции знаний в области коммуникации и ИКТ-технологий

Известно, что вы не можете изменить другого человека, не изменив себя в то же время. Положение Л.М. Митина важно для нашего исследования: «В состоянии комфортного общения два человека начинают формировать некое общее эмоциональное и психологическое пространство, в котором происходит творческий процесс изучения человеческой культуры, разносторонних знаний об окружающей социальной среде. Реальность и самость, свои способности и возможности, то есть процесс социализации личности. «Мы считаем, что процесс подготовки будущего учителя к профессиональному интернет-общению осуществляется в комфортном предметно-специфическом взаимодействии.

Изучение проблемы подготовки будущего учителя к профессиональной g-коммуникационной подготовке в образовательном процессе вуза в его содержательном аспекте привело нас к необходимости разработки его процедурных характеристик, которые рассматриваются через понятие «технология». Технология в процедурном смысле отвечает на вопросы «Как это сделать?» И «Какими средствами?»

В научной литературе предлагается большое количество определений понятия «технология»: технический метод достижения практических целей; набор методов, используемых для получения предметов, необходимых для человеческого существования; набор процедур и методов организации человеческой деятельности; инструменты, используемые для моделирования человеческого поведения.

Наиболее распространенным определением этого понятия является то, что технология – это научно и практически оправданная система деятельности, используемая человеком для преобразования окружающей среды, производства материальных или духовных ценностей [9].

С помощью технологии интеллектуальная информация переводится на язык практических решений. Технология – это способ делать вещи, и как люди вовлечены в деятельность.

По сравнению с обучением, построенным на основе методологии (набор методов обучения чему-либо), технология имеет большие преимущества, которые можно свести к следующему списку: технология основана на четком определении конечной цели; цель является ее центральной составляющей; конечные и промежуточные цели определяются диагностически; методы мониторинга его достижения подбираются объективно; технология позволяет минимизировать ситуации, когда учитель сталкивается с выбором и вынужден прийти к педагогическому экспромту в поисках приемлемого варианта; технология ориентирована на студенческую деятельность; воспроизводимость тренировочных процедур.

По мнению Смирнова [10], технология должна иметь четкую структуру, состоящую из следующих компонентов: предварительная диагностика учебных материалов; организация деятельности по разработке и классификации программных материалов, дисциплин или разделов; контроль качества обучения; выбор дополнительных методов и приемов. Создание будущей технологии подготовки учителей для профессиональной онлайн-коммуникации имеет ряд преимуществ, поскольку она обеспечивает предсказуемые результаты, достижение и контроль достижений, обеспечение соответствия процессу развития и достижение успеха в процессе обучения. отношение всех участников (преподавателей и студентов).

Технология всегда рассматривается как пошаговая программа по определенным предметам или объектам, которая характеризуется четкой и четкой интерпретацией операций с учетом конкретных условий образовательного процесса, которые могут достигать желаемых целей и результатов.

Современные исследователи обычно объединяют основные характеристики. Этапы внедрения образовательных технологий: проблема квалифицированной диагностики; поиск информации о методах, услугах и специалистах для решения конкретных проблем; выявление возможных решений проблем и выбор наилучших стратегий решения; Предоставить результаты образовательной деятельности в сфере образования.

Основываясь на работе педагогов по педагогическим технологиям, мы ориентируемся на следующие шаги в технологии подготовки будущих учителей к профессиональному интернет-общению: 1) Диагностика, определяющая фактический уровень готовности будущих учителей к профессиональному интернет-общению и их возможности; 2) этап проектирования, предусматривающий введение набора педагогических терминов для подготовки будущих учителей к профессиональному интернет-общению; 3) аналитический – этап наблюдения за динамикой готовности будущего учителя к профессиональной интернет-коммуникации.

Цель будущей профессиональной интернет-связи учителя – реализовать вышеупомянутые педагогические ситуации, то есть сделать шаг за шагом, который обеспечит развитие всех компонентов профессиональной интернет-коммуникации.

Основой профессионального интернет-общения является, прежде всего, взаимодействие предметно-тематических отношений, являющихся проявлением учителя и ученика. Профессиональное онлайн-общение учителя стимулирует учебную среду, которая формирует профессиональную деятельность для профессионального онлайн-общения. Это позволит будущим преподавателям сделать вывод, что учебная программа вуза основана на взаимодействии преподавателей и студентов с содержанием технологий профессионального интернет-общения.

Технология подготовки будущих учителей профессионального интернет-общения (ПКК) к учебному процессу, направленная на создание профессиональных компонентов интернет-коммуникации путем создания выбранных педагогических условий, приведена в таблице 1.

РР Аношкин называют «технологией» в обозримом будущем, с конечным результатом и средствами получения этих результатов и условиями этого процесса.

Технология подготовки будущего учителя к профессиональному интернет-общению – обучение, навыки преподавания, ситуации, опыт, сотрудничество, решение «положительных» ошибок, решение творческих вопросов, обратная связь через социальное взаимодействие и взаимодействие с внешним миром. Будущая диагностика будущей готовности будущего профессионального преподавателя интернет-коммуникаций Е.И. Казакова А.П. Триатин [11] считает его «критическим критерием развития».

C. Limongelli, F. Sciarrone, M. Temperini [12] показывают что существуют общие требования к отбору и обоснованию критериев в теории и практике педагогического образования. Критерий измерения в педагогическом словаре определяется как «оценка, основанная на оценке, классификации или оценке»; критерии оценки, оценка явлений. Критерий действует как норма и является прекрасным примером самого высокого уровня вероятности. Он должен демонстрировать все аспекты личности и основные законы ее развития. Он сравнивает его с реальными явлениями и определяет степень их нормализации. Показателями качества являются: 1) Оптимальная динамика мотивации и спроса на профессиональное онлайн-общение (активное профессиональное общение); 2) положительная динамика когнитивного развития (характер и роль общения в профессиональной деятельности, знание кодов общения, тактики и глубины стратегии и силы); 3) положительная динамика ускоренного развития (навыки выбора деловых отношений и методов, навыки устного и невербального общения, профессиональное общение по технологиям ИКТ, коммуникативные навыки), профессиональные (неполный рабочий день); 4) Положительная динамика профессионального рефлексивного развития (понимание предмета самопознания, анализ и анализ профессионального опыта общения) является неотъемлемой частью профессионального интернет-общения.

Этот критерий является хорошим примером и может быть несколько указаний. Показатель рассчитывается как фактическая мера измерения для наблюдения и измерения. Основную характеристику показателя можно считать более точной по критерию. Одни и те же критерии могут иметь несколько показателей. Существует несколько критериев, которые соответствуют критериям и показателям: объективно независимы от специфики исследователя; Наиболее важные аспекты исследования объект или явление; кратко, ясно и понятно; это то, что исследователь хочет сделать.

Критериями для конкретных критериев должны быть следующие: 1) формирование у будущих учителей позитивного взгляда на профессиональное общение с будущими учителями в процессе будущего профессионального общения в виртуальном пространстве будущих учителей; 2) использование гуманитарных образовательных технологий для профессионального общения будущих учителей; 3) повысить профессиональный опыт будущих учителей; 4) Внедрение знаний в области коммуникации и ИКТ.

Республика Казахстан определила себя как демократическое, светское, правовое и социальное государство: ее наиболее ценным активом являются жизнь, права и свободы человека и человека. Права и свободы человека поднимаются всеми и являются абсолютными. Никто не может отличить их от применения законов и других нормативных актов к содержанию актов. Все равны перед законом и судом. Брак и семья, мать, отец и ребенок охраняются государством. Воспитание и воспитание детей является естественным правом и обязанностью родителей. Несовершеннолетние должны заботиться о родителях с ограниченными возможностями.

Показатели критериев качества: 1) положительная динамика мотивации и развития спроса (активная профессиональное общение) составляющая профессионального онлайн общения; 2) положительная динамика когнитивного развития (характер общения и его роль в профессиональной деятельности, знание кодов общения, глубина и сила тактики и стратегии); 3) Позитивная динамика операционного развития (выбор деловых отношений и методов, навыки устного и невербального общения, профессиональное общение по технологиям ИКТ, навыки общения), профессиональный (переписка с корреспонденцией); 4) Положительная динамика профессионального рефлексивного развития (понимание предмета самопознания, анализ и анализ профессионального опыта общения) является неотъемлемой частью профессионального интернет-общения.

Внедрение технологии, описанной для подготовки будущих учителей к профессиональной интернационализации, может осуществляться на основе предметных дисциплин, учебных дисциплин, педагогики и преподавания иностранных языков. Подводя итог абзацу, готовность будущего учителя к профессиональному интернет-общению представляет собой формирование системы личностных качеств, которая определяет мотивационную потребность в когнитивных, операционных и рефлексивных компонентах для профессионального интернет-общения.

Существуют общие требования к отбору и обоснованию критериев в теории и практике педагогического образования. Критерий измерения в педагогическом словаре определяется как «оценка, основанная на оценке, классификации или оценке»; критерии оценки, оценка явлений. Критерий действует как норма и является отличным примером высокой вероятности. Он должен демонстрировать все аспекты личности и основные законы ее развития. Он сравнивает его с конкретными явлениями и

определяет степень их нормализации. Этот критерий является хорошим примером и может иметь несколько показателей. Показатель рассчитывается как реальная мера контроля и измерения. Основные характеристики показателя можно более точно учитывать по критерию. Одни и те же критерии могут иметь несколько показателей. Существует несколько критериев, которые соответствуют критериям и показателям: объективно независимы от специфики исследователя; Наиболее важные аспекты исследования объект или явление; кратко, понятно и понятно; Исследователь хочет этого.

Внедрение технологии, описанной для подготовки будущих учителей к профессиональной интернационализации, может осуществляться на основе предметных дисциплин, учебных дисциплин, педагогики и преподавания иностранных языков. Подводя итог абзацу, готовность будущего учителя к профессиональному интернет-общению представляет собой формирование системы личностных качеств, которая определяет мотивационную потребность в когнитивных, операционных и рефлексивных компонентах для профессионального интернет-общения. Показать, что существуют общие требования к выбору и обоснованию критериев в теории и практике педагогического образования. Критерий измерения в педагогическом словаре определяется как «оценка, основанная на оценке, классификации или оценке»; критерии оценки, оценка явлений. Критерий действует как норма и является отличным примером высокой вероятности. Он должен демонстрировать все аспекты личности и основные законы ее развития. Он сравнивает его с конкретными явлениями и определяет степень их нормализации.

Технология гуманитарного образования готова для будущих учителей благодаря профессиональной междисциплинарной коммуникации, и ученики могут слышать друг друга, общаться и решать профессиональные проблемы.

1. Специфические компоненты и профессиональные особенности онлайн-общения показали педагогические условия, которые способствуют эффективной подготовке будущего учителя к профессиональным онлайн-коммуникациям: активное вовлечение будущего учителя в профессиональное общение; активное вовлечение будущих учителей в процесс профессионального общения в виртуальном пространстве; использование гуманитарных образовательных технологий для подготовки будущего учителя к профессиональному онлайн-общению; повысить профессиональный опыт будущих учителей в педагогической практике; интеграция связи и ИКТ. Это будет достигнуто путем внедрения будущей профессиональной интернет-связи путем включения преподавателя в процесс обучения в университете, который включает диагностические, конструктивные и аналитические этапы, включая обучение, обмен опытом, совместимость, сотрудничество и внешнее взаимодействие.

2. Теоретический анализ научно-исследовательской и психолого-педагогической литературы по профессиональному общению заключается в следующем:

3. Профессиональный специалист по коммуникациям.

4. Условный процесс предоставления информации среди представителей

5. Одна профессия в трудовой деятельности

6. Повышение квалификации

7. Ассоциации, характеризующиеся определенными стандартами взаимодействия среди членов сообщества.

8. Профессиональные группы, преподаватели

9. Общаться друг с другом, делиться проблемами и успехами

10. способы решения профессиональных проблем.

11. Социокультурные тенденции в развитии современного общества (общественное понимание, появление открытого общества, гражданского общества, появление новых культур, пожизненный профессионализм) привели к появлению профессионального интернет-общения, которое является профессиональным выражением компьютерной информации в одном виртуальном пространстве. Профессионалы одинаковы, способствуют профессиональному развитию партнеров по коммуникациям и созданию совместных методологических продуктов.

12. Распределенные и соответствующие структурные компоненты профессионального интернет-общения (мотивационные потребности, когнитивные, оперативные, рефлексивные функции (когнитивные, информативные, интерактивные, социально-практические, семантические, адаптивные, художественные, принадлежности, рефлексия и самообразование) являются гармоничными, динамичными.

Технология подготовки будущего педагога к профессиональной интернет-коммуникации

Название этапа	Задачи этапа	Содержание деятельности субъектов реализации технологии	Результат
	•определить реальный уровень готовности будущих педагогов к ПИК; •выявить затруднения будущих педагогов в процессе ПИК; •разработать содержание технологии подготовки.	• определение реального уровня готовности будущих педагогов к ПИК; • диагностика проблем и потребностей студентов осуществления ПИК; • разработка содержания технологии с опорой на теоретические положения контекстно-компетентностного подхода.	• определен уровень готовности будущего педагога к ПИК; • определены проблемы и потребности студентов в осуществлении ПИК; • разработаны содержание, формы и план реализации технологии подготовки будущего педагога к ПИК
	реализовать педагогические условия подготовки будущего педагога к ПИК.	• формирование положительной мотивации будущего педагога к участию в профессиональной коммуникации путем обеспечения активной включенности будущих педагогов в процесс профессиональной коммуникации в виртуальных сетевых сообществах; • использование гуманитарных образовательных технологий в процессе подготовки будущего педагога к профессиональной коммуникации; • актуализация опыта профессиональной деятельности будущих педагогов, полученного в ходе прохождения педагогических практик; • осуществление интеграции знаний в области коммуникации и в области ИКТ-технологий.	• реализованы педагогические условия подготовки будущего педагога к ПИК.
	• отследить динамику уровня готовности будущего педагога к ПИК.	проведение диагностики развития компонентов структуры профессиональной интернет-коммуникации.	• оценка уровней готовности будущего педагога к ПИК.

13. Формирование будущей профессиональной веб-коммуникации будущего учителя осуществляется путем технологического внедрения педагогических условий для подготовки будущего педагога к профессиональной интернет-коммуникации. Образовательные технологии определяются как совместная деятельность преподавателей и студентов и реализуются посредством следующих шагов:

- Диагностика (выявление фактического уровня будущих учителей по профессиональной интернет-коммуникации, диагностика проблем в профессиональной интернет-коммуникации, разработка критериев и показателей технологических показателей);
- Дизайн (внедрение педагогических условий для будущих учителей по подготовке профессионального доступа в Интернет)

Традиционные преподаватели обращают особое внимание на роль учителя по сравнению с ролью ученика. С точки зрения, К. Роджера, главной задачей учителя является поощрение и облегчение процесса обучения детей, т. е. создание соответствующей интеллектуальной и нематериальной ситуации в классе, психологическая поддержка. Образование должно быть спроектировано и построено таким образом, чтобы учащийся мог решить проблему.

Когда в классе существует позитивная психологическая атмосфера, общение достижимо. Как только вы достигнете класса, вас будут приветствовать в классе, вы будете чувствовать себя желанными на уроке, и вы будете приветствовать свою аудиторию тихим, непоколебимым приемом. Следует

иметь в виду, что важно иметь голос, беспокойство и танец. Убедитесь, что ваша очередь легкая. Все должно быть просто и верно. Не ходите взад-вперед, просто будьте внимательны. Когда вы идете наверх, соблюдайте этикет на нем. Также важно учитывать стиль одежды. Кому бы вы хотели мягкие цвета? Конечно, желательно поддерживать свою форму, независимо от того, видят ли вас дети или нет, и если вы устали, вежливость должна быть вашим стилем. Педагогические отношения шире: отношения на основе справедливости, то есть увлечения творческой деятельностью (Юсупов – «единство творчества»). Этот стиль основан на высоком бизнесе и единстве его этической структуры. Поведенческо-диаграммный подход этих отношений делает преподавателя и ученика параличом. Такой стиль основан на системе взаимодействия с детьми. Образовательные отношения в дружеских отношениях продуктивны. Исходя из его отношений с партнером, интереса к аудитории, возникают respectable отношения друг с другом [13]. Этот тип общения (стиль) рассматривается как предпосылка для успешной совместной образовательной и образовательной деятельности. На определенном уровне он готовит вышеуказанный стиль общения. Стиль дружбы и энтузиазма взаимосвязан. Счастье – это обычное зрелище, источник дружбы. Говоря о системе взаимодействия с педагогами, А. С. Макаренко пришел к выводу, что репетитор должен быть отличным компаньоном, с одной стороны, и с другой стороны, как совместный актер [14].

Литература:

1. К. Платонов, Н.М. В пространстве воспитательной деятельности: Монография // науч. ред. Н. К. Сергеев. – Волгоград: Перемена, 2014. – 181 с.
2. А. Турчинов, Слагаемые педагогической технологии/М.: Педагогика, 2009. – 192 с.
3. Ю. К. Стрелков, Деловая игра как метод активного обучения// Современная высшая школа. – 2012. – № 3. – С. 129-142.
4. Brent Kilbourn, Isabel Álvarez Root-metaphors for understanding: A framework for teachers and teacher educators of information and communication technologies Computers & Education, Volume 50, Issue 4, May 2018, Pages 1354-1369 www.sciencedirect.com
5. А.А. Кроник, Л.Ф. Бурлачук, Е.Ю. Коржова, Гуманитарная природа образовательных технологий в межсубъектной педагогической реальности, 2016.-С. 83-85.
6. Ф. Зеер, Информационные технологии в образовании: Учеб. Пособие /СПб.: ЛГОУ, 2012. -164 с.
7. Е.В. Конева, Теоретические основы и практика использования адаптивных технологий обучения в профессиональной подготовке студентов педагогического вуза Дис. ... д-ра пед. наук. – СПб., 2017:-412 с.
8. Вербицкий, А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / А. А. Вербицкий. – М.: ВШ, 2011. – 204 с.
9. Плужник, И. Л. Формирование межкультурной коммуникативной компетенции студентов гуманитарного профиля в процессе профессиональной подготовки / И. Л. Плужник. – Дисс. ... доктора пед. наук: 13.00.01. – Тюмень, 2013. – 335 с.
10. Смирнов, С. А. Педагогика: педагогические теории, системы, технологии: уч. пособие/ С. А. Смирнов. – М.: Академия, 2017. – 386 с.
11. Е.И. Казакова, А.П. Триатин, Язык, познание, коммуникация /Благовещенск, 2014. – 310 с.
12. С. Limongelli, F. Sciarrone, M. Temperini A social network-based teacher model to support course construction Computers in Human Behavior, Volume 51, Part B, October 2015, Pages 1077-1085 www.sciencedirect.com
13. Леммерман Х. Учебник риторики. Тренировка речи с упражнениями: Пер. с нем. – М., 2018.
14. В. Д. Квасков, Профессиональная компетентность современного учителя: Монография- Красноярск: Изд-во Красноярского государственного университета, 2018. – 310 с.

Zh.B. Umbetbayeva
master of legal sciences,
senior lecturer at the Department of International Law
at the Faculty of International Relations

A.M. Begzhan
master of legal sciences,
senior lecturer at the Department of International Law
at the Faculty of International Relations
of Al-Farabi Kazakh National University

METHODICAL INSTRUCTIONS ON ORGANIZATION OF INDEPENDENT WORK OF STUDENTS WITH A LECTURER ON LEGAL SUBJECTS

Independent work in studying of legal disciplines includes three elements:

- independent work with the lecture material, educational and additional literature;
- independent work in preparation for seminar lessons;
- independent work in preparation for the exam.

1. Independent work with lecture material, educational and additional literature. It is necessary to re-read the abstract of the lecture after listening to it, having the program of discipline at hand. Next, students should read the relevant chapters of the training manuals on the topic of the lecture recommended by the teacher. Since students received primarily theoretical knowledge at the lecture, at this stage, it is necessary to consolidate the theoretical picture with the facts – and the textbooks and manuals contain plenty of factual material. The students' task is to put these facts on the theoretical outline given by the teacher in class. Here, a wide space left in the notebook with the recorded lecture will help, the text can be supplemented with comments and arguments, etc.. If necessary, chapters of textbooks can be summarized. Once the students fully understand the lecture material and the material of textbooks, they can read additional literature on the topic. And still, the text of the lecture and the text of the program of the discipline serve them as help. If necessary, the students can also outline the additional literature.

2. Independent work in preparation for seminars. A seminar is a practical session under the guidance of a teacher, where questions are discussed according to a plan of the seminar on a particular topic; the results of the students' independent study of recommended literature are given. At the seminar students acquire the skills of public speaking in front of an audience and participating in the discussions, deliver reports and papers. The main condition for the successful conduct of the seminars is active, interested and creative discussion on the topic, that is why a lot will depend on how well each student is prepared for the class. Students should not delay the preparations for the seminar to the last day. They should do it slowly, by parts, combining it with studying for other subjects. It is best to pre-view the amount of future training in order to be able to find the required textbook, book, studied document – the source in the library, in the educational-methodical study room, to take the emerging issues into account. Students should begin preparations for the seminar by making a careful review of questions prepared for the lesson and of the recommended literature. Although the seminar is not a simple repetition of the lecture material, students should start preparing for it by studying the lecture and then the book on the topic of the seminar. The students should prepare for the seminar in the following sequence: 1. Familiarization with the seminar's plan on the topic, literature search; 2. Studying the seminar questions with academic literature; 3. Formulation of the detailed response plan to all the questions of the lesson; 4. Preparation of outline of the answers. Students should carefully familiarize the received task, and then read the recommended literature for seminar, and while doing so, highlighting the main points and pondering what information will be useful in preparing for the seminar.

3. Independent work in preparation for the exam. Students need to take the exam questions from the personal page of a lecturer on the university website. While preparing for the exam students should use the program of the discipline, lecture notes, educational and additional literature. First of all, after reading the particular exam question, students should find material on it in the program of the course – this material will be a plan of answers for questions. Next, they should find the necessary information in the lecture notes and educational literature, then read and arrange the materials according to the plan given in the program. Preferably, they should write down a detailed plan of response to each exam question in a separate notebook. If necessary,

they can make notes of some (or even all) answers to exam questions. Students should remember that when answering to the exam questions they should not make digressions – the answer should be solely on the merits. Also the answer should be clear and logical, comprehensively covering the formulated problem in the question. Before the exam they need to carefully review the materials to find out what issues cause difficulty. In the consultations before the exam, students can ask the teacher any questions regarding the exam.

Evaluation criteria of students' knowledge:

“Excellent” is given on a flawless demonstration of knowledge on the subject, which includes not only the complete answer to the question using primary and secondary literature, but also the ability to available, clear and understandably present their knowledge;

Evaluation “good” is set for a full answer using basic sources with individual formal errors (for example, presentational errors of the narrative);

A rating of “satisfactory” indicates a general knowledge of the material, based on separate sources with gross substantive errors in the response;

And finally, a rating of “Unsatisfactory” is set when the lack of knowledge on the merits of the task is recognized.

Now let us consider the list of activities and requirements for their implementation:

1. Presentation of the topic – the performance of the student thoroughly prepared at home, holistically covering the question of the studied topic (using diagrams, tables, tools, office equipment and other interactive methods).

2. Oral answer – the answer to a question from a teacher during the classes, which requires special knowledge and the ability to rationalize their point of view.

3. Participation in discussions (business game) – an active activity of the student in discussion (playing) for the competent study of the problem with justification of his position based on the studied sources.

4. Competent question – the demonstration of student's interest in the expanded and in-depth study, which entails a constructive analysis of the problem.

5. Written response – preparation of the student for passing missed topics – the “refinement” characterized by a concise independent statement (up to 3 pages) of the studied material.

6. Spontaneous written response (test) – creative self-written material presented in the classroom, with limited time, reflecting relevant issues of the research topic or cycle of topics.

Principles and criteria of issuing exam scores:

At the exam the knowledge level of the covered material as part of questions of examination ticket; the ability to articulate the necessary data, the basic concepts and categories; the abilities for independent, logical thinking and competent justification of their own point of view on the issues raised are evaluated. Grades are based on the following criteria:

“Excellent” – the student demonstrates comprehensive knowledge of the ticket, exceptional professional knowledge and ability of correct and logically accurate, comprehensive presentation of the material.

“Good” – the student shows their competence in the studied issue with the individual formal errors, while delivering creative abilities to independently discover truth.

“Satisfactory” – the student is satisfactorily fluent with information material, loosely traces the logical relationships of the individual parts of the theme, not able to think critically and to create constructive strategies of thinking.

“Unsatisfactory” – the student has not mastered the information-analytical material discipline, logical thinking skills are not developed, weak motivation of the study of the discipline.

ОҚУ ҮДЕРІСІНДЕ ОҚЫТУДЫҢ БЕЛСЕНДІ ӘДІСТЕРІН ҚОЛДАНУ

Түйін

Мақалада оқу үдерісінде оқытудың белсенді әдістерін қолданудың мәні мен маңызы көрсетілген. Олардың қатарында мәселелі оқыту, кейс-әдісі, эвристикалық әдіс, пікірталас және т.б. Аталған әдістерді қолдану арқылы оқу үдерісін ұйымдастырудың ерекшелігі мен артықшылығы көрсетіледі.

Түйінді сөздер: оқытудың белсенді әдістері, оқытушы, тәжірибелік сабақ, студент.

Аннотация

В статье раскрывается важность использования методов активного обучения в учебном процессе, таких как методы проблемного обучения, кейс-метод, эвристический метод, дискуссия и т.д. Раскрываются их преимущества, особенности организации образовательного процесса с их использованием.

Ключевые слова: Активные методы обучения, преподаватель, практическое занятие, студент.

Annotation.

The article reveals the importance of using active teaching methods in the learning process, such as problem-learning methods, case-method, heuristic method, discussion, etc. Their advantages, peculiarities of the organization of the educational process with their use are revealed.

Keywords: Active methods of teaching, a teacher, a practical lesson, a student.

Кез келген жоғары оқу орнының мақсаты жоғары деңгейлі, білімді қоғам талабына сай, білікті мамандарды дайындау. Заманауи білім тек оқу пәндеріне ғана емес, сонымен қатар студенттердің ойлау қабілеті мен біліктілігін тәжірибеде қолдана білуге де бағытталады. Білім беру үрдісінде студенттердің бойында шығармашылық белсенділік, креативті ойлау, нарықтың өзгермелі қажеттіліктеріне жылдам бейімделу, бағалай білу сияқты қасиеттерді қалыптастыра білу өте маңызды. Заман талабына сай келетін кадрларды дайындау барысында оқыту әдістерін дұрыс қолдана білу қажет. Осы орайда оқу үдерісі барысында оқытушылардың дәріс пен тәжірибелік сабақтарды жүргізу барысында қолданатын оқытудың белсенді әдістеріне кеңінен тоқталып өткен жөн.

Оқытудың белсенді әдістерін қолданудың өзектілігі студенттердің мәселені өздігінен шешуге дағдыландыру және бейімдеуде. Оқытушы өзінің кәсіби қызметі барысында дәрістің мақсаты мен дидактикалық міндетіне жету үшін бірқатар заманауи әдістерді қолданады. Аталған әдісті қолдану барысында оқу материалы дайын күйінде берілмейді. Мәселені оқытушымен бірлесіп шешу барысында сұхбат жүргізіліп, нәтижесінде жаңа материал қызықты әрі түсінікті деңгейде меңгеріледі. Сонымен қатар, көп көлемдегі ақпараттар қатары азайып, тек нақтылы фактілер келтіріліп, мәселеге қатысты ғана теориялық материал беріледі.

Осы тұста белсенді әдістің мәніне тоқталып өтетін болсақ, ол – сабақ барысында оқытушы мен студенттің белсенді өзара әрекет формасы негізінде анықталып, студент тыңдаушы емес, белсенді қатысушы роліне еніп, оқытушымен бірдей деңгейде сабаққа ат салысады [1]. Белсенді оқыту әдістерінің басты қағидасы – студенттің «мен істей алмаймын», «мен білмеймін» деген ұстанымдарына тосқауыл қою. Еркін кеңістік принципі ұстану ұсынылады: сабақ қатысушылары еркін қозғалуына, шеңбер бойынша орналасуына, кіші топтарда бірігіп жұмыс істеуіне болады, мәселені шешу, тапсырманы орындау үшін жеке-жеке жұмыс жасай алады және т.б.

Оқытудың белсенді әдістері ретінде эвристикалық оқыту, ой талқы, мәселелі дәрістер, мәселелі семинарлар, тақырыптық пікірталас, пікірсайыс, дөңгелек үстелдер, ролдік ойындар, іскерлік ойын, миға шабуыл, кейс оқыту, педагогикалық ойын жаттығу және т.б. жатқызуға болады [2].

Аталған әдістердің әрқайсысының өзіндік ерекшелігі мен құндылығы бар. Мақала барысында солардың бірнешеуіне тоқталып өтсек, мысалы эвристикалық сұхбат Сократ кезеңінен қалыптасқан, оның мәні қарастырып отырған өзекті мәселеге жауапты іздеп табуда. Психологияда эвристикалық

сұхбатта коллективтік ойлауды негізге алса, педагогикада мәселелі оқыту әдісін көздейді. Оқытушы белгілі бір мәселені студенттерге қою арқылы, олардың ойлау қабілетін тексеріп, мәселені бірлесіп шешуге талпынады, оқытушы өз кезегінде студенттерге бағыт-бағдар беріп оларды дұрыс жолға итермелеп отырады.

Пікірталас, оқыту әдісі ретінде плюралистік көзқарастардың барлығына рұқсат берілген кезеңнен бастап жиі қолданылады. Пікірталас барысында студенттер өздерінің ойын еркін және ашық айту арқылы мәселенің мәнісін толық әрі нақты түсінуіне мүмкіндік туады. Кез-келген пікірталастың мақсаты – қатысушыларының талқыланатын мәселе бойынша нақты ақпаратқа сүйене отырып, мәселе бойынша ойын еркін жеткізіп, келісімге келуінде. Пікірталаста қолданылатын құралдарды барлық қатысушылар мойындауы керек. Пікірталастың нәтижесі көрсетілген көзқарастардың жиынтығымен ғана шектеліп қалмай, пікірталастың барлық қатысушылары немесе олардың көпшілігі қолдайтын азды-көпті объективті шешіммен білдірілуі керек. Осылайша, пікірталас кезінде мәселені шешудің нақты және айқын тұжырымдамасы қарастырылып, субъективтілік көзқарас алынып тасталады. Осылайша көрсетілген әдістер оқу жоспары барысында теориялық мәселелерді түсіндіруге арқау болады, ал олардың барлығы сұрақты дұрыс қоюдан басталады.

Аталған әдістерді дәрістерде, топтық сабақтарда, семинар сабақтарында, тәжірибелік сабақтарда қолдануға болады. Пікірталасты дәріс барысында сұрақтар қою арқылы студенттердің ойын білуге болады және дәрісті тыңдаушылардың арасында әртүрлі пікірдің болуы ойлануға тұрарлық психологиялық атмосфераны қалыптастырады. Салдарынан студенттер қалыптасқан жағдайға байланысты дәріс берушінің сұраққа жауабын мұқият тыңдауына итермелейді. Бұл әдісті дәрістің басында ұйымдастыру сәтінде қолдануға болады, нәтижесінде студенттердің барлық назары оқытушыда болады.

Басқару саласында пайда болған іскерлік ойын әдісі ерекше назарды қажет етеді. Бұл әдіс қазіргі таңда оқу үдерісінде, жоба жасауда, мәселеге топтық жауап жасауда, зерттеу жұмыстарында кеңінен қолданылады. Аталған әдісті құқықтық пәндерді оқытуда қолданудың ерекшелігі іскерлік ойындар арқылы студенттердің тәжірибелік дағдысын қалыптастыру және өз біліктілігін іскерлік ойындар арқылы шыңдауға баулуда.

Студенттердің белсенді танымдық шығармашылығын ұйымдастырудың кең таралған әдісінің бірі «кейс-әдісі». Белгілі бір орын алған жағдайды (кейс) талдау арқылы, студенттердің мәселеге қатысты ойлау қабілеті мен оны саралау мүмкіндігі артады, мәселенің шешімі ұсынылады және зерттеуді бағалауға мүмкіндік береді, сондай-ақ болашақта соған ұқсас жағдайларды оңтайлы шешуіне мүмкіндік туады. Аталған әдістің ерекшелігі жас ерекшелігіне қарамастан барлық аудиторияда және құқықтың барлық саласына жеңіл бейімдеп қолдануға болады. Кейс әдісін қолдану барысында тыңдаушылардың ақпаратты тәуелсіз немесе топтық талдау және құрылымдау; негізгі мәселелерді анықтау және оларды шешудің баламаларын іздеу; шешімдердің тиімділігін бағалау, нәтижесінде мәселелерді шешудің оңтайлы жолдары таңдау дағдылары артады. Жағдайды оқып-үйрену кезінде студенттер фактілерді мұқият таңдап алуы керек, өйткені ақпарат әдетте логикалық дәйектілікпен берілмейді, кейбір ақпарат орынды болуы мүмкін, ал кейбіреулері қажет емес болуы мүмкін және тек аудиторияны шатастырады. Студент нақты шешімді қажет ететін ақпаратты анықтап, оны сипатталған жағдай аясында талдап, оны шешудің мүмкін жолдарын ұсынуы керек. Мәселені шешу барысында тек бір жауап қарастырылмаған. Қарастырылып отырған әдісте «дұрыс» немесе «бұрыс» шешім жоқ, тек белгілі бір қағиданы ұстанған жағдайда ғана оңтайлы нәтиже алуға болады. Бұл қағиданы студенттер тобы сабақтың барысын қадағалайтын оқытушымен бірге жасайды. Мәселені шешудің алынған нұсқаларының әрқайсысы нақты жағдайларда тиімділігі тұрғысынан талданады және бағаланады. Кейс-әдісін қолданудың маңыздылығы мәселені шешудің ең жақсы шешімін табуда емес, шешімнің өзін іздеу үрдісінде.

Мәселелі оқыту әдісі – студенттердің жүйелі түрде өз бетінше іздену дағдысын қалыптастыру мен ғылыми тұжырымдарды игеру қабілетін арттыруға бағытталған білім беру түрі, оқыту мен оқудың өзара әрекеттесу жүйесі студенттердің танымдық дербестігін, мәселелік жағдайларды ғылыми деңгейде өз бетінше шешу дағдысын қалыптастыруды көздейді. Мәселелі оқыту әдісінде студенттерге дайын ақпарат берілмей, олардың өздерін мәселенің байыбына жетіп жұмыла ізденуіне және есте сақтап, саралауға итермелейді. Мәселелі оқытудың тиімділігі студенттердің белгілі бір мәселені талқылауға деген жоғары ынтасын қалыптастыруда, оқу материалын тәжірибеде қолдану мүмкіндігін көрсетумен қатар оқытушының студенттермен диалогтық байланыс жүргізе алуында. Мәселелі оқыту әдісін дәрістерде, семинар сабақтарында және студенттің өзіндік жұмыстарында қолдануға болады.

Мәселені қоюдың өзін бірнеше түрге бөліп саралауға болады, мәселен жағдайды толық баяндау, зерттеуге итермелеу, немесе жартылай баяндау. Сондай-ақ қойылған мәселе – жауабы жылдам берілуге, өзекті немесе өзектілігі төмен тақырыпты саралауға, қарама-қайшылығы бар мәселені табуға және т.б. бағытталуы мүмкін. Оқытуда мәселелі оқыту әдісін қолдану «жаңа білімнің» ашылуына жағдай жасайды, студенттердің танымдық қабілетінің жоғарылауына септігін тигізеді [3].

Миға шабуыл әдісі (ағыл. brainstorming) – студенттердің шығармашылық белсенділігін қолдану арқылы мәселеге қатысты жылдам әрі көп жауапты алудың бірден-бір жолы. Миға шабуыл әдісінің мәні бірлескен интеллектуалды қызмет нәтижесінде әр түрлі мәселелерді жылдам шешу. Жаңа идеяларды тудырудың өнімділігі синергетикалық әсер ету арқылы жүзеге асырылады, оған бір қатысушы айтқан идеяларды басқалары нақтылайды, дамытады және толықтырады. Сонымен, миға шабуыл әдісі – мүмкін шешімдердің шексіз санын ұсына алуында, нәтижесінде қатысушылардың шығармашылық белсенділігі артады [4]. Сондай-ақ, миға шабуыл әдісін қолдану барысында кез-келген идея, тіпті фантастикалық ұсыныстар қалыптастырылады. Содан кейін мәселені шешуге сай келетін жауап таңдап алынып, оның тәжірибеде қолданудың жолдары қарастырылады. Аталған әдісті қолдану барысында мәселелі-сұрақ нақты қойылғаны дұрыс. Сол мәселеге қатысты шектеусіз көлемдегі жауаптар қабылданады, олардың ішінде қарапайым жауаптан, фантастикалық жауаптарға дейін ұсынуға болады. Бұл студенттердің танымдық және ойлау қабілетін жетілдіруге және мәселені жан-жақты қарастыруға ынталандырады. Нәтижесінде жауаптар топтастырылып, сараланып, бағаланады. Бұл студенттердің барлығының сабаққа қатысуына, мәселені талдауына және жауаптарды бағалай білу қабілетін жетілдіруге ықпал етеді.

Осылайша оқытудың белсенді әдістерін қолдану арқылы студенттердің сабаққа деген назарын аулауға, аудиторины толық қамтуға және танымдық, шығармашылық қабілеттің артуына жағдай жасалады. Студенттердің тәжірибелік дағдысы артып, белгілі бір мәселеге қатысты өзіндік ойы қалыптасып, мәселені шешуге деген біліктілігі артады.

Әдебиеттер:

1. Абдимоминова Д.К. Практикалық сабақтарда белсенді әдістерді қолданудың маңызы // Пәндерді оқыту әдістемесі және технологиясы. – 67 б.
2. Окань Г. И. Активные методы обучения в ВУЗЕ: содержание и особенности внедрения // Научный диалог. 2012. № 1.
3. Анатольевна В.А., Александровна К.К., Викторовна М.В. Активные и интерактивные методы обучения как средство подготовки бакалавров педагогического образования к реализации требований ФГОС // Мир науки. 2016, Т.4, № 2, С. 6.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И РЕСУРСОВ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ ВУЗА

Развитие современных компьютерных телекоммуникационных и информационных систем привело к появлению новых технологий и средств обучения. Компьютерные технологии обеспечили возможность перехода на качественно иной уровень передачи информации и даже обусловили, по мнению некоторых авторов, формирование целого поколения «айдженов», которому впервые стал практически повсеместно доступен Интернет [1].

От развитости навыков взаимодействия в информационном поле в настоящее время зависит эффективность процесса социализации и успешность адаптации молодого поколения к ускоряющимся процессам эволюции общества. В информационное поле постепенно смещается все больше «традиционных» видов деятельности; в настоящее время онлайн образование и удаленная работа, интернет вещей, онлайн шоппинг, интернет-моббинг стали необходимой частью жизни современного человека. В значительной степени ускорила процесс расширения информационного поля ситуация, связанная с пандемией COVID-19, вследствие которой произошли значительные изменения в основных сферах жизни общества, направленные на интенсификацию онлайн интеракции, как наиболее безопасной с точки зрения предотвращения распространения коронавирусной инфекции. Соответственно, наблюдается процесс трансформации ценностно-нормативной сферы, изменяется образ жизни и образ действий современного человека. Молодежь, как наиболее динамичная часть социума, находится на острие данных процессов. С одной стороны, она интенсивнее, по сравнению с представителями старших поколений, воспринимает происходящие изменения, с другой, молодые люди зачастую затрудняются рационально определить свои информационные потребности, что открывает возможности для манипуляций, способствует увеличению социальной напряженности и конфликтов.

Кроме того, мультимедиа позволяют создавать средства обучения с широкими интерактивными возможностями. На сегодня стала реальностью передача компьютерной программе части функций, выполняемых преподавателем в ходе учебного процесса [2]. Соответственно, роль информационных технологий и ресурсов в образовании (в первую очередь, высшем) постоянно возрастает. Их внедрение в образовательную систему на уровне каждого учебного заведения играет важную роль в деле ее преобразования и международной интеграции.

Таковы основания, обусловившие проведение социологического исследования, результатом которого явился анализ эффективности использования преподавателями высших учебных заведений информационных технологий и ресурсов по следующим направлениям:

- виды используемых информационных технологий;
- интенсивность их применения в учебном процессе;
- проблемный аспект реализации информационных технологий.

Цель данного исследования – на основе данных социологического исследования проанализировать эффективность использования информационных технологий и ресурсов в учебном процессе вузов и разработать практические рекомендации с целью совершенствования организации образовательного процесса.

Объект исследования – преподаватели 5 вузов Карагандинской области, которые выступили в качестве источника информации о видах используемых информационных технологий и интенсивности их применения в процессе обучения.

Предмет исследования – эффективность использования информационных технологий и ресурсов в учебном процессе и факторы, оказывающие на нее прямое или косвенное воздействие.

Основная гипотеза исследования заключалась в следующем: предварительный анализ проблемной ситуации, а также данные социологических исследований, проводившихся по сходной проблематике, позволили сделать предположение, что эффективность использования информационных технологий непосредственным образом связана с интенсивностью их применения, а также соответствующей мотивацией субъектов учебного процесса.

В соответствии с основной гипотезой специальные блоки вопросов анкеты были нацелены на выявление интенсивности использования преподавателями в процессе обучения информационных ресурсов, а также их оценок эффективности различных видов данных ресурсов.

Основная гипотеза не рассматривала другие причины, способные влиять на состояние отмеченной проблемы, в связи с чем потребовалось сформулировать гипотезу-следствие: «Социально-демографические характеристики респондентов не являются факторами, оказывающими воздействие на эффективность использования информационных технологий на статистически значимом уровне».

Проверка сформулированных гипотез потребовала решения следующих задач.

Для основной гипотезы – выявить характер влияния на эффективность использования в учебном процессе информационных технологий и ресурсов интенсивности их применения и удовлетворенности данными технологиями.

Для проверки гипотезы-следствия – выявить характер влияния на указанную проблему:

- 1) социально-демографических характеристик преподавателей;
- 2) должности;
- 3) профессиональной специализации.

Определение выборочной совокупности.

При проведении полевого этапа реализована простая случайная бесповторная выборка. Учитывая, что объем генеральной совокупности (общая численность преподавателей вузов Карагандинской области), согласно данным Комитета по статистике Министерства национальной экономики Республики Казахстан составил 3067 человек [3], объем выборочной совокупности рассчитан по формуле:

$$n = \frac{z^2 s^2 N}{\Delta N + z^2 s^2}$$

$$n = (1,96^2 * 0,25 * 3067) : (0,05^2 * 3067 + 1,96^2 * 0,25) = 341 \text{ чел.}$$

Данный объем выборки гарантировал статистически значимые результаты.

Сбор первичной социологической информации осуществлен посредством анкетного опроса. Доля респондентов, имеющих ученую степень доктора наук, составила 3,2%, кандидата наук – 25,9%.

Разработка и эксплуатация информационных образовательных технологий и ресурсов неразрывно связана с оценкой эффективности их применения в образовательном процессе. Информационные ресурсы могут использоваться в учебном процессе в различных пропорциях, как в очной, так и в заочной формах получения образования, что способствует реализации полного дидактического цикла обучения.

Проведенное исследование позволило выявить интенсивность использования в процессе преподавания основных видов информационных ресурсов. К их числу относятся: периодические интернет-издания; интернет-сайты образовательного или научного профиля; электронные библиотеки сети Интернет; электронная библиотека вуза; медиатека вуза; локальная сеть вуза.

Полученные данные свидетельствуют, что наиболее интенсивно задействованы ресурсы электронных библиотек вузов (постоянно обращаются к ее услугам 35,4% опрошенных преподавателей и 47,4% – периодически) и Интернет-изданий (35,3% – обращаются постоянно, 56,8% – периодически). Также популярны ресурсы локальных сетей университетов (32,3% – обращаются постоянно, 50,5% – периодически) и интернет-библиотек (31,7% – обращаются постоянно, 50,5% – периодически), сайты научной и образовательной направленности (31,3% – обращаются постоянно, 59,4% – периодически), медиатеки университетов (21,3% – обращаются постоянно, 56,8% – периодически).

При этом на использование электронных курсов лекций, собранных в библиотеках вузов, ориентируют студентов, по их собственному признанию, 72,3% опрошенных преподавателей. Рекомендуют студентам учебные и научные интернет-ресурсы 89,5% респондентов. Однако на просьбу указать адреса тематических сайтов дали четкий ответ только 18,9% преподавателей. Остальные ограничились адресами так называемых «Интернет-поисковиков», которые используются для поиска информации самого различного характера – google.com, yandex.ru, и т.п.

Тем не менее, большинство респондентов (82,8%) полагают, что студенты осведомлены об информационных технологиях и ресурсах, имеющихся в их вузах, и в основной своей массе владеют навыками работы с ними (88,5%).

Информационные технологии на своих занятиях применяют 61,6% опрошенных, из которых 26,8% используют наглядные материалы, представленные в программе **Power Point**; 18,4% – электронные учебники; 16,4% – специализированные обучающие компьютерные программы. Основные трудности, связанные с применением данных технологий, обусловлены, по мнению респондентов, нехваткой оборудованных компьютерами аудиторий (19,6%), отсутствием качественного интернет-соединения в сети вуза (16,3%), устаревшим оборудованием (16,3%), «недостатком времени» (3,1%).

В процессе проведения занятий также задействованы мультимедийные лекционные залы и тьюторские классы. Используют их соответственно 61,0% и 47,9% преподавателей.

Таким образом, свыше 80% опрошенных преподавателей заявили об использовании на занятиях и в процессе подготовки к ним информационных и телекоммуникационных технологий. При этом долю систематически работающих с данными ресурсами следует признать значительной – более 60% опрошенных. Об этом свидетельствует число респондентов, указавших Интернет-сайты, к которым они обращались в процессе работы, а также количество применяющих на занятиях информационные и телекоммуникационные технологии (61,6%).

Эффективность реализации информационных технологий напрямую связана с удовлетворенностью участников учебного процесса их дидактическими возможностями. Давая общую оценку указанному параметру, 92,8% опрошенных отметили, что использование информационных технологий способно существенно повысить эффективность учебного процесса. Также респондентам было предложено оценить эффективность различных видов информационных ресурсов (Рисунок 1).

Как видно из представленного распределения, в наибольшей степени соответствуют информационным потребностям преподавателей периодические интернет-издания и электронные библиотеки (в т.ч. имеющиеся в их учебных заведениях).

Следует также отметить, что эффективность реализации информационных технологий снижает отсутствие личного компьютера, подключенного к сети Интернет, у некоторого количества (9,7%) опрошенных преподавателей (впрочем, они имеют возможность пользоваться компьютером на работе). При этом компьютеры используются респондентами для различных задач: набора и распечатки текстового материала (85,4%), для выхода в Интернет (65,6%), для чтения научной и учебной литературы (49,0%); для работы со специализированными, например, статистическими, программами (46,9%), «для развлечений» (20,8%), для чтения художественной литературы (9,4%).

Обращает на себя внимание тот факт, что технические параметры компьютеров и другой оргтехники, имеющейся на рабочем месте, отвечает потребностям лишь 44,8% преподавателей. Вместе с тем 62,5% отмечают, что испытывают неудобства, связанные с отсутствием возможности тиражировать материалы, необходимые им при подготовке к занятиям.

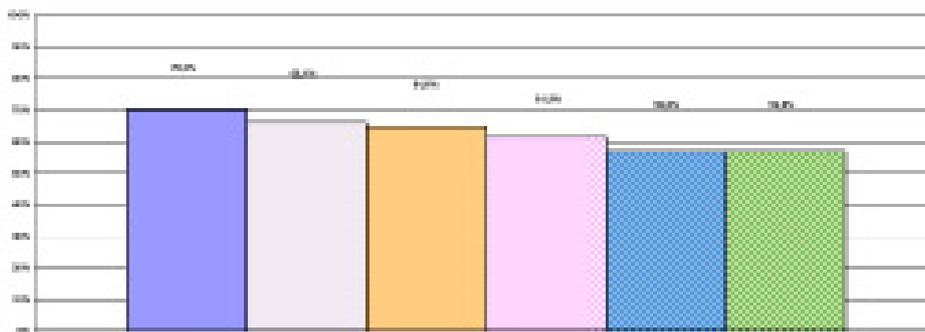

Рисунок 1. Оценка эффективности различных видов информационных ресурсов (в процентах от общего количества опрошенных)

1 2 3 4 5 6

Примечание:

- 1 – периодические электронные издания (в сети Интернет)
- 2 – электронные библиотеки в сети Интернет
- 3 – электронная библиотека вуза

- 4 – Интернет-сайты различных организаций научного и (или) образовательного профиля
- 5 – Медиатека вуза
- 6 – Локальная сеть вуза

Респонденты также предложили ряд возможных мер, направленных на повышение эффективности информационного обеспечения учебного процесса:

– увеличить количество копировальных аппаратов (сканеров и копиров) в учебных корпусах вузов (62,5%);

– увеличить скорость Интернет-соединения (14,6%);

– повысить требования к компьютерной грамотности преподавателей и студентов (6,5%).

Как следует из результатов анкетирования, эффективность информационных технологий оценивается респондентами достаточно высоко. Тем не менее, возможности использования преподавателями в учебном процессе информационных ресурсов ограничены в ряде случаев, незнанием соответствующих возможностей сети Интернет.

По приведенным выше результатам настоящего исследования, полученным в ходе опроса и обработки его данных, можно сделать следующие выводы:

1. Большинство опрошенных преподавателей используют на занятиях и в процессе подготовки к ним различные информационные и телекоммуникационные технологии, причем доля систематически работающих с данными ресурсами является значительной.

2. Удовлетворенность преподавателей имеющимися в наличии информационными ресурсами находится на высоком уровне. При этом в наибольшей степени соответствуют информационным потребностям преподавателей периодические интернет-издания и электронные библиотеки.

3. По результатам исследования выделены проблемные области, связанные с практическим применением в учебном процессе информационных технологий:

- недостаточно высокая скорость Интернет-соединения (включая беспроводное) в учебных корпусах университета;

- недостаточно высокая осведомленность части преподавателей о современных Интернет-ресурсах в своей профессиональной области;

- недостаток копировально-множительной техники в учебных корпусах.

Решение обозначенных проблем потребует в дальнейшем реализации комплекса мероприятий, направленных на повышение информированности преподавателей об имеющихся информационных ресурсах, прежде всего, сетевых; на увеличение скорости Интернет-соединения, прежде всего, беспроводного, в учебных корпусах вузов; на увеличение количества копировально-множительных аппаратов в вузах.

Статья подготовлена в рамках научного проекта по гранту AP08052518 «Формирование информационной культуры казахстанской молодежи как фактор роста интеллектуального потенциала общества» (2020-2022 гг.) (Комитет науки Министерства образования и науки Республики Казахстан).

Литература:

1. Твенге Д. Поколение I. Почему поколение Интернета утратило бунтарский дух, стало более толерантным, менее счастливым и абсолютно неготовым ко взрослой жизни. – М.: Группа компаний «РИПОЛ классик», 2019. – С. 17.
2. Выштынецкий Е.И., Кривошеев А.О. Вопросы применения информационных технологий в сфере образования и обучения. // Информационные технологии. – 1998. – №2. – С.20.
3. Статистика образования по Карагандинской области [Электронный ресурс] // Сайт Комитета по статистике Министерства национальной экономики Республики Казахстан Интернет-портал. [Б.м.]. 2019. URL: https://old.stat.gov.kz/faces/karaganda/regPublications/reg_OperData/reg_Public23?_afzLoop=6202346465335248#%40%3F_afzLoop%3D6202346465335248%26_adf.ctrl-state%3Dsygfh8ypw_77 (дата обращения: 27.08.2020).

Тусупова Г.Ж.
*магистр педагогических наук,
преподаватель кафедры социально-гуманитарных дисциплин
Центрально-Казахстанская академия,
г. Караганда*

К ВОПРОСУ О РЕАЛИЗАЦИИ КОМПЕТЕНТНОСТНОЙ МОДЕЛИ ОБРАЗОВАНИЯ

В настоящее время в Республике Казахстан повышение качества образования является одной из самых актуальных проблем. Как известно, на данный момент все высшие учебные заведения страны перешли на двухуровневую систему высшего профессионального образования – бакалавриат и магистратуру, постепенно были разработаны новые основные образовательные программы, учебно-методические материалы.

В сфере профессионального образования в рамках Болонского и Копенгагенского процессов Республика Казахстан взяла на себя обязательства присоединения к базовым принципам организации единого европейского пространства, в том числе – по компетентностному формату представления результатов профессионального образования.

Вступление Республики Казахстан в Болонский процесс, который наряду с универсализацией преобразований в области степеней, циклов обучения, обеспечения студенческой и преподавательской мобильности, международного признания степеней, системы образовательных кредитов и их внедрения предполагает определённую терминологическую унификацию, обуславливает необходимость определения новых понятий и категорий.

Как известно, в данное время в нашей стране существует совершенно другая оценка результатов образования. Категории «образованность», «подготовленность» сменились новыми, такими как «компетенция», «компетентность» обучающихся. Анализ научной и периодической литературы показывает всю сложность, многомерность и неоднозначность трактовки, как самих понятий «компетенция», «компетентность», так и основанного на них подхода. И хотя в настоящее время накоплен определённый научный опыт осмысления сущности категорий «компетенция» и «компетентность», на наш взгляд, в современной педагогической науке пока ещё не имеется четкого общепринятого разграничения этих двух понятий.

Неопределённость понятия «компетенция» обусловлена разнообразием аспектов её понимания: *общезыкового, психологического, педагогического.*

В общезыковом понимании «компетенция это: 1) круг вопросов, в которых кто-нибудь хорошо осведомлён; 2) круг чьих-нибудь полномочий, прав»; **«компетентный** – 1) знающий, осведомлённый, авторитетный в какой-либо области; 2) обладающий компетенцией» [1, с.288]. В общезыковом понимании существует также другое определение: **«компетентность** это: 1) мера соответствия знаний, умений и опыта лиц определённого социально-профессионального статуса реальному уровню сложности выполняемых ими задач и решаемых проблем; 2) область полномочий управляющего органа, должностного лица; круг вопросов, по которым они обладают правом»; **«компетенция** – 1) круг полномочий, прав и обязанностей конкретного государственного органа; 2) круг вопросов, в которых данное должностное лицо обладает познаниями, опытом» [2, с.130-131]. Как видим, рассматриваемые определения понятия «компетенция», не вполне совпадают, а в понятии **«компетентность»** упор делается на правовой составляющей.

В психологическом понимании термин **«компетенция»** впервые в 1965 году применил американский ученый Н.Хомский, который противопоставил его термину «языковая активность» и разработал дихотомию *competence-performance*. Различие значений этих терминов раскрывалось ученым как разница между потенциальным знанием «говорящего-слушающего» о языке и применением языка в практике общения и деятельности человека. Языковую компетенцию (*competence*), под которой он понимал языковую способность, учёный рассматривал как полное знание о родном языке, которое позволяет «идеальному говорящему-слушающему» судить о правильности и осмысленности высказываний. Языковая активность (*performance*) – это использование языковых знаний в конкретных ситуациях общения и деятельности [3].

В отечественной психологической науке концепция Н.Хомского не поддерживается специалистами в этой области, так как считается, что его психолингвистическая теория принципиально «антипсихологична» и сводит психологические процессы к реализации в речи языковых структур. Однако термин «компетенция», введённый в науку Н. Хомским, остался, и используется в настоящее время в другом значении: языковую компетенцию раскрывают, как потенциальную способность получать, перерабатывать и воспроизводить информацию, содержащую смысл, то есть осуществлять речевую деятельность [4].

В 60-х годах термин «**компетенция**» стал использоваться и в педагогической науке, когда в Америке начало формироваться ориентированное на компетенции образование (*competence-based education – CBE*), целью которого была подготовка специалистов, способных успешно конкурировать на рынке труда.

В самом начале «**компетенции учащихся**» сводились к простым практическим навыкам, которые формировались в результате «автоматизации знаний». Такой подход подвергался критике, так как считалось, что компетенции в виде практических знаний были недостаточны для развития творчества и индивидуальности учащихся. В этой связи в 70-ые годы было предложено различать два понятия: **компетентность и компетенция** (*competency and competence*).

Компетентность, по мнению американского ученого Ch. Velde, стала рассматриваться как личностная категория, а **компетенции** превратились в единицы учебной программы и составили «анатомию» компетентности [5, p.28].

Среди отечественных ученых существуют различные мнения по этому вопросу. Одни отечественные ученые предлагают понимать под компетенцией «некоторые внутренние, потенциальные, сокрытые психологические новообразования (знания, представления, программы (алгоритмы) действий, системы ценностей и отношений), которые затем выявляются в компетентностях человека как актуальных, деятельностных проявлений»[6]. Другие считают, что компетенции – это обобщенные способы действий, обеспечивающих продуктивное выполнение профессиональной деятельности, это способности человека реализовывать на практике свою компетентность [7]. Третьи считают, что компетентность следует понимать как «комплексный личностный ресурс, обеспечивающий возможность эффективного взаимодействия с окружающим миром в той или иной области и зависящий от необходимых для этого компетенций»; компетентность всегда есть актуальное проявление соответствующих компетенций [8, с.31].

В компетентностном подходе отражен такой вид содержания образования, который предполагает целостный опыт решения жизненных проблем, выполнения ключевых функций, социальных ролей, проявление компетенций. Предметное знание при этом не исчезает из структуры образованности, а выполняет в ней подчинённую, ориентировочную роль.

Анализ психологического механизма формирования компетентности показывает, что он существенно отличается от механизма формирования понятийного «академического» знания. Это обусловлено, прежде всего, тем, что обычное знание предназначено для запоминания или воспроизведения, а также для получения другого знания логическим или эмпирическим путем. Компетентным студент может стать лишь в том случае, если он сам находит и апробирует различные модели поведения в данной предметной области, выбирает из них те, которые в большей степени соответствуют его стилю, притязаниям, эстетическому вкусу и нравственным ориентациям. Таким образом, компетенция предстаёт как сложный синтез предметно-практического и личностного опыта.

Анализ научной литературы по рассматриваемой проблеме, показывает, что структуру компетенции составляют:

- 1) *деятельностный компонент* – совокупность умений и способов действий;
- 2) *когнитивный компонент* – совокупность знаний по осуществлению определённых действий;
- 3) *мотивационный компонент*, поскольку реализация компетенций происходит в процессе выполнения разнообразных видов деятельности для решения теоретических и практических задач;
- 4) *опыт* – интеграция в единое целое усвоенных учащимися отдельных действий, способов и приёмов решения задач.

Рассмотрим проблемы внедрения и реализации компетентностной модели образования. В настоящее время, несмотря на значимость компетентностного подхода, необходимость его внедрения в систему образования, необходимо отметить ряд противоречий:

во-первых, в формулировках ключевых компетенций и, тем более, их систем, существует множество противоречивых мнений. В то же время следует отметить, что используются и европейская

система ключевых компетенций (например, система TUNING), и собственно отечественные классификации. В ходе работы программы TUNING, в которой приняли участие более 100 университетов из 16 стран, подписавших Болонскую декларацию, было выделено несколько групп компетенций [9]:

I. Общие компетенции:

– **инструментальные компетенции**, которые включают когнитивные способности, способность понимать и использовать идеи и соображения; методологические способности, способность понимать и управлять окружающей средой, организовывать время, выстраивать стратегии обучения, принятия решений и разрешения проблем; технологические умения, умения, связанные с использованием техники, компьютерные навыки и способности информационного управления; лингвистические умения, коммуникативные компетенции;

– **межличностные компетенции**, то есть индивидуальные способности, связанные с умением выражать чувства и отношения, критическим осмыслением и способностью к самокритике, а также социальные навыки, связанные с процессами социального взаимодействия и сотрудничества, умением работать в группах, принимать социальные и этические обязательства;

– **системные компетенции**, то есть сочетание понимания, отношения и знания, позволяющее воспринимать, каким образом части целого соотносятся друг с другом и оценивать место каждого из компонентов в системе, способность планировать изменения с целью совершенствования системы и конструировать новые системы.

II. Специальные (профессиональные) компетенции

Совет Европы определил пять групп ключевых компетенций, формированию которых придается важное значение в подготовке молодежи:

– **политические и социальные компетенции**, такие как способность взять на себя ответственность, совместно вырабатывать решение и участвовать в его реализации, толерантность к разным этнокультурам и религиям, проявление сопрыженности личных интересов с потребностями предприятия и общества, участие в функционировании демократических институтов;

– **межкультурные компетенции**, способствующие положительным взаимоотношениям людей разных национальностей, культур и религий, пониманию и уважению друг друга;

– **коммуникативная компетенция**, определяющая владение технологиями устного и письменного общения на разных языках, в том числе и компьютерного программирования, включая общение через Интернет.

– **социально-информационная компетенция**, характеризующая владение информационными технологиями и критическое отношение к социальной информации, распространяемой СМИ;

– **персональная компетенция** – готовность к постоянному повышению образовательного уровня, потребность в актуализации и реализации своего личностного потенциала, способность самостоятельно приобретать новые знания и умения, способность к саморазвитию [10, с. 7].

Государственные образовательные стандарты высшего профессионального образования нового поколения определяют перечень компетенций выпускника по каждому направлению. *Бакалавр* – это академическая степень или квалификация, в странах, которые участвуют в Болонском процессе, присуждаемая лицам, освоившим соответствующие образовательные программы высшего образования. Выпускники, получающие степень бакалавра должны обладать общекультурными и профессиональными компетенциями. Магистратура – ступень высшего профессионального образования, следующая после бакалавриата, которая позволяет углубить специализацию по определенному профессиональному направлению.

Во-вторых, компетентностный подход рассматривается как современный коррелят множества более традиционных подходов, в том числе:

– **культурологического**, где воплощается идея отражения совокупности основных видов опыта, освоение которого новым поколением обеспечивает преемственность в социокультурном прогрессе.

Выделяют четыре разнородных компонента культурного опыта: знания о различных областях действительности, опыт выполнения известных способов деятельности, опыт творческой деятельности и опыт эмоционально-ценностного отношения к объектам и средствам деятельности человека. Содержание образования не сводится к набору сведений, подлежащих заучиванию и воспроизведению, а включает целостный блок культуросообразного обучения, то есть взаимодействия преподавания и учения;

– **функционально-коммуникативного**;

– *теории и практики школы «диалога культур»* и др.

Таким образом, компетентностный подход, применительно к казахстанской теории и практике образования представляет собой совокупность общих принципов определения целей, отбора содержания, организации учебного процесса и оценки его результатов. Переход к компетентностному подходу при разработке государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования явился своевременным и необходимым, так как интегральная оценка качества подготовки выпускника может быть наиболее полно получена только при определении его компетентности в выбранной области профессиональной деятельности.

Литература:

1. Ожегов С.И., Шведова Н. Ю. -Толковый словарь русского языка: М.: М.: ИТИ ТЕХНОЛОГИИ, 2003.- 944 с.
2. Вишнякова С.М. Профессиональное образование: Словарь. Ключевые понятия, термины, актуальная лексика DJVU. Москва: НМЦ СПО, 1999. – 538 с.
3. Хомский Н. Язык и мышление DJVU. М.: Изд-во Московского университета, 1972. – 126 с.
4. Божович Е. Д. Развитие языковой компетенции школьников: проблемы и подходы -// Вопросы психологии. 1997. № 1. С. 33-44.
5. Velde Ch. Crossing borders: an alternative conception of competence / 27 Annual SCUTREA conference. 1997. P. 27-35.
6. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов. 2004. 40 с.
7. Зеер Э. Ф. Компетентностный подход к образованию – // Образование и наука, 2005. № 5.
8. Мильруд Р. П. Компетентность в изучении языка -// ИЯШ. 2004. № 7. С. 30-36.
9. http://www.gumchtenia.rggu.ru/binary/56572_11.1173464019.22977.doc
10. Иванов Д. А. Компетентности и компетентностный подход в современном образовании. М.: Чистые пруды, 2007. 32 с.

Kalmuratova A. A.
master candidate
Ospanova F. A.
candidate of philological sciences
L.N. Gumilyov Eurasian National University

COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FOREIGN LANGUAGE TEACHER

One of the most important tasks that is being solved today in the course of university and postgraduate training of a foreign language teacher is the development of his desire to learn, update his knowledge, improve skills and competences, one of which is vocational and linguistic. In the modern education system, the requirements for a teacher of a foreign language in schools and universities have significantly increased. Tendencies to strengthen the general humanitarian and philological training of graduates of schools and universities require a new quality of philological and linguistic training of the teacher himself. In the modern rapidly developing society, the need for professionally competent teachers is growing more and more.

The communicative competence of the teacher, first of all, is connected with his ability to solve communicative problems and problems arising during the educational process. In the pedagogical dictionary edited by G. M. Kozhaspirova the following definition of the teacher's professional competence is given in: «The teacher's possession of the necessary amount of knowledge, skills and skills that determine the formation of his pedagogical activity, pedagogical communication and the personality of the teacher as the bearer of certain values, ideals and pedagogical consciousness» [1;672].

A modern foreign language teacher is a creative individual who can work with a large amount of information in a foreign language, who is able to analyze this information and to use the necessary one effectively in his professional activities. This requires an excellent knowledge of one or several foreign languages. There are many stereotypes connected with language learning, such as poor language abilities, age restrictions, poor memory, etc. Strong motivation, determination, effective teaching techniques are necessary to get quick results and to start using a foreign language in professional activities. Having analyzed publications about studies and development of foreign language communicative competence I have come to the conclusion that there is no unanimously accepted definition of the term "foreign language communicative competence", and that opinions about its components are different. According to E. P. Abdurazyakova, foreign language communicative competence is a certain proficiency level of communication "techniques", knowledge of communication standards, behavioral stereotypes, and results of education. It is an ability of a professional to function as a secondary linguistic identity in a variety of socially determined situations, one's readiness to intercultural exchange. One should note that the recent decades have seen an increased interest in the problem of foreign language communicative competence and defining its components. [2;13]

The article carried out development and improvement of such key components of foreign language communicative competence as linguistic competence, language competence, socio-cultural competence, discourse competence, educational and cognitive competence, strategic competence. Below I will enlarge on each of the competences.

Language competence – are speech skills (dialogue and monologue speech), listening, reading and writing skills. To reach the set aims different training resources were used: English textbooks; training aids designed by the teaching staff of the university for individual self-guided work of the learners; practice classes; scientific research; audio and video materials which allow to listen to authentic English speech improving the learners' pronunciation, on the one hand, and mastering listening skills, on the other; computer programs and the Internet which are necessary to develop computer competence and to offer individual or distance learning opportunities. According to Solovova, E. N these programs are particularly effective for written communication skills which are currently the weakest link in our practice of academic and professional communication. [3;4]

Linguistic competence – knowledge of pronunciation, vocabulary and grammar as well as graphics and spelling. The learner has a linguistic competence if he has an idea about the system of the language and can use it in practice. The level of skills and knowledge to a large extent depends on the corresponding learning in native language. In Noam Chomsky's theory, linguistic competence defines the ability of an individual to understand and produce with the help of linguistic means and rules an indefinite number of sentences which

are grammatically correct. [4;29] To develop linguistic competence of foreign language teachers the following means can be used: charts, diagrams, handouts, illustrations which help to maximally individualize and promote the process of development of skills and abilities of all kinds of speech activity and also help the learners to memorize language and speech units; audio and video materials; computer programs and the Internet.

Sociocultural competence – socio-cultural knowledge about the countries of the target language (as well as behavior and etiquette standards) and skills to use this knowledge in foreign language communication, as well as skills to represent one's own country and its culture. Knowledge of the culture of the target language countries, their differences and similarities, and the ability to use this knowledge in real intercultural communication situations are important components of cross-cultural competence. To effectively develop the sociocultural competence such an educational medium as immersion into the virtual space – the Internet – can be used, besides, audio and video materials containing cross-cultural information are also employ in the learning process.

Discourse competence – an ability to understand another person and to reach coherence of independent utterances in meaningful communication models. The discourse component of the foreign language communicative competence is defined as an ability to construct discourse, that is to use and interpret forms and meanings of words to construct texts, to be able to organize the linguistic material into a coherent text, as well as to be able to use cohesion means. Thus, an individual with a high level of the discourse competence knows how to effectively use linking means (pronouns, conjunctions, adverbs, and other grammatical means), how to reach the congruity of thought and text, how to express the relationship between different ideas [5;14] To develop discourse competence the following means can be used: English textbooks, audio and video materials computer programs and the Internet.

Educational-cognitive competence – general and special training skills, methods and techniques of independent learning of languages and cultures including the use of new information technologies. To develop educational-cognitive competence the following means can be used: different dictionaries (English-Russian, Russian-English, monolingual), English textbooks, manuals, computer programs and the Internet.

Strategic competence – is an ability of the speaker to use verbal and non-verbal strategies to compensate for the lack of knowledge of the linguistic code. According to Geihman L. the speaker should be able to use verbal and non-verbal communicative techniques to compensate for the lack of knowledge of grammar rules, to enhance the rhetoric effect of a speech message or to make a pause in the process of communication. [6;63]. The strategic component means the ability to balance the lack of linguistic knowledge, as well as the lack of foreign language speech and social experience, in the process of communication. A variety of audio and video materials can be used to develop the strategic competence.

There is no doubt that only close interaction of all the components of the foreign

language communicative competence in the process of acquiring linguistic sociocultural and cross-cultural knowledge and skills will ensure the development of communication skills in the main kinds of speech activity. Special attention was given to building- up the learners' knowledge of modern multimedia education technologies, they were acquainted with some computer English language training programs, principles of modern electronic dictionaries and translation systems, as well as Internet resources for learning English.

Computer programs, which include audio and video supplements to texts and functions monitoring the learners' progress, are the most effective, in my opinion. They give an opportunity to improve listening and pronunciation skills, enlarge vocabulary, do grammar exercises of varying degrees of complexity. There are a lot of English-Russian, Russian-English electronic dictionaries and translation systems to learn English.

To develop communicative competence of foreign language teachers special attention is paid to the process of preparing and writing scientific articles in English. In addition, it is required that the article is written in a good language (English, as a rule) and the article has to conform to specific requirements, which can be partly found in the 'rules for authors' sections, and partly in special literature on the scientific style. To prepare and write a quality scientific article in a foreign language (in English in particular) you have to know and comply with the requirements of foreign scientific publications, namely, how to make a proper abstract, choose keywords, construct the introduction, the body of the article, the conclusion, and make references. An important condition for a successful preparation of an article in English is also the willingness of a scientist to creatively use the linguistic means, namely, specific phrases, grammar structures used in different linguistic situations. Everything mentioned above is reached by means of problem-related foreign language culture logical tasks developed by the project instructors and aimed at improving the foreign language professional communicative competence of the teachers.

The main aim of the teaching a foreign language program is to improve the basic professionally significant knowledge of a foreign language and motivate the teachers to acquire such knowledge. The process of developing and teaching foreign language teachers should take into account of the specific character of foreign language training based on the following pedagogic principles:

- defining the components of the foreign language communicative competence on the basis of analysis of the corresponding professional field;
- step-by-step development of the foreign language communicative competence;
- intensification of the process of development of the foreign language communicative competence;
- immersion into the foreign language environment by means of conferences, role and business games, reading authentic literature. The following competence technologies are used in the process of foreign language education: project-based learning; development of critical thinking by reading and writing, method of debate, game technology (language games, role-playing games), panel sessions, interactive education technology (in pairs, small groups).

The competence approach requires from the learner not acquire knowledge but to be able to solve problems, so the technologies used in development of the foreign language professional communicative competence were practice-based which made it possible to train the learner's ability to act and solve professional tasks.

Summarizing the above, it should be noted that consideration of these aspects has increased the efficiency of the educational process and contributed to successful development of the foreign language communicative competence of foreign language teachers.

Literature:

1. Kodzhaspirova, G. M. Pedagogical dictionary /G. M. Kodzhaspirova. – Academy: 2001.p 672.
2. Abdurazyakova, E. P. Foreign language communicative competence as one of the components of personal and professional characteristics of a modern professional. Vektor nauki TGU: 2010.(3) p 13.
3. Solovova, E. N. Modern requirements to scientific and methodological and didactic- methodical aspects of the learning process in language education. Foreign languages at school, 2004. p 4
4. Chomsky, N. Aspects of the Theory of Syntax. Moscow: MSU. 1972.p 29
5. Russian and contrastive-comparative philology: Linguoculturological aspect Kazan State University. Philology Faculty. Kazan. 2004.p14
6. Geihman, L. K.. Interactive communication training (general pedagogic approach): Doctor of Pedagogics Dissertation. Yekaterinburg.2003.p 63

Kalmuratova A.A.

master candidate

Ospanova F. A.

candidate of philological sciences,

L.N. Gumilyov Eurasian National University.

FORMATION OF THE COMMUNICATIVE COMPETENCE

Baizrakhmanov Alisher, Master's student of the Faculty of Philology, Department of Theory and Practice of Foreign Languages, Eurasian National University, bayzrakhmanov@gmail.com

Beisenbayeva Lyazzat, Senior Lecturer of the Faculty of Philology, Department of Theory and Practice of Foreign Languages, PhD doctor, Eurasian National University

Abstract. The article is devoted to the problem of the formation of communicative competence, which is relevant for every modern person and society as a whole. Communicative competence is an element of professional competence. Modern specialists, regardless of the field of activity, need to have the skills to work with information; know the features of the communicative environment; be able to use the principles of business communication when planning and analyzing their actions; define goals and contact strategies; take into account the intentions and methods of communication of partners; change, as necessary, their own speech tactics and strategies, etc. In the professional training of a university graduate, one should take into account the requirements that the labor market imposes on the communication skills of a specialist, and widely introduce into the educational process the most productive methods of theoretical and practical assimilation and development of communicative competence.

Key words: communicative competence, communication process, group methods, communication training, perception, reflection.

Introduction. The formation of a person's communicative competence is an urgent problem of psychology, the solution of which is important both for each individual individual and for society as a whole.

The competence of a person in communication involves a correct assessment of his own psychological potential, the potential of a partner, an adequate orientation in a situation and the ability to correctly formulate a task.

The role of formation of the communicative competence. In modern science, there are applied aspects of communication: linguistics, intercultural communication, information technology, public relations, social work, etc. Research is expanding related to the study of the characteristics of communication in educational, public, industrial, political and other social spheres. The growth in the number of directions is associated with the increasing intensity and optimization of information flows, intercultural cooperation both at the interpersonal and global levels using a variety of means, both traditional (oral speech, printed text) and modern (television, Internet, social networks).

Communicative competence is an element of professional competence. It is characterized by the level of acquired speech skills and abilities that provide a certain, appropriate to the situation, verbal business behavior. Based on the structure of communication, communicative competence is considered as the willingness to perceive another person and to contact him and as the ability to set and solve specific types of communication tasks: to determine the goals and strategies of contacts, assess the situation, take into account the intentions and methods of communication of partners, change, as necessary, their own speech tactics and strategies [1,2,3].

Modern specialists need to have knowledge of the basics of the communication process and skills in information and communication activities in various fields, including intercultural; be aware of the specifics of speech and non-verbal communications, their varieties; know the features of the communicative environment; be able to use the principles of communication when planning and analyzing public events (negotiations, conferences, seminars, presentations, master classes, etc.)

Good mutual understanding, correctly built contacts are an important factor in positive relations between people in all social groups (professional, national, informal, etc.) and between them, and misunderstanding, distorted information can cause conflicts, quarrels, strikes and other negative phenomena. Therefore, a person needs to strive to master effective methods of communication, that is, to learn the ability to understand others and be understood.

Speech is the main means of communication and development of mankind; it expresses (should express) the personality, revealing it in its entirety of manifestations. In domestic science, a speech utterance is considered as a complex form of activity, consisting of individual actions and operations and including the motive, goal, plan and tasks of the speaker, for the successful implementation of which constant control of the utterance components and their conscious choice must be made [3]. There are also stages of “mental actions” that unfold in speech communication according to a previously selected internal scheme [4]. Thus, it is not individual words that are subject to analysis, but semantic groups that the statement contains. With different forms of expression (oral or written), the connection between the components is determined by the complexity of the task and the degree of automation of speech processes. In all situations, the main problem of the psychology of understanding is not so much the perception of superficial meanings that directly follow from the words of the text, as “the assimilation of an internal, deep system of subtexts or meanings” [3, p. 319]. The process of understanding requires intense independent internal work: progress from the primary intention through internal speech into a detailed speech utterance and back – from the perceived utterance to the allocation of its main meaning, content.

When deciding whether to make contact or not, we evaluate the expected reward or retribution for it: acceptance, understanding and support or rejection, possible misunderstandings and ridicule. Often a person chooses safety, avoiding the risk of rejection and, accordingly, from contact. So the connection between people is lost, anxiety grows, the feeling of closeness, trust, mutual understanding disappears, isolation increases.

Out of a sense of self-preservation, people often, especially when communicating on the Internet, social networks, use pseudonyms, nicknames, “nicknames”. On the one hand, the need for communication forces you to look for contacts, on the other hand, to invent stories for yourself to increase the importance of your own person. In addition, quite often in interpersonal relationships, people tend to define their attitude towards others using various labels: “they are boring people”; “I’m funny”; “We are tough peppers”; “He is a loser,” etc. This is a convenient but very simplified approach to building relationships, since the label contains a minimum of information, is based on subjective opinions and stereotypes, and often causes a persistent negative emotional reaction. Having assigned a negative label to someone, people try to ignore its bearer, are inattentive to his statements, emotions, it does not matter to them what the person marked in this way thinks and does. The stamps “conflict”, “uncommunicative”, “absurd” sometimes last for a long time, they are not easily removed, exacerbating the difficulties in communication.

Speech as an integral part of social life, one of the basic conditions for the existence of society, performs several functions: with its help personal needs in communication are satisfied – a person joins a certain group of people; it is a means of influencing consciousness, the development of a worldview, norms of behavior, the formation of tastes; thanks to speech / language, a person learns, acquires knowledge and transfers it to others; it is a prerequisite for independent cognitive human activity; it is used in the process of joint work activities to coordinate efforts, plan work, check and evaluate its results. All of the listed functions of speech are mastered and implemented to one degree or another in an educational institution.

An important communication ability that must be developed in the learning process is the ability to attract attention, force yourself to listen. Our understanding of the listening process is often not true. People study public speaking and ways of emotional impact; they train in pronouncing long monologues, difficult terms, surnames and names, but the choice to listen or not is made by the audience: the listeners are tuned in to the conversation, but they turn off; react to statements or not; interpret information in their own way, determining what is important and what they do not need, etc.

In order to make the audience listen and perceive what was said, while preventing misinterpretation of the transmitted information, it is necessary, among other things, to follow speech etiquette, that is, to choose words and turns of speech, obeying the accepted rules of communication, to take into account extralinguistic norms of behavior in the development of communication, to correlate verbal and preferred non-verbal means with reference standards for connecting people. All this contributes to strengthening mutual understanding, achieving success in communication, resists bias and prejudices of the audience.

Reflection is one of the conditions for effective communication in the processes of interpersonal cognition and interaction. Its main functions are critical analysis, logical justification, generalized systematization of individual and social knowledge. The formation of a reflexive culture is also an important component of highly qualified professional work of any specialist. Reflection determines the willingness to act in a situation with a high degree of uncertainty, flexibility in decision-making, the desire to implement innovations and innovations, a constant focus on finding non-standard ways of performing professional tasks, the ability to rethink the stereotypes of one’s personal, professional and communicative experience.

Sometimes, such important factors as the internal readiness of the training participants for behavioral changes, the presence or absence of motivation for the processes of cooperation and self-disclosure are underestimated. The emergence of such motivation and the emergence of interest in the performance of educational tasks can serve as the creation of situations of surprise, contrast, problemat�city and competition, which have such emotional effects as novelty, empathy.

The main task of all types of discussion and polemics is to expand the communicative capabilities of the individual, to learn how to assess the emotional and psychological reactions of communication partners, to predict and adjust them in accordance with the set goal. Flexibility in an adequate change of psychological positions is one of the essential indicators of competent communication. The development of competence in communication should be aimed at acquiring a rich, diverse palette of psychological positions and means that help the completeness of self-expression of the interlocutors.

The complication and differentiation of modern types of practical activity require the formation of certain personality traits, including corporate ones. For this, there are, in particular, such widespread methods of group work as psychological training.

References:

1. Abolina N.S., Akimova O.B. Formation of communicative competence in the process of vocational training // Education and Science. 2012. No. 9 (98). p. 137-157.
2. Galperin P. Ya. Introduction to psychology: textbook. manual for universities. 4th ed. M.: Higher. shk.: Book. house "University", 2002. 310 p.
3. Lobanov A.A. Fundamentals of professional and pedagogical communication: textbook. manual for stud. higher. ped. study. institutions. Moscow: Academy, 2002. 256 p.
4. Barker L., Watson K. The art of listening. M.: EKSMO-Press, 2001, 288 p.

СТУДЕНТТЕРГЕ НЕГІЗДЕЛГЕН ОҚУ-ТАНЫМДЫҚ ІС-ӘРЕКЕТІН ТЕОРИЯСЫ ЖӘНЕ ӘДІСТЕМЕСІ БОЙЫНША ҰЙЫМДАСТЫРУ

Түйіндеме

Проективтік білім беру-бұл студенттердің өзіндік жұмысын (СӨЖ) процесін ұйымдастыруға жеке-бағытталған тәсілді практикада іске асырудың нақты тәсілі. Күндізгі бөлімде студенттерге шешімдер тек оқу міндеттері, тапсырмалар ғана емес, сонымен қатар студенттер үшін жеке мағынасы бар нақты мәселелер ұсынылады.

Аннотация

Проективное образование-это специфический способ реализации на практике личностно-ориентированного подхода к организации процесса самостоятельной работы студентов (СРС). На очной форме студентам предлагаются решения не только учебных задач, задач, но и конкретных задач, имеющих личностный смысл для студентов.

Ключевые слова: интегрированное обучение, языковая компетентность, мотивация.

Annotation

Projective education is a real way to implement in practice an individual-oriented approach to organizing the process of independent work of students (SRS). Full-time students are offered solutions not only for educational tasks, tasks, but also for specific problems that have an individual meaning for students.

Keywords: integrated learning, language competence, motivation.

Кіріспе. Білім беруді модернизациялаудың негізгі мақсаты – мемлекеттің, қоғамның бәсекелестік күрестегі қажеттіліктерін ғана емес, сонымен бірге адамның өзін-өзі дамытуға, адамзат мәдениетінің заманауи жетістіктерін игеруге деген қажеттіліктерін қамтамасыз ететін жоғары сапалы білім беру. Отандық білім беруді әлемдік білім беру кеңістігіне интеграциялау жағдайында, мысалы, Болон процесі аясында, негізгі құзіреттіліктерді (әлеуметтік, коммуникативті, ақпараттық, білім беру, кәсіби) игеру міндеттері ерекше өзекті болып табылады. Жоғары кәсіптік білім беру жүйесінде білімнің жоғары сапасын «білім» парадигмасы арқылы қамтамасыз ету мүмкін емес: кәсіби білім беру міндеттерін болашақ маманның нақты кәсіптік міндеттерді шешу жағдайында білім мен дағдыларды практикалық қолдануға дайындығын қалыптастыруға баса назар аударатын құзыреттілік тәсіл арқылы шешу қажет. Осыған байланысты білім беру іс-әрекетінің мәні «академиялық мәдениет» ұғымында толығымен көрініс табады. Оны білетін адамның ақпараттық ағындарда еркін жүріп-тұру қабілеті ғана емес, сонымен бірге ақпаратты білімге айналдыра білу, онымен қоса практикалық қолдана білу қабілеті деп түсінеді. Осылайша, құзыреттілік тәсіл абстрактілі-теориялық білімді жинақтауға балама ретінде пайда болды. Құзыреттілік тәсілінің тұжырымдамасы Д.М. Новиков, Т. М. Ковалева, В. А. Болотов, Д. Б. Эльконин, П. Г. Щедровицкий, Дж. Раввена еңбектерінде жиі кездеседі. Алайда, «құзыреттілік» және «құзыреттілік» тақырыбындағы ұғымдарының арақатынасын түсінуде әлі де айқындық жоқ.

Бұл жаңа ақпараттық технологияларды енгізу жағдайында студенттердің оқу-танымдық іс-әрекетін ұйымдастырудың ерекшеліктерін түсінуді қиындатады. Студенттердің оқу-танымдық қызметін жандандыру жолдарының, құралдарының бірі студенттердің өзіндік жұмысының рөлін арттыру болып табылады (В. А.Сластенин, м. н. Кузимица, М. в. Кларин, в. Я. Ляудис, О. Т. Хомерики, т. и. Шамова). Аудиториялық және аудиториядан тыс өзіндік жұмыстың арақатынасының сипаты туралы мәселе жаңа шешімдерді талап етеді. Сонымен бірге, зерттеліп отырған мәселе бойынша жоғары мектептегі жарияланымдар мен жұмыс тәжірибесін талдау бірқатар қарама – қайшылықтарды анықтауға мүмкіндік берді:

– студенттердің академиялық мәдениеті деңгейіне қойылатын қазіргі заманғы талаптар мен студенттердің тиімді оқу – танымдық іс – әрекет тәсілдерін игеруге дайындығы арасындағы;

– оқу іс-әрекетін тиімді ұйымдастыру туралы ғылыми білімнің әзірлену дәрежесі мен оқытушылардың оқу іс-әрекетін басқаруда ғылыми жетістіктерді қолдануға практикалық дайындығы арасындағы;

– өзіндік жұмыстың рөлін өзектендіру қажеттілігі мен студенттердің білім беру процесі және студенттердің оқуды дараландырудағы жеке қажеттіліктері. Анықталған қарама-қайшылықтар зерттеу мәселесін тұжырымдауға мүмкіндік берді; оқу процесін қалай ұйымдастыру керек

Оқу-танымдық студенттердің іс-әрекетін ұйымдастыруға негізделген теориялық – әдістемелік

Негізгі бөлім. Университетте білім беру процесін ұйымдастырудың заманауи ғылыми тәсілдері 2010 жылға дейінгі кезеңдегі орыс білімін модернизациялау тұжырымдамасында тұжырымдалған білім берудің маңызды міндеттерінің бірі – білім берудің жаңа, заманауи сапасына қол жеткізу міндеті. Бұл міндет білім беру жүйесін студенттердің белгілі бір білімді игеруіне ғана емес, сонымен бірге оның жеке басын, танымдық және шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағыттайды. Мұғалімдер әмбебап білімнің, дағдылардың, тәуелсіз қызмет тәжірибесінің, студенттің жеке жауапкершілігінің жаңа жүйесін қалыптастыруы керек. Бұл ереже бүгінде «білім, білік, дағды» ұғымымен шектелуге болмайтынын білдіреді. Сондықтан білім берудің жоғары сапасына қол жеткізудің шарты ретінде «қазіргі заманғы негізгі құзыреттер» деген жаңа ұғым пайда болды [1]. Жоғары сапалы білімге (тұтынушы талаптарына сәйкес) жоғары оқу орны студенттерінің білім беру қызметі барысында қол жеткізіледі. Оқу іс-әрекеті қазіргі уақытта білім беру қызметінің маңызды бөлігі ретінде ұйымның, басқарудың, бақылаудың арнайы объектісі ретінде түсініледі. Бұл іс-әрекет барысында адамзат жинаған білім мен іс-әрекет әдістері жаңғыртылады. (Л.С. Выготский, А. Х. Леонтьев, Д. Б. Эльконин, Б. В. Давыдов). Оқу іс-әрекеті барысында студенттер ғылыми ұғымдар саласындағы жалпыланған әрекеттерді игереді.

Оқу құралдарымен қызмет:

- а) интеллектуалды әрекеттер (талдау, синтез, жалпылау, жіктеу, модельдеу, салыстыру және т.б.);
- б) символдық, тілдік құралдар.

Оқу және зерттеу қызметінің өнімі – бұл ғылым мен практиканың әртүрлі салаларындағы мәселелерді шешуге негізделген құрылымдалған және өзекті білім. «Өнім сондай-ақ болып табылады, – деп атап өтті И. А. Зимняя, – ішкі ісігі іс-әрекет пен психиканың мотивациялық, бағалы және мағыналы жоспарлары» [2.,195]. Студенттердің оқу және зерттеу іс-әрекетін ұйымдастырудың ерекшеліктерін түсіну жоспарында оқу іс-әрекетінің сыртқы құрылымының компоненттік құрамын ескеру маңызды:

- оқу мотивациясы, белгілі бір жағдайлардағы оқу міндеттері (тапсырмалардың әртүрлі формаларында); оқу әрекеттері;
- өзін-өзі бақылауға ауысатын бақылау;
- өзін-өзі бағалауға ауысатын бағалау оқу әрекеті әрекеттер тізбегінде жүзеге асырылады.

Бұл дегеніміз, оқу іс-әрекеті, оқу іс-әрекеті болашақ кәсіби қызмет аясында жобалануы керек [3; 4]. Бұл қызметтің тиімділігі мотивация деңгейіне, студенттердің кәсіби бағдарына байланысты болады: кәсіби бағдардың даму деңгейі неғұрлым жоғары болса, оқу және зерттеу қызметі соғұрлым тиімді болады. Студенттердің оқу және зерттеу қызметін ұйымдастыру кезінде бүгінгі таңда ақпараттық тәсілдеменің талаптарын ескеру аса маңызды. Компьютерлік ортада оқу әрекеттерінің келесі үш категориясы бөлінеді: дерексіз ұғымдармен ақыл-ой әрекеттері; виртуалды объектілермен ақыл-ой әрекеттері; нақты объектілермен әрекеттер. «Компьютермен жұмыс жасауда ойлаудың ерекше түрі қалыптасады, талдай білу бірінші орынға шығады.

Компьютерді танымдық процестің құралы ретінде қолдана отырып, оқу әрекеттерін орындау, жинақталған құрылымдарды бір тапсырмадан екіншісіне жалпылау және қайта толтыру, нәтижелерді талдау және сыни бағалау» [5.,86]. Ақпараттық ортада еркін әрекет ету қабілетін ақпараттық құзыреттілік ұғымы арқылы білдіруге болады. «Жүйелік-әрекеттік, когнитивтік, коммуникативтік, технологиялық құзыреттілік «ақпараттық мәдениет» метапониясының элементтеріне жауап береді, – А. М. Коротков, « [5, 89 б.].

Білім беруді дамытудың қазіргі кезеңінде студенттердің оқу және зерттеу қызметін ұйымдастырудың инновациялық тәсілі әсіресе өзекті болып отыр, ол оқытудың инновациялық әдістерін енгізуді көздейді. «Оқытудың белсенді, оның ішінде инновациялық әдістерінің критерийлерінің қатарына кем дегенде мыналарды жатқызуға болады: ойлаудың рефлексивті түрі, іс-әрекеттің жаңа нысандарын жобалау қабілеті, белгісіздік жағдайында мәселені топтық шешу кезінде қарым-қатынас құру қабілеті» [6., 117-бет]. Оқушылардың белсенділігі әртүрлі жағдайларда (ойлау, түсіну, рефлексия, ойлау – сөйлеу тәсілдері)

үйренген іс-әрекет тәсілін қолдану тетіктері туралы жалпыланған түсінік берілген жағдайда мүмкін болатындығын ескеру қажет. Инновациялық технологиялар әрқашан оқу қызметін жандандыруға ықпал етеді. Осы жандандырудың бір жолы, құралы – *проективтік білім беру* болып табылады (жоба, жобалар әдісі қазіргі жағдайда дамудың жаңа серпініне ие болды). Проективтік білім беру-бұл студенттердің өзіндік жұмысын (СӨЖ) процесін ұйымдастыруға жеке-бағытталған тәсілді практикада іске асырудың нақты тәсілі. Күндізгі бөлімде студенттерге шешімдер тек оқу міндеттері, тапсырмалар ғана емес, сонымен қатар студенттер үшін жеке мағынасы бар нақты мәселелер ұсынылады.

«Дәстүрлі, оның ішінде гуманистік, проективтік білім беруден айырмашылығы, жеке тұлғаға бағытталған, яғни оқыту мен тәрбиелеу объектісі ретінде жеке тұлғаға бағытталған. Сонымен қатар, оқу ортасын ұйымдастыру студенттің іс-әрекеті мен ниетімен, оның білім беру қажеттіліктері мен мақсаттарымен, оның жетістіктері мен сәтсіздіктерімен, қабілеттері мен мүмкіндіктерімен анықталады» [7., 88]. Осыған байланысты студенттердің оқу және ғылыми қызметке дайындығын дамыту міндетін атап өткен жөн: жоспарлау, өз қызметін ұйымдастыру, толық оқу, қарым-қатынас жасау. Мұндай дайындықты қалыптастыру процесінің тиімділігі көптеген жағдайларға байланысты: әдістемелік қамтамасыз ету, оқытушылардың шеберлігі, студенттердің даму деңгейі, білім беру ортасының әлеуетті мүмкіндіктері. Ең бастысы-студенттердің өзіндік жұмысы, олардың тәуелсіздік сияқты сапасының болуы.

Тәуелсіздік – «құзыреттілік» ұғымы мазмұнының өзегі «Кәсіби құзыреттілік тұжырымдамасы адамды құндылықтардың жалпы мәдени әлеміне енгізуді қамтиды. Бұл кеңістікте адам бұдан әрі өзін маман, кәсіпқой ретінде таниды: іскерлік тиімділіктің тар шеңберінен ол мәдениеттің кең кеңістігіне шығады» [9, 116 б.]. Студенттердің оқу-танымдық қызметін жандандыру маманды қалыптастыру үшін оңтайлы жағдайларға қол жеткізуге арналған оқу-Ақпараттық, кәсіби – бағдарланған ортаны құру арқылы қамтамасыз етіледі.

Қорытынды. Қорытындылай келе үздіксіз білім беру (өмір бойы білім алу) кәсіби маманнан өзін-өзі дамытуға, әлеуметтік және кәсіби ұтқырлыққа дайындықты талап етеді. Осы себепті білім берудің басты мақсаттарының бірі – оқуға, өз бетінше білім алуға, яғни академиялық мәдениетті қалыптастыруға үйрету. Академиялық мәдениетті қалыптастыруға бағытталған білім беру процесін ұйымдастырудың әртүрлі ғылыми тәсілдері бар. Біздің зерттеуіміз үшін оны ұйымдастырудың теориялық негіздері ретінде жеке тұлғаға бағытталған, тұлғаға бағытталған тәсілдер, контекстік тәсіл (кәсіби қызмет контекстіндегі білім беру ұйымы, ақпараттық тәсіл. Жүйелеуші рөл құзыреттілік пен пәнаралық тәсілге жатады (олардың тығыз интеграциясы, тұтастығы жағдайында).

Тағы бір маңызды қорытынды – жеке тұлғаға бағытталған тәсілді іске асырудың тиімді тетігі проективтік білім беру тұжырымдамасы (проективтік педагогика) болып табылады, өйткені жобалар әдісінің арқасында білім берудің жоғары сапасына қол жеткізіледі [9; 50]. Кешенді, құзыреттілік жүйесін жинақтайтын интегративті ұғым «академиялық ұтқырлық» ұғымы болып табылады, ол ішкі жүйелер ретінде келесі құзіреттіліктерді қамтиды: ақпараттық, тілдік, зияткерлік-эвристикалық, рефлексивті, еңбекті ғылыми ұйымдастыру қабілеті және басқалар [9; 83]. Мұндай құзіреттіліктер кешенінен алғашқы үш ақпараттық, тілдік, интеллектуалдық-эвристикалық жүйені құрушы ретінде бөліп көрсету керек. Оларды қалыптастырудың тиімділігі іске асыру механизмдерінің мәнін, даму деңгейімен анықталады.

Әдебиеттер:

1. Концепция модернизации российского образования на период до 2010 года // Инновации в образовании. -2002.-№3.-С.4 -33
2. Зимняя И.А. Педагогическая психология. – М.:Лотос,2003.-384с.
3. Вербицкий А.А.Активация обучени в высшей школе: контекстный подход.-М.: Высш.школа,1991.- 204с.
4. Вербицкий А.А., Платонова Т.А. Формирвание познавателей и профессиональной мотивации студентов. –М;Педагогика,1986.-14с.
5. Коротков А.М. Некоторые особенности учебной деятельности в компьютерной среде//Известие ВГПУ,2004.- №1.-С.84-92
6. Системный анализ процесса мышление / Под.рек. К.В.Судакого – М.:
7. Медицина,1989.-336с.
8. Арановская И. Подготовка специалиста как срциокультурная проблема // Высш.образование.2002.- №4.-С.115 – 119
9. Безрукова В.С. Педагогика . Проективная педагогика : Учебн. пособие. – Екатириг:Деловая книга,1996.-324 с.

Дюсембаева А.С.
*магистр педагогических наук,
преподаватель кафедры педагогики и психологии*
Сатыбалдина Р.Б.
*магистр педагогических наук,
ст. преподаватель кафедры педагогики и психологии
Центрально-Казахстанская академия
г.Караганда*

ПРИМЕНЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

Использование информационно-компьютерных технологий открывает для преподавателя новые возможности в преподавании своей дисциплины. Изучение любой дисциплины с использованием ИКТ дает обучающимся возможность для размышления и участия в создании элементов урока, что способствует развитию интереса обучающихся к дисциплине. Внедрение ИКТ в образовательный процесс призвано повысить эффективность проведения уроков, освободить преподавателя от рутинной работы, усилить привлекательность подачи материала, осуществить дифференциацию видов заданий, а также разнообразить формы обратной связи [1;233].

Сегодня необходимо, чтобы каждый преподаватель по любой преподаваемой дисциплине мог подготовить и провести урок с использованием ИКТ, так как теперь преподавателю представилась возможность сделать урок более ярким и увлекательным. Использование ИКТ в учебном процессе – один из способов повышения мотивации обучения. ИКТ способствуют развитию творческой личности не только обучающегося, но и учителя, помогают реализовать главные человеческие потребности – общение, образование, самореализацию.

Использование компьютерных технологий – это не влияние моды, а необходимость, диктуемая сегодняшним уровнем развития образования.

С помощью ИКТ на уроках можно:

- сделать учебную деятельность обучающихся более содержательной;
- сделать учебный процесс более привлекательным и современным для обучающихся;
- сделать учебную информацию для восприятия более интересной за счет привлечения зрительных образов;
- повысить качество обучения, желания учиться;
- сделать урок наглядным, динамичным [2;85].

Известно, что наиболее эффективный способ преподавания – это наглядная демонстрация и синхронное объяснение изучаемого материала. Классические и интегрированные уроки в сопровождении мультимедийных презентаций, on-line тестов и программных продуктов позволяют обучающимся углубить знания, полученные ранее, как говорится в английской пословице – «Я услышал – и забыл, я увидел – и запомнил». Использование анимации в слайдах позволяет педагогу дать обучающимся более яркое представление об услышанном на уроке. Обучающиеся с удовольствием погружаются в материал урока. Повышение мотивации и познавательной активности достигается за счет разнообразия форм работы, возможности включения игрового момента: решишь верно примеры – откроешь картинку, вставишь правильно все буквы – продвинешь ближе к цели сказочного героя. Компьютер дает преподавателю новые возможности, позволяя вместе с обучающимися получать удовольствие от увлекательного процесса познания, не только силой воображения раздвигая стены учебного кабинета, но с помощью новейших технологий позволяет погрузиться в яркий красочный мир. Такое занятие вызывает у обучающихся эмоциональный подъем, даже отстающие обучающиеся охотно работают с компьютером. Компьютер не заменяет живого общения с преподавателем и другими источниками информации, однако учитывая интерес обучающихся к Интернету, повышает заинтересованность в изучении дисциплины.

По данным учёных человек запоминает 20% услышанного и 30% увиденного, и более 50% того, что он видит и слышит одновременно. Таким образом, облегчение процесса восприятия и запоминания

информации с помощью ярких образов – это основа любой современной презентации. Как писал великий педагог К.Д.Ушинский: «Если вы входите в класс, от которого трудно добиться слова, начните показывать картинки, и класс заговорит, а главное, заговорит свободно...» [3;46].

Одним из достоинств применения ИКТ в обучении является повышение качества образования за счет новизны деятельности, интереса к работе с компьютером. Использование ИКТ на уроках существенно повышает его эффективность, ускоряет процесс подготовки к уроку, позволяет преподавателю в полной мере проявить свое творчество, обеспечивает наглядность, привлекает большое количество дидактического материала, повышает объём выполняемой работы на уроке в 1,5–2 раза [4;93].

Использование ИКТ открывает дидактические возможности, связанные с визуализацией материала, его «оживлением», возможностью совершать визуальные путешествия, возможностью представить наглядно те явления, которые невозможно продемонстрировать иными способами, позволяют совмещать процедуры контроля и тренинга.

В педагогической практике существует следующая классификация средств ИКТ по области

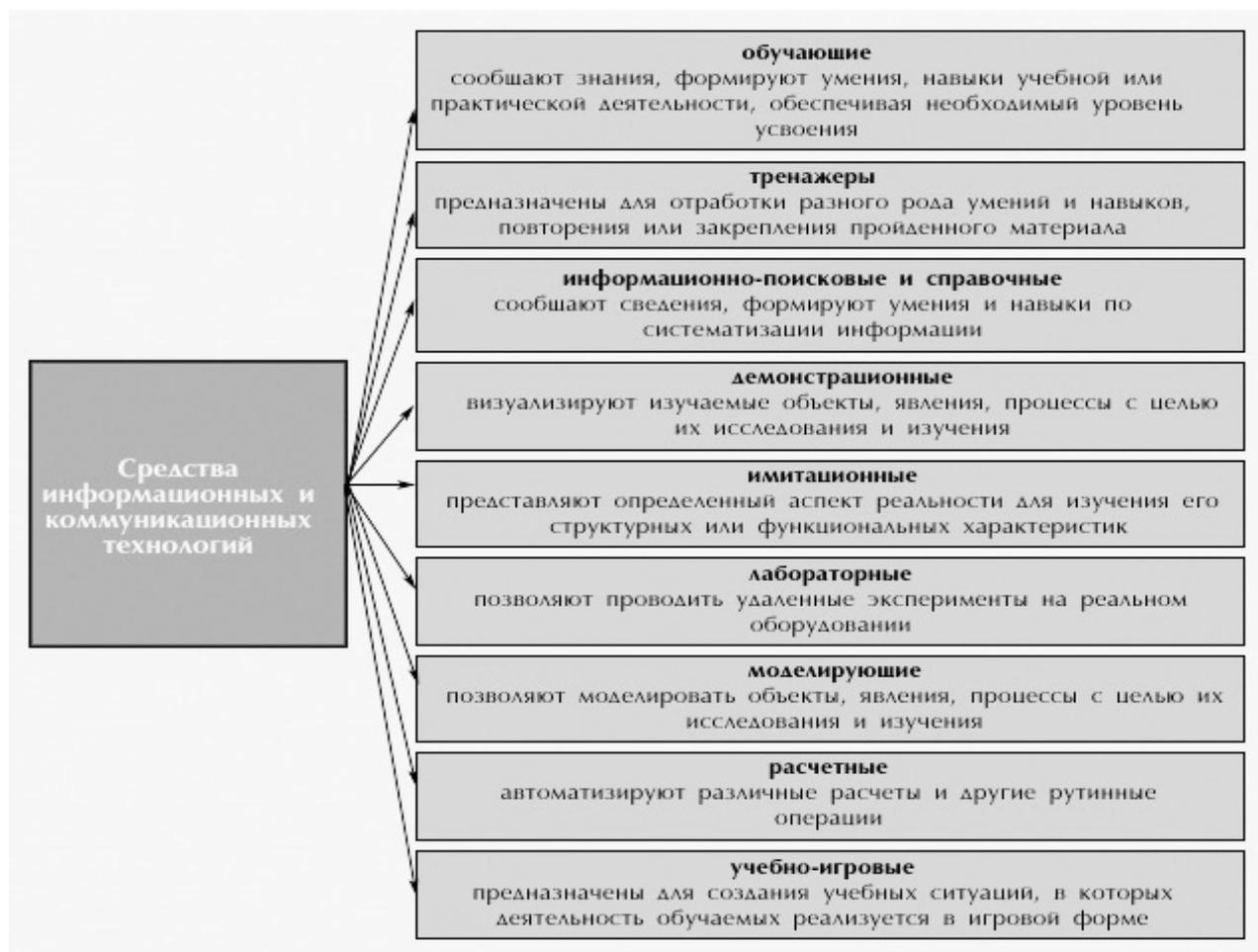

Рисунок 1. Классификация средств ИКТ по области методического назначения

«Золотое правило дидактики – наглядность» (Ян Каменский). Мультимедиа-системы позволяют сделать подачу дидактического материала максимально удобной и наглядной, что стимулирует интерес к обучению и позволяет устранить пробелы в знаниях.

В своей работе преподаватели широко используют ИКТ. Можно выделить основные направления использования компьютерных технологий на уроках:

- визуальная информация (иллюстративный, наглядный материал);
- демонстрационный материал (упражнения, опорные схемы, таблицы, понятия);
- тренажёр;
- контроль за умениями, навыками обучающихся.

При подготовке к уроку с использованием ИКТ преподаватели не забывают, что это урок, а значит, и план урока составляют исходя из его целей. При отборе учебного материала они соблюдают основные дидактические принципы: систематичности и последовательности, доступности, дифференцированного подхода, научности и др. При этом компьютер не заменяет преподавателя, а только дополняет его. Преподаватели используют электронные ресурсы учебного назначения: презентации к урокам, логические игры, тестовые оболочки, ресурсы Интернет. Используют информационные технологии на всех этапах урока: при объяснении нового материала, закреплении, повторении, обобщении, контроле, при проведении физминуток, внеклассных занятий и др.

Использование Интернет ресурсов позволяет представить вниманию обучающихся уникальный ряд материалов для уроков окружающего мира, проводить экскурсии на уроках географии, литературы, совершать виртуальные путешествия по музеям писателей, художников, ещё больше узнавать об их биографии и творчестве, получить возможность познакомиться с произведениями, которые не всегда можно найти среди печатных наглядных пособий.

Интегрирование обычного урока с компьютером позволяет преподавателю переложить часть своей работы на ПК, делая при этом процесс обучения более интересным, разнообразным, интенсивным. В частности, становится более быстрым процесс записи определений, теорем и других важных частей материала, так как преподавателю не приходится повторять текст несколько раз (он вывел его на экран), обучающемуся не приходится ждать, пока преподаватель повторит именно нужный ему фрагмент [5;110].

Использование ИКТ в образовании открывает огромные возможности для создания качественно новых форм и методов подготовки обучающихся к дальнейшему обучению. Большую помощь при подготовке и проведении уроков оказывает преподавателю пакет MicrosoftOffice, который включает в себя кроме известного всем текстового процессора Word еще и электронные презентации MicrosoftPowerPoint. Электронные презентации дают преподавателю при минимальной подготовке и незначительных затратах времени подготовить наглядность к уроку. Уроки, составленные при помощи PowerPoint зрелищны и эффективны в работе над информацией.

При помощи ИКТ сегодня стало возможным проведение контроля знаний обучающихся. Использование нестандартных форм контроля знаний – один из способов формирования положительной мотивации к процессу учения и повышения качества обучения. Применение программы MainTest позволяет провести контроль знаний обучающихся в необычной форме с применением теста, который можно создать самому преподавателю. Использование тестов помогает не только экономить время преподавателя, но и дает возможность обучающимся самим оценить свои знания, свои возможности. Тесты – это задания, состоящие из ряда вопросов и нескольких вариантов ответа на них для выбора в каждом случае одного верного.

С их помощью можно:

- проверить большой объем изученного материала малыми порциями;
- быстро диагностировать овладение учебным материалом большим массивом учащихся.

Применение ИКТ способствует достижению основной цели модернизации образования: улучшению качества обучения, обеспечению гармоничного развития личности, ориентирующейся в информационном пространстве, приобщенной к информационно-коммуникационным возможностям современных технологий и обладающей информационной культурой, а также представить имеющийся опыт и выявить его результативность.

Достижение поставленных целей я планирую через реализацию следующих задач:

- использовать информационные – коммуникационные технологии в учебном процессе;
- сформировать у учащихся устойчивый интерес и стремление к самообразованию;
- формировать и развивать коммуникативную компетенцию;
- направить усилия на создание условий для формирования положительной мотивации к учению;
- дать студентам знания, определяющие их свободный, осмысленный выбор жизненного пути.

В последние годы всё чаще поднимается вопрос о применении новых информационных технологий в высших учебных заведениях. Это не только новые технические средства, но и новые формы и методы преподавания, новый подход к процессу обучения. Внедрение ИКТ в педагогический процесс повышает авторитет учителя в рабочем коллективе, так как преподавание ведется на современном, более высоком уровне. Кроме того, растёт самооценка самого педагога, развивающего свои профессиональные компетенции.

Педагогическое мастерство основано на единстве знаний и умений, соответствующих современному уровню развития науки, техники и их продукта – информационных технологий.

В настоящее время необходимо умение получать информацию из разных источников, пользоваться ей и создавать ее самостоятельно. Широкое использование ИКТ открывает для преподавателя новые возможности в преподавании своего предмета, а также в значительной степени облегчают его работу, повышают эффективность обучения, позволяют улучшить качество преподавания.

Систему применения ИКТ можно разделить на следующие этапы:

1 этап: Выявление учебного материала, требующего конкретной подачи, анализ образовательной программы, анализ тематического планирования, выбор тем, выбор типа урока, выявление особенностей материала урока данного типа;

2 этап: Подбор и создание информационных продуктов, подбор готовых образовательных медиаресурсов, создание собственного продукта (презентационного, обучающего, тренирующего или контролирующего);

3 этап: Применение информационных продуктов, применение на уроках разных типов, применение во внеклассной работе, применение при руководстве научно – исследовательской деятельностью учащихся.

4 этап: Анализ эффективности использования ИКТ, изучение динамики результатов, изучение рейтинга по предмету.

Использование компьютерного тестирования повышает эффективность учебного процесса, активизирует познавательную деятельность обучающихся, дает возможность быстрой обратной связи преподавателя с обучаемым. Немаловажным преимуществом является немедленное после выполнения теста получение оценки каждым обучающимся, что, с одной стороны, исключает сомнения в объективности результатов у самих обучающихся, а, с другой стороны, существенно экономит время преподавателя на проверке контрольных работ [6;230].

Информационные технологии, на наш взгляд, могут быть использованы на различных этапах занятия:

- самостоятельное обучение с отсутствием или отрицанием деятельности учителя;
- частичная замена (фрагментарное, выборочное использование дополнительного материала);
- использование тренинговых (тренировочных) программ;
- использование диагностических и контролирующих материалов;
- выполнение домашних самостоятельных и творческих заданий;
- использование компьютера для вычислений, построения графиков;
- использование программ, имитирующих опыты и лабораторные работы;
- использование игровых и занимательных программ;
- использование информационно-справочных программ.

Поскольку наглядно-образные компоненты мышления играют исключительно важную роль в жизни человека, то использование их в изучении материала с использованием ИКТ повышают эффективность обучения: возможности, предоставляемые студентам, манипулировать (исследовать) различными объектами на экране дисплея, изменять скорость их движения, размер, цвет и т. д. позволяют детям усваивать учебный материал с наиболее полным использованием органом чувств и коммуникативных связей головного мозга.

Компьютер может использоваться на всех этапах процесса обучения: при объяснении нового материала, закреплении, повторении, контроле, при этом для студента он выполняет различные функции: педагога, рабочего инструмента, объекта обучения, сотрудничающего коллектива.

Компьютер позволяет усилить мотивацию учения путем активного диалога студента с компьютером, разнообразием и красочностью информации (текст + звук + видео + цвет), путем ориентации учения на успех (позволяет довести решение любой задачи, опираясь на необходимую помощь), используя игровой фон общения человека с машиной и, что немаловажно, выдержкой, спокойствием и «дружественностью» машины по отношению к студенту [8;100].

Использование информационно-коммуникативных технологий в учебном процессе позволяет повысить качество усвоения учебного материала и усилить образовательные эффекты. Одним из результатов обучения и воспитания в школе первой ступени должна стать готовность детей к овладению современными компьютерными технологиями и способность актуализировать полученную с их помощью информацию для дальнейшего самообразования. Для реализации этих целей возникает необхо-

димось применения учителем начальных классов информационно-коммуникативных технологий в учебно-воспитательном процессе. Сегодня необходимо, чтобы школы были оснащены необходимым компьютерным оборудованием. Чтобы оснастить один класс, необходимы для учителя следующее оборудование: компьютер, мультимедиа-проектор, экран. Не менее важны образовательные ресурсы, с помощью которых учитель мог бы готовиться к урокам и проводить эти уроки. Такие ресурсы должны разрабатываться в расчёте именно на учителя. Используя их, учитель будет творчески модернизировать учебный процесс. С каждым годом все настойчивее в нашу жизнь врывается компьютер, а вместе с ним и информационные технологии. Исходя из того, что «информационные и коммуникационные технологии – это совокупность методов, устройств и производственных процессов, используемых обществом для сбора, хранения, обработки и распространения информации», главным в практической деятельности учителя становится понимание роли применения электронных средств в учебной деятельности.

Литература:

1. Дмитриев, Ю.А. Эффективность использования мультимедиа в современном начальном образовании [Текст] / Ю.А. Дмитриев, А.К. Оралбекова // Сборник трудов Междунар. научно-практич. конф. Институционализация содержания и организации условий инновационной образовательной среды высшей педагогической школы. – Павлодар, 2015. – С. 218-221.
2. Бордовский Г. А. Готская И. Б., Ильина С. П., Снегурова В. И. Использование электронных образовательных ресурсов нового поколения в учебном процессе И. Герцен, 2007. – 34 с.
3. Завьялова О.А. Воспитание ценностных основ информационной культуры младших школьников//Начальная школа//–№11– 2016 г. – С.17-20
4. Молокова А.В. Информационные технологии в традиционной начальной школе//Начальное образование//– №1– 2015 г. – 85 с.
5. Молокова А.В. Информационные технологии в традиционной начальной школе//Начальное образование//– №1– 2015 г. – 85 с.
6. Хирьянова И.С. Проектная деятельность с использованием информационных технологий / Управление начальной школой –2019 – № 3 – С. 18-21
7. Смирнова Н. Развитие форм организации обучения в педагогической теории и практике. – Псков: ПГПИ, 2018. – 124 с.
8. Вылегжанина, Е. А. Использование информационно-коммуникационных технологий в образовательном процессе / Е. А. Вылегжанина, Н. Н. Мальцева. – Текст : непосредственный // Актуальные задачи педагогики : материалы VI Междунар. науч. конф. (г. Чита, январь 2015 г.). – Чита : Издательство Молодой ученый, 2015. – С. 4-6. – URL: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/146/7072/> (дата обращения: 23.11.2020).

Смирнов С.Ю.
старший преподаватель факультета
педагогике и социальной работы
Центрально-Казахстанская академия,
Казахстан, г. Караганда

ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СЕТИ-МЕССЕНДЖЕРА ТЕЛЕГРАМ, ПРИ УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ И ДИСТАНЦИОННОМ ОБУЧЕНИИ КАК ЧАСТНЫЙ СЛУЧАЙ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ПРИМЕНЕНИЯ.

Аннотация

В данной статье представлены перспективы использования сети-мессенджера Телеграм, как частного случая инновационных технологий: история создания и практика применения в онлайн обучении. Указывается значимость этого феномена в современном обществе и подчеркивается учебное значение пользования электронными системами для передачи, обработки и хранения информации. В статье рассказывается об истории представленных к рассмотрению мессенджеров и социальных сетей, которые являют собою такой же феномен и атрибут педагогической культуры; их умелое использование есть норма каждого социально развитого человека современной формации. Представляет особый интерес для специалистов по исследованию Информационных Технологий в педагогической деятельности и Средств Массовой Информации.

Ключевые слова: педагогика современного общества, мессенджеры, общественный институт, социальные сети, история создания, общественное значение, виртуальная реальность, влияние на общество, информационная безопасность.

Annotation

This article is presented prospects of using the Telegram messenger network as a particular case of innovative technologies: the history of creation and practice of application in online learning. The significance of this phenomenon in modern society is indicated and the educational value of using electronic systems for the transmission, processing and storage of information is emphasized. The article tells about the history of messengers and social networks presented for consideration, which are the same phenomenon and attribute of pedagogical culture; their skillful use is the norm of every socially developed person of the modern formation. It is of particular interest to specialists in the research of Information Technologies in pedagogical activity and the Mass Media.

Key words: pedagogy of modern society, messengers, public institution, social networks, history of creation, social significance, virtual reality, impact on society, information security.

Современное общество не может даже вообразить тот день, когда оно перестанет пользоваться электронными системами для передачи, обработки и хранения информации. Если это случится – вероятно, оно никогда не поднимется с колен, будучи в состоянии деградации и варварства.

Сейчас, в мире людей, мессенджеры и социальные сети – такой же феномен и атрибут культурного человека, как прежде в Средние века в Европе этими вещами были книги. В то время, способность читать, писать чернилами, выводя буквы отточенными гусиными перьями и красноречиво изъясняться на латинском и греческом языках – являлось признаком тонкого, пытливого ума и принадлежности к элите общества или грамотным и образованным людям.

Времена меняются, и мы меняемся вместе с ними, так теперь, нормами культуры стали социальные сети и мессенджеры, позволяющие сблизить людей, отстоящих друг от друга на тысячи километров, общающихся на разных языках, владеющих отличными друг от друга способностями, выделяющимися различным взглядом на мир и имеющими уникальное мировоззрение.

Для учебной и особенно для воспитательной деятельности, которой занимаются современные педагоги умение пользоваться новейшими разработками в информационной сфере является знаковой темой, поскольку в настоящее время в виду сложной мировой ситуации, отягченной вызовами нашей эпохи, необходимо быть во всеоружии каждому педагогу независимо от того места, которое он занимает. Моя частная инициатива в использовании разработки Павла Дурова как эффективный инструмент

для учебной и воспитательной деятельности выражается в применении его разработки в согласованной образовательной деятельности между мной и моими студентами. В моём персональном случае, я использую весь функционал Телеграм: как создание групп, каналов, видео-аудио связи, также и использованием гиперссылок, систем опроса и ботов для улучшения подготовки к моим дисциплинам, сдачи интерактивных зачетов по текущему контролю в рамках дистанционного онлайн обучения. Но, обо всём по порядку. Рассмотрим его функции и историю его появления, наряду со сравнением с другими модными приложения.

Итак, ныне, одним из способов наряду с такими гигантами информационной индустрии как *WhatsApp*, *Facebook*, *Viber* является разработка Павла Дурова, который известен всему миру как создатель социальной сети ВКонтакте – *Телеграм*. Рассмотрение представленного в статье приложения имеет цель для описания исключительных возможностей передачи во всех на сегодняшний день известных форматах, в том числе и архивированных, таких как *rar*, *zip*, а также *pdf* и *Word*.

Создатель *Телеграма* – Павел Дуров имел некоторое время, которое он посвятил для работы над другими проектами, когда после ухода из своего первого детища, он загорелся новой разработкой, которой стала социальная сеть-мессенджер *Телеграм*. Датой его появления стала середина августа 2013 года, несмотря на всю простоту приложения, а оно устанавливается на все известные операционные системы, такие как *Android*, *IOS*, *Windows 7*, *Windows 8 / 8.1*, *Linux*, *MacOSX*, телефоны *Samsung*, *Nokia*, *Windows Phone*, *iPhone/Ipad*, *BlackBerry*, **ноутбуки**. **Т.е. иными словами этот продукт, представляет собой обыкновенное приложение, устанавливаемое на все современные гаджеты – от смартфонов до портативных и настольных компьютеров, существующих у каждого среднестатистического пользователя.**

К сожалению, об этой соцсети известно мало, хотя при этом она имеет особый и уникальный функционал, не уступающий, и быть может даже превосходящий большинство современных мессенджеров. Одной из её основных черт является надежная защита пользователей от взлома хакеров. Хочется подчеркнуть, что возможно, эту особенность можно объяснить и тем, что *Телеграм* остается малоизвестным для большинства жителей цивилизованного мира.

Но, давайте порядку: автор данной статьи является тем обыкновенным смертным человеком, который самостоятельно испытал почти все возможности его опций и довольно приятно удивлялся каждому нововведению разработчиков. А именно: остановимся, прежде всего, на том, что он имеет привлекательный и модный дизайн, стильный, неброский цвет и множество тем, также это переключается с тем, что он достаточно логичен, последователен и со дня его релиза в 2013 году разработчики программного обеспечения создали первоклассный продукт, идущий в ногу со временем. Конечно, есть в нём что-то, что осталось от стиля *ВКонтакте* и при этом, эта особенность нам даёт право назвать его «ламповым» и очень домашним, уютным мессенджером.

Телеграм имеет ещё одно достоинство: простой интерфейс приложения; легкий процесс регистрации, который осуществляется посредством мобильного гаджета и номера телефона; если человек потерял свой смартфон, то мессенджер позволяет на время заблокировать доступ к профилю; список контактов добавляется автоматически после того, как приложение «просмотрит» телефонную книгу; огромный выбор фоновых рисунков, а также возможность устанавливать «обои» собственной разработки; безопасное общение; большой ассортимент стикеров.

Социальная сеть проходит регистрацию всего в два этапа: для будущего пользователя необходимо вначале заполнить профиль, ответив на указанные вопросы; ввести код, который приходит на номер телефона пользователя, в соответствующее окно; также описание и создание уникального ника для *Телеграма*, по которому вас легко смогут найти в любой точке земного шара, при наличии доступа в интернет, и конечно он поддерживает многие из широко распространённых мировых языков.

После этого на телефон может поступить звонок от робота автоответчика, который передаёт всю необходимую информацию для сопряжения. С этого момента можно пользоваться приложением *Телеграм*.

Нынешнее поколение обзавелось ещё одной функцией, а именно возможностью выхода в *Телеграм*, используя стабильное подключение стационарного персонального компьютера к Всемирной Паутине (WWW). В качестве дополнительной меры безопасности мессенджер каждый раз, как только владелец аккаунта захочет войти в него, бот отправляет sms-сообщение на телефон с уникальным кодом-паролем, состоящим из четырёх цифр. Это, правда, происходит лишь на нескольких операционных системах. Также имеет функция временной блокировки мессенджера и установки его на «замок». Мы не обойдём стороной такой вид защиты как секретный чат, реализуемый в типе чата, называемого в *Телеграме* – *группа*.

Если говорить о терминологии, то для *Телеграма* создан не только особый протокол шифрования, но и интересные криптографические хеш-алгоритмы в одних типах работ и RSA-2048, DH-2048 – в других. Это что касается простых сообщений в открытых чатах.

В «секретных» чатах технология несколько иная. Так как сообщения не сохраняются на долгое время, разработчики позаботились о том, чтобы программа применяла алгоритм AES-256 в режиме IGE. Говоря на простом языке, все выполнено так, чтобы все сообщения проходили мимо сервера и появлялись лишь на двух устройствах, между которыми идет диалог.

Сегодня *Telegram* это уникальная разработка в сфере IT, кроссплатформенный мессенджер и, если тенденция будет продолжать двигаться в том же направлении, то в скором времени она обгонит другой популярный мессенджер, разработанный компанией *Facebook*. Причина такой популярности кроется в том, что рассматриваемое приложение не имеет ограничений в форматах передачи файлов. А также по последним данным он является самым продуктивным и экономичным мессенджером на земном шаре, затрачивающим в режиме «тишины» порядка 1,5 Мб в час, находясь в онлайн. По словам разработчиков, именно такая возможность делает *Telegram* особым, выделяя его среди остальных сходных продуктов. Еще одной отличительной чертой приложения является возможность хранения данных в облачных «сервисах». *Telegram* поддерживает «контакт» с большинством таких ресурсов. Т.е., пользователи могут просмотреть созданную историю сообщений как с персонального компьютера, на котором установлена операционная система Windows, так и со смартфона, работающем на Android.

А теперь, остановимся на таких качественных особенностях как *группа* и *канал* в *Телеграме*. Итак, создание группы позволяет, объединить до 200.000 участников, иметь общую историю переписки, генерировать публичные ссылки вида `t.me /title`, давать разный уровень прав, как администратору, так и участникам. И кроме этого: возможность отправлять сообщения, медиа, стикеры и gif, отправка опросов, предпросмотр ссылок, добавление участников, закрепление сообщений, изменение профиля группы, установка медленного режима на отправку сообщений от 10 секунд до 1 часа, добавление исключений, поиск участников и информации в памяти чатов и облачных хранилищ, создание групп, как частного, так и публичного вида, контроль над сообщениями, создание ярлыка на главный экран для быстрого входа, создание постоянной уникальной ссылки для публичной группы, по которой любой пользователь может её найти и присоединиться в любое время, оставаясь на линии со своими коллегами и сотрудниками.

Особо выделяю опцию пересылки своей геопозиции, а также создание оперативных опросных листов для выяснения мнения участников группы, данная возможность имеется и в *канале Телеграма*.

Также, если вы хотите заблокировать какой-то контакт, который наскучил вам своими посланиями, его можно занести в *чёрный список*. Статус, телефон, персональное имя (ник) и аватарку, а также время последнего появления сети при желании вы можете скрывать от других пользователей, либо они будут видны только тем контактам, которые вы выберете.

Канал, это новшество, которое позволяет объединять неограниченное количество людей всех социальных групп на основе их вкусов и предпочтений, не умолчу о таких вещах, как неупомянутые бесплатное использование и обновление на многих сайтах, где его можно скачать бесплатно, а именно: www.apkpure.com, www.androeed.ru, www.trashbox.ru, www.top-androids.ru, а также возможность использовать его для бесплатных звонков в режиме экономии данных и развития своего бизнеса; также имеет место создание странички, форума, новостной ленты, блога в *Телеграме*, причём количество подписчиков может быть подсчитано автоматически, и всё это ничем не уступает, а возможно, с точки зрения эргономики и экономии трафика, превосходит Whatsapp, Facebook и ВКонтакте, вместе взятые.

Вернёмся к особенностям каналов в *Телеграм*. Здесь также можно менять типизацию канала: от частного до публичного. Мониторинг служебных действий администраторов за последние 48 часов в них входят: все действия, права админов, новые участники, описание канала, удалённые сообщения, отредактированные сообщения; введение в чёрный список, информацию о подписчиках видят только администраторы канала, ну и конечно, удаление канала. Возможность отправлять как простые, так и скрытые сообщения, осуществлять звонки, пересылать файлы объемом не более 1,5 Гб, быть хранилищем файлов и заметок, экономить трафик, это есть те функции, которые в наибольшей степени востребованы пользователями мобильных приложений такого типа.

И, конечно, остановимся на главной функции мессенджера *Telegram* – это переписка между абонентами. *Telegram* с этой задачей справляется отменно – гораздо лучше, чем другие подобные про-

граммы. Не только у себя, но у вашего собеседника, вы можете выставить периодичность авто удаления скорость передачи сообщений – высочайшая, благодаря тому, что вся переписка, архив сообщений хранятся исключительно на серверах *Телеграм*. Еще один бонус от *Телеграм* – конфиденциальность и безопасность. Настроив мессенджер, вы можете задать функцию удаления сообщений через какое-то время. Удаляться они будут непосредственно на сервере, поэтому переписка исчезнет не менее чем за 2-3 секунды, таким образом, никто не сможет «перехватить» ваши месседжи.

Телеграм, я убеждён, получит новые возможности, которые станут новой вехой в информационных технологиях. Событие 2013 года было ознаменовано созданием единственного в своём роде мессенджера, чьи апи на 100% открыты и бесплатны, что позволяет в настоящее время, создать интерфейс исходя из существующих концептуальных решений, посредством программирования приложений третьими лицами для создания программ роботов – ботов, которые создаются на основе языка python. И теперь это доступно всем желающим от профессионалов до увлечённых информационными технологиями любителей IT, причём, эти приложения можно создавать без какой бы то ни было проволочки и преград – открыто и бесплатно, пользуясь апи Телеграма, которое можно найти в WWW.

А в 2015 году новая функция покорила пользователей *Телеграма* – платформа для ботов, которая разрешила создавать небольшие приложения, теперь тысячи разработчиков с выгодой для себя использовали социальный граф *Телеграм*.

Итак, подводя итог можно сказать, что создавая это приложение, инженеры продумали почти всё до мелочей, каждый апдейт чётко взвешен, и главное, мессенджер стал подлинным явлением международного масштаба, объединяющим материки, культуры и народы, которое станет маленьким шагом на пути информационной революции XXI века и одним из главных инструментов обучения для студентов и преподавателей в режиме он-лайн в период международной пандемии при учебном и воспитательном процессе в современном мире технологий обучения в высшей школе по всему Казахстану.

Литература:

1. <https://telegram-free.org/telegramm-socialnaya-set.html>
2. <http://tulskobl.ru/telegramm-socialnaya-set.html>
3. <http://telegram.org.ru/>
4. <https://www.allmessengers.ru/telegram/kto-sozdal>
5. <http://ekuzmenko.ru/soft/chto-takoe-telegram-zachem-on-nuzhen-i-kak-im-polzovatsya.html>
6. <https://inetsovety.ru/chto-takoe-telegram/>
7. <https://iflife.ru/telegram/telegram-chto-eto-takoe-i-zachem-on-nuzhen/>
8. <https://koskomp.ru/rabota-v-internete/chto-takoe-telegramm-i-dlya-chego-on-nuzhen/>
9. <https://myacademy.ru/baza-znaniy/stati/kak-ispolzovat-telegram-dlya-biznesa>
10. <https://fb.ru/article/350867/chto-takoe-telegramm-i-kak-im-polzovatsya---opisanie-harakteristiki-i-otzyivyi>
11. <https://telegram-free.org/chto-takoe-telegramm.html>

Альжанов Р.Х.

экономика ғылымдарының магистры

«Bastau Expert» ЖШС,

Бейсенов Е.Х.

экономика ғылымдарының магистры,

«Qazaq Expert Group» ЖШС

ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ ДЕҢГЕЙІН КӨТЕРУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ ПАЙДАЛАНУ

Қазақстандағы білім беру жүйесінің басым бағыттарының бірі – шынайы әлемді өз бойында бейнелеуге дайын және өзін қоршаған әлемге ене алатын, жоғары оқу орнын немесе мектеп түлегін дайындау. Білім берудің басым бағыттары мен профилдерін (қоғамдық-гуманитарлық, жаратылыстану-ғылыми, технологиялық) анықтау кезінде білім беру мекемесінің профессорлық-оқытушылық құрамының мүмкіндіктері, аймақтық білім беру жүйесінің құрылымы және әлеуметтік-мәдени ортаның ерекшеліктері, оның дәстүрлері, сондай-ақ белгілі бір шеберлік деңгейінің мамандарына болжамды қажеттілігі ескеріледі. Бұл кезеңде бірқатар сұрақтар туындайды: «нені оқыту керек?», «Неге оқыту керек?», «Қалай оқыту керек?», «Қалай тиімді оқыту керек?». Бұл үдеріс кепілдендірілген нәтижеге ие болу үшін педагогикада бағыт – педагогикалық технологиялар пайда болды.

Педагогикалық технологияларды білім беру формаларын оңтайландыруға бағытталған техникалық және адами ресурстарды және олардың өзара әрекеттесуін ескере отырып, білімді оқыту мен игерудің бүкіл үдерісін құру, қолдану және анықтаудың жүйелі әдісі деп түсіну әдетке айналды (ЮНЕСКО).

Жобалау әдісі, ойын технологиялары, озық тапсырмалар технологиясы, АКТ, «Оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологиясы, жоба технологиясы – жаңа педагогикалық технологиялардың әр түрлі бағыттарының ішінде Қазақстанда ең танымал және әмбебап болып табылады.

Әр түрлі ойын жағдайлары тыңдаушылардың жас санатына қарамастан шығармашылық қабілеттерін дамытудың тиімді құралы бола алады. Ойнау кезінде біз алдымызға шығармашылық міндеттер қоямыз, оларды шешуде бізге терең білім, түрлі дағдылар, өнертабыс, қиял көмектеседі. Ойындар білім алушыларды ерекше өзіндік идеялар мен стандартты емес шешімдер қабылдауға баулиды. Ойынға тек оқыту мен тәрбиелеу құралы ретінде біржақты көзқарас оның адамның болашағына әсерін шектеулі бағалауға әкеледі. Бұл оның бүгінгі жас ұрпақтың оптимистік көзқарасына әсер ететін керемет әсерін ескермейді. Қызметтің бұл түрі күнделікті студенттік немесе мектеп өмірінде кездеспейтін қасиеттерді көрсете отырып, қарым-қатынас жасауға мүмкіндік береді. Оқушылардың ойын жағдайындағы қарым-қатынасы оларға шындықты сезіндіреді, әзіл-қалжың енгізеді, шиеленісті, бірсарындылықты жеңілдетеді, оқу іс-әрекетіне деген ынтаны арттырады. Сонымен бірге, ойында мотивация қатысушылардан нақты шешім қабылдауды талап ететін танымдық, эстетикалық, адамгершілік, әлеуметтік мотивтердің тұтас кешенін иемденеді. Сабақта дидактикалық, іскерлік, интеллектуалды ойындарды дайындау мен қолдануда білім алушылардың жас ерекшеліктерін нақты ескеру қажет.

«Оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту» технологиясы, атап айтқанда, ассоциативті массив бойынша кластерлермен және жаттығулармен жұмыс жасау әдісі төмен нәтижелі оқушыларға сабаққа қатысуға мүмкіндік береді, ал кластерді (ақпараттық парақтарды) зерттеу оларды салыстыруға, пайымдауға, қорытынды жасауға үйретеді. Жетілдірілген тапсырмалар беру технологиясы студенттердің білімді өз бетінше алуына, ақпарат көздерімен жұмыс істей алуына, жалпы білім беру үдерісіне оң әсерін тигізуе ықпал етеді. Бұл әсіресе жоғары оқу орындарына қатысты, мұнда студенттер жеткілікті жоғары деңгейде, сабаққа материал таңдау кезінде тәуелсіздік пен сауаттылық танытуы керек.

Егер бұл технология мектепте қолданылмаған болса, онда студенттік өмірде озық сипаттағы тапсырмаларды сапалы деңгейде орындау қиын болады. Сондықтан мектептер бұл технологияға көп көңіл бөліп, оны жүйелі түрде қолдануы керек.

Шығармашылық жобаларды орындау барысында мақсатты жобалық іс-әрекеттің тікелей және басты нәтижесі субъектінің өзінің өзгеруі болып табылады. Білім алушы тұтынушыдан жасаушыға айналады

Бұл пәндік бағдарламалар шеңберінен шығуға мүмкіндік беретін, ойлаудың, сөйлеудің, қиялдың жоғары дамуын беретін жобалық білім беру технологиясы. Бұл технология жұмыстың топтық формасымен тамаша үйлеседі, бұл сыныптағы бірқатар тәрбиелік сәттерді шешуге мүмкіндік береді.

Ұжымдастырушылық, жанашырлық, ынтымақтастық сезімі – қазіргі жастардың құлдырап бара жатқан буыны. Интеллектуалды жұмысты бірлесіп орындау қабілеті сөзсіз біріктіреді және бір-біріне деген құрмет сезімін күшейтеді.

Қазіргі кезде интерактивті жабдықтың кең мүмкіндіктерін пайдалану арқылы сабақта АКТ қолдану ерекше маңызды. Интерактивті жабдықты пайдалану келесі себептерге байланысты сабақтарды тиімді етуге мүмкіндік береді:

1) интерактивті тақтадағы алуан түрлі түстер маңызды бағыттарды бөліп көрсетуге және оған назар аударуға, жалпы идеяларды байланыстыруға немесе олардың айырмашылығын көрсетуге және ой бағытын көрсетуге мүмкіндік береді;

2) жазбаларды жазу мүмкіндігі экранға мәтінге немесе суреттерге ақпарат, сұрақтар қосуға мүмкіндік береді; барлық жазбаларды сақтауға, қарауға немесе басып шығаруға болады;

3) аудио қосымшалар мен бейне қосымшалар материалдың презентациясын едәуір жақсартады: сіз бейне кескіндер түсіре аласыз және оларды статикалық түрде көрсете аласыз, осылайша сіз оған жазбаларды қоса отырып талқылай аласыз;

4) интерактивті тақтадағы мәтінді, схеманы немесе суретті таңдауға болады, бұл кезде экранның бір бөлігі оңай жасырылып, қажет болған жағдайда көрсетілуі мүмкін, ал «прожектор» құралы экранның белгілі бір аймақтарына назар аударуға мүмкіндік береді;

5) объектілерді кесуге, экраннан өшіруге, көшіруге, қоюға, қайтарып алуға немесе қайта жасауға болады;

б) парақтарды кез-келген тәртіпте көруге болады, сабақтың белгілі тақырыптарын көрсете отырып немесе нашар оқылғанды қайталайды, суреттер мен мәтіндерді бір беттен екінші бетке жылжытуға болады.

Бұл өте маңызды, өйткені мұның бәрі сабақты динамикалық етеді, бүкіл сабақ бойында оқушылардың танымдық қызығушылығын белсендіруге мүмкіндік береді.

Сонымен қатар, қазіргі заманғы оқулықтарда іс жүзінде көрініс таппаған тақырыптар бар, олар интерактивті жабдықты пайдалануға неғұрлым негізделген.

Интерактивті тақтаны сабақ барысында жаңа материалды түсіндіру кезінде жоғары деңгейде жасалған анықтылықты және интерактивті техниканың демонстрациялық мүмкіндіктерін көмек қажет болған кезде қолдануға болады.

Интерактивті флипчарт тақтада пайда болған барлық нәрсені сақтау және басып шығару мүмкіндігі арқасында сізді топтық жұмысқа қатысуға, жеке және әлеуметтік дағдыларды дамытуға көп мүмкіндіктер беру арқылы көптеген ақпаратты жазу қажеттілігінен босатады.

Студенттер шығармашылықпен жұмыс істей бастайды, ресурстар әр түрлі және динамикалық пайдаланудың арқасында олар үшін қызықты болады, бұл сабақ материалын флипчарт түрінде сақтауға мүмкіндік береді, кейіннен осы материалға сілтеме жасай отырып, қажет болған жағдайда одан әрі нақтылауға мүмкіндік береді.

Бірақ біз проблемалық оқыту туралы ұмытпауымыз керек, оны педагогикадағы жаңашылдыққа жатқызуға болмайды. Жаңашылдыққа бой алдырған көптеген ұстаздар білім беру жүйесінде проблемалық әдістерді қолданудың тиімділігі туралы ұмытады.

Проблемалық әдістер дегеніміз – білімнің өзектілігін, талдауды, құбылысты, заңдылықты жеке фактілердің негізінде көре білуді талап ететін күрделі мәселелерді іздеу мен шешуден тұратын оқушылардың белсенді танымдық іс-әрекеті, проблемалық жағдаяттарды құруға негізделген әдістер.

Қазіргі заманғы проблемалық оқыту теориясында проблемалық жағдаяттардың екі түрі ажыратылады: психологиялық және педагогикалық. Біріншісі студенттердің іс-әрекетіне қатысты болса, екіншісі оқу процесін ұйымдастыруды білдіреді.

Педагогикалық проблемалық жағдай проблемалық таным объектісінің жаңашылдығына, маңыздылығына, әдемілігіне және басқа да айрықша қасиеттеріне баса назар аудара отырып, белсендіруші іс-әрекеттердің, мұғалімнің сұрағының көмегімен құрылады.

Психологиялық проблемалық жағдайды құру тек жеке сипатта болады. Танымдық тапсырма тым қиын да, оңай да емес, оқушыларға проблемалық жағдай туғызбайды.

Проблемалық жағдайларды оқу процесінің барлық кезеңдерінде жасауға болады: түсіндіру, бекіту, бақылау кезінде. Мұғалім проблемалық жағдай туғызады, оқушыларды оны шешуге бағыттайды, шешімін іздеуді ұйымдастырады. Осылайша, бала өзінің оқуы субъектісінің позициясына орналастырылады және нәтижесінде оның бойында жаңа білім қалыптасады, ол іс-әрекеттің жаңа тәсілдерін игереді. Проблемалық оқытуды басқарудың қиындығы – проблемалық жағдайдың пайда болуы жеке әрекет, сондықтан мұғалімнен сараланған және жеке тәсілді қолдану талап етіледі. Оқытудың проблемалық тәсілі студенттерде ақыл-ой әрекетінің әдістерін қалыптастыруды көздейді: талдау, синтез, салыстыру, жалпылау, яғни оған сәйкес шешім таңдау үшін қажетті логикалық операциялар жатады.

Материалдың мазмұнын ашу кезеңінде оқушылардың іс-әрекетін белсендіретін және қызығушылықтың оянуына ықпал ететін әдістер:

1. Оқу материалының мазмұнына қызықты ақпаратты, фактілерді, тарихи деректерді қосуды көздейтін жаңалықты қабылдау. Мұндай материалды проблемалық түрде ұсына отырып, студенттер ғылыми білімнің логикасын игереді. Олардың алдарында миниатюрадағы таным процестері, оның логикалық құрылымы: проблеманы тұжырымдау – гипотезаны тұжырымдау – оны эксперименталды тексеру – тұжырымдау (немесе жаңа проблема) тұрады. Студенттер ғылыми білімдердің қалай алына-тынын көреді, дүниенің және ондағы еңбекке баулу пәнінің танымына сенімді болады;

2. Динамизмді қабылдау, яғни үдерістерді, құбылыстарды динамикада көрсету;

3. Маңыздылықты қабылдау, онда материалды оның өмірлік, ғылыми маңыздылығымен байланыстыра зерттеу қажеттілігі туралы көзқарас қалыптасады;

4. Оқулықпен өзіндік жұмыс жасау арқылы сабақта шешілетін проблемалық жағдайларды құру.

Педагогикалық технологиялар білім берудегі барлық мәселелерді шеше алмайтынын, бірақ бұл мұғалім мен оның қамқоршыларының арасындағы қажетті байланыстырушы фактор болып табылатындығын ұмытпаңыз, біріншісі қазіргі әлем ұсынған барлық критерийлерге сай үйлесімді, рухани және интеллектуалды байытылған тұлғаны дамытып, тәрбиелеуге мүмкіндік береді. Сіз тек бір-екі технологияға тоқталмауыңыз керек. Барлық заманауи технологиялар үйлесімді түрде бірін-бірі толықтырады және олардың жүйелік қолданылуы ғана жоғары нәтиже бере алатындығын есте ұстаған жөн.

Әдебиеттер:

1. В.И. Булгаков «Проблемалық оқыту».
2. Малахов И.К. «Проблемалық оқыту технологиясы».
3. Колесникова И.А., Горчакова-Сибирская М.П. Педагогикалық жобалау: Оқу құралы. – М.: Академия, 2005 ж. – 243 б.
4. Лакоценина Т.П. Заманауи сабақ. – Ростов н / а: Мұғалім, 2007 ж.-208б.
5. Селевко Г.К. Оқушы тұлғасының өзін-өзі дамыту технологиясы. // Мектептегі технологиялар. – 2009ж. – № 6.

Бейсенов Е.Х.

*экономика ғылымдарының магистры,
«Qazaq Expert Group» ЖШС,
Жунусова К.С.*

*экономика ғылымдарының магистры,
«Qazaq Expert Group» ЖШС*

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІН МОДЕРНИЗАЦИЯЛАУ

Барлық жаңа тәуелсіз республикалар сияқты, Қазақстанға посткеңестік кезеңнен бастап жақсы білім беру жүйесі мұраға қалды. Халықтың білім деңгейі мен біліктілігі, оқу үдерісінің тиімділігі, ғылыми әлеуеті бойынша ол көптеген дамыған елдерден асып түсті. Халықтың әмбебап сауаттылығы, орта деңгейдің әмбебаптығы және жоғары білімге қол жетімділіктің деңгейі, барлық деңгейдегі ақысыз білім, білім беру бағдарламаларының ғылыми табиғаты мен іргелі сипаты, зерттеу бағыттарының алуан түрлілігі және орасан зор адам әлеуеті кеңестік кезеңнің тарихи жетістіктері болды. Жаңа кезеңде Қазақстан нарықтық экономикасы бар мемлекет құру жолын таңдады.

Қазіргі кезеңде Қазақстандағы білім беру жүйесінің құрылымына келесі деңгейлер кіреді: 1) мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту; 2) бастауыш білім; 3) негізгі орта білім; 4) орта білім; 5) орта білімнен кейінгі білім; 6) жоғары білім; 7) жоғары оқу орнынан кейінгі білім. Деңгейлердің әрқайсысының өзіндік мақсаты бар. Мектептің қазіргі құрылымының айрықша ерекшелігі – үш деңгейден кейін жоғары деңгейдегі білім беру екі бағытта – жаратылыстану-математикалық және қоғамдық-гуманитарлық бағытта жүзеге асырылады. Мектептің бұл құрылымы әртүрлі типтегі оқу орындарын құру арқылы вариативті білім беру мүмкіндіктерін кеңейтеді.

Қазіргі өмірдегі парадигманың гуманистік құндылықтарға бағытталуы, оның орталығында баланың жеке тұлғасының өмірін көп қырлы таңдау жағдайында білім беру жүйесінің барлық деңгейлерінде педагогикалық, психологиялық, медициналық қолдаудың әр түрлі формаларын жасау мен жүзеге асырумен байланысты мәселелерді болжауға және шешуге мәжбүр етеді. Адамзат өркениеті тарихында білім беру әлеуметтік қызметтің маңызды түрлерінің бірі екендігі белгілі, соның нәтижесінде материалдық және рухани мәдениеттің дамуы жүзеге асырылады, жеке тұлға әлеуметтік өмірдің субъектісі ретінде әлеуметтенеді.

Жаңа әлеуметтік шындық сапалы білімді қажет етеді. Қазіргі кезеңдегі мемлекеттің стратегиялық міндеті – ұлттың интеллектуалды, рухани және адамгершілік әлеуетіне негізделген тиімді қоғам құру. Қазіргі білімнің терең мағынасы оның гуманитарлық сипатында. Адам өзінің өмірімен, экзистенциалдық мәселелерімен айналысады. Гуманитарлық көзқарас адам табиғатының құндылықтар, жеке мағыналар, еркіндік, жауапкершілік, шығармашылық сияқты маңызды көріністеріне бағытталған.

Білім беру саласындағы ұлттық мүдделерді бейнелейтін және оларды әлемдік қоғамдастыққа ұсынатын Қазақстанның білім беру саясаты сонымен бірге білім беру жүйесінде жаңаруды қажет ететін әлемдік дамудың жалпы тенденцияларын ескереді: қоғамның даму қарқынын жеделдету, саяси әлеуметтік таңдау мүмкіндіктерін кеңейту; постиндустриалды, ақпараттық қоғамға көшу, мәдениетаралық өзара әрекеттесу ауқымының едәуір кеңеюі, осыған байланысты коммуникация мен толеранттылық нысандары ерекше маңызды; жас ұрпақ бойында заманауи ойлауды қалыптастыруды қажет ететін халықаралық қауымдастық шеңберіндегі ынтымақтастық нәтижесінде ғана шешілетін жаһандық проблемалардың пайда болуы мен өсуі; экономиканың қарқынды дамуы, бәсекелестіктің өсуі, біліксіз және біліктілігі төмен жұмыс күшінің сферасының қысқаруы, жұмысшылардың кәсіби өсуі мен қайта даярлауының, олардың ұтқырлығының өсуінің үнемі қажеттілігін анықтайтын жұмыспен қамту саласындағы терең құрылымдық өзгерістер; адами капиталдың өсіп келе жатқан ролі; адам факторы жаңа мыңжылдықта елдің болашағын анықтайтын негізгі факторға айналуға.

Сондықтан қазіргі өркениеттің болашағы тек техникалық прогресс пен экономикалық өсу деңгейіне байланысты емес деген түсінік пайда болды. Ол барған сайын басты әлеуметтік-экономикалық мәселелерді жақсылық үшін және адамның атынан шешуге дайын адамның рөлімен айқындалады.

ЮНЕСКО-ның пікірі бойынша, бұл құбылыстың себептерінің бірі әлемдік өркениет құндылықтарын қайта бағалау болды, оның барысында қоғам планетарлық ойлау қабілеті бар, өзін-өзі

және айналасындағы іс-әрекетті өзгерте отырып, әлеуметтік прогреске белсенді қатысуға қабілетті мәдениетті адамды тәрбиелеу қажеттілігін түсінді.

Тұлғаны қалыптастыратын негізгі факторлар: Модернизация (ағылшын тілінен. Modern-modern) – өзгеру, жетілдіру. Сондықтан қазіргі заманғы адамға тән белгілерге мыналар жатады: а) эксперименттерге ашықтық; б) билікке тәуелсіздік кеңейту; в) ғылымға деген сенім; г) ұтқырлыққа бағытталу; д) ұзақ мерзімді жоспарлауды қолдану; ж) қоғамдық-саяси өмірдегі белсенділік.

Жаһандық міндеттерді іске асырудың жетекші факторы – мектеп жүйесі. Андриу Барбустың пікірі бойынша: «Мектеп – бұл жас ұрпақтың ойы қалыптасатын шеберхана, егер сіз болашақты жіберіп алғыңыз келмесе, оны қолыңызда мықтап ұстауыңыз керек». Мектеп, сөздің кең мағынасында, әлеуметтік-экономикалық қатынастарды ізгілендірудің, жеке тұлғаның жаңа көзқарастарын қалыптастырудың маңызды факторына айналуы керек. Дамушы қоғамға заманауи білім қажет, таңдаулы жағдайда өз бетінше шешім қабылдай алатын, ынтымақтастыққа қабілетті, ұтқырлығымен, динамизмімен, конструктивтілігімен ерекшеленетін және ел тағдыры үшін жауапкершілік сезімі дамыған өнегелі және бастамашыл адамдар қажет.

Білім берудің әлеуеті қоғамды шоғырландыру, елдің біртұтас әлеуметтік-мәдени кеңістігін сақтау, ұлттық мәдениеттер мен әртүрлі конфессиялардың тең құқығын ұсыну үшін толығымен пайдаланылуы керек. Жалпы қоғамның мектепке деген көзқарасын өзгерту керек және оны тек білім беру мекемесі ретінде ғана емес, сонымен қатар көптеген әлеуметтік мәселелерді көтеретін орталық ретінде қарастыру қажет.

Негізгі алдағы міндеттердің қатарына ауылдағы білім беру сапасын және білім беру жағдайын жақсарту, мектеп оқушыларының жаңа мемлекеттік стандарттар бойынша білім беруге көшуі, аймақтардағы зияткерлік мектептердің көбеюі, мұғалімдер мәртебесінің жоғарылауы, материалдық-техникалық базаның жаңаруы, жоғары жылдамдықты кең жолақты Интернетке қол жетімді мектептер санының көбеюі жатады.

Мектептерде, орта және жоғары оқу орындарында оқытылатын академиялық пәндердің құрамын қайта қарау қажет. Мектептерге «Тұтынушы мәдениетінің негіздері», «Адамгершілік негіздері» сияқты пәндерді оқытуды енгізу керек, мектептерде көркемдік, экологиялық, психологиялық, эстетикалық тәрбие курстарын, рухани мәдениетті дамыту бағдарламаларын кеңейту қажет. Оқытылатын тақырыптар бойынша теледидарға арнайы білім беру бағдарламаларын енгізген жөн. Білім беру жүйесін белсенді жаңарту жағдайында жалпы білім берудің құрылымы мен мазмұны жетілдірілуде.

Осы реформа шеңберінде қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар ерекше рөл атқарады. Бұл кезеңде сәнге деген құрмет емес, нақты қажеттілік. Қазіргі студенттер жаңа ақпараттық кеңістікте өсуде. Олар компьютерлік сауаттылық негіздерін жазуды және оқуды үйренуден бұрын үйренеді. Оларды ескі техникалар мен оқыту әдістерінің көмегімен таңдандыру қиынға соғады. Нәтижесінде студенттер қамқор мұғалімді мазалай алмайтын оқу пәндерін оқуға деген қызығушылықтарын жоғалтады.

Білім берудің жаңа парадигмасы дәстүрлі білім беру формалары мен әртүрлі альтернативті түрлер арасындағы формальды байланысты қайта қарауды қажет етеді. Педагогикалық кәсіби қызметте әдіснаманың көкжиегі кеңейеді, бұл білімге, білік пен дағдыларды үнемі жаңартып отыруға, жаңа жағдайларды еркін бағдарлауға мүмкіндік беретін жобалық сананың қалыптасуына әсер етеді, өйткені дәстүрлі білім беру ақпараттық технологиялардың даму қарқынына ілеспейді. Бұл, әсіресе, жастар төменгі деңгейдегі экспозицияның агрессивті, деструктивті әсерін сезінген кезде өте маңызды.

12 жылдық білім беруге көшуге алып келген Қазақстанның әлемдік білім кеңістігіне енуі педагогикалық қауымдастықтан кәсіби міндеттер мен оларды шешу жолдарына жаңаша қарауды, инновациялық іс-әрекетке бастамашы болуды және адамның ішкі мұраттарына бағытталуды талап етеді. 12 жылдық білім беру жүйесіне көшу оқу мерзімін тағы бір жылға ұзартуды білдірмейді. Білім беру жүйесі өте күрделі және көшу кезең-кезеңмен жүзеге асырылуы керек. Қазірдің өзінде оқушылардың 12 жыл бойы қандай сыныптарда оқитынын анықтау қажет. Бір сөзбен айтқанда, отандық мектептегі білім беруді модернизациялаудың жетекші бағыттарының бірі – мектептің жоғарғы деңгейіне мамандандырылған білім беруді енгізу. Осыған байланысты мамандандырылған мектепте оқу үдерісін енгізу мен ұйымдастырудың барлық мәселелерін шешу көзделеді. Бейіндік білім беру – бұл оқуды дараландыруға, студенттерді әлеуметтендіруге, сондай-ақ мектептің жоғары деңгейінің орта және кәсіптік жоғары білім беру мекемелерімен сабақтастығына бағытталған жалпы білім беретін мектептің жоғарғы деңгейіндегі мамандандырылған оқыту жүйесі.

Мамандандырылған білім берудің негізгі мақсаттары – мектеп оқушыларының жеке білім беру траекториясын құру және жүзеге асыру мүмкіндігін қамтамасыз ету, студенттерді отбасында, жер-

гілікті және аймақтық қоғамдарда әлеуметтендіру, орта және жоғары білім алуға дайындық үшін орта жалпы білім беру бағдарламасының жекелеген пәндері студенттерінің тереңдетіп оқуы.

Мұғалім – білім беруді жаңартудағы басты тұлға. Ең алдымен мұғалімнің мәртебесі оның жоғары интеллектуалды қабілеттерімен, кәсіби деңгейімен және жеке қасиеттерімен анықталады, оны орындауға бүкіл қоғамның қызметі, мемлекеттік және мемлекеттік емес құрылымдардың бірлескен қызметі бағытталуы керек. Мұғалім ақпараттық қоғамда білімнің жалғыз жеткізушісі болудан қалғанын түсінуі керек. Қазіргі заманғы мұғалімнің рөлі – бұл толықтай жаңарған қоғамдағы бағыттаушының рөлі. Табысты оқушыны тек табысты мұғалім тәрбиелей алады. Мұғалім педагогикалық жетістікті сезінуі керек. Біздің қоғамда мұғалімді құрметтеу дәстүрі қайта жандана түсуі керек. Мемлекет тарапынан да, қоғам тарапынан да әлеуметтік төлемдер мен қорғау шараларының жүйесі қажет.

Мұғалім ең алдымен өз пәнімен тәрбиелейді. Патриотизм мен рухани мәдениет басты орын алатын өмірлік құндылықтар жүйесін қалыптастыруда орыс тілі мен әдебиеті маңызды рөл атқарады. Л.В.Сахарныйдың пікірі бойынша: «Тіл – адамның ең керемет жаратылысы, ол туралы ойлануға тұрарлық». Орыс тілі өзінің ерекшелігімен және әлеуметтік маңыздылығымен ерекше құбылыс. Бұл халықтың рухани мәдениетін білдіру құралы, ұлттық және жеке өзіндік сана-сезімнің көрінуінің негізгі формасы, қарым-қатынас пен ықпал ету құралы, білімді сақтау мен сіңіру құралы. Біздің еліміздің басты артықшылығы – оның көп ұлттылығы мен көптілділігі. Біздің мемлекетіміздегі орыс тілі жоғары мәртебеге ие болды.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Жолдауына сәйкес, мемлекетті жаңарту қарқынды жүріп жатыр. Мемлекеттің модернизациясы мектептегі білім беруді жаңартудан басталуы керек. Балалар – Қазақстанның болашағы, олар мемлекет құрып, оны прогреске жетелеуі керек. Балалар мен жастардың ойы мен санасына әсер ететін, олардың мемлекет пен қоғам өміріне көзқарасын қалыптастыратын мұғалім. «Жаңа буын мұғалімдерін кім дайындайды?» деген сұрақ туындайды.

Қазақстан Республикасы Президентінің Жолдауында: «Педагогикалық құрамның сапасын арттыру маңызды. Негізгі педагогикалық білім беру стандарттарын, мектептер мен жоғары оқу орындарының оқытушыларының біліктілігін арттыруға қойылатын талаптарды күшейту қажет. Мұғалімдерге арналған интеграцияланған оқу орталықтары әр аймақта жұмыс істеуі керек».

Шығармашылық ойлауға қабілетті, озық, инновациялық технологияларды меңгерген, эксперименттік қызметпен айналысатын мұғалімнің рөлі артып келеді. Бүгінгі таңда бұл мұғалімнің кәсіби шеберлігі үшін ғана емес, оның оқуға, шеберлігін арттыруға деген ұмтылысы үшін де бағаланады. Білім – бұл дағдарыстың тұрақты күйіне ұшыраған қызмет саласы, бұл жағдай заттардың табиғатына байланысты. Парадигманың тез өзгеруі оқу жоспарлары мен бағдарламаларын түзетуге аз уақытты қажет етеді, ал өмір үнемі жақсы дайындалған адамдарды қажет етеді. Сондықтан модернизацияның қажеттілігі айқын.

Білім беру жүйесін жаңарту – саяси және ұлттық міндет. Барлық азаматтар, отбасы және ата-аналар қауымдастығы, жергілікті өзін-өзі басқару органдары, профессорлық-педагогикалық қоғамдастық, ғылыми, мәдени, қоғамдық мекемелер білім беру саясатының белсенді субъектілеріне айналуы керек. Білім беруді модернизациялаудың стратегиялық мақсаттарына білім беру жүйесінің ұлттық экономика, мәдениет, денсаулық сақтау ғылымдарының өкілдерімен, барлық мүдделі ведомстволар мен қоғамдық ұйымдармен, ата-аналармен және жұмыс берушілермен үнемі өзара әрекеттесу процесінде ғана қол жеткізуге болады.

Сонымен, білім беру жүйесін модернизациялау – бұл мемлекеттің ауқымды бағдарламасы, оның шеңберінде нақты іс-шаралар жоспары жасалған және қазірдің өзінде жүзеге асырылуда. Олардың ішінде біз жалпы білім беретін мектепке байланысты негізгілерін бөліп қарастырамыз: Білім мазмұнын жаңарту және оның сапасын бақылау тетіктерін жетілдіру. Жалпы білім берудің мемлекеттік стандарттарын әзірлеу және қабылдау. Мектептердің материалдық-техникалық базасын дамыту, қашықтықтан оқыту орталықтарын құру. Мұғалімдер мен мектеп басшыларын даярлау, қайта даярлау және олардың біліктілігін арттыру. Мектеп инфрақұрылымын дамыту.

Білім беру мазмұнын жаңарту мәселесі бұрынғыдан да өзекті. Әлемдік экономиканың даму кезеңі, оның жетістігін шағын элита анықтаған болатын. Демек, елдің даму деңгейі жалпы білім деңгейіне де, жан-жақтылығына да, халықтың негізгі бөлігіне де, орта және жоғары кәсіптік оқу орындарында мамандар даярлау сапасына да тікелей байланысты. Білім беру мазмұнын тек мақсатқа сай өзгертуге болады, оны тек мемлекет аралық байланыстарды, сондай-ақ пәндер аралық байланыстарды міндетті түрде қолдана отырып, оны негіздеу негізінде жүзеге асыруға болады.

Әдебиеттер :

1. Әбдікәрімов Б. Қазақстандағы кәсіптік білім беруді модернизациялаудың кейбір мәселелері // Вестн. Қарағанды. Серп. 2005 ж. № 3. 5-10б.
2. Абдыманапов С.А. Элиталық білім беру саласы – интеграцияның және әлемдік академиялық кеңістіктің жолы // Әлеуметтік-гуманитарлық білім-2006 №1. 223-238б.
3. Акулова О., Писарева С., Пискунова Е., Трипицына А. Қазіргі мектеп: модернизация тәжірибесі. Мұғалімге арналған кітап. / Бас ред. Тряпицына А.Н.-SPb. Атындағы Ресей мемлекеттік педагогикалық университетінің баспасы А.И.Герцен, 2005 ж.
4. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың жолдауы Қазақстан Республикасының 2005–2015 жылдарға арналған индустриялық-инновациялық даму стратегиясы.

Бердалы А.А.
*магистр педагогических наук,
Казахский государственный
женский педагогический университет*

Абайкызы М.
*м.ю.н., ст. преподаватель кафедры «Юриспруденции и МП»
Университета «Туран»,
г.Алматы, Республика Казахстан*

КЕЙС-ТЕХНОЛОГИИ КАК ОДИН ИЗ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДОВ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЫ

Проблема усвоения знаний давно не дает покоя преподавателям. Практически любое действие человека в жизни, не только учеба, связана с необходимостью усвоения и переработки тех или иных знаний, той или иной информации. Научить учиться, а именно усваивать и должным образом перерабатывать информацию – главный тезис деятельностного подхода к обучению.

Одной из новых форм эффективных технологий обучения является проблемно-ситуативное обучение с использованием кейсов. Внедрение учебных кейсов в практику казахстанского образования в настоящее время является весьма актуальной задачей. Кейс представляет собой описание конкретной реальной ситуации, подготовленное по определенному формату и предназначенное для обучения учащихся анализу разных видов информации, ее обобщению, навыкам формулирования проблемы и выработки возможных вариантов ее решения в соответствии с установленными критериями.

Кейсовая технология (метод) обучения – это обучение действием. Суть кейс-метода состоит в том, что усвоение знаний и формирование умений есть результат активной самостоятельной деятельности учащихся по разрешению противоречий, в результате чего и происходит творческое овладение профессиональными знаниями, навыками, умениями и развитие мыслительных способностей [1, с.13].

Термин «кейс-метод», «кейс-технология» в переводе с английского как понятие «case» означает:

1 – описание конкретной практической ситуации, методический прием обучения по принципу «от типичных ситуаций, примеров – к правилу, а не наоборот», предполагает активный метод обучения, основанный на рассмотрении конкретных (реальных) ситуаций из практики будущей деятельности обучающихся, т.е. использование методики ситуационного обучения «case – study»;

2 – набор специально разработанных учебно-методических материалов на различных носителях (печатных, аудио-, видео- и электронные материалы), выдаваемых учащимся (студентам) для самостоятельной работы [2, с.18].

Преимуществом кейсов является возможность оптимально сочетать теорию и практику, что представляется достаточно важным при подготовке специалиста. Метод кейсов способствует развитию умения анализировать ситуации, оценивать альтернативы, выбирать оптимальный вариант и планировать его осуществление. И если в течение учебного цикла такой подход применяется многократно, то у обучающегося вырабатывается устойчивый навык решения практических задач.

Чем отличается кейс от проблемной ситуации? Кейс не предлагает обучающимся проблему в открытом виде, а участникам образовательного процесса предстоит вычленив ее из той информации, которая содержится в описании кейса.

Технология работы с кейсом в учебном процессе сравнительно проста и включает в себя следующие этапы:

- индивидуальная самостоятельная работы обучаемых с материалами кейса (идентификация проблемы, формулирование ключевых альтернатив, предложение решения или рекомендуемого действия);
- работа в малых группах по согласованию видения ключевой проблемы и ее решений;
- презентация и экспертиза результатов малых групп на общей дискуссии (в рамках учебной группы).

Кейс – стадии:

1 шаг: Сформулируйте одну конкретную проблему и запишите ее.

2 шаг: Выявите и запишите основные причины ее возникновения (причины формулируются со слов «не» и «нет»).

1 и 2 шаг представляют ситуацию «минус». Далее ее надо перевести в ситуацию «плюс».

3 шаг: Проблема переформулируется в цель.

4 шаг: Причины становятся задачами.

5 шаг: Для каждой задачи определяется комплекс мероприятий – шагов по ее решению, для каждого шага назначаются ответственные, которые подбирают команду для реализации мероприятий.

6 шаг: Ответственные определяют необходимые материальные ресурсы и время для выполнения мероприятия

7 шаг: Для каждого блока задач определяется конкретный продукт и критерии эффективности решения задачи.

Распределения функций между учащимися и преподавателем:

Фаза работы	Действия преподавателя	Действия учащегося
До занятия	1. Подбирает кейс 2. Определяет основные и вспомогательные материалы для подготовки учащихся 3. Разрабатывает сценарий занятия	1.Получает кейс и список рекомендованной литературы 2.Индивидуально готовится к занятию
Во время занятия	1. Организует предварительное обсуждение кейса 2. Делит группу на подгруппы 3. Руководит обсуждением кейса в подгруппах, обеспечивает учащихся дополнительными сведениями	1. Задает вопросы, углубляющие понимание кейса и проблемы 2. Разрабатывает варианты решений, принимает во внимание мнения других 3. Принимает или участвует в принятии решений
После занятия	1. Оценивает работу учащихся 2. Оценивает принятые решения и поставленные вопросы	Составляет письменный отчет о занятии по заданной форме

Обычно кейсы готовятся в пакете, включающем в себя:

1. *вводный кейс* (сведения о наличии проблемы, ситуации, явления; описание границ рассматриваемого явления);

2. *информационный кейс* (объем знаний по какой-либо теме (проблеме), изложенный с той или иной степенью детальности);

3. *стратегический кейс* (развитие умения анализировать среду в условиях неопределенности и решать комплексные проблемы со скрытыми детерминантами);

4. *исследовательский кейс* (аналогичен групповым или индивидуальным проектам – результаты анализа некоторой ситуации представляются в форме изложения) [4, с.28];

5. *тренинговый кейс* (направлен на упрочение и более полное освоение уже использованных ранее инструментов и навыков – логических и т.п.).

На своих практических занятиях кейс-технологии мы применяем при изучении новых тем, на повторительно-обобщающих семинарах. Например, тема 1 в 3 курсе по теме «Понятие, предмет, метод и система международного частного права».

Образовательные цели занятия: дать научное представление о международном частном праве, ознакомить студентов с основными принципами и нормами частного права, изучение теоретических и практических вопросов коллизионного и материально-правового регулирования частнопровых отношений, осложненных с иностранным элементом; формирование представления у студентов о частнопровых отношениях, осложненных иностранным элементом; развитие навыков выбора применимого права к частнопровым отношениям, осложненным иностранным элементом. *Развивающие цели урока:* продолжить развитие умений и навыков работы с нормативными правовыми актами. *Воспитательная цель урока:* обеспечить условия для воспитания положительного интереса к изучаемому предмету.

Раздаточный материал: кейс с теоретическим материалом – 7 штук; набор заданий с тремя уровнями сложности – 7 комплектов; жетоны для распределения по группам; жетоны для выдачи группам за решённые задачи;

Основные этапы урока:

1. Организационная деятельность. Слово преподавателя. Знакомство с ходом урока.
2. Актуализация знаний учащихся.
3. Работа с кейсом. Анализ.
4. Домашнее задание.
5. Итог урока.

Ход урока:

Организационные моменты.

При входе в кабинет учащиеся берут жетоны и рассаживаются по группам за столы, на которых лежит выбранный ими жетон. Преподаватель знакомит с ходом работы на занятие.

Актуализация знаний учащихся.

Сформулировать понятия: предмет и система международного частного право.

Работа с кейсом: вступительное слово преподавателя. Преподаватель знакомит ребят с кейсом.

Работа с кейсом. Анализ ситуации с использованием метода «Мозговая атака на кафедре-трибуне».

Рекомендуемая последовательность работы:

- 1 ступень – введение в задачу
- 2 ступень – сбор информации по кейс-задаче
- 3 ступень – принятие решений
- 4 ступень – рассмотрение альтернатив
- 5 ступень – сравнительный анализ
- 6 ступень – презентация решений

Таким образом, кейс-технологии в образовательном процессе позволяют:

- 1 Повысить мотивации обучения у обучающихся;
- 2 Развить интеллектуальные навыки у учащихся, которые будут ими востребованы при дальнейшем обучении и в профессиональной деятельности.

Литература:

1. Полат Е.С. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования : учебное пособие для студ. вузов / Полат Е.С. ; Бухаркина М.Ю. – 2-е изд., стер. – М: Академия, 2008. – 368 с.
2. Пожитнева В.В. Кейс-технологии для развития одаренности//Химия в школе.-2008.-№4.-С.13-17
3. Полат Е. С. Организация дистанционного обучения в Российской Федерации // Информатика и образование. – 2005. -№ 4,С.13-18
4. Пырьева В. В. Кейсовая технология обучения и ее применение при изучении темы «Алгоритмы» // Информатика и образование. – 2009. -№ 11,С.25-28

СТУДЕНЧЕСКИЙ СПОРТ: ОБЩЕМЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ

Аннотация

В статье рассмотрены состояние и перспективы развития студенческого спорта в национальных вузах Казахстана. Дается понятие студенческого спорта, рассматриваются вопросы развития спортивно-массовой работы в вузах и предлагаются способы их решения. Пропагандируется здоровый образ жизни для студенческой молодежи. Таким образом, целью работы является повышение по всему Казахстану социально-педагогической эффективности массовых спортивных соревнований среди студентов.

Ключевые слова: здоровье, спорт, физическая подготовка, физическое развитие, соревнования, массовые спортивные соревнования, инновация.

Актуальность темы связана с тем, что низкий уровень физической подготовленности студентов, состояние здоровья, сложная социально-демографическая ситуация в стране, изменчивость духовно-нравственных ценностей в условиях современного Казахстана диктуют необходимость физического, психического и духовного оздоровления молодежи. Применительно к студентам эта ситуация усугубляется тем, что они представляют категорию населения с повышенными факторами риска, к которым относят нервное и умственное перенапряжение, малоподвижный образ жизни, постоянные нарушения режима питания и отдыха, психологическая неуверенность и социальная неопределенность в будущем трудоустройстве. Накапливаясь в течение учебного года и всего обучения в вузе, эти факторы оказывают существенное влияние на состояние здоровья студентов и имеют негативные последствия.

В Казахстане активно развивается и пропагандируется университетский спорт и каждый год проходит студенческая Универсиада среди студентов вузов по зимним и летним видам спорта.

У нас в Казахстане с 30.01– 08.02.2017 года прошла XXIX Всемирная Универсиада, по зимним видам спорта. Мне посчастливилось участвовать в Конгрессе ФИСУ с 3-4 февраля 2017 года в Казахской Академии спорта и туризма г. Алматы. Студенты Казахстанских вузов очень хорошо выступили на этих соревнованиях.

Студенческий спорт можно выделить в особую категорию, так как учитывая возрастные особенности студенческой молодежи, специфику учебного процесса и быта студентов, особенности их возможностей и условий занятий физической культурой и спортом.

Студенческий спорт как элемент не только спорта, но и системы высшего образования, помимо спортивных задач ориентирован на решение основных задач этой системы – воспитание образованной, здоровой, физически подготовленной, творчески одаренной, гармонично развитой личности. Личности способной к труду и жизни в условиях экономического развития и рыночных отношений, имеющей активную гражданскую позицию.

При традиционной организации массовых спортивных соревнований, как правило, в них участвует лишь небольшая часть студентов, и позитивный потенциал спортивной деятельности реализуется не в полной мере (особенно с точки зрения ее влияния на нравственное поведение).

Центральным направлением повышения социально-педагогического значения массовых спортивных соревнований студентов является разработка и внедрение в практику инновационных способов их организации:

- формированию позитивного мнения студентов о значимости занятий по физическому воспитанию и спортом в университете,
- более полному удовлетворению разнообразных интересов и потребностей студентов и тем самым повышению привлекательности для них спортивных соревнований;
- увеличению количества студентов, занимающихся спортом и участвующих в спортивных соревнованиях;

– посещаемости занятий по физическому воспитанию у студентов основной и специальной медицинской группы;

– позитивной динамике в ориентации студентов на духовно-нравственные ценности, критического мышления о принципах «честной игры» в спортивном соперничестве, в самооценке, а также потребности в самосовершенствовании.

Спортивные соревнования – это целая система мероприятий по физическому воспитанию, в ходе подготовки и проведения которых создаются чрезвычайно благоприятные условия для воспитательной работы со студентами в целях развития у них чувства коллективизма, дисциплины, честности, ответственности, самообладания, воли к победе и других важных морально-волевых и нравственных человеческих черт. Возрастные особенности студенческой молодежи, специфика учебного труда и быта студентов, особенности их возможностей и условий занятий физической культурой и спортом позволяют выделить в особую категорию студенческий спорт.

Организационные особенности студенческого спорта:

– доступность и возможность заниматься спортом в часы обязательных учебных занятий по дисциплине «Физическая культура» (в основном учебном, подготовительном, специально-медицинском и учебно-тренировочном занятиях);

– возможность заниматься спортом в свободное время от учебных академических занятий в вузовских спортивных секциях и группах, а также самостоятельно;

– возможность систематически участвовать в студенческих спортивных соревнованиях доступного уровня (в учебных зачетных соревнованиях, во внутри- и вне вузовских соревнованиях по избранным видам спорта).

В зависимости от климатических условий, месторасположения вуза, возможностей его материально-технической базы, особенностей будущей профессиональной деятельности выпускников, а также контингента тренерско-преподавательского состава меняются количество, содержание форм и видов спортивного совершенствования. Вся эта система дает возможность каждому практически здоровому студенту сначала познакомиться, а затем выбрать вид спорта для регулярных занятий.

Учебная программа по физической культуре предусматривает свободу выбора видов спорта для студентов основного и спортивного отделений. После периода активной теоретико-методической и общефизической подготовки на I курсе студентам предлагается самостоятельно выбрать вид спорта или систему физических упражнений для систематических занятий в процессе обучения в вузе.

Мотивация выбора того или другого вида спорта у каждого студента, конечно, своя, но принципиально в этом процессе то, что «не меня выбирают, а Я выбираю». Поэтому, например, студенту с «не баскетбольным» ростом, желающему заниматься баскетболом (где всегда имели преимущество высокорослые), никто не вправе отказать в его желании.

Наиболее популярны и доступны сегодня занятия следующими видами спорта и системами физических упражнений: кросс, бег на длинные дистанции, ходьба и бег на лыжах, велоспорт, плавание, спортивные игры, особенно баскетбол, волейбол и их «производные» (пляжный волейбол, игры «3» на «3», «2» на «2» и др.), настольный теннис, футбол, мини футбол, тренажерная гимнастика, спортивная аэробика, атлетическая гимнастика, восточные виды единоборств и стилей рукопашного боя и самозащиты, туризм, скалолазание, спортивное ориентирование, альпинизм, а также горнолыжный спорт и его разновидности, конькобежный спорт. Начинают входить в моду и культивироваться оздоровительные системы, сочетающие физические упражнения и средства закаливания, общей и локальной коррекции тела, мышечной массы, упражнения реабилитационного характера для ликвидации последствий нервных срывов, стрессовых состояний. Как всегда, студенческая молодежь с интересом откликается на экзотические нововведения, нетрадиционные виды спорта и отдыха.

Нетрадиционные виды спорта и соревнований: акробатический рок-н-ролл, армрестлинг, бейсбол, болдринг, аквааэробика, акватлон, дайвинг, каратэ, йога, пауэрлифтинг, ушу, перетягивание каната, сквош, сумо, триатлон, фитнес-аэробика, фристайл, шейпинг, шорт-трек, волейбол на снегу и другие.

Спортивная подготовка проводится в учебном спортивном отделении, куда зачисляются наиболее физически подготовленные студенты. Для того чтобы быть зачисленным в это отделение, недостаточно только личного желания студента, необходима определенная предварительная спортивная подготовленность или одаренность для занятий избранным видом спорта. Иными словами, в этом случае не только «ты выбираешь, но и тебя выбирают». Это связано с тем, что перед студентами,

занимающимися в группах спортивного учебного отделения, ставятся задачи повышения спортивной квалификации, регулярного участия в спортивных соревнованиях за команду факультета, вуза. Запись студентов в спортивное отделение добровольная, так как учебно-тренировочные занятия связаны с дополнительной затратой свободного времени. Занятия, как правило, организуются вне общеузовского учебного расписания и в большем объеме, чем это предусмотрено программой по учебной дисциплине «Физическая культура».

Спорт в свободное время – неотъемлемая часть физического воспитания студентов. Такие занятия проходят на самостоятельной основе, без каких-либо условий и ограничений для студентов. В свободное время студенты могут заниматься в спортивных секциях, в группах подготовки по отдельным видам спорта. Эти секции организуются и финансируются в вузах администрацией, коммерческими структурами, спонсорами. Самостоятельные занятия – одна из форм спортивной подготовки. В некоторых видах спорта такая подготовка позволяет значительно сократить временные затраты на организованные тренировочные занятия и проводить их в наиболее удобное время. Самостоятельная спортивная подготовка не исключает возможность участия во внутри вузовских и вне вузовских студенческих соревнованиях.

Спортивные соревнования – одна из наиболее эффективных форм организации массовой оздоровительной и спортивной работы. Соревнования выступают не только как форма, но и как средство активизации общефизической, спортивно-прикладной и спортивной подготовки студентов.

Спортивные результаты – это показатель качества и эффективности психофизической подготовки студента, проводимой на учебно-тренировочных занятиях. В условиях состязаний студенты более полно демонстрируют свои физические возможности. Именно поэтому прием нормативов по общей физической подготовке на учебных занятиях осуществляется в соревновательной обстановке на зачетных соревнованиях в учебной группе или на учебном потоке. Таким образом, спортивные соревнования могут выступать и как средство подготовки, и как метод контроля эффективности учебно-тренировочного процесса.

Спортивные соревнования являются одной из наиболее эффективных форм организации массовой оздоровительной, физкультурной и спортивной работы.

Вся система студенческих спортивных соревнований построена на основе принципа «от простого к сложному», т.е. от внутри вузовских соревнований (зачастую по упрощенным правилам) к межвузовским, международным.

Внутри вузовские спортивные соревнования включают в себя соревнования между курсами, факультетами. В зависимости от содержания «Положения о соревновании» состязания могут быть командными или лично-командными, доступными каждому студенту. Но в любом случае на первых этапах этой системы внутривузовских соревнований может участвовать каждый студент основного отделения, вне зависимости от уровня его спортивной подготовленности.

В межвузовских соревнованиях участвуют и соревнуются сильнейшие студенты-спортсмены в составе сборных команд вуза по видам спорта.

Целевые задачи межвузовских состязаний, как и их спортивный уровень, могут быть самыми различными: к примеру, товарищеские спортивные встречи между студентами разных вузов или между командами однопрофильных учебных заведений, открытые соревнования вуза по виду спорта. Цель подобных соревнований – скорее установить личные контакты между будущими коллегами по профессии, чем выяснять спортивное преимущество. Однако может быть поставлена и спортивная задача – добиться наилучшего спортивного результата на соревнованиях между вузами города. Этим определяется уровень спортивной подготовленности студентов каждого вуза, а следовательно, и характер отношения администрации вуза к спортивным интересам своих студентов и к созданию необходимых условий для их спортивного совершенствования. Например, между студентами проводятся студенческие универсиады по различным видам спорта, это тоже стимулирует развитие спорта в целом.

Спортивные соревнования являются важной формой учебно-спортивной работы, продолжением учебно-тренировочного процесса.

Во время соревнования осуществляется совершенствование общей физической и специальной спортивно-технической подготовленности студентов, улучшения их техники и тактики. В то же время соревнования – наиболее эффективное средство проверки качества учебно-тренировочной работы отдельных спортивных организаций и педагогического мастерства преподавателей-тренеров и тренеров, это своего рода общественный отчет о работе по тому или иному виду спорта.

По характеру зачета и определению результатов все спортивные соревнования делятся на личные, лично-командные и командные.

По форме проведения соревнования могут быть: открытыми, закрытыми, очными и заочными, одноразовыми однодневными и многодневными, официальными (тренировочными), классификационными.

В системе физического воспитания студентов вузов спортивные соревнования занимают важное место. Практикой определено несколько способов проведения спортивных соревнований, обусловленных их правилами и положениями. В нашей стране используются следующие способы проведения соревнований: *прямой, круговой, с выбыванием и смешанный*. Прямой способ проведения соревнований применяется при проведении большинства личных и лично-командных соревнований, в которых результаты оцениваются метрическими единицами или баллами (л/атлетика, лыжи, гимнастика, акробатика и т.д.). Круговой – последовательно встречаются каждая команда с каждой командой. Используется в спортивных играх. Способ с выбыванием (олимпийский, кубковый). Смешанный – круговой с выбыванием (в два этапа).

Педагогическое значение спортивных соревнований заключается в том, что они приучают спортсменов применять приобретенные в процессе учебно-тренировочных занятий двигательные навыки и умения в сложной и постоянно меняющейся обстановке спортивной борьбы и максимального напряжения сил.

Основными задачами любых соревнований являются:

- содействие воспитанию спортсменов;
- демонстрация социально ценных качеств личности (мужества, смелости, уважения к соперникам);
- совершенствование двигательных способностей.

Осуществляя правильную педагогическую организацию соревнований в университете, следует предусматривать распределение участников по полу и физическому развитию.

Таким образом, университетский спорт способствует обмену передовым опытом тренеров-преподавателей и самих студентов, распространению инновационной технологии в спорте и наиболее совершенных методов тренировки. Они являются средством агитации и пропаганды спорта среди студентов. Это одна из наиболее эффективных форм организации студенческой массовой оздоровительной и спортивной работы. Университетский спорт выступают не только как форма, но и как средство активизации общефизической, спортивно-прикладной и спортивной подготовки студентов, решая общенациональные проблемы оздоровления нации.

Литература:

1. Архипов Е.Ю. Состояние и проблемы развития студенческого спорта. Материалы Всероссийского Международной Конференции, г. Казань, 7-8 ноября 2012г. Поволжская ГАФКСиТ, 2018 стр. 34-36.
2. Лубышева Л.И. Анализ развития студенческого спорта: состояние и перспективы. 2014, – № 4, стр. 34- 61.
3. Драндров Г.Л., Бурцев В.А., К.Б. Тумаров Формирование спортивной культуры студентов в процессе личностного ориентированного физического воспитания. Чебоксары пед. Ун-т 2018. – 145 с.

Abdirakhmanov B.M.

1st year master's student

Akbaev E.A.

Candidate of Economic Sciences, Assoc. Professor

KarSU named after E.A. Buketova

Baykenova N.S.

teacher, Central Kazakhstan Academy

Karaganda city

DIGITALIZATION AS A KEY FACET OF DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN AND FISCAL POLICY

Аннотация

Активное внедрение передовых технологий обретает масштабный характер по всему миру. В статье рассматривается цифровизация экономики Казахстана. Изучается его влияние на правительство, финансы, фискальную политику и население в целом. Также рассматриваются достоинства и недостатки процесса.

Ключевые слова: цифровизация, государство, финансы, фискальная политика.

Abstract

The active introduction of advanced technologies is gaining a large-scale character all over the world. Article discusses the digitalization of Kazakhstan economy. Its effect on government, finance, fiscal policy and overall on population are examined. It also touches advantages and disadvantages of the process.

Keywords: digitalization, government, finance, fiscal policy.

Introduction

The first President of the Republic of Kazakhstan Elbasy Nursultan Abishuly Nazarbayev has set an ambitious goal for himself. By 2050, Kazakhstan should become one of the thirty most developed countries. To achieve this goal, technology development is necessary. Digitalization is a hotly debated topic among the population.

So what is it and what is it eaten with? The term “digitalization” was first mentioned in 1995 by Nicholas Negroponte. Digitalization is the introduction of high technologies in different spheres of life. [8] We can see this in work, industry, government services, business, and in everyday life. Processes that used to take days to complete can now be solved in minutes thanks to modern technology. This article examines the pros and cons of digitalization, its impact on banking, government services, and fiscal policy.

Main body

Digitalization covers various sectors of our country, namely financial, judicial, agriculture, medicine, etc. Thanks to the active introduction of digitalization in the shortest possible time and on a large scale, it is possible to significantly improve the quality of the above areas. Countries that devote significant amounts of funds to innovation reap the rewards faster from their investments.

The key to innovation is research and development activities. Not surprisingly, living standards in Europe and the United States are higher than in any other part of the world. Wealthy European countries like Germany spend about 3.13% on research and development of their gross domestic product.

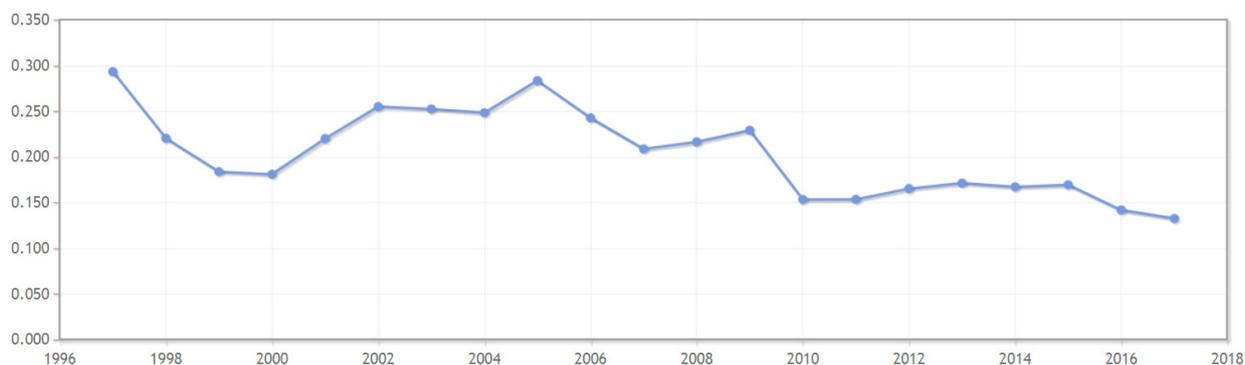

Figure 1. Research and development expenditure in Kazakhstan as a percentage of GDP (UNESCO Institute for Statistics)

Unfortunately, it can be seen from the above chart that the overall trend is downward. As of 2018, the share of research and development costs was 0.145%. [1] This is 21.5 times less than in Germany. Between 1996 and 1998, Kazakhstan spent approximately 0.3% of GDP on research and development. It should be noted that Kazakhstan's GDP has grown several times compared to 1991, while spending on research and development has decreased. Competitive advantage in science and technology is possible with a sharp increase in investment in research and development.

Financial institutions are changing customer service. In particular, they are moving to remote maintenance. This is evidenced by the large number of customers who choose mobile banking. Today in our country about 12 million people use digital services. Ordinary people can perform basic operations through their smartphone. People spend 7,000,000,000 tenge per day on digital platforms, which is more than at physical points of sale. [6] From 2019, in addition to this, online insurance is also available for citizens of our country. It's not just people who benefit from digitalization. The interaction between the bank and the public sector also benefits from technological progress. Additional measures were taken by the National Bank of the Republic of Kazakhstan. [4] This list can include regulatory legal acts, refuse to require a seal from government agencies from entrepreneurs. Consumer protection has been significantly improved.

Every progress brings change to our society. The Industrial Revolution that began in 1760 changed our lives once and for all. There were people who resisted the process. The Luddites were the people who destroyed cars in England. They were afraid of the prospect of losing their jobs. Many of us know that as machines and equipment replace humans, new professions appear. With the introduction of digitalization, we must understand that some professions will simply disappear. Don't worry too much, however, as more creative and mentally focused professions will emerge.

Digitalization has advantages and disadvantages. Let's discuss the benefits. First, the efficiency of the production process. The competition between businesses is increasing. This gives customers the best services and products. The disadvantages include cyberattacks, information abuse, lack of job security, and others.

The digitalization of the economy also affects the fiscal policy of the country. Fiscal policy – government policy aimed at regulating costs and tax rates. These processes allow the government to significantly influence and control the country's economy. The speed of circulation is essential for money. The number of transactions that can be made with one bill determines the efficiency of the economy. Electronic money tends to have a higher velocity of circulation compared to cash. You can make several transactions between persons in a short time. The state can stimulate the economy faster with electronic money. The effectiveness of fiscal policy grows exponentially with the active use of digital technology. In a coupé, this gives the desired result.

The services provided by the state have improved significantly after the active introduction of digitalization. For example, the declaration of goods at customs used to take as long as 2 days. It now takes 15 minutes. [5] Trade turnover and trade is the main driver of the country's economic growth. The more services and goods are sold, the more the economy develops.

Digitalization has a positive effect on the country's tax system. Today, 25 out of 31 banks have the ability to pay taxes online. All this has become possible thanks to blockchain technologies. Blockchain is a specific chain of information built in a continuous manner.

It is impossible not to note the emergence of new jobs. According to the statistics agency of the Republic of Kazakhstan, more than 8,000 vacancies were opened in 2019. Digitalization not only creates new

jobs, it also significantly reduces the time for job search and employment. For example, in 2019 alone, more than 488,000 workers were employed through the electronic labor exchange. Of these 488,000, 250,000 have received permanent jobs. It is also important to mention the savings on the part of employers. This amount for 2019 was 862,200,000 tenge. [2]

Digitalization is not possible without big data. “Big data is an area that looks at ways to analyze, systematically extract information, or otherwise work with datasets that are too large or complex for traditional data processing applications to handle.” Technology allows us to reduce costs, reduce time, make better decisions and develop new products.

Conclusion

We live in a world where all processes of change take on a large-scale character. Technology developed in one country is spreading at lightning speed to others. Digitalization is no exception. The article emphasized that the active introduction of digitalization in various spheres of life significantly improves the quality of life of citizens, the effectiveness of the fiscal policy of the state, and the services provided by financial services. The advantages and disadvantages of digitalization were considered. The process is comprehensively changing our society and economy. The benefits of digitalization include business innovation, economic growth and labor productivity. Disadvantages can arise when user data is misused, traditional professions that are monotonous are at risk of extinction. The topic of digitalization covers a wide range of the population. The role of the state in this process is enormous. Kazakhstan may well lag behind in the competition of digitalization in comparison with other advanced countries, due to falling investment in research and development. The main goal of digitalization is to increase the speed, transparency and efficiency of the services provided by the state and the bank.

Bibliography:

1. Kazakhstan – Research and development expenditure (% of GDP). (2019) [https://www.indexmundi.com/facts/kazakhstan/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS#:~:text=Research%20and%20development%20expenditure%20\(%25%20of%20GDP\)%20in%20Kazakhstan%20was,as%20a%20percent%20of%20GDP](https://www.indexmundi.com/facts/kazakhstan/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS#:~:text=Research%20and%20development%20expenditure%20(%25%20of%20GDP)%20in%20Kazakhstan%20was,as%20a%20percent%20of%20GDP)
2. В 2019 году в рамках реализации госпрограммы “Цифровой Казахстан” создано 8тыс. Рабочих мест. (2020) <https://primeminister.kz/ru/news/reviews/v-2019-godu-v-ramkah-realizacii-gosprogrammy-cifrovoy-kazahstan-sozdano-8-tys-rabochih-mest> Digitalization of economy. (2019)
3. <https://www.ifo.de/en/topics/digitalization-of-the-economy#:~:text=Digitalization%20is%20fundamental%20changing%20the,labor%20market%2C%20and%20political%20participation>
4. Цифровизация с оглядкой. Как казахстанские банки развивают диджитал-сервисы. (2019) https://forbes.kz/process/technologies/tsifrovizatsiya_soglyadkoj_1568631121/
3. Цифровизация финансового сектора: Blockchain и электронные счета-фактуры. (2018) https://baigenews.kz/special/digital_kazahstan/tsifrovizatsiya_finansovogo_sektora_blockchain_i_elektronnie_schetafakturi/
5. Основные тренды цифровизации финансового сектора. (2018) <https://kapital.kz/finance/74139/osnovnyye-trendy-tsifrovizatsii-finansovogo-sektora.html>
6. Промышленный переворот в Англии. (М.Партиздат, 1933 г.) <http://www.agitclub.ru/front/eng/prom01.htm>
7. Цифровизация Казахстана – ключевой фактор развития. Сактаганова Л.
8. https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=38537960#pos=5;-89

Абитаева Т. А.
педагогика және психология кафедрасының аға оқытушысы,
педагогика және психология магистрі
Нұрсұлтанқызы А.
педагогика және психология кафедрасының оқытушысы,
педагогика ғылымдарының магистрі
Орталық Қазақстан академиясы,
Қарағанды қ.

ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА БІЛІМ САПАСЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТЕТІН ЗАМАНАУИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Бүгінгі таңда өскелең ұрпаққа әлемдік ғылыми прогресс деңгейіне сәйкес білім беру, тәрбиелеу, олардың рухани байлығы мен мәдениетін дамыту, жетілдіру – адамзат қоғамының маңызды міндеті болып табылады. Осы міндетті жүзеге асыруда білім берудің екі аспектісі рухани-адамгершілік біліммен қатар интеллектуалды білімді құстың қос қанатындай оқушыларға білім беру негізінде олардың қабілеттерін дамытуға жағдай жасау өзекті болып саналады. Тұлғаның бойындағы барлық интеллектуалды қабілеттерін жан-жақты дамыту үшін оған әсер ететін факторларды білу керек. Интеллектуалдық қабілетті дамытудың маңызды факторларының бірі – білім беру жүйесіндегі технологиялар.

Қазіргі білім беру жүйесінің мақсаты – бәсекеге қабілетті маман дайындау. Ұстаз атана білу, оны қадір тұту, қастерлеу, арындай таза ұстау – әр мұғалімнің борышы. Өзгермелі қоғамдағы жаңа формация мұғалімі – педагогикалық құралдардың барлығын меңгерген, тұрақты өзін-өзі жетілдіруге талпынған, рухани дамыған, толысқан шығармашыл тұлға құзыреті. Жаңа формация мұғалімі табысы, біліктері арқылы қалыптасады, дамиды. Нарық жағдайындағы мұғалімге қойылатын талаптар: бәсекеге қабілеттілігі, білім беру сапасының жоғары болуы, кәсіби шеберлігі, әдістемелік жұмыстағы шеберлігі. Жаңа формация мұғалімі – рефлексияға қабілетті, өзін-өзі жүзеге асыруға талпынған әдіснамалық, зерттеушілік, дидактикалық – әдістемелік, әлеуметтік тұлғалық, коммуникативтілік, ақпараттық және тағы басқа құдыреттіліктердің жоғары деңгеймен сипатталатын рухани- адамгершілікті, азаматтық жауапты, белсенді, сауатты, шығармашыл тұлға. Нәтижеге бағытталған білім моделі мен басқарудың жаңа парадигмасы аясында жекелеген ұғымдар мен нормаларды және тиімді педагогикалық технологияларды меңгеру үшін педагогтардың кәсіби мәдениетін дамытуға бағытталған оқу қажеттіліктері туындылап отыр. Біліктілік арттыру жүйесінде педагогтардың оқу қажеттіліктері нақты білімнің мәнін түсінуге, соның нәтижесінде өзіндік іс- әрекетке енуге және жеке өміріндегі тәжірибені жетілдіру мақсаттарына байланысты қалыптасады. Осы заманғы мұғалім оқуға үлкен потенциалдық мүмкіндіктермен келеді. Сондықтан олардың функционалдық сауаттылықтарын кәсіби шеберлікпен ұштастыру үшін нәтижеге бағытталған білім беру үлгісінде мақсатты түрде білім беретін, қалыптастыратын, дамытатын андрогогикалық процесс қажет. Сондықтан бүгінгі күні еліміздің білім жүйесінде оқыту үдерісін тың идеяларға негізделген жаңа мазмұнын қамтамасыз ету міндеті тұр. Білім сапасын арттыру және нәтижеге бағытталған үлгіге беталуы барысында мұғалімдер мемлекеттік стандарт берілген нәтижелерге жетуде кәсіби шеберлікпен меңгерген зерттеу біліктері мен дағдылары нәтижесінде проблеманың шешімін таба алатын, ақпараттық – коммуникативті мәдениеті жоғары тұлғалық – дамытушылық функцияны атқарады. Қазіргі заман адамның осы құзыреттілікті меңгере отырып тек кәсіби икемділігін оңтайландыруды қамтамасыз ету ғана емес, іске асырылу мүмкіндігін үнемі оқып – үйрену және өзін-өзі жасау талабын қалыптастыра алады [1;23].

Жаңа технологияны меңгеруде мұғалімнің жан – жақты, білімі қажет. Қазіргі мұғалім:

- Педагогикалық үрдісте жүйелі жұмыс жүргізе алатын;
- Педагогикалық өзгерістерге тез төселетін;
- Жаңаша ойлау жүйесін меңгере алатын;
- Оқушылармен ортақ тіл табыса алатын;
- Білімді, іскер, шебер болу керек;

Жаңа педагогикалық технологияның ерекшеліктері – өсіп келе жатқан жеке тұлғаны жан – жақты дамыту. Инновациялық білімді дамыту, өзгеріс енгізу, жаңа педагогикалық идеялар мен жаңалықтарды

өмірге әкелу. Бұрынғы оқушы тек тыңдаушы, орындаушы болса, ал қазіргі студент – өздігінен білім іздейтін жеке тұлға екендігіне ерекше мән беруіміз керек.

Қазіргі студент:

- Дүниетаным қабілеті жоғары;
- Дарынды, өнерпаз;
- Іздемпаз, талапты;
- Өз алдына мақсат қоя білу керек;[2;42].

XXI ғасыр – ақпарат заманы, технология ғасыры болғандықтан, Қазақстан әлем бойынша ең жаңа деген оқу формаларын зерттеп, білім саласында үнемі жаңарту жасап келеді. Соңғы жылдары Smart технологиясы ұғымы яғни ақылды оқыту пайда болды және Smart қала, Smart фон, Smart құрылғы, Smart қондырғы, Smart орта деген тіркестерді жиі естіп жүрміз. Яғни, E-learning орнына Smart-learning келуі, ақпараттық қоғам орнына «smart қоғам» қалыптасуы біздің елімізде де күтілуде. Қазіргі таңда Smart технологиясын өндірушілер – АҚШ, Канада, Оңтүстік Корея елдері. Қазір елордамызда да Smart мектептер қалыптасып келеді.

Жаңа ғасырдың алғашқы онжылдығында сандық қоғам пайда болды. Сөздік қорымызға ғана емес, күнделікті тұрмыста электронды оқыту, электронды портал, электронды үкімет, электронды кітапхана, электронды қызмет көрсету, т.т. ұғымдар белсенді енді. Осы ұғымдардың негізгі діңі – электронды оқыту.

Электронды оқыту – Smart оқытудың алғашқы баспалдағы. Қарапайым тақтаның интербелсенді тақтаға, ал мектеп оқулығының электронды оқулыққа айналуы – технологияның жетістігі. Сондықтан бүгінде білім беру саласында электронды оқулықтың пайдаланылуы мен қажеттілігі күн сайын артып барады. Осы орайда «Smart оқыту жүйесі қандай нәтиже немесе мүмкіндік тудырады?» деген сұрақ туындайды. Нақ осы оқыту жүйесі қазіргі әлемнің мүмкіндіктері мен міндеттеріне сәйкес максималды білімнің жоғарғы деңгейін қамтамасыз етіп, жастардың, өскелең ұрпақтың тез өзгергіш қоғам жағдайына бейімделуіне, оқулықтан нақты белсенді әрекетке көшуге мүмкіндік береді. Smart оқыту мақсатқа және үздік нәтижеге талпынуды болжайды. Мақсатты дұрыс қоя білу – бұл жетістіктің жартысы.

Smart – мақсаты да осындай, әр әрпі, сөзі бір бағытты көрсетеді:

S – Self Directed (өзін-өзі оқытуға бағдарланған).

M – Motived – (белсенді танымдық іс-әрекетті негіздейді).

A – Adaptive – (білім беру субъектісіне бейімделген).

R – Resource Free – (білім беру ресурстарына еркін қолжетімділігі бар).

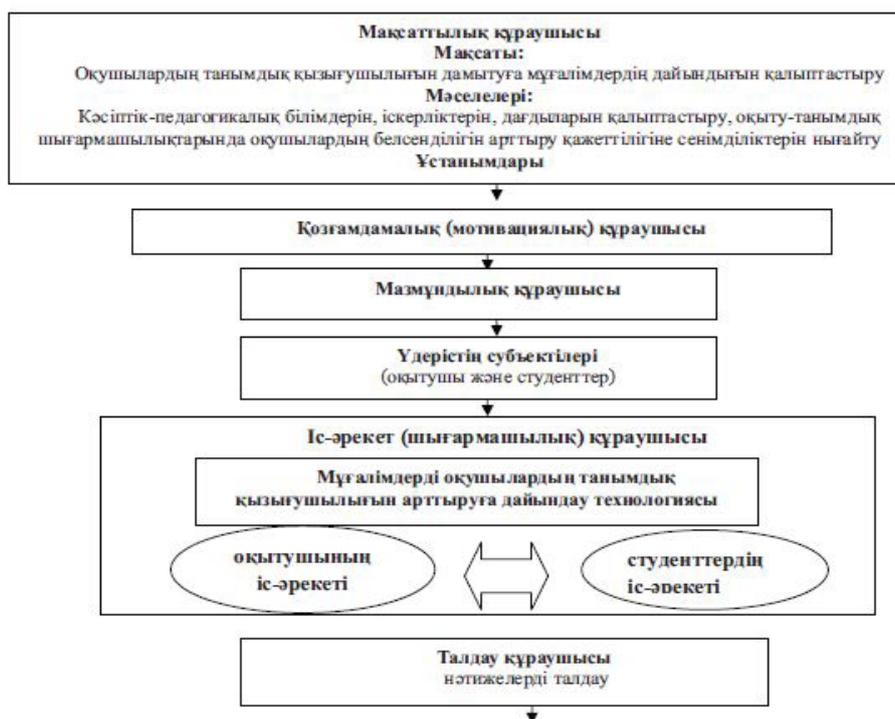
T – Technology Embedded – (технологиялармен қамтамасыз етіледі).

Педагогтің кәсіби даму жүйесі оның кәсіби өсуін жетілдіру, кәсіби деңгейін жүйелі және үздіксіз арттыру, бұл міндетте басты маңыздылық педагогтің кәсіби өзіндік түйсінуін дамытады. Бұл негізде **олардың кәсіби өзіндік дамуы құралдары және жолдарын анықтау қажеттілігі туындайды**. Педагогикалық ұжымда ізденіс және шығармашылық атмосфераны қалыптастыруға ықпал ететін білім беру мекемесінде **анықталған жағдайлар жасалғанда ғана педагогтің кәсіби дамуын көрсете алады**[3;86].

Педагогтің кәсіби өсуін стратегиялық басқару моделін іске асыру балаларды оқыту тәрбиелеудің жаңа әдіс-тәсілдері, **формаларын меңгеру, үздік педагогикалық тәжірибені практикаға ендіру және тарту, зерделеу, педагогикалық шеберлікті арттыру және теориялық білімді жетілдіру мәселесі бойынша педагогтерге практикалық көмек көрсетуді ұсынады**. Бұның ерекше мәнділігі педагогтердің кәсіби іс-әрекетін сүйемелдеудің педагогикалық-ұйымдастырушылық және теориялық негіздегі мәселелердің оң шешімін табуында деп ойлаймыз.

Кәсіби даму нәтижесінде педагог өзінің барлық оқу мен оқыту тәжірибесі барысында өз кәсіби дағдылары мен іскерліктерінің деңгейін және сапасын сақтауға мүмкіндік алатын үрдіске ие болдық. Бір рет қана **кәсіби маман болу мүмкін емес. Шынайы бейнедегі кәсіби маман үздіксіз білім алу, біліктілікті арттыру және тәжірибе жинақтау арқылы танылатынын білдік**. Кәсіби даму – бұл жүйелі беку, білім саласында жетілу және кеңею, тұлғалық сапалардың дамуы, жаңа кәсіби білімдер мен дағдыларды меңгеру арқылы өзінің барлық еңбек жолында белгілі міндеттерді шеше алады[4;47].

Модельдеуді ғылыми таным әдісі деп біліп және педагогикалық талдау жасай отырып, біз болашақ мұғалімдерді болашақ мамандармен танымдық қызығушылығын дамытуға дайындау моделін құрастырдық (1-сурет). Танымдық қызығушылығын дамытуға дайындаудың біз ұсынған моделі алты негізгі төмендегідей құраушылардан тұрады:

Сурет 1. Болашақ мамандармен танымдық қызығушылығын дамытуға дайындау моделі

Қорыта келгенде, білім сапасын көтеретін нақты механизмдер, ол – оқыту үдерісіне жаңа технологияларды кеңінен енгізу.

Қазіргі кезде Республикамызда білім берудің жаңа жүйесі жасалып, әлемдік білім беру кеңістігіне енуге бағыт алуда. Сондықтан әрбір педагог сапалы білім беру үшін сабақты үнемі қалыптасқан формада өткізуден көрі оқытудың жаңа технологиясын, жаңа әдіс-тәсілдерін және дәстүрлі емес сабақ түрлерін өткізу тиімді. Бұл бағытта білім берудің әртүрлілігі, нұсқадағы мазмұны, құрылымы, ғылымға және тәжірибеге негізделген жаңа идеялар, жаңа технологиялар бар. Сондықтан оқыту үрдісіндегі жаңа әдіс-тәсілдер оқу мазмұны мен оқушылардың жас ерекшеліктеріне қарай таңдап алудың маңызы зор.

Өз кезегінде Smart білім берудің мақсаты оқыту үрдісін электронды ортаға айналдыра отырып, білім беруді неғұрлым тиімдірек ете түсу. Жаңа әдістерді пайдалану – бүгінгі күннің талабы. Жаңаша форматта оқыту, жаңартылған технологиялар жас ұрпақтың танымдық, білімділік дағдыларын арттыруға бағытталған. Осындай озық технологияларды меңгеру мұғалімнің зияткерлік, кәсіптік, рухани, азаматтық келбетінің қалыптасуына игі әсер ететіні сөзсіз.

Берілген модельдегі құраушылардың жиынтығы жүйенің барлық белгілерімен қамтылған, яғни: үдерістің логикасымен, барлық бөліктерінің өзара байланыстылығымен, тұтастығымен.

ЖОО болашақ мұғалімдерді кәсіптік дайындау жан-жақты қамтылған жүйені көрсетеді, ол салыстырмалы жеке, бірақ бір-бірімен өзара байланысқан жүйелерден тұрады, яғни оның негізгі бағыттары: арнайы-теориялық, психология-педагогикалық, әдістемелік, практикалық, зерттеу және сабақтан тыс. Біз құрастырған модельдің әрбір құраушысы өзінің спецификалық мәселелерін орындайды.

Болашақ мамандарды өз мамандықтары бойынша терең және жан-жақты білімдермен қаруландыруға бағытталған. Психология-педагогикалық және әдістемелік дайындау болашақ мұғалімдерді педагогика және психологияның негізгі білімдерімен қаруландырады, мектептегі оқыту-тәрбиелеу жұмыстарының дайындығын қамтамасыз етіп, оқыту әдістемесімен таныстырады. Практикалық дайындау педагогикалық практика және оқу практикумы кезінде болашақ мұғалімдерде практикалық біліктіліктерді қалыптастыруға бағытталған. Болашақ мамандарды дайындау ғылыми зерттеулерге қатысуды көздейді, нақты жобаларды дайындау, олардың зерттеу жұмыстарына шығармашылықтарын арттыру, тиімді әдістерді іздеуге жол ашады. Болашақ мамандарды дайындау түрлі сабақтан тыс ұйымдардың түрлерінің көмегімен жүзеге асырылуы (экскурсиялар, жорықтар, акциялар, конференциялар, дебаттар, үйірмелік жұмыстар және т.б.), барлық педагогикалық біліктер мен дағдыларды қолдануға мүмкіндік береді[5;13].

Әдебиеттер:

1. Креативная педагогика. Методология, теория, практика. – Москва, 2010. Сын тұрғысынан ойлау арқылы оқушылардың шығармашылық қабілетін дамыту <http://www.bsh.kz/news/1316766022.html>.
2. Н.К.Дускалиев E-learning жүйесінде контентті жасақтау. //«Білім беру қызметкерлерінің кәсіби өсуі білім берудің жаңа сапасын қамтамасыз етудің шарты» тақырыбындағы білім беру қызметкерлерінің Бірінші Республикалық педагогикалық оқуларының облыстық кезеңінің материалдары, Орал қаласы, 2013.
3. «Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар» пәнінің оқу бағдарламасы (11 жылдық мектептердің білім беру мазмұнын жаңарту аясында) (1-5-сыныптар). – Астана, 2014.
4. С.Т.Мұхаметжанова, Ж.Ә.Жартынова Интерактивті жабдықтармен жұмыс жасаудың әдіс-тәсілдері. Алматы, 2008.

Құдайбергенова Ж.С.
Абай атындағы Қазақ Ұлттық
педагогикалық университетінің магистранты,
Рысалдиева А.Е.
PhD докторы,
Қазақ-Америка университеті

ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА СТУДЕНТТЕРДІҢ РУХАНИ-АДАМГЕРШІЛІК ДАМУЫ

Рухани және адамгершілік құндылықтар тұлғаның басзистік сипаттамасы болып табылады.

Рухани-адамгершілік құндылықтар дегеніміз – адамның ішкі жан-дүниесінің даму жағдайын көрсететін, адамдық деңгейін ашатын, сипаттайтын оның тұрақтылығы мен жетілу деңгейін, қоғамдық мәнін айқындайтын жеке тұлғаның ішкі мәнді құрылымдық элементі болып табылады.

С.Э. Қыпшақбаеваның пікірінше, білім беру жүйесіндегі адамгершілік тәрбиесінің қазіргі кездегі жағдайына орай 2 түрлі сипатты белгілеуге болады:

- 1) адамгершілік тәрбиесінің мақсаты мен міндетін қайта қарастыру;
- 2) адамгершілік тәрбиесінің мазмұнын белгілеу және оны саналы меңгеруін қарастыру [1].

Рухани және адамгершілік құндылықтар нәтижесінде тұлғаның негізін құрайды.

Рухани тәрбие – адамның тумысынан пайда болып, ғұмыр бойына жалғасатын үздіксіз үрдісі. Қазақстанның білім беру жүйесінің басым бағыттарының бірі болып жастардың рухани-адамгершілік дамуы болып табылады.

Студенттің рухани-адамгершілік дамуы студенттің тұлғалық потенциалын кәсіби даярлау кезінде кешенді дамуы қамтамасыз етіледі. Шын мәнінде білімнің өзі жеке дара рухани-адамгершілік тәрбиенің жоғары деңгейіне кепілдік бермейді. Білім беру жүйесінде адамгершілік тәрбиенің басты критерийлері болып келесілер табылады: білім деңгейі және мораль нормасының орындалу қажеттілігіне сенім, тұлғаның моралдық қасиеттерінің қалыптасуы, өмірдің әр түрлі жағдайларында өзін-өзі ұстау дағдысы мен қабілеті. Жалпы алғанда, тұлғаның адамгершілік мәдениеті деңгейі ретінде анықтауға болады. Студент жастардың рухани-адамгершілігі дамуының ерекшелігіне білімнің ғылыми-кәсіби және рухани-адамгершілік мазмұнының интеграциялануы, қазіргі заманғы өмірдің өзекті мәселелері бойынша жүйелі рухани ағартушылық, рухани қауіпсіздік дағдысын дамыту және жастардың адамгершілік, кәсіби және өмірлік ұстанымдарын қалыптастыруға жәрдемдесу жатады.

Қазіргі ұрпақ тәрбиесіндегі басты мәселе орта арнаулы оқу орындарындағы студенттердің рухани дамыту, соның ішінде менің тоқталатыным кәсіптік білім беруде студенттердің имандылық тәрбиесін қалыптастыру.

Ата-ана өз баласын өнегелі сөзбен, жеке басының үлгісімен тәрбиелейді [2].

Қазақ отбасында тәрбие басы, біріншіден, әдептілікке үйретуді көздеген, әке-шеше баласына «әдепті бол» дегенді басты міндет етіп қойған.

Екіншіден, олар баланы қайырымды, иман жүзді, мейірімді болуға тәрбиелеген.

Үшіншіден, тіл алғыш, елгезек болуға баулыған.

Төртіншіден, адал, шыншыл болуға үйреткен.

Бесіншіден, өнегелі ұстаз бен көпті көрген қарияның сөзін тыңдап, ақпа құлақ болмай, құйма құлақ бол, дегенді, бойларына біртіндеп сіңіре берген.

Алтыншыдан, үлкенді, ата-ананы силап құрметтеуге үйретуді ең басты міндет етіп қойған.

Жетіншіден, кісі айыбын бетіне баспай, біреуге орынсыз тіл тигізбейтін әдепті азамат бол, әсіресе қаріп кісілердің табиғи кемдігін мұрны пұшық, көзі қисық т.б бетіне баспа деп үйреткен.

Сегізіншіден, ел қорғаған батыр бол, халық алдында қызмет ет, бар өнеріңді соған жұмса дегенді ерінбей, жалықпай айтып қоймай, жеке өнегелер арқылы көрсетіп отырған.

Қорытындылай келе, айтарымыз, жастардың рухани-адамгершілік дамуы ол тәрбиеден бастау алатынын айқындай отырып, ұлттық тәрбиеге келесідей анықтама беруге болады. Ол – тәрбиенің қайнар көзі. Оны әрбір ұстаз өз сабағында негізге ала отырып, мақсатын тәуелсіз еліміздің жас ұрпағын жаңа қоғамға лайықты етіп тәрбиелеуге, оның дүниетанымын, көзқарасын, ақыл-ойын қалыптастыруға, бар

күш-жігерін туған жері мен елі үшін жұмсауға үйретуге, туған тілін, мәдениетін, салт-дәстүрі мен дінін қадірлеуге баулуға бағдарлауы тиіс деп санаймыз.

Студенттің рухани-адамгершілік дамуына келесі факторлар тобы әсер етеді: табиғи (немесе биологиялық), әлеуметтік-мәдени, педагогикалық және рухани. Ортамен өзара әрекеттесуінде жастар қажетті рухани тәжірибе жинақтайды. Сондай-ақ, тұлғаның рухани-адамгершілік дамуына әлеуметтік жағдайлар, биологиялық факторлар, алайда осылардың ішінде маңызды орынды педагогикалық, тұлғаға бағытталған фактор алады.

ЖОО-ндағы студенттердің рухани-адамгершілік дамуына аудиториядан тыс шаралар маңызды рөл атқарады. Оларға конкурстар (жыл студенті немесе студенттік тобы, жатақханадағы ең таза бөлме және т.б.) ардагерлермен кездесу, көңілді тапқырлар клубы, балалар үйіне бару тағы сол сияқтылар жатады.

Демек, жастардың рухани-адамгершілік дамуының студенттің өзіне ол өмірдегі әлеуметтік мәселелерге бетпе бет кездескен жағдайда өзекті бола бастайды.

Өкінішке орай, бүгінгі таңда В.И. Масловтың пайымдауынша, білім беру мекемелері тұлғаны артық рационализациялау және интеллектуализациялауға әкеп соғатын білім беруге көбірек бағытталған, ол өз кезегінде нәтижесі тұлғаны рухани-адамгершілік құлдырауына апаратын эстетикалық циклдегі пәндердің рөлін азайтуға және оқу жоспарынан ысырып тастауға дейін әкеп соғады [3].

Демек, әлеуметтік-экономикалық және ғылыми-техникалық даму қарқындаған сайын адамдардың, әсіресе жастардың рухани-адамгершілік дамуын да естен шығармаған абзал.

Жоғары оқу орындарында тәрбиелеу және бос уақытын өткізу қызметінің орталықтары құрылуда, студенттің өзін-өзі басқару қызметі және студенттер арасындағы патриоттық жұмыс жандануда. Жоғары оқу орындарында тәрбие қызметін басқаруда тәрбиені ұйымдастыруды және оның мазмұнын қамтамасыз ететін жетекшілерді бекітетін Ғылым Кеңесі негізгі рөл атқарады. Тәрбие жұмысын басқаруды тәрбие жұмысы жөніндегі проректор жүргізеді. Тәрбие жұмысын күнделікті жүзеге асыру академиялық топтардың кураторларына жүктелген. Жұмыс мазмұны мен тәрбие процесін басқарудың аталған барлық субъектілерінің функциялары жоғары оқу орындарының жалпы ережелерінде айқындалады.

Эксперимент режимінде 4 ұлттық жоғары оқу орнында (әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, ҚазҰАУ, Абай атындағы ҚазҰПУ, Л.Гумилев атындағы ЕҰУ) жоғары оқу орындарының Даму стратегиясы, сондай-ақ оларды іске асыру жоспарлары әзірленген. Аталған құжаттар шеңберінде тәрбие жұмысы жөніндегі іс-шаралар қарастырылған және іске асыру индикаторлары мен көрсеткіштері анықталған [4].

Тәрбие жұмысы – үнемі жетілдіруді талап ететін процесс. Отбасының әлеуметтік институтының тәрбиелік рөлінің әлсіреуі, салауатты өмір салты дағдыларының жеткіліксіз қалыптасуы, тұлғаның қалыптасуына бұқаралық ақпарат құралдарының жағымсыз әсері, педагогтердің қазіргі заманғы тәрбие технологияларын жеткіліксіз меңгеруі, қызығушылығы бойынша балалар мен жастар бірлестіктері желісінің (клубтар, үйірмелер, секциялар және т.б.) шектеулілігі және олардың қызметімен жеткіліксіз қамтылу нәтижесі құқықбұзушылық пен суицид санының азаймауы, темекі шегуге және алкогольизмге ерте араласу сияқты жағымсыз салдарға әкеледі. Одан басқа, әртүрлі деструктивті діни ағымдардың негізгі мақсатты аудиториясы жастар болып табылады.

Көп жағдайда жас адам бір мекемеден басқа мекемеге ауысқан кезде балалық-ересектік-жас кезеңдегі тәрбие сәттерінің бірізділігі мен келісілгендігі байқала бермейді, өйткені әрбір білім беру мекемесі өз тәрбие жүйесін өз бейіні мен қызметінің бағытына сәйкес құрады.

Келешегіміздің діңгегі білімді де тәрбиелі жастар. Сондықтан тәрбие мәселесін білім беру жолында нақтылап өз деңгейінде қоя біліп, басты назарда ұстайық!

Әдебиеттер:

1. Қыпшақбаева С.Ә. Оқушыларды адамгершілік қасиеттерін өзіндік қалыптастыруға баулу // *Культура, образование и наука во благо общества: Мат. II межд. Науч.-практ. конф.* (22 декабря 2015 г.) – Алматы: Университет «Туран», 2015. С.164-167.
2. Жайлибаева Қ.М. Рухани-адамгершілік және жалпыадамзаттық құндылықтарды тәрбиелеу // *Академик Зұлқарнай Алдамжар атындағы Қостанай әлеуметтік-техникалық университеті ғылыми хабаршысы.* – Қостанай, – 2011.
3. Малов В.И. Роль образования в современном мире // <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-obrazovaniya-v-sovremennom-mire/viewer> 25.11.2020.
4. Барлық білім беру ұйымдарында оқыту процесінің тәрбиелік құрамдасын күшейту жөніндегі үлгілік кешенді жоспарды бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 29 маусымдағы № 873 Қаулысы // <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1200000873> 25.11.2020.

Сайрасан А.,
магистрант кафедры «Филология»,
Мухтарханова А.М.,
к.п.н., доцент
Евразийский Национальный университет им. Л.Н.Гумилева.

ФОРМИРОВАНИЕ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ ПРИ ОБУЧЕНИИ АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ НА ОСНОВЕ РАССКАЗОВ

Аннотация

В данной статье рассматриваются способы формирования коммуникативной компетенции в рамках высшего профессионального образования. Приведены примеры по формированию коммуникативной компетенции, среди них по формированию гомогенных групп, языковой компетенции, внедрение коммуникативного метода и проектная работа.

Ключевые слова: *английский язык, проектная работа, коммуникация, обучение.*

Annotation

This article examines the ways of forming communicative competence in the framework of higher professional education. Examples are given on the formation of communicative competence, among them on the formation of homogeneous groups, language competence, the introduction of the communicative method and project work.

Key words: *english, project work, communication, training.*

Андамна

Мақалада жоғары кәсіби білім беру шеңберінде коммуникативті құзыреттілікті қалыптастыру жолдары қарастырылған. Мысалдар коммуникативті құзыреттілікті қалыптастыруда, оның ішінде біртектес топтарды құруда, лингвистикалық құзыреттілікте, коммуникативті әдіс пен жобалық жұмысты енгізуде келтірілген.

Тірек сөздер: *ағылшын тілі, жобалық жұмыс, коммуникация, оқыту.*

Актуальность данной темы определяется тем, что современные запросы предъявляют особые требования к готовности обучающихся к жизни – давать им не столько знаний, сколько способов их освоить. При познании определенным объемом знаний требуется смена педагогических приоритетов в обучении. Проблеме использования рассказов и определения их места в процессе обучения английскому языку посвящено достаточное количество зарубежных и отечественных работ.

Например, английский методист Клемент Лэррой подчеркивает важность использования рассказов на уроках иностранногоанглийского языка, указывая на то, что такое использование является образовательным подходом к преподаванию языка. В частности, Лэррой считает, что доказательства этого утверждения могут быть подтверждены следующим фактом: «in all cultures singing songs and rhymes along with telling folktales – has always been one of the most widespread ways for children to learn» (... во всех культурах самые популярные методы обучения – это пение песен, стишков, сказок и рассказов).

Английский методист считает, что одна из проблем, с которыми сталкиваются учащиеся при овладении иностранным языком, – это проблема барьера страха. Только тогда, когда этот барьер разрушен, преодолен, происходит успешное овладение языком «. Я бы даже сказала, что коммуникативные и генеративные навыки, которые так важны в изучении языка, имеют гораздо больше шансов быть задействованными. и лучше развиваться, когда снимается груз тревожности (я бы сказала, что даже мнение, что коммуникативные навыки, которые являются фундаментальными в изучении языка, развиваются лучше всего, когда проблема барьера страха решена) [1].

Рассказы могут помочь развить восприятие речи на слух, облегчить овладение произношением и структурой, отработать функции, познакомить с лексикой, узнать о культуре и отработать коммуникативные выражения. Они также могут быть отправной точкой для обсуждений, письменных заявлений и всех видов проектной работы. «(... могут помочь улучшить восприятие речи на слух, произношение,

словарный запас, культуру и общение). Их также можно использовать для обсуждения, написания заданий и всех видов проектной работы [2].

По словам Шейлы Уорд, которая обсуждает в своей статье использование английских народных песен (и мы добавляем рассказы), объективные преимущества использования песен и рассказов на уроках иностранного языка можно сформулировать следующим образом:

- 1) и песни, и рассказы никогда не устаревают;
- 2) содержат образцы художественных традиций;
- 3) в них можно найти большой выбор нескольких актуальных тем: любовь и брак, жизнь и смерть

и т. д.

Специальных книг, посвященных использованию рассказов в обучении иностранному языку, не так много. Например, монография Д. Моргана и М. Ринволакри посвящена проблеме использования рассказа в обучении аудированию, чтению и разговорной речи. В монографии Лейлы Берг даются советы о том, как рассказывать и драматизировать рассказы, а также предлагается ряд рассказов и сказок для чтения [3].

Несмотря на небольшое количество работ по этой проблеме, существует тенденция использовать рассказы во всех видах речевой деятельности.

Для нашей казахстанской техники характерно стремление использовать рассказы только при чтении, чаще всего дома или индивидуально [4].

Так, в учебниках по английскому языку: «Happy English» и др. – «Mrs Piggle – Wiggle», «The Timberatoes» и др.; и – «Rumpelstiltskin», «Gingerbread Man»; «The frog and two ducks» и др., также можно встретить ряд рассказов, предлагаемых для чтения.

Итак, если мы говорим о роли рассказов на уроках английского языка, мы можем сделать следующие выводы:

- 1) рассказ снимает барьер страха перед изучаемым языком;
- 2) рассказ, как и музыка, играет большую роль в обучении.
- 3) рассказ никогда не стареет;
- 4) отвечает интересам детей этого возраста;
- 5) В рассказах самые разные жизненные темы.

Несмотря на широкое использование рассказов в учебном процессе при обучении иностранным языкам, методическая работа с рассказом ограничивается в основном вопросами по тексту, о содержании прочитанного, серией заданий, направленных на усвоение грамматических конструкций на основе текста рассказа [5].

Несомненным плюсом использования рассказов при изучении английского языка является то, что рассказ – прекрасное средство обучения всем видам речевой деятельности: средством обучения пониманию (смысловой переработки информации) в процессе зрительной и слуховой рецепции. Помимо обучения устной и письменной речи.

Самое сложное – понять рассказ на смысловом (оценочном) уровне.

Существуют навыки, которые помогают учащимся понять специфику жанра рассказа и влияют на понимание контекстных и подтекстовых типов информации в тексте.

Это следующие навыки:

- умение понимать метафоричность рассказа, его иносказательность;
- умение понять национальную самобытность английской сказки;
- умение интерпретировать, то есть понимать подтекст, смысловое содержание чтения и самостоятельно формировать отношение к чтению [6].

Приступая к развитию этих навыков в ходе экспериментального обучения, предполагается, что у учащихся есть опыт чтения рассказов на их родном языке. Программа дошкольного и начального образования в средней школе предусматривает широкое знакомство с рассказами на родном языке. Рассказы служат материалом для развития речи, для формирования процедурной стороны чтения и для знакомства с рассказами как литературным жанром. Все это послужило основой для переноса сформированных навыков чтения рассказов на иностранном языке. Как известно, «использование опыта чтения рассматривается в современной методике как один из важнейших принципов обучения» [7].

Одна из главных черт рассказа как литературного жанра – его метафора. Иными словами, его аллегория, когда также общечеловеческие ценности, такие как дружба, любовь, справедливость, честность и т. д., раскрываются не прямо, открыто, а косвенно, через особую форму повествования.

Способность понимать метафорическую природу рассказа проявляется в умении ее интерпретировать. Раскрытие уровня сформированности умения понимать метафорический характер рассказов у школьников возможно только путем анализа их ответов на вопрос: «О чем этот рассказ?»

Одна из задач современного учителя – не дать учащимся знания в готовом виде, а создать условия и сформировать устойчивую мотивацию для формирования набора навыков для самообучения. Роль иностранного языка как предметной области школьной программы заключается в формировании коммуникативной компетенции, то есть умения и желания осуществлять непосредственное общение на иностранном языке. Взаимодействие ученика и учителя предполагает способность учителя направлять и измерять предоставленную ученику независимость, что, в свою очередь, приводит к определению целей автономии его учебной и познавательной деятельности как основы развития и развития. индивидуальная тренировка.

Коммуникативная компетентность включает в себя знания основных понятий, описание, повествование, рассуждение, умения и навыки речевого общения в разных сферах и ситуациях общения.

Принцип коммуникативности предполагает изменение характера деятельности и учащихся, и учителя. Важное значение приобретает общение ученика и учителя, речевая активность обучаемых на уроке. В контакте с учащимися учитель сообщает им новую информацию, ученик, общаясь с учителем и друг с другом усваивают ее, овладевая речевой деятельностью.

Рассказ является ведущим звеном в изучении иностранного языка. При изучении иностранного языка часто используют этот способ для развития разговорного иностранного языка. Учащиеся могут рассказывать о различных объектах, событиях, произошедших в их жизни, сопровождать рассказом игровые и другие действия, таким образом развивая свою речь, а слушатель, в свою очередь развивает свой listening.

Сегодня каждый человек и государство в целом заинтересованы в практическом овладении иностранным языком, обеспечении выхода на мировой рынок, приобщении к мировой культуре. Таким образом, приоритетной задачей становится коммуникативная компетентность [8].

Сегодня не принято понятие «технология обучения». С одной стороны, технология обучения – это комбинация методов и средств обработки, представления, изменения и представления учебной информации; с другой стороны, это наука о том, как учитель влияет на учеников в процессе обучения, используя необходимые технические или информативные средства. Педагогическая компетенция учителя заключается в выборе необходимого содержания, применении лучших методов и средств обучения в соответствии с программой и установленными целями обучения [9].

Рассматриваемая нами тема очень многогранна и разнообразна.

Роль коммуникации как среды развития для каждого человека очень важна. Индивидуальное образование развивается и растет по мере взаимодействия индивида с языками сообщества. Чем разнообразнее и шире человек относится к языковой культуре, тем богаче перспективы индивидуального образования. Школы и университеты уже давно играют важную роль в налаживании этих связей.

В отличие от отдельных навыков или навыков, которые вы можете тренировать самостоятельно, развитие компетенций требует одновременного рассмотрения всего набора способностей и навыков.

Так, в настоящее время существует множество методов, а также информационных и коммуникативных инструментов для формирования коммуникативной компетенции английского языка, обучение английскому языку на основе рассказов имеет очень важную роль в обучении. Однако овладение английским языком как средством общения вне среды, в которой на нем говорят, также требует создания воображаемых ситуаций, подготовки забавных заданий, которые могут пробудить интерес ученика к теме урока, и стимулировать общение на английском языке. А это требует от учителя знаний, умений, опыта, творчества и трудолюбия, его педагогических навыков.

Литература:

1. Агеева А.В. Формирование коммуникативной компетенции студентов. / Новая наука: опыт, традиции, инновации: Международное научное периодическое издание по итогам Международной научно-практической конференции (24 октября 2015 г, г. Стерлитамак). /в 2 ч. Ч.1 – Стерлитамак: РИЦ АМИ, 2015. – 250 с.
2. Андреев В.И. Педагогика: учебный курс для творческого саморазвития. – Казань: Центр инновационных технологий, 2000. – С. 124.
3. Выготский Л.С. Развитие высших психических функций. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1960. – С. 55
4. Биболетова М.З., Грачева Н.П., Соколова Е.Н., Трубанева Н.Н. Примерные программы среднего общего образования. Иностранные языки. – М.: Просвещение, 2005. 59 с.

5. Емельянов, Ю.Н. Активное социально-психологическое обучение: монография / Ю.Н. Емельянов. – Л.: Изд-во Ленингр. Ун-та, 1985. – 166 с.
6. Комаровой Ю.А., Ларионовой И.В. и др. Рабочая программа к учебникам — Английский язык 5-6 классы / авт.-сост. И.В. Ларионова. – М.: ООО «Русское слово- учебник», 2012. – 56 с.
7. Рогова Г.В., Рабинович Ф.М., Сахарова Т.Е. Методика обучения иностранным языкам в средней школе
8. Комарова Ю.А. Книга для учителя к учебнику Ю.А. Комаровой, И.В. Ларионовой, К.Макбет «Английский язык» для 6 класса общеобразовательных организаций / Ю.А. Комарова, И.В. Ларионова, К.Билсборо, С.Билсборо. – 5-е изд. – М.: ООО «Русское слово- учебник», 2016. – 136 с.
9. Комарова Ю.А., Ларионова И.В., Макбет К. Английский язык: учебник для 6 класса общеобразовательных организаций / Под ред. Александрова О.В – 5-е изд.- М.: ООО «Русское слово- учебник»: Макмиллан, 2017. – 168 с.

Тугаева Д.Б.
магистрант
Дукембай Г.Н.
доцент,

Евразийский национальный университет
им. Л.Н.Гумилева,
г. Нур-Султан, Казахстан

IMPLEMENTING THE TECHNOLOGY OF USING BLENDED LEARNING IN FLT

Abstract. This article mainly demonstrates the effectiveness of the technology of using blended learning in FLT, as well as determines the main directions of the methodology. Moreover, this scientific article involves necessary tools and the way in which they can be adopted in diverse learning practices, including the effect of the method on four primary skills of the pupils, namely: reading, writing, speaking and listening. Presently, technological prosperity suggests unique opportunities for educators to assimilate online materials into long-established classrooms, transforming intellectual exchange process into more thought-provoking and purposeful one.

As a result, the authors of the article suggest that pupils could utilize their self-determination in language mastering: they can truly integrate into expressive environment of different cultures and features of the targeted language.

Key words: Blended learning technologies, foreign language teaching, web tools, methods.

Content

Introduction.....	1
1 Methods of the Investigation.....	2
2 Outcomes of the Investigation.....	3
3 Conclusion.....	5
References.....	6

Introduction

Blended learning is an educational technology, combining learning with face to face teacher's participation with online learning and elements of self-learning path, time, place and pace of learning, including the integration of learning experience. The process of guidance with an instructor is a crucial part of blended learning. The instructor illustrates to learners a model of thinking, self-behavior and ways of building relationships [1].

As an outcome of the application of blended learning, the educator frees up time for creativity, energetic lessons and self-analysis. Moreover, the pupils develop long-term subject and personal competences [2].

First, the implementation of digital educational resources is a basic and essential component of blended learning. They have several characteristics from electronic media, which differentiate them from traditional printing publications and supplies them with some important advantages [3].

Due to the mentioned benefits of digital resources, completely new didactic characteristics are needed:

- A range of styles of presentation of educational knowledge;
- Diversity and changeability;
- Interactivity;
- Adaptability and flexibility [4].

Traditional features, such as scientific character, structure and systematic presentation of scholar knowledge can be continued with digital academic resources and web services:

- Learning management systems (such as LMS, Moodle, Edmodo)
- Digital collections of learning objects (for instance, test designer 1C)
- Tools for communication and feedback (Skype, Google-chat, Vebinar.ru are great examples)
- Tools for collaboration (for instance, Word Online, Google Docs)
- Tools for creating communities (various social networks, such as Facebook, VKontakte)
- Educational activity planning tools (electronic journals and organizers are major examples) [5].

The implementation of blended learning technology places high requirements on educators, such as:

- High competence of ICT (Information and Communication Technology), experienced command of different electronic tools; including social network, communication services, online collaboration, research management systems;

- The capacity to create one’s own pedagogical content, since existing data resources do not necessarily meet the requirement of modern highly competitive environment;

- The capacity to distinguish the academic process, considering the features of each pupil [6].

As a consequence of the research of blended learning, it can be assured to highlight the following profits, bounded with the features of the use of digital learning resources:

- Boundless approach to educational and other types of data posted on electronic media and in the online setting (including in the format of web courses); in blended learning, the educator discontinues to be the only source of knowledge, moreover, the diversity of data received by the learner gives opportunity for him to form different skills in dealing with them;

- The capacity to adjust the content and technology of teaching, allowing fulfilling the educational requires of almost each pupil.

- The clarity and comprehension of the evaluation system, particularly while the mark is given on the basis of electronic tasks with automatized check, and the educator’s subjective view does not affect the evaluation;

- The capacity to trace the educational process with different functionalities [7].

In conclusion, the structure of blended learning varies, as there are multiple ways and forms of managing blended learning. The Clayton Christensen Institute has distributed more than 40 blended learning models, even though not all of them are evenly beneficial. Consequently, in the most advantageous models there is presence of personalization, the development of individual commitment for their own growth, the transition of each pupil to receive new knowledge only after the mastering of the previous material was confirmed. On this account, collective practice-oriented project works have a major influence in mixed learning [8].

Methods

The essential objective of our research is to fully demonstrate the strengths of implementing Blended Learning in educating English and to confirm its benefits on four major abilities of speech by experimental outcome. The survey group composes of second year Bachelor degree pupils from Eurasian Humanitarian Institute, Nur-Sultan. The participators were chosen by suitable testing evaluation method. The members of this research were separated into two groups. Each of the groups was taught in different teaching technique, that is, for the investigational group, blended method was implemented while for the monitoring group, an established teaching technique was utilized. The collective amount of pupils was 15 in each group. The content of the English language information was inspected, and the learning objectives were distinguished. The accomplishment assessment was demonstrated to both groups in accordance with English language program and methodology of teaching. In the investigational group, pupils were enlightened about Blended Learning and they were instructed how to utilize web learning.

With an aim to evaluate both the level of the pupils and their advancement, they were handed assignments at the beginning and the end of the study. The assignments involved 4 components related to each capacity elements from their program books. The primary assignment was handed as pre-evaluation to the members. With a purpose to realize the pupils’ abilities in 4 major components knowledge, a post-evaluation of skills advancement was produced. This assignment comprised identical content but contrasting elements

Outcomes

Table – 1

Pre-evaluation outcomes

	Reading segment outcomes %	Speaking segment outcomes %	Writing segment outcomes %	Listening segment outcomes %
1. Investigational group	41/100	55/100	44/100	50/100
2. Monitoring group	44/100	50/100	40/100	52/100

Considering the pre-evaluation outcomes, which can be observed from “table – 1”, the pupils in the investigational and monitoring groupings were not perceived remarkably contrasting between counts and are equivalent to the extent with no visible contrast in the pre-evaluation, with the lowest 2% of gap in listening segment, and the biggest 5% of gap in speaking segment.

Table – 2

Post-evaluation outcomes

	Reading segment outcomes %	Speaking segment outcomes %	Writing segment outcomes %	Listening segment outcomes %
1. Investigational group	71/100	73/100	68/100	72/100
2. Monitoring group	52/100	59/100	48/100	62/100

As it can be noticed from the “table – 2” there is a considerable contrast between post-evaluation accomplishment totals of pupils in the investigational grouping and the monitoring grouping of pupils. In accordance with the examination of the “table – 2”, it can be mentioned that two separate educational techniques resulted in distinction in outcomes of two groupings of pupils, and that Blended Learning contributes to higher mastery of 4 skills from learning action.

In accordance with the outcomes of the practical research work and considerations mentioned above, it can be easily noticed that the realization of Blended Learning is able to advance the language competence of the pupils. During the practical research work, pupils from the investigational group were guided using various educational platforms and software applications as additional material sources to the traditionally established face-to-face lecture instructions. After completing diverse interactive assignments, group activities and individual works, the pupils were supplied with the educator’s profound feedback through the online applications, which were in use during the experiment.

After finishing the experimental practice work, the pupils shared with benefits and drawbacks of the Blended Learning from their points of view. Some of the features as encouragement for speaking, challenging modern techniques, group debates, discussions, interactive games and problem-solving tasks can be considered as one of the benefits. Furthermore, the real-life communication and practical language use was benefiting the other abilities as well, such as listening, reading and writing. Speaking about the drawbacks of the blended technique, the pupils mentioned the less effectiveness in times when it requires more time to finish every chapter, due to each pupil’s individual speed of acquiring knowledge. This situation can be explained with the fact, that each pupil has his unique characteristics and abilities in the process of understanding new information. Some pupils required more time to perceive the language by listening to the conversation, while presenting useful skill during oral presentations.

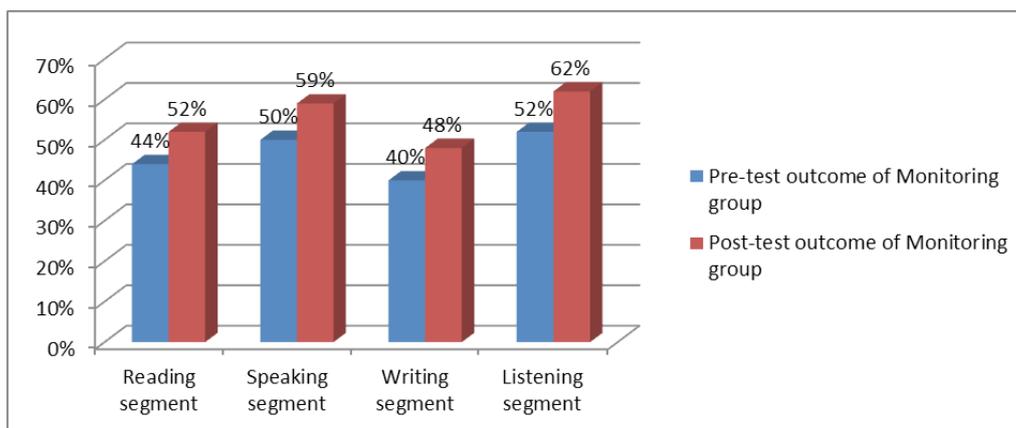

Diagram-1. Pre-test/Post-test outcome of Investigational group

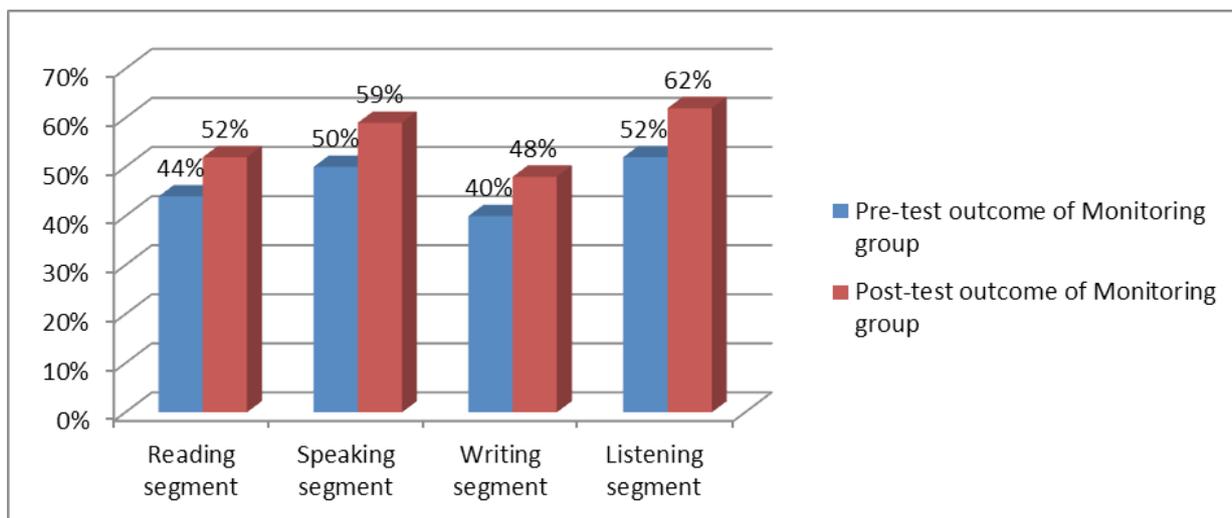

Diagram-2. Pre-test/Post-test outcome of Monitoring group

As it is clearly illustrated in the diagram-1 and diagram-2 above, the percentage of the pupils' outcomes rise among the investigational group altered from 18% in speaking segment, to the rise of writing segment outcome in 24%. Simultaneously, there was a smaller increase in all segments from the Monitoring group, with 8% rise in Writing and Reading segments, and 10% in Listening segment.

Consequently, the implementation of the Blended Learning and web-based tasks in particular, is highly required in order to advance learners' language capabilities. Taking into consideration everything mentioned above, it becomes clear that Blended Learning should be used as an alternative technique or activities in English classrooms instead of traditionally established system.

Table-3

Implementation progress of the research comprised of a 2-week period

Strengths of using blended learning in FLT	Model of implementation	Obstacles which may appear
It raises the amount of time pupils are actively interested in learning as well the educator's capacity to guide each pupil on personal path.	Educator-led station	Difficulty with ensuring an interactive class
It enables educators to speedily and successfully get involved	Content based station	Lack of web platforms for implementing Blended Learning in the current educational resources of KZ
It ensures more time throughout the day for responsiveness which is adequate for each pupil.	Collaborative work station	No major obstacles appeared

In the table-3 beyond, there are demonstrated major benefits, and process of implementing it with some difficulties which may occur during the shift. The process of education was constructed due to the lesson plan, pupils' studying speed, settled time, practices, technological equipment of classrooms and availability of gadgets among the pupils. Throughout the experimentation, there were selected a mix of station rotation and flipped classroom.

Conclusion

In accordance with the post-research results, there were principal differences between the two groups. This can be explained due to the fact that the pupils from the investigational group were taught grammatical and functional rules more profoundly and practically, in comparison with the established manner of providing the information. As a consequence, these pupils had a more thorough experience while doing practical and communicative assignments. In comparison with the fact that the investigational group rose in reading comprehension by 30%, from 41% to 71%; the reading outcomes of the monitoring group improved only

by 8%, rising from 44% to 52% respectively. The outcomes of both groups demonstrated that there were considerable advancements in pupils' reading capabilities after being taught according to the blended learning technique.

To summarize, our research work illustrated that the implementation of Blended Learning in teaching foreign language had a positive impact on the four main skills; namely reading, writing, listening and speaking. Moreover, the blended technology had a beneficial effect in pupils' motivation to acquire new knowledge, desire to cooperate with each other and willingness to be actively engaged during both group works and individual assignments.

References:

1. Джарасова Г.С., Салтанова Г.А. Внедрение технологий смешанного инициативного обучения в учебный процесс // Вестник ЗКГУ. – 2017. – №65. – С. 2.
2. Касенова А.С. Методика смешанного обучения направлена на формирование профессиональных коммуникативных качеств обучающегося // Информационные технологии в образовании, науке и производстве: материалы докладов VI Международной научно-технической интернет конференции, 2018. – С. 1 – материалы конференций
3. Яворский В.В., Сергеева А.О., Кочеткова Л.И. Смешанное обучение как основное направление развития дистанционных образовательных технологий // Вестник КЕУ. – 2013. – №29. – С.152-153.
4. Ахметова М.К. Смешанное обучение для студентов второго высшего образования // журнал Знание. – 2016. – №3-4 (32). – С.8-12.
5. Утепова Д.С., Нурбекова Ж.К. Проблемно-ориентированное обучение в рамках реализации смешанного обучения // Материалы докладов Международной научно-практической конференции. – Кемерово: Современные научно-практические достижения, 2015. – С.147-152 – материалы конференций
6. Усипашим С.Б., Ниязова А.Е. Blended learning in modern educational process: necessity and opportunities // Вестник КазНУ – 2019. – №2 (59). – С. 120-125.
7. Султангалиева А.А. Модель смешанного обучения английскому языку студентов неязыковых вузов // Материалы докладов Международной заочной научно-практической конференции посвященной 70-летию профессора А.Е.Бусыгина. – Саратов: Детерминация научного познания и общественной практики, 2017. – С.269-277 – материалы конференций
8. Такижбаева Н.З., Асырбеков Х. Программа “Цифровой Казахстан” и смешанное обучение: взаимосвязь и взаимозависимость // Вестник КазНПУ – 2017. – №4. – С. 152-155.

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

В настоящее время в Казахстане формируется собственная национальная модель образования. Этот процесс сопровождается сменой парадигмы знания. Старое содержание образования заменяется новым. Оно направлено на формирование личности как субъекта учебной деятельности, как развивающейся личности, которая самореализуется, стремится к самовыражению и самореализации. Новая парадигма образования ставит на первое место не знания, навыки и умения человека, а его личность, развитие через получение образования. Прозрачность образования и профессиональная конкуренция в современном пространстве требует срочных изменений в системе высшего образования.

В концепции государственного стандарта высшего образования Республики Казахстан указывается: новые социальные порядки нашего общества, установленные в виде требований к уровню подготовки выпускников вузов, в свою очередь предусматривают изменение учебных программ и внедрение новых технологий обучения, направленных на повышение качества образования [1]. Потому что современному обществу нужны образованные, нравственные, предприимчивые люди, которые способны анализировать свои действия, самостоятельно принимать решения, прогнозируя их возможные последствия, отличаться мобильностью, способны к сотрудничеству и обладают чувством ответственности за судьбу страны, ее социально-экономическое процветание. Главная задача, стоящая перед высшими учебными заведениями – обеспечивать развитие потенциала будущих специалистов для созидательной, творческой деятельности.

Педагогические технологии – проект педагогической системы, осуществляемой на практике, которая представляет собой упорядоченную деятельность педагога, предусматривающую ответные действия учащихся. Определение с точки зрения сущности процесса обучения – «технология обучения есть дидактическая конструкция информационного управления учебно-познавательной деятельностью учащихся, отражающая закономерности учебного познания» [94, с. 14-15].

Сегодня инновационные технологии используются для повышения качества образования. Инновационные технологии – это набор методов и средств, поддерживающих этапы реализации нововведения, обеспечивающих инновационную деятельность. Благодаря использованию инновационных технологий обучения учитель предпочитает взаимодействовать со студентами, что значительно повышает мотивацию студентов к обучению [2].

Инновационные технологии, в свою очередь, связаны с интеграционными технологиями. Это дидактические системы, обеспечивающие интеграцию разнопредметных знаний и умений, различных видов деятельности на уровне интегрированных курсов, учебных тем, учебных проблем, уроков, учебных дней и других форм организации обучения. Интеграция мирового образовательного пространства – это процесс конвергенции мировой образовательной системы с целью создания единого образовательного пространства. Для этого характерно то, что сегодня университеты страны выходят в мировое образовательное пространство и перешли на кредитную систему. Карагандинский университет имени Е.А. Букедова внедрил кредитную систему обучения в 2008 году. Исходя из опыта прошлых лет, можно сказать, что кредитная технология обучения показала продуктивность во многих аспектах образования.

Интеграция эквивалентна понятию суммирования, однако суммирование определяется как логический процесс перехода от индивидуального к общему, а интеграция характеризуется появлением нового качества. Об этом свидетельствует тот факт, что две отдельные дисциплины, ранее называвшиеся словообразованием и морфологией, были объединены, чтобы сформировать дисциплину словообразования и морфологии казахского языка. Несомненно, интеграционные технологии соединяют науки и создают между ними систему. Однако следует учитывать, что этот процесс также усложняет изучаемую дисциплину.

На мой взгляд, интеграционные технологии снижают возможность внедрения концентрированного обучения. Описание данной технологии представляет собой интерпретацию известных в педа-

гогической практике методов «погружения в предмет». Данные методы использовались в работах П. Блонского, Г. Ибрагимова, А. Тубельского, В. Шаталова, М. П. Щетинина и др. Концентрированное обучение – особая технология организации учебного процесса, при которой внимание преподавателей и студентов сосредоточивается на более глубоком изучении каждого предмета за счет объединения учебных часов в блоки и изучения данной учебной дисциплины в течение учебного дня, учебной недели [4]. Сочетание нескольких дисциплин затрудняет их освоение. Хотя и интегрированная технология позволяет изучать предмет комплексно и многогранно, при изучении содержащегося в нем материала в интерактивном режиме, концентрация студентов снижается. Поскольку несколько предметов объединены, задача состоит в том, чтобы освоить их за определенный промежуток времени. В результате студенты не успевают полностью усвоить знания, а начинают знакомиться с другим материалом. Поэтому, на мой взгляд, в высшем образовании, помимо технологии интеграции, необходимо использовать технологию концентрации.

Век информационной цивилизации требует перехода от компьютерной грамотности к информационной грамотности. При этом одно из приоритетных направлений процесса информатизации современного общества – информатизация образования, т.е. внедрение средств новых информационных технологий в систему образования. Основная задача информатизации учебного процесса – формирование информационной культуры личности. Технология информатизации полностью внедрена в КарУ им. Е.А. Букетова. Об этом свидетельствует электронная библиотечная система вуза – Ирбис. В электронной библиотеке представлены электронные версии книг, учебников, хранящихся в университетской библиотеке, научные статьи, авторефераты и диссертации, а так же аудиовизуальные и электронные документы.

Итак, технологии, используемые сегодня в высшем образовании, представляют собой комплекс методов, признанных лучшими в повышении качества образования и подготовки конкурентоспособных специалистов.

В педагогических технологиях содержание, методы и средства обучения находятся во взаимосвязи и взаимообусловленности. Источниками педагогической технологии являются достижения педагогической, психологической и социальных наук, передовой педагогический опыт, народная педагогика, все лучшее, что накоплено в отечественной и зарубежной педагогике прошлых лет. Сегодня можно сказать, что для студентов вузов созданы максимальные условия для развития своих знаний и умений и совершенствования творческих способностей. Однако любые знания и умения приобретаются в результате собственных усилий. Как сказал Конфуций, я слышу и забываю, я вижу – запоминаю, я делаю и понимаю. То, что человек узнает в результате своего опыта, навсегда останется в его памяти и станет прочной основой. Поэтому необходимо учитывать этот факт в высшем образовании и создавать больше возможностей для студентов для повышения своих знаний на практике.

Литература:

1. Концепция государственного стандарта высшего образования Республики Казахстан – Алматы, 1998 г.
2. Левина М.М. Технологии профессионального педагогического образования. – М.:Академия, 2001. – 272 с.
3. Образование и наука Энциклопедический словарь – Астана, 2008 г.
4. Левитес Д. Г.. – М. : Изд-во «Институт практической психологии»; Воронеж: НПО «МОДЭК», 1998. – 228 с.

Сағымбеков А.Н.
*филология факультетінің шетел тілдері
теориясы мен тәжірибесі кафедрасының магистранты*
Бейсенбаева Л.Ж.
*PhD доктор,
филология факультетінің шетел тілдері теориясы
мен тәжірибесі кафедрасының аға оқытушысы*
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

ШЕТЕЛ ТІЛІН ОҚЫТУДАҒЫ «ҰЛТТЫҚ ТАНЫМ» МӘСЕЛЕСІНЕ ТЕОРИЯЛЫҚ ШОЛУ

Аннотация

Бұл мақалада шетел тілдерін оқытудағы студенттердің «ұлттық танымын» қалыптастыру, дамыту және жетілдіру мәселелері бойынша отандық және шетелдік зерттеушілердің еңбектері салыстырмалы түрде қаралып, автордың тіл саясаты бойынша мемлекеттік бағдарламалар аясындағы ғылыми еңбек жоспары туралы баяндалады. Шетел тілдерінің «ұлттық танымға» кері әсері, ықтимал қауіп-қатері туралы сөз қозғалады. Келешекте шетел тілдері арқылы мәдениетімізді, тілімізді, ділімізді кеңінен насихаттаудың жолдарын іздеу қажеттігі төңірегінде тұжырым жасалынады.

Тірек сөздер: шетел тілдері, ұлттық таным, мемлекеттік бағдарлама, тіл саясаты.

Қазіргі таңда қозғалып отырған тақырыптың өзектілігі артып келеді. Негізінде «ұлттық таным» түсінігі әртүрлі қырынан зерттелген, атап айтқанда тарихи жобалар, әлеуметтік тұрғыдағы ғылыми жұмыстар және латын әліпбиіне көшуге байланысты пікірлермен тікелей сабақтас. 1991 жылы Қазақстан Республикасы өз Тәуелсіздігін жариялап, рухани жаңғыруға бағыт алғалы «ұлттық танымға» да ерекше көңіл бөлінуде.

Дегенмен, заман талабына сай дүниежүзілік жаһандану үрдісінің және мемлекетімізде үштілді орта қалыптастыру жоспарының әсерінен «ұлттық таным» тақырыбы жаңадан зерттелуі қажет. Елімізде үш тілді (мемлекеттік, орыс және ағылшын) меңгерген тұрғындардың үлесін (2014 жылға қарай – 10%, 2017 жылға қарай 17%, 2020 жылға қарай – 20%) ұлғайту көзделіп отыр [1]. Осы орайда «ұлттық танымымызды» жоғалтпай, жас ұрпақ санасында отансүйгіштік, Қазақстанның болашағына әрбір қазақстандықтың жауапкершілікпен қарау сезімін қалыптастыру шетел тілдері мұғалімдерінің де үлесіне түспек міндет.

Осы себептен әрбір шетел тілі мұғалімінің кезкелген шетел тілін үйренуге бағытталған жастардың қызығушылығының артуына үмітпен де, күдікпен де қарауы шарт. Яғни шетел тілін үйренетін әрбір азамат сол тілді ғана меңгеріп қоймай, сол тілде сөйлейтін ортаның мәдениеті, діні, ділі туралы ақпаратқа қол жеткізеді. Бұл ретте жат білім «ұлттық танымымызға» қарама-қайшы келуі ықтимал деген ұстаныммен қатар, кезкелген жағымды да тартымды жаңалықтарды, озық ой-пікірлерді өз «ұлттық танымымызбен» үйлестіре білуге мүмкіндік туындатқан дұрыс.

Сонымен қатар шетел тілдерін оқытуда шеттен келуі мүмкін қауіп-қатерге тосқауыл ғана болып, тиімді және ұтымды жақтарын сіңіріп қана қоймай, әрбір студенттің өз «ұлттық танымымызды», өз мәдениетімізді, өз тілімізді алыс-жақын шетелдерде және шетелдіктер алдында абыроймен, мақтанышпен насихаттай білуге мүмкіндік туындату қажет. Әрбір қазақстандықтың халқымыздың айнасы ретінде ерекше әсер қалдырып, тілімізге, мәдениетімізге, тарихымызға деген қызығушылықты арттыра білуіне жәрдемдесу біздің борышымыз.

Мысал ретінде қарастырсақ, 1947 жылы академик Қ. Сатпаев Англияға сапары барысында бұрынғы премьер-министр У.Черчилльдің «Барлық қазақтар сіз сияқты сұңғақ, батыр тұлғалы ма?» деген сұрағына, «Қазақтардың ішіндегі ең кішісі менмін, менің халқым менен де биік» деп жауап бергені белгілі.

Кезкелген ақпараттың көздеген мақсаты, дйттеген мүддесі бар екендігін ескерсек, жүйелі түрде жасалынған шетелдік оқу-әдістемелік баспалардың да түпкі төркіні өздері туралы жағымды көзқарас қалыптастыру, ықпал ету болып табылады. Бұл тәсілді тиімді пайдаланған дамыған елдер күннен күнге қарқынды үдетіп келеді. Олардың саналуан көрнекі оқулықтармен қызықтырып, өз саясаты, эконо-

микасы, мәдениеті, білімі мен ғылымы, демократиясы туралы аудио- және видеомәтіндерді жаһандық желілерде кеңінен таратып «жылтырақ бейне» қалыптастыруда тәжірибесі әрине мол. Осы әсердің салдарынан, жылтырыққа қызыққан, еліктегіш жастардың қатары көбеюде. Өз ұлтына жиіркене, менсінбей қарайтындар, білместік пен білім тапшылығынан кері ықпалдың әсерімен жүргендер де бар.

Жоғарыдағының негізінде, мақала авторы «ұлттық танымның» жан-жақты зерттелуіне аса назар аудару керектігіне тоқталады. Өкінішке орай, мақалада отандық мамандардың шетел тілдерін оқыту барысында «ұлттық танымның» мәселесі бойынша тақырыптың ашылып зерттелмеуі себебінен талдау жасауға мүмкіндік туындамады. Шетелдік әріптестердің ой-тұжырымдары, зерттеме қорытындылары мен пікірлері ұсынылатын болады.

Ресей кооперация университетінің гуманитарлық пәндер және шетел тілдері кафедрасының доценті, педагогика ғылымдарының докторы А.А.Колобкова ханымның пікірінше шетел тілдерін тілдік емес жоғарғы оқу орындарында оқыту барысында отансүйгіштікке, ұлттық бірегейлікке баулу маңызды болып табылады. Бұл түсініктерді ресейлік тілтанушы шетел тілдерін оқытуда студенттерді ынталандыру үшін қолдануға болатындығына сенімді [2].

Новосібір мемлекеттік педагогикалық университетінің ұстазы О.А.Вальгердің тұжырымына сәйкес, шетел тілдерін үйрену және мәдениетаралық біліктілікті қалыптастыру «ұлттық танымды» қалыптастыру және саяси жұмылдыру үрдістеріне кедергі жасамайды [3].

Британиялық Колумбия университетінің профессоры Б.Нортон зерттеулерінде ағылшын тілін екінші шетел тілі ретінде оқитын студенттермен ғылыми сауалнама жүргізіп, нәтижесінде «ұлттық танымның» әлеуметтік-мәдени тұрғыдан дамитындығын айтады [4].

Неміс зерттеушісі А. Виттенің көзқарасы бойынша, «ұлттық таным» басқа да құбылыстар сияқты ана тілмен және оның негізіндегі мәдениетпен тығыз байланыса отырып, шетел тілі мен оның мәдениетінің әсерінен түпкілікті өзгеріске сезімтал болып келеді, әлеуметтік құрылыстың балама тұжырымдамаларымен қақтығысуы мүмкін [5].

Қысқаша қорыта келе, автордың ұстанған көзқарасы бойынша шетел тілдерін оқытуда олардың «ұлттық танымға» етер ықпалы мен әсері тақырыбы ауқымды зерттеулерді қажет етеді. Бір мақала аясында нақты қорытынды жасау ерте және негізсіз. Сондықтан ғылыми талдаулар көлемін кеңейтіп, болашақта кешенді диссертациялық жұмыс барысында тәжірибелік дәлелдер келтірген дұрыс. Тәжірибелердің басты бағыттары ретінде шетелден келген контенттерді талдау, ұлттық танымға қайшылығы болу ықтималын зерттеу және өз аудиториямызға бейімдеу, тиімді әдістемелік құралдар тізімін бекіту, жиі кездесетін тұрақты лексикалық бірліктердің ана тіліміздегі баламасын табу, Отанымыз, халқымыз туралы жағымды және әсерлі стереотиптер қалыптастыру, негативті стереотиптердің бой көтеруіне жол бермеу, шетел тілдерінде елімізді, жерімізді, халқымызды, ұлтымызды, тілімізді, ділімізді насихаттайтын аудио-, видео- және баспа мәтіндер даярлау сияқты шаралар атқарылмақ.

Әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасы Президентінің 2011 жылғы 29 маусымдағы №110 Жарлығымен бекітілген «Қазақстан Республикасында тілдерді дамыту мен қолданудың 2011 – 2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы».
2. Педагогикалық журнал, 2019 жыл, 9 Т № 2В 269-276 б.
3. Шетел тілдерін оқытудың филологиясы мен әдіснамасындағы өзекті мәселелер 14, 124-129, 2020 жыл.
4. Norton, B. (2006). Бірегейлік шетелдік білім берудегі әлеуметтік-мәдени құрылым ретінде. Кедмен & К. О 'Реган (Eds.), TESOL in Context [Special Issue], 22-33.
5. Акта Германика, Африкадағы неміс зерттеулері, 1 басылым, том 35 2007 жыл.

ИНФОРМАЦИОННАЯ КУЛЬТУРА КАЗАХСТАНСКОЙ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ОБЩЕСТВА

Проблема формирования информационной культуры молодежи на современном этапе развития общества приобретает особую значимость. Информация справедливо воспринимается в качестве одного из важнейших социальных, политических и экономических ресурсов, а общество становится все более информационным. В условиях пандемии коронавируса и связанных с нею ограничений физических контактов людей, значение навыков работы с информационными потоками, умений использования традиционных и инновационных возможностей в сфере информации приобрело стратегическое значение. От человека сегодня требуется достаточно высокий уровень культуры обращения с информацией, наличие развитых навыков ее поиска, передачи, обработки и анализа, а также умение практического использования информационных ресурсов с целью обучения и решения профессиональных задач.

Трансформация общества определяется не только усложнением информационно-коммуникационных технологий и телекоммуникационных систем, но и формированием принципиально новой информационной сферы жизнедеятельности. Количество людей, вовлеченных в информационное поле, все более увеличивается, причем они выступают в качестве не только потребителей информации, но и производителей информационных услуг и ресурсов.

В данных условиях возникает глобальная проблема подготовки людей к новым условиям жизни и профессиональной деятельности в современной информационной среде, научить их автономно действовать в ней, результативно использовать ее потенциал и защищаться от отрицательных воздействий [1].

Вместе с тем, несмотря на очевидную важность развития информационной культуры, для современной молодежи зачастую затруднительно четко определить свои информационные потребности, отделить необходимое от навязываемого, что во многих случаях делает ее жертвой манипуляций и злоупотреблений. Соответственно, возникает потребность в научном анализе существующей информационной культуры казахстанской молодежи, определение позитивных и негативных сторон информационной культуры, выявление эффективных стратегий ее формирования, а также разработка практических рекомендаций по развитию молодежной информационной культуры.

Важным элементом логического анализа информационной культуры является рассмотрение данного понятия в системе категорий «культура», «актуальная культура» и «компьютерная культура». Содержание понятия «культура», очевидно шире содержания понятия «информационная культура». Культура в целом обеспечивает человеку возможность осуществлять социальное взаимодействие, интеракцию с другими людьми, тогда как информационная культура выступает в качестве условия, обеспечивающего это восприятие в определенных ситуациях. Информационная культура выступает в качестве части общей культуры, обеспечивая ряд ее характеристик. Основанием для развития информационной культуры является изменившая социальная ситуация, обусловившая потребность в непрерывном пополнении и обновлении знаний, получении и использовании новой информации. Общая и информационная культура включает нормы и ценности социокультурной системы, имея при этом различных носителей. Для общей культуры в качестве выступают общество в целом, социальная группа, личность. Информационная же представлена преимущественно на личностном уровне, вследствие чего в социологическом исследовании требуется рассмотрение личностной репрезентации ценностей, норм и навыков информационной культуры. Связь между информационной и общей культурой обеспечивает актуальная культура общества. Понятие актуальной культуры ограничивает ту часть общей культуры, которая реально функционирует в данном обществе или социальной группе в конкретно-исторический период [2]. При этом понятие «информационная культура» шире понятия «актуальная культура», поскольку оно содержит знания, полученные личностью не только о современной культуре, но и о культурах прошлого. Таким образом, общая культура выступает в качестве общей системы по отношению к информационной и актуальной культурам. Эти понятия можно соотнести между собой как общее, особенное и единичное.

Логические элементы понятия информационной культуры выявляются в сопоставлении с понятиями «культура обучения» и «компьютерная культура», которые пересекаются между собой как в содержательном, так и в смысловом отношении. Информационная культура оказывает непосредственное инструментальное влияние на деятельность в процессе обучения, воспитания, формирования профессиональных качеств. Под культурой обучения следует понимать способ и меру формирования, развития и реализации социальных и профессиональных качеств личности [3].

В содержательном плане соотношение понятий информационной культуры и культуры обучения достаточно противоречиво. С одной стороны, понятие культуры обучения более узкое, так как данный вид культуры локализован в рамках одного вида социальной деятельности. С другой стороны, культура обучения шире информационной, поскольку она содержит огромный запас институциональных знаний и ценностей. В этом смысле информационную культуру следует рассматривать в качестве одного из инструментов процесса обучения.

В плане соотношения информационной и компьютерной культуры, следует отметить, что компьютерная культура входит в структуру информационной культуры в качестве одного из важнейших ее элементов, обеспечивая организационные условия поиска, восприятия и овладения необходимой информацией. Повсеместное использование компьютерных технологий существенно влияет на формирование информационной культуры личности. Однако понятие «компьютерная культура» не тождественно понятию «информационной культуры», поскольку оно гораздо уже последнего в содержательном отношении.

Логический анализ понятия «информационная культура» позволил выделить его как самостоятельное понятие, выступающее частью культуры общества. Ее специфика заключается в инструментальной направленности, способствующей формированию как культуры в целом, так и ее отдельных видов, особенно культуры обучения и в дальнейшем профессиональной культуры.

Понятие «информационная культура» в социологической науке имеет множество интерпретаций. Некоторые авторы определяют информационную культуру посредством выделения ее прагматической сущности. В этом случае информационная культура определяется в качестве оптимального способа обращения со знаниями, информацией и предоставления их заинтересованному потребителю для решения теоретических и практических задач [4]. Другие исследователи указывают на такое качество информационной культуры, как способность и умение индивида хранить, получать, преобразовывать и передавать информацию. Информационная культура также связывается с развитием системы обучения, подготовки человека к эффективному использованию информационных средств и информации [5]. Зачастую под информационной культурой понимается «общественное явление интегративного характера, которое складывается из системы информационных представлений и деятельности» [6]; или же она рассматривается «как часть общей культуры, состоящая из сплава информационного мировоззрения, информационной грамотности и грамотности в области информационно-коммуникационных технологий» [7].

Указанные определения фиксируют связь информационной культуры с навыками поиска и использования информации, однако не учитывают аспектов, обусловленных социальным взаимодействием на основе полученной информации.

В этой связи ряд исследователей рассматривают понятие «информационная культура» в рамках деятельностного подхода. Указывая на информационную сущность творчества, В.А. Лозовой, И.Н. Пугина исследуют эту проблему через структуру интеллектуальной деятельности человека [8]; Е. С. Жариков [9], В.М. Лившиц, О.С. Разумовский анализируют данную проблему в непосредственной связи с оптимизацией творческой деятельности [10].

Значимость информационной культуры определяется ее социальными функциями. К ним относятся: гносеологическая – образование и самообразование личности; адаптационная – информационная культура представляет собой механизм эффективной аналитической адаптации человека к изменяющимся условиям современного общества; интегративная – развитие общих для определенной социальной группы ценностей, знаний и норм; регулятивная – формирование социально приемлемых форм социального взаимодействия в информационной сфере; коммуникативная – обеспечение эффективных способов социальной интеракции; профессионализирующая – содействие становлению и развитию профессиональной культуры; манипулятивная – воздействие на сознание личности с целью выработки определенного мировоззрения, отношения к социальной действительности.

В структуре информационной культуры условно выделяются следующие элементы: когнитивный (знания, умения и навыки получения и использования информации, ценности); поведенческий

(нормы и способы использования информации); институциональный (социальные институты, оказывающие влияние на формирование информационной культуры личности).

На когнитивном уровне информационной культуры информация носит ценностно обусловленный характер; в современной культуре знание и время его освоения зачастую становится более важным, чем денежный капитал [11]; Д. Белл под знанием понимает «совокупность организованных высказываний о фактах или идеях, представляющих обоснованное суждение или экспериментальный результат, которая передается другим посредством некоторого средства коммуникации в некоторой систематизированной форме» [12].

К знаниям и социальным ценностям информационной культуры следует отнести:

- знание общих принципов и законов информации;
- владение актуальной профессиональной и/или учебной информацией;
- непрофессиональное, обыденное знание, элементы несистематизированных знаний из различных профессиональных сфер, в особенности, гуманитарной, которая важна для развития мировоззрения индивида.

Наряду со знаниями информационная культура включает умения:

- работать с различной информацией;
- извлекать информацию из различных источников;
- оценивать полученную информацию;
- воспринимать и понимать информацию;
- навыки поиска и обработки информации;
- информационная грамотность;
- компьютерная грамотность;
- медиаграмотность;
- навыки социального взаимодействия в информационном поле.

При этом следует четко разделять понятия информационной, компьютерной грамотности, медиаграмотности и информационной культуры в целом. Под информационной грамотностью понимается наличие знаний и умений, требуемых для правильной идентификации информации, необходимой для выполнения определенного задания или решения проблемы; эффективного поиска информации; ее организации и реорганизации; интерпретации и анализа найденной и извлеченной информации (например, после скачивания из Интернета); оценки точности и надежности информации, включая соблюдение этических норм и правил пользования полученной информацией; при необходимости передачи и представления результатов анализа и интерпретации другим лицам; последующего применения информации для осуществления определенных действий и достижения определенных результатов.

Компьютерная грамотность – знания, навыки и умения, необходимые для понимания информационных и коммуникационных технологий (ИКТ), включая аппаратуру, программные средства, системы, сети (локальные сети и Интернет) и все другие элементы компьютеров и телекоммуникационных систем.

Медиаграмотность – знания, навыки и умения, необходимые для понимания всех средств (массовой) коммуникации и форматов, в которых осуществляется создание, хранение, передача и представление данных, информации и знаний (например, печатные газеты и журналы, радио и телевидение, кабельные средства передачи информации, CD, DVD, мобильные телефоны, текстовые форматы PDF, формат JPEG для фотографий и графических изображений) [13].

Поведенческий элемент информационной культуры включает нормы, регулирующие поведение личности в информационном пространстве. К этому же блоку относятся мотивационные потребности личности в овладении определенной информацией.

Говоря об информационной культуре, следует выделить такие нормы, как: систематическое и регулярное пополнение запаса профессиональной и общекультурной информации; учет психологических особенностей, образовательного и культурного уровней, взаимодействующих в рамках единого информационного пространства; учет информационных потребностей, взаимодействующих; ответственность за объективность используемой, передаваемой и получаемой информации; этическую ответственность участников социального взаимодействия в информационной сфере.

Социологический анализ информационной культуры личности предполагает выявление факторов, определяющих формирование и развитие информационной культуры личности. Под такими факторами следует понимать условия, которые воздействуют на социальные процессы и определяют

характер анализируемого явления в целом и отдельные его черты. К группе факторов объективного порядка относятся факторы социально-экономического порядка (материальная обеспеченность, место проживания); образование; пол; язык обучения; доступ к информации; информационно-технологические и технические возможности. К субъективным факторам относится личный опыт работы респондентов с информацией; заинтересованность в получении и использовании информации; установка на получение информации; установка на использование информации; личный опыт работы с информацией, уровень образования и квалификация личности.

Таким образом, информационную культуру можно определить, как степень овладения личностью информацией, совокупность знаний, норм и ценностей, обеспечивающих эффективное взаимодействие в информационной среде, способствующих развитию культуры личности.

Предварительный анализ социологической информации об особенностях молодежной информационной культуры позволяет предположить, что в настоящее время большинство представителей молодого поколения не располагает развитыми системными навыками информационной культуры, что зачастую открывает возможности для негативного информационного воздействия на молодежь, снижает качество обучения и перспективы профессиональной социализации. Возможная причина – отсутствие целостной системы формирования информационной культуры в организациях образования.

В период с сентября по ноябрь 2020 г. проводился массовый анкетный опрос студентов колледжей и вузов г. Караганды. Целью исследования была оценка уровня информационной культуры современной казахстанской молодежи, определение потенциальных рисков и угроз, выработка эффективных стратегий и рекомендаций по развитию навыков информационной грамотности. Объектом исследования стали обучающиеся колледжей и вузов численностью более 3000 тыс. человек. Предмет исследования – уровень информационной культуры современной казахстанской молодежи. В данной статье мы рассмотрим блок вопросов анкеты, который был посвящен такой проблеме как использование материалов из сети Интернет в процессе обучения.

Так, на вопрос о том, сколько времени в течении дня студент колледжа и вуза проводит в Интернете, 34% указали, что более 6 часов в день, 31,7% – 3-4 часа в день, 22,8% – 5-6 часов в день. Эти данные свидетельствуют о том, что казахстанские студенты проводят в Интернете полноценный рабочий день, который равен шести часам. Следует также отметить, что количество времени, проводимом в интернете будет постепенно увеличивается, так, по данным Mediascope Europe unit, ComScore, MASMI российские студенты проводят в сети – 8-10 часов, американские студенты – от 15-20 часов, европейские студенты – от 11 часов [14].

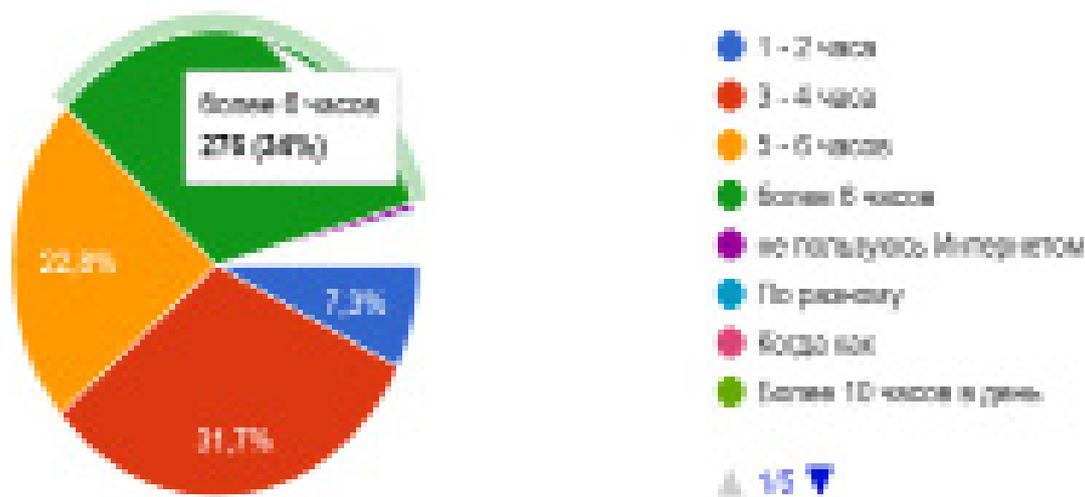

Рисунок 1. Скажите, пожалуйста, сколько времени в течение дня Вы проводите в Интернете?

На вопрос о том, для чего чаще всего казахстанские студенты используют Интернет, мы получили данные, что, прежде всего для общения с друзьями, для обучения и для развлечения и отдыха. Следует обратить внимание, что Интернет редко используется для возможности зарабатывать, для создания бизнеса, для получения новых знаний.

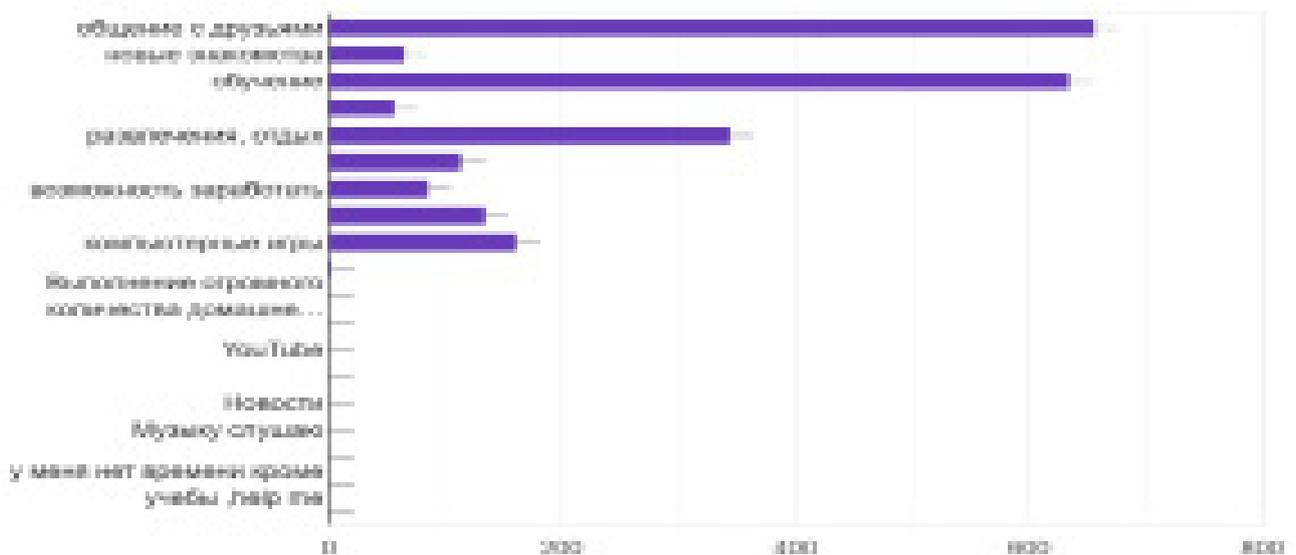

Рисунок 2. Для чего чаще всего Вы используете Интернет?

При подготовке к занятиям, 54,1% опрошенных студентов часто используют информацию из Интернета, 42,5% делают это иногда. Таким образом, мы видим, что более 96% студентов колледжей и вузов воспринимают Интернет как источник знаний, где можно быстро и легко найти нужную учебную и методическую литературу для подготовки к занятиям.

Рисунок 3. Как часто, при подготовке к занятиям, Вы используете информацию из Интернета?

Нас интересовало, насколько студентов удовлетворяет их собственный уровень информационной грамотности и как показал опрос, 43,6% студентов вузов и колледжей удовлетворены своими знаниями в области поиска, использования и анализа информации, полученной из Интернета, 40,4% скорее удовлетворены своими знаниями в сфере информационной грамотности.

20 в. Удовлетворяет ли Вас собственный уровень информационной грамотности?
812 ответов

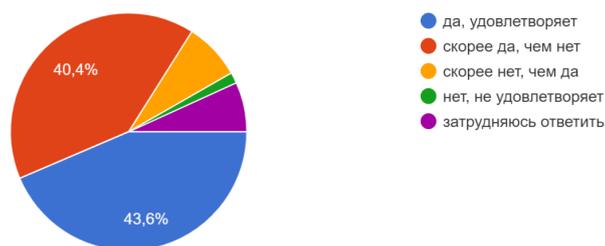

Рисунок 4. Удовлетворяет ли Вас собственный уровень информационной грамотности?

57,9% опрошенных нами молодых людей указали в анкете, что в их учебном заведении проводят семинары/дополнительные занятия/кураторские часы по правилам поиска и использования информации в Интернете в рамках проводимых учебных дисциплин. 20,4% не поняли, есть ли в их колледже или вузе дисциплины, связанные с формированием информационной культуры и 19,5% сказали, что таких занятий, дисциплин у них нет.

Рисунок 5. Проводят ли в Вашем учебном заведении семинары/дополнительные занятия/кураторские часы для учащихся по правилам поиска и использования информации в Интернете в рамках учебных дисциплин?

В исследовании нас также интересовало, считают ли студенты возможным, использовать для сдачи самостоятельной работы информацию, заимствованную из интернета, без ссылки на источник. Мы получили результаты, которые показывают, что для большинства – 46,2% такое поведение характерно иногда, для 31,8% – да, возможно и только 19,8% не заимствуют чужой текст из интернета и не выдают его за свой никогда.

Рисунок 6. Считаете ли Вы возможным, использовать для сдачи самостоятельной работы/заданий информацию, заимствованную из интернета, без ссылки на источник?

Для 29,9% опрошенных студентов распространённой является практика при подготовке самостоятельной работы (статьи, доклада и т.д.) заимствовать чужой текст без оформления цитирования, для 29,3% это возможно тогда, когда не хватает времени и ресурсов для подготовки заданий, для 20% респондентов вопрос вызвал затруднения и только 19,6% считают это недопустимым.

Рисунок 7. Согласны ли Вы с утверждением, что при подготовке самостоятельной работы/заданий (статьи, доклада и т.д.) автор в некоторых случаях может заимствовать чужой текст без оформления цитирования?

На вопрос о том, используют ли Ваши преподаватели сервисы по проверке оригинальности текста, при оценивании самостоятельной работы/заданий (например, antiplagiat.ru и т.п.) большинство студентов указали вариант ответа, что они не знают, что это такое – 37,7%, 25,2% считают, что преподаватели делают это иногда, 18,8% выбрали вариант ответа, что их преподаватели делают это всегда и 12,7% считают, что преподаватели не делают этого никогда. Такое распределение мнений демонстрирует нам явную переоценку собственного уровня информационной культуры, когда заимствование информации, текстов, данных из Интернета не регулируется большинством никакими этическими нормами и профессиональными правилами.

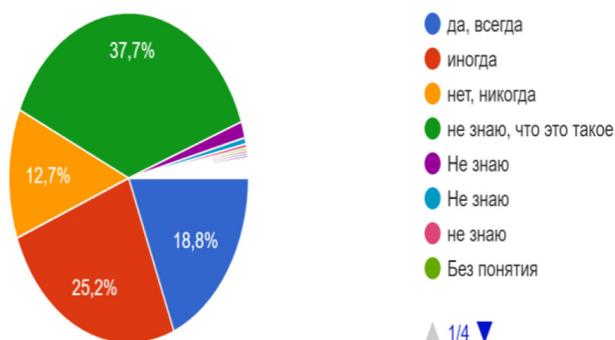

Рисунок 8. Используют ли Ваши преподаватели сервисы по проверке оригинальности текста, при оценивании самостоятельной работы/заданий (например, antiplagiat.ru и т.п.)?

Подтверждением нашего мнения о том, что информационная культура казахстанских студентов крайне фрагментарна и слабо ориентирована на соблюдение этических правил по использованию чужих текстов является распределение ответов на вопрос о том, используют ли сами студенты сервисы по проверке оригинальности текста, при оценивании самостоятельной работы/заданий (например, antiplagiat.ru и т.п.), которое показало, что большинство молодых людей 39,7% не делают этого никогда, 27,6% не знают, что это такое, 22,5% проверяют свои тексты на антиплагиат иногда и только 9,6% делают это всегда.

Рисунок 9. Используете ли Вы сами сервисы по проверки оригинальности текста, при оценивании самостоятельной работы/заданий (например, antiplagiat.ru и т.п.)?

В качестве причины слабого информирования студентов колледжей и вузов о том, что существует серьезная проблема плагиата является отсутствие в списке изучаемых дисциплин по формированию информационной грамотности. Так, 68,9% респондентов указали, что таких курсов в их учебном заведении нет, а 31,3% указали, что есть.

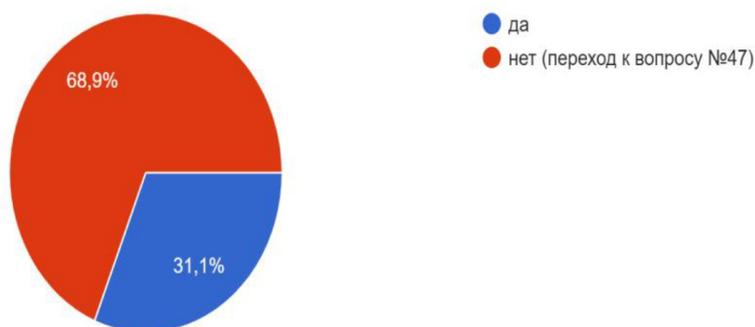

Рисунок 11. Имеются ли в Вашем учебном заведении специальные курсы или учебные дисциплины, способствующие развитию информационной грамотности обучающихся?

Подводя итоги, мы можем сказать, что информационная культура казахстанских студентов носит крайне синкретичный характер, когда, с одной стороны, они активно используют информацию, знают где и как её искать, но, с другой стороны, они не обращают внимание на этическую сторону использования и потребления информации. Решение проблемы формирования информационной культуры студентов нужно решать комплексно. В первую очередь, необходимо работать над повышением качества и культуры образовательного процесса. Это касается методического и организационного обеспечения процесса обучения, введения обязательной дисциплины в школах, колледжах и вузах по формированию навыков академического письма. Также важно качественно улучшать условия труда преподавателей колледжей и ВУЗов, когда у них будет возможность уделить время каждому студенту при написании разного вида текстовых работ – эссе, курсовых, дипломов, диссертаций. Необходима формулировка четких этических правил проверки на плагиат для различных дисциплин и специальностей, установления порогового процента копирования материала из каждого источника, нормативного процента оригинальности отдельных глав практических курсовых и дипломных, диссертационных работ.

Литература:

- Данная статья была подготовлена в рамках научного проекта АР8052518 «Формирование информационной культуры казахстанской молодежи как фактор роста интеллектуального потенциала общества (2020 – 2022) (Комитет науки Министерства образования и науки Республики Казахстан)»
- 1. Ваграменко Я.А., Пасхин Е.Н. О направлениях информатизации российского образования // Информационные технологии в образовании. Вып. 8. М., 2012.
- 2. Шапко В.Т. Феномен актуальной культуры // Социс. 1997. № 10. С. 95.
- 3. Амбарова П.А. Профессиональная культура офицеров российской армии в условиях трансформации российского общества (социологический анализ). Екатеринбург, 2004. С. 28.
- 4. Воробьев В. Г. Молодежь в информационном обществе. М., 1990. С.24.
- 5. Ершов А.П. Информатизация общества в России: принципы и специфика. М., 2001. С. 10.
- 6. Юшкина И.В. Информатизация общества в России: принципы и специфика. М., 2001. С. 13.
- 7. Гендина Н.И., Колкова Н.И., Старозубова Г.А. и др. Формирование информационной культуры личности: теоретическое обоснование и моделирование содержания учебной дисциплины. М., 2006. С.26.
- 8. Лозовой В.А., Пугина И.Н. Культура личности. Интеллект. Творчество // Интеллектуализация общества и творчество. Новосибирск, 1991. С. 100.
- 9. Жариков Е. С. Методологический анализ возможности научного творчества. Киев, 1968. С. 55.
- 10. Разумовский О.С. Закономерности оптимизации в науке и практике. Новосибирск, 1999. С. 45.
- 11. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество, культура. М., 2000. С. 39.
- 12. Белл Д. Социальные рамки информационного общества // Новая технократическая волна на Западе. М., 1986. С. 333.
- 13. Лау Х. Руководство по информационной грамотности для образования на протяжении всей жизни. – Веракруз: МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех». С. 6-7.
- 14. Сколько времени студенты проводят в Интернете? –Элек. ресурс: <https://yandex.kz/images/search>. Дата обращения 26.11.20 г.

Zeinollaeva A.M.
senior teacher
Ibragimova K.E.
bachelor
Eurasian National University
named after L.N. Gumilyov

INDIVIDUALLY-ORIENTED ENGLISH LANGUAGE TEACHING IN THE CONTEXT OF DISTANCE EDUCATION

Research has shown that the traditional, all-at-once model of teaching doesn't work for many students. Today, many educational institutions use digital technologies to build a model of "individualized learning", which allows students to develop a wide range of competencies in the context of their personal interests.

Individualized education:

Personalized education is an educational model in which programs, teaching methods, and academic strategies are focused on the individual needs, interests, and socio-cultural background of the student.

Personalized learning involves the use of a variety of methods, approaches, and models that adapt learning and development to the individual student.

Blended learning is a form of organization of educational process, which involves the integration of technologies for the delivery of some content to their students.

Personalized education and multiple intelligences

Personalized education implies a conception very wide and applicable to various systems and methodologies, and its scope exceeds the fact to achieve objectives in a curriculum that –while necessary– should contribute to the education of each and every one of the aspects that make up the personal being of each student. That is, the underlying idea narrates that the objective of training remains the same as it was a hundred years ago (learning), the only thing that has changed have been the elements that form its closest social context.

While personalized learning environments seem to be more attuned to what education of the present and the future should be, it is difficult to predict how they will be integrated within academic classrooms, innovative experiments have been made and apparently with good results in a good number of universities where these experiences have been managed to integrate but the proposed methodologies are extremely varied and experimental (Lazo, 2012, p.46).

As long as appropriate strategies are employed, individual differences will contribute to learning success. In this sense, the student, helped by the teacher, will learn to discover the traits that outline their own style and which ones to use depending on the learning situation to obtain better results. Thus, students will learn more effectively, when taught according to their predominant learning style.

The path to the implementation in ordinary classrooms of a true inclusive education is to adapt the curriculum, so that all students have room and can access it, without thinking so much about achieving minimum competencies as to develop the individual potential of each student to the maximum.

Mobile learning: knowledge in your pocket

The presence of new educational models emerging from the technological revolution begun three decades ago has led to scenarios in which we develop our daily life have changed, adapting the offer of different services to the needs that have been causing with the passage of time and, above all, with the change. Thus, the educational field, like others, has not remained on the sidelines of this phenomenon, as it has been incorporating new instruments and digital tools that have made a rethinking of the various methodologies and models existing up to that moment, opening up an immense range of new opportunities of access to knowledge of a freer, open and supportive, to the point where a simple connection to the web can open countless doors for training.

Students carry in their pockets some of the hundred best tools for learning. The three that topped the list were, in order, Twitter, Google Drive and YouTube, all of which facilitate collaborative work.

Two of the products that greater expansion has been in the last few years has been the smartphone and the tablet, portable and mobile devices that have Internet access and autonomy of use/loads relatively high, with the ability to download numerous applications and having features of a diverse nature for the accomplish-

ment of any task. According to the National Observatory of Telecommunications and the Information Society, an agency under the Ministry of Industry, Energy and Tourism, only in Spain, at the end of the year 2012, the number of mobile phone penetration amounted to more than 55 million active lines (ONTSI, 2015), which assumes the existence of more devices than people in our country; and all this without taking into account tablets, which could mean an even greater increase, given that there are many people that have both products simultaneously. This is the perfect scenario to turn towards an integrative view of these new technological goods, that is, it is the moment to make the most of the services offered by new technologies and try to incorporate them into innovative educational methodologies that promote their potential in the field of education, for which it is necessary to dispel certain traditionalist myths or Legends against their use.

Personalized education and multiple intelligences

Personalized education implies a conception very wide and applicable to various systems and methodologies, and its scope exceeds the fact to achieve objectives in a curriculum that –while necessary– should contribute to the education of each and every one of the aspects that make up the personal being of each student. That is, the underlying idea narrates that the objective of training remains the same as it was a hundred years ago (learning), the only thing that has changed have been the elements that form its closest social context.

While personalized learning environments seem to be more attuned to what education of the present and the future should be, it is difficult to predict how they will be integrated within academic classrooms, innovative experiments have been made and apparently with good results in a good number of universities where these experiences have been managed to integrate but the proposed methodologies are extremely varied and experimental. The teachers and students surveyed value teamwork as a competence derived from the use of the content manager in educational environments, which influences the ability to create and manage working groups and promote the active participation of students through appropriate Web 2.0 tools such as blogs, wikis and social networks. The above becomes an opportunity for improvement for the planning of curricular activities by teachers of educational institutions.

As long as appropriate strategies are employed, individual differences will contribute to learning success. In this sense, the student, helped by the teacher, will learn to discover the traits that outline their own style and which ones to use depending on the learning situation to obtain better results. Thus, students will learn more effectively, when taught according to their predominant learning style (Gutiérrez, Marín&Sotos, 2012, p.6).

The path to the implementation in ordinary classrooms of a true inclusive education is to adapt the curriculum, so that all students have room and can access it, without thinking so much about achieving minimum competencies as to develop the individual potential of each student to the maximum (García, 2012, p.187).

The theory of multiple intelligences has enormous educational implications. It suggests applying pedagogical strategies in less traditional areas such as languages and mathematics and adopting new approaches that encourage creativity and collaboration. This new approach can be achieved by designing the classes taking into account the different intelligences.

The units must have an interdisciplinary approach, encourage collaborative work and relate purely academic knowledge to extracurricular interests. To this end, project – based teaching is suggested, providing students with opportunities to improve understanding of concepts and develop skills to prepare them for adulthood.

Instead of short and independent lessons, activities should be interdisciplinary and long – term, motivating and student-centred. According to Gardner, “projects offer the student the opportunity to study a topic in depth, to ask questions and explore the answers, and to determine how best to demonstrate the newly acquired experience” (Gardner, 2005).

Conclusion

The emergence and incorporation of ICTs into teaching allows us to think of new learning methodologies that make use of modern forms of access to knowledge. This innovation is possible to the extent that institutions and administration, going at a different pace, accept the challenge of incorporating these technologies into schools.

Mobile learning must evolve towards more collaborative, inclusive educational models capable of bridging the social gap that may favour the emergence of technology in the classroom. The methodological

proposals that favor collaboration should be able to consider multiple intelligences, for this it is fundamental to strengthen the school-family relationship, to equip teachers with sufficient tools to evolve and not only to learn towards attitudes, after all, technology is transient and learning processes remain.

Reference:

1. Lazo, J. C. (2012). Ambientes personalizados de aprendizaje: cambiando la educación. *Revista Obra Digital*, 3, 34-50.
2. Gutiérrez, A. & Tyner, K. (2011). Educación para los medios, alfabetización mediática y competencia digital. *Comunicar*, 38, 31-39. DOI:10.3916/c38-2012-0-03.
3. García, A. (2012). La educación personalizada como herramienta imprescindible para atender la diversidad en el aula. *Revista Latinoamericana de Educación Inclusiva*, 6 (1), 177-189.
4. Gardner, H. (2015). *Inteligencias múltiples: la teoría en la práctica*. Paidós.

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Изменения происходят постоянно. Сегодня образование неразрывно связано с интернет-технологиями. Поиск учебных материалов в сети Интернет стал важным аспектом деятельности для многих людей.

Сегодняшние преподаватели должны переосмыслить высшее образование в реалиях нового мира, в котором правят технологии. Президент Университета Карнеги – Меллона Фарнам Джаханян недавно заметил: «Беспрецедентные темпы социальных перемен делают реформы еще более неотложными. Высшее образование – двигатель прогресса в экономике знаний, и на него оказывается огромное давление»

Использование новых технологий в образовании стало центральным пунктом многих исследований и разработок. Современное образование должно сочетаться с современными технологиями, чтобы достичь наилучших результатов. И учитель, и ученик могут использовать эту технологию для совершенствования стратегий преподавания и обучения. С другой стороны, многие люди обеспокоены возможными вредными последствиями использования технологий в классе или дома. Потеряют ли дети способность общаться с другими людьми? Будут ли они зависеть от технологии, чтобы учиться? Найдут ли они неподходящие материалы? То же самое, вероятно, было сказано с изобретением печатного станка, радио и телевидения. Все это может быть использовано неуместно, но все они дали человечеству неограниченный доступ к информации, которую можно превратить в знание. Надлежащим образом используемые – в интерактивном режиме и под руководством – они стали инструментами для развития навыков мышления более высокого порядка.

Во-вторых, интернет, который стал самой популярной технологией в наши дни. Это можно рассматривать как “лучший” способ поддерживать связь с друзьями из всех стран мира. Другими словами, интернет превращает нашу землю в маленькую деревню. Это на самом деле имеет так много преимуществ; мы можем упомянуть здесь использование для поиска информации и данных в академических целях. Студенты всегда могут воспользоваться интернетом, чтобы получить дополнительную информацию для своих исследований. Это также стало популярным способом общения, вы можете отправлять электронную почту, использовать чат, голосовой чат или даже видеочат с друзьями и семьей. Если присмотреться внимательнее, то интернет сегодня играет существенную роль в образовании. В своей статье мутукумар сказал, что интернет-это сложная область хранения, содержащая огромный лабиринт информации из самых разных источников. Он стал известным источником информации для многих людей во всем мире. Интернет-волна также сильно ударила по образовательному ландшафту. Использование таких технологий, как интернет, в качестве учебного пособия в школах сейчас не является проблемой, поскольку оно широко используется. Относительно, вопрос заключается в том, как эффективно использовать такие технологии и в полной мере использовать новые возможности, созданные ими для содействия положительному опыту обучения студентов.

Компьютерное обучение широко используется преподавателями и изучается исследователями. Учителя используют компьютеры в классах и дают студентам задания, чтобы интегрировать технологию с домашним заданием. Был проведен ряд исследований относительно того, как использование компьютера для изучения языка влияет на развитие четырех навыков изучающих язык (аудирование, говорение, чтение и письмо). Большинство из них сообщают о значительных успехах в чтении и аудировании, и большинство программ вызова ориентированы на эти доступные навыки из-за современного состояния компьютерных технологий. Однако большинство программ для чтения и прослушивания основаны на сверлах. С другой стороны, использование современных технологий вызова, даже с их нынешними ограничениями, для развития речевых способностей привлекло большое внимание. Был достигнут определенный успех в использовании вызова, в частности компьютерно-опосредованного общения, чтобы помочь разговорным навыкам, тесно связанным с “коммуникативной компетентно-

стью « (способностью участвовать в содержательном разговоре на целевом языке) и обеспечить контролируемую интерактивную разговорную практику вне класса. Было показано, что использование чата помогает студентам рутинно использовать некоторые часто используемые выражения для содействия развитию автоматической структуры, которая помогает развивать навыки разговорной речи. Это верно, даже если чат чисто текстовый. Использование видеоконференций дает не только непосредственность при общении с реальным человеком, но и визуальные сигналы, такие как выражение лица, делая такое общение более реальным.

Однако когда речь заходит об использовании компьютера не как средства коммуникации (с другими людьми), а как средства непосредственного вербального взаимодействия, ограничения современных компьютерных технологий становятся наиболее очевидными. В настоящее время существуют два довольно успешных применения автоматического распознавания речи (ASR) (или технологии обработки речи), когда компьютер “понимает” произносимые слова обучаемого. Первый – это тренировка произношения. Учащиеся читают предложения на экране, и компьютер дает обратную связь относительно точности произнесения, обычно в виде визуальных звуковых волн. Во-вторых, это программное обеспечение, где учащийся говорит команды для компьютера, чтобы сделать. Однако говорящие в этих программах ограничены заранее определенными текстами, чтобы компьютер мог их “понять”.

Наконец, сотовые телефоны оказывают большое влияние на нашу жизнь и очень удобны для хранения с нами. Сотовые телефоны – это более быстрый и эффективный способ передачи информации. Действительно, это ресурс, который дает своим пользователям большие преимущества” (Gupta, 2010). мобильные телефоны-самый быстрый способ общения с людьми, и он может сэкономить много вещей с его «карманным размером». Мобильные телефоны в основном используются в качестве инструмента для совершения звонков и отправки коротких сообщений. Однако в настоящее время они были разработаны так много, чтобы быть устройством с многоцелевым использованием. Например, мы можем подключиться к интернету через мобильные телефоны. Мы также можем использовать некоторые приложения в системе, такие как GPS, словарь, развлечения и другие. Мобильные телефоны с камерами сейчас очень популярны еще и потому, что любой желающий может использовать камеру для съемки фотографий и видео, когда у него есть специальные мероприятия. Таковы были преимущества использования сотовых телефонов в целом. Однако, если мы хотим сузить использование до части обучения, мы можем найти много примеров того, как мы можем использовать наши мобильные телефоны в изучении языка. Например, многие мобильные телефоны в настоящее время имеют специальные приложения для обучения и общения. Мы можем использовать наши мобильные телефоны в качестве словаря, если это необходимо, в то время как мы также можем использовать мобильный телефон для доступа в интернет в любое время и в любом месте. Мощный инструмент для улучшения их образования уже находится в руках детей. Доставка знаний по мобильному телефону для обучения может богато дополнить традиционные методы книги/печати, устаревшие очень скоро. 1. студенты уже имеют мобильные телефоны в развитых странах и получают их очень быстро даже в наименее развитых частях мира.

2. Мультимедийные технологии-это быстро созревающий на сотовый телефон экранов.

Очень непосредственный и практичный способ улучшить образование для детей прямо сейчас-это подтолкнуть получение учебного материала к экранам мобильных телефонов!

Подводя итог, можно сказать, что технология имеет много граней и средств, и мы должны выбрать подходящее использование технологии, чтобы получить от нее максимальную выгоду. Мы должны вести технологию, и не позволяйте технологии вести нас. Телевидение, интернет и мобильные телефоны-вот некоторые примеры технологий, которые мы не можем игнорировать, используя их в нашей повседневной жизни, и чтобы следовать скоростному треку, вам нужно следовать скорости технологии. Использование технологий в образовании стало фактом в нашей жизни. Преимущества и недостатки-это вопросы, которые будут дополнительно исследованы в будущих исследованиях.

SPECIFICS OF OVERCOMING THE HIGH SCHOOL STUDENTS' COMMUNICATIVE BARRIER IN THE PROCESS OF DISTANCE TEACHING SPEAKING IN FOREIGN LANGUAGE

The modern language teaching system is characterised by the fact that practical knowledge of a foreign language has become a necessity for every educated person due to the requirements of society. A foreign language has a beneficial effect on the general level of people's culture and promotes communication.

Formation of communicative competence is the main and leading goal of foreign language learning. This is particularly relevant today. Oral communication, the role of which has now become particularly important, is not possible without well-developed speaking skills. For competent foreign language communication, it is necessary to know grammatical rules, constantly replenish your vocabulary, have knowledge of the phonetic peculiarities of the language, an idea of the traditions and culture of the language being studied and, of course, develop speaking skills. According to the state standard of foreign language teaching for the basic level, for successful communication, a student must learn to conduct a dialogue using evaluative judgments, in situations of official and unofficial communication, to talk about himself and his plans; to participate in discussions of problems related to the foreign language text he has read/heard, observing the rules of speech etiquette; to talk about his surroundings, to discuss within the scope of the topics and problems studied; to be able to present a socio-cultural portrait of his country and the country/countries under study.

The communicative approach to speech development, which has been established in the foreign language learning methodology, involves introducing the learner to the speech situation and the ability to orientate oneself in it, i.e. to have a clear understanding of the interlocutor, speech conditions and communication tasks. Therefore, in speech development work, attention is paid both to creating conditions for students to acquire textual knowledge and to mastering communication and speech skills in order to communicate. However, English teachers often face the problem of a so-called language barrier in students, which brings certain difficulties to the educational process.

The term "language barrier" often refers to different, sometimes incompatible concepts. It is therefore necessary to first define what is meant by this term. There are several definitions here: the first is that a person who is among the native speakers of that language or in a country where that language is at least dominant is not familiar with the language. In the field of foreign language teaching, the term is used in another sense, namely to describe a situation where a person who has the necessary vocabulary and knowledge of grammar (that he or she is able to demonstrate his or her knowledge, for example, in written works or oral tests with slower speech) is unable to produce and perceive spoken language. This is the last interpretation that we will talk about next. The reasons for the language barrier may be the following: firstly, as a result of fear of making mistakes, which blocks the learner's attempts to produce speech, and secondly, as a result of the learner's attempts to translate directly from the foreign language to the native one and back.

In addition to purely verbal incarnation, communication involves a whole complex of factors not only of a linguistic nature (such as prosections, logical emphasis, speech segmentation, all kinds of emphases, etc.), but also of a paralinguistic, non-verbal nature (eye movements, facial expressions, facial expressions, mimics, gestures, etc.). Successful communication is also impossible if the participants are not proficient in the art of conversation, lack the ability or ability to react quickly and correctly to the statements of the interlocutor, in other words, if they have not formed strategic and discursive competences. All of these components are lost in the spatial and temporal dissociation of the communicators. Nevertheless, technological progress makes it possible to reduce the list of "impossible" things more and more when distance learning languages are used.

Distance learning is a new form of training that can complement any type of training from a distance: face-to-face, part-time or evening. Thanks to this system, students are able to master new materials, consult with teachers, and carry out control and examination work at a convenient time using their home computer.

In this article we would like to pay special attention to the problems of the language barrier for basic and middle-level students barrier in the process of distance teaching speaking and consider ways to overcome them.

It often turns out that the main reason for the language barrier is fear of making a mistake, formulating a sentence incorrectly and being misunderstood by others.

The teacher's task is to create conditions for practical language learning for each student, to choose teaching methods that would allow each student to be active and creative. Modern pedagogical technologies help to implement a personalised approach to learning and provide individualisation and differentiation of learning based on children's abilities, their level of learning, thus helping to overcome the language barrier in English lessons as well. Let us dwell on some of them.

Voice recording.

A voice forum can be used to compensate for the "vacuum" of speaking. The principle is the same here: the teacher formulates the problem question, and students answer it. Only this is done in audio recordings. In this way, students prepare their task in a spoken form, they can listen to the recording, delete it if they are not satisfied with something, and re-record their answer, i.e. they have the opportunity to practice their oral speech and analyse their result, improving it if necessary. In an environment where there is a "deficit" in oral speech, the usefulness and effectiveness of such an instrument cannot be overestimated.

Communicative game

Communication techniques are used in communication games in which students solve communicative and cognitive tasks using the means of the foreign language they are learning in special training platforms. The main purpose of communicative games is therefore to organise foreign language communication in the course of solving a communicative task or problem.

Game technology is a form of learning that makes the process of learning a foreign language interesting and exciting. A communicative game promotes the use of knowledge in a new situation, i.e. the material learnt by students goes through a kind of practice and brings diversity and interest into the learning process.

The main purpose of communicative games is not to solve linguistic problems, but to organise unprepared communication. Successful completion of a communication game is about doing a certain task (mapping a route, completing a diagram, a diagram or finding two matching pictures) rather than building a sentence structure correctly (using language).

The communication game should be used on language material that has been pre-processed and brought to automaticity. This condition is mandatory at an early stage of language learning, otherwise the communicative game will prove to be unsustainable and therefore meaningless.

Debate

"Debate" as a learning technology requires all four forms of speech practices in students: listening, hearing, communicating and writing. At the stage of the training of game speakers (players) systemize literature, prepare reference points, annotations, notes, quotation lists, briefly document the structure of speech that establishes reading and writing as communicative skills. The knowledge and ability of listening and speaking are improved immediately through the discussion. And that needs some sort of expertise.

This style of work makes it possible to train the skills of independent work with literature and sources, to exercise the skills of dialogue and protection of one's own point of view, to hear and correctly interpret another person, to recognize that another place still has the right to exist [4, 260]. As a community form teaches cooperation, operates as a team, strengthens the opportunity to exchange thoughts and considerations with team members and helps and respects each other.

Summarising all this, we can conclude that in the area of foreign language teaching, there is an active struggle to overcome the language barrier by introducing new methods and techniques of learning English in the process of distance learning. And since a foreign language teacher is a person who has to be heavier than other teachers, he is also a guide between two worlds: the world in which children live and the world in which they will find themselves in the future. But this world, thanks to them, must remain tolerant and calm, and all this begins in the most ordinary foreign language lesson.

References:

1. Моя методическая находка: материалы III Всероссийской студенческой олимпиады по методике преподавания иностранных языков и культур (английский, немецкий, французский языки) / сост. . – Ижевск: Изд-во «Удмуртский университет», 2015. – 274 с.
2. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам: Пособие для учителя. – М.: АР-КТИ, 2004.
3. Aoki S. Potential of Voice Recording Tools in Language Instruction // Applied Linguistics and Teaching English to Speakers of Other Languages. – 2015. – Режим доступа: www.tc.columbia.edu/tesolalwebjournal

4. International Journal of English Language Teaching Vol.1, No 2, pp. 17-36, December 2013 Published by European Centre for Research Training and Development UK.
5. Попова О.Ю. Психологический аспект обучения публичным выступлениям на иностранном языке// Актуальные проблемы лингвистики и межкультурной коммуникации/ Сост. Н.Л. Шамне, Е.А. Пелих. – Волгоград: Волгоградское научное издательство, 2005. С. 257 – 262.

Ibragimova S.
bachelor
Ibragimova K.
lecturer of the Department of
Theory and Practice of Foreign languages
L.N.Gumilyov Eurasian National University
Nur-Sultan, Kazakhstan

THE USE OF MULTIMEDIA IN TEACHING ENGLISH LANGUAGE

Abstract: This article discusses the study of multimedia as an effective English teaching tool. Currently, information technology has become an integral part of our lives. Now it is almost impossible to find a sphere of human activity where some of the tasks would not be solved using a computer and the Internet. Active use of information technologies is also observed in the field of education.

The world we live in is changing fast, and the teaching sector is encountering these changes, particularly in terms of media services. The growth of multimedia learning innovations opens up new opportunities for learning at school and at home simultaneously. Multimedia technologies are diverse and in particular this article discusses a new invention – virtual reality (VR) and how it helps teachers to show theory in practice and students to be motivated and learn English effectively.

The relevance of the issue of teaching a foreign language to the modern generation of students is due to changes in the educational environment, modernization processes in teaching a foreign language, as well as features of the socio-psychological characteristics of representatives of the new generation. The informational educational environment dictates the need for a qualitatively new training of students to achieve their professional growth and self-improvement.

Key words: Multimedia, education, foreign language teaching, English, new technologies, VR, modernization, modern technologies.

Introduction

Nowadays, the role of foreign languages in modern society is increasing day by day. Currently, the goal of foreign language teaching is to achieve communicative competence, i.e. the ability to use language tools in accordance with the purpose and conditions of communication. [1]

A foreign language is an academic subject that, due to its specificity, namely, the creation of an artificial language environment for students due to the lack of a natural one, includes the most flexible and extensive use of diverse technical means of teaching. Therefore, it is not surprising that the new opportunities offered by multimedia tools have found a wide variety of applications in teaching a foreign language. The use of multiple media devices in teaching foreign languages is designed to significantly improve the effectiveness of teaching, the main goal of which is to improve the skills of daily and professional communication (both directly with native speakers and Internet-mediated press);

Firstly, we should define what is multimedia. According to Cambridge Dictionary, multimedia is – using a combination of moving and still pictures, sound, music, and words, especially in computers or entertainment:

The word multimedia refers to an integration of multiple media like visual images, sound, text, video and animation which together can multiply the impact of the message on the other level.

Multimedia is an interactive (dialog) system that provides simultaneous work with sound, animated computer graphics, video frames, static images and texts. This term refers to the simultaneous impact on the user through several information channels. In this case, the user is usually assigned an active role. In other words, multimedia is the sum of technologies that allow a computer to enter, process, store, transmit, and display (output) data types such as text, graphics, animation, digitized still images, video, sound, and speech. [2]

The term multimedia was coined by singer and artist Bob Goldstein (later ‘Bobb Goldsteinn’) to promote the July 1966 opening of his “LightWorks at L’Oursin” show at Southampton, Long Island. Goldstein was perhaps aware of an American artist named Dick Higgins, who had two years previously discussed a new approach to art-making he called “intermedia”. [3]

In 1993 first edition of *Multimedia: Making It Work*, Tay Vaughan declared “Multimedia is any combination of text, graphic art, sound, animation, and video that is delivered by computer.

Role of multimedia in education

Successful teaching and studying is impossible nowadays without the use of various techniques based on modern ICTs and innovations of the so-called ‘digital’ pedagogy. Within a high-tech information-educational environment, multimedia is one of the powerful tools that assist teachers to enhance their professional capacity and helps students to achieve their educational goals. Moreover, modern multimedia in combination with social media and open educational resources contribute to reaching one of the UNESCO main goals in education – to make quality education more accessible for all.[4]

Currently, students are encouraged to use a growing number of multimedia products during a number of various ways. The application of hypermedia into educational systems takes place everywhere in the planet, although the range and speed of implementation varies from country to country. In educational settings, multimedia products and online services function a way of communication and expressive tool in various pedagogical scenarios.

The use of multimedia in education has been extensive, as it has been effective in increasing productivity and retention rates, where research has shown that people remember 20% of what they see, 40% of what they see and listen to, but about 75% of what they see and listen to and do simultaneously. The multimedia technologies that have had the best impact in education are those that augment the existing curriculum, allowing both immediate enhancement and inspiring further curriculum development. English teaching today become into the vicious circle. More importantly, teachers will have more methods to stimulating pupils’ passion of learning.

Starting with audio, video, Virtual Reality, Mixed Reality, HoloLens, VR Glasses, VR Apps for education and many more, the multimedia is taking a new curve in the form of education. The new paradigm that is followed in this AI powered world is always defined through application of multimedia. To be very precise, the multimedia is taking the form of virtual media, interactive elements and 5D spaces for the field of education.

The entire future of education depends upon the applications of various technologies in near future.

The using of multimedia in foreign language teaching

The use of multimedia teaching tools allows, in the absence of a natural language environment, to create conditions that are as close as possible to real speech communication in foreign languages. Currently modern methodology of teaching foreign languages, the use of multimedia technologies is assigned a significant role.

In the process of teaching foreign languages in modern secondary schools, lighting and sound equipment are traditionally used. But now new information technologies have come to the school: a computer, a multimedia textbook, the Internet, and an electronic educational resource. The use of these new information technologies allows us to highlight the following main points:

- the use of multimedia technologies in teaching foreign languages is designed to significantly increase the effectiveness of teaching, the main goal of which is to improve the skills of everyday and professional communication (both directly with native speakers, and indirectly via the Internet, the press, etc.);

- means of new information technologies act as a tool for education and upbringing of students, development of their communicative, cognitive, creative abilities and information culture;

- the use of multimedia learning instruments allows, in the absence of a natural language environment, to create conditions that are as close as possible to real speech communication in foreign languages. [5]

Previously, a lesson conducted by a teacher was called multimedia lesson if it included a teacher’s story, a tape recording, a movie, slides, and any technical means of teaching. Today, a “multimedia” lesson means a lesson using a multimedia training program, a computer or laptop, a projector, or a webcam. In the theory of learning, even several modern research areas have emerged, in particular, the theory of multimedia learning.

There was even an unofficial term – “edutainment” – a new formation from the words – “ education “and” entertainment “, used to combine education and entertainment, especially multimedia. Edutainment reflects the relationship between learning and entertainment, meaning the student focuses on the learning process while having entertainment goals.[6]

Multimedia has the greatest impact on students. They enrich the learning process, allow you to make learning more effective by involving most of the sensory components of the student in the process of perception of educational information. They have become an objective reality of our time, and a foreign language

teacher simply cannot fail to take advantage of the opportunities they provide for teaching real communication in a foreign language. So therefore using multimedia is very beneficial and effective simultaneously.

In the process of teaching foreign languages in modern secondary schools, in universities or any educational field, lighting and sound equipment are traditionally used. But now new information technologies have come to everywhere: a computer, a multimedia textbook, the Internet, and an electronic educational resource.

Types of multimedia are very varied, they are: Multimedia-presentation, multimedia catalog, slide show, electronic report, electronic journal, advertising, promo video, virtual tour, flash game (on-line, off-line) or simple audio, video, text, graphics, animation. These products allow to work with various types of information, and therefore expand the field of activity of the teacher.

It will be curious in the age of technology not to use new items of technology.

360 degrees video or VR as multimedia device

To didactic possibilities of application of video in training culture of a foreign language refers primarily to the fact that the video clips used are a source of information for students learn about the customs, traditions and lives of people of foreign culture and this in turn increases the motivation of students.

Google's Aaron Luber said this about immersive video: "On YouTube, we made a big, early bet on 360° video. This means viewers can see the video from every angle just by swiping or moving the phone or tablet around – no headset required. Uploads of 360° videos continue to grow and have doubled over the past three months."

Virtual reality (VR) is a simulated experience that can be similar to or completely different from the real world. Applications of virtual reality can include entertainment (i.e. gaming) and educational purposes (i.e. medical or military training). Other, distinct types of VR style technology include augmented reality and mixed reality.[7]

The use of multimedia content in education is considered to be quite productive. Videos, images, sounds, animations or simulations are just a few types of multimedia that can be used in a meaningful way due to its interactivity and flexibility. Virtual Reality (VR) technology, described as the use of an immersive computer-simulated environment in which people can interact with, incorporates these traditional multimedia and significantly elevates the level of user immersion, particularly at the level of visual perception. It replaces interaction with immersion; it replaces the desktop metaphor with a world metaphor; and it replaces direct manipulation with symbiosis. The high levels of immersion, authenticity and interaction provided by VR allow the user to believe that he is within the computer-simulated environment, which is called the sense of presence [8].

360 video materials are giving a good opportunity to feel as in a native surroundings, exactly, in restaurants, cafes, in streets and etc.

As Paul Driver explained "You're a taxi driver, go! You're checking in at the airport, go! You're in a restaurant and you're not happy with your meal, go! Whether you like them or not, role plays have long been a staple of the ELT classroom. The idea that imaginary situations are good for practicing functional language is sound. It's a tried and tested way to subvert the four walls of the classroom and create different contexts for communication. When students step out of their own identities to 'become' a different person, or, through the power of imagination, teleport themselves to a different place, the learning experience can be enriched. This sounds great, and fits well with the communicative approach to language teaching (and, more broadly, with constructivism), but good role plays do take a significant amount of time and effort for teachers to prepare, and unbridled, contagious enthusiasm to motivate students and keep them engaged."

By using 360-degree videos, it is possible for viewers to experience the full location and to engage further with the material presented. Dragging the 360-degree video up, down, left and right will provide users with an interactive experience never thought before. In other words, the user gets to decide where they look and when. Platforms such as YouTube, Facebook and Vimeo are offering now 360-degree video streaming, so users can upload their content and share with the world [9].

Nowadays, virtual reality technology is not so widespread in the education system of our country, it is only beginning to be thought about, there is no necessary equipment, there is no created content that could be widely used, but it is safe to say that in a few years virtual reality will be part of the educational process.

For learning foreign languages, virtual reality technology has a completely unique potential, especially in our country. Cambridge University press in early 2018 announced the use of virtual reality technology in teaching foreign languages. The examples shown on the publisher's blog simply turn the mind. In his video, L. Bord- Kosh gives an example on the same topic. It is one thing to learn vocabulary on the topic of "Food"

and perform tasks in the traditional format, another thing-to put on virtual reality glasses and be in a cafe, see the real menu and order food [10]. This is just one example, but how intense this piece can be for a student. You can immediately see what the interior looks like, what the waiters are wearing, what signs and even the atmosphere inside, all the socio-cultural information that cannot be realized in a traditional textbook.

On the internet a lot of apps for VR, especially, for learning English. Of course, in Kazakhstan, this kind of method for teaching English not so popular, but we believe, that in the future, everybody will use this approach. There are several reasons for it:

- Easy to use
- Available everywhere
- Proper and ready materials
- Fascinating for students and teacher also
- Will arise motivation for studying

This is the type of language immersion that virtual reality can provide. Students don't learn English, they experience it, and with the technology that is at our disposal there is no need to confine our students to the four walls of the classroom. Nor should they have to wait until they leave our classrooms to practically apply what they have learned. Learning and application do not have to be sequentially exclusive and both can occur together and in real time. In this video <https://youtu.be/mlYJdZeA9w4>, we can see how many good results can give using VR in classrooms. It is crucial, to get such good feedback. VR helps to teach effectively and in the interesting way. All we need are phone or laptop and projector in the class, youtube, and encouraged students. On the youtube by tagging 360-degree video you can find a lot of clips. But, we need choose appropriate one. On the youtube, National Geographic channel shoot plenty of 360-degree videos about nature. For example in this video https://youtu.be/rG4jSz_2HDY, they are under the water and swim with sharks. We can use this video in teaching nature, ocean, and kind of sport called diving. When students experience it, they easily can comprehend it, undoubtedly, memorize.

Conclusion

The use of multimedia technologies opens up new opportunities in the organization of the educational process, as well as in the development of students' creative abilities. The joint efforts of educational professionals, scientists, programmers, manufacturers of multimedia learning tools and teachers-practitioners create a new information educational environment in which the integration of educational and information approaches to the content of education, methods and technologies of training becomes crucial.

Whether it is to study, learn or involve in any kind of academic or non-academic activity, motivation is the starting point of any activity and it constitutes one the pillars of teachers' successful lessons. One of the biggest benefits of using any multimedia devices in the classroom is its ability to motivate students. Knowing that they understand a real person speaking English is a milestone for many students. As students feel themselves as in the target language surrounding, it is undoubtedly, motivate them.

We believe that new items of technology, that is multimedia products, assist teachers for step over some horizons or boundaries, and students to dream, be motivated, and finally learn interestingly and desirably. We think that the main goal of us, teachers, to teach efficiently, and doorway to it – is multimedia tools.

References:

1. Неделкова А.А. Мультимедийные технологии в обучении английскому языку // Среднее профессиональное образование. – 2012. – № 2. – С. 24-25.
<http://www.flashmulti.ru/multimedia.htm>
<https://www.jotuts.com/what-is-multimedia/>
2. Bent B. Andresen and Katja van den Brink – Multimedia in Education\curriculum.- 2013. -UNESCO. -P. 3-4.
3. Кривенко О. И. «Мультимедийные технологии в преподавании иностранных языков» <http://ito.edu.ru/2008/MariyEI/III/III-0-16.html>
4. Дьяконова О. О. «Эдьютейнмент в обучении иностранным языкам» // Иностранные языки в школе – 2013 – № 3 – с.58–61
https://en.wikipedia.org/wiki/Virtual_reality
https://www.researchgate.net/publication/332380884_Using_Virtual_Reality_Tools_for_Teaching_Foreign_Languages
5. J. Reyna, The potential of 360-degree video for teaching, learning and research. 2018. С. 4-5.
6. Bordcosh L. Using Virtual Reality in the ESL Classroom. URL: <http://www.cambridge.org>
7. Кузнецова Д.Л. «Академик Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті» КеАҚ, заң факультетінің 4 курс студенті, omut2016@mail.ru

Сүлеймен Ж.Б.
бакалавр,
заң факультеті,
Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ҚАШЫҚТЫҚТАН БІЛІМ БЕРУДІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ

Ғылыми-техникалық прогрестің дамуымен білім саласы да қарқынды түрде дамиды. Ақпаратты өңдей алатын қуаты күшті компьютерлер, ақпаратты әртүрлі нысанда көрсетумен қатар, компьютерлерді дидактикалық құрал арқылы қолдануға және оқыту технологияларын жетілдіруге мүмкіндік берді. Жаһандық ақпараттық кеңістік ғылым мен білім, еңбек және басқа әлеуметтік мәселелерді шешуге жақындатады.

Ақпараттық технологиялардың өзгеруімен білім нарығы мен білім саласы өзгереді. Білім алу заманауи қоғам мәселелерін шешудің басты шарты болып табылады. Ол адамға өзін-өзі түсіну мен зерттеуге мүмкіндік береді. Сондықтан 21 ғасыр білім саласының қоғамдағы маңыздылығы арттыруының ғасыры болып табылады.

Осыған орай білім беру саласы көптүрлілік пен қолжетімділікке ұмтылады. Үзіліссіз білім алу бүгінгі күні білім беру жүйесінің негізгі принципі болып табылады.

Қазіргі таңда «Білім алушы-оқытушы» атты білім берудің тізбегінде орталық орынды «білім алушы» алады, ал «оқытушы» білім мен дағдыларды үйретуге шақырылады. Олар білім беру процесінде адамның білімдері мен іс-әрекеттердің қадағалаушысы болып табылады. Білім беру теориясының негізі «өмір бойы білім алу» концепциясы болып табылады.

ЮНЕСКО-ның қашықтықтан білім беру бөлімінің жетекшісі Луиса Роселло жолдауында 21 ғасырдағы қашықтықтан білім беруді дамыту бойынша негізгі шарттарды атап өтті. Ол мемлекеттер арасында әртүрлі қайнар көздерді пайдалана отырып, білім алушыларға орын ауыстырмай білім алуды дамыту. ЮНЕСКО мамандары қашықтықтан оқытуды кез келген университет бағдарламасын оқуды әрбір адамға қолжетімді жасауды мақсат қылдыруда. Осылайша, қашықтықтан оқу кез келген адам үшін білім мен ақпарат алудың құқығын қамтамасыз етуі қажет. [1]

Алайда қашықтықтан оқыту көптеген дауларды тудырады. Мысалы, ақпаратты жіберу мен білім берудің жаңа формасы ретінде тану болып табылады. Бұл білім берудің түрін бекіту үшін қашықтықтан оқытуды көптеген зерттеушілер, философтар мен оқытушылардың көзқарастарын тереңдеп зерттеуді қажет етеді. Әлемдік қашықтықтан білім берудің тәжірибесінің талдауы – қашықтықтан оқыту адамзат өркениетінің тәжірибесін ала алғанын көрсетеді.

Қашықтықтан оқытудың даму мәселелерін шешуді зерттеу үшін қайнар көздер зерттелді, бұл материалдар негізінде білім беру туған сәтінен бастап қашықтықтан оқыту енгізу талап етілгенін ұғынуға болады.

Жоғары білімді қашықтықтан алу мүмкіндігі 1836 жылы, Ұлыбританияда Лондон университеті қаланған сәтінен пайда болды. Аккредитацияланған оқу орындарында оқитын білім алушыларға емтихан тапсыру рұқсат етілді. Осындай емтихандар студенттерге оқу орнының орналасуына қарамастан тапсыру жаңалық болды. Бұл университет бағдарламасы бойынша пошта арқылы оқытылатын колледждердің ашылуына әкелді.

1840 жылы Исаак Питман Ұлыбританияда пошталық жіберулер арқылы студенттерге стенографияны үйретті. Осылайша Исаак Питман қашықтықтан оқытудың тұңғыш ашушысы болды. 19 ғасырдың 50-жылдарында Густав Лангеншайдт Германияда ересектерге тілдің оқытушысы «үйрету хаттарын» жариялады.

19 ғасырдың 70-жылдарында Америка құрама штаттарында қашықтықтан оқытуды ұйымдастыратын бірқатар шаралар ұйымдастырылды. Осылайша, 1873 жылы Анна Элиот Тикнор «Үйдегі білім алуды қолдау қоғамы» негізінде әйелдерді пошта арқылы оқытатын «Тикнор қоғамы» атты оқыту жүйесін құрастырды. 1874 жылы пошта арқылы білім беруді Иллинойс штаты университеті ұсынды.

Қашықтықтан білім берудің элементтері Ресейде де көрінеді, мысалы, 1907 жылғы Находка қаласының теңіз мектебі мен 1908 жылғы А.М.Шанявский атындағы Мәскеу ұлттық университетінде қашықтықтан студенттерге білім берілді.

1917 жылдан бастап қашықтықтан оқыту Ресейде ауқымды дамыды. Бұл жерде әртүрлі деңгейлерде түрлі курстар ұсынылды. Кеңес одағында арнайы қашықтықтан оқытудың моделі құрастырылды. 20 ғасырдың 60-жылдарына қарай КСРО-да сырттан оқытатын 11 университет пен түрлі факультеттер болды. Екінші Дүниежүзілік соғыстан кейін КСРО мысалында Орталық пен Шығыс Еуропа елдері қашықтықтан оқытуды енгізді.

Қашықтықтан және пошта арқылы оқытудың тарихы осындай білім берудің тұрақты формасы бола алатынын дәлелдейді. Қашықтықтан оқыту бастапқы мен жоғары білім берудің әртүрлі деңгейлерін ұсынады. Ол әртүрлі жастағы, яғни кіші жастан бастап ересек жастағы адамдарға арналған. Қолданылатын әдістер де әртүрлі, мысалы, мәтінді жазу, бейнебайланыс, тәжірибелік семинарлар мен емтихандар. Қашықтықтан оқыту жүйелерінің ұйымдастырылуы дамыған және дамушы мемлекеттерде орын алады.

Қашықтықтан оқытудың басты мақсаты – кез келген әлем жерінен қашықтықтан оқыту ұйымдасқан технологиялар арқылы ақпараттық қайнар көздерге рұқсат беруді ұйымдастыру.

Шетелдердің мамандары зерттеулерінің зерттеулері өмір сүрудің минималды білім деңгейі – жоғары білімді атап кетеді. Жапонияда жоғары білім бар адамдар пайызы – 50%, АҚШ-та – 40%, Ресейде -18%, ал Қазақстанда – 25% құрайды.

Қашықтықтан оқытудың жүйесі келесі функцияларды орындайды:

- халықтың ағартушылық деңгейі мен сапасын жоғарылатады;
- мемлекетті сапалы дайындалған мамандармен қанағаттандырады
- білім беру ауқымдарын кеңейтеді;
- халықтың әлеуметтік санасын дамытады.[2]

Қазақстан Республикасының білім туралы заңында қашықтықтан оқытудың келесі анықтамасы берілген: білім алушы мен педагогтің жанама (алыстан) немесе толық емес жанама өзара іс-қимылы кезінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды және телекоммуникациялық құралдарды қолдана отырып жүзеге асырылатын оқыту. [3]

Соңғы уақытта білім беру үрдісіне қазіргі замандағы технологияларды пайдалану мақсатында оңтайландыру теориясына қызығушылық пайда болды, сондай-ақ сапалы білім беруді жүзеге асыруда үлкен қаржылық шығындар қажет екені белгілі. Білім беру жүйесінде болашақта басқару объектісінің жағдайын болжау үшін менеджмент қолданылады. Басқа университеттерде қашықтықтан оқыту ұйымдастырылып қолданылады. Бақылау кезінде пайда болатын қателер өте ауыр және оны қиындыққа әкеліп соқтырады. Мысалға келтіретін болсақ, жоғары білім беру мекемесі қашықтықтан оқыту процессін жүзеге асырып ұйымдастырады бірақ, бұл мекеменің әкімшілігінде нақты қашықтықтан оқыту жүйесі қалай жұмыс істеуі және жетілдірілуі керек екенін білмейді. Егер басқару мақсаттарының кем дегенде біреуі таныс емес болса, мақсатқа жету, нақты дәрежесін анықтау, дұрыс немесе бұрыс қызметтерді ажырату мүмкін емес. Осылайша, басқару нәтижесін жанама түрде бағалауға тура келеді және бұл үлкен қиындықтарды туғызады. Басқару субъектісі өзінің тәжірибесіне, интуициясы мен ақыл-ойына сүйене отырып әрекет етуі керек, ал басқару сапасы және оның қорытындысы тек болашақта ғана белгілі болады. Қашықтықтағы оқытуды оқу үдерісіне енгізу кезінде басқару іс-әрекетінің міндетті элементтері бар. Ең алдымен оны іске асыру кезеңдері және қабылданған басқару шешімдерінің түрлері болып табылады.

1. Салыстырмалы-аналитикалық кезең, мұнда мәселелер талданып, оларды шешудің мүмкін жолдары анықталады. Жоғары білім беру мекемесінің әкімшілігі білім беру үдерісіне қашықтықтан оқытуды жүзеге асыру технологиясын енгізу туралы шешім қабылдайды. Бұл үдеріс екі оқу процессінде біріктіре алады, біріншісі ҚО элементтерін қолдана отырып білім берудің дәстүрлі формасы және ҚО технологияларын қолдана отырып, толықтай қашықтықтағы оқу үдерісін жүзеге асыру.

2. Мақсат қою кезеңі. Бұл кезең ҚО жүйесінің басымдықтарымен айқындалады. Осы кезеңде университет басшылығы күндізгі немесе сырттай оқу жүйесіне эксперименталды түрде қашықтағы оқыту студенттер тобын құрады, олардың оқу үлгерімі мен сапасын бағалайды. Және ҚО жүйесін дәстүрлі оқыту жүйесімен салыстырады.

3. Басқарушылық шешім қабылдау кезеңі. Мұнда мәселені шешу кезі және жаңа технологияларды енгізу жолдары қарастырылады, сондай-ақ аралық және соңғы нәтижелер белгіленеді. Аралық нәтиже эксперименттік топта жақсы нәтиже көрсетуі керек. Нәтижесінде студенттердің жаңа топтарын жинауға болады, олар қалыптасқан жаңа қашықтықтағы оқыту технологиясы бойынша сапалы білім ала алады.

4. Шешімді іске асыру кезеңі. Бұл кезеңде басқарушылық шешімді іске асырудың нақты қызметі қарастырылады. Осы кезде жоғарғы оқу орындарында қашықтықтағы оқу жүйесіне қатысты жауапты тұлғаны тағайындау қажет. Яғни білім беру мекемесі нақты осы ҚО жүйесіне шешімдер қабылдап, жүзеге асыруы керек. (Мысалы жоба іске қосылғаннан кейін бір ай өткен соң компьютерлік кабинеттер және компьютерлер саны белгілі болуы тиіс, 3 ай өткеннен кейін нақты байланыс орнатылуы және компьютерлік бағдарламалардың жұмысын тексеруі және 5 айда эксперименттік топтың сабақтары басталуы керек).

5. Нәтижелерді бағалау кезеңі. Бұл кезеңде ҚО жүйесіне талдау жүргізіледі. Бірінші кезеңдегі қойылған мақсаттар мен талаптарды қорытындылау қажет. Яғни, оқу жоспары бойынша аралық нәтижелерге бақылау қойылады. ҚО жүйесіне жауапты тұлға, осы жобаның белгілі бір уақыт аралығында жетістіктері мен қателіктеріне қорытынды есеп ұсынуы қажет.

Жоғарыда аталған кезеңдер тізімі қашықтықтан оқытудың басқару құрылымын құру кезінде барлық кезеңдердің басқару процесінде құрылымдық қамтамасыз етілуі және бақылануы маңызды екендігін көрсетеді. Сонымен қатар, басқарушылық тарапынан қабылданатын шешімдердің типі мен сипатына тікелей байланысты болатындығын атап өткіміз келеді. Яғни, олардың құзыреттері білім беру мекемесінің әр бөлімі қабылдаған ұйымдастырушылық-басқарушылық шешімдердің ерекшеліктерін білу керек. Ақпараттандыру проблемаларын қаржылық, ғылыми, білім беру, әдістемелік және ұйымдастырушылық тәсілдерді біріктіру арқылы шешуге болады, оны қалыптастыру жоғары оқу орнын басқарудың маңызды бөлігі болып табылады.

Қашықтықтан оқытудың қалыптасу тарихын қарастыра отырып, біз қашықтықтан оқыту жүйесін дамытудың басты алғышарты оның интеграциялану қабілеті деп санаймыз. Қазіргі уақытта барлық білім беру мекемелерінде бүкіл әлемдегі ақпаратты шоғырландыру мүмкін емес. Сондықтан оқу процесі ұйымдастырылған жүйенің әр географиялық нүктесінен кез-келген басқа географияда орналасқан ақпараттық ресурстарға қашықтықтан қол жетімділікті қамтамасыз ету қажет. Қашықтықтан оқыту әр түрлі аумақтарда таратылған ақпараттық ресурстарды белсенді етеді. Бұл қашықтықтан оқытуды дамыту қажеттілігінің тұжырымдамалық негіздемесі мен идеологиясы болып табылады.

Қазақстанда қашықтықтан оқыту жүйесін құрудың өзектілігі қазіргі кезде көптеген факторларға байланысты. Бұл үлкен аумақтар мен ірі қалаларда ғылыми-техникалық орталықтардың шоғырлануы, білім берудің мазмұны мен технологияларына байланысты халықтың жаңа қажеттіліктерін қалыптастыру, нарықтық экономиканың дамуы, халықтың көші-қонының көбеюі және т.б. Алайда, Қазақстанда қашықтықтан оқытуды дамытуда проблемалар бар:

- елдегі компьютерлік сауаттылық деңгейін көтерілуін талап етеді;
- компьютері бар адамдардың ғаламдық желіге қосылғаны әлі де аз;
- мұғалімдер білім берудің дәстүрлі түрлеріне дағдыланған және академиялық пәндерді қашықтықтан оқыту технологияларына әлі дайын емес;
- оқыту мен тестілеуге арналған компьютерлік жүйелердің болмауы;
- қашықтықтан оқыту дәстүрлі жүйеге қарағанда білім беру процесін басқаша ұйымдастыруды, оқытудың әр түрлі әдістерін қажет етеді;
- оқытушылар құрамына жаңа педагогикалық технологияларды қолдануға үйрету үшін уақыт қажет;
- қашықтықтан оқыту проблемасын өте төмен теориялық зерттеу. Қашықтықтан оқыту жүйесіндегі анықталған проблемаларды шешу қажет. Соның ішінде атап айтқанда:
 - қашықтықтан оқыту формасын сипаттайтын белгілерді, принциптер мен ерекшеліктерді неғұрлым нақты айқындау қажет;
 - қашықтықтан оқыту оқу-әдістемелігін қамтамасыз ету, мазмұнына, формаларына қойылатын талаптарды анықтау қажет;
 - білім берудің электрондық оқулықтарының әзірлеушілердің авторлық құқығын қорғауды негіздеу;
 - оқу үдерісін ұйымдастыру және басқару принциптерін баяндау;
 - материалдық-техникалық қамтамасыз етуге қойылатын талаптарды әзірлеу;
 - қашықтықтан оқытудың экономикалық тетіктерін анықтау қажет;
 - нормативтік-құқықтық базаны жетілдіру;
 - Интернет-ортада оқыту технологиясына, телекоммуникациялық ортаға қойылатын талаптарды әзірлеу;

– қашықтықтан білім беру институттарын (университеттерін), виртуалды университеттерді сертификаттау;

– барлық мамандықтардың толығымен қашықтағы технологиялар бойынша оқытыла алмайтындығын ескеру қажет. Біз білім беру процесінде қашықтықтан оқыту принциптерін зерттей отырып, қолданыстағы принциптерге қандай да бір толықтыру қажет деп есептейміз.

Ол: – жауапкершілік принципі-жүйенің әрбір субъектісі мен объектісі қашықтықтан оқыту бойынша екі жақты оқыту шартын жасасады. Және шарт жасасқаннан кейін қандай да бір мамандық пен мамандыққа экономикалық немесе әкімшілік жауапкершілікке ие болады;

– бақылау принципі- әрқайсысының міндеттемелерін орындау объектінің субъектіге оқыту сапасы тұрғысынан бақылануы тиіс;

– даму және жетілдіру принципі. Қашықтықтан оқыту жүйесі өзара даму мен жетілдіру мүмкіндігі жол ашуы тиіс.

2020 жылы болған пандемияға байланысты мемлекетіміз оқушылар мен студенттерді эпидемиялық жағдайға байланысты қашықтан оқыту форматына ауыстырды. Осындай оқыту нысанын әлемнің 100 мемлекеті таңдады. Қазақстанда 3 млн 400 мың білім алушы бар, олардың 77 % қашықтықтан білім алуда. Қашықтықтан білім беруді ұйымдастыру үшін уақытша қолданысқа 400 мыңнан астам компьютерлер берілді. Бұл сұрақ бойынша жергілікті мемлекеттік атқарушы органдар жұмыс жасайды, компьютерлер мұқтаж отбасыларға беріледі. Оқушыларға білім беру бойынша жұмыс топтары құрылды. Олардың қатарына: Bilimland, Дарын, БИЛ, BTS education, U-study6 AGS ұйымдары және оқытушылар, методистер мен жоғары оқу орындарының ректорлары кіреді. Бұл жерде жұмыс бірнеше бағыт бойынша жүргізіледі:

А) Тапсырмалардың орындалуы мен кері байланысты бақылайтын ақпараттық жүйелер.

Ә) Бейнесабақтарға, тапсырмаларға, тесттер мен бағалауға бағытталған рұқсат ету бағдарламалары.

Б) Кесте бойынша теледидар арқылы бейнесабақтар жүргізетін арнайы каналдар. Бұл байланыс түрі ауылдық жерлерде тұратын білім алушылар үшін өзекті.

Мемлекет тарапынан интернет желісі бойынша провайдерлермен жұмыс жүргізілді. Қашықтықтан оқыту үшін келесі интернет-бағдарламалар пайдаланылады: ZOOM, Coursera, Google classrom. Hangouts, Moodle, Bilimland және басқалары.[4]

Қашықтықтан оқытуды жүзеге асыру үшін білім берушілер мен білім алушылардың сауаттылық деңгейін ескеру қажет. Осыған орай білім берушілерге арнайы курстар мен ақпараттық нұсқаулықтар оқыту тиіс. Біздің ойымызша, қашықтықтан оқытуды онлайн білім алумен қатар қоймау керек. Себебі, қашықтықтан оқыту форматы ауқымды болып табылады. Ол білім берудің бірнеше әдістері мен құралдарын қолданады. Осындай оқытудың форматы неғұрлым тиімді болып саналады. Қорыта келе, қашықтықтан білім беру форматына толықтай ауысу үшін мемлекет территориясында ғаламтор желісінің дұрыс жұмыс істеуі мен білім беру платформаларының толық дайындығы қажет болып табылады.

Осылайша, қашықтықтан оқыту жүйесін толықтыру осы ұсыныстар бойынша олардың анық және қатаң орындау қашықтықтан басқару жүйесінің сапалы нәтижелеріне кепілдік бере алады. Экономика, ғылым және техника дамуының қазіргі кезеңінде қашықтықтан оқыту өзекті және уақтылы мәселе айта аламыз. Қазіргі уақытта қашықтықтан оқыту жүйесі бір орында тұрмауы тиіс. Оны оқыту жүйесінен бастап бақылау мен ынталандыру әдістеріне дейінгі әртүрлі ұйымдастырушылық бағыттарда дамыту және жетілдіру қажет.

Әдебиеттер :

1. ЮНЕСКО и информационное общество для всех. Концептуальный документ. Организация Объединенных наций по вопросам образования, науки и культуры. – 1996. – май .
2. Ибрагимов И.М. Информационные технологии и средства дистанционного обучения. – М.: Издательский центр «Академия», 2008. – 336 с.
3. Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі «Білім туралы» № 319 Заңы // <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z070000319>
4. //zakon.kz. Аймағамбетов о дистанционном обучении: Не все так просто // <https://yandex.kz/turbo/zakon.kz/s/5012525-aymagambetov-o-distantsionom-obuchenii.html>

A.H. Tatina,
master student
Zh.D. Nurzhanova
candidate of pedagogical sciences, docent
of L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan

METHODS OF USING DISTANCE LEARNING IN LEARNING ENGLISH

Abstract. The article focuses on matters of distance teaching English. The main task of the article is to justify and explain distance learning as a new form of learning. The authors explain the necessity of applying distance teaching technologies in a modern educational process and identify advantages and disadvantages of distance teaching. Along with the obvious challenges, the new training format provides a wide range of opportunities and prospects for changing and improving educational system. Distance learning, meanwhile, is a good alternative in the absence of other options. As an example, transformation of secondary schools to distance learning under pandemic conditions.

Keywords: distance learning, synchronous distance learning, asynchronous distance learning, teaching technologies, communication tools.

A language is the primary means of communication without which it is difficult to imagine existence and development of human society. Nowadays important changes are occurring in social relations.

Communication tools (informational technologies) require improving communicative competence of students so that they can exchange thoughts in various situations in the process of interaction with other participants in communication, using the system of linguistic and speech norms correctly. Therefore, the main purpose of a foreign language lies in the formation of communicative competence, that is the ability to carry out foreign language interpersonal and intercultural communication. At this juncture, considerable changes take place significant changes in school education which comprise all aspects of pedagogical process. These changes set certain goals and challenges for the educational process. So, one of the main tasks is raising the level of pedagogical mastership by adopting of modern technologies of training and education. Mastering any new technologies begins with new pedagogical thinking: structure, clarity of methodical language, the emergence of tactics in teaching methods. It is necessary to know what technologies to use in the educational process in order to get planned results. Apparently, it is not worth specifying that the use of a specific teaching technology, no matter how perfect it is, it will not create the most effective conditions for disclosure and development of skills and abilities of students.

The construction of the educational process on the modern lesson includes active using modern educational technologies, taking into account modern requirements to the quality of education, to the level of developedness of educational actions.

New information technologies are becoming a necessary part of the process of learning a foreign language, providing new opportunities for effective language learning, making this process more meaningful, interesting, differentiated, flexible and comfortable.

The closure of educational institutions and the emergency transition to distance learning are associated with obvious problems, mainly due to insufficient technical equipment, lack or poor training of both teachers and students to work in the new environment. These and other problems challenge the education system in a critical situation.

At the same time, along with obvious challenges and problems, the new training format provides a wide range of opportunities and prospects for changing and improving educational systems for which the critical situation creates forced conditions.

Let's define the concept of "distance learning". Based on the analysis of pedagogical literature, we formulate the following definition: distance learning refers to the organization of educational activities using distance learning technologies that involve the use of information and telecommunications infrastructure for transmitting information and mediated synchronous or asynchronous interaction between students and teachers.

The technology of distance learning is focused primarily on conducting understandable, convenient for the student classes, that are conducted virtually, in the video conferencing.

The practice of distance learning has been known for a long time: in Soviet times it was implemented through the correspondence form of training. However, as you know, distance learning was not used as widely for foreign languages as for other directions of education. There were foreign languages correspondence courses, it was even possible to learn through TV and radio programs. The unpopularity of distance learning in languages was explained by its low performance.

There are many explanations for this. A foreign language requires speaking, pronouncing, at least, imitation of what you heard, perception and oral reproduction of what you read, argumentation of your statement and persuasion of the interlocutor, and much more.

However, in modern conditions of computer and communication technologies, the picture of distance learning gets a new content, including for foreign languages.

The concept of using modern educational technologies in English lessons is based on principles and methods of competence-oriented education, technologies of personality-oriented and developmental learning. Considering that in classes there are students with different levels of language proficiency, it would be appropriate to use a variety of modern educational technologies.

It is no coincidence that the main goal of teaching English at the present stage of the development of the education system is the student's personality, capable and willing to participate in intercultural communication in English and improve in mastering of foreign language speech activity.

Distance learning is the process of transferring knowledge, formation of skills and abilities in interactive interaction between trainers and learners, as between them and an information resource, reflecting all components inherent in the educational process.

The concept of distance learning is applicable to the form of learning in which a teacher and students are separated by distances thus introducing specific forms of interaction in the educational process.

Distance learning is a new form of education which already coexists along with full-time, correspondence, external forms.

Distance learning is not an analogue of the correspondence form of learning, as distance learning involves permanent, systematic contact with the teacher, with other students of the cyber-audience [1;22]. This system, as well as other educational systems provides for all components (purpose, objectives, content, methods, organizational forms, teaching aids), but they are implemented by specific means of Internet technology, fundamentally different from ones which are used in the system of correspondent studying.

Whatever form is used in the training and education of a person, it should correspond to and reflect the general laws of pedagogy, pedagogical psychology, didactics and methodology. Therefore, we consider it is inappropriate to talk about distance pedagogy as a separate field of science, just as it never occurs to anyone talk about correspondence pedagogy, etc.

There is no doubt that distance learning English opens up new opportunities in learning and self-learning, significantly extending both an informational space and an informational educational environment.

The most modern forms of information exchange, system and intersystem interaction are used in the distance learning of the English language, which provides new mechanisms for the implementation of inter-subject, inter-scientific and socio-cultural ties.

Methods of distance learning.

Communication between participants of the educational process, consultations from the teachers are important aspects in distance learning. Meanwhile, communication between students and the teacher is realized remotely – via the Internet. Two types of methods are used in the practice of distance learning: synchronous and asynchronous [2;106].

The synchronous method of distance learning involves communication between a student and a teacher in real time – online communication.

The asynchronous method of distance learning is used when communication between teacher and student in real time is impossible – so called as offline communication.

With the development of distance learning, when communication between students and the teacher does not take place face to face in the classroom, but mostly behind a computer at the different ends of the network cable, many specialists have started talking about synchronous and asynchronous methods of distance learning from the standpoint of practical application of these methods to increase effectiveness of studies. Moreover, different teaching methods suggest a different load on each participant of educational process.

Providing fundamentally new learning tools, distance teaching English also opens up new forms of schooling. However, the importance and role of distance learning tools might be defined considering them only in conjunction with all other teaching aids – subjective, printed, computer (multimedia) [3;185].

The difference between distance learning methods and traditional ones is as follows:

- increasing the role of independent work of students;
- the acquisition by students of skills necessary in later life;
- changing the knowledge paradigm to practice-oriented and activity-oriented.

Therefore, distance learning methods, in our opinion, are based on active learning using individual, differentiated and student-centered approaches.

Distance learning English has a number of advantages over a complete educational system. It is not only a full realization of information rights of the students, but also the benefits of organizing and information exchange. Students have the opportunity to communicate with other participants while studying English.

Distance learning English can justly count on expansion in the school system. But this expansion will go not by crowding out the usual forms of teaching English and traditional book-writing means, but in addition to them or as a replacement in those cases where it is due to the achievement of the whole complete educational system.

Distance learning is currently the youngest of all methodologies. It should be noted that in the present situation in the world, i.e. the spread of the viral infection COVID-19 (coronavirus) all around the world numerous schools have been forced to switch to distance learning.

In our country this form of study was known as correspondence. In the practice of teaching foreign languages, it was not used as widely as in other areas.

In recent years, universities of different countries drew attention to the possibility of using computer telecommunication technologies for teaching at a distance, including teaching foreign languages. Unlike other forms of distance learning, learning based on computer telecommunications gives the following possibilities:

- rapid transmission of information at a distance;
- retention of information in the computer memory during the desired time; editing the information;
- multimedia information and operational feedback from teacher and other participants of the training course;
- access to various sources of information, including remote and distributed databases, access to numerous conferences around the world via the Internet.

The effectiveness of any type of distance learning depends on four factors:

- 1) effective interaction between a teacher and a student, despite the fact that they are separated by distance;
- 2) the use of pedagogical technologies;
- 3) the effectiveness of the developed teaching materials;
- 4) efficiency of feedback.

In other words, the effectiveness of distance learning depends on the organization and methodological quality of the materials used, as well as teaching skills.

Nevertheless, the distance learning methodology has a clearly expressed negative feature that significantly lowers the position of distance learning among other methods.

Firstly, it is a limited circle of people who can use this technique, due to the socio-economic situation in our country.

Secondly, a more important disadvantage of this system is the form of control of the acquired knowledge, because the results cannot correct due to lack of direct visual contact.

Distance learning, meanwhile, is a good alternative in the absence of other options. For example, at present, schoolchildren are forced to use distance learning due to quarantine in the country.

Providing a systematic approach as defining one, distance learning can be successfully applied in upper secondary school, which students have a sufficiently great knowledge, developed analytical thinking, motivation and cognitive activity.

Furthermore, distance learning the English language is a means of realizing the student's information rights as independent subjective system, unlimited expanding information environment as a social person.

Undoubtedly, in the processes of self-education, self-study, self-development and self-improvement of a person, the value of distance learning the English language will grow rapidly.

At the same time, there is a growing need for the formation of a general information worldview of students as active members of the information society (future authors, manufacturers, consumers, copyright holders), their information and legal literacy and information culture, ensuring their orientation in social environment of information relations.

References:

1. Polat E.S. New pedagogical technologies in teaching foreign languages. Foreign languages at school – 2002 №1 – 224 p.
2. Mutanov G.M., Shakarimova A.B., Criulko N.S., Khegay O.M. Distance learning (experience of implementation at EKSU). – Ust-Kamenogorsk: EKSU, 2006.- p.106
3. Egorov V.V., Gotting V.V., Natesova V.K. Principles of building the concept of distance education // Bulletin of the Eurasian Humanitarian Institute. – 2006. – № 1. – P. 185 – 189.

Ikram L.I.
undergraduate
Ospanova F.A,
associate professor
L.N.Gumilyov Eurasian National University
Nur-Sultan, Kazakhstan

CRITERIA ASSESSMENT AS INNOVATIVE TECHNOLOGY FOR ASSESSING EDUCATIONAL ACHIEVEMENTS

One of the main tasks of modern education is to improve the methods of teaching disciplines, prepare competent person for these disciplines, and objectively assess the knowledge of students. Therefore, in recent years, one of the main directions of methodological work at school is the introduction of criteria-based assessment in the educational process. The technology of criteria-based assessment as one of the modern teaching methods, in principle, should solve many problems of modern education. For many decades, assessment has been about comparing a students' performance to that of other students. This approach to assessment has a number of disadvantages:

- there are no clear criteria for assessing the achievement of learning outcomes that are understandable for students, parents and teachers;
- the teacher sets the mark, focusing on the average level of knowledge of the class as a whole, and not on the basis of uniform criteria for achieving results by each student;
- marks given to students do not give a clear picture of the assimilation of specific knowledge, abilities, skills in individual section of curriculum;
- when setting the final grade, current grades are taken into account, which is not an objective assessment of the final learning outcome;
- there is no operational connection between the student and the teacher in the learning process, which does not contribute to the motivation of students to learn.

The transition to a conceptually new content of education implies new requirements for teaching within the framework of a competence-based approach to education, as well as the ability to overcome the traditional style learning and building a new constructive education model capable of ensuring independence thinking of students. Modern transformations: openness of society, dynamic development, make you look at the learning process from a new angle and systematically influence it.

The system of general secondary education in Kazakhstan has long been working on an updated principle. New realities dictate the need to develop students' skills of critical thinking, independent research and deep analysis of information [1; 215].

The modern education system involves the use of criteria-based assessment technology and the need to build a special form of control, according to which all students will be involved in learning process and will be able to gain self-assessment skills and work in creative groups.

Criteria-based assessment technology (TCR) is a process that is based on comparison educational achievements of students with clearly defined, collectively developed, known in advance to all participants in the educational process with criteria corresponding to the goals and content of education, contributing to the formation of educational and cognitive competence of students [2; 79].

Among the main tasks of criteria-based assessment, the following tasks can be distinguished:

- determination of the level of preparation of each student at each stage of the educational process;
- determination and tracking of individual progress;
- motivating students to develop skills and abilities of a wide range to achieve the expected learning outcomes;
- differentiation of the significance of assessments obtained for the performance of various types of activities;
- providing feedback between the teacher, student and parents to identify the quality of assimilation of educational material and features of the organization of the educational process.

The main principles of TCR emphasize a clear, idealized representation of what should look like the result of the educational task, and direct assessment implies a scale for determining compliance students of the set criterion. The meaning of this format is not to refuse the mark, but to ensure opportunities for the student

to plan their own educational activities. Other meanings include defining tasks and paths decisions, as well as independently evaluate the result of their work. This approach excludes the appearance of an unsatisfactory assessment, but with the rapid development of modern society, it requires a certain adjustment aimed at developing a student's desire to progress. It should be noted that the transparency and objectivity of this technology is an important factor that should be considered as a natural stimulating potential for maintaining the health of all participants in the educational process [3; 32].

Types of criteria based assessment

The technology of criteria-based assessment includes two types: formative and summarizing. Their difference is in the implementation and control of students during the learning process. Formative assessment or "assessment for learning" is an ongoing assessment of training, which provides all training participants with the necessary information at all stages of the educational process. Summative assessment is carried out at the time of mastering and teaching the curriculum to assess knowledge and understanding of the material by students at the appropriate stage learning. This approach provides the summation of the student's knowledge, established in accordance with the developed criteria [4; 386].

Peculiarities of formative assessment:

1. Participation of students in assessment
2. There are no strict requirements for unification of the content
3. No open comparison of the results of different students
4. The learning process and the products of educational activities are evaluated

Peculiarities of summative assessment:

1. Conducted by an entity not participating in the process of studying
2. Involves comparing students by comparing each work with a benchmark through standardized tests
3. Summarizing the results under a certain stage of training
4. Summative grade is focused on the totality of all students

The result of two types of criteria-based assessment is the formation of an objective assessment of achievements and the educational process itself.

Tips for the introduction of TCR

A gradual change in the system of conducting classes, the system of assessing the preparation of school-children will require a certain adaptation period. First of all, it is worthwhile to understand what difficulties are to be faced and something worth working on. Research into the theoretical background of the issue, discussion with colleagues, observation in the classroom, will help to cope with possible difficulties and eliminate the appearance of errors.

The next step is to check the changes make. Strong volitional change can be destructive, therefore it is advisable to make changes gradually, making the necessary observations and tracking their positive/negative dynamics in the course of work.

For education in Kazakhstan, the technology of criteria-based assessment is innovative and in the strength of the established traditions of the education system can be perceived with apprehension and distrust. It is necessary to work out the exact formulation of the "action plan", consisting of a number of strategies, while it is desirable to start working with the class from the beginning of the educational of the year. The first reason for this approach is the availability of time to get used to the new form of the educational process, both for the teachers themselves and for students and their parents. The second reason is the natural difficulty in changing the already established work schedule in the middle of the school year. As the experience of consistent work during years with certain "test" groups, in collaboration with the attempts of other teachers, creates the necessary stable ground for the subsequent adaptation of innovative methods [5; 224].

To conclude, the following main advantages of this technology can be noted:

1. This methodology is very transparent and corresponds to the educational objectives of the subject;
2. The knowledge of students is assessed objectively in accordance with the compiled assessment criteria, familiar to all students in advance;
3. This technique allows students to prepare in advance and promotes the development of self-assessment skills, also teaches them to self-study in this subject;
4. It increases the quality of the passed material.

Here, along with the advantages, it is possible and necessary to note some of the difficult aspects of this system. Most importantly, students and the teaching staff undoubtedly need to reorient themselves to such a system, change their usual traditional views when conducting classes, when assessing students' knowledge,

when preparing certain new test tasks for students. In a word, it is necessary to radically change traditional systems and rebuild the system of the educational process for the technology of criteria-based assessment, all this is naturally a certain laborious work.

The effectiveness of an innovative product lies in the fact that the qualitative characteristics of educational activities are changing. Working in an innovative mode enhances the motivation of teachers to improve their own qualifications. Teachers begin to relate to methodological work in a new way, parents see the individual development of their children. All participants in the educational process get the opportunity to look at the pedagogical and educational results much more objectively and, having seen the problem, they can design the further trajectory of their educational route.

References:

1. Abekova Zh.A., Oralbaev A.B., Berdalieva M., Izbasarova Zh.K. Criteria-based assessment technology, method of its application in the educational process // International Journal of Experimental Education. – 2016. – No. 2-2. – S. 215-218.
2. Dyukarev I., Karavaeva E., Kovtun E. Key words guidelines for the development and implementation of educational programs in the subject area “Education”. – Bilbao: University of Duesto. – 2013 .-- S. 79.
3. Rebrin O.I., Using learning outcomes when designing educational programs UrFU. – 2013 .-- S. 32.
4. Efremova N.F. Formation and assessment of competencies in education. Monograph. – Rostov-on-Don, Arkol. – 2010 .-- S. 386.
5. Zvonnikov V.I. Modern assessment tools learning outcomes: a textbook for students of higher educational institutions. – M. : Publishing Center “Academy”. – 2007 .-- S. 224.

Tleumagambetova B.M.
master's degree student
Dukembay G.N.
candidate of pedagogical sciences, docent of
L.N. Gumilyov ENU, Nur-Sultan, Kazakhstan

THE ROLE OF E-TEACHING IN STUDY OF FOREIGN VOCABULARY

Abstract: in this article, you will find general information about what e-learning is, how it is useful and how to use it to achieve the goal in the process of introducing and developing foreign vocabulary. Firstly, it is necessary to explain what e-learning is. Online multimedia is imparting and facilitating knowledge on media, electronic devices like that on the Internet, streaming media etc. Briefly, it is the method of teaching exclusively through technology. Now is the age of innovative technology, therefore, various electronic technologies and Internet platforms are used in all industries. E-learning plays an important role in learning foreign vocabulary. Therefore, lessons can be conducted in more interesting and informative way, especially for foreign language learners at schools.

Keywords: information technologies, vocabulary, foreign language, learners, activities, mobile technologies.

Introduction

Here we will look at the impact of e-learning on vocabulary development. Nowadays, you need to be able to get information from different sources, use it and create it yourself. E-learning has powerful tools for working with textual, numerical and graphical information that forms the basis of the educational environment; together with communication technology and the Internet, they have created a phenomenal world learning environment. E-learning opens up new opportunities for teachers in teaching a foreign language. A significant advantage is that the computer expands the possibilities of presenting educational information.

Main part:

Recent research shows that teaching vocabulary may have some difficulties since many teachers are not confident about the best practice in vocabulary teaching and at times do not know where to begin to form an instructional emphasis on word learning (Berne & Blachowicz, 2008). Teaching words is a crucial aspect in learning a language as languages are based on words (Thornbury, 2002). It is almost impossible to learn a language without words; even communication between human beings is based on words. Both teachers and students agree that acquisition of the vocabulary is a central factor in teaching a language (Walters, 2004). Teaching vocabulary is one of the most discussed parts of teaching English as a foreign language. When the teaching and learning process takes place, problems would appear to the teachers. They have problems of how to teach students in order to gain satisfying results. The teacher should prepare and find out the appropriate techniques, which will be implemented to the students. A good teacher should prepare himself or herself with various and up-to-date techniques. Teachers need to be able to master the material in order to be understood by students, and make them interested and happy in the teaching and learning process in the classroom. The teachers should be concerned that teaching vocabulary is something new and different from student's native language. They also have to take into account that teaching English for young learners is different from adults. The teachers have to know the characteristics of his/her learners. They moreover need to prepare good techniques and suitable material in order to gain the target of language teaching. According to reports, over the past five years the number of adolescents who can use computer, mobile information technology, increased by about ten times. Currently, there are mobile devices for almost everyone, this is a convenient tool for accessing to any information, in particular, educational type. Students are poorly informed about potential educational opportunities, provided by smartphones, tablet and computers. As it was found in many studies, adolescents are mostly familiar with computer gaming and mobile programs and applications, using mobile phones and computer equipment for entertainment. At the same time, cognitive motives for working with a computer is approximately in twentieth place [1].

Learning foreign language and using mobile devices is a relatively new way of learning it, and now it is gaining popularity among many users of smartphones and tablets [1]. Training English language assumes that the process will be continuous, which means that learning using gadgets will definitely help to improve the

quality and intensity of learning. Thus, there are many methods of teaching, in particular, involving the use of information technologies and technical means that provide a high informative capacity of educational material, stimulates cognitive activity of the student, increases visibility classes, the intensity of its implementation, individualization and differentiation.

Among the well-known mobile applications which are focused on the study of language learning, the applications such as, Learn English Elementary [2], Duolingo apps [3], mobile app Memrise [4]. Learn English Elementary Apps is a series of podcasts for learners of language learning, which can be downloaded to mobile phones and engage in any time convenient for the user. Each episode is approximately twenty minutes long and is accompanied by questions for the audience. So as to facilitate understanding, a “running line». Using the publicly available Duolingo app, you can learn Italian, French, Spanish, German, Portuguese languages. It can be used as a supplementary manual with interactive exercises for learners of EL from scratch. Connection with the Internet is required to download the next stage of interactive lessons. The educational course is divided into steps according to the principle “from simple to difficult”. In the educational app Duolingo trains skills such as writing and speaking (you will be asked to pronounce the learned phrases), reading and listening.

Educational mobile app Memrise, with which you can learn how memorize learned words, as well as many other languages, is a continuation of the site of the same name. This application has an intuitive interface that in it's the queue allows the user to start right away to the study foreign language. Memorizing new words with images, practical interactive tasks repetitions and reinforcement contribute to more effective vocabulary acquisition.

The LangBook educational app can use for traditional translation as well as for training. This educational app offers users an explanatory, encyclopedic, geographical, engineering and many other dictionaries. For example, the app contains a dictionary with a translator, custom tools for learning and memorizing difficult words. The creators of the LangBook application organized the download of dictionaries and the sounding of words by user requirement. Moreover, the application helps to learn the words by using interactive cards with study assignments, competently structured and broken down by study topics. The main purpose of the program is to act as a dictionary. Default only English-Russian is installed in the application and Russian-English dictionaries, including about a million words. Built into the program the translator makes it possible to translate not only sentences, but entire texts. For the most accurate translation, it is recommended to specify the subject of the text manually. The main feature of the program is that it can work offline. The Internet is widely used by almost all teachers. Having had elementary computer literacy can make original learning materials that engage, motivate and target learners for successful results. In an English lesson, mainly training videos from the internet are used in a form of slide show. They differ in the types of speech activities (in teaching reading, writing, speaking or listening); by aspects of speech (when teaching vocabulary, grammar or phonetics);

Therefore, it can be said that Slide show program gives opportunity to create quality teaching materials to complete specific educational tasks for teachers. There are a lot of benefits of using presentation programs;

- to save a study time
- the possibility of using for presentation as interactive, multimedia whiteboard which can be very helpful to demonstrate all the activities.
- the ability to use separate slides as a handout (supports, tables, diagrams, graphs,
- scheme);
- to encourage to pay a full attention of students;
- to ensure the effectiveness of perception and memorization of new educational material;
- the possibility to combine a variety of textual audio and video visibility;

The most important aspect of using multimedia technologies for teaching vocabulary in the classroom foreign language is the use of electronic dictionaries. Electronic dictionary – a computer database containing key vocabulary which allows quick search for the necessary words, word combinations (examples of use), changes directions of translation (for example, Kazakh -English or English – Kazakh) [3]. Examples of electronic dictionaries are Google, Reverso.com, Free On-line dictionary, FreeDict.

Educational programs based on the use of ready-made multimedia training courses, offering exercises to consolidate the studied phonetic, grammatical and lexical materials. Training data material “Tutorials” are presented in the form of interactive exercises and often consist of theoretical and practical sections on various aspects, included in the mandatory minimum educational “contentEnglish” language. This part of the program can be used in as additional work in the lesson. [4].

In this regard, teachers have opportunities to use only fragments of the program at certain stages of the lessons on some topics that only partially coincide with the material, suggested for study in the textbook. Today the most popular programs in use are: multimedia training program “Coursera”, “Bridge to English”. Courses contain exercises in phonetics, vocabulary and grammar, which are combined into a learning system that is easy to work with [5]

Today, a foreign language teacher ought to be able to navigate well a huge number of Internet resources, which ensure the acquisition of a foreign language in unity with culture of its carriers, and also greatly facilitate the work teachers, increase the effectiveness of teaching, improve the quality teaching [5]. Here are some examples: Bookworm, Super Text Twist, Word Slinger; On-line versions of works by famous English and American writers; topics on various topics, on-line tests of various levels.

Therefore, modern information learning tools have the ability to assimilate students of knowledge at a high level comprehension and interpretation. Information learning tools allow the widespread use of various manuals in which students in the process of assimilating information or its consolidation and generalization.

Conclusion

Information technology makes vocabulary work more effective, interesting and attractive. Using information technology gives teachers opportunities to develop new forms and content of traditional activities for students, which leads to their implementation at a higher level. Applying Multimedia teaching presentation in the lessons foreign language for the purpose of teaching vocabulary can definitely increase the motivation of students, as well as the formation educational and cognitive competence. Multimedia presentations allow effective educational material that can be applied to the characteristics of students, which improves the efficiency of perception and memorization educational material. Thus, the process of mastering students lexical units can become faster and more efficient. It should be noted that the students are really easy and remember for a long time what aroused their immediate interest, what attracted them with its eccentricity, brightness.

References:

1. Modern information technologies in education // GOU VPO “Shuya State Pedagogical University”. – 2016 [Electronic resource]. – Access mode: <http://sgpu2004.narod.ru/infotek/infotek2.htm>
2. LearnEnglish Podcasts. – 2016 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://play.google.com/store/apps/details?id=hk.hkbc.epodcast>
3. Duolingo: Learn languages for free. 2016 [Electronic resource]. – Access mode: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.duolingo&hl=ru>
4. Memrise – language learning. – 2016 [Electronic resource]. – Access mode: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.memrise.android.memrisecompanion&hl=ru>
5. Sysoev P.V. Informatization of language education: basic directions and prospects // Foreign languages at school. – 2012. – No. 2. – FROM.

PREREQUISITES FOR THE FORMATION OF CLIL SUBJECT COMPETENCE THROUGH MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF FOREIGN LANGUAGE EDUCATION

Abstract

This article is devoted to the main directions of teaching disciplines in a foreign language. One of the most successful methods of language teaching is subject-lingual integrated learning (CLIL), which allows combining learning, for example, an English or German and a specific subject, ie expanding the overall educational space through the functional approach to learning a foreign language. It also significantly increases the motivation for language use. It is also said about the need to update and improve the learning process using this method.

Keywords: integrated learning, integration, English language, CLIL, motivation

Резюме

Данная статья посвящена основным направлениям преподавания дисциплин на иностранном языке. Одним из наиболее успешных методов обучения языку является предметно-лингвистическое интегрированное обучение (CLIL), которое позволяет сочетать обучение, например, английскому или немецкому языку и конкретному предмету, то есть расширять общее образовательное пространство за счет функционального подхода к изучению иностранного языка. Это также значительно повышает мотивацию к использованию языка. Также говорится о необходимости обновления и совершенствования процесса обучения с использованием данного метода.

Ключевые слова: интегрированное обучение, интеграция, английский язык, CLIL, мотивация

Аңдатпа

Бұл мақалада шетел тілінде пәндерді оқытудың жаңа бағдары ретінде CLIL – әдісінің түсініктемесі беріліп, маңыздылығы, арттықшылығы қарастырылған. Тіл үйретудегі сәтті қолданылған әдістерінің бірі – пәндік-тілдік интеграцияланған оқыту (CLIL) болып табылады, бұл оқуды біріктіруге мүмкіндік береді, мысалы, ағылшын немесе неміс және арнайы пән, яғни, шет тілін үйренудің функционалдық тәсілі арқылы жалпы білім беру кеңістігін кеңейту. Сонымен қатар, тілді қолданудың мотивациясын айтарлықтай арттырады.

Осы әдісті қолдана отырып, оқыту үрдісін жаңарту және жақсарту қажеттілігі айтылады.

Кілтті сөздер: интеграцияланған оқыту, интеграция, ағылшын тілі, CLIL, мотивация

Introduction.

Today, the desire for an independent country is an educated generation. As the head of state N. A. Nazarbayev said, “the future of our country today is in the hands of the young generation, and the fate of the young generation is in the hands of teachers.” The task for modern teachers is to form a competent person who is able to work on the basis of world standards, has deep knowledge, business skills and is able to think in accordance with the level of development of science and technology [Turganbekova B. A. 2005. – 250 P.]. The teacher must be professionally qualified in continuous job search. K. Kudaibergenova noted that the concept of “competence” includes the concept of “competence” – in recent years in pedagogy as a result of special attention to the subjective experience of the individual. Translation of competence from Latin means that “competence” can authoritatively solve any issues, including the meaning of a fully informed expert in a particular field “ [Kudaibergenova K. 2008. 30-32 -].

The results of innovative training should contribute to the assimilation of knowledge by the student through independent activity. The introduction of innovative technologies in the educational process plays a crucial role in expanding the horizons, increasing the ideological attitudes and cognitive activity of the student, developing his creative abilities, striving for competence, i.e. in the implementation of comprehensive personal

development, gives a positive result. Therefore, to educate the educated generation, it is necessary to use various methods in the educational process. One of them is the CLIL method, which has now started to take root.

The term CLIL was first coined in 1994 by David Marsham. “CLIL” can be considered as Content and Language Integrated Learning in English or a method of integrated teaching of subjects and languages, teaching subjects in the second or third language /Kazakh, Russian, or English. In subsequent studies, he gives the following definition: “CLIL is a didactic method that allows students to develop linguistic and communication skills in a foreign language” [Marsh, D (Ed) (2002) A development tragedy.].

The basis CLIL 2 pursues the goal, that is, to study the subject through a foreign language and to master a foreign language through the subject being taught. The trilingual policy of Kazakhstan is aimed at providing students with the opportunity to learn languages along with language learning. The CLIL program has two global goals: the level of school learning through a foreign language of the subject, as well as in-depth study of a foreign language through the subjects taught. This approach combines students’ interpretation of the following topics in the languages of Chemistry, Mathematics, Geography, Biology, Natural Sciences, classical literature, computer science, economics, art history, philosophy, born and learned in a single process [Maryshkina T.V., Kalizhanova A. N., 2018. – №11 (43). – P. 138-145].

CLIL is conditionally divided into 2: hard CLIL and soft CLIL. Hard CLIL means that any school subject is taught in English (only the student’s level of English must be L2). In the course of such training, students will be able to study geography, literature, biology, physics, and even physical education in a foreign language. English teachers use the soft CLIL method, whose task is to teach a foreign language using topics from other subjects.

CLIL is used in various educational systems, can be carried out from the preparatory group of kindergartens to higher educational institutions. In general, in the course of applying this methodology, the main 4”C” aspects ((DoCoyle, 2008)) are considered in European countries. They:

Content-content of the subject. Development of knowledge, skills and abilities in the subject area.

Communication – communication. Extensive use of a foreign language in the learning process.

Cognition-thinking. Develop the ability to think and recognize.

Culture-culture. Understanding interdisciplinary communication, understanding the culture of the subject.

If possible, all types of speech activity should be present in the classroom (CLIL), but the peculiarity of this learning method (CLIL) is that it takes up most of the learning time. However, the teacher can plan the lesson, some material can be presented in the form of audio text, and the material can be understood through dialogue and conversation through search methods of teaching. Listening can be combined with a subscription (filling in tables, drawing up charts, correcting shortcomings). When choosing educational materials, you should choose original texts of different styles that correspond to the age characteristics and level of language training of students. You can also use audio and video materials. The educational material should achieve two goals: the subject and the language. Texts are well received if they are divided into small parts and accompanied by illustrations, diagrams, maps, etc. [Mashrapova A. S. 2017. – No. 18.1. – p. 48-51. – URL <https://moluch.ru/archive/152/43289/>].

Thus, conducting in English using the CLIL method provides metasubject connections and allows you to achieve practical results in the development of the principles of a new educational standard, in particular, develops cultural awareness, internationalization, language competence, not only readiness to study, but also the ability to apply new knowledge in life and, accordingly, increase life motivation, achieve the goal of success, and ultimately the main goal – it leads to the formation of professional competencies of future graduates, increasing their mobility and ability to adapt to rapidly changing life situations.

What do I need to know to use CLIL?

For EFL teachers wanting to include some CLIL in their teaching, the standard principles of good teaching and organising a good lesson apply. However, there are a couple of points to bear in mind when starting to use CLIL with your learners.

▫ To make the first CLIL-lessons easy to follow, they should be clearly structured and pupils may need to be informed about the dual aims of each lessons.

▫ To support pupils getting used to CLIL, the teacher may want to allow them to speak in their L1 to clarify points, ask questions, etc, to ensure that content is not lost due to being taught in a foreign language.

▫ A group of pupils may be overwhelmed if they start learning through CLIL in subjects at the same time – this might lead to “cognitive overload” and content and/or language points may not be retained.

▫ The teacher can further support his/her pupils by providing authentic language input in the target lan-

guage, by working with word lists and explaining key words in context with examples, by training learners in pre-reading/pre-listening strategies specific to the subject area, and by exploring cultural knowledge comparatively with their native culture.

▫ In CLIL-lessons, pupils should be encouraged to view themselves as learning in real-life situations because it helps them to acquire the foreign language “naturally”, as they have done their L1.

Pupils should not only have receptive but also productive skills in order to acquire a foreign language step by step. If pupils did not have any of these skills, the new teaching approach would probably not work out. (student-centred & task-based learning) .

▫ Teachers should employ a wide variety of media so that learners “have access to many forms of non-lingual information“ (pictures, films, graphs etc.) in case they have not fully understood the explanations of content in the target language.

▫ The teacher should also create tasks that “allow learners to express themselves in a non-verbal way“ (paintings, music etc.) if the focus is on testing understanding of the content.

▫ The teacher may also want to include silent periods“ in the lessons which make it possible that pupils can “decide themselves when they want to participate verbally“ and give pupils time to digest the new information – the information load may be larger than in normal content or language classes (taught separately), so this is more important than normal.

What are the Advantages and Disadvantages of CLIL?

Advantages:

▫ Especially teachers in Germany could profit from CLIL, because teacher training in Germany involves two subjects

▫ Especially students with a keen interest in subjects, e.g. natural sciences, history or social sciences may simultaneously be more motivated to improve their language skills in order to understand the contents of the subjects they are interested in

▫ Pupils can access subject-specific language terminology they might otherwise not learn

▫ Students can develop intercultural communication skills and learn to use language to communicate authentic information and research in intercultural situations.

▫ Due to the points above, it can lead to improved overall language competence

▫ There is the possibility of gaining international certification

▫ It may prepare pupils for their future studies and/ or working life more effectively than standard EFL teaching

▫ Alongside language, they acquire cultural knowledge and understanding of a specific subject

Disadvantages:

▫ One condition for teaching CLIL is that teachers need training in two subjects, one of them of course being the target language. Keep in mind that in many countries teachers receive training only in one subject

▫ Students struggling with the target language could also have difficulties in understanding the contents using in CLIL

▫ Students might not acquire subject-specific terminology in their mother tongue

▫ Currently, there is a shortage of teaching materials for CLIL. Teachers have to produce their own materials on various topics at various language levels; a task which can be very time-consuming

Having studied the effectiveness of innovative educational practices of niches in all schools of Kazakhstan by scientific methods and scientific and methodological positions of teachers, we will focus on the following features.

The goal of CLIL

▫ is to introduce students to new concepts and ideas related to the subject.

▫ Ensuring that students learn the subject and language in parallel.

▫ Improving the reliability of students ‘ speech in the second language.

▫ Putting the subject content in the foreground in the lesson.

▫ Planning the lesson according to students ‘ abilities in accordance with the second language curriculum.

▫ Give tasks that increase students ‘ ability to think in a variety of ways.

▫ Support students in the process of parallel language and subject development.

Principles:

▫ the CLIL includes, first, General education, not multilingualism. Thus, this is a feature of additional training.

- ⌋ The training is based on aspect 4 “C”.
- ⌋ Requires psychological balance in the classroom.
- ⌋ When explaining a topic, the teacher can use facial expressions, gestures, various images, voice, etc.

Advantages:

- ⌋ Students improve their ability to communicate with each other in a foreign language.
- ⌋ Increases students ‘ intercultural education.
- ⌋ Develops students ‘ thinking and creativity.
- ⌋ Increases students ‘ confidence and motivation.
- ⌋ Knowledge of a foreign language increases the interest and significance of its use in various situations.

Thus, for the full assimilation of knowledge, the development of students ‘ thinking, learning to speak freely, open and full expression of their thoughts, expanding their horizons is the main goal of training, and it is necessary to train each student in such a way that he / she receives knowledge, skills and abilities at his / her own discretion. To achieve this goal, due to the updated learning process, “CLIL” is an effective method of implementing a trilingual education program.”

References:

1. Turganbekova B. A. development of creative potential of teachers in the conditions of professional development: theory and practice. – Almaty: Rauan, 2005. – 250 P.
2. Kudaibergenova K. competence-a qualitative criterion for personal development // materials of the international scientific and practical conference “Problems of assessing the quality of education: methodological basis and practical result”. 2008. from 30-32
3. Marsh, D (Ed) (2002) Content and Language Integrated Learning (CLIL). A Development Trajectory.
4. Maryshkina T. V., Kalizhanova A. N. Possibilities of mechanisms of bilingual education for the formation of trilingualism // Philological aspect: international scientific and practical journal. – Nizhny Novgorod: Open knowledge research and publishing center”, 2018. – №11 (43). – Pp. 138-145 c.
5. Mashrapova A. S. Using CLIL methods in lessons with a second language of instruction // Young scientist. – 2017. – no. 18.1. – P. 48-51. – URL <https://moluch.ru/archive/152/43289/>

CREOLIZED TEXT AS A FORM OF EDUCATIONAL DISCOURSE

Creolized text means a text characterized with two constituents, verbal (speech) one and non-verbal one. The specific nature of creolized text consists not so much in the visual and verbal information acting as a single information space, but rather in one component of the text being unable to keep its initial interpretation without the other. Unlike the conventional illustrated text, here the completeness of the information conveyed can only be achieved by perceiving all components of the text simultaneously.

Ontological status of creolized texts

Verbal texts are created to convey information to addressees. When interpreting them, the “technical” aspects of the text are not important: font, color, column breakdown, type of paper, illustrations, etc. Regardless of the technical performance, the addressee perceives the information in the same way in terms of content. Creolized (and “semiotically enriched”) texts are another matter. In them, the illustrative and visual series is of decisive importance in the perception of the text. The meaningful perception of the text depends on its presence or absence. For example, if you type the same text in Latin and Gothic, their interpretation will be different. For example, in Germany, Gothic is often associated with Nazism, which can lead to corresponding associations when reading a neutral text. In creolized texts, the verbal and visual components are inextricably linked. When one of the components is removed, the remaining component either stops transmitting information, or does it inadequately, or is interpreted differently. A classic example of a creolized text is A. de Saint-Exupery’s fairy tale “The Little Prince”, where the verbal text and the author’s drawings form a single indivisible whole. [24; 5]

The term “creolized” was suggested by the Russian psycholinguists and philologists Sorokin and Tarasov (1990) at the end of the 20th century. The word came into use as a linguistic notion of the Creole language applied to natural languages formed during fusion of several cultures using different languages. These are, for instance, the languages of some former European colonies where synthesis of the local and simplified European languages took place in the process of interethnic communication (languages of Haiti, Vanuatu, and even native languages of Canada and the USA are believed to be English-based Creole ones by some researchers). Further on, the modified notion of creolization was applied not only to natural languages but to any sign systems.

The postulate of creolized text in the meaning relevant for this research consists in the following. During creolization of information, meaning-making is performed through two channels simultaneously, which are not to be replaced or interchanged, otherwise the text logic is destroyed. A feature of the creolized text also consists in the format of the message and an attitude to it, the extent of trust, general mood, being conveyed together with the message. Verbal information can render the meaning of the text by means of lexical and intonational its characteristics. Unlike it, visual information is perceived being influenced with a wide range of factors. There are aspects of architecture of the visual information message. Within the psychology of perception, numerous studies have been conducted dealing with the specific nature of the objective perception of color scheme, space and composition of the data, as well as of many other elements of the visual content (Kress & Van Leeuwen, 1999). For example, fonts can be used as a tool for translating moods (Shaikh, Chaparro, & Fox, 2006). Subjective factors of perception of visual text take into account first of all the ability of the reader for decoding the implications, connotations, intellectual and spiritual development, life experience, and next, particularities of functioning of his sensory organs. [20; 22]

Functions of a creolized text

Perceiving and exchanging information occurs through CTs in different social spheres. Some spheres are imagine without CTs (biology, medicine, physics, etc). in some spheres, CTs can be a useful advantage (literature, language, etc). The process of deciphering of a CT consists of “stacking” image information and verbal information, and creating a new meaning out of these sources. [5; 84]

The reason of use of creolization lies apparently in the fact that visual images and sound accompaniment allow translating a greater quantity of meanings per unit time rather than text, because visual and audio information are perceived faster than the one represented in the text. Text, in its turn, allows making the information

stream more definite, setting the framework for the meanings generation process excited by the audiovisual catalyst. Proceeding from this statement of the purpose of creolization, it now is clear why creolized text becomes a form of educational discourse manifested in massive open online courses

Practice of using creolized texts

Written communication began with rock painting, “pictorial speech”, that is, with communication with the help of the pictorial series. Subsequently, the fine arts developed into a separate system, and the “prescript” developed into a pictographic writing system. Further, written communication in European languages through pictograms, ideograms and hieroglyphs consistently developed towards phonetic writing. According to A. A. Bernatskaya’s observations, “the hieroglyph has already become, parallel to the sound shell of the word, a plan for expressing a single plan of content.” The interaction of the verbal and pictorial series continues to develop even after the invention of typography. So, at all times, a large number of books were certainly illustrated (for example, “the Bible for the poor”, children’s, scientific literature). At the beginning of the 20th century, experiments were actively carried out with the visual design of verbal text (for example, the famous “ladder” of Mayakovsky). Similar experiments are characteristic of contemporary postmodern literature. Nowadays, creolized texts are most actively used in advertising, which is due to their wide manipulative potential. [45; 49]

Comics are an example of creolized text. While reading comics, one can only get the meaning in the total of elements used: both images and text, but never if viewing the elements separately. Both text without graphics will not be perceived, and sole interpretation of visual images will yield a result other than that of perceiving the text elements in their interconnection. An advertisement represented as a video clip or a poster is also a good example of creolized text.

References:

1. Artemieva, E.Y. (1999). *Osnovy psikhologii sub’ektivnoy senmantiki* [The base of psychology of subjective semantics]. Moskva: Nauka. [24; 5]
2. Bernstein, B. & Solomon, J. (1999). *Pedagogy, Identity and the Construction of a Theory of Symbolic Control: Basil Bernstein questioned by Josef Solomon*. *British Journal of Sociology of Education*, [20; 22]
3. Bogutzkaya, I.N. (2009). *Linguisticheskaya suschnost’ klassnogo (auditornogo) obrazovatel’nogo discursa* [Linguistic essence of class (auditorial) educational discourse]. [5; 84]
3. *Vestnik Yugorskogo Gosudarstvennogo Universiteta (Yugra State University Bulletin)*, v1 (12). HantyMansijsk: YuGU, [45; 49]

Moldakhmetova G. E.

Senior teacher

Ongarbaeva M.S.

master's degree student

7M01705- foreign language: Two foreign languages

Kazakh National Women's Teacher Training University.

Almaty, Kazakhstan

THE BASIS OF FORMING STUDENTS' SOCIO-CULTURAL COMPETENCE THROUGH COGNITIVE TECHNOLOGY

Annotation

In connection with the modernization of education, one of the most important tasks of a foreign language teacher is the formation of a student's socio-cultural competence. The article reveals the essence of the term "sociocultural competence". It is proved that the study of a foreign language without knowing the culture of the country of the target language, with the mentality of people speaking this language, cannot be complete, since the formation of socio-cultural competence is an obligatory component of communicative competence.

Keywords: socio-cultural competence, cognitive skills, communicative competence in foreign languages, intercultural communication, communicative sphere of personality.

Аннотация.

В связи с модернизацией образования одной из важнейших задач педагога иностранного языка является формирование социокультурной компетентности учащегося. В статье раскрывается сущность термина «социокультурная компетентность». Доказывается, что изучение иностранного языка без знания культуры страны изучаемого языка, с менталитетом людей, говорящих на этом языке, не может быть полноценным, поскольку формирование социокультурной компетенции является обязательной составляющей коммуникативной компетенции.

Ключевые слова: социокультурная компетентность, когнитивные навыки, коммуникативная компетентность на иностранных языках, межкультурное общение, коммуникативная сфера личности.

Аннотация

Білім беруді модернизациялауға байланысты Шет тілі мұғалімінің маңызды міндеттерінің бірі оқушының әлеуметтік-мәдени құзыреттілігін қалыптастыру болып табылады. Мақалада «әлеуметтік-мәдени құзыреттілік» терминінің мәні ашылады. Шет тілін оқып жатқан елдің мәдениетін білмей, осы тілде сөйлейтін адамдардың менталитетін білу мүмкін емес екендігі дәлелденді, өйткені әлеуметтік-мәдени құзыреттілікті қалыптастыру коммуникативтік құзыреттіліктің міндетті құрамдас бөлігі болып табылады.

Түйін сөздер: әлеуметтік-мәдени құзыреттілік, танымдық дағдылар, шет тілдеріндегі коммуникативті құзыреттілік, мәдениетаралық қарым-қатынас, тұлғаның коммуникативті саласы.

The modern stage of modernization of higher education is characterized by changes in the content, forms, structure and effective target base, which are evaluated in connection with a competent approach and radically change the concept of learning a foreign language.

The concept of "cognitive skills" is defined as a cognitive process in which the perception, awareness of the received information, further assimilation and transformation into solid knowledge are carried out; Further use of acquired knowledge and skills in the form of interpersonal and professional communication. At all levels, there are increased demands on students to learn colloquial and linguistic skills: the development of lexical, grammatical and stylistic skills as basic knowledge; improving creative activity, intensifying cognitive abilities and self-realization at the next stage of teaching foreign languages, aimed at the formation of linguistic, communicative and intercultural competencies and career guidance.

Modern higher education should give a person the opportunity to actively "enter" the socio-cultural space as a competent and creative representative. A special role in the implementation of the idea of socio-

cultural adaptation belongs to foreign languages, with the help of which a direct and indirect “dialogue of cultures” is carried out – foreign and native, which has become one of the main provisions of the modern concept of education. Culture is dialogic. The substantiation of this is devoted to the work of V.S. Bybler [1].

There is still no exact definition of the term “socio-cultural competence” moreover, there are different views on the term itself. Vorobyov G.A. notes that “sociocultural competence is a complex phenomenon and includes a set of components belonging to different categories” [2; 30]. According to R.P. Milrud, sociocultural competence refers to the activity component of communicative competence [3]. According to V.V. Safonov, “it is for the purposes of socio-cultural competence that it is recommended to conduct a didactic description of the tasks of socio-cultural education using a foreign language” [4; 17].

By sociocultural competence, we mean the possession of a set of knowledge, skills and qualities that are necessary for intercultural communication in certain social conditions, taking into account cultural and social norms of communicative behavior.

The theory of cognition has now firmly entered into the methodological concepts of the study of foreign languages, since it is the cognitive processes of cognition that constitute the essence of the mental (intellectual-emotional) activity of the student. This fact makes it possible to place special emphasis on the phenomenon of cognitive approach, one of the most important methodological principles of foreign-language education.

Analysis of recent studies and publications assessing aspects of the problem and is justified by some authors; they highlight previously unresolved parts of the general problem. Problems associated with the formation of cognitive skills are recognized by researchers, teachers and methodologists as an essential element of the educational process and a means of implementing a socio-cultural competent approach in higher education in general and teaching foreign languages in particular. The effectiveness of the pedagogical phenomenon depends on the correct organization of this process. The following authors made a significant scientific contribution to the study of the communicative approach and the analysis of cognitive learning and education: J.N. Avilkina [5], J.L. Vitlin [6], T.V. Vykhottseva [7], N.D. Galskova [8], S.E. Grigorenko [9], A.S. Druzhinin [10].

In their assessments, the authors emphasize the need for interconnection and intractable unity of all aspects of the process of learning a foreign language, for example: truly linguistic, psycholinguistic laws and phenomena, the principle of a subjective-communicative approach in teaching foreign languages, the laws of interdisciplinary and cultural principles.

Cognitive skills are considered as a cognitive process in which the perception, awareness of the received information, its further assimilation and transformation into solid knowledge are carried out, which are later used in the professional field and/or in everyday life.

In terms of the psychological aspect of the cognitive process, this fact should be considered in terms of the mental characteristics of a person, his mental and physical capabilities. In other words, it is the brain’s ability to perceive and know the world around it.

From a philosophical point of view, cognitive skills are a set of life beliefs, a stable position in various issues within the framework of active activity, in the formation of scientific or cultural views, concepts, knowledge.

Cognitive activity as a pedagogical phenomenon is primarily the self-organization and self-realization of the student in the dynamic process of cognition. The formation of cognitive activity is a pedagogical field characterized by persistent motivation and a professional approach to any type of activity. In this regard, special emphasis should be placed on such forms of activity as self-realization and creativity, building an individual pedagogical path.

The formation of cognitive skills in trainees depends on the professionalism and experience of the teacher, on the purposeful and integrated organization of the educational process. The primary task of the teacher is to create pedagogical conditions for the effective assimilation of the reading discipline.

Public education programmes focus on the academic learning needed to develop cognitive skills, to effectively process and perceive information in the light of foreign language education, and offer great opportunities for the development of a general cultural level of students.

The process of developing cognitive skills is carried out in stages. If their development occurs naturally, cognitive adequacy is formed, which increases the learning potential and is easily corrected. With proper training, the cognitive skills of a foreign language can be trained and improved to increase the performance of the process. Weak cognitive skills can be strengthened with the necessary special techniques.

The essence of teaching a foreign language, which contains lexicological, grammatical, semantic and cultural knowledge, combines the organic features of communicative and cognitive approaches. This means

that the result of the cognitive process of mastering a foreign language is combined with the ability to use the acquired knowledge and skills for communication purposes.

Communication training in foreign languages is an innovative training organized on the basis of communication tasks and aimed at teaching a foreign language of communication using all the necessary technologies for this. The functions of the communicative approach to teaching foreign languages are most pronounced in the provisions reflecting the essential patterns of educational activities and gaining the status of teaching principles: (a) the communicative orientation of education in all types of speech activities and language tools; b) stimulation of speech thought activity of students; c) individualization of training; d) functional organization of speech; e) situational organization of the educational process; e) novelty and informativity of educational material [11, p.10].

Here, the principle of a phased approach to the study of the function of language as a means of communication that forms linguistic, communicative and cultural competencies is of great importance. In light of the above circumstances, the following important levels of cognitive skills formation in foreign language learning can be distinguished:

Level 1 – the formation of lexical, grammatical and conversational skills of trainees as basic knowledge at the first stage of teaching a foreign language;

Level 2 – increasing the creative activity of students in the implementation of an individual approach and strengthening cognitive abilities at the next stage of teaching a foreign language, aimed at career guidance and the formation of communicative and intercultural competencies.

At all stages of cognitive development, the teacher of a foreign language should ensure the successful absorption of didactic material by students in the natural stages of the cognitive process. A professional thesaurus, grammatical and stylistic material, and a special group of exercises in accordance with the curriculum are recommended to achieve the goals and objectives set.

The purpose of the respective training exercises is to:

1. in creating a cognitive image of a word;
2. in the formation of stable associative associations of words with the situation, the subject is the formation of lexicological skills;
3. in students' ability to predict lexical material;
4. in the development of creative thinking;
5. in the formation of psycholinguistic intuition;
6. in the development of a sense of language;
7. Improve cultural knowledge.

Examples include exercises.

1. Exercises to develop lexical skills and create a cognitive image of the word.

Read the words and notice the root. Find the same root words (derivatives) of the word, regardless of the part of speech. Write down the meaning of these words.

vice versa...; aesthetic -...; origin -...

Enter antonyms for the words and phrases presented.

at the end of the century; on the right side; demolish the house; South; later; to begin; it is very simple; east; inquiry; to forget; an ancient city; close.

Replace the selected words with synonyms.

- a) London retains its oldest monuments.
- b) This building was built at the beginning of the 20th century.
- c) The Arc de Triomphe was built only under Louis Philippe.
- d) Over time, the Gallo-Roman city grew.

2. Exercises on the development of linguistic creative thinking.

Define the verb times used in the passage.

Tomorrow is Sunday, and I have plenty of free time. I think everything will be fine. I came to the pool this morning. I swim until eleven o'clock. In the afternoon I go to the stadium. It was a great match. At eleven o'clock in the evening I had already returned home.

Find words that are identical in spelling and meaning in English and German. (Task for bilingual students).

3. Cultural Component Learning Exercises.

Find Russian equivalents of English sayings.

«The pen is mightier than the sword»;
«Actions speak louder than words»;
«All that glitters is not gold»;
«All things are difficult before they are easy/are done».

1. Professional terminology exercises.

From many words, choose physical and technical terminology. Define the meaning of the words. (Assignment for students of the direction “Physics”).

-basic, zero, quantum physics, liquid helium, always, radioactivity, business, metro, macroscopic objects, meaning, work, optics, meaning, solid.

Define professional legal terminology. Translate these legal formulas into Russian. (Specifies the Law direction for students).

– to abandon an action, according to law, arbitration, assessment of damage, assignment, authenticate, to award a contract, bankruptcy, to be in force, bilateral agreement, binding обязывающий, breach of contract, to break an agreement.

The above exercises are aimed at understanding the assimilation of a foreign word, which greatly facilitates and accelerates speech thought activities and the process of learning a foreign language.

Also, students are subject to increased requirements for mastering speech and language skills:

1. to comment on certain topics;

2. conduct conversations, negotiations, correspondence, etc. In a foreign language with business partners;

3. Understand a foreign language within borders that allow easy communication with the mother tongue;

4. respect ethics and correctness in relationships.

Future professionals should not only be able to perceive a certain component of content in a foreign language, but also respect cultural traditions and respect the national heritage of the language being studied.

In this regard, the cognitive model of learning a foreign language is justified, the main goals and requirements for the results of training are determined:

1. treating the student as an object ready for self-development and self-knowledge;

2. creating conditions for the realization of personal abilities: introspection, motivation, emotional perception and reflection;

3. formation of the student’s personality as an active medium of language experience;

4. enhancing professional and foreign-language competence as a set of intellectual, scientific, cultural and communicative qualities of the individual;

5. To improve learning skills in the study of foreign languages at the level of interdisciplinary conditions.

The following materials are widely used to develop the skills of sociocultural competence of future specialists: highly professional texts, tests, dialogues and polylogs that model typical communicative situations of real interpersonal communication, translated materials of professional orientation, accompanied by thematic-situational vocabulary and style, etc. [12].

The formation of sociocultural competence among students in the process of learning a foreign language will be effective in assimilating knowledge about culture, history, aesthetic ideas and ideals for the language being studied; involve students in cultural dialogue; students’ awareness of the essence of linguistic phenomena, a different system of worldview; formation of personal attitude to language, history, culture, art of the studied language and much more [13].

The strategy of vocational-oriented intercultural education involves knowledge of linguistic, substantive content and psychological components, which are closely related to the cultural and social context and are necessary for understanding the partner by profession and communication, implementing their own behavioral program, for solving various communication tasks [14].

The cognitive principle of teaching foreign languages is based on solid scientific doctrines and has significant pedagogical and pedagogical potential. Through a series of training exercises, individual work with authentic material, communication with your native language, the ability to self-realize develops, the desire to manage your learning and evaluate it. In addition to mental development, they contribute to the spiritual and social development of the person.

The above provisions do not limit large opportunities in priority areas in the formation of cognitive skills and suggest further potential research, theoretical research and practical solutions to this problem.

List of literature used:

1. Bibler V.S. Culture. Dialogue of cultures. Experience in definition//Questions of philosophy. – 1988. – No. 6. – P. 31-43.
2. Vorobyov G.A. Development of socio-cultural competence of future teachers of a foreign language//Foreign languages. – 2003. – No. 2. – P. 30-35.
3. Milrud R.P. Competence in the study of the language//Foreign languages. – 2004. – No. 7. – P. 31-35.
4. Safonova V.V. Cultural studies in the system of modern language education//Foreign languages. – 2001. – No. 3. – P. 17-22.
5. Avilkina J.N. On the question of cognitive approach in teaching foreign languages // [Electronic resource] – Access mode//<https://cyberleninka.m/article/n/k-vopusu-o-kogmtivnom-podhode-v-obuchenii-inostrannym-yazyknom>
6. Vitlin J. L. Modern problems of teaching grammar IYA//IYASH.- 2015.- No. 5.- P. 23-26.
7. Ityatseva T.V. Using innovative and cognitive technologies in grammar training in foreign language lessons// Young Scientist. – 2017.- No. 49.- P. 343-345.
8. Galskova N. D. Modern methodology for teaching foreign languages -M: Arkti, 2014.- 192 P.
9. Grigorenko S. E., Sagalaeva I. V. The main provisions and criteria for communication-cognitive training in a foreign language//Pedagogical education in Russia. – 2014. – No. 8. – P. 261 – 265.
10. Druzhinin A.S. Analysis of cognitive bases in wide-meaning-style//Cognitive studies of the language. – M.: In-t linguistics of the Russian Academy of Sciences; Tambov: Publishing house of named after G. R. Derzhavin, 2015. – Issue. 23. – Page. 458-464.
11. Vitlin J.L. Problems of teaching students active and passive language proficiency//Foreign languages. – 2003 .- № 3 .- P.7-11.
12. Kuznetsova S.V. On the use of authentic texts of a professional orientation in the process of teaching a foreign language at a university//Azimut of scientific research: pedagogy and psychology. 2017. 6. NO. 1 (18). P. 96-99.
13. Konnova Z.I., Semenova G.V. Formation of socio-cultural competence of students in classes in a foreign language//[Electronic resource] – Access mode//<https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-sotsiokulturnoy-kompetentsii-studentov-na-zanyatiyah-po-inostrannomu-yazyku>.
14. Sidakova N.V. The use of vocational-oriented authentic materials in teaching foreign language to students of technical specialties//Azimut of scientific research: pedagogy and psychology.- 2016 .- T.5.- No. 3 (16) .- P. 154-157.

Arapbayeva S. A.
master's degree student
Meirambekova L. K.
Phd, associate professor
L.N.Gumilyov Eurasian National University,
Nur-Sultan, Kazakhstan

AUDIO-LINGUAL METHOD AND TEACHER-STUDENT ROLES

Abstract

This study aims to identify the role of teacher-student in Audio-lingual teaching method, as well as the positive and negative features of the methods in order to increase the effectiveness of teaching foreign language. In this study, explanations and examples of the roles of teacher and student in the audio-lingual method, as well as the positive and negative features of the method, are presented in general. This research is believed to help those teaching English as a foreign language to make the learning process effective.

Key words: The ALM, modern technology

Introduction

In the past and in the present, different approaches have been used in teaching a foreign language with an emphasis on the structure or practical use of the language. Approaches to language learning initially focused on the structure of language as traditional approaches and focused on grammar rules, translation and memorization in teaching. Today, terms such as communication, interaction and task have come to the fore in approaches to language teaching, with a focus on the practical use of language in the learning process. Thus, it aims to enable language learners to participate in a real-life communication environment by making effective use of their language skills. Changes and renewal of approaches to language teaching have caused changes in the methods of language teaching or the emergence of other methods. In terms of approaches to language teaching, language teaching methods also prioritize the development of learners' various language teaching skills. According to Haykach, a common feature of all the approaches and methods used is to teach the language in the simplest and best way.[1;39]

The method can be defined as the way applied in the lesson, the way of application that guides the course process, depending on the purpose of the lesson, target audience and learning conditions. The increasing need to communicate with people in different languages due to different factors such as travel, education and professional life has made it compulsory to seek the most suitable language teaching methods.

In order to improve the effectiveness of teaching English as a foreign language, this study is a survey study, the purpose of which is to identify the role of teacher and student in the audiolingual teaching method, the development of various new approaches to teaching, as well as the positive and negative characteristics of this method. In this context, the content of research in similar subjects was achieved, and a theoretical basis was prepared by studying the audio-lingual method of language teaching. In accordance with the research, the roles of teacher and student in language teaching methods, as well as positive and negative features of the methods were collected and presented in general. In this context, the study includes an explanation and examples of the application of the teacher-student roles, the development of new approaches to the audiolingual method in teaching a foreign language, as well as the positive and negative features of the method.

Audio-lingual method and teacher-student roles

The Audio-Lingual Method, also known as the Army Method, quickly and efficiently emerged to meet the needs of the United States Army in World War II. The method that includes visuality and audibility in language teaching has emerged from the efforts to preserve the place of French in foreign countries against English. Firstly, the method aimed to teach daily conversations, primarily to develop listening and speaking skills. Then, teaching reading and writing skills was also taken as basis.

Since the use of technology and materials has a positive effect on the language teaching process and the method aims at this positive effect, teachers should use technological tools, body language, gestures and gestures well. In this method, learners constantly listen and speak the foreign language.

In this approach, the term “Auditory-Linguistic” refers to two components of the communication process. In this method, “auditory” emphasizes listening, while emphasizing “linguistic” speaking skills. In other words, the audio-lingual method gives priority to speaking and listening comprehension. The method involves memorizing a series of dialogues and applying language structures concretely. It is believed that applying dialogues without the need for grammar explanation improves oral language proficiency.

Teaching language with the Audio-Lingual Method means creating habits. The method in question is based on teaching sentence structures and their pronunciation through mechanical exercises. The main purpose is to provide learners with communicative skills in a short time, to automate the task of answering and to become a habit. Accordingly, in this method, language is the array is habitual and an automatic process. According to Yaylı, “The aim of the exercises is to respond as quickly as those who speak the language.”[2;39]

Perhaps the most important feature of this method is that it puts the language skills in order: Listening, speaking, reading, writing. This hierarchy of skills suggests that learners should listen in the target language before developing one of the other language skills. According to the theory the learner becomes a good listener by listening to what is being said and eventually reaches the level at which he can speak. Only in this way will students be able to assimilate linguistic features such as pronunciation and intonation. This will force the learners to speak more effectively. Another area in which consistency is important is teaching the structures being taught, one at a time, with repetitive exercises. In addition to what has been said about the audio-lingual method, the mother tongue plays a very small role in such learning processes. Here the teacher uses very little native language and also allows students very little use of their mother tongue.

Mainly, the target language is used during the lessons. In the Audio-Lingual Method, words are limited. It has been observed to be taught linguistically and culturally.

Teachers are at the center of the process and take the lead. Teachers have a very difficult job as they need to speak without mistakes. In addition to automatic responses, a lot of effort goes into building error-free sentences.

Therefore, the method requires more preparation from the teacher. In this process, one of the most important tasks of the teacher is to correct the student’s mistakes in pronunciation and structure by immediately repeating the correct use so that mistakes are not permanent. In this context, the teacher, who is responsible for being a good model; it is like a conductor who controls and directs the language behavior of the learners. In this method, the teacher models the target language. He controls the pace and direction of learning, corrects and monitors learners’ performance. The teacher engages the learners in the lesson by varying the exercises (mechanical exercises), tasks and choosing appropriate situations to practice language structures. In this method, language learning emerges as a result of active verbal communication between teacher and learner. Failure to learn arises only from incorrect application of the method; for example, it arises from the teacher’s not offering enough practical opportunities or the learner’s inability to memorize the necessary structures or patterns. But the method itself is never to blame.

Learners are imitators of the teacher’s modeling or voice recordings provided by model speakers. Learners follow the teacher’s instructions; they respond as accurately and quickly as possible. Learners are seen as organisms that can be guided to give correct answers through training techniques in order to produce correct answers (With certain educational techniques, you can direct the student to give the correct answer). Parallel to the behavioral learning theory, teaching focuses on the extroverted state of learning rather than the internal processes. The learner plays a reactive role by responding to the stimulus. Thus, the learner has little role in the content, learning speed or style. Students are not encouraged to initiate interactions. Because such a situation can cause errors. It is not considered a disadvantage that students do not know the meaning of what they are repeating in the early stages of the learning process. This is because they learn a new form of verbal behavior by listening to the teacher, accurately imitating, responding, and performing controlled tasks.

Positive and negative features of the Audio-lingual method

The Audio-Lingual Method, as one of the most popular methods in foreign language teaching history, has made great contributions to language teaching. For example, language teaching uses abstract concepts to learn that language. It has made language teaching accessible to large groups of ordinary learners, arguing that it should be organized in a way that does not require high skills. In addition, while the methods that emerged before it focused on vocabulary and morphology, this method emphasized syntactic (syntax) progress.

In the Audio-Lingual Method, more importance is given to listening and speaking skills. According to Abu Melhim, the theory behind this is that someone who is good at listening is also good at reading and writ-

ing. Therefore, the main emphasis is placed on listening and speaking skills. This reveals another advantage of the Audio-Lingual Method. Teachers emphasize the importance of correct pronunciation, paying special attention to intonation given to listening and speaking skills.

Since the method focuses on the structural features of the language and template expressions, errors in language use are minimized. Students are much more interested in working with the dialogues that interest them, as opposed to long classical reading texts. Another advantage of the audio-lingual method is that it attaches great importance to the cultural background knowledge of native speakers of the target language. With an understanding of the culture that makes up a language, students become familiar with small differences in meanings, especially because language and culture have a large impact on each other.

Despite all these contributions, the Audio-Lingual Method has been criticized in many ways. First, it has been criticized by Chomsky's Theory of Grammar Transformation on the grounds that its theoretical foundation is imperfect in terms of both language theory and learning theory. Another criticism has been expressed regarding the relationship between the method and communication. Although it is believed that the language can be spoken fluently and competently by memorizing and practicing the structural features and figurative expressions of the language, when the learning outcomes were studied, the result was not as expected. Over the years, it has been observed that students can still remember the dialogues they have memorized but cannot speak the language. The method was not successful in "real" communication, it did not provide an opportunity in communication. The method remained as a script in the class, like a script; it could not fully enable learners to speak in real life. As Brown points out, the method has been insufficient to develop communicative skills in the long run; it turned out that language learning does not take place through habit forming and there is no need for a process completely free of mistakes. One of the reasons why the method is inadequate in developing communicative skills in the long run is, according to, perhaps most importantly, that learners think the method is boring and difficult. It does not interest learners, and soon after the lesson begins, learners find the exercises mechanical and uninspired. While this method may be more interesting for children, adult learners are often uninterested. For this reason, the speed of remembering what has been learned in the long term is low.

It can be said that the creativity of learners is also ignored because they use the language through certain structures. However, language is more than just a habit, it involves creating new rules in accordance with language rules. The positive and negative aspects of the Audio-Linguistic Method as follows [3;235]

Positive aspects: Students' ability to produce sentences and grammatical structures can be well developed; Training is carried out mechanically; Oral skills can be better developed; Importance is given to syntax and structure; It is partially student-centered; Students are more active in terms of practice; There is more interaction between teachers and students; Pronunciation, vocabulary, grammar, text etc.

Negative aspects: Many mechanical exercises can be boring; Reading skills may be a little weak; Function and meaning are ignored; It is partially student-centered; Classroom activities that will enable students to practice are not sufficient and effective; Different activities should be organized for different teaching objectives.

It would be better to use this method in combination with effective methods such as Cooperative Learning and Task Based Learning.

The method's incorporation of technology into language teaching has brought a fresh alternative to language pedagogy. Learners can learn more permanently by seeing and hearing through the use of technology. As one of the negative aspects of the method, it can be said that the relationship between the meaning intended for teaching and the visual image shown can be misinterpreted. Repetition, which is one of the main teaching techniques of the method, can cause lessons to become boring after a while.

Conclusion

Throughout the history of language teaching, the methods of teaching languages have changed. Research has been done to find more effective ways to teach the language better. The characteristics revealed in the course of the study also determined the characteristics of the roles of the teacher and the student in the methods of teaching the language. The roles of teachers and students in language learning have changed to improve teaching. Since each language teaching method focuses on the effectiveness of language teaching, it tried to suggest positive aspects of language teaching. However, by using language teaching methods in the teaching process, the shortcomings of the methods were also recognized and these were determined as the negative features of the methods.

Today, based on the fact that language is a tool of social interaction, providing students with a rich linguistic contribution to language teaching, supporting the learning environment with visual and auditory tools.

It is important to give students the opportunity to independently learn the language in a real communication environment. Today, adhering to a single teaching method in the language teaching process is insufficient to improve learners' language skills and to teach the language. In order to include different methods in language teaching, it is necessary to know the methods, to know the teacher-student roles in the methods, and to be aware of the positive and negative features of the methods.

In teaching English as a foreign language, it is an important need for a language teacher to have a knowledge of methods so that learners can learn the language in the easiest and most effective way. In this context, those who teach English as a foreign language are expected to develop themselves in methods and create the most suitable language teaching environment for learners.

References:

1. Arnold, J., & Fonseca, C. (2004). Multiple intelligence theory and foreign language learning: A brainbased perspective. *International Journal of English Studies*, 4(1), 119-136.
2. Abu-Melhim, A. (2009). Re-evaluating the effectiveness of the audio-lingual method in teaching English to speakers of other languages. *International Forum of Teaching and Studies*, 5(2), 39-45
3. Widodo, H. P. (2005). Teaching children using a total physical response (TPR) method: Rethinking. *Bahasa Dan Seni*, 33(2), 235-248.

Баженова М.Д.
магистр юриспруденции
Карякина Р.А.
бакалавр
Жетысуский университет им И.Жансугурова
г.Талдыкорган

КАЧЕСТВО ОБРАЗОВАНИЯ КАК КЛЮЧЕВОЙ АСПЕКТ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

В современном Казахстане правительство, государство уделяет огромный интерес увеличению эффективности системы высшего профессионального образования. Общество предъявляет высокие запросы к выпускникам высшей школы. Система образования в конкретной стране связана с ее общественно – культурной средой и производственно- технологической основой, обилием трудных многофункциональных отношений и зависимостей. В настоящее время, когда в развитых государствах фактически решена задача среднего образования, а высшее стало массовым, указанные задачи продуманно заняли одно из видных мест в ряду публичных и общественных приоритетов. Сказанное в первых, касается системы подготовки профессионалов высшей квалификации, эффективность работы которых определяет не только положение экономики страны в нынешний момент, но и перспективы ее предстоящего благоденствия при все наиболее обостряющейся конкуренции в критериях « глобализованного « мира.

Известно, что эффективность и свойство являются главными параметрами, по которым судят об общественно – экономической значимости сферы образования. Но если эффективность традиционно рассматривается как финансовая или экономико – управленческая категория, то категория качество, включающее в себя, наравне с экономическими, общественные, познавательные и культурные нюансы образования, воспринимается как всеобъемлющая черта образовательной деятельности, ее итогов, результатов.

В 1995 году ЮНЕСКО, во исполнение решений Генеральной конференции, был изобращен Программный акт под заглавием « Реформа и развитие высшего образования », в котором в тезисной форме излагались мировые тенденции и задачи развития высшего образования на рубеже веков. Во внедрении к Документу говорится « ... Среди основных задач высшего образования, в быстро меняющемся мире » выделены три главных направления, в том числе: соответствие требованиям современности, интернационализация и качество, определяемое как « многосторонняя концепция, охватывающая все основные функции и виды деятельности применительно к высшему образованию » [1].

В ежегодном послании Президента Республики Казахстан Н. А. Назарбаева народу Казахстана от 30 января 2017 года « Казахстан в новой глобальной реальности: рост, реформы, развитие », в четвертом направлении антикризисных и структурных преобразований четко обозначено рост человеческого капитала в Казахстане, развитие современного образования, повышение квалификации и переквалификации кадров и дальнейшее процветание культуры народа Казахстан [2].

Целью Государственной программы развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы является поднятие конкурентоспособности образования, формирование человеческого капитала методом снабжения доступности высококачественного образования для устойчивого роста экономики [3]. В этом аспекте проблема качества образования, оценка качества образования в последние годы приобрела общепризнанную злободневность,

Основная деятельность университета определяет его специфику, основная задача которой – воспитание и подготовка профессионалов, имеющих спрос на мировом рынке высококвалифицированных специалистов. В то же время, осматривая высшее профессиональное образование чрез призму рыночных отношений, можно представить его как разновидность образовательных услуг. Специфика данных услуг состоит в том, что студент (покупатель) не владеет совершенной информацией обо всех свойствах получаемой образовательной услуги, в том числе и о качестве будущего образования. Высшее учебные заведения, прошедшие государственную аттестацию и аккредитацию гарантируют своим потребителям своих услуг получение диплома государственного образца подтверждающее, что выпускник прослушал

предусмотренные образовательным стандартом курсы и защитил дипломную работу. Однако при этом не гарантируется, что специалист станет нужен на базаре труда. Именно рынок труда в современных условиях является индикатором результативности высшего профессионального образования.

Понятие «качество» охватывает все главные функции и направленности деятельности в области высшего образования: качество преподавания, подготовки и исследований.

По понятию А. М. Каца «качество образования- совокупность свойств образования, обуславливающих его способность удовлетворять определенные потребности гражданина, общества, государства в соответствии с назначением этого образования» [4].

В.Н. Малькова дает свое определение этой категории «качество образования – это система социально обусловленных отношений к миру, которыми должен обладать ученик» [5].

В российском социологическом словаре дается следующая трактовка «качество образования- это способность образовательного продукта или услуги соответствовать предъявляемым нормам государственного стандарта и социального заказа» [6].

В труде «Что такое качество образования?», под редакцией А.И.Адамского, О.А.Шиян, дается следующая трактовка «качество образования – это уровень успешности, социализации гражданина, а также уровень условий освоения им образовательной программы образовательного учреждения» [7].

В Республике Казахстан эта проблема является одной из актуальных, в связи с переходом на кредитную систему обучения и подписанием Болонской декларации. В ней верно указывается, что среди 6 положений Болонской декларации, обуславливающих проведение до 2010 года преобразований в государственных системах высшего образования и являющихся для подписавших ее государств обязательствами, проблеме качества образования отведено сравнительно скромное место: «помощь европейскому сотрудничеству в области оценки свойства средством разработки сравнимых критериев и методологий» [8]. Республика Казахстан в свете решений Болонского процесса стремится создать свою уникальную национальную систему образования направленную на снабжение качества и доступности высшего профессионального образования, повышение академической мобильности.

В последние годы в Республике Казахстан растет интерес в обеспечении качества образования на всех уровнях, так как оно является одним из основных критериев экономической конкурентоспособности страны и ее национальной безопасности. Подобно промышленным предприятиям университеты Казахстана вступают на путь конкурентной борьбы. В рыночных отношениях конкурентоспособными становятся только те казахстанские университеты, которые на базе анализа своей деятельности отслеживают потребности рынка труда. Вузы обязаны сейчас ориентироваться не на классическую модель рынка труда, а на современную – информационную, в которой благодаря развитию информационных технологий инициатива перемещается к покупателю.

качество образовательных услуг и качество образовательной подготовки выпускника, соискателя [9].

В работе «Качество образования- стратегия развития университета» казахстанские ученые Пфейфер Н.Э., Бурлина Е.И.,Акимбекова К.Ж. так характеризуют это понятие, «качество образования- это интегральная характеристика системы образования, отражающая степень соответствия реальных достигаемых образовательных результатов нормативным требованиям, социальным и личностным ожиданиям» [10].

Кожамкулов У.А., Ахметова А.С. определяют качество образования как комплекс характеристик профессионального сознания, отражающих способность специалиста осуществлять профессиональную деятельность в соответствии с требованиями современного этапа развития экономики, на определенном уровне эффективности и профессионального успеха, с пониманием социальной ответственности за результаты профессиональной деятельности [11].

В работе «Национальная система оценки качества образования Республики Казахстан: принципы и перспективы», дается определение данной категории: «качество образования – это социальная категория, отражающая состояние и результативность процесса образования и характеризуется степенью его соответствия требованиям- потребностям и ожиданиям внутренних (сотрудников) и внешних (личность, общество) потребителей в развитии и формировании гражданских, бытовых и профессиональных компетенций личности» [12].

В настоящее время перед казахстанскими университетами остро стоит вопрос вхождения в мировое образовательное пространство, признания качества предоставляемых образовательных услуг, в связи, с чем появляется надобность исследования основных тенденции развития высшего образования и опыта зарубежных государств в управлении качеством образования. Массовый спрос на высшее образование вызван переходом к постиндустриальной экономике и экономике познаний. На нынешний

день в мире получают высшее образование приблизительно на 53% больше, чем в 2000 году. Самый большой рост произошел в странах с высоким и средним доходом. Прогнозируется, что в 2020 году, численность студентов, обучающихся за пределами своих государств, достигнет 7 млн.

Таким образом, качество образования делается все наиболее принципиальным условием эффективности деятельности высших учебных заведений страны. Возникает острая надобность в обеспечении качества образования, при сложившихся в Казахстане рыночных отношениях, что требует определения критериев качественного образования в высшей школе.

Анализ источников указывает, что в реальный момент отсутствует единый подход к оценке конкурентоспособности образовательных учреждений и выпускников вузов. Это объясняется разными моделями образования и государственных систем оценки качества образования.

Первоочередной задачей в разработке системы измерения качества образования является определение его критериев. В согласовании с выделенными аспектами нужно обрисовать модель качества образования, задающие его главные характеристики, которые предполагается измерять, и по результатам которых необходимо дать оценку.

Основные аспекты, определяющие степень качества образования:

– квалификация профессорско-преподавательского состава, главными показателями являются: процент педагогов с учеными степенями, количество и структура ППС, качественный состав ППС, текучесть сотрудников;

– учебно-методическое обеспечение, методы и технологии обучения, особый интерес уделяется информационным и коммуникационным технологиям, технологиям дистанционного обучения;

– материально-техническая основа включает характеристики, которые обеспечивают условия для качества образования: технические средства обучения;

– интеллектуальной потенциал, включающий: объем и направленность научно-исследовательской работы, объем финансирования НИР, присутствие общепризнанных научных школ, количество докторантов, количество изданных монографий, учебных пособий, количество диссертационных советов в вузах;

– качественный и количественный состав студентов, итоги промежуточной и итоговой аттестации, количество студентов, качество подготовки учеников;

– качество выпускников вуза включает показатели трудоустройства выпускников, численность выпускников, показатели успешности карьеры.

Таким образом, проанализировав эту проблему, мы пришли к выводу о том, что данная проблема мало изучена казахстанскими учёными, либо изучается через соответствующие понятия как «оценка качества образования», «мониторинг качества образования». Качество образования определяет экономический, интеллектуальный и нравственный потенциал Республики Казахстан и необходимо придать образованию в государстве новое качество, наполнить его новым содержанием.

Литература :

1. Реформы и развитие высшего образования. программный документ.-Париж:ЮНЕСКО,1995.
2. «Казахстан в новой глобальной реальности: рост, реформы, развитие» ежегодное послание Президента Республики Казахстан народу Казахстан от 30 января 2017 года. Астана
3. Государственная программа развития образования Республики Казахстан на 2011-2020 годы. Астана,2010г.
4. А.М.Кац Системно-функциональный анализ подходов к понятию «качество образования» // Современные проблемы науки и образования. – 2012. – № 3.-С.25-29.
5. В.Н.Малькова Оценка качества образования с учетом требований потребителей // Экономика образования. – 2006. – № 1. – С.49–54.
6. Социологический словарь. Москва. Изд-во «Высшее образование».2008 г.
7. Что такое качество образования? Под ред. А.И.Адамского, О.А.Шиян. Москва,2007 г.
8. The European Higher Education Area.-Joint Declaration of the Ministers of Education.-Bologna.1999.19 June
9. Русско-казахский словарь: Педагогика/ Под ред. д.э.н., проф Е.А.Арын. Павлодар. Изд-во «Эко».2006 г.
10. Пфайфер Н.Э., Бурлина Е.И., Акимбекова К.Ж. Качество образования – стратегия развития университета// Управление качеством образования в вузе в контексте реализации образовательных программ и требований работодателей / Под ред. Т.А.Кожамкулова, Г.К.Ахметовой; сост. Ш.Т.Таубаева, А.А.Ульман.- Алматы: Казак Университеты.2006 г.
11. Кожамкулов К.А., Ахметова А.С. Качество образования как составляющая образовательной политики РК//Вестник КазНПУ имени Абая.-2013.-№3.-С.31-36.
12. «Национальная система оценки качества образования Республики Казахстан: принципы и перспективы».- Астана.2010 г.

XX ҒАСЫРДАҒЫ ӘЛЕМ ӘДЕБИЕТІНДЕГІ БАЛАЛЫҚ ШАҚ ТАҚЫРЫБЫ

Аңдатпа

Бұл баяндамада әлем әдебиетінің не екенін түсіну өте маңызды. «Әлем әдебиеті» ұғымының практикалық маңызы ғана емес, сонымен қатар зерттеу пәні мен мақсатының негізін қалаушы мәселелері, әдебиеттану жүйесіндегі компоративистиканың орны, сондай-ақ салыстырмалы зерттеудің маңызды әдістемелік тәсілдері тығыз байланысты екенін түсінудің маңыздысы.

Тірек сөздер: әлем әдебиеті, балалар тақырыбы, балалар бейнесі, әлем әдебиеті тарихы

Abstract

In this report, it is extremely important to understand what the world literature is. It is important to understand that not only the practical significance of the concept of “world literature” is closely related to the fundamental issues of the subject and purpose of the study, the place of comparatism in the literary criticism system and the important methodological approaches to comparative research.

Keywords: world literature, children’s themes, children’s images, history of world literature

Балалық шақ – бұл балалар әлемді зерттейтін және біздің қоғамның нағыз мүшесі болатын уақыт кезеңі. Дегенмен, тарих бізге бұл әрқашан емес екенін айтады. Бүгінгі күні біз қоғамда өмір сүреміз, алайда, Ллойд де Мос атап өткендей:

“История детства – это кошмар, от которого мы только недавно стали пробуждаться. Чем глубже в историю – тем меньше заботы о детях и тем больше у ребенка вероятность быть убитым, брошенным, избитым, терроризированным и сексуально оскорбленным” [2,56-б].

Бала мен балалық шақ- әлемдік әдебиеттің жетекші және негізгі тақырыптарының бірі. Оны белгілі бір ұлттық әдебиет немесе уақыт кезеңі шеңберімен шектелмеген әмбебап тақырып деп атауға болады, бірақ кейбір дәуірде ол ерекше мәнгеіе болады. Жан –жақты балалық шақ-туылуы, өмір, өлім сияқты жалпыадамзаттық санат. Ақын – романтик У. Ворсворт айтқандай, «бала – адамның әкесі».

Балалық шақ мәселесін ерекше әлеуметтік-мәдени санат ретінде ұғыну тек қана балалардың (педагогика, антропология, психология, мәдениеттану және т.б) көркем шығармашылығы мен жетістіктерінің пәнаралық синтезі қажеттілігіне ғана емес, сонымен қатар әртүрлі ғылымдарда түсінілетін негізгі ғылыми тәсілдер мен ұғымдарды ұғыну мен нақтылауды мақсат етуге алып келеді.

Балалық шақ санаты бүкіл адамзат пен адам үшін өте маңызды. Балалық шақты мәдени-тарихи феномен ретінде түсінуге тек мәдениет адамның өмірін қабылдайтын, ұғынатын және легитеимирлейтін көріністер мен бейнелер жүйесін ескере отырып ғана болады. XX ғасырдың ғылыми зерттеулері көрсеткендей, балалық шақтың ұзақтығы және оның ерекше табиғатын сезінуі мәдениеттің даму кезеңі мен деңгейіне байланысты.

Әдебиеттегі баланың әрбір жаңа бейнесі – балалық шақтың көркемдік танымын тереңдету ғана емес, сонымен қатар XIX ғасырда толық қол жеткізілетін оның бейнесінің объективтілігі жағына қарай ары қарай қозғалы. «Романтизм баланы өз батырларының бірі ретінде және балалық шағы психологиялық ғана емес, сонымен қатар тарихнама және мәдениеттану тақырыбы ретінде ашты», У.Блейк, У.Вордсворт поэзиясындағы балалар С. Кольриджа жеткілікті түрде ашты. Олар- кінәсіздік, табиғатқа жақындық және сезімталдық символы, өйткені романтиктердің негізгі назары балалық шақта және балалар санасында, ересектердің жоғалуы болады», және кейіпкердің осы жүйеде өсіп-өнуі емес, жоғалуы еді.

Тек XIX ғасырдың ортасында ғана көркем әдебиет балалық шаққа терең үңілді, балаға деген сезімді, және балалардың жас ерекшелігіне шынайы әсер етті. Бұл жүзжылдықтың авторларының шығармалары балалардың әр түрлі бейнелеріне бай болды. Францияда біз оларды В.Гюго, Ж. Санд, А. Додэ, Германияда- Гауптман қаласында, Ресейде-Л.Н кездестіреміз.

Бірақ көркем шығармадағы балалардың бейнелерін қарастырмас бұрын, «балалық шақ» терминіне жүгіну керек, ол көп қырлы және көп мәнді қолданылады. Балалық шағы- бәрі жақсы белгілі, бірақ (бұл таңқаларлық емес) аз түсініксіз құбылыс.

Е. В. Субботский «бала әлемді ашады» кітабында былай деп жазады: «бала санасының әлемі жақын. Ол біздің ересек әлемнің ішінде. Ол бізге баланың көзімен қарайды. Оның дауысымен сөйлейді. Бұл әлемге қалай қарауға болады? Тек бір ғана тәсіл: өмір сүру, сөйлеу, оның Елші-балаларымен әрекет ету. Кем дегенде «сырттан», жанама түрде белгілері бойынша, оны «таратып жазу». Балалар санасы әлеміне есік ашу. Бұл дүниеге көз салмай, басқаларды тәрбиелеп қана қоймай, түсіну мүмкін емес» [3].

Көптеген аспектілер балаға, балалық шаққа және жалпы балаларға қатысты зерттелді. Атап айтқанда, ЮНИСЕФ балаларға, олардың құқықтарына ерекше көңіл бөледі және олармен тікелей байланысты мәселелерді шешуге тырысады. Балаларға арналған және әртүрлі бағыттарда жасалған көптеген жұмыстар жазылды, өйткені постколониализм, феминизм, гендерлік зерттеулер және т.б.

Бүгінгі таңда балалық шақтың тақырыбына арналған ең танымал жұмыстардың бірі И. Кон жұмысы болып табылады. Балалық шақтың бейнелерін И. Кон айтуы бойынша төмендегідей жіктеуге болады.

1. «Нормадан ауытқулар» классицизм дәуірі. Нормамен ересек жағдай анықталады, сондықтан балалық шақ аномальды нәрсе ретінде қаратырылады;

2. «Тәрбиелеу нысан» ағарту дәуірі. Балалық шақ адам өміріндегі маңызды кезең функциясын орындайды;

3. «Адамзаттың мінсіз кезеңі» романтизм дәуірі. Балалық шақтың ең жоғары мүмкіндіктерін ашатын өзіндік кезең болып саналады, және олардың өсіп-өніп, есейіп кетеді;

4. «Балалар бейнелерінің толық бейнесі» XX ғасыр. XX ғасыр – жаңа сипаттамаларға ие болу, балалар бейнелерін байыту балалардың мінез-құлқын толық зерттеуге байланысты;

5. «Мектептік және отбасылық тирандықтың құрбандары» XIX ғасыр реализмы. Тиранияның құрбандары, мектеп және үй (отбасы) ортасының тарапынан, бұл XX ғасыр реализмы, бақытсыз балалар бейнесі;

«Әлемдік әдебиет» ұғымын анықтаған кезде біз бұл ұғымды тек қана мақсат емес, салыстырмалы зерттеулер үшін бастапқы нүкте ретінде түсінуіміз керек.

Осы терминді енгізуден бастап әлемдік әдебиетті түсіну және оның бүгінгі түсіндірмесі бізге әлемдік аренаға шыққан белгілі бір әдебиет туралы әңгіме болып жатқанын түсінеді. Кең тараған түсінік мынада: әлем әдебиеті бар әсері алыс шеңберінен тілі түпнұсқасы. Әлемдік әдебиет мысалдары Киелі кітап, Уильям Шекспирдің пьесалары кіреді, олар 100-ден астам тілге аударылған және әр континентте оқылады.

Еуропалық шедеврлермен әлемдік әдебиеттің мазмұнын анықтайтын классикалық Канон шеңберінен тыс шығатын «әлемдік әдебиеттің» жаңартылған түсінігі. Бұл ұғым әлемнің әр түрлі әдеби мәдениеттерін зерттеудің келешегін ашады және бүкіл жер шарын қамтитын саяси, экономикалық және діни күштердің ерекше сипаттары әдебиетте өзінің заңды көрінісі мен сыналуын алды.

Әлемдік әдебиеті концепциясын (*die Weltliteratur*) И.В. Гете енгізген және қазіргі уақытта тұрақты зерттеу бүгінгі таңда көптеген еуропалық елдер бастан кешіп жатқан жаһандану үдерісінен туындаған қызығушылық. Әлемдік әдебиеттің қалыптасуы туралы Гете идеялары түрлі бағыттары мен әртүрлі әдістемелік тәсілдер аясында қарастыру пәні болып табылады. Бұл жағдайда Компаративистика күтпеген параллельдер мен қосылыстар болуы мүмкін. Олардың бірі ұлы И.В. Гете мен XIX ғасырдың бірінші жартысындағы австриялық прозаик Ч. Силсфид /К. Постля (1793-1864) біріктіреді. Әлемдік әдебиет концепті эссе, Әдеби-сыни жұмыстар мен И.В. Гете романында біртіндеп қалыптасатыны белгілі. Зерттеушілер бүкіл әлем авторларының оқу шеңберін қамтитын эмпирикалық тәжірибе негізінде қалыптасқанын көрсетеді [4]. Бұл ретте жаңа әдебиеттің қалыптасуындағы Гетенің белсенді шығармашылық қызметін ескеру қажет.

Осылайша, барлық ғылым сияқты бүкіл әлемнің игілігі болғандықтан, бір ғана халыққа тиесілі емес, әдебиеттің ортақтығы туралы идея ұсынылды. Гете әлемдік әдебиет процесінің қалыптасуының басталуын әлі де айтқан жоқ. Гете идеалистік көзқарастары ұлттық және космополитикалық тепе-теңдікті көрсетеді. Гете әлемдік әдебиет туралы ұғымды пайдаланудың басталуын байланыстыратын негізгі фигура болып табылады, бұл ретте ол әлемдік әдебиет мәселесі туралы ойлаған бірінші адам емес.

«Әлемдік әдебиет» туралы мәселеге арналған Гетенің ой-пікірлері кейіннен бүкіл әлемде жалпы адамзаттық мәдениет жетілдіреді, өз кезегінде Мәдениет оқшаулауда емес, басқа мәдениетпен өзара іс-қимылда дамиды деп санаған кейінгі Гердермен қолдау көрсетеді. М.О.Әуезов атындағы Әдебиет және Өнер институтының жетекші ғылыми қызметкері А.К. Машакова: «...басқа халықтардың әдебиеттерінің жетістіктерін назарға алу және әлемдік әдеби қауымдастық контекстінде өз халқының әдебиетін қабылдауды ескеру» [5].

Гете өлгеннен кейін «әлемдік әдебиет» термині сапалы сипаттама ретінде көп қолданылады. Осылайша, әлемдік әдебиет эстетикалық тұрғыдан қарастырылатын әдебиеттің аса көрнекті шығармаларының жинағы ретінде түсіндіріледі. Әдеби шығармаларды бағалау бірдей емес екенін атап өткен жөн, өйткені бұл жерде субъективтіліктің елеулі үлесі бар.

Әлемдік әдебиет Хуго Мелцльдің пікірінше, трансильвандық компаративистика және әлемдік әдебиет теоретикасы барлық халықтар ұмтылуы тиіс қол жетпейтін идеал болып табылады. Бұл облысқа салыстырмалы әдебиет бойынша әлемдегі алғашқы жарияланған журналды бірлесіп редакциялау маңызды үлес болды. Нағыз космополитикалық рухта ол 10 тілде басылып шықты, 18 елдің редакциялық қызметкерлері оны бүкіл әлемге таратады. Рачард Гринн Маултон әлемдік әдебиетті адамзаттың «жоғары» өнімі ретінде, әдебиеттану пәндерін біріктіру үшін ыңғайсыз әдеби универсализм туралы идея ұсынды. Ол «толық көріністі» қарастыру қажеттігін айтады: мәдени ерекшеліктер, мүмкін болатын ішкі және сыртқы байланыстар. 1907 жылы Үндістанда Нобель сыйлығының лауреаты Рабиндранит Тагор әлемдік әдебиет туралы дәріс оқыды. Әдебиет сипатын белгілі бір уақыт пен кеңістікпен шектелген жағдайда ғана ажыратуға болады, бұл осы контексте аналитикалық философиядан алынған термин болып табылады.

Әлем әдебиеті мәселесі тек XIX ғасырда пайда болған ұғым емес. Белгілі словакиялық ғалым Диониз Дюришин өзінің еңбегінде әлем әдебиеті тұжырымдамасы триномды мәнді қарастырылады. Оның берген бірінші тұжырымдамасы бойынша әлем әдебиеті бүкіл әлемнің әдебиеті болып табылады. Әлемдік әдебиеттің тарихы бір-бірінен кейін қарастырылатын жеке ұлттық әдебиеттердің тарихы. Екіншіден әлем әдебиеті жеке ұлттық әдебиеттің тереңдігіне, яғни белгілі жетістіктердің белгілі бір синтезінде құрылған ең үздік, таңдаулы топтама ретінде қарастырылады. Үшінші әлем әдебиетін барлық ұлттар әдебиеттер үшін өзара байланысты немесе ұқсас жұмыстар сомасы болып көрсетіледі [6].

Әлем әдебиеті қазіргі және өткен уақыттың көп бөлігін қамтиды. Бүгінгі таңда әлемдік әдебиет әр түрлі тарихи дәуірлерден, сондай-ақ қазіргі заманғы әдебиеттен тұратын туындылар ретінде түсіндіріледі.

Әдебиет:

1. DeMause, Lloyd. The New psychohistory. New York: Psychohistory Press. 1975- 187 p.
2. Набоков, В. Лекции по зарубежной литературе / В. Набоков.- М.: Независимая газета, 2000.-512 с.
3. Субботский Е.В. Ребенок открывает мир. –М., 1991.-237с.
4. Кон И.С. Открытие «Я».-М., 1978.-156с .
5. Koch M. “Weltliteratur” in Goethes Altesroman “Wilhelm Meisters Wanderjahre” // Goethe- Jahrbuch. Bd.126 / Hrsg . von W.Frick ,J.Golz,A.Meier und E.Zehm. –Göttingen, 2009.-56p
6. Исмаилова Ф. Е. Межкультурно-коммуникативная имология.- Германия, 2012.-125 с.
7. Дюришин Д. Теория сравнительного изучения литературы. – М.: Прогресс. 1979-384 с.

СОДЕРЖАНИЕ

Айдарбаев С.Ж. К юбилею факультета международных отношений и кафедре международного права КазНУ им. аль-Фараби	3
Сайрамбаева Ж. Т. Халықаралық құқық кафедрасына 30 жыл.....	7
Шакиров К.Н. Международно-правовая наука и потребность корректировки классификатора неправовых кадров с высшим и послевузовским образованием	9
Айдарбаев С.Ж. Обзор некоторых аспектов влияния пандемии Covid-19 на деятельность университетов Казахстана.....	12
Жадан В. Н. Значение и некоторые вопросы преподавания международного права	13
Машимбаева Г.А. Геймификация в учебном процессе	18
Асташкина А.В. Творческое задание как интерактивный метод обучения при преподавании гражданского права	20
Сайрамбаева Ж.Т. Кәсіптік университеттің білім беруі және білім беру сапасының мониторингіндегі құзыраттық тәсілі.....	23
Тусупова А.Ж. Деловая игра как активная форма обучения. Методика проведения деловой игры	26
Баймагамбетова З.М. Роль проблемного обучения в учебной и научно-исследовательской деятельности обучающихся	29
Silkina S. M. Modern standards aimed at the formation of high-quality higher education in the Republic of Kazakhstan	32
Апенев С. М., Байтукаева Д.У. Жоғарғы заң оқу орындарында «кылмыстық процестің практикумы» пәнін оқытудың әдістемесі.....	35
Побережная И.А. Особенности преподавания конституционного права в современный период	37
Самалдыков М.К. Учебно-методический опыт преподавания в формате онлайн бакалаврам международно-правовой специализации.....	39
Досымбекова М.С., Токтыбеков Т.А. Features of accounting globalization factors in the process of teaching students in the specialty «International Law.....	42
Кондратьев И.В. Негативные факторы, влияющие на внедрение новых инновационных технологий в учебный процесс.....	45
Калишева Н.Х. Некоторые проблемные вопросы реализации инновационных технологий в учебном процессе в рамках стратегического направления Республики Казахстан	48
Нысанбекова Л.Б., Халықаралық қаржы құқығы пәнін оқыту бойынша методикалық нұсқаулар	51
Вербовая О.В. Современные тренды в образовательной среде	54
Рауандина Ш.З. Методические рекомендации для изучения дисциплины «Методика преподавания специальных дисциплин», для специальности 5В040400 – Традиционное музыкальное искусство (кобыз)	58
Шубаева У. К. Сембаева М. М. Философия пәнін жаңа технологиямен оқытудың ұтымдылығы	65

Мынбаева Н.Б.	
Улучшение качества образования для повышения конкурентоспособности юристов.....	68
Үдербаева Б.А.	
Қашықтықтан оқытуда этикалық нормаларды сақтау мәселелері.....	73
Abdraimova E. T., Shoibekova A. Zh.	
Technology for designing a modern training session	74
Амиров Н.К.	
О современных технологиях обеспечения качества вузовского образования.....	77
Ыстықұл Қ.Ә., Стыкулова Ж.А.	
Қашықтықтан оқытудың қазіргі таңдағы маңызы.....	81
Мырзахметова А.Ж.	
Построение современного информационного общества: казахстанский опыт	84
Amangaliyeva G. B. Rakhimbayeva R. M.	
To the issue of the development of higher education in the Republic Of Kazakhstan.....	90
Смагулова А.С., Бердалы А.А.	
Студенттерге негізделген оқу-танымдық іс-әрекетін теориясы және әдістемесі бойынша ұйымдастыру	93
Smagulova A., Tussupova A.	
Translation in the system of interliterature and intercultural communication.....	97
Otynshiyeva A. A., Balabekova N. E.,	
Distance learning in al-farabi kaznu: theoretical and practical issues	103
Оралбаев Н. К.	
Заңгерлерді оқытудағы инновация мәселелері.....	110
Ушакова К.В., Садвакасова Р.М.	
Современные информационные технологии в системе образования	115
Bissaliyev M.S.	
The netiquette: the matter of online manners in the education process.....	117
Бутова Е.В.	
Информационные технологии в музыкальном образовании: актуальные проблемы и перспективы	121
Бекмаганбетова А.К., Тамабаева М.Қ.	
Гаджеттердің балалардың сөйлеу тілі дамуына тигізетін әсері.....	125
Seliverstova I. A.	
Modern foreign languages education: inspiring the new generation of researchers.....	127
Орманова З.Қ., Әжмәмбет Ә.Е.	
Бастауыш сынып оқушыларының шығармашылық қабілеттерін дамыту	131
Шужебаева А.И.	
Специфика тренинга как одной форм проведения занятий	134
Баженова Э.Д., Баженова М.Д.	
Модель формирования личностного развития будущих педагогов на основе интернет-коммуникации	138
Zh. B. Umbetbayeva, A. M. Begzhan	
Methodical instructions on organization of independent work of students with a lecturer on legal subjects.....	145
Отарбаева А.Б.	
Оқу үдерісінде оқытудың белсенді әдістерін қолдану.....	147
Хлебников И.Д.	
Эффективность использования информационных технологий и ресурсов в учебном процессе вуза.....	150
Тусупова Г.Ж.	
К вопросу о реализации компетентностной модели образования	154
Kalmuratova A. A., Ospanova F. A.	
Communicative competence of foreign language teacher.....	158
Kalmuratova A. A., Ospanova F. A.	
Formation of the communicative competence.....	161
Бердалы А.А.	
Студенттерге негізделген оқу-танымдық іс-әрекетін теориясы және әдістемесі бойынша ұйымдастыру	164

Дюсембаева А.С., Сатыбалдина Р.Б. Применение информационно-коммуникативных технологий в образовательном процессе	167
Смирнов С.Ю. Перспективы использования сети-мессенджера телеграм, при учебном процессе и дистанционном обучении как частный случай инновационных технологий применения	172
Альжанов Р.Х., Бейсенов Е.Х. Қазіргі заманғы педагогикалық технологияларды қазақстандағы білім беру жүйесінің деңгейін көтеру факторы ретінде пайдалану	176
Бейсенов Е.Х., Жунусова К.С. Қазақстандағы білім беру жүйесін модернизациялау	179
Бердалы А.А., Абайқызы М. Кейс-технологии как один из инновационных методов образовательной среды	183
Толебаев Д.О. Студенческий спорт: общеметодологические подходы.....	186
Әбдірахманов Б.М., Ақбаев Е.А., Байкенова Н.С. Digitalization as a key facet of development of kazakhstan and fiscal policy.....	190
Абитаева Т. А., Нұрсұлтанқызы А. Жоғары оқу орындарында білім сапасын қамтамасыз ететін заманауи технологиялар.....	193
Құдайбергенова Ж.С., Рысалдиева А.Е. Жоғары оқу орындарында студенттердің рухани-адамгершілік дамуы	197
Сайрасан А., Мухтарханова А.М., Формирование коммуникативной компетенции при обучении английскому языку на основе рассказов.....	199
Тугаева Д.Б., Дукембай Г.Н Implementing the technology of using blended learning in flt	203
Назарова М.Г. Современные технологии обеспечения качества образования в высших учебных заведениях	208
Сағымбеков А.Н., Бейсенбаева Л.Ж. Шетел тілін оқытудағы «ұлттық таным» мәселесіне теориялық шолу	210
Резвушкина Т.А. Информационная культура казахстанской студенческой молодежи как фактор развития общества	212
Zeinollaeva A.M., Ibragimova K.E. Individually-oriented english language teaching in the context of distance education	221
Алиева Г. Г. Современные технологии обеспечения качества образования в высших учебных заведениях.	224
Bolatova A.S., Ibragimova K.E. Specifics of overcoming the high school students' communicative barrier in the process of distance teaching speaking in foreign language	226
Ibragimova S., Ibragimova K. The use of multimedia in teaching english language.....	229
Сүлеймен Ж.Б. Қазақстан Республикасындағы қашықтықтан білім берудің кейбір мәселелері	233
Tatina A.H., Nurzhanova Zh.D. Methods of using distance learning in learning English.....	237
Ikram L.I., Ospanova F.A. Criteria assessment as innovative technology for assessing educatiocal achievements	241
Tleumagambetova B.M., Dukembay G.N The role of e-teaching in study of foreign vocabulary.....	244
Erkebaeva G. A. Prerequisites for the formation of clil subject competence through multimedia technologies in the process of foreign language education.....	247
Karabaeva B. U Creolized text as a form of educational discourse	251
Moldakhmetova G. E., Ongarbaeva M.S. The basis of forming students' socio-cultural competence through cognitive technology	253

Арапбаева С. А., Меирамбекова Л. К.	
Audio-lingual method and teacher-student roles	258
Баженова М.Д., Карякина Р.А.	
Качество образования как ключевой аспект образовательного пространства Республики Казахстан	262
Махсүтова А. Д	
XX ғасырдағы әлем әдебиетіндегі балалық шақ тақырыбы	265

Научное издание

МАТЕРИАЛЫ
международной научно-методической конференции
«СОВРЕМЕННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА
ОБРАЗОВАНИЯ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ»
посвященной 25-летию факультета международных отношений
и 30-летию кафедры международного права КазНУ им. аль-Фараби
Алматы, 30 ноября 2020 г.

ИБ №14225

Подписано в печать 16.02.2021. Формат 70x100 1/12.

Бумага офсетная. Печать цифровая.

Объем 22,66 п.л. Тираж 10 экз. Заказ №1338.

Цена договорная. Издательский дом «Казак университеті»
Казахского национального университета имени аль-Фараби.

050040, г. Алматы, пр. аль-Фараби, 71, КазНУ.

Отпечатано в типографии издательского дома «Казак университеті».

